

Laporan Kajian Penduduk Dan Keluarga Malaysia, **2004**

Hakcipta Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara, Malaysia
Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat
Cetakan 2009

Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara
Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga Dan Masyarakat

KATA PENDAHULUAN

Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara (LPPKN) merupakan satu daripada lima agensi yang berada di bawah Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat (KPWKM). Sehingga kini, LPPKN telah memainkan peranannya dengan penuh jaya dalam melaksanakan beberapa dasar dan program ke arah mencapai visi dan misi yang telah ditetapkan oleh KPWKM. Antaranya adalah dengan menjalankan kajian dan penyelidikan untuk mengumpulkan maklumat data siri masa mengenai isu-isu semasa dan topikal berkaitan penduduk, keluarga dan kesihatan reproduktif. Data tersebut dikemas kini dari semasa ke semasa dan dijadikan input kepada pembangunan program

dan penggubalan dasar yang efektif. Di samping itu, ia juga merupakan mekanisma yang berkesan untuk mendapatkan maklumbalas bagi perancangan program yang telah dilaksanakan.

Saya berharap agar laporan Kajian Penduduk dan Keluarga Malaysia Ke Empat (KPKM-4) ini nanti akan menjadi salah satu daripada bahan rujukan penting kepada para penggubal, perancang dan pelaksana program pembangunan serta kepada para penyelidik, pengurusan korporat, ahli akademik dan masyarakat umum. Mudah-mudahan hasil kajian ini dapat dimanfaatkan oleh semua pihak dalam usaha kita membangunkan modal insan serta keluarga dan penduduk yang berkualiti bagi mengharungi alaf baru yang penuh cabaran. Saya ingin mengambil kesempatan ini untuk merakamkan ucapan terima kasih kepada semua agensi yang terlibat sama ada di bawah Jawatankuasa Pemandu mahupun Jawatankuasa Teknikal dalam menjayakan KPKM-4 ini. Jutaan terima kasih juga diucapkan khusus kepada Unit Perancang Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri di atas peruntukan kewangan dan Jabatan Perangkaan Malaysia di atas kerjasama dan khidmat nasihat yang diberikan sepanjang pelaksanaan kajian. Semoga hubungan dan kerjasama yang baik ini akan berterusan di masa akan datang.

(Datuk Faizah Mohd Tahir)

Ketua Setiausaha

Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat

KATA PENGHANTAR

Matlamat Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara (LPPKN) adalah untuk melahirkan penduduk berkualiti menerusi pelaksanaan program yang boleh mengukuh dan meningkatkan kesejahteraan keluarga melalui tiga teras utamanya iaitu Kependudukan, Pembangunan Keluarga dan Kesihatan Reproduksi. Bahagian Pembangunan Keluarga bertanggungjawab dalam menjalankan penyelidikan kekeluargaan, membangun serta menjalankan modul latihan berkaitan kekeluargaan dan keibubapaan, dan kaunseling. Bahagian Kesihatan Reproduksi pula mengadakan perkhidmatan perancang keluarga, kepakaran, kajian biomedikal dan reproduksi manusia, membangunkan modul latihan mengenai kesihatan reproduktif

dan perkhidmatan diagnostik makmal. Sementara itu, Bahagian Kependudukan memberi fokus ke arah perancangan bermaklumat di mana segala perancangan dan penggubalan sesuatu dasar perlu mengambilkira faktor-faktor kependudukan yang berkaitan.

Dalam usaha untuk mengumpul maklumat mengenai penduduk dan keluarga, beberapa kajian telah dijalankan, di mana Kajian Penduduk dan Keluarga Malaysia Ke Empat (KPKM-4) merupakan kajian terkini yang telah dijalankan oleh LPPKN, iaitu pada tahun 2004 yang lepas. Kajian ini mampu menyediakan data siri masa mengenai kependudukan, pembangunan keluarga dan reproduksi manusia dan amat berguna kepada para penggubal dasar dan perancang program.

Penerbitan laporan kajian ini adalah merupakan salah satu kaedah penyebaran maklumat mengenai isu-isu kependudukan di Malaysia. Selain daripada itu, penyebaran maklumat juga dibuat melalui persidangan/seminar/bengkel, penerbitan risalah (POPinfo), sistem Pangkalan Data (POPnet) serta mengadakan latihan demografi dan sebagainya.

Sehubungan itu, tahniah diucapkan kepada warga kerja LPPKN yang telah berusaha keras untuk mengumpulkan maklumat menerusi kajian yang dilaksanakan sehingga dapat menghasilkan laporan kajian yang amat berguna kepada perancangan pembangunan negara. Usaha gigih para pegawai dan kakitangan yang terlibat dalam penyediaan laporan ini amatlah dihargai dan diucapkan terima kasih.

(1

Zaleha Ismail)

Pengerusi

Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara

Pertumbuhan ekonomi yang pesat dan perubahan struktur umur di Malaysia menjadikan maklumat berkenaan aspek kependudukan dan kekeluargaan adalah perlu dalam penggubalan dasar, strategi dan program pembangunan sosio-ekonomi negara. Kajian dan penyelidikan yang dijalankan oleh Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara (LPPKN) merupakan salah satu cara untuk mendapatkan maklumat yang tepat dan berkesan bagi perancangan pembangunan

negara yang seimbang.

Maka atas dasar itulah, pada tahun 2004, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat melalui LPPKN telah menjalankan Kajian Penduduk dan Keluarga Malaysia Ke Empat (KPKM-4). Objektif utama kajian ini adalah untuk mengumpulkan maklumat semasa mengenai kependudukan, kekeluargaan dan kesihatan reproduktif, di samping menyediakan data siri masa berhubung pertaliannya dengan pembangunan sebagai maklumbalas kepada para penggubal, perancang dan pelaksana dasar, program dan aktiviti pembangunan negara.

Saya ingin mengucapkan setinggi-tinggi penghargaan terutamanya kepada Datuk Fauziah Mohd Tahir, selaku Pegawai Jawatankuasa Kajian, Puan Rohani Ab. Razak, selaku Pengarah Projek Kajian, kementerian, jabatan dan agensi-agensi yang telah turut sama membantu dalam menjayakan kajian ini. Saya juga amat berbangga dengan komitmen yang diberikan oleh semua pegawai dan kakitangan sama ada yang terlibat secara langsung atau tidak langsung semasa menjalankan kajian dan penulisan laporan ini. Tidak lupa juga ucapan terima kasih kepada Dr. Abdul Majid Mat Saleh selaku pakar runding yang bertanggungjawab dalam memberikan komen dan cadangan yang bermanfaat bagi memantapkan lagi laporan kajian ini.

(Dato' Aminah Abdul Rahman)

Ketua Pengarah

Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara

PENGHARGAAN

Kajian dan penyelidikan merupakan elemen penting bagi mendapatkan maklumat yang tepat dan terkini. Sehubungan itu, LPPKN sebagai salah satu agensi yang bertanggungjawab dalam menyediakan maklumat berkaitan kependudukan, sentiasa berusaha menjalankan kajian mengenai isu-isu semasa kependudukan bagi memenuhi keperluan dan kehendak para penggubal dasar dan perancang program serta sesiapa sahaja yang berminat mengenainya.

Kajian Penduduk dan Keluarga Malaysia (KPKM) merupakan salah satu daripada kajian yang dilakukan oleh LPPKN setiap sepuluh tahun sekali sejak tahun 1974. Kajian ini merupakan asas utama pengutipan data bagi menyediakan satu set maklumat berstatistik yang komprehensif berkaitan dengan kependudukan, pembangunan keluarga dan kesihatan reproduktif. Pada tahun 2004, buat pertama kalinya kajian ini dijalankan secara serentak di Semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak.

Rangka sampel kajian ini telah disediakan oleh Jabatan Perangkaan Malaysia berdasarkan kepada Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia, 2000. Sebanyak 18,852 unit tempat kediaman telah dipilih untuk dilawati di seluruh Malaysia. Pengumpulan maklumat dilakukan melalui kaedah temubual bersemuka dengan menggunakan buku soalan selidik yang seragam. Terdapat lima jenis responden yang menjadi liputan kajian iaitu ; wanita pernah berkahwin berumur 15 hingga 49 tahun, suami kepada wanita pernah berkahwin, remaja berumur 13 hingga 24 tahun, warga berumur 50 tahun ke atas, dan penduduk bujang berumur 25 hingga 49 tahun.

Secara ringkasnya, laporan KPKM-4 ini dibahagikan kepada enam bahagian utama, iaitu latar belakang penduduk dan tempat kediaman, perkahwinan dan kesuburan, kesihatan reproduktif dan amalan kesihatan, kehidupan berkeluarga, remaja, warga emas dan pembujangan. Analisis dilakukan dengan membuat perbandingan dengan kajian-kajian KPKM yang terdahulu dan statistik dari Jabatan Perangkaan Malaysia.

Sebagai Pengarah Projek, saya ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada pihak Unit Perancang Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri yang membiayai kajian ini dan Jabatan Perangkaan Malaysia yang telah memberikan khidmat nasihat dari segi teknikal, serta Kementerian, pihak berkuasa tempatan dan agensi-agensi negeri yang telah memberi input, pandangan dan kerjasama yang baik di sepanjang tempoh kajian. Akhir kata, syabas dan tahniah juga diucapkan kepada para penyelia dan penemubual yang telah bertungkus lumus dan bekerja keras semasa kerja lapangan dalam melaksanakan kajian ini. Saya berharap agar laporan ini akan menjadi sumber rujukan yang berguna kepada para penggubal dasar dan perancang program serta sesiapa sahaja yang menggunakannya.

(Rohani Ab. Razak)

Pengarah Kependudukan/Pengarah Projek
Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara

K

ajian Penduduk dan Keluarga Malaysia (KPKM) merupakan kajian bersiri yang dijalankan oleh Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara (LPPKN) setiap sepuluh tahun sejak tahun 1974. Siri pertama kajian ini ialah Penyiasatan Kesuburan dan Keluarga Malaysia yang telah dijalankan pada tahun 1974. Kajian ini merupakan kerjasama di antara RAND Corporation yang menjalankan 'World Fertility Survey' bersama

LPPKN dan Jabatan Perangkaan Malaysia. Kumpulan sasaran kajian ini adalah wanita pernah berkahwin yang berumur 50 tahun ke bawah. Tujuan kajian adalah untuk mengumpulkan maklumat berkenaan demografi, kesihatan dan isu-isu berkaitan keadaan ekonomi wanita. Hasil kajian ini telah digunakan oleh ramai penyelidik tempatan dalam penerbitan artikel, laporan dan tesis. Antara maklumat penting yang terkandung dalam kajian ini adalah mengenai perkahwinan, pembentukan keluarga, perancangan keluarga, penjagaan anak, pendidikan, migrasi, tenaga buruh dan pendapatan.

Seterusnya pada tahun 1984, kajian untuk siri yang kedua iaitu Penyiasatan Penduduk dan Keluarga Malaysia telah dijalankan. Dalam siri kali ini, responden kajian tidak hanya tertumpu kepada wanita pernah berkahwin sahaja tetapi disasarkan juga kepada kanak-kanak yang berumur 18 tahun ke atas dan warga berumur 50 tahun ke atas. Siri ketiga kajian yang dinamakan Kajian Penduduk dan Keluarga Malaysia pula telah dijalankan pada tahun 1994. Kajian ini merupakan kesinambungan kepada kedua-dua kajian sebelumnya, yang mana tujuannya untuk memberikan data siri masa bagi melihat perubahan-perubahan yang dialami oleh penduduk di Malaysia.

Pada tahun 2004, LPPKN telah melaksanakan Kajian Penduduk dan Keluarga Malaysia Ke Empat (KPKM-4). Keunikan KPKM-4 berbanding KPKM terdahulu ialah kajian ini buat pertama kalinya dilaksanakan secara serentak di seluruh Malaysia. Selain itu, kumpulan sasaran dalam kajian ini telah diperluaskan, di mana terdiri daripada wanita pernah berkahwin berumur 15 hingga 49 tahun, suami kepada wanita pernah kahwin, remaja berumur 13 hingga 24 tahun, warga berumur 50 tahun dan lebih, dan penduduk bujang berumur 25 hingga 49 tahun. Pemilihan tempat kediaman untuk mendapatkan responden telah dibantu oleh Jabatan Perangkaan Malaysia. Rekabentuk pensampelan yang digunakan dalam kajian ini adalah Pensampelan Berstrata Dua Peringkat, dan rangka pensampelan yang digunakan adalah daripada Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia, 2000.

Kajian yang bersifat 'national representative' ini telah dipersetujui pembiayaannya dengan menggunakan peruntukan pembangunan Unit Perancang Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri, Malaysia. Kajian ini merupakan asas utama bagi pengutipan data yang bertujuan untuk menyediakan satu set maklumat berstatistik yang komprehensif mengenai kependudukan, kekeluargaan dan reproduksi manusia. Kajian ini secara asasnya menyediakan maklumat yang meluas mengenai ciri-ciri demografi, sosial, ekonomi, keluarga dan kesihatan.

Secara ringkasnya, laporan KPKM-4 ini telah dibahagikan kepada enam bahagian utama, iaitu latar belakang, penduduk dan tempat kediaman, perkahwinan dan kesuburan, kesihatan reproduktif dan amalan kesihatan, kehidupan berkeluarga, dan remaja, warga emas dan pembujangan. Bahagian latar belakang mengandungi bab kaedah kajian dan bab profil kumpulan sasaran. Dalam bab kaedah kajian, antara aspek yang disentuh adalah berkenaan dengan objektif, bidang liputan, metodologi dan pelaksanaan kajian. Sementara itu, bab profil kumpulan sasaran pula menceritakan tentang profil responden bagi setiap soal selidik.

Bahagian kedua mengandungi bab penduduk dan bab tempat kediaman. Bab penduduk menjelaskan tentang maklumat demografi penduduk yang meliputi struktur umur, status perkahwinan, tahap persekolahan dan penyertaan tenaga buruh. Dalam bab ini juga kita dapat melihat beberapa trend yang wujud hasil daripada

perbandingan antara KPKM-4 dan Banci 2000. Bab tempat kediaman pula membincangkan tentang keadaan semasa tempat kediaman, yang meliputi jenis kawasan, status pemilikan, jenis tempat kediaman dan bilangan bilik tidur. Di samping itu, bab ini juga menyentuh isu-isu berkenaan isi rumah seperti jenis isi rumah, bilangan ahli isi rumah, ketua isi rumah dan pemilikan peralatan isi rumah.

Terdapat dua bab yang dibincangkan dalam bahagian ketiga, iaitu bab perkahwinan dan bab kesuburan. Dalam bab perkahwinan, antara topik yang disentuh adalah berkenaan status perkahwinan semasa, status perkahwinan pertama, umur perkahwinan pertama, bilangan kali kahwin dan perihal perceraian. Dalam bab kesuburan pula, hal-hal yang disentuh adalah berkaitan dengan bilangan anak yang pernah dilahirkan, keinginan melahirkan anak lagi, perihal tiada anak, perihal kegagalan kehamilan dan sub-fertiliti.

Bab kesihatan reproduktif dan bab amalan kesihatan terkandung dalam bahagian keempat. Secara keseluruhannya, bab kesihatan reproduktif membincangkan tentang penggunaan perancangan keluarga, kaedah yang digunakan, sumber perolehan dan 'unmet needs for contraception'. Manakala dalam bab amalan kesihatan pula, hal-hal yang dibincangkan adalah berkaitan pemeriksaan saringan kesihatan, pengetahuan mengenai kesihatan reproduktif, masalah kesihatan yang dialami, amalan bersenam dan pengambilan makanan tambahan, tabiat merokok dan pengambilan minuman beralkohol.

Bahagian kelima iaitu kehidupan berkeluarga mengandungi bab interaksi keluarga, bab penjagaan anak dan bab penjagaan ibu bapa. Bab interaksi keluarga membincangkan mengenai perihal kekeluargaan seperti caragaya keibubapaan, masalah yang dihadapi dalam keluarga, cara penyelesaian masalah yang diambil, pembuat keputusan dan hal-hal keluarga dan penglibatan ibu bapa dalam kursus kekeluargaan dan kegiatan kemasyarakatan. Seterusnya, bab penjagaan anak menyentuh tentang aturan penjagaan anak, bayaran penjagaan anak, bentuk sokongan daripada majikan, dan mengimbangi peranan antara sebagai ibu dan pekerja. Bab penjagaan ibu bapa pula adalah berkaitan aturan tempat tinggal dan penjagaan ibu bapa, bantuan yang dihulurkan, dan kekerapan menziarahi ibu bapa.

Bahagian Keenam iaitu Remaja, Warga Emas dan Pembujangan merupakan bahagian yang terakhir dalam laporan KPKM-4. Bahagian ini mengandungi tiga bab, iaitu Bab Remaja, Bab Warga Emas dan Bab Pembujangan. Dalam Bab Remaja, semua maklumat mengenai remaja berumur 13 hingga 24 tahun dianalisis mengikut pembolehubah demografi, sosial, interaksi keluarga, pengharapan ibu bapa terhadap mereka dan lain-lain lagi. Bab 12 menghuraikan tentang Warga Emas yang berumur 60 tahun dan ke atas mengenai penjagaan, ekonomi, simpanan hari tua, pusat jagaan warga tua dan sebagainya. Bab yang terakhir dalam bahagian ini adalah Pembujangan. Topik ini merupakan topik terbaru dalam siri KPKM dan pelbagai maklumat seperti umur sesuai berkahwin, punca lewat kahwin dan sebagainya akan diterangkan dalam bab ini.

KUMPULAN PENYELIDIK

Penasihat

Dato' Aminah Abdul Rahman

Pengarah Projek

Puan Rohani Ab. Razak

Penyelidik

En. Adzmel Mahmud

Pn. Nor Akmawati Mohd Zain

En. Ahmad Hashimi Mohammad

En. Wan Hashim Wan Jaffar

En. Irwan Nadzif Mohpal@ Mahpul

En. Raja Hamid Harun

En. Abdul Manan Abdul Rahaman

Pn. Azlinda Abdul Aziz

Pn. Azian Abdul Hamid

En. Azlan Aziz

Cik Rosdiana Abdul Hamid

Pn. Nor Azaian Abdullah

En. Khaled@ Syazeriq Muhamad Shukur

En. Mohd Shukri Hashim

Cik Lailina Khairuddin

Cik Zetti Akhtar Mohd Fauzi

En. Abdul Aziz Baharom

Pn. Nor Azlin Mohd Sapri

KANDUNGAN

Prakata	i
Ringkasan	v
Isi Kandungan	viii
Senarai Jadual	xvi
Senarai Carta	1x

BAHAGIAN I : LATAR BELAKANG KAJIAN

Bab 1 Kaedah Kajian

1.1	Pengenalan	3
1.2	Objektif	3
1.3	Rangka Kerja Institusi Kajian	4
1.3.1	Jawatankuasa Pemandu Projek	4
1.3.2	Jawatankuasa Teknikal Projek	4
1.3.3	Jawatankuasa Kumpulan Kerja Teknikal	4
1.3.4	Jawatankuasa Pengurusan Projek	4
1.3.5	Urusetia	5
1.4	Bidang Liputan	5
1.5	Pengumpulan Data	5
1.6	Liputan	6
1.7	Metodologi	6
1.7.1	Rangka Pensampelan	6
1.7.2	Reka Bentuk Pensampelan	7
1.7.3	Saiz Sampel	7
1.7.4	Pemilihan Responden	7
1.8	Pelaksanaan Kajian	8
1.8.1	Pra Ujian	9
1.8.2	Publisiti	9
1.8.3	Latihan	9
1.8.4	Kerja Lapangan	10
1.8.5	Pencapaian Kerja Lapangan	10
1.9	Pemprosesan Dan Kawalan Kualiti Data	14
1.10	Kemasukan Data	14
1.11	Penganalisan Data	14
1.12	Penulisan Laporan	14

Bab 2 Profil Kumpulan Sasaran

2.1	Pengenalan	17
2.2	Penduduk	17
2.2.1	Saiz Penduduk	17
2.2.2	Komposisi Jantina	19
2.2.3	Komposisi Etnik	20
2.2.4	Komposisi Agama	22
2.2.5	Kewarganegaraan	24
2.3	Tempat Kediaman Dan Isi Rumah	26
2.3.1	Tempat Kediaman	26
2.3.2	Isi Rumah	27
2.4	Wanita Pernah Berkahwin Berumur 15 Hingga 49 Tahun (MPFS 41)	27
2.4.1	Kriteria Pemilihan	27
2.4.2	Latar Belakang Wanita Yang Dikaji	27
2.5	Suami Kepada Wanita Masih Berkahwin (MPFS 42)	30
2.5.1	Kriteria Pemilihan	30
2.5.2	Latar Belakang Suami Kepada Wanita Yang Dikaji	31
2.6	Remaja Berumur 13 Hingga 24 Tahun Dan Belum Pernah Kahwin (MPFS 43)	33
2.6.1	Kriteria Pemilihan	33
2.6.2	Latar Belakang Remaja Yang Dikaji	34
2.7	Warga Berumur 50 Tahun Dan Ke Atas (MPFS 44)	36
2.7.1	Kriteria Pemilihan	36
2.7.2	Latar Belakang Warga 50 Tahun Ke Atas Yang Dikaji	37
2.8	Penduduk Bujang Berumur 25 Hingga 49 Tahun (MPFS 45)	39
2.8.1	Kriteria Pemilihan	39
2.8.2	Latar Belakang Penduduk Bujang Yang Dikaji	39

BAHAGIAN II : PENDUDUK DAN TEMPAT KEDIAMAN

Bab 3 Penduduk

3.1	Pengenalan	45
3.2	Struktur Umur	45
3.2.1	Komposisi Umur-Jantina	45
3.2.2	Umur Median	49
3.2.3	Nisbah Tanggungan	50
3.2.4	Nisbah Jantina	52
3.3	Tahap Persekolahan	53
3.4	Status Perkahwinan	56

3.5	Aktiviti Ekonomi	59
3.5.1	Guna Tenaga	59
3.5.2	Kadar Penyertaan Tenaga Buruh	61
3.6	Rumusan	64
Bab 4 Tempat Kediaman Dan Isi Rumah		
4.1	Tempat Kediaman	69
4.1.1	Kawasan Tempat Kediaman	69
4.1.2	Status Pemilikan Tempat Kediaman	71
4.1.3	Jenis Tempat Kediaman	72
4.1.4	Bilik Tidur	74
4.2	Isi Rumah	74
4.2.1	Jenis Isi Rumah	75
4.2.2	Bilangan Isi Rumah	76
4.2.3	Bilangan Ahli Isi Rumah	78
4.2.4	Saiz Isi Rumah	79
4.2.5	Ketua Isi Rumah	80
4.2.6	Pemilikan Peralatan Isi Rumah	81
4.3	Rumusan	84
BAHAGIAN III : PERKAHWINAN DAN KESUBURAN		
Bab 5 Perkahwinan		
5.1	Pengenalan	89
5.2	Umur Perkahwinan Pertama	89
5.3	Min Umur Perkahwinan Pertama	91
5.4	Status Perkahwinan	94
5.4.1	Status Perkahwinan Semasa	94
5.4.2	Status Perkahwinan Pertama	97
5.4.3	Perkahwinan Semula	98
5.5	Kestabilan Perkahwinan	100
5.5.1	Pembubaran Perkahwinan	100
5.5.2	Sebab Perkahwinan Bubar	104
5.6	Poligami	106
5.7	Rumusan	108
Bab 6 Kesuburan		
6.1	Pengenalan	111
6.2	Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan	111
6.3	Keinginan Melahirkan Anak Lagi	120

6.4	Perihal Tiada Anak	128
6.5	Rumusan	134

BAHAGIAN IV : KESIHATAN REPRODUKTIF DAN AMALAN KESIHATAN

Bab 7 Perancangan Keluarga

7.1	Pengenalan	139
7.2	Trend Dan Corak Penggunaan Perancangan Keluarga	139
7.2.1	Pernah Menggunakan Perancangan Keluarga	140
7.2.2	Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga	142
7.2.3	Jenis Kaedah Perancangan Keluarga	149
7.2.4	Wanita Yang Sedang Mengamalkan Perancangan Keluarga Kaedah Moden	154
7.2.5	Sumber Kontraseptif Di Kalangan Pengamal Kaedah Moden Perancangan Keluarga	157
7.2.6	Sebab Berhenti Menggunakan Sebarang Kaedah Perancangan Keluarga	161
7.2.7	Sebab Tidak Pernah Menggunakan Perancangan Keluarga	164
7.3	Keperluan Kontraseptif Yang Belum Dipenuhi	166
7.4	Penyusuan Bayi	169
7.5	Rumusan	175

Bab 8 Amalan Kesihatan

8.1	Pengenalan	179
8.2	Amalan Dan Pengetahuan Mengenai Kesihatan	179
8.2.1	Kekerapan Bersenam	179
8.2.2	Masalah Kesihatan	182
8.2.3	Pemeriksaan Saringan Kesihatan	184
8.2.4	Pengetahuan Mengenai Kesihatan Reproduksi	186
8.3	Sikap Terhadap Kesihatan	188
8.3.1	Pengambilan Vitamin/ Makanan Tambahan	188
8.3.2	Merokok	191
8.3.3	Pengambilan Produk Menguruskan Badan	193
8.3.4	Mengambil Minuman Beralkohol	194
8.4	Rumusan	195

BAHAGIAN V : KEHIDUPAN BERKELUARGA

Bab 9 Interaksi Keluarga

9.1	Pengenalan	199
9.2	Latar Belakang Keluarga	199
9.3	Interaksi Dan Caragaya Keibubapaan	201
9.3.1	Aktiviti Masa Lapang Yang Dilakukan Bersama Anak	201
9.3.2	Penerapan Nilai Murni Kepada Anak	212
9.3.3	Kekerapan Berbincang Bersama Anak Remaja	217
9.4	Masalah Keluarga Dan Tindakan Penyelesaian Bagi Mengatasinya	224
9.4.1	Masalah Keluarga Yang Dihadapi	224
9.4.2	Tindakan Penyelesaian Utama Bagi Mengatasi Masalah Berkaitan Kewangan	226
9.4.3	Tindakan Penyelesaian Utama Bagi Mengatasi Masalah Berkaitan Anak Remaja	228
9.5	Kursus Kekeluargaan	230
9.5.1	Penglibatan Dalam Kursus Kekeluargaan	230
9.5.2	Sebab-Sebab Tidak Pernah Menghadiri Kursus Kekeluargaan	232
9.6	Pembuat Keputusan Dalam Isi Rumah	234
9.7	Sosialisasi Keluarga Dalam Masyarakat	239
9.8	Rumusan	241

Bab 10 Penjagaan Anak

10.1	Pengenalan	245
10.2	Wanita Bekerja Yang Mempunyai Anak Kecil Berumur Kurang Daripada Enam Tahun	245
10.3	Aturan Penjagaan Anak	247
10.4	Bayaran Penjagaan Anak	250
10.5	Bentuk Sokongan Daripada Majikan	253
10.6	Sebab Utama Wanita Berhenti Kerja	255
10.7	Rumusan	257

Bab 11 Penjagaan Ibu Dan Bapa

11.1	Pengenalan	261
11.2	Aturan Tempat Tinggal Ibu Bapa	261
11.2.1	Wanita	261

11.2.2	Suami	263
11.3	Aturan Penjagaan Bagi Ibu Bapa	265
11.3.1	Wanita	265
11.3.2	Suami	267
11.4	Bantuan Ekonomi Yang Diberikan Kepada Ibu Bapa	269
11.4.1	Status Pemberian Bantuan	269
11.4.2	Jenis Bantuan Yang Diberi	272
11.5	Menziarahi Ibu Bapa	274
11.5.1	Wanita	274
11.5.2	Suami	276
11.6	Pengharapan Menjelang Tua	278
11.6.1	Wanita	278
11.6.2	Suami	279
11.7	Rumusan	280

BAHAGIAN VI : KUMPULAN KHUSUS

Bab 12 Remaja

12.1	Pengenalan	283
12.2	Persepsi Remaja	283
12.2.1	Hubungan Dengan Ibu Bapa	283
12.2.2	Sikap Ibu Bapa	286
12.2.3	Perhatian Yang Diberikan Oleh Ibu Bapa	288
12.2.4	Tahap Akademik Minimum Untuk Kehidupan Yang Selesa Di Masa Depan	291
12.3	Pengetahuan Remaja	294
12.3.1	Pernah Dengar AIDS dan STDs	294
12.3.2	Dari Manakah Remaja Mengetahui Tentang AIDS dan STDs	296
12.3.3	Pernah Dengar Kaedah Perancang Keluarga	299
12.3.4	Jenis Kaedah Perancang Keluarga Yang Diketahui	301
12.3.5	Pengetahuan Tentang Organ Reproduksi	304
12.4	Perilaku Remaja	306
12.4.1	Aktiviti Sosial	306

12.4.2	Melakukan Kesalahan Walaupun Dilarang Oleh Ibu Bapa	308
12.4.3	Remaja Yang Terlibat Dengan Bahan Lucah	311
12.4.4	Cara Memperolehi Bahan Lucah	313
12.4.5	Perilaku Seksualiti Remaja	316
12.5	Rumusan	318
Bab 13 Bujang		
13.1	Pengenalan	323
13.2	Komposisi Umur	323
13.3	Tahap Persekolahan	325
13.4	Aktiviti Ekonomi	327
13.5	Kumpulan Pekerjaan	329
13.6	Sebab Tidak Bekerja	331
13.7	Pendapatan	332
13.8	Simpanan	334
13.9	Pembujangan Dan Pendapat Mengenai Perkahwinan	335
13.9.1	Persepsi Lelaki Dan Perempuan Tentang Sebab Utama Lambat Berkahwin	335
13.9.2	Persepsi Mengenai Umur Yang Dianggap Kahwin Lewat Bagi Lelaki Dan Perempuan	338
13.9.3	Persepsi Umur Sesuai Kahwin Bagi Lelaki Dan Perempuan	340
13.9.4	Kualiti Utama Memilih Pasangan	343
13.9.5	Hasrat Untuk Berumahtangga	347
13.9.6	Penduduk Bujang Dan Teman Istimewa	350
13.9.7	Sebab Utama Masih Belum Berkahwin	355
13.9.8	Mahukah Berkahwin Mengikut Situasi Berikut	357
13.9.9	Program Menggalakkan Perkahwinan	364
13.10	Rumusan	365
Bab 14 Warga Emas		
14.1	Pengenalan	369
14.2	Profil Warga Emas	369
14.3	Pendidikan	371
14.4	Pekerjaan	372
14.4.1	Warga Emas Yang Bekerja	372
14.4.2	Warga Emas Yang Tidak Bekerja	374
14.4.3	Pendapatan	375
14.5	Perkahwinan	376

14.6	Keluargaan	378
14.6.1	Interaksi Dan Hubungan Keluarga	378
14.6.2	Bantuan Dan Sokongan Daripada Anak-Anak	380
14.6.3	Penjagaan Warga Emas	381
14.7	Perihal Kesunyian	383
14.8	Perkhidmatan Sokongan Untuk Warga Emas	384
14.8.1	Rumah Orang Tua	384
14.8.2	Pusat Jagaan Harian Warga Tua	387
14.9	Sumber kewangan	390
14.9.1	Simpanan	390
14.9.2	Sumber Kewangan Lain	391
14.9.3	Pemilikan Harta	392
14.10	Kesihatan Dan Gaya Hidup Warga Emas	393
14.10.1	Tahap Kesihatan	393
14.10.2	Masalah Kesihatan	395
14.10.3	Amalan Kesihatan	396
14.11	Menopos	400
14.11.1	Min Umur Menopos Warga Emas	400
14.11.2	Rawatan HRT	400
14.12	Andropos	401
14.13	Aktiviti Sosial	402
14.14	Rumusan	404

Bibliografi	406

Lampiran

Lampiran 1	Borang Soal Selidik	L1
Lampiran 2	Surat Kebenaran	L125
Lampiran 3	Kaedah Kish	L127
Lampiran 4	Kod Daerah dan Negeri	L129
Lampiran 5	Kumpulan Kerja Lapangan	L131

SENARAI JADUAL

SENARAI JADUAL

BAB 1 : KAEDAH KAJIAN		
Jadual 1.1	Pengelasan Strata Mengikut Bilangan Penduduk	6
Jadual 1.2	Tempoh Latihan Penemubual Mengikut Kawasan	10
Jadual 1.3	Tempoh Pelaksanaan Kerja Lapangan Mengikut Kawasan	10
Jadual 1.4	Tempat Kediaman Sesuai Ditemubual Mengikut Negeri	11
Jadual 1.5	Sebab Tempat Kediaman Tidak Sesuai Ditemubual	12
Jadual 1.6	Tempat Kediaman Berjaya Ditemubual Mengikut Negeri	12
Jadual 1.7	Sebab-sebab Tempat Kediaman Tidak Berjaya Ditemubual	13
Jadual 1.8	Bilangan Responden Yang Berjaya Ditemubual Mengikut Negeri	13
BAB 2 : KUMPULAN SASARAN		
Jadual 2.1	Pecahan Kawasan Mengikut Daerah Pentadbiran	18
Jadual 2.2	Taburan Penduduk Mengikut Kawasan dan Strata	19
Jadual 2.3	Taburan Penduduk Mengikut Kawasan Dan Jantina	19
Jadual 2.4	Taburan Penduduk Mengikut Strata Dan Jantina	19
Jadual 2.5a	Taburan Penduduk Mengikut Kawasan dan Etnik	20
Jadual 2.5b	Taburan Penduduk Mengikut Kawasan Dan Etnik	21
Jadual 2.6	Taburan Penduduk Mengikut Strata Dan Etnik	21
Jadual 2.7a	Taburan Penduduk Mengikut Agama Dan Kawasan	22
Jadual 2.7b	Taburan Penduduk Mengikut Agama Dan Kawasan	22
Jadual 2.8	Taburan Penduduk Mengikut Agama dan Strata	23
Jadual 2.9	Taburan Penduduk Mengikut Agama dan Jantina	24
Jadual 2.10a	Taburan Penduduk Mengikut Kawasan Dan Kewarganegaraan	25
Jadual 2.10b	Taburan Penduduk Mengikut Kawasan Dan Kewarganegaraan	25
Jadual 2.11	Taburan Penduduk Mengikut Strata Dan Kewarganegaraan	26
Jadual 2.12	Tempat Kediaman Mengikut Kawasan Dan Strata	26
Jadual 2.13	Isi Rumah Mengikut Kawasan Dan Strata	27
Jadual 2.14	Status Wanita Pernah Berkahwin	28

Jadual 2.15	Wanita Mengikut Umur	28
Jadual 2.16	Wanita Mengikut Kawasan Dan Strata	29
Jadual 2.17	Wanita Mengikut Etnik	29
Jadual 2.18	Wanita Mengikut Kawasan Dan Etnik	29
Jadual 2.19	Wanita Mengikut Strata Dan Etnik	30
Jadual 2.20	Wanita Mengikut Agama Dan Strata	30
Jadual 2.21	Suami Mengikut Umur	31
Jadual 2.22	Suami Mengikut Kawasan Dan Strata	32
Jadual 2.23	Suami Mengikut Etnik	32
Jadual 2.24	Suami Mengikut Kawasan Dan Etnik	32
Jadual 2.25	Suami Mengikut Strata Dan Etnik	33
Jadual 2.26	Suami Mengikut Agama Dan Strata	33
Jadual 2.27	Remaja Mengikut Umur Dan Jantina	34
Jadual 2.28	Remaja Mengikut Kawasan Dan Strata	35
Jadual 2.29	Remaja Mengikut Etnik	35
Jadual 2.30	Remaja Mengikut Kawasan Dan Etnik	35
Jadual 2.31	Remaja Mengikut Strata Dan Etnik	36
Jadual 2.32	Remaja Mengikut Agama Dan Strata	36
Jadual 2.33	Warga 50 Tahun Dan Ke Atas Mengikut Umur Dan Jantina	37
Jadual 2.34	Warga 50 Tahun Dan Ke Atas Mengikut Kawasan Dan Strata	38
Jadual 2.35	Warga 50 Tahun Dan Ke Atas Mengikut Etnik	38
Jadual 2.36	Warga 50 Tahun Dan Ke Atas Mengikut Kawasan Dan Etnik	38
Jadual 2.37	Warga 50 Tahun Dan Ke Atas Mengikut Mengikut Strata Dan Etnik	39
Jadual 2.38	Warga 50 Tahun Dan Ke Atas Mengikut Agama Dan Strata	39
Jadual 2.39	Penduduk Bujang Mengikut Umur Dan Jantina	40
Jadual 2.40	Penduduk Bujang Mengikut Kawasan Dan Strata	40
Jadual 2.41	Penduduk Bujang Mengikut Etnik	41
Jadual 2.42	Penduduk Bujang Mengikut Kawasan Dan Etnik	41
Jadual 2.43	Penduduk Bujang Mengikut Strata Dan Etnik	42
Jadual 2.44	Penduduk Bujang Mengikut Agama Dan Strata	42

BAB 3 : PENDUDUK		
Jadual 3.1	Penduduk Mengikut Umur Dan Jantina	46
Jadual 3.2	Penduduk Mengikut Umur Dan Etnik	48
Jadual 3.3	Penduduk Mengikut Umur Dan Kawasan	48
Jadual 3.4	Penduduk Mengikut Umur Dan Strata	49
Jadual 3.5	Umur Median Mengikut Etnik Dan Jantina	49
Jadual 3.6	Umur Median Mengikut Kawasan Dan Jantina	50
Jadual 3.7	Umur Median Mengikut Strata Dan Jantina	50
Jadual 3.8	Nisbah Tanggungan Mengikut Etnik	51
Jadual 3.9	Nisbah Tanggungan Mengikut Strata	52
Jadual 3.10	Nisbah Jantina Mengikut Umur Dan Etnik	53
Jadual 3.11	Nisbah Jantina Mengikut Etnik Dan Strata	53
Jadual 3.12	Tahap Persekolahan Mengikut Umur	55
Jadual 3.13	Tahap Persekolahan Mengikut Jantina	55
Jadual 3.14	Tahap Persekolahan Mengikut Etnik	55
Jadual 3.15	Tahap Persekolahan Mengikut Strata	56
Jadual 3.16	Status Perkahwinan Mengikut Umur	57
Jadual 3.17	Status Perkahwinan Mengikut Jantina	58
Jadual 3.18	Status Perkahwinan Mengikut Etnik Dan Jantina	58
Jadual 3.19	Status Perkahwinan Mengikut Strata Dan Jantina	58
Jadual 3.20	Umur Min Perkahwinan Pertama Mengikut Etnik Dan Jantina	58
Jadual 3.21	Umur Min Perkahwinan Pertama Mengikut Strata Dan Jantina	59
Jadual 3.22	Umur Min Perkahwinan Pertama Mengikut Strata, Etnik Dan Jantina	59
Jadual 3.23a	Status Guna Tenaga Mengikut Umur	60
Jadual 3.23b	Status Guna Tenaga Mengikut Umur	60
Jadual 3.24	Status Guna Tenaga Mengikut Jantina	61
Jadual 3.25	Status Guna Tenaga Mengikut Etnik Dan Jantina	61
Jadual 3.26	Penyertaan Tenaga Buruh Mengikut Umur Dan Jantina	62
Jadual 3.27	Kadar Penyertaan Tenaga Buruh Mengikut Jantina, Semenanjung Malaysia, 2000 Dan 2004	63
Jadual 3.28	Kadar Penyertaan Tenaga Buruh Mengikut Etnik Dan Jantina	63

Jadual 3.29	Kadar Penyertaan Tenaga Buruh Mengikut Strata Dan Jantina	64
Jadual 3.30	Kadar Penyertaan Tenaga Buruh Mengikut Status Perkahwinan Dan Jantina	64
BAB 4 : ISI RUMAH DAN TEMPAT KEDIAMAN		
Jadual 4.1	Tempat Kediaman Mengikut Jenis Kawasan Perumahan Dan Kawasan	70
Jadual 4.2	Tempat Kediaman Mengikut Jenis Kawasan Perumahan Dan Strata	70
Jadual 4.3	Tempat Kediaman Mengikut Status Pemilikan Dan Etnik	71
Jadual 4.4	Tempat Kediaman Mengikut Status Pemilikan Dan Kawasan	71
Jadual 4.5	Tempat Kediaman Mengikut Status Pemilikan Dan Strata	72
Jadual 4.6	Tempat Kediaman Mengikut Jenis Rumah Dan Etnik	73
Jadual 4.7	Tempat Kediaman Mengikut Jenis Rumah Dan Kawasan	73
Jadual 4.8	Tempat Kediaman Mengikut Jenis Rumah Dan Strata	73
Jadual 4.9	Tempat Kediaman Mengikut Bilangan Bilik Tidur Dan Kawasan	74
Jadual 4.10	Tempat Kediaman Mengikut Bilangan Bilik Tidur Dan Strata	74
Jadual 4.11	Isi Rumah Mengikut Jenis Dan Etnik	76
Jadual 4.12	Isi Rumah Mengikut Jenis Dan Kawasan	76
Jadual 4.13	Isi Rumah Mengikut Jenis Dan Strata	76
Jadual 4.14	Tempat Kediaman Mengikut Bilangan Isi Rumah Dan Etnik	77
Jadual 4.15	Tempat Kediaman Mengikut Bilangan Isi Rumah Dan Kawasan	77
Jadual 4.16	Tempat Kediaman Mengikut Bilangan Isi Rumah Dan Strata	77
Jadual 4.17	Isi Rumah Mengikut Bilangan Ahli dan Etnik	78
Jadual 4.18	Isi Rumah Mengikut Bilangan Ahli dan Kawasan	79
Jadual 4.19	Isi Rumah Mengikut Bilangan Ahli dan Strata	79
Jadual 4.20	Saiz Isi Rumah Mengikut Strata Dan Etnik	79
Jadual 4.21	Ketua Isi Rumah Mengikut Etnik Dan Jantina	80
Jadual 4.22	Ketua Isi Rumah Mengikut Strata Dan Jantina	80
Jadual 4.23	Ketua Isi Rumah Mengikut Status Perkahwinan Dan Jantina	80
Jadual 4.24	Ketua Isi Rumah Mengikut Tahap Persekolahan Dan Jantina	81

Jadual 4.25	Peratus Pemilikan Peralatan Isi Rumah Mengikut Etnik	82
Jadual 4.26	Peratus Pemilikan Peralatan Isi Rumah Mengikut Kawasan	83
Jadual 4.27	Peratus Pemilikan Peralatan Isi Rumah Mengikut Strata	84

BAB 5 : PERKAHWINAN

Jadual 5.1	Umur Perkahwinan Pertama Wanita 15-49 Tahun Mengikut Umur Semasa	90
Jadual 5.2	Umur Perkahwinan Pertama Wanita Mengikut Etnik	90
Jadual 5.3	Umur Perkahwinan Pertama Wanita Mengikut Strata	91
Jadual 5.4	Umur Perkahwinan Pertama Wanita Mengikut Tahap Persekolahan	91
Jadual 5.5	Min Umur Perkahwinan Pertama Wanita Berumur 15-49 Tahun	92
Jadual 5.6	Min Umur Perkahwinan Pertama Mengikut Etnik dan Ciri Sosio-ekonomi	93
Jadual 5.7	Status Perkahwinan Semasa Bagi Wanita Pernah Berkahwin Mengikut Umur	95
Jadual 5.8	Status Perkahwinan Semasa Bagi Wanita Mengikut Etnik	95
Jadual 5.9	Status Perkahwinan Semasa Bagi Wanita Mengikut Strata	95
Jadual 5.10	Status Perkahwinan Semasa Mengikut Tahap Persekolahan	96
Jadual 5.11	Status Perkahwinan Semasa Mengikut Corak Pekerjaan	96
Jadual 5.12	Status Perkahwinan Semasa Mengikut Tempoh Perkahwinan Pertama	96
Jadual 5.13	Status Perkahwinan Semasa Mengikut Pendapatan	96
Jadual 5.14	Status Perkahwinan Pertama Mengikut Umur	97
Jadual 5.15	Status Perkahwinan Pertama Mengikut Etnik	98
Jadual 5.16	Status Perkahwinan Pertama Mengikut Strata	98
Jadual 5.17	Status Perkahwinan Pertama Mengikut Tahap Persekolahan	98
Jadual 5.18	Bilangan Kali Berkahwin Mengikut Umur	99
Jadual 5.19	Bilangan Kali Berkahwin Mengikut Etnik	99
Jadual 5.20	Bilangan Berkahwin Mengikut Strata	100
Jadual 5.21	Bilangan Kali Berkahwin Mengikut Tahap Persekolahan	100
Jadual 5.22	Bilangan Kali Berkahwin Mengikut Tempoh Perkahwinan	100
Jadual 5.23	Perkahwinan Pertama Berakhir Mengikut Umur	102
Jadual 5.24	Perkahwinan Pertama Berakhir Mengikut Etnik	102

Jadual 5.25	Perkahwinan Pertama Berakhir Mengikut Strata	103
Jadual 5.26	Perkahwinan Pertama Berakhir Mengikut Tahap Persekolahan	103
Jadual 5.27	Perkahwinan Pertama Berakhir Mengikut Status Pekerjaan	104
Jadual 5.28	Perkahwinan Pertama Berakhir Mengikut Corak Pekerjaan	104
Jadual 5.29	Sebab Perkahwinan Dibubarkan Mengikut Umur	105
Jadual 5.30	Sebab Perkahwinan Dibubarkan Mengikut Etnik	105
Jadual 5.31	Perkahwinan Dibubarkan Mengikut Strata	106
Jadual 5.32	Sebab Perkahwinan Dibubarkan Mengikut Tahap Persekolahan	106
Jadual 5.33	Poligami Di Kalangan Suami Mengikut Umur	107
Jadual 5.34	Poligami Di Kalangan Suami Mengikut Etnik	107
Jadual 5.35	Poligami Di Kalangan Suami Mengikut Strata	107
Jadual 5.36	Poligami Di Kalangan Suami Mengikut Status Pekerjaan	107
Jadual 5.37	Poligami Di Kalangan Suami Mengikut Pendapatan	108

BAB 6 : KESUBURAN

Jadual 6.1	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Etnik	115
Jadual 6.2	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Agama	115
Jadual 6.3	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Strata	116
Jadual 6.4	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Tahap Persekolahan	116
Jadual 6.5	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Tempat Wanita Dibesarkan	117
Jadual 6.6	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Semasa Dan Umur Pada Perkahwinan Pertama	117
Jadual 6.7	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama	117
Jadual 6.8	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Corak Pekerjaan	118
Jadual 6.9	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Status Pekerjaan	118

Jadual 6.10	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Pendapatan Wanita Bekerja	118
Jadual 6.11	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur, Sabah, 1989 dan 2004	119
Jadual 6.12	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur, Sabah, Sarawak dan Semenanjung, 2004	119
Jadual 6.13	Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Umur	123
Jadual 6.14	Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Etnik	124
Jadual 6.15	Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Agama	124
Jadual 6.16	Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Strata	124
Jadual 6.17	Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Tahap Persekolahan	125
Jadual 6.18	Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Tempat Wanita Dibesarkan	125
Jadual 6.19	Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Umur Pada Perkahwinan Pertama	126
Jadual 6.20	Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama	126
Jadual 6.21	Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Corak Pekerjaan	126
Jadual 6.22	Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Status Pekerjaan	127
Jadual 6.23	Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Pendapatan Wanita Bekerja	127
Jadual 6.24	Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak, Sabah, Sarawak, dan Semenanjung, 2004	127
Jadual 6.25	Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama dan Umur	131
Jadual 6.26	Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama dan Etnik	131
Jadual 6.27	Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama dan Agama	132
Jadual 6.28	Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama dan Strata	132

Jadual 6.29	Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama dan Tahap Persekolahan	132
Jadual 6.30	Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama dan Tempat Wanita Dibesarkan	132
Jadual 6.31	Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama dan Umur Pada Perkahwinan Pertama	133
Jadual 6.32	Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama dan Corak Pekerjaan	133
Jadual 6.33	Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama Dan Status Pekerjaan	133
Jadual 6.34	Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama dan Pendapatan Wanita Bekerja	134
Jadual 6.35	Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama, Sabah, Sarawak dan Semenanjung, 2004	134

BAB 7 : PERANCANGAN KELUARGA

Jadual 7.1	Peratus Wanita yang Pernah Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Umur Dan Etnik	141
Jadual 7.2	Peratus Wanita yang Pernah Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Umur Dan Agama	141
Jadual 7.3	Peratus Wanita yang Pernah Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Umur Dan Strata	141
Jadual 7.4	Peratus Wanita yang Pernah Menggunakan Perancangan Keluarga Kumpulan Umur Dan Tahap Persekolahan	142
Jadual 7.5	Peratus Wanita yang Pernah Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Kumpulan Umur Dan Status Pekerjaan	142
Jadual 7.6	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Umur Dan Etnik	144
Jadual 7.7	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Umur Dan Agama	144
Jadual 7.8	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Kumpulan Umur Dan Strata	145
Jadual 7.9	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Umur Dan Tahap Persekolahan	145
Jadual 7.10	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Kumpulan Umur Dan Status Pekerjaan	145
Jadual 7.11	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Bilangan Anak Dan Etnik	146

Jadual 7.12	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Bilangan Anak Dan Agama	147
Jadual 7.13	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Bilangan Anak Dan Strata	147
Jadual 7.14	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Bilangan Anak Dan Tahap Persekolahan	148
Jadual 7.15	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Bilangan Anak Dan Status Pekerjaan	149
Jadual 7.16	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancang Keluarga Mengikut Kaedah	151
Jadual 7.17	Kaedah Perancangan Keluarga Yang Sedang Digunakan Mengikut Umur	151
Jadual 7.18	Kaedah Perancangan Keluarga Yang Sedang Digunakan Mengikut Etnik	152
Jadual 7.19	Kaedah Perancangan Keluarga Yang Sedang Digunakan Mengikut Agama	152
Jadual 7.20	Kaedah Perancangan Keluarga Yang Sedang Digunakan Mengikut Strata	153
Jadual 7.21	Kaedah Perancangan Keluarga Yang Sedang Digunakan Mengikut Tahap Persekolahan	153
Jadual 7.22	Kaedah Perancangan Keluarga Yang Sedang Digunakan Mengikut Status Pekerjaan	154
Jadual 7.23	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Umur	155
Jadual 7.24	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Kaedah Moden Mengikut Umur Dan Etnik	155
Jadual 7.25	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Kaedah Moden Mengikut Kumpulan Umur Dan Agama	156
Jadual 7.26	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Kaedah Moden Mengikut Umur Dan Strata	156
Jadual 7.27	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Kaedah Moden Mengikut Umur Dan Tahap Persekolahan	156
Jadual 7.28	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Kaedah Moden Mengikut Umur	157
Jadual 7.29	Sumber Kontraseptif	158

Jadual 7.30	Sumber Kontraseptif Di Kalangan Pengamal Kaedah Moden Mengikut Umur	158
Jadual 7.31	Sumber Kontraseptif di Kalangan Pengamal Kaedah Moden Mengikut Etnik	159
Jadual 7.32	Sumber Kontraseptif Di Kalangan Pengamal Kaedah Moden Mengikut Agama	159
Jadual 7.33	Sumber Bahan Kontraseptif Di Kalangan Pengamal Kaedah Moden Mengikut Strata	159
Jadual 7.34	Sumber Kontraseptif Di Kalangan Pengamal Kaedah Moden Mengikut Tahap Persekolahan	160
Jadual 7.35	Sumber Kontraseptif Di Kalangan Pengamal Kaedah Moden Mengikut Status Pekerjaan	160
Jadual 7.36	Sumber Kontraseptif Di Kalangan Pengamal Kaedah Moden Mengikut Kaedah Tertentu	160
Jadual 7.37	Sebab Berhenti Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Umur	162
Jadual 7.38	Sebab Berhenti Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Etnik	162
Jadual 7.39	Sebab Berhenti Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Agama	162
Jadual 7.40	Sebab Berhenti Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Strata	163
Jadual 7.41	Sebab Berhenti Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Tahap Persekolahan	163
Jadual 7.42	Sebab Berhenti Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Status Pekerjaan	163
Jadual 7.43	Sebab Tidak Pernah Menggunakan Kaedah Perancangan Keluarga Mengikut Umur	165
Jadual 7.44	Sebab Tidak Pernah Menggunakan Kaedah Perancangan Keluarga Mengikut Etnik	165
Jadual 7.45	Sebab Tidak Pernah Menggunakan Kaedah Perancangan Keluarga Mengikut Agama	165
Jadual 7.46	Sebab Tidak Pernah Menggunakan Kaedah Perancangan Keluarga Mengikut Strata	165
Jadual 7.47	Sebab Tidak Pernah Menggunakan Kaedah Perancangan Keluarga Mengikut Tahap Persekolahan	166
Jadual 7.48	Sebab Tidak Pernah Menggunakan Kaedah Perancangan Keluarga Mengikut Status Pekerjaan	166

Jadual 7.49	Peratus Wanita Yang Memerlukan Kontraseptif Tetapi Belum Dipenuhi Mengikut Umur dan Etnik	167
Jadual 7.50	Peratus Wanita Yang Memerlukan Kontraseptif Tetapi Belum Dipenuhi Mengikut Umur dan Agama	167
Jadual 7.51	Peratus Wanita Yang Memerlukan Kontraseptif Tetapi Belum Dipenuhi Mengikut Umur dan Strata	168
Jadual 7.52	Peratus Wanita Yang Memerlukan Kontraseptif Tetapi Belum Dipenuhi Mengikut Umur dan Tahap Persekolahan	168
Jadual 7.53	Peratus Wanita Yang Memerlukan Kontraseptif Tetapi Belum Dipenuhi Mengikut Umur dan Status Pekerjaan	168
Jadual 7.54	Jangka Masa Menyusu Anak Mengikut Umur	173
BAB 8 : AMALAN KESIHATAN		
Jadual 8.1a	Kekerapan Bersenam Di Kalangan Wanita Mengikut Umur	180
Jadual 8.1b	Kekerapan Bersenam Di Kalangan Wanita Mengikut Etnik	180
Jadual 8.1c	Kekerapan Bersenam Di Kalangan Wanita Mengikut Strata	180
Jadual 8.2a	Kekerapan Bersenam Di Kalangan Suami Mengikut Umur	181
Jadual 8.2b	Kekerapan Bersenam Di Kalangan Suami Mengikut Etnik	181
Jadual 8.2c	Kekerapan Bersenam Di Kalangan Suami Mengikut Strata	182
Jadual 8.3a	Peratus Wanita Yang Menghadapi Masalah Kesihatan Mengikut Umur	183
Jadual 8.3b	Peratus Wanita Yang Menghadapi Masalah Kesihatan Mengikut Etnik	183
Jadual 8.3c	Peratus Wanita Yang Menghadapi Masalah Kesihatan Mengikut Strata	183
Jadual 8.4a	Peratus Suami Yang Menghadapi Masalah Kesihatan Mengikut Umur	184
Jadual 8.4b	Peratus Suami Yang Menghadapi Masalah Kesihatan Mengikut Etnik	184
Jadual 8.4c	Peratus Suami Yang Menghadapi Masalah Kesihatan Mengikut Strata	184
Jadual 8.5a	Peratus Wanita Yang Pernah Menjalani Pemeriksaan Saringan Kesihatan Mengikut Umur	185
Jadual 8.5b	Peratus Wanita Yang Pernah Menjalani Pemeriksaan Saringan Kesihatan Mengikut Etnik	185
Jadual 8.5c	Peratus Wanita Yang Pernah Menjalani Pemeriksaan Saringan Kesihatan Mengikut Strata	186

Jadual 8.6a	Peratus Suami Yang Mengetahui Tentang Beberapa Jenis Penyakit Yang Berkaitan Kesihatan Reproduksi Mengikut Umur	187
Jadual 8.6b	Peratus Suami Yang Mengetahui Tentang Beberapa Jenis Penyakit Yang Berkaitan Kesihatan Reproduksi Mengikut Etnik	187
Jadual 8.6c	Peratus Suami Yang Mengetahui Tentang Beberapa Jenis Penyakit Yang Berkaitan Kesihatan Reproduksi Mengikut Strata	187
Jadual 8.6d	Peratus Suami Yang Mengetahui Tentang Beberapa Jenis Penyakit Yang Berkaitan Kesihatan Reproduksi Mengikut Tahap Persekolahan	187
Jadual 8.7a	Wanita Yang Mengamalkan Pengambilan Vitamin/Makanan Tambahan Mengikut Umur	189
Jadual 8.7b	Wanita Yang Mengamalkan Pengambilan Vitamin/Makanan Tambahan Mengikut Etnik	189
Jadual 8.7c	Wanita Yang Mengamalkan Pengambilan Vitamin/Makanan Tambahan Mengikut Strata	189
Jadual 8.8a	Suami Yang Mengamalkan Pengambilan Vitamin/Makanan Tambahan Mengikut Umur	190
Jadual 8.8b	Suami Yang Mengamalkan Pengambilan Vitamin/Makanan Tambahan Mengikut Etnik	190
Jadual 8.8c	Suami Yang Mengamalkan Pengambilan Vitamin/Makanan Tambahan Mengikut Strata	190
Jadual 8.9a	Peratus Wanita Yang Mengamalkan Tabiat Merokok Mengikut Umur	191
Jadual 8.9b	Peratus Wanita Yang Mengamalkan Tabiat Merokok Mengikut Etnik	191
Jadual 8.9c	Peratus Wanita Yang Mengamalkan Tabiat Merokok Mengikut Strata	192
Jadual 8.10a	Peratus Suami Yang Mengamalkan Tabiat Merokok Mengikut Umur	192
Jadual 8.10b	Peratus Suami Yang Mengamalkan Tabiat Merokok Mengikut Etnik	192
Jadual 8.10c	Peratus Suami Yang Mengamalkan Tabiat Merokok Mengikut Strata	193
Jadual 8.11a	Peratus Wanita Yang Mengambil Produk Menguruskan Badan Mengikut Umur	193

Jadual 8.11b	Peratus Wanita Yang Mengambil Produk Menguruskan Badan Mengikut Etnik	193
Jadual 8.11c	Peratus Wanita Yang Mengambil Produk Menguruskan Badan Mengikut Strata	194
Jadual 8.12a	Peratus Suami Yang Mengamalkan Tabiat Mengambil Minuman Beralkohol Mengikut Umur	195
Jadual 8.12b	Peratus Suami Yang Mengamalkan Tabiat Mengambil Minuman Beralkohol Mengikut Etnik	195
Jadual 8.12c	Suami Yang Mengamalkan Tabiat Mengambil Minuman Beralkohol Mengikut Strata	195

BAB 9 : INTERAKSI KELUARGA

Jadual 9.1a	Peratus Wanita Mengikut Kumpulan Umur Anak Dan Etnik	200
Jadual 9.1b	Peratus Wanita Mengikut Kumpulan Umur Anak Dan Strata	200
Jadual 9.2a	Peratus Suami Mengikut Kumpulan Umur Anak Dan Etnik	201
Jadual 9.2b	Peratus Suami Mengikut Kumpulan Umur Anak Dan Strata	201
Jadual 9.3a	Wanita Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Bawah 7 Tahun Mengikut Etnik	202
Jadual 9.3b	Wanita Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Bawah 7 Tahun Mengikut Strata	203
Jadual 9.4a	Suami Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Bawah 7 Tahun Mengikut Etnik	204
Jadual 9.4b	Suami Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Bawah 7 Tahun Mengikut Strata	204
Jadual 9.5a	Wanita Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak 7-12 Tahun Mengikut Etnik	205
Jadual 9.5b	Wanita Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak 7-12 Tahun Mengikut Strata	206
Jadual 9.6a	Suami Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak 7-12 Tahun Mengikut Etnik	207
Jadual 9.6b	Suami Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak 7-12 Tahun Mengikut Strata	208
Jadual 9.7a	Wanita Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Remaja (13-24 tahun) Mengikut Etnik	209
Jadual 9.7b	Wanita Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Remaja (13-24 tahun) Mengikut Strata	210

Jadual 9.8a	Suami Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Remaja (13-24 tahun) Mengikut Etnik	211
Jadual 9.8b	Suami Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Remaja (13-24 tahun) Mengikut Strata	212
Jadual 9.9a	Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Wanita Kepada Anak 7-12 Tahun Mengikut Etnik	213
Jadual 9.9b	Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Wanita Kepada Anak 7-12 Tahun Mengikut Strata	213
Jadual 9.10a	Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Suami Kepada Anak 7-12 Tahun Mengikut Etnik	214
Jadual 9.10b	Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Suami Kepada Anak 7-12 Tahun Mengikut Strata	215
Jadual 9.11a	Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Wanita Kepada Anak Remaja Mengikut Etnik	216
Jadual 9.11b	Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Wanita Kepada Anak Remaja Mengikut Strata	216
Jadual 9.12a	Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Suami Kepada Anak Remaja Mengikut Etnik	217
Jadual 9.12b	Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Suami Kepada Anak Remaja Mengikut Strata	217
Jadual 9.13a	Wanita Yang Berbincang Dengan Anak Remaja Mengikut Etnik	219
Jadual 9.13b	Wanita Yang Berbincang Dengan Anak Remaja Mengikut Strata	220
Jadual 9.14a	Suami Yang Berbincang Dengan Anak Remaja Mengikut Etnik	222
Jadual 9.14b	Suami Yang Berbincang Dengan Anak Remaja Mengikut Strata	223
Jadual 9.15a	Masalah Keluarga Di Kalangan Wanita Mengikut Etnik (Di Kalangan Wanita Yang Mempunyai Anak Remaja)	225
Jadual 9.15b	Masalah Keluarga Di Kalangan Wanita Mengikut Strata (Di Kalangan Wanita Yang Mempunyai Anak Remaja)	225
Jadual 9.16a	Masalah Keluarga Di Kalangan Suami Mengikut Etnik (Di Kalangan Suami Yang Mempunyai Anak Remaja)	226
Jadual 9.16b	Masalah Keluarga Di Kalangan Suami Mengikut Strata (Di Kalangan Suami Yang Mempunyai Anak Remaja)	226

Jadual 9.17a	Cara Wanita Mengatasi Masalah Berhubung Kewangan Mengikut Etnik (Di Kalangan Wanita Yang Menghadapi Masalah Kewangan)	227
Jadual 9.17b	Cara Wanita Mengatasi Masalah Berhubung Kewangan Mengikut Strata (Di Kalangan Wanita Yang Menghadapi Masalah Kewangan)	227
Jadual 9.18a	Cara Suami Mengatasi Masalah Berhubung Kewangan Mengikut Etnik (Di Kalangan Suami Yang Menghadapi Masalah Kewangan)	228
Jadual 9.18b	Cara Suami Mengatasi Masalah Berhubung Kewangan Mengikut Strata (Di Kalangan Suami Yang Menghadapi Masalah Kewangan)	228
Jadual 9.19a	Cara Wanita Mengatasi Masalah Berkaitan Anak Remaja Mengikut Etnik (Di Kalangan Wanita Yang Menghadapi Masalah Anak Remaja)	229
Jadual 9.19b	Cara Wanita Mengatasi Masalah Berkaitan Anak Remaja Mengikut Strata (Di Kalangan Wanita Yang Menghadapi Masalah Anak Remaja)	229
Jadual 9.20a	Cara Suami Mengatasi Masalah Berkaitan Anak Remaja Mengikut Etnik (Di Kalangan Suami Yang Menghadapi Masalah Anak Remaja)	230
Jadual 9.20b	Cara Suami Mengatasi Masalah Berkaitan Anak Remaja Mengikut Strata (Di Kalangan Suami Yang Menghadapi Masalah Anak Remaja)	230
Jadual 9.21a	Wanita Yang Melibatkan Diri Dalam Kursus Kekeluargaan Mengikut Etnik	231
Jadual 9.21b	Wanita Yang Melibatkan Diri Dalam Kursus Kekeluargaan Mengikut Strata	231
Jadual 9.22a	Suami Yang Melibatkan Diri Dalam Kursus Kekeluargaan Mengikut Etnik	231
Jadual 9.22b	Suami Yang Melibatkan Diri Dalam Kursus Kekeluargaan Mengikut Strata	231
Jadual 9.23a	Alasan Wanita Yang Tidak Menyertai Kursus Kekeluargaan Mengikut Etnik	232
Jadual 9.23b	Alasan Wanita Yang Tidak Menyertai Kursus Kekeluargaan Mengikut Strata	232
Jadual 9.24a	Alasan Suami Yang Tidak Menyertai Kursus Kekeluargaan Mengikut Etnik	233

Jadual 9.24b	Alasan Suami Yang Tidak Menyertai Kursus Kekeluargaan Mengikut Strata	233
Jadual 9.25a	Pembuat Keputusan Dalam Hal-Hal Isi Rumah Mengikut Etnik (Persepsi Wanita)	235
Jadual 9.25b	Pembuat Keputusan Dalam Hal-Hal Isi Rumah Mengikut Strata (Persepsi Wanita)	236
Jadual 9.26a	Pembuat Keputusan Dalam Hal-Hal Isi Rumah Mengikut Etnik (Persepsi Suami)	237
Jadual 9.26b	Pembuat Keputusan Dalam Hal-Hal Isi Rumah Mengikut Strata (Persepsi Suami)	238
Jadual 9.27a	Wanita Yang Melibatkan Diri Dalam Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Etnik (Di Kalangan Semua Wanita Bagi Setiap Aktiviti)	239
Jadual 9.27b	Wanita Yang Melibatkan Diri Dalam Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Strata (Di Kalangan Semua Wanita Bagi Setiap Aktiviti)	240
Jadual 9.28a	Suami Yang Melibatkan Diri Dalam Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Etnik (Di Kalangan Semua Suami Bagi Setiap Aktiviti)	240
Jadual 9.28b	Suami Yang Melibatkan Diri Dalam Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Strata (Di Kalangan Semua Suami Bagi Setiap Aktiviti)	240
BAB 10 : PENJAGAAN ANAK		
Jadual 10.1	Peratus Wanita Yang Mempunyai Anak Kecil	246
Jadual 10.2	Wanita Yang Mempunyai Anak Kecil Mengikut Umur Dan Etnik	246
Jadual 10.3	Wanita Yang Mempunyai Anak Kecil Mengikut Umur Dan Tahap Persekolahan	247
Jadual 10.4	Wanita Yang Mempunyai Anak Kecil Mengikut Umur Dan Status Pekerjaan	247
Jadual 10.5	Aturan Penjagaan Anak Mengikut Status Perkahwinan	248
Jadual 10.6	Aturan Penjagaan Anak Mengikut Umur Anak	249
Jadual 10.7	Aturan Penjagaan Anak Mengikut Etnik	249
Jadual 10.8	Aturan Penjagaan Anak Mengikut Strata	250
Jadual 10.9	Aturan Penjagaan Anak Mengikut Status Pekerjaan Ibu	250
Jadual 10.10	Bayaran Penjagaan Anak Mengikut Umur Anak	252

Jadual 10.11	Bayaran Penjagaan Anak Mengikut Umur Etnik	252
Jadual 10.12	Bayaran Penjagaan Anak Mengikut Umur Strata	252
Jadual 10.13	Bayaran Penjagaan Anak Mengikut Status Pekerjaan Ibu	253
Jadual 10.14	Bayaran Penjagaan Anak Mengikut Aturan Penjagaan Anak	253
Jadual 10.15	Bentuk Sokongan Penjagaan Anak Mengikut Status Perkahwinan	254
Jadual 10.16	Bentuk Sokongan Penjagaa Anak Mengikut Etnik	254
Jadual 10.17	Bentuk Sokongan Penjagaan Anak Mengikut Strata	254
Jadual 10.18	Sebab Utama Berhenti Kerja Mengikut Status Perkahwinan	255
Jadual 10.19	Sebab Utama Berhenti Kerja Mengikut Umur	256
Jadual 10.20	Sebab Utama Berhenti Kerja Mengikut Etnik	256
Jadual 10.21	Sebab Utama Berhenti Kerja Mengikut Strata	256
Jadual 10.22	Sebab Utama Berhenti Kerja Mengikut Status Pekerjaan	257

BAB 11 : PENJAGAAN IBU DAN BAPA

Jadual 11.1	Peratusan Wanita Dan Suami Yang Masih Mempunyai Ibu Dan Bapa	261
Jadual 11.2	Min Umur Ibu Dan Bapa	261
Jadual 11.3a	Aturan Tempat Tinggal Ibu Bapa Bagi Wanita Mengikut Etnik	262
Jadual 11.3b	Aturan Tempat Tinggal Ibu Bapa Bagi Wanita Mengikut Strata	263
Jadual 11.3c	Aturan Tempat Tinggal Ibu Bapa Bagi Wanita Mengikut Status Guna Tenaga	263
Jadual 11.4a	Aturan Tempat Tinggal Ibu Bapa Bagi Suami Mengikut Etnik	264
Jadual 11.4b	Aturan Tempat Tinggal Ibu Bapa Bagi Suami Mengikut Strata	264
Jadual 11.4c	Aturan Tempat Tinggal Ibu Bapa Bagi Suami Mengikut Status Guna Tenaga	265
Jadual 11.5a	Aturan Penjagaan Ibu Bapa Bagi Wanita Mengikut Etnik	266
Jadual 11.5b	Aturan Penjagaan Ibu Bapa Bagi Wanita Mengikut Strata	266
Jadual 11.5c	Aturan Penjagaan Ibu Bapa Bagi Wanita Mengikut Status Guna Tenaga	267
Jadual 11.6a	Aturan Penjagaan Ibu Bapa Bagi Suami Mengikut Etnik	268
Jadual 11.6b	Aturan Penjagaan Ibu Bapa Bagi Suami Mengikut Strata	268
Jadual 11.6c	Aturan Penjagaan Ibu Bapa Bagi Suami Mengikut Status Guna Tenaga	269

Jadual 11.7a	Status Pemberian Bantuan Wanita Kepada Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Etnik	270
Jadual 11.7b	Status Pemberian Bantuan Wanita Kepada Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Strata	270
Jadual 11.7c	Status Pemberian Bantuan Wanita Kepada Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Status Guna Tenaga	270
Jadual 11.8a	Status Pemberian Bantuan Suami Kepada Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Etnik	271
Jadual 11.8b	Status Pemberian Bantuan Suami Kepada Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Strata	271
Jadual 11.8c	Status Pemberian Bantuan Suami Kepada Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Status Guna Tenaga	271
Jadual 11.9a	Jenis Bantuan Yang Diberikan Wanita Kepada Ibu Bapa Mengikut Etnik	272
Jadual 11.9b	Jenis Bantuan Yang Diberikan Wanita Kepada Ibu Bapa Mengikut Strata	272
Jadual 11.9c	Jenis Bantuan Yang Diberikan Wanita Kepada Ibu Bapa Mengikut Status Guna Tenaga	273
Jadual 11.10a	Jenis Bantuan Yang Diberikan Suami Kepada Ibu Bapa Mengikut Etnik	273
Jadual 11.10b	Jenis Bantuan Yang Diberikan Suami Kepada Ibu Bapa Mengikut Strata	274
Jadual 11.10c	Jenis Bantuan Yang Diberikan Suami Kepada Ibu Bapa Mengikut Status Guna Tenaga	274
Jadual 11.11a	Kekerapan Wanita Menziarahi Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Etnik	275
Jadual 11.11b	Kekerapan Wanita Menziarahi Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Strata	275
Jadual 11.11c	Kekerapan Wanita Menziarahi Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Status Guna Tenaga	276
Jadual 11.12a	Kekerapan Suami Menziarahi Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Etnik	277
Jadual 11.12b	Kekerapan Suami Menziarahi Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Strata	277
Jadual 11.12c	Kekerapan Suami Menziarahi Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Status Guna Tenaga	277

Jadual 11.13a	Persepsi Wanita Tentang Aturan Tempat Tinggal Menjelang Tua Mengikut Etnik	278
Jadual 11.13b	Persepsi Wanita Tentang Aturan Tempat Tinggal Menjelang Tua Mengikut Strata	278
Jadual 11.13c	Persepsi Wanita Tentang Aturan Tempat Tinggal Menjelang Tua Mengikut Status Guna Tenaga	279
Jadual 11.14a	Persepsi Suami Tentang Aturan Tempat Tinggal Menjelang Tua Mengikut Etnik	279
Jadual 11.14b	Persepsi Suami Tentang Aturan Tempat Tinggal Menjelang Tua Mengikut Strata	280
Jadual 11.14c	Persepsi Suami Tentang Aturan Tempat Tinggal Menjelang Tua Mengikut Status Guna Tenaga	280
BAB 12 : REMAJA		
Jadual 12.1	Tahap Hubungan Remaja Dengan Ibu Bapa Mengikut Jantina	285
Jadual 12.2	Tahap Hubungan Remaja Dengan Ibu Bapa Mengikut Umur	285
Jadual 12.3	Tahap Hubungan Remaja Dengan Ibu Bapa Mengikut Etnik	285
Jadual 12.4	Tahap Hubungan Remaja Dengan Ibu Bapa Mengikut Strata	286
Jadual 12.5	Persepsi Remaja Terhadap Sikap Ibu Bapa Mengikut Jantina	287
Jadual 12.6	Persepsi Remaja Terhadap Sikap Ibu Bapa Mengikut Umur	287
Jadual 12.7	Persepsi Remaja Terhadap Sikap Ibu Bapa Mengikut Etnik	288
Jadual 12.8	Persepsi Remaja Terhadap Sikap Ibu Bapa Mengikut Strata	288
Jadual 12.9	Perhatian Oleh Ibu Bapa Mengikut Jantina	290
Jadual 12.10	Perhatian Oleh Ibu Bapa Mengikut Umur	290
Jadual 12.11	Perhatian Oleh Ibu bapa Mengikut Etnik	291
Jadual 12.12	Perhatian Oleh Ibu Bapa Mengikut Strata	291
Jadual 12.13	Tahap Akademik Minimum Untuk Keselesaan Hidup Mengikut Jantina	293
Jadual 12.14	Tahap Akademik Minimum Untuk Keselesaan Hidup Mengikut Umur	293
Jadual 12.15	Tahap Akademik Minimum Untuk Keselesaan hidup Mengikut Etnik	293
Jadual 12.16	Tahap Akademik Minimum Untuk Keselesaan Hidup Mengikut Strata	293
Jadual 12.17	Pernah Dengar AIDS dan STDs Mengikut Jantina	294
Jadual 12.18	Pernah Dengar AIDS dan STDs Mengikut Umur	294

Jadual 12.19	Pernah Dengar AIDS dan STDs Mengikut Etnik	295
Jadual 12.20	Pernah Dengar AIDS dan STDs Mengikut Strata	295
Jadual 12.21	Pernah Dengar AIDS dan STDs Mengikut Tahap Persekolahan	295
Jadual 12.22	Sumber Maklumat AIDS dan STDs Mengikut Jantina	297
Jadual 12.23	Sumber Maklumat AIDS dan STDs Mengikut Umur	297
Jadual 12.24	Sumber Maklumat AIDS dan STDs Mengikut Etnik	298
Jadual 12.25	Sumber Maklumat AIDS dan STDs Mengikut Strata	298
Jadual 12.26	Sumber Maklumat AIDS dan STDs Mengikut Tahap Persekolahan	299
Jadual 12.27	Pernah Dengar Kaedah Perancang Keluarga Mengikut Jantina	300
Jadual 12.28	Pernah Dengar Kaedah Perancang Keluarga Mengikut Umur	300
Jadual 12.29	Pernah Dengar Kaedah Perancang Keluarga Mengikut Etnik	300
Jadual 12.30	Pernah Dengar Kaedah Perancang Keluarga Mengikut Strata	300
Jadual 12.31	Pernah Dengar Kaedah Perancang Keluarga Mengikut Tahap Persekolahan	300
Jadual 12.32	Jenis Kaedah Perancang Keluarga Yang Diketahui Mengikut Jantina	302
Jadual 12.33	Jenis Kaedah Perancang Keluarga Yang Diketahui Mengikut Umur	302
Jadual 12.34	Jenis Kaedah Perancang Keluarga Yang Diketahui Mengikut Etnik	302
Jadual 12.35	Jenis Kaedah Perancang Keluarga Yang Diketahui Mengikut Strata	303
Jadual 12.36	Jenis Kaedah Perancang Keluarga Yang Diketahui Mengikut Tahap Persekolahan	303
Jadual 12.37	Pengetahuan Tentang Organ Reproduksi Mengikut Jantina	305
Jadual 12.38	Pengetahuan Tentang Organ Reproduksi Mengikut Umur	305
Jadual 12.39	Pengetahuan Tentang Organ Reproduksi Mengikut Etnik	306
Jadual 12.40	Pengetahuan Tentang Organ Reproduksi Mengikut Strata	306
Jadual 12.41	Pengetahuan Tentang Organ Reproduksi Mengikut Tahap Persekolahan	306
Jadual 12.42	Remaja Yang Terlibat Dengan Aktiviti Sosial Mengikut Jantina	307
Jadual 12.43	Remaja Yang Terlibat Dengan Aktiviti Sosial Mengikut Umur	308

Jadual 12.44	Remaja Yang Terlibat Dengan Aktiviti Sosial Mengikut Etnik	308
Jadual 12.45	Remaja Yang Terlibat Dengan Aktiviti Sosial Mengikut Strata	308
Jadual 12.46	Remaja Melakukan Perkara Yang Dilarang Ibu Bapa Mengikut Jantina	310
Jadual 12.47	Remaja Melakukan Perkara Yang Dilarang Ibu Bapa Mengikut Umur	310
Jadual 12.48	Remaja Melakukan Perkara Yang Dilarang Ibu Bapa Mengikut Etnik	310
Jadual 12.49	Remaja Melakukan Perkara Yang Dilarang Ibu Bapa Mengikut Strata	311
Jadual 12.50	Remaja Melakukan Perkara Yang Dilarang Ibu Bapa Mengikut Tahap Persekolahan	311
Jadual 12.51	Remaja Terlibat Dengan Bahan Lucah Mengikut Jantina	312
Jadual 12.52	Remaja Terlibat Dengan Bahan Lucah Mengikut Umur	312
Jadual 12.53	Remaja Terlibat Dengan Bahan Lucah Mengikut Etnik	312
Jadual 12.54	Remaja Terlibat Dengan Bahan Lucah Mengikut Strata	313
Jadual 12.55	Cara Memperolehi Bahan Lucah Mengikut Jantina	314
Jadual 12.56	Cara Memperolehi Bahan Lucah Mengikut Umur	314
Jadual 12.57	Cara Memperolehi Bahan Lucah Mengikut Etnik	315
Jadual 12.58	Cara Memperolehi Bahan Lucah Mengikut Strata	315
Jadual 12.59	Perilaku Seksualiti Remaja Mengikut Jantina	317
Jadual 12.60	Perilaku Seksualiti Remaja Mengikut Umur	317
Jadual 12.61	Perilaku Seksualiti Remaja Mengikut Etnik	317
Jadual 12.62	Perilaku Seksualiti Remaja Mengikut Strata	317

BAB 13 : BUJANG

Jadual 13.1	Umur Penduduk Bujang Mengikut Jantina Dan Etnik	324
Jadual 13.2	Umur Penduduk Bujang Mengikut Jantina Dan Strata	324
Jadual 13.3	Penduduk Bujang Mengikut Tahap Persekolahan Dan Jantina	325
Jadual 13.4	Tahap Persekolahan Penduduk Bujang Mengikut Jantina Dan Etnik	326
Jadual 13.5	Tahap Persekolahan Penduduk Bujang Mengikut Jantina Dan Strata	326
Jadual 13.6	Penduduk Bujang Mengikut Status Pekerjaan Dan Jantina	328

Jadual 13.7	Status Pekerjaan Penduduk Bujang Mengikut Jantina Dan Etnik	328
Jadual 13.8	Status Pekerjaan Penduduk Bujang Mengikut Jantina Dan Strata	328
Jadual 13.9	Penduduk Bujang Mengikut Jenis Pekerjaan Dan Jantina	330
Jadual 13.10	Penduduk Bujang Mengikut Jenis Pekerjaan Dan Etnik	330
Jadual 13.11	Penduduk Bujang Mengikut Jenis Pekerjaan Dan Strata	330
Jadual 13.12	Sebab Penduduk Bujang Tidak Bekerja Mengikut Jantina	331
Jadual 13.13	Sebab Penduduk Bujang Tidak Bekerja Mengikut Etnik	331
Jadual 13.14	Sebab Penduduk Bujang Tidak Bekerja Mengikut Strata	332
Jadual 13.15	Pendapatan Penduduk Bujang Mengikut Jantina	333
Jadual 13.16	Pendapatan Penduduk Bujang Mengikut Etnik	333
Jadual 13.17	Pendapatan Penduduk Bujang Mengikut Strata	333
Jadual 13.18	Peratus Penduduk Bujang Yang Mempunyai Simpanan Mengikut Jantina	334
Jadual 13.19	Peratus Penduduk Bujang Yang Mempunyai Simpanan Mengikut Etnik	334
Jadual 13.20	Peratus Penduduk Bujang Yang Mempunyai Simpanan Mengikut Strata	335
Jadual 13.21	Persepsi Sebab Utama Lelaki Lambat Berkahwin Mengikut Jantina	336
Jadual 13.22	Persepsi Sebab Utama Lelaki Lambat Berkahwin Mengikut Etnik	336
Jadual 13.23	Persepsi Sebab Utama Perempuan Lambat Berkahwin Mengikut Jantina	337
Jadual 13.24	Persepsi Sebab Utama Perempuan Lambat Berkahwin Mengikut Etnik	337
Jadual 13.25	Umur Kahwin Lewat Bagi Lelaki, Persepsi Lelaki Dan Perempuan	338
Jadual 13.26	Umur Kahwin Lewat Bagi Lelaki, Persepsi Mengikut Etnik	338
Jadual 13.27	Umur Kahwin Lewat Bagi Lelaki, Persepsi Mengikut Strata	339
Jadual 13.28	Umur Kahwin Lewat Bagi Perempuan, Persepsi Lelaki Dan Perempuan	339
Jadual 13.29	Umur Kahwin Lewat Bagi Perempuan, Persepsi Mengikut Etnik	340

Jadual 13.30	Umur Kahwin Lewat Bagi Perempuan, Persepsi Mengikut Strata	340
Jadual 13.31	Umur Sesuai Kahwin Bagi Lelaki, Persepsi Lelaki Dan Perempuan	341
Jadual 13.32	Umur Sesuai Kahwin Bagi Lelaki, Persepsi Mengikut Etnik	341
Jadual 13.33	Umur Sesuai Kahwin Bagi Lelaki, Persepsi Mengikut Strata	341
Jadual 13.34	Umur Sesuai Kahwin Bagi Perempuan, Persepsi Lelaki Dan Perempuan	342
Jadual 13.35	Umur Sesuai Kahwin Bagi Perempuan, Persepsi Mengikut Etnik	343
Jadual 13.36	Umur Sesuai Kahwin Bagi Perempuan, Persepsi Mengikut Strata	343
Jadual 13.37	Kualiti Utama Bagi Penduduk Bujang Dalam Memilih Pasangan Mengikut Jantina	344
Jadual 13.38	Kualiti Utama Bagi Penduduk Bujang Dalam Memilih Pasangan Mengikut Umur	345
Jadual 13.39	Kualiti Utama Bagi Penduduk Bujang Dalam Memilih Pasangan Mengikut Etnik	346
Jadual 13.40	Kualiti Utama Bagi Penduduk Bujang Dalam Memilih Pasangan Mengikut Strata	347
Jadual 13.41	Penduduk Bujang Yang Berhasrat Berumahtangga	348
Jadual 13.42	Sebab Penduduk Bujang Tidak Berhasrat Untuk Berumahtangga Mengikut Jantina	348
Jadual 13.43	Sebab Penduduk Bujang Tidak Berhasrat Untuk Berumahtangga Mengikut Umur	349
Jadual 13.44	Sebab Penduduk Bujang Tidak Berhasrat Untuk Berumahtangga Mengikut Etnik	349
Jadual 13.45	Sebab Penduduk Bujang Tidak Berhasrat Untuk Berumahtangga Mengikut Strata	349
Jadual 13.46	Penduduk Bujang Yang Mempunyai Teman Istimewa	351
Jadual 13.47	Penduduk Bujang Yang Mempunyai Teman Istimewa Sekarang Mengikut Jantina	351
Jadual 13.48	Cara Berkenalan Dengan Teman Istimewa Mengikut Jantina	351
Jadual 13.49	Cara Berkenalan Dengan Teman Istimewa Mengikut Etnik	351
Jadual 13.50	Cara Berkenalan Dengan Teman Istimewa Mengikut Strata	352

Jadual 13.51	Penduduk Bujang Yang Bercadang Untuk Mengahwini Teman Istimewa Mengikut Jantina	352
Jadual 13.52	Penduduk Bujang Yang Bercadang Untuk Mengahwini Teman Istimewa Mengikut Etnik	352
Jadual 13.53	Penduduk Bujang Yang Bercadang Untuk Mengahwini Teman Istimewa Mengikut Strata	352
Jadual 13.54	Sebab Utama Penduduk Bujang Tidak Bercadang/Tidak Pasti Untuk Mengahwini Teman Istimewa Mengikut Jantina	353
Jadual 13.55	Sebab Utama Penduduk Bujang Tidak Bercadang/Tidak Pasti Untuk Mengahwini Teman Istimewa Mengikut Etnik	353
Jadual 13.56	Sebab Utama Penduduk Bujang Tidak Bercadang/Tidak Pasti Untuk Mengahwini Teman Istimewa Mengikut Strata	353
Jadual 13.57	Punca Utama Putus Hubungan Bagi Penduduk Bujang Yang Pernah Mempunyai Teman Istimewa Mengikut Jantina	354
Jadual 13.58	Punca Utama Putus Hubungan Bagi Penduduk Bujang Yang Pernah Mempunyai Teman Istimewa Mengikut Etnik	354
Jadual 13.59	Punca Utama Putus Hubungan Bagi Penduduk Bujang Yang Pernah Mempunyai Teman Istimewa Mengikut Strata	354
Jadual 13.60	Sebab Utama Masih Belum Berkahwin Mengikut Jantina	355
Jadual 13.61	Sebab Utama Masih Belum Berkahwin Mengikut Umur	356
Jadual 13.62	Sebab Utama Masih Belum Berkahwin Mengikut Etnik	356
Jadual 13.63	Sebab Utama Masih Belum Berkahwin Mengikut Strata	356
Jadual 13.64	Pendapat Penduduk Bujang Wanita Mengenai Berkahwin Dengan Suami Orang Mengikut Etnik	357
Jadual 13.65	Pendapat Penduduk Bujang Wanita Mengenai Berkahwin Dengan Suami Orang Mengikut Strata	357
Jadual 13.66	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Berlainan Agama Mengikut Jantina	358
Jadual 13.67	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Berlainan Agama Mengikut Etnik	358
Jadual 13.68	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Berlainan Agama Mengikut Strata	359
Jadual 13.69	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Berlainan Etnik Mengikut Jantina	359
Jadual 13.70	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Berlainan Etnik Mengikut Etnik	359

Jadual 13.71	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Berlainan Etnik Mengikut Strata	360
Jadual 13.72	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Mempunyai Perbezaan Tahap Persekolahan Mengikut Jantina	360
Jadual 13.73	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Mempunyai Perbezaan Tahap Persekolahan Mengikut Etnik	361
Jadual 13.74	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Mempunyai Perbezaan Tahap Persekolahan Mengikut Strata	361
Jadual 13.75	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Mempunyai Perbezaan Pendapatan Mengikut Jantina	361
Jadual 13.76	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Mempunyai Perbezaan Pendapatan Mengikut Etnik	362
Jadual 13.77	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Mempunyai Perbezaan Pendapatan Mengikut Strata	362
Jadual 13.78	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Mempunyai Perbezaan Umur Mengikut Jantina	363
Jadual 13.79	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Mempunyai Perbezaan Umur Mengikut Umur	363
Jadual 13.80	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Mempunyai Perbezaan Umur Mengikut Etnik	363
Jadual 13.81	Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Mempunyai Perbezaan Umur Mengikut Strata	363
Jadual 13.82	Peratus Penduduk Bujang Yang Mencadangkan Program Untuk Menggalakkan Perkahwinan Mengikut Jantina	364
Jadual 13.83	Peratus Penduduk Bujang Yang Mencadangkan Program Untuk Menggalakkan Perkahwinan Mengikut Etnik	364
Jadual 13.84	Peratus Penduduk Bujang Yang Mencadangkan Program Untuk Menggalakkan Perkahwinan Mengikut Strata	365

BAB 14 : WARGA EMAS

Jadual 14.1	Warga Emas Mengikut Umur Dan Jantina	370
Jadual 14.2	Warga Emas Mengikut Umur Dan Etnik	370
Jadual 14.3	Warga Emas Mengikut Umur Dan Strata	370
Jadual 14.4	Warga Emas Mengikut Jantina Dan Etnik	370
Jadual 14.5	Warga Emas Mengikut Jantina Dan Strata	370
Jadual 14.6	Tahap Persekolahan Warga Emas Mengikut Jantina	371
Jadual 14.7	Tahap Persekolahan Warga Emas Mengikut Etnik	371
Jadual 14.8	Tahap Persekolahan Warga Emas Mengikut Strata	372
Jadual 14.9	Status Guna Tenaga Warga Emas	373
Jadual 14.10	Jenis Pekerjaan warga Emas Mengikut Jantina	373
Jadual 14.11	Jenis Pekerjaan warga Emas Mengikut Etnik	373
Jadual 14.12	Jenis Pekerjaan warga Emas Mengikut Strata	373
Jadual 14.13	Sebab Warga Emas Tidak Bekerja Mengikut Jantina	374
Jadual 14.14	Sebab Warga Emas Tidak Bekerja Mengikut Etnik	375
Jadual 14.15	Sebab Warga Emas Tidak Bekerja Mengikut Strata	375
Jadual 14.16	Pendapatan Bulanan Mengikut Jantina	376
Jadual 14.17	Pendapatan Bulanan Mengikut Etnik	376
Jadual 14.18	Pendapatan Bulanan Mengikut Strata	376
Jadual 14.19	Status Perkahwinan Mengikut Umur	377
Jadual 14.20	Status Perkahwinan Mengikut Jantina	377
Jadual 14.21	Status Perkahwinan Mengikut Etnik	377
Jadual 14.22	Status Perkahwinan Mengikut Strata	378
Jadual 14.23	Peratus Warga Emas Selesa Berinteraksi Mengikut Jantina	379
Jadual 14.24	Peratus Warga Emas Selesa Berinteraksi Mengikut Etnik	379
Jadual 14.25	Peratus Warga Emas Selesa Berinteraksi Mengikut Strata	379
Jadual 14.26	Kekerapan Warga Emas Berinteraksi Dengan Ahli Keluarga/ Bukan Ahli Keluarga	380
Jadual 14.27	Kekerapan Anak-Anak Berinteraksi Dengan Warga Emas Dalam Hal-Hal Tertentu	380
Jadual 14.28	Bantuan Kewangan Kepada Warga Emas Daripada Anak- Anak Mengikut Etnik	281

Jadual 14.29	Bantuan Kewangan Dari Anak-Anak Yang Tinggal Di Tempat Lain Mengikut Strata	381
Jadual 14.30	Mereka Yang Diharapkan Untuk Menjaga Warga Emas Ketika Sakit Mengikut Jantina	382
Jadual 14.31	Mereka Yang Diharapkan Untuk Menjaga Warga Emas Ketika Sakit Mengikut Etnik	382
Jadual 14.32	Mereka Yang Diharapkan Untuk Menjaga Warga Emas Ketika Sakit Mengikut Strata	382
Jadual 14.33	Kekerapan Berasa Kesunyian Mengikut Jantina	383
Jadual 14.34	Kekerapan Berasa Kesunyian Mengikut Etnik	383
Jadual 14.35	Kekerapan Berasa Kesunyian Mengikut Strata	383
Jadual 14.36	Kekerapan Berasa Kesunyian Mengikut Status Perkahwinan	384
Jadual 14.37	Peratus Warga Emas Yang Membuat Simpanan Mengikut Jantina	390
Jadual 14.38	Peratus Warga Emas Yang Membuat Simpanan Mengikut Etnik	391
Jadual 14.39	Peratus Warga Emas Yang Membuat Simpanan Mengikut Strata	391
Jadual 14.40	Peratus Warga Emas Yang Menerima Sumber Kewangan Tertentu Mengikut Jantina	392
Jadual 14.41	Peratus Warga Emas Yang Menerima Sumber Kewangan Tertentu Mengikut Etnik	392
Jadual 14.42	Peratus Warga Emas Yang Menerima Sumber Kewangan Tertentu Mengikut Strata	392
Jadual 14.43	Peratus Warga Emas Yang Memiliki Harta Mengikut Jantina	393
Jadual 14.44	Peratus Warga Emas Yang Memiliki Harta Mengikut Etnik	393
Jadual 14.45	Peratus Warga Emas Yang Memiliki Harta Mengikut Strata	393
Jadual 14.46	Tahap Kesihatan Mengikut Umur	394
Jadual 14.47	Tahap Kesihatan Warga Emas Mengikut Jantina	394
Jadual 14.48	Tahap Kesihatan Warga Emas Mengikut Etnik	394
Jadual 14.49	Tahap Kesihatan Warga Emas Mengikut Strata	394
Jadual 14.50	Peratus Warga Emas Yang Mengalami Masalah Kesihatan Mengikut Umur	395
Jadual 14.51	Peratus Warga Emas Yang Mengalami Masalah Kesihatan Mengikut Jantina	395

Jadual 14.52	Peratus Warga Emas Yang Mengalami Masalah Kesihatan Mengikut Etnik	396
Jadual 14.53	Peratus Warga Emas Yang Mengalami Masalah Kesihatan Mengikut Strata	396
Jadual 14.54	Kekerapan Warga Emas Melakukan Senaman Mengikut Jantina Dan Etnik	397
Jadual 14.55	Kekerapan Warga Emas Melakukan Senaman Mengikut Jantina Dan Strata	397
Jadual 14.56	Kekerapan Warga Emas Mengambil Vitamin/ Makanan Tambahan Mengikut Jantina Dan Etnik	398
Jadual 14.57	Kekerapan Warga Emas Mengambil Vitamin/ Makanan Tambahan Mengikut Jantina Dan Strata	398
Jadual 14.58	Peratus Warga Emas Yang Merokok Mengikut Jantina Dan Etnik	398
Jadual 14.59	Peratus Warga Emas Yang Merokok Mengikut Jantina Dan Strata	399
Jadual 14.60	Peratus Warga Emas Yang Mengambil Minuman Beralkohol Mengikut Etnik	399
Jadual 14.61	Peratus Warga Emas Yang Mengambil Minuman Beralkohol Mengikut Strata	399
Jadual 14.62	Peratus Warga Emas Yang Melakukan Pemeriksaan Payudara Mengikut Etnik	400
Jadual 14.63	Peratus Warga Emas Yang Melakukan Pemeriksaan Payudara Mengikut Strata	400
Jadual 14.64	Min Umur Menopos Mengikut Strata Dan Etnik	400
Jadual 14.65	Warga Emas Yang Mendapat Rawatan HRT Mengikut Etnik	401
Jadual 14.66	Warga Emas Yang Mendapat Rawatan HRT Mengikut Strata	401
Jadual 14.67	Peratus Warga Emas Yang Mengalami Andropos Mengikut Etnik	402
Jadual 14.68	Peratus Warga Emas Yang Mengalami Andropos Mengikut Strata	402
Jadual 14.69	Peratus Warga Emas Menyertai Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Umur	403
Jadual 14.70	Peratus Warga Emas Menyertai Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Jantina	403

Jadual 14.71	Peratus Warga Emas Menyertai Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Etnik	403
Jadual 14.72	Peratus Warga Emas Menyertai Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Strata	403

SENARAI CARTA DAN RAJAH

BAB 3 : PENDUDUK

Carta 3.1	Piramid Penduduk Mengikut Umur Dan Jantina	47
Carta 3.2	Piramid Penduduk Mengikut Umur Dan Jantina, 2000	47
Carta 3.3	Penduduk Mengikut Umur, 2000 Dan 2004	48
Carta 3.4	Nisbah Tanggungan, 2000 Dan 2004	51
Carta 3.5	Beban Penduduk Kumpulan Umur Bekerja Menanggung Seorang Warga Emas, 2000 Dan 2004	52
Carta 3.6	Penyertaan Tenaga Buruh Mengikut Umur Dan Jantina	63

BAB 5 : PERKAHWINAN

Carta 5.1	Min Umur Perkahwinan Pertama Di Kalangan Wanita Yang Berpendidikan Tinggi Adalah Tinggi Bagi Semua Etnik	93
Carta 5.2	Bagaimana Perkahwinan Berakhir	102
Carta 5.3	Perkahwinan Yang Berakhir Dengan Penceraian Adalah Tertinggi Di Kalangan Etnik Bumiputera	103

BAB 6 : KESUBURAN

Carta 6.1	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Etnik	115
Carta 6.2	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Strata	116
Carta 6.3	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur, Sabah, 1989 Dan 2004	119
Carta 6.4	Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur, Sabah, Sarawak, dan Semenanjung, 2004	120
Carta 6.5	Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Strata	125
Carta 6.6	Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak, Sabah, Sarawak, dan Semenanjung, 2004	128

Carta 6.7	Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama Dan Etnik	131

BAB 7 : PERANCANGAN KELUARGA

Carta 7.1	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Bilangan Anak Dan Etnik	146
Carta 7.2	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Bilangan Anak Dan Strata	148
Carta 7.3	Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga, 1989 dan 2004	149
Carta 7.4	Peratus Wanita Yang Pernah Menyusukan Anak Mengikut Umur	170
Carta 7.5	Peratus Wanita Yang Pernah Menyusukan Anak Mengikut Etnik	171
Carta 7.6	Peratus Wanita Yang Pernah Menyusukan Anak Mengikut Strata	171
Carta 7.7	Peratus Wanita Yang Pernah Menyusukan Anak Mengikut Tahap Persekolahan	172
Carta 7.8	Jangka Masa Menyusu Anak	172
Carta 7.9	Jangka Masa Menyusu Anak Mengikut Etnik	173
Carta 7.10	Jangka Masa Menyusu Anak Mengikut Strata	174
Carta 7.11	Jangka Masa Menyusu Anak Mengikut Tahap Persekolahan	174

BAB 12 : REMAJA

Carta 12.1	Tahap Hubungan Remaja Dengan Ibu Bapa	284
Carta 12.2	Persepsi Remaja Terhadap Sikap Ibu Bapa	287
Carta 12.3	Perhatian Oleh Ibu Bapa	289
Carta 12.4	Tahap Akademik Minimum Untuk Keselesaian Hidup	292
Carta 12.5	Sumber Maklumat AIDS dan STDs	296
Carta 12.6	Jenis Kaedah Perancangan Keluarga Yang Diketahui	301
Carta 12.7	Pengetahuan Tentang Organ Reproduksi	305
Carta 12.8	Remaja Yang Terlibat Dengan Aktiviti Sosial	307
Carta 12.9	Remaja Melakukan Perkara Yang Dilarang Ibu Bapa	309
Carta 12.10	Remaja Terlibat Dengan Bahan Lucah	312
Carta 12.11	Cara Memperolehi Bahan Lucah	313

Carta 12.12	Perilaku Seksualiti Remaja	316

BAB 13 : BUJANG

Carta 13.1	Penduduk Bujang Mengikut Status Guna Tenaga Dan Jantina	327

BAB 14 : WARGA EMAS

Carta 14.1	Pengetahuan Mengenai Rumah Orang Tua Mengikut Jantina	384
Carta 14.1	Pengetahuan Mengenai Rumah Orang Tua Mengikut Etnik	385
Carta 14.2	Pengetahuan Mengenai Rumah Orang Tua Mengikut Strata	385
Carta 14.4	Pendapat Mengenai Kesesuaian Tinggal Di Rumah Orang Tua Mengikut Jantina	386
Carta 14.5	Pendapat Mengenai Kesesuaian Tinggal Di Rumah Orang Tua Mengikut Etnik	386
Carta 14.6	Pendapat Mengenai Kesesuaian Tinggal Di Rumah Orang Tua Mengikut Strata	387
Carta 14.7	Pengetahuan Mengenai Pusat Jagaan Harian Warga Tua Mengikut Jantina	387
Carta 14.8	Pengetahuan Mengenai Pusat Jagaan Harian Warga Tua Mengikut Etnik	388
Carta 14.9	Pengetahuan Mengenai Pusat Jagaan Harian Warga Tua Mengikut Strata	388
Carta 14.10	Pendapat Mengenai Kesesuaian Tinggal Di Pusat Jagaan Harian Warga Tua Mengikut Jantina	389
Carta 14.11	Pendapat Mengenai Kesesuaian Tinggal Di Pusat Jagaan Harian Warga Tua Mengikut Etnik	389
Carta 14.12	Pendapat Mengenai Kesesuaian Tinggal Di Pusat Jagaan Harian Warga Tua Mengikut Strata	390

SENARAI RAJAH

BAB 12 : REMAJA

Rajah12.1	Organ Reproduksi Lelaki dan Perempuan	304

BAHAGIAN I : LATARBELAKANG KAJIAN

Bab 1

KAEDAH KAJIAN

1.1 Pengenalan

Kajian Penduduk dan Keluarga Malaysia (KPKM) merupakan kajian bersiri yang dijalankan oleh Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara (LPPKN) secara sistematik setiap sepuluh tahun semenjak 1974. Tiga siri kajian terdahulu hanya meliputi Semenanjung Malaysia sahaja, iaitu:

- **Penyiasatan Kesuburan dan Keluarga Malaysia - 1974 (World Fertility Survey);**
- **Penyiasatan Penduduk dan Keluarga Malaysia - 1984; dan**
- **Kajian Penduduk dan Keluarga Malaysia - 1994.**

Pada tahun 1989, Kajian Penduduk dan Keluarga Malaysia bagi negeri Sabah dan Sarawak telah dijalankan buat pertama kalinya.

Pada tahun 2004 pula, LPPKN telah melaksanakan Kajian Penduduk dan Keluarga Malaysia Ke Empat (KPKM-4). Kajian bagi siri ke empat ini adalah bersifat 'national representative', yang mana telah dipersetujui pembiayaannya dengan menggunakan peruntukan pembangunan Unit Perancang Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri, Malaysia. Secara umumnya, kajian ini bertujuan untuk menyediakan satu set maklumat berstatistik yang komprehensif mengenai kependudukan, kekeluargaan dan kesihatan reproduktif manusia.

Sebagaimana kajian-kajian terdahulu, data yang dikumpul dan dianalisis telah digunakan sebagai input dalam penyediaan rancangan lima tahun Malaysia. Di samping itu, KPKM-4 menyediakan rangkaian maklumat demografi yang komprehensif

untuk perancangan, pembentukan dan pelaksanaan dasar, aktiviti dan program kerajaan untuk masa akan datang. Selain itu, maklumat dari siri KPKM juga telah digunakan dengan meluas oleh agensi dan jabatan kerajaan, institusi penyelidikan, institusi pengajian tinggi, agensi bukan kerajaan dan orang perseorangan.

KPKM-4 menyediakan maklumat mengenai ciri-ciri penduduk pada hari kajian, iaitu pada 1 Julai 2004. Perbandingan dan analisis yang dilakukan dengan kajian-kajian terdahulu mahupun perangkaan dari Jabatan Perangkaan Malaysia, mampu memberikan gambaran yang bernilai mengenai perubahan ciri-ciri demografi, sosial, ekonomi, keluarga dan kesihatan di pelbagai peringkat geografi. KPKM-4 juga menyediakan satu rangka berstatistik sekiranya terdapat keperluan untuk membuat kajian lain dengan lebih mendalam mengenai isu-isu yang lebih khusus.

1.2 Objektif

Objektif utama KPKM-4 adalah untuk menyediakan data siri masa berkaitan maklumat demografi dan sosio-ekonomi, khususnya pertalian di antara kependudukan, kekeluargaan dan kesihatan reproduktif, serta hubungkaitnya dengan pembangunan. Kajian ini juga bertujuan untuk mengemaskini indikator-indikator bagi tujuan menilai kecekapan dan keberkesanan dasar, program dan aktiviti berkaitan kependudukan, kekeluargaan dan kesihatan reproduktif. Selain itu, kajian ini bertujuan untuk menyediakan maklumat yang dapat dijadikan input dalam penyediaan Rancangan Malaysia Ke Sembilan (RMK 9).

1.3 Rangka Kerja Institusi Kajian

1.3.1 Jawatankuasa Pemandu Projek

Pelaksanaan aktiviti KPKM-4 dikawalselia oleh sebuah Jawatankuasa Pemandu Projek. Jawatankuasa ini telah dipengerusikan oleh Unit Perancang Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri. Terma rujukan jawatankuasa ini adalah untuk menentukan skop liputan, pelaksanaan aktiviti dan pengurusan kewangan kajian.

Keahlian jawatankuasa ini adalah terdiri daripada:

- Unit Perancang Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri;
- Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat;
- Kementerian Pelajaran;
- Kementerian Belia dan Sukan;
- Kementerian Luar Bandar dan Wilayah;
- Kementerian Kesihatan;
- Kementerian Sumber Manusia;
- Jabatan Perangkaan Malaysia; dan
- Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara.

1.3.2 Jawatankuasa Teknikal Projek

Bidang liputan kajian ini telah diteliti dan dipersetujui oleh Jawatankuasa Teknikal Projek, yang dipengerusikan oleh Ketua Setiausaha, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat. Terma rujukan jawatankuasa ini adalah untuk meneliti semua isu semasa berkaitan kependudukan, kekeluargaan, dan kesihatan reproduktif, di samping beberapa isu kesinambungan berasaskan kajian-kajian yang lepas. Selain itu, jawatankuasa ini juga bertindak dalam menentukan metodologi kajian.

Keahlian jawatankuasa ini adalah terdiri daripada:

- Unit Perancang Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri;
- Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat;
- Kementerian Pelajaran;

- Kementerian Kesihatan;
- Jabatan Perangkaan Malaysia;
- Jabatan Pertanian;
- Jabatan Kemajuan Islam Malaysia;
- Jabatan Alam Sekitar;
- Jabatan Belia dan Sukan;
- Jabatan Kebajikan Masyarakat;
- Jabatan Pembangunan Wanita;
- Universiti Malaya, Kuala Lumpur;
- Universiti Putra Malaysia, Serdang;
- Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi;
- Persekutuan Persatuan Perancang Keluarga Malaysia; dan
- Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara.

1.3.3 Jawatankuasa Kumpulan Kerja Teknikal

Jawatankuasa Kumpulan Kerja Teknikal telah dipengerusikan oleh Ketua Pengarah, LPPKN. Terma rujukan jawatankuasa ini adalah untuk mengenalpasti isu-isu semasa berkaitan kependudukan, kekeluargaan, dan kesihatan reproduktif. Jawatankuasa ini juga bertanggungjawab dalam penyediaan soalan selidik bagi KPKM kali ini.

Keahlian jawatankuasa ini adalah terdiri daripada:

- Timbalan Ketua Pengarah (Dasar);
- Pengarah dan Pegawai Kanan, Bahagian Kependudukan;
- Pengarah dan Pegawai Kanan, Bahagian Pembangunan Keluarga;
- Pengarah dan Pegawai Kanan, Bahagian Reproduksi Manusia; dan
- Pengarah dan Pegawai Kanan, Bahagian Teknologi Maklumat.

1.3.4 Jawatankuasa Pengurusan Projek

Jawatankuasa yang tidak kurang pentingnya dalam menjayakan KPKM-4 ini ialah Jawatankuasa Pengurusan Projek. Jawatankuasa ini turut dipengerusikan oleh Ketua Pengarah, LPPKN. Terma rujukan jawatankuasa ini pula adalah untuk memastikan kelancaran pelaksanaan kajian melalui khidmat nasihat dan sokongan berhubung dengan urusan kewangan;

perolehan dan bekalan keperluan; pengambilan pegawai dan kakitangan (sementara dan sambilan); latihan, bengkel dan seminar; serta pengangkutan.

Keahlian jawatankuasa ini adalah terdiri daripada Pengarah dan Pegawai Kanan LPPKN, iaitu:

- Timbalan Ketua Pengarah (Operasi);
- Timbalan Ketua Pengarah (Dasar);
- Pengarah dan Pegawai Kanan, Bahagian Kependudukan;
- Pengarah, Bahagian Perancangan, Penyelarasan dan Pembangunan;
- Pengarah, Bahagian Pembangunan Keluarga;
- Pengarah, Bahagian Reproduksi Manusia;
- Pengarah, Bahagian Khidmat Pengurusan dan Kewangan;
- Pengarah, Bahagian Pembangunan Sumber;
- Pengarah, Bahagian Teknologi Maklumat; dan
- Ketua, Unit Hubungan Korporat dan Pencetakan.

1.3.5 Urus Setia

Bahagian Kependudukan, LPPKN bertindak sebagai urus setia bagi kajian ini. Sebagai urus setia projek, Bahagian Kependudukan bertanggungjawab dalam pelaksanaan kajian, iaitu daripada kerja lapangan hinggalah kepada menyiapkan laporan kajian.

1.4 Bidang Liputan

KPKM-4 merupakan kajian yang unik memandangkan ianya direkabentuk untuk mengumpul dan menganalisis maklumat antara generasi. Beberapa siri mesyuarat di peringkat Jawatankuasa Pemandu Projek telah diadakan untuk membincangkan bidang-bidang yang akan diliputi dalam kajian ini sebelum soalan selidik dimuktamadkan. Ini adalah perlu bagi mengambil kira kepentingan dan keperluan para perancang dan pengguna lain tentang jenis data dan maklumat yang diperlukan

untuk kegunaan perancangan akan datang. Dengan mengambil kira had-had batasan kajian seperti sumber kewangan, masa dan kakitangan, maka adalah tidak praktikal untuk menyediakan soalan selidik yang panjang dan rumit untuk memenuhi kehendak semua pengguna.

Pemilihan bidang-bidang liputan dalam soalan selidik ini hendak mengambilkira kesukaran penemubual ketika menjalankan kerja lapangan kajian akibat daripada sumber yang terhad. Selain daripada itu, beban responden untuk memberikan jawapan dan beban penemubual untuk mengendalikan soalan selidik yang panjang juga telah diberikan perhatian. Dalam kajian ini, soalan selidik yang seragam telah direkabentuk untuk memastikan data yang dikumpulkan mampu menyediakan maklumat antara generasi. Sebanyak enam jenis soalan selidik telah dibangunkan dengan mengambilkira bidang-bidang liputan yang telah dipersetujui.

Bidang-bidang liputan tersebut adalah seperti berikut:

- Latar belakang sosio-ekonomi dan demografi isi rumah;
- Latar belakang tempat kediaman termasuk kemudahan asas dan peralatan isi rumah;
- Perkahwinan dan perceraian;
- Kesuburan dan kehamilan;
- Perancangan keluarga;
- Penjagaan anak kecil dan remaja;
- Amalan hidup berkeluarga;
- Pengetahuan dan amalan kesihatan;
- Penjagaan ibu bapa; dan
- Bantuan dan sokongan terhadap warga tua.

1.5 Pengumpulan Data

Dalam proses pengumpulan data, kaedah temubual bersemuka dengan responden telah digunakan oleh penemubual. Proses temubual tersebut menggunakan senarai soalan selidik yang seragam meliputi pengumpulan maklumat mengikut bidang-bidang liputan yang telah dipersetujui.

Dari segi geografinya, KPKM-4 meliputi kedua-dua kawasan bandar dan luar bandar bagi semua negeri di Malaysia. Sampel kajian ini meliputi kumpulan sasaran yang biasa tinggal tetap di tempat kediaman persendirian, yang mana tidak termasuk mereka yang tinggal di institusi-institusi seperti hotel, asrama, hospital, penjara, rumah tumpangan dan berek tentera.

1.7 Metodologi

KPKM-4 menggunakan pendekatan kaedah sampel. Kaedah sampel bermakna memilih sebilangan kecil responden yang difikirkan mencukupi untuk mewakili keseluruhan penduduk. Kaedah ini bertujuan untuk mengelakkan perbelanjaan yang tinggi dan penggunaan masa yang panjang untuk kerja lapangan. Dengan ini, jangka masa untuk memproses maklumat dan menghasilkan laporan kajian mungkin dapat dipercepatkan. Kaedah sampel adalah berbeza jika dibandingkan dengan kaedah banci. Secara umumnya, kaedah banci bermakna membuat pengiraan lengkap bagi kesemua penduduk. Dalam kes banci, kos yang banyak dan masa yang panjang diperlukan untuk kerja lapangan dan pemrosesan maklumat.

Memandangkan kajian ini adalah bersifat **'national representative'**, maka pemilihan sampel yang baik amat diperlukan. Sehubungan itu, LPPKN telah mendapatkan bantuan dan khidmat nasihat daripada Jabatan Perangkaan Malaysia untuk melaksanakan proses merekabentuk kaedah pensampelan, dan seterusnya membuat pemilihan sampel.

1.7.1 Rangka Pensampelan

Rangka pensampelan bagi KPKM-4 ini adalah berasaskan kepada Rangka Pensampelan Isi Rumah Kebangsaan (RPIK), yang terdiri daripada Blok Penghitungan (BP) yang digunapakai semasa Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia, 2000. BP ialah suatu kawasan muka bumi yang diwujudkan secara rekaan dan biasanya mempunyai sempadan tertentu. Pada amnya, kesemua BP dibentuk dalam lingkungan sempadan yang diwartakan, dan secara puratanya terdapat lebih kurang 80 hingga 120 tempat kediaman di setiap BP.

BP dalam rangka pensampelan dikelaskan mengikut kawasan bandar dan luar bandar. Kawasan bandar ialah kawasan yang diwartakan dan kawasan-kawasan tepu bina yang bersempadan dengannya, di mana gabungan kedua-dua kawasan ini mempunyai penduduk seramai 10,000 orang atau lebih semasa banci. Kawasan tepu bina ditakrifkan sebagai kawasan yang terletak bersebelahan dengan kawasan yang diwartakan dan sekurang-kurangnya mempunyai 60.0 peratus penduduk (berumur 10 tahun dan lebih) yang terlibat dalam aktiviti bukan pertanian dan unit-unit perumahannya mempunyai tandas moden. Kawasan luar bandar pula dikelaskan sebagai kawasan yang diwartakan dan mempunyai jumlah penduduk kurang daripada 10,000 orang, atau kawasan yang tidak diwartakan (Jabatan Perangkaan Malaysia, 2006).

Pengelasan kawasan mengikut strata adalah seperti pada Jadual 1.1.

Jadual 1.1
Pengelasan Strata Mengikut Bilangan Penduduk

Strata	Bilangan Penduduk Bagi Kawasan Yang Diwartakan Termasuk Kawasan Tepu Bina
Metropolitan	75,000 dan ke atas
Bandar besar	10,000 hingga 74,999
Bandar kecil	1,000 hingga 9,999
Luar bandar	Kawasan selebihnya

Sumber : Laporan Penyiasatan Perbelanjaan Isi Rumah Malaysia 2004/2005, Jabatan Perangkaan Malaysia, 2006

Bagi tujuan pensampelan, takrifan mengenai pengelasan strata yang digunakan dalam KPKM-4 adalah sama seperti yang digunakan dalam Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia, 2000. Penggunaan pengelasan strata seperti di Jadual 1.1 telah digunakan di kesemua negeri di Semenanjung Malaysia, Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur dan Wilayah Persekutuan Labuan. Walau bagaimanapun, bagi Sabah dan Sarawak, strata luar bandar telah dibahagikan kepada beberapa strata yang lebih kecil. Pembahagian strata ini adalah berasaskan kepada jangka waktu yang diambil untuk sampai ke sesebuah kawasan dari pusat bandar yang terdekat. Bagi memudahkan analisis, metropolitan dan bandar besar telah digabungkan menjadi strata bandar, sementara bandar kecil dan luar bandar digabungkan menjadi strata luar bandar.

1.7.2 Reka Bentuk Pensampelan

KPKM-4 telah menggunakan kaedah reka bentuk pensampelan berstrata dua peringkat. Strata utama adalah terdiri daripada kesemua negeri yang terdapat di Malaysia, termasuk Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur dan Wilayah Persekutuan Labuan. Strata kedua pula adalah pemecahan kawasan di antara bandar (metropolitan + bandar besar) dan luar bandar (bandar kecil + keseluruhan luar bandar).

Unit pensampelan telah dipilih secara bebas mengikut dua peringkat pada strata kedua. Unit pensampelan peringkat pertama ialah BP, sementara unit pensampelan peringkat kedua pula ialah tempat kediaman (TK) di dalam BP tersebut. TK yang terpilih meliputi semua isi rumah dan ahli-ahli yang tinggal di dalamnya. Di setiap peringkat pemilihan, unit TK telah dipilih dengan menggunakan kaedah sistematik, dan berasaskan kaedah '*probability proportionate to size*' (PPS).

1.7.3 Saiz Sampel

Jabatan Perangkaan Malaysia telah memberikan khidmat nasihat dan kerjasama yang baik kepada LPPKN dalam mendapatkan saiz sampel yang mampu

menggambarkan keseluruhan populasi yang dikaji atau penduduk di Malaysia secara amnya. LPPKN telah membekalkan maklumat yang penting dalam menentukan saiz sampel yang diinginkan, iaitu daripada pengalaman dan pencapaian respon berasaskan KPKM yang telah dilaksanakan pada tahun 1994. Dengan mengambilkira maklumat tersebut, Jabatan Perangkaan Malaysia telah membuat penambahbaikan semasa proses penentuan saiz sampel, dan ini termasuklah mengambilkira faktor tiada respon.

Secara keseluruhannya, di peringkat pertama pemilihan, sebanyak 2,358 BP telah dipilih. Taburan BP mengikut kawasan adalah seperti berikut:

- Semenanjung Malaysia : 1,179
- Sabah : 590
- Sarawak : 589
- Malaysia : 2,358

Di peringkat kedua pemilihan, sebanyak 18,852 TK telah dipilih. Taburan TK mengikut kawasan adalah seperti berikut:

- Semenanjung Malaysia : 9,432
- Sabah : 4,710
- Sarawak : 4,710
- Malaysia : 18,852

1.7.4 Pemilihan Responden

Dalam kajian ini, sebanyak enam jenis responden daripada setiap tempat kediaman terpilih telah dikenalpasti untuk memberikan maklumat mengikut bidang liputan yang dimuatkan dalam soalan selidik. Maklumat terperinci mengenai responden terpilih dikumpulkan dengan menggunakan buku soalan selidik berikut:

- Penyenaraian isi rumah dan tempat kediaman;
- Wanita pernah berkahwin berumur 15 hingga 49 tahun;
- Suami kepada wanita masih berkahwin;
- Remaja berumur 13 hingga 24 tahun dan belum pernah berkahwin;
- Warga berumur 50 tahun dan ke atas; dan
- Penduduk bujang berumur 25 hingga 49 tahun.

Sebelum kerja lapangan dimulakan, para penemubual telah diberikan latihan dan panduan mengenai cara untuk memilih responden yang bersesuaian mengikut kriteria-kriteria yang telah ditetapkan. Terdapat sedikit kelainan dalam kajian ini berbanding KPKM sebelumnya, di mana setiap buku soalan selidik yang direkabentuk telah diberikan nama yang '*catchy*', dan dicetak dengan menggunakan warna yang berbeza-beza antara satu sama lain. Ini bertujuan untuk memudahkan penemubual mengenalpasti buku soalan selidik yang ingin digunakan semasa proses temubual bersama responden.

Secara umumnya, panduan pemilihan responden kajian adalah seperti berikut:

- Penyenaraian isi rumah dan tempat kediaman

Buku soalan selidik ini dinamakan sebagai **MPFS 40**. Ia bertujuan untuk mendapatkan senarai lengkap setiap ahli biasa isi rumah dalam tempat kediaman yang terpilih. Mana-mana orang dewasa yang waras dan biasanya tinggal dalam tempat kediaman yang terpilih boleh menjadi responden.

- Wanita pernah berkahwin berumur 15 hingga 49 tahun

Buku soalan selidik ini dinamakan sebagai **MPFS 41**. Ia dikhususkan kepada wanita yang pernah berkahwin dan berumur antara 15 hingga 49 tahun. Wanita tersebut mestilah seorang warganegara Malaysia, waras dan merupakan ahli biasa isi rumah dalam tempat kediaman terpilih.

- Suami kepada wanita masih berkahwin

Buku soalan selidik ini dinamakan sebagai **MPFS 42**. Ia dikhususkan kepada suami kepada wanita yang menjawab soalan selidik **MPFS 41**. Suami tersebut mestilah seorang yang waras dan merupakan ahli biasa isi rumah dalam tempat kediaman terpilih.

- Remaja berumur 13 hingga 24 tahun dan belum pernah berkahwin

Buku soalan selidik ini dinamakan sebagai **MPFS 43**. Ia dikhususkan kepada remaja lelaki dan perempuan warganegara Malaysia, waras, berumur antara 13 hingga 24 tahun, tidak pernah berkahwin dan merupakan ahli biasa isi rumah dalam tempat kediaman terpilih. Remaja tersebut juga mestilah mempunyai pertalian darah atau hubungan kekeluargaan seperti anak sendiri, anak tiri atau anak angkat kepada responden yang menjawab soalan selidik **MPFS 41** atau **MPFS 44**.

- Warga berumur 50 tahun dan ke atas

Buku soalan selidik ini dinamakan sebagai **MPFS 44**. Ia dikhususkan kepada lelaki dan perempuan berumur 50 tahun dan lebih. Warga 50 tahun tersebut mestilah seorang warganegara Malaysia, waras dan merupakan ahli biasa isi rumah dalam tempat kediaman terpilih.

- Penduduk bujang berumur 25 hingga 49 tahun

Buku soalan selidik ini dinamakan sebagai **MPFS 45**. Ia dikhususkan kepada lelaki dan perempuan warganegara Malaysia, berumur antara 25 hingga 49 tahun dan belum pernah berkahwin. Penduduk bujang tersebut mestilah seorang yang waras dan merupakan ahli biasa isi rumah dalam tempat kediaman terpilih.

1.8 Pelaksanaan Kajian

Kajian ini, yang buat pertama kalinya dilaksanakan secara serentak di seluruh Malaysia, dapat membekalkan maklumat statistik yang komprehensif berkaitan isu-isu kependudukan, kekeluargaan dan reproduksi manusia untuk perancangan pembangunan. Sehubungan itu, LPPKN telah mewujudkan kerjasama yang baik dari segi khidmat nasihat dan sokongan daripada pelbagai agensi kerajaan yang berkaitan dalam usaha memastikan kejayaan pelaksanaan KPKM-

4. Usaha-usaha untuk mengenalpasti dan mewujudkan jaringan tenaga pakar dalam bidang-bidang kependudukan, kekeluargaan dan reproduksi manusia telah dilakukan sejak tahun 2001.

1.8.1 Pra Ujian

Ujian ke atas pelbagai aspek kajian sebelum kajian sebenar dijalankan adalah penting bagi memastikan kejayaan sesuatu kajian. Dalam hal ini, satu pra ujian telah dijalankan di Perak, iaitu di kawasan Larut Matang dan Kuala Kangsar pada tahun 2003. Pra ujian ini bertujuan untuk menilai keberkesanan aliran soalan dan reka bentuk soalan selidik, menilai kefahaman mengenai konsep dan definisi soalan, menilai kefahaman responden mengenai soalan yang diajukan oleh penemubual, dan menambah baik manual penemubual. Pra ujian ini juga bertujuan untuk menilai kaedah pemilihan unit pensampelan, dan seterusnya dijadikan asas untuk perancangan dan persediaan bagi kajian sebenar.

Hasil daripada pra ujian telah memberikan maklumat yang amat bernilai dari aspek organisasi dan logistik operasi kerja lapangan, reka bentuk soalan selidik, manual penemubual, dan anggaran pengambilan tenaga kerja yang diperlukan untuk melaksanakan kajian. Selain itu, pra ujian juga menyalurkan maklumat mengenai anggaran masa yang diperlukan oleh penemubual untuk menyelesaikan proses temubual bersama responden bagi setiap buku soalan selidik, anggaran jangka masa latihan penemubual yang diperlukan, dan kekangan-kekangan yang dihadapi ketika menjalankan kerja lapangan.

1.8.2 Publisiti

Satu majlis perasmian KPKM-4 telah diadakan pada 10 Jun 2004 yang disempurnakan oleh Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat bertempat di Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat. Majlis tersebut bertujuan untuk memberikan hebahan dan makluman kepada orang ramai dengan

harapan untuk mendapat kerjasama yang baik sewaktu kakitangan LPPKN menjalankan kerja lapangan kajian.

Beberapa siri taklimat untuk menghebahkan kajian ini juga telah dilakukan oleh Bahagian Kependudukan, LPPKN kepada agensi kerajaan yang berkaitan seperti pihak keselamatan, pegawai daerah dan ketua komuniti, dalam usaha mendapatkan bantuan dan kerjasama yang baik. Di samping itu, hebahan melalui media cetak dan media elektronik di seluruh Malaysia juga telah dilakukan.

1.8.3 Latihan

KPKM-4 yang dilaksanakan secara serentak di Semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak telah menggunakan seramai 249 orang kakitangan tetap dan sementara yang terdiri daripada Perangkawan, Penolong Pegawai Perangkaan, Pembantu Perangkaan dan Pemandu. Pengarah Bahagian Kependudukan bertindak sebagai pengarah projek dalam kajian ini.

Kefahaman yang seragam mengenai soalan selidik di kalangan penemubual adalah penting untuk kajian ini. Justeru, latihan penemubual secara intensif telah diadakan di ketiga-tiga kawasan secara serentak. Sepanjang latihan tersebut, para penemubual telah didedahkan kepada peranan LPPKN, latar belakang KPKM-4, objektif, bidang liputan, kaedah pensampelan, kaedah pemilihan responden dan sebagainya. Selain itu, mereka juga diberi pendedahan tentang motivasi diri, kemahiran komunikasi, kerja berkumpulan, etika kerja dan sebagainya, yang bertujuan untuk memberi keyakinan dan kemantapan diri apabila kerja lapangan kajian dilaksanakan. Tempoh latihan di ketiga-tiga kawasan adalah seperti pada Jadual 1.2.

Jadual 1.2
Tempoh Latihan Penemubual Mengikut Kawasan

Bil.	Kawasan	Tempoh latihan	Kakitangan
1.	Semenanjung Malaysia	7 – 27 Jun 2004	213 orang
2.	Sabah	5 – 25 Julai 2004	61 orang
3.	Sarawak	1 – 21 Julai 2004	60 orang

1.8.4 Kerja Lapangan

Setelah selesai menjalani latihan penemubual, kakitangan terlibat telah memulakan kerja-kerja lapangan yang

mengambil masa hampir tiga bulan. Tempoh pelaksanaan kerja lapangan adalah seperti berikut:

Jadual 1.3
Tempoh Pelaksanaan Kerja Lapangan Mengikut Kawasan

Bil.	Kawasan	Tempoh kerja lapangan
1.	Semenanjung Malaysia	Julai – September 2004
2.	Sabah	Ogos – Oktober 2004
3.	Sarawak	Ogos – Oktober 2004

1.8.5 Pencapaian Kerja Lapangan

(a) Pencapaian Lawatan

Daripada 18,875 TK yang berjaya dilawati, hanya 15,045 (79.7%) daripada TK tersebut yang dianggap sesuai untuk ditemubual, dan bakinya dianggap tidak sesuai untuk ditemubual (Jadual 1.4). TK yang tidak sesuai untuk ditemubual di sini bermaksud telah timbul masalah untuk menemubual ahli TK tersebut meskipun telah berjaya menjejaknya. Antara TK yang tidak sesuai untuk ditemubual dalam kajian ini adalah seperti TK yang telah kosong, roboh, terbakar, atau TK telah berubah status menjadi asrama, hotel, kedai, surau, pejabat atau kilang. Selain daripada itu, kekangan seperti kos, masa dan lokasi TK yang membahayakan keselamatan penemubual juga menyebabkan sesebuah TK itu dianggap tidak sesuai untuk ditemubual. Didapati Semenanjung mencatat peratusan TK yang tidak sesuai ditemubual paling

rendah, iaitu 15.4 peratus. Ini diikuti oleh Sarawak (20.0%) dan Sabah (30.4%).

Daripada 18,875 TK yang berjaya dilawati, sebanyak 3,830 (20.3%) TK dikategorikan sebagai tidak sesuai untuk ditemubual. Peratusan tertinggi TK tidak sesuai ditemubual adalah disebabkan oleh TK terpilih telah kosong, iaitu sebanyak 9.4 peratus (Jadual 1.5).

(b) Pencapaian Temubual

Setiap maklumat yang diperolehi mengenai TK terpilih akan dicatatkan dalam Borang Kawalan Tempat Kediaman. Berdasarkan maklumat yang diperolehi daripada borang tersebut, bilangan TK yang sesuai ditemubual telah diperolehi. Daripada 15,045 TK yang sesuai ditemubual, sebanyak 11,401 (75.8%) TK telah berjaya ditemubual. Peratusan pencapaian temubual yang tertinggi ialah di negeri Perlis, iaitu 91.6 peratus. Ini diikuti oleh Pahang (88.4%), Kelantan (87.2%) dan

Negeri Sembilan (86.5%). Negeri-negeri yang mencatat peratusan pencapaian terendah ialah Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur (59.3%) dan Pulau Pinang (62.0%) (Jadual 1.6).

Lawatan ulangan dilakukan ke atas TK yang tidak berjaya ditemubual pada lawatan pertama. Jumlah maksima lawatan bagi setiap TK yang tidak berjaya ditemubual adalah sebanyak tiga kali lawatan. Ini bertujuan untuk memastikan TK tersebut benar-benar mempunyai masalah. Jadual 1.7 menunjukkan sebab-sebab TK tidak berjaya ditemubual meskipun telah dilawati sebanyak tiga kali. Didapati sebab utama sesebuah TK tidak berjaya ditemubual adalah kerana tiada orang di rumah, iaitu 14.8

peratus. Selain itu, responden yang ditemui enggan bekerjasama atau ditemubual (7.9%) juga merupakan antara faktor yang mendorong kepada pengurangan peratus kejayaan ditemubual.

(c) Pencapaian Responden

Daripada 11,401 TK yang telah ditemubual, sebanyak 11,616 isi rumah telah berjaya diperolehi. Keadaan ini menunjukkan bahawa terdapatnya sebilangan TK yang mempunyai lebih daripada satu isi rumah. Daripada jumlah isi rumah tersebut, lebih 50,000 orang ahli isi rumah atau penduduk telah berjaya diliputi. Bilangan responden yang terperinci mengikut setiap soalan selidik ditunjukkan pada Jadual 1.8.

Jadual 1.4
Tempat Kediaman Sesuai Ditemubual Mengikut Negeri

Negeri	Bilangan TK Dilawati	Bilangan TK Sesuai Ditemubual	Peratus TK Sesuai Ditemubual
Johor	1,368	1,135	83.0
Kedah	800	703	87.9
Kelantan	608	556	91.4
Melaka	320	290	90.6
N. Sembilan	440	364	82.7
Pahang	656	559	85.2
Perak	1,107	926	83.6
Perlis	112	95	84.8
Pulau Pinang	669	569	85.1
Selangor	2,192	1,791	81.7
Terengganu	453	415	91.6
W.P. Kuala Lumpur	736	599	81.4
Semenanjung Malaysia	9,461	8,002	84.6
Sabah	4,703	3,273	69.6
Sarawak	4,711	3,770	80.0
Malaysia	18,875	15,045	79.7

Jadual 1.5
Sebab Tempat Kediaman Tidak Sesuai Ditemubual

Sebab Tidak Sesuai Ditemubual	Bilangan			
	Semenanjung Malaysia	Sabah	Sarawak	Jumlah
Kosong	783	475	522	1,780
Berubah Status	266	104	165	535
Tiada Peta	32	472	0	504
Roboh	64	194	132	390
Tiada Laporan	198	21	4	223
Tidak Wujud	59	24	85	168
Bahaya	1	101	29	131
Tiada Mendapat Kebenaran	56	4	1	61
Terbakar	0	35	3	38
Jumlah	1,459	1,430	941	3,830

Sebab Tidak Sesuai Ditemubual	Peratus			
	Semenanjung Malaysia	Sabah	Sarawak	Jumlah
Kosong	8.3	10.1	11.1	9.4
Berubah Status	2.8	2.2	3.5	2.8
Tiada Peta	0.3	10.0	0.0	2.7
Roboh	0.7	4.1	2.8	2.1
Tiada Laporan	2.1	0.4	0.1	1.2
Tidak Wujud	0.6	0.5	1.8	0.9
Bahaya	0.0	2.1	0.6	0.7
Tiada Mendapat Kebenaran	0.6	0.1	0.0	0.3
Terbakar	0.0	0.7	0.1	0.2
Jumlah	15.4	30.4	20.0	20.3

Nota : TK berubah status kerana telah berubah menjadi asrama, hotel, kedai, surau, pejabat atau kilang. TK tiada laporan kerana TK tidak wujud, TK tidak dijumpai atau BP kosong.

Jadual 1.6
Tempat Kediaman Berjaya Ditemubual Mengikut Negeri

Negeri	Bilangan TK Sesuai Ditemubual	Bilangan TK Berjaya Ditemubual	Peratus TK Berjaya Ditemubual
Johor	1,135	878	77.4
Kedah	703	540	76.8
Kelantan	556	485	87.2
Melaka	290	196	67.6
N.Sembilan	364	315	86.5
Pahang	559	494	88.4
Perak	926	681	73.5
Perlis	95	87	91.6
Pulau Pinang	569	353	62.0
Selangor	1,791	1,254	70.0
Terengganu	415	347	83.6
W.P. Kuala Lumpur	599	355	59.3
Semenanjung Malaysia	8,002	5,985	74.8
Sabah	3,273	2,615	79.9
Sarawak	3,770	2,801	74.3
Malaysia	15,045	11,401	75.8

Jadual 1.7
Sebab-sebab Tempat Kediaman Tidak Berjaya Ditemubual

Sebab Tidak Berjaya	Bilangan			
	Semenanjung Malaysia	Sabah	Sarawak	Jumlah
Tiada orang di rumah	1,200	497	525	2,222
Enggan ditemubual	699	132	357	1,188
Tiada responden sesuai	50	5	13	68
Masalah bahasa	13	2	43	58
Masalah kesihatan	40	17	7	64
Kematian	0	3	23	26
Lain-lain*	15	2	1	18
Jumlah	2,017	658	969	3,644

Sebab Tidak Berjaya	Peratus			
	Semenanjung Malaysia	Sabah	Sarawak	Jumlah
Tiada orang di rumah	15.0	15.2	13.9	14.8
Enggan ditemubual	8.7	4.0	9.5	7.9
Tiada responden sesuai	0.6	0.2	0.3	0.5
Masalah bahasa	0.2	0.1	1.1	0.4
Masalah kesihatan	0.5	0.5	0.2	0.4
Kematian	0.0	0.1	0.6	0.2
Lain-lain*	0.2	0.1	0.0	0.1
Jumlah	25.2	20.1	25.7	24.2

*Nota : * Kenduri dan tiada laporan.*

Jadual 1.8
Bilangan Responden Yang Berjaya Ditemubual Mengikut Negeri

Negeri	MPFS 40		MPFS 41	MPFS 42	MPFS 43	MPFS 44	MPFS 45
	Bil. Isi Rumah	Bil. Ahli Isi Rumah					
Johor	889	3,809	529	395	242	282	84
Kedah	549	2,496	354	236	160	191	43
Kelantan	485	2,486	320	217	172	173	34
Melaka	198	871	112	72	64	69	16
N.Sembilan	315	1,273	173	118	89	122	22
Pahang	498	2,213	340	256	173	145	44
Perak	685	2,796	373	249	197	308	79
Perlis	87	341	50	47	35	40	4
Pulau Pinang	357	1,470	222	176	111	127	52
Selangor	1,308	5,711	804	575	317	333	158
Terengganu	348	1,767	237	170	123	110	37
W.P. Kuala Lumpur	363	1,544	179	115	79	97	48
Semenanjung Malaysia	6,082	26,777	3,693	2,626	1,762	1,997	621
Sabah	2,681	13,243	1,656	1,324	916	608	261
Sarawak	2,853	12,616	1,899	1,308	716	834	310
Malaysia	11,616	52,636	7,248	5,258	3,394	3,439	1,192

1.9 Pemprosesan Dan Kawalan Kualiti Data

Untuk menghasilkan data dan maklumat kajian yang berkualiti, beberapa prosedur proses kawalan telah ditetapkan dalam kajian ini. Di peringkat pertama, data yang telah dicatat dalam buku soalan selidik disemak sebanyak dua kali oleh penemubual semasa berada di kawasan lapangan. Dalam proses semakan ini, setiap buku soalan selidik disemak oleh dua orang penemubual yang berlainan, sementara penyelia lapangan melakukan semakan secara rawak ke atas setiap buku yang telah disemak oleh penemubual. Ini bertujuan untuk memastikan kesemua buku soalan selidik tersebut telah ditandakan dengan betul dan tepat. Sekiranya terdapat sebarang kekeliruan mengenai maklumat yang dicatatkan, lawatan ulangan ke TK responden perlu dilakukan. Di peringkat kedua pula, setiap buku soalan selidik yang telah dikumpulkan disemak semula di pejabat. Ini adalah semakan yang terakhir sebelum kerja-kerja memasukkan data dijalankan.

1.10 Kemasukan Data

Buat pertama kalinya dalam siri KPKM ini, teknik imbasan imej iaitu 'Scan Pro' telah digunakan untuk tujuan kemasukan data daripada buku soalan selidik ke dalam sistem komputer. Berbanding teknik konvensional iaitu 'key punching data', teknik ini telah berjaya mengurangkan penggunaan kakitangan untuk proses kemasukan data, dan menjimatkan masa kemasukan data ke dalam pengkalan data KPKM-4.

1.11 Penganalisan Data

Setelah proses kemasukan data selesai dijalankan, kesemua data dalam pengkalan data KPKM-4 dipindahkan ke dalam sistem 'Statistical Package for Social Science' (SPSS). SPSS merupakan sebuah perisian mesra pengguna yang boleh digunakan untuk melakukan pelbagai analisis statistik dan pengurusan data dalam persekitaran grafik. Sistem ini digunakan untuk menghasilkan analisis data seperti pengeluaran taburan

data, penjadualan dan carta.

Penggunaan data wajaran telah digunakan untuk menganalisis data KPKM-4. Memandangkan proses pemilihan TK di Semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak adalah unik dan terdapat perbezaan dari segi kumpulan etnik, maka penggunaan data wajaran dalam kajian ini diharapkan mampu memberikan gambaran situasi semasa penduduk di ketiga-tiga kawasan tersebut.

1.12 Penulisan Laporan

Dalam penulisan laporan KPKM-4, penganalisan data dilakukan mengikut tiga kawasan yang berasingan, iaitu Semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak. Ini disebabkan oleh proses pemilihan TK di ketiga-tiga kawasan adalah unik. Dengan cara ini, analisis dan laporan secara terperinci dan perbandingan di antara kawasan akan dapat dilakukan dengan lebih tepat. Sehubungan itu, tiga jilid laporan akan dihasilkan yang merangkumi Semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak.

BAHAGIAN I : LATARBELAKANG KAJIAN

Bab 2

PROFIL
KUMPULAN
SASARAN

the *Journal of the American Medical Association* (JAMA) and the *New England Journal of Medicine* (NEJM).

These journals are the most widely read and cited in the field of medicine, and their inclusion in the index is a testament to their importance in the medical community.

The index is a valuable resource for researchers, clinicians, and students alike, providing a comprehensive overview of the current state of medical research and practice.

It is a testament to the dedication and hard work of the medical community, and a reflection of the progress that has been made in the field of medicine.

The index is a valuable resource for researchers, clinicians, and students alike, providing a comprehensive overview of the current state of medical research and practice.

It is a testament to the dedication and hard work of the medical community, and a reflection of the progress that has been made in the field of medicine.

The index is a valuable resource for researchers, clinicians, and students alike, providing a comprehensive overview of the current state of medical research and practice.

It is a testament to the dedication and hard work of the medical community, and a reflection of the progress that has been made in the field of medicine.

The index is a valuable resource for researchers, clinicians, and students alike, providing a comprehensive overview of the current state of medical research and practice.

It is a testament to the dedication and hard work of the medical community, and a reflection of the progress that has been made in the field of medicine.

The index is a valuable resource for researchers, clinicians, and students alike, providing a comprehensive overview of the current state of medical research and practice.

It is a testament to the dedication and hard work of the medical community, and a reflection of the progress that has been made in the field of medicine.

The index is a valuable resource for researchers, clinicians, and students alike, providing a comprehensive overview of the current state of medical research and practice.

It is a testament to the dedication and hard work of the medical community, and a reflection of the progress that has been made in the field of medicine.

The index is a valuable resource for researchers, clinicians, and students alike, providing a comprehensive overview of the current state of medical research and practice.

It is a testament to the dedication and hard work of the medical community, and a reflection of the progress that has been made in the field of medicine.

The index is a valuable resource for researchers, clinicians, and students alike, providing a comprehensive overview of the current state of medical research and practice.

It is a testament to the dedication and hard work of the medical community, and a reflection of the progress that has been made in the field of medicine.

The index is a valuable resource for researchers, clinicians, and students alike, providing a comprehensive overview of the current state of medical research and practice.

It is a testament to the dedication and hard work of the medical community, and a reflection of the progress that has been made in the field of medicine.

2.1 Pengenalan

Seperti yang telah dinyatakan dalam Bab 1, KPKM-4 adalah kajian yang bersifat **'national representative'**. Kajian ini telah mengumpulkan maklumat berkaitan kependudukan, pembangunan keluarga dan reproduksi manusia. Terdapat enam jenis soalan selidik yang telah dikenalpasti untuk mendapatkan maklumat berkaitan isu-isu yang telah ditetapkan, iaitu:

- **Penyenaraian isi rumah dan penapisan (MPFS 40);**
- **Wanita pernah berkahwin berumur 15 hingga 49 tahun (MPFS 41);**
- **Suami kepada wanita masih berkahwin (MPFS 42);**
- **Remaja berumur 13 hingga 24 tahun dan belum pernah berkahwin (MPFS 43);**
- **Warga berumur 50 tahun dan ke atas (MPFS 44); dan**
- **Penduduk bujang berumur 25 hingga 49 tahun (MPFS 45).**

Bab ini hanya membentangkan hasil analisis dan penemuan yang khusus bagi negeri Sabah sahaja. Analisis dan penemuan bagi kawasan Semenanjung Malaysia dan negeri Sarawak akan dilakukan dan dilaporkan dalam jilid yang berasingan. Dalam bab ini, analisis dibuat mengikut strata, kawasan, jantina, etnik, agama dan kewarganegaraan untuk menggambarkan profil kesemua kumpulan sasaran yang diperolehi. Kesemua maklumat dianalisis dengan menggunakan data tanpa wajaran yang bertujuan memberikan bilangan dan peratusan sebenar capaian responden.

2.2 Penduduk

Buku soalan selidik yang dinamakan sebagai **Penyenaraian Isi Rumah dan Penapisan**

(MPFS 40) digunakan untuk mendapatkan maklumat lengkap mengenai ahli biasa setiap isi rumah dalam tempat kediaman terpilih. Responden bagi soal selidik ini terdiri daripada individu dewasa yang biasanya tinggal di tempat kediaman terpilih dan berfikiran waras. Melalui penyenaraian ini, semua maklumat mengenai profil penduduk liputan KPKM-4 bagi negeri Sabah telah diperolehi.

Terdapat dua definisi penting yang digunakan dalam pengumpulan maklumat penduduk kajian, iaitu ahli biasa dan isi rumah. Ahli biasa dalam kajian ini merujuk kepada ahli isi rumah yang tinggal di tempat kediaman terpilih sebagai tempat tinggal yang biasa baginya, untuk tempoh melebihi tiga bulan atau berhajat untuk tinggal melebihi tiga bulan. Manakala isi rumah ditakrifkan sebagai sekumpulan individu yang tinggal bersama dalam sesebuah rumah dan berinteraksi di antara satu sama lain. Ahli dalam isi rumah itu mungkin bersaudara atau tidak bersaudara atau gabungan kedua-duanya. Konsep ini adalah berasaskan kepada peruntukan yang sama untuk tempat kediaman, makanan dan keperluan hidup yang lain. Dalam bahagian ini, analisis profil penduduk liputan bagi negeri Sabah dilakukan mengikut strata, kawasan, jantina, etnik, agama dan kewarganegaraan.

2.2.1 Saiz Penduduk

Secara keseluruhannya, kajian ini berjaya melakukan penapisan maklumat terhadap 2,625 tempat kediaman. Daripada jumlah tersebut, maklumat asas mengenai 13,248 orang ahli isi rumah atau penduduk telah dikumpulkan. Maklumat asas mengenai penduduk yang telah diperolehi ini dianalisis mengikut lima kawasan berikut, iaitu bahagian Kudat, Pantai Barat, Pendalaman, Sandakan dan Tawau. Jadual 2.1

menunjukkan pecahan kawasan-kawasan tersebut mengikut daerah pentadbiran.

Daripada Jadual 2.2, didapati bahagian Pantai Barat mencatat peratusan liputan penduduk yang paling tinggi, iaitu 36.7 peratus. Ini diikuti oleh Tawau (22.7%), Pendalaman (20.9%), Sandakan (11.9%)

dan Kudat (7.7%). Jika dilihat pada strata, didapati peratusan liputan penduduk bandar adalah tinggi di bahagian Pantai Barat (43.6%), manakala peratusan liputan penduduk luar bandar adalah tinggi di Pendalaman (30.6%) dan Pantai Barat (30.1%).

Jadual 2.1
Pecahan Kawasan Mengikut Daerah Pentadbiran

Kawasan	Daerah Pentadbiran
Bhgn. Kudat	Kudat
	Kota Marudu
	Pitas
Bhgn. Pantai Barat	Kota Kinabalu
	Ranau
	Kota Belud
	Tuaran
	Penampang
	Papar
Bhgn. Pendalaman	Beaufort
	Kuala Penyu
	Sipitang
	Tenom
	Nabawan
	Keningau
	Tambunan
	W.P. Labuan
Bhgn. Sandakan	Sandakan
	Kinabatangan
	Beluran
Bhgn. Tawau	Tawau
	Lahad Datu
	Semporna
	Kunak

Jadual 2.2
Taburan Penduduk Mengikut Kawasan Dan Strata

Kawasan	Bilangan			Peratus		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Bhgn. Kudat	194	828	1,022	3.0	12.2	7.7
Bhgn. Pantai Barat	2,819	2,040	4,859	43.6	30.1	36.7
Bhgn. Pendalaman	697	2,074	2,771	10.8	30.6	20.9
Bhgn. Sandakan	939	644	1,583	14.5	9.5	11.9
Bhgn. Tawau	1,822	1,191	3,013	28.2	17.6	22.7
Jumlah	6,471	6,777	13,248	100.0	100.0	100.0

2.2.2 Komposisi Jantina

Secara keseluruhannya, didapati bahagian Pantai Barat mencatat peratusan liputan yang paling tinggi, iaitu 36.7 peratus. Sementara itu, Kudat pula mencatat peratusan yang paling rendah dengan hanya 7.7 peratus. Keadaan yang sama dapat dilihat pada

peratusan liputan mengikut jantina (Jadual 2.3). Jadual 2.4 menunjukkan peratusan liputan penduduk mengikut strata dan jantina. Didapati lebih separuh daripada penduduk liputan tinggal di luar bandar. Keadaan ini juga adalah sama jika dilihat mengikut jantina.

Jadual 2.3
Taburan Penduduk Mengikut Kawasan Dan Jantina

Kawasan	Bilangan			Peratus		
	L	P	Jumlah	L	P	Jumlah
Bhgn. Kudat	511	511	1,022	7.6	7.8	7.7
Bhgn. Pantai Barat	2,477	2,382	4,859	36.8	36.5	36.7
Bhgn. Pendalaman	1,423	1,348	2,771	21.2	20.7	20.9
Bhgn. Sandakan	811	772	1,583	12.1	11.8	11.9
Bhgn. Tawau	1,506	1,507	3,013	22.4	23.1	22.7
Jumlah	6,728	6,520	13,248	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.4
Taburan Penduduk Mengikut Strata Dan Jantina

Strata	Bilangan			Peratus		
	L	P	Jumlah	L	P	Jumlah
Bandar	3,253	3,218	6,471	48.4	49.4	48.8
Luar Bandar	3,475	3,302	6,777	51.6	50.6	51.2
Jumlah	6,728	6,520	13,248	100.0	100.0	100.0

2.2.3 Komposisi Etnik

Terdapat tujuh komposisi etnik utama yang digunakan di Sabah, iaitu Melayu, Kadazan Dusun, Bajau, Murut, Bumiputera lain, Cina dan Lain-lain. Etnik Lain-lain di sini merujuk kepada penduduk bukan warganegara Malaysia yang tinggal di Sabah. Jadual 2.5a menunjukkan etnik Kadazan Dusun mencatat peratusan liputan yang paling tinggi, iaitu 21.4 peratus. Ini diikuti oleh Melayu (19.6%), Bajau (14.4%), Cina (9.3%) dan Murut (3.7%).

peratusan liputan bagi etnik Kadazan Dusun, Bajau dan Cina adalah tinggi di bahagian Pantai Barat. Sementara itu, peratusan liputan bagi Melayu didapati tinggi di Tawau dan bagi etnik Murut pula tinggi di Pendalaman. Daripada Jadual 2.6, didapati etnik Melayu, Bidayuh dan Cina mencatat peratusan liputan yang lebih tinggi di bandar berbanding di luar bandar. Keadaan yang sebaliknya dapat dilihat pada etnik Iban dan Melanau, di mana peratusan liputan bagi kedua-dua etnik tersebut adalah lebih tinggi di luar bandar berbanding di bandar.

Taburan penduduk mengikut kawasan dan etnik pada Jadual 2.5b menunjukkan

Jadual 2.5a
Taburan Penduduk Mengikut Kawasan Dan Etnik

Kawasan	Bilangan							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bhgn. Kudat	51	277	161	8	473	23	29	1,022
Bhgn. Pantai Barat	713	1,563	891	44	490	610	548	4,859
Bhgn. Pendalaman	514	718	153	416	464	208	298	2,771
Bhgn. Sandakan	352	190	147	3	271	220	400	1,583
Bhgn. Tawau	960	83	551	18	615	168	618	3,013
Jumlah	2,590	2,831	1,903	489	2,313	1,229	1,893	13,248

Kawasan	Peratus							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bhgn. Kudat	5.0	27.1	15.8	0.8	46.3	2.3	2.8	100.0
Bhgn. Pantai Barat	14.7	32.2	18.3	0.9	10.1	12.6	11.3	100.0
Bhgn. Pendalaman	18.5	25.9	5.5	15.0	16.7	7.5	10.8	100.0
Bhgn. Sandakan	22.2	12.0	9.3	0.2	17.1	13.9	25.3	100.0
Bhgn. Tawau	31.9	2.8	18.3	0.6	20.4	5.6	20.5	100.0
Jumlah	19.6	21.4	14.4	3.7	17.5	9.3	14.3	100.0

Jadual 2.5b
Taburan Penduduk Mengikut Kawasan Dan Etnik

Kawasan	Bilangan							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bhgn. Kudat	51	277	161	8	473	23	29	1,022
Bhgn. Pantai Barat	713	1,563	891	44	490	610	548	4,859
Bhgn. Pendalaman	514	718	153	416	464	208	298	2,771
Bhgn. Sandakan	352	190	147	3	271	220	400	1,583
Bhgn. Tawau	960	83	551	18	615	168	618	3,013
Jumlah	2,590	2,831	1,903	489	2,313	1,229	1,893	13,248

Kawasan	Peratus							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bhgn. Kudat	2.0	9.8	8.5	1.6	20.4	19.5	1.5	7.7
Bhgn. Pantai Barat	27.5	55.2	46.8	9.0	21.2	49.6	28.9	36.7
Bhgn. Pendalaman	19.8	25.4	8.0	85.1	20.1	16.9	15.7	20.9
Bhgn. Sandakan	13.6	6.7	7.7	0.6	11.7	17.9	21.1	11.9
Bhgn. Tawau	37.1	2.9	29.0	3.7	26.6	13.7	32.6	22.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.6
Taburan Penduduk Mengikut Strata Dan Etnik

Strata	Bilangan							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bandar	1,615	754	975	112	1,125	1,001	889	6,471
Luar Bandar	975	2,077	928	377	1,188	228	1,004	6,777
Jumlah	2,590	2,831	1,903	489	2,313	1,229	1,893	13,248

Strata	Peratus							
	Melayu	Iban	Bidayuh	Melanau	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bandar	62.4	26.6	51.2	22.9	48.6	81.4	47.0	48.8
Luar Bandar	37.6	73.4	48.8	77.1	51.4	18.6	53.0	51.2
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

2.2.4 Komposisi Agama

Taburan penduduk mengikut agama menunjukkan hampir 64.0 peratus daripada penduduk kajian beragama Islam. Ciri-ciri penduduk kajian yang berbilang agama dapat dilihat dengan jelas, di mana 29.2 peratus daripada mereka menganut agama Kristian, 6.0 peratus menganut agama Buddha, sementara Hindu dan Confucious/Tao kedua-duanya mencatat 0.1 peratus. Pecahan mengikut kawasan pula mendapati lebih separuh daripada penduduk liputan di semua kawasan menganut agama Islam

(Jadual 2.7b). Daripada Jadual 2.8, didapati 69.0 peratus penduduk bandar menganut agama Islam, diikuti Kristian (20.1%) dan Buddha (9.7%). Bagi liputan di luar bandar pula, didapati 59.1 peratus daripada mereka menganut agama Islam, diikuti Kristian (38.0%) dan seterusnya Buddha (2.5%). Jadual 2.9 menunjukkan peratusan penduduk mengikut agama dan jantina. Didapati peratusan yang hampir sama dicatatkan oleh kedua-dua jantina, di mana lebih separuh daripada penduduk menganut agama Islam, diikuti Kristian dan Buddha.

Jadual 2.7a
Taburan Penduduk Mengikut Agama Dan Kawasan

Agama	Bilangan					
	Bhgn. Kudat	Bhgn. Pantai Barat	Bhgn. Pendalaman	Bhgn. Sandakan	Bhgn. Tawau	Jumlah
Islam	548	2,705	1,425	1,125	2,669	8,472
Buddha	10	332	165	164	121	792
Hindu	0	12	0	0	1	13
Kristian	447	1,767	1,164	284	211	3,873
Confucious/Tao/Agama Tradisi Lain Orang Cina	0	14	0	0	3	17
Agama Suku Kaum/'Folk'	0	0	0	0	0	0
Lain-lain	3	9	5	6	1	24
Tiada Agama	14	20	12	4	7	57
Jumlah	1,022	4,859	2,771	1,583	3,013	13,248

Jadual 2.7b
Taburan Penduduk Mengikut Agama Dan Kawasan

Agama	Peratus					
	Bhgn. Kudat	Bhgn. Pantai Barat	Bhgn. Pendalaman	Bhgn. Sandakan	Bhgn. Tawau	Jumlah
Islam	53.6	55.7	51.4	71.1	88.6	63.9
Buddha	1.0	6.8	6.0	10.4	4.0	6.0
Hindu	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.1
Kristian	43.7	36.4	42.0	17.9	7.0	29.2
Confucious/Tao/Agama Tradisi Lain Orang Cina	0.0	0.3	0.0	0.0	0.1	0.1
Agama Suku Kaum/'Folk'	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Lain-lain	0.3	0.2	0.2	0.4	0.0	0.2
Tiada Agama	1.4	0.4	0.4	0.3	0.2	0.4
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.8
Taburan Penduduk Mengikut Agama Dan Strata

Agama	Bilangan		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Islam	4,468	4,004	8,472
Buddha	625	167	792
Hindu	12	1	13
Kristian	1,301	2,572	3,873
Confucious/Tao/Agama Tradisi Lain Orang Cina	17	0	17
Agama Suku Kaum/'Folk'	0	0	0
Lain-lain	21	3	24
Tiada Agama	27	30	57
Jumlah	6,471	6,777	13,248

Agama	Peratus		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Islam	69.0	59.1	63.9
Buddha	9.7	2.5	6.0
Hindu	0.2	0.0	0.1
Kristian	20.1	38.0	29.2
Confucious/Tao/Agama Tradisi Lain Orang Cina	0.3	0.0	0.1
Agama Suku Kaum/'Folk'	-	-	-
Lain-lain	0.3	0.0	0.2
Tiada Agama	0.4	0.4	0.4
Jumlah	100	100	100

Jadual 2.9
Taburan Penduduk Mengikut Agama Dan Jantina

Agama	Bilangan		
	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Islam	4,294	4,178	8,472
Buddha	405	387	792
Hindu	8	5	13
Kristian	1,968	1,905	3,873
Confucious/Tao/Agama Tradisi Lain Orang Cina	10	7	17
Agama Suku Kaum/'Folk'	0	0	0
Lain-lain	14	10	24
Tiada Agama	29	28	57
Jumlah	6,728	6,520	13,248

Agama	Peratus		
	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Islam	63.8	64.1	63.9
Buddha	6.0	5.9	6.0
Hindu	0.1	0.1	0.1
Kristian	29.3	29.2	29.2
Confucious/Tao/Agama Tradisi Lain Orang Cina	0.1	0.1	0.1
Agama Suku Kaum/'Folk'	-	-	-
Lain-lain	0.2	0.2	0.2
Tiada Agama	0.4	0.4	0.4
Jumlah	100.0	100.0	100.0

2.2.5 Kewarganegaraan

Dalam kajian ini, maklumat mengenai status kewarganegaraan juga telah diperolehi daripada buku soalan selidik MPFS 40. Didapati seramai 11,031 orang (83.3%) penduduk liputan adalah warganegara Malaysia, manakala 2,217 orang (16.7%) yang lain adalah bukan warganegara Malaysia (Jadual 2.10a). Jadual 2.10b menunjukkan peratusan liputan bagi penduduk warganegara adalah paling tinggi di bahagian Pantai Barat (38.9%) dan paling rendah di Kudat (9.0%). Bagi penduduk bukan warganegara pula, peratusannya adalah paling tinggi di Tawau (38.7%) dan paling rendah di Kudat (1.3%).

Taburan penduduk warganegara mengikut strata menunjukkan peratusan liputan adalah tinggi sedikit di luar bandar (51.2%)

berbanding di bandar (48.8%). Keadaan yang serupa dapat dilihat pada taburan penduduk bukan warganegara (Jadual 2.11).

Jadual 2.10a
Taburan Penduduk Mengikut Kawasan Dan Kewarganegaraan

Kawasan	Bilangan		
	Warganegara	Bukan Warganegara	Jumlah
Bhgn. Kudat	993	29	1,022
Bhgn. Pantai Barat	4,286	573	4,859
Bhgn. Pendalaman	2,456	315	2,771
Bhgn. Sandakan	1,140	443	1,583
Bhgn. Tawau	2,156	857	3,013
Jumlah	11,031	2,217	13,248

Kawasan	Peratus		
	Warganegara	Bukan Warganegara	Jumlah
Bhgn. Kudat	97.2	2.8	100.0
Bhgn. Pantai Barat	88.2	11.8	100.0
Bhgn. Pendalaman	88.6	11.4	100.0
Bhgn. Sandakan	72.0	28.0	100.0
Bhgn. Tawau	71.6	28.4	100.0
Jumlah	83.3	16.7	100.0

Jadual 2.10b
Taburan Penduduk Mengikut Kawasan Dan Kewarganegaraan

Kawasan	Bilangan		
	Warganegara	Bukan Warganegara	Jumlah
Bhgn. Kudat	993	29	1,022
Bhgn. Pantai Barat	4,286	573	4,859
Bhgn. Pendalaman	2,456	315	2,771
Bhgn. Sandakan	1,140	443	1,583
Bhgn. Tawau	2,156	857	3,013
Jumlah	11,031	2,217	13,248

Kawasan	Peratus		
	Warganegara	Bukan Warganegara	Jumlah
Bhgn. Kudat	9.0	1.3	7.7
Bhgn. Pantai Barat	38.9	25.8	36.7
Bhgn. Pendalaman	22.3	14.2	20.9
Bhgn. Sandakan	10.3	20.0	11.9
Bhgn. Tawau	19.5	38.7	22.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.11
Taburan Penduduk Mengikut Strata Dan Kewarganegaraan

Strata	Bilangan		
	Warganegara	Bukan Warganegara	Jumlah
Bandar	5,384	1,087	6,471
Luar Bandar	5,647	1,130	6,777
Jumlah	11,031	2,217	13,248

Strata	Peratus		
	Warganegara	Bukan Warganegara	Jumlah
Bandar	48.8	49.0	48.8
Luar Bandar	51.2	51.0	51.2
Jumlah	100.0	100.0	100.0

2.3 Tempat Kediaman Dan Isi Rumah

Selain daripada maklumat mengenai ahli isi rumah atau penduduk kajian, maklumat mengenai tempat kediaman dan isi rumah juga telah dikumpulkan melalui borang soalan selidik MPFS 40 ini. Dalam bahagian ini, analisis dilakukan mengikut kawasan dan strata. Ini bertujuan memberikan gambaran asas tentang profil tempat kediaman dan isi rumah yang telah diperolehi dalam kajian ini.

2.3.1 Tempat Kediaman

Tempat kediaman atau kebiasaannya disebut sebagai tempat tinggal adalah

tempat di mana terdapat seorang atau lebih orang yang tinggal di dalamnya. Daripada Jadual 2.12, didapati sebanyak 2,625 tempat kediaman telah berjaya diliputi dalam kajian ini. Daripada jumlah tersebut, didapati peratusan liputan tempat kediaman adalah paling tinggi di bahagian Pantai Barat, iaitu 36.9 peratus. Ini diikuti oleh Tawau (21.9%), Pendalaman (21.4%), Sandakan (11.8%) dan Kudat (7.9%). Pecahan mengikut strata mendapati peratusan liputan tempat kediaman di bandar adalah tinggi di Pantai Barat (44.6%), sementara peratusan liputan di luar bandar pula adalah tinggi di dua kawasan, iaitu Pendalaman (30.4%) dan Pantai Barat (30.1%).

Jadual 2.12
Tempat Kediaman Mengikut Kawasan dan Strata

Kawasan	Bilangan			Peratus		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Bhgn. Kudat	30	177	207	2.4	12.8	7.9
Bhgn. Pantai Barat	552	417	969	44.6	30.1	36.9
Bhgn. Pendalaman	141	422	563	11.4	30.4	21.4
Bhgn. Sandakan	176	134	310	14.2	9.7	11.8
Bhgn. Tawau	339	237	576	27.4	17.1	21.9
Jumlah	1,238	1,387	2,625	100.0	100.0	100.0

2.3.2 Isi Rumah

Daripada sejumlah 2,625 tempat kediaman, sebanyak 2,682 isi rumah telah berjaya diperolehi dalam kajian ini. Ini secara tidak langsung menunjukkan bahawa terdapat sesetengah tempat kediaman yang mempunyai lebih daripada satu isi rumah. Berdasarkan Jadual 2.13, didapati bahagian Pantai Barat mencatat peratusan liputan isi rumah yang paling tinggi, iaitu 37.4 peratus.

Sementara itu, Kudat pula mencatat peratusan liputan yang paling rendah dengan hanya 7.8 peratus. Perbandingan isi rumah mengikut strata mendapati bahagian Pantai Barat mencatat peratusan liputan isi rumah yang tinggi di bandar, iaitu 45.4 peratus. Pendalaman dan juga Pantai Barat merupakan dua kawasan yang mencatat peratusan liputan isi rumah yang tinggi di luar bandar, dengan masing-masing 30.4 dan 30.0 peratus.

Jadual 2.13
Isi Rumah Mengikut Kawasan dan Strata

Kawasan	Bilangan			Peratus		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Bhgn. Kudat	30	178	208	2.3	12.7	7.8
Bhgn. Pantai Barat	582	420	1,002	45.4	30.0	37.4
Bhgn. Pendalaman	144	425	569	11.2	30.4	21.2
Bhgn. Sandakan	181	137	318	14.1	9.8	11.9
Bhgn. Tawau	346	239	585	27.0	17.1	21.8
Jumlah	1,283	1,399	2,682	100.0	100.0	100.0

2.4 Wanita Pernah Berkahwin Berumur 15 Hingga 49 Tahun (MPFS 41)

2.4.1 Kriteria Pemilihan

Wanita pernah berkahwin yang berumur antara 15 hingga 49 tahun merupakan responden utama bagi siri KPKM ini. Melalui soalan selidik MPFS 41, maklumat berkenaan latar belakang sosio-ekonomi wanita pernah berkahwin, amalan kehidupan berkeluarga, amalan kesihatan reproduktif, dan penjagaan warga tua telah berjaya dikumpulkan.

Terdapat beberapa kriteria yang perlu dipenuhi oleh seseorang sebelum dipilih sebagai responden wanita pernah berkahwin. Responden mestilah perempuan yang pernah berkahwin, berumur dalam lingkungan 15 hingga 49 tahun, merupakan ahli biasa dalam isi rumah yang terpilih, warganegara Malaysia (jika bukan warganegara, dia akan diambil sebagai responden sekiranya suaminya warganegara Malaysia), dan berfikiran waras. Sekiranya terdapat lebih daripada seorang wanita yang memenuhi semua kriteria tersebut, maka kesemua wanita itu layak untuk ditemubual.

Dalam bahagian ini, kita akan melihat secara ringkas mengenai profil wanita pernah berkahwin berumur 15 hingga 49 tahun yang telah ditemubual. Segala analisis bagi profil wanita ini telah dilakukan mengikut strata, kawasan, status perkahwinan, umur, etnik dan agama.

2.4.2 Latar Belakang Wanita Yang Dikaji

Daripada 1,656 orang wanita pernah berkahwin yang telah ditemubual, didapati 96.2 peratus daripada mereka adalah masih berkahwin. Ini diikuti oleh balu (1.6%), bercerai (1.4%) dan berpisah (0.8%) (Jadual 2.14). Jadual 2.15 menunjukkan taburan wanita pernah berkahwin mengikut kumpulan umur. Secara keseluruhannya, didapati peratusan liputan adalah rendah pada kumpulan umur yang muda, manakala tinggi sedikit di kumpulan umur pertengahan, dan kembali rendah di kumpulan umur yang lebih tua.

Daripada Jadual 2.16, didapati peratusan liputan bagi wanita adalah paling tinggi di bahagian Pantai Barat (38.2%), diikuti

Pendalaman (21.9%), Tawau (20.1%), Sandakan (10.1%) dan Kudat (9.7%). Jika dilihat mengikut strata pula, didapati Pantai Barat mencatat peratusan liputan yang paling tinggi di bandar, manakala Pendalaman mencatat peratusan liputan yang paling tinggi di luar bandar. Taburan mengikut etnik pada Jadual 2.17 menunjukkan peratusan liputan bagi etnik Kadazan Dusun (24.9%), Melayu (21.4%) dan Bajau (16.3%) adalah lebih tinggi daripada etnik-etnik lain.

Jadual 2.18 menunjukkan hampir 40.0 peratus wanita etnik Melayu yang diliputi tinggal di bahagian Tawau, sementara sekitar separuh daripada wanita etnik Kadazan Dusun (56.8%), Bajau (48.1%) dan Cina (52.5%) tinggal di Pantai Barat. Kajian mendapati majoriti wanita Murut yang diliputi pula tinggal di Pendalaman, iaitu hampir 90.0 peratus. Berdasarkan Jadual 2.19, didapati tidak banyak perbezaan

dalam peratusan liputan wanita antara bandar (50.3%) dan luar bandar (49.7%). Namun begitu, jika dilihat mengikut etnik, didapati wanita etnik Melayu, Bajau dan Cina mencatat peratusan liputan yang lebih tinggi di bandar berbanding di luar bandar. Sebaliknya, wanita etnik Kadazan Dusun dan Murut mencatat peratusan liputan yang lebih tinggi di luar bandar berbanding di bandar.

Jadual 2.20 menunjukkan taburan wanita yang diliputi mengikut agama dan strata. Didapati majoriti wanita yang diliputi adalah beragama Islam (63.3%), diikuti Kristian (30.0%) dan Buddha (5.9%). Sementara itu, peratusan yang kecil ditunjukkan bagi mereka yang beragama Hindu (0.1%), Confucious/Tao (0.1%), agama suku kaum/ 'folk' (0.1%) dan lain-lain (0.2%). Keadaan yang sama dapat dilihat pada pecahan liputan mengikut strata.

Jadual 2.14
Status Wanita Pernah Berkahwin

Status Perkahwinan	Bilangan	Peratus
Masih Berkahwin	1,593	96.2
Balu	27	1.6
Bercerai	23	1.4
Berpisah	13	0.8
Jumlah	1,656	100.0

Jadual 2.15
Wanita Mengikut Umur

Umur	Bilangan	Peratus
15-19	40	2.4
20-24	166	10.0
25-29	264	15.9
30-34	302	18.2
35-39	324	19.6
40-44	328	19.8
45-49	232	14.0
Jumlah	1,656	100.0

Jadual 2.16
Wanita Mengikut Kawasan Dan Strata

Kawasan	Bilangan			Peratus		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Bhgn. Kudat	31	130	161	3.7	15.8	9.7
Bhgn. Pantai Barat	371	262	633	44.5	31.8	38.2
Bhgn. Pendalaman	91	271	362	10.9	32.9	21.9
Bhgn. Sandakan	118	49	167	14.2	6.0	10.1
Bhgn. Tawau	222	111	333	26.7	13.5	20.1
Jumlah	833	823	1,656	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.17
Wanita Mengikut Etnik

Etnik	Bilangan	Peratus
Melayu	355	21.4
Kadazan Dusun	412	24.9
Bajau	270	16.3
Murut	75	4.5
Bumiputera Lain	322	19.4
Cina	139	8.4
Lain-lain	83	5.0
Jumlah	1,656	100.0

Jadual 2.18
Wanita Mengikut Kawasan Dan Etnik

Kawasan	Bilangan							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bhgn. Kudat	9	42	23	0	83	2	2	161
Bhgn. Pantai Barat	88	234	130	6	74	73	28	633
Bhgn. Pendalaman	76	101	21	65	68	21	10	362
Bhgn. Sandakan	49	27	19	0	28	29	15	167
Bhgn. Tawau	133	8	77	4	69	14	28	333
Jumlah	355	412	270	75	322	139	83	1,656

Kawasan	Peratus							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bhgn. Kudat	2.5	10.2	8.5	-	25.8	1.4	2.4	9.7
Bhgn. Pantai Barat	24.8	56.8	48.1	8.0	23.0	52.5	33.7	38.2
Bhgn. Pendalaman	21.4	24.5	7.8	86.7	21.1	15.1	12.0	21.9
Bhgn. Sandakan	13.8	6.6	7.0	-	8.7	20.9	18.1	10.1
Bhgn. Tawau	37.5	1.9	28.5	5.3	21.4	10.1	33.7	20.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.19
Wanita Mengikut Strata Dan Etnik

Strata	Bilangan							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bandar	230	126	141	13	144	120	59	833
Luar Bandar	125	286	129	62	178	19	24	823
Jumlah	355	412	270	75	322	139	83	1,656

Strata	Peratus							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bandar	64.8	30.6	52.2	17.3	44.7	86.3	71.1	50.3
Luar Bandar	35.2	69.4	47.8	82.7	55.3	13.7	28.9	49.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.20
Wanita Mengikut Agama Dan Strata

Agama	Bilangan			Peratus		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Islam	582	466	1,048	69.9	56.6	63.3
Buddha	81	17	98	9.7	2.1	5.9
Hindu	1	0	1	0.1	0.0	0.1
Kristian	161	335	496	19.3	40.7	30.0
Confucious/Tao /Agama Tradisi Lain Orang Cina	2	0	2	0.2	0.0	0.1
Agama Suku Kaum/'Folk'	1	0	1	0.1	0.0	0.1
Lain-lain	2	2	4	0.2	0.2	0.2
Tiada Agama	3	3	6	0.4	0.4	0.4
Jumlah	833	823	1,656	100.0	100.0	100.0

2.5 Suami Kepada Wanita Masih Berkahwin (MPFS 42)

2.5.1 Kriteria Pemilihan

Soalan selidik MPFS 42 yang telah dibangunkan ini ditujukan kepada suami responden wanita yang telah ditemubual. Tujuan kajian ke atas suami ini dilakukan adalah untuk mengumpulkan maklumat berkenaan latar belakang sosio-ekonomi, amalan kehidupan berkeluarga, amalan kesihatan reproduktif, dan penjagaan warga tua.

Dalam memilih responden bagi soalan selidik ini, terdapat beberapa kriteria yang perlu

dipenuhi oleh seseorang sebelum dipilih sebagai responden suami kepada wanita masih berkahwin. Responden mestilah suami kepada wanita masih berkahwin yang telah ditemubual dan merupakan ahli biasa dalam isi rumah tersebut; dia mestilah warganegara Malaysia (jika bukan warganegara, dia diambil sebagai responden sekiranya isterinya warganegara Malaysia); dan akhir sekali dia mestilah berfikiran waras. Tidak seperti pemilihan untuk responden wanita, tiada had umur ditetapkan untuk responden suami.

Didapati bilangan responden suami yang diperolehi semasa kajian adalah kurang sedikit berbanding bilangan responden

wanita pernah berkahwin yang telah ditemubual. Kekurangan bilangan ini adalah disebabkan oleh kesukaran untuk bertemu suami kepada wanita yang telah ditemubual ketika kajian dijalankan. Ini adalah kerana ada di kalangan suami yang bukan ahli biasa dalam isi rumah terpilih. Dalam bahagian ini, kita akan melihat secara ringkas mengenai profil suami kepada wanita masih berkahwin yang telah ditemubual. Segala analisis bagi profil suami ini telah dilakukan mengikut strata, kawasan, umur, etnik dan agama.

2.5.2 Latar Belakang Suami Kepada Wanita Yang Dikaji

Secara keseluruhannya, peratusan liputan bagi suami adalah tinggi pada kumpulan umur pertengahan, sebaliknya rendah pada kumpulan umur yang muda dan kumpulan umur yang lebih tua. Didapati peratusan liputan adalah tinggi pada mereka yang berumur antara 30 hingga 49 tahun, di mana peratusan ini adalah paling tinggi pada kumpulan umur 40-44 tahun (18.9%). Sementara itu, peratusan liputan yang rendah dicatatkan pada selang umur 29 tahun ke bawah dan 50 tahun ke atas (Jadual 2.21). Daripada Jadual 2.22, didapati peratusan liputan bagi suami adalah paling tinggi di Pantai Barat (37.9%), dan paling rendah di Kudat (10.0%) dan Sandakan (9.9%).

Bahagian Pantai Barat turut mencatat peratusan liputan yang tinggi di bandar, iaitu 42.6 peratus. Sementara itu, Pendalaman pula mencatat peratusan liputan yang paling tinggi di luar bandar dengan 34.4 peratus.

Taburan suami mengikut etnik pada Jadual 2.23 menunjukkan peratusan liputan yang tinggi dicatatkan pada etnik Kadazan Dusun dan Melayu, dengan masing-masing 24.2 dan 23.3 peratus. Etnik Murut pula mencatat peratusan liputan yang paling rendah dengan hanya 5.1 peratus. Jadual 2.24 menunjukkan peratusan liputan bagi suami etnik Melayu, Kadazan Dusun, Bajau dan Cina adalah paling tinggi di bahagian Pantai Barat, sementara Murut pula tinggi di Pendalaman. Taburan suami mengikut strata dan etnik pada Jadual 2.25 menunjukkan peratusan liputan adalah lebih tinggi di luar bandar (53.5%) berbanding di bandar (46.5%). Jika dilihat mengikut etnik, didapati hanya Melayu dan Cina sahaja yang mencatat peratusan liputan yang tinggi di bandar, sebaliknya etnik-etnik lain mencatat peratusan liputan yang tinggi di luar bandar. Daripada Jadual 2.26 pula, didapati agama Islam mencatat peratusan liputan bagi suami yang tertinggi, iaitu 63.3 peratus. Ini diikuti oleh Kristian (29.1%) dan Buddha (6.4%), sementara peratusan yang rendah dicatatkan pada agama-agama lain. Keadaan yang sama didapati jika dilihat mengikut strata.

Jadual 2.21
Suami Mengikut Umur

Umur	Bilangan	Peratus
<25	75	5.7
25-29	129	9.8
30-34	207	15.7
35-39	244	18.5
40-44	250	18.9
45-49	229	17.3
50-54	105	7.9
55+	83	6.3
Jumlah	1,322	100.0

Jadual 2.22
Suami Mengikut Kawasan Dan Strata

Kawasan	Bilangan			Peratus		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Bhgn. Kudat	27	105	132	4.4	14.9	10.0
Bhgn. Pantai Barat	262	239	501	42.6	33.8	37.9
Bhgn. Pendalaman	66	243	309	10.7	34.4	23.4
Bhgn. Sandakan	96	35	131	15.6	5.0	9.9
Bhgn. Tawau	164	85	249	26.7	12.0	18.8
Jumlah	615	707	1,322	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.23
Suami Mengikut Etnik

Etnik	Bilangan	Peratus
Melayu	308	23.3
Kadazan Dusun	320	24.2
Bajau	208	15.7
Murut	67	5.1
Bumiputera Lain	249	18.8
Cina	135	10.2
Lain-lain	35	2.6
Jumlah	1,322	100.0

Jadual 2.24
Suami Mengikut Kawasan Dan Etnik

Kawasan	Bilangan							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bhgn. Kudat	8	33	21	2	58	5	5	132
Bhgn. Pantai Barat	102	168	100	4	48	69	10	501
Bhgn. Pendalaman	67	90	20	58	54	16	4	309
Bhgn. Sandakan	38	17	16	1	29	26	4	131
Bhgn. Tawau	93	12	51	2	60	19	12	249
Jumlah	308	320	208	67	249	135	35	1,322

Kawasan	Peratus							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bhgn. Kudat	2.6	10.3	10.1	3.0	23.3	3.7	14.3	10.0
Bhgn. Pantai Barat	33.1	52.5	48.1	6.0	19.3	51.1	28.6	37.9
Bhgn. Pendalaman	21.8	28.1	9.6	86.6	21.7	11.9	11.4	23.4
Bhgn. Sandakan	12.3	5.3	7.7	1.5	11.6	19.3	11.4	9.9
Bhgn. Tawau	30.2	3.8	24.5	3.0	24.1	14.1	34.3	18.8
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.25
Suami Mengikut Strata Dan Etnik

Kawasan	Bilangan							Jumlah
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	
Bandar	182	83	100	13	118	98	21	615
Luar Bandar	126	237	108	54	131	37	14	707
Jumlah	308	320	208	67	249	135	35	1,322

Kawasan	Bilangan							Jumlah
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	
Bandar	59.1	25.9	48.1	19.4	47.4	72.6	60.0	46.5
Luar Bandar	40.9	74.1	51.9	80.6	52.6	27.4	40.0	53.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.26
Suami Mengikut Agama Dan Strata

Agama	Bilangan			Peratus		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Islam	442	395	837	71.9	55.9	63.3
Buddha	62	22	84	10.1	3.1	6.4
Hindu	3	0	3	0.5	-	0.2
Kristian	101	284	385	16.4	40.2	29.1
Confusian/Tao/Agama Tradisi Lain Orang Cina	1	0	1	0.2	-	0.1
Agama Suku Kaum/'Folk'	0	0	0	-	-	-
Lain-lain	3	1	4	0.5	0.1	0.3
Tiada Agama	3	5	8	0.5	0.7	0.6
Jumlah	615	707	1,322	100.0	100.0	100.0

2.6 Remaja Berumur 13 Hingga 24 Tahun Dan Belum Pernah Berkahwin (MPFS 43)

2.6.1 Kriteria Pemilihan

Soalan selidik MPFS 43 ini ditujukan khusus kepada remaja berumur 13 hingga 24 tahun dan belum pernah berkahwin. Tujuan kajian ke atas remaja ini dilakukan adalah untuk mengumpulkan maklumat berkenaan latar belakang sosio-ekonomi, amalan kehidupan berkeluarga, amalan kesihatan reproduktif dan seksualiti, dan caragaya kehidupan remaja.

Terdapat beberapa kriteria yang perlu dipenuhi oleh seseorang sebelum dipilih sebagai responden remaja. Remaja yang

dipilih mestilah berumur antara 13 hingga 24 tahun, belum pernah berkahwin dan warganegara Malaysia. Selain daripada itu, remaja yang dipilih mestilah mempunyai pertalian darah atau hubungan kekeluargaan seperti anak sendiri, anak tiri atau anak angkat kepada wanita pernah berkahwin yang berumur 15 hingga 49 tahun atau warga berumur 50 tahun dan ke atas. Jika terdapat lebih daripada seorang remaja dalam satu isi rumah maka kaedah Kish digunakan bagi memilih hanya seorang sahaja. Dalam bahagian ini, kita akan melihat secara ringkas mengenai profil remaja yang telah ditemubual. Segala analisis dilakukan mengikut strata, kawasan, jantina, umur, etnik dan agama.

2.6.2 Latar Belakang Remaja Yang Dikaji

Secara keseluruhannya, bilangan remaja yang berjaya ditemubual dalam kajian ini ialah seramai 916 orang, di mana 469 orang daripada mereka adalah lelaki dan 447 orang perempuan. Daripada Jadual 2.27, didapati bilangan remaja yang berjaya diliputi adalah berkurang dengan meningkatnya umur. Didapati peratusan liputan remaja adalah tinggi di peringkat umur muda, iaitu di awal belasan tahun. Kajian mendapati peratusan liputan adalah paling tinggi bagi remaja yang berumur 13 tahun, iaitu 14.3 peratus. Ini diikuti oleh 14 (13.8%) dan 15 tahun (13.1%). Keadaan yang sama dapat dilihat pada taburan remaja mengikut jantina.

Jadual 2.28 menunjukkan taburan remaja mengikut kawasan dan strata. Didapati bilangan remaja yang diliputi di bandar ialah seramai 452 orang, sementara bilangan remaja yang diliputi di luar bandar pula ialah seramai 464 orang. Pecahan remaja mengikut kawasan mendapati bahagian Pantai Barat mencatat peratusan liputan yang tertinggi, iaitu 37.4 peratus. Sementara itu, Kudat pula mencatat peratusan liputan yang paling rendah dengan hanya 8.4 peratus. Keadaan yang sama berlaku pada liputan remaja di bandar, di mana Pantai Barat turut mencatat peratusan liputan yang tertinggi,

iaitu lebih 40.0 peratus. Bagi liputan di luar bandar pula, didapati peratusan liputan adalah tinggi sedikit di Pendalaman (35.1%), diikuti Pantai Barat (32.3%), Tawau (13.8%), Kudat (12.7%) dan Sandakan (6.0%).

Taburan remaja mengikut etnik pada Jadual 2.29 menunjukkan 27.7 peratus remaja yang diliputi adalah daripada etnik Kadazan Dusun. Ini diikuti oleh Melayu (22.1%), Bajau (14.8%), Cina (10.5%) dan Murut (4.0%). Daripada Jadual 2.30, didapati peratusan liputan bagi etnik Melayu adalah tinggi di Tawau, iaitu 39.1 peratus. Sementara itu, Kadazan Dusun, Bajau dan Cina mencatat peratusan liputan yang tinggi di Pantai Barat, dan Murut pula tinggi di Pendalaman. Taburan remaja mengikut strata dan etnik pada Jadual 2.31 menunjukkan hanya etnik Melayu dan Cina sahaja yang mencatat peratusan liputan yang tinggi di bandar, sementara etnik-etnik lain mencatat peratusan liputan yang lebih tinggi di luar bandar. Berdasarkan Jadual 2.32, didapati 60.0 peratus daripada remaja yang diliputi adalah beragama Islam. Ini diikuti oleh Kristian (32.9%) dan Buddha (6.7%). Jika dilihat pada strata, didapati Islam mencatat peratusan liputan yang paling tinggi di bandar (66.6%) dan juga di luar bandar (53.7%). Ini diikuti oleh Kristian dan seterusnya Buddha.

Jadual 2.27
Remaja Mengikut Umur Dan Jantina

Umur	Bilangan			Peratus		
	Lelaki	Perempuan	Jumlah	Lelaki	Perempuan	Jumlah
13	71	60	131	15.1	13.4	14.3
14	64	62	126	13.6	13.9	13.8
15	59	61	120	12.6	13.6	13.1
16	44	60	104	9.4	13.4	11.4
17	48	49	97	10.2	11.0	10.6
18	30	43	73	6.4	9.6	8.0
19	32	19	51	6.8	4.3	5.6
20	22	27	49	4.7	6.0	5.3
21	26	12	38	5.5	2.7	4.1
22	31	11	42	6.6	2.5	4.6
23	27	23	50	5.8	5.1	5.5
24	15	20	35	3.2	4.5	3.8
Jumlah	469	447	916	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.28
Remaja Mengikut Kawasan Dan Strata

Kawasan	Bilangan			Peratus		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Bhgn. Kudat	18	59	77	4.0	12.7	8.4
Bhgn. Pantai Barat	193	150	343	42.7	32.3	37.4
Bhgn. Pendalaman	52	163	215	11.5	35.1	23.5
Bhgn. Sandakan	68	28	96	15.0	6.0	10.5
Bhgn. Tawau	121	64	185	26.8	13.8	20.2
Jumlah	452	464	916	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.29
Remaja Mengikut Etnik

Etnik	Bilangan	Peratus
Melayu	202	22.1
Kadazan Dusun	254	27.7
Bajau	136	14.8
Murut	37	4.0
Bumiputera Lain	171	18.7
Cina	96	10.5
Lain-lain	20	2.2
Jumlah	916	100.0

Jadual 2.30
Remaja Mengikut Kawasan Dan Etnik

Kawasan	Bilangan							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bhgn. Kudat	6	22	11	0	36	1	1	77
Bhgn. Pantai Barat	52	135	63	1	36	49	7	343
Bhgn. Pendalaman	40	72	13	34	37	17	2	215
Bhgn. Sandakan	25	22	9	0	20	18	2	96
Bhgn. Tawau	79	3	40	2	42	11	8	185
Jumlah	202	254	136	37	171	96	20	916

Kawasan	Peratus							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bhgn. Kudat	3.0	8.7	8.1	-	21.1	1.0	5.0	8.4
Bhgn. Pantai Barat	25.7	53.1	46.3	2.7	21.1	51.0	35.0	37.4
Bhgn. Pendalaman	19.8	28.3	9.6	91.9	21.6	17.7	10.0	23.5
Bhgn. Sandakan	12.4	8.7	6.6	-	11.7	18.8	10.0	10.5
Bhgn. Tawau	39.1	1.2	29.4	5.4	24.6	11.5	40.0	20.2
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.31
Remaja Mengikut Strata Dan Etnik

Strata	Bilangan							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bandar	129	73	62	7	90	78	13	452
Luar Bandar	73	181	74	30	81	18	7	464
Jumlah	202	254	136	37	171	96	20	916

Strata	Peratus							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bandar	63.9	28.7	45.6	18.9	52.6	81.3	65.0	49.3
Luar Bandar	36.1	71.3	54.4	81.1	47.4	18.8	35.0	50.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.32
Remaja Mengikut Agama Dan Strata

Agama	Bilangan			Peratus		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Islam	301	249	550	66.6	53.7	60.0
Buddha	50	11	61	11.1	2.4	6.7
Hindu	2	0	2	0.4	0.0	0.2
Kristian	97	204	301	21.5	44.0	32.9
Confusion/Tao/Agama Tradisi Lain Orang Cina	0	0	0	0.0	0.0	0.0
Agama Suku Kaum/'Folk'	0	0	0	0.0	0.0	0.0
Lain-lain	2	0	2	0.4	0.0	0.2
Tiada Agama	0	0	0	0.0	0.0	0.0
Jumlah	452	464	916	100.0	100.0	100.0

2.7 Warga Berumur 50 Tahun Dan Ke Atas (MPFS 44)

2.7.1 Kriteria Pemilihan

Soalan selidik MPFS 44 direka khusus untuk menemubual lelaki dan perempuan yang berumur 50 tahun ke atas. Tujuan soalan selidik ini dibangunkan adalah untuk mengumpul maklumat berkenaan latar belakang sosio-ekonomi, amalan kehidupan berkeluarga, amalan kesihatan reproduktif, dan sokongan sosial yang diperlukan. Diharapkan agar maklumat yang telah diperolehi berupaya mengenal pasti segala permasalahan yang dialami oleh warga berumur 50 tahun ke atas ini.

Selain daripada berumur 50 tahun ke atas, kriteria-kriteria lain yang perlu dipenuhi oleh seseorang sebelum dipilih sebagai responden adalah dia mestilah warganegara Malaysia, merupakan ahli biasa dalam tempat kediaman terpilih dan berfikiran waras. Sekiranya terdapat lebih daripada seorang yang memenuhi kesemua kriteria tersebut, maka hanya seorang sahaja dipilih dengan menggunakan kaedah Kish. Dalam bahagian ini, kita akan melihat secara ringkas mengenai profil warga berumur 50 tahun ke atas yang telah ditemubual. Segala analisis dalam bahagian ini dilakukan mengikut strata, kawasan, jantina, umur, etnik dan agama.

2.7.2 Latar Belakang Warga 50 Tahun Ke Atas Yang Dikaji

Jadual 2.33 menunjukkan taburan warga 50 tahun ke atas mengikut kumpulan umur dan jantina. Secara keseluruhannya, didapati seramai 608 orang warga 50 tahun ke atas telah diliputi dalam kajian ini. Didapati peratusan liputan warga 50 tahun ke atas ini adalah berkurang mengikut umur. Peratusan yang tinggi dicatatkan pada kumpulan umur yang lebih muda, sementara peratusan yang rendah pula dicatatkan pada kumpulan umur yang lebih tua. Didapati peratusan liputan adalah paling tinggi pada kumpulan umur 50-54 tahun (25.0%), dan peratusan liputan adalah paling rendah pada kumpulan umur 75 tahun ke atas (10.0%). Perbandingan mengikut jantina mendapati peratusan liputan bagi lelaki adalah paling tinggi pada kumpulan umur 60-64 tahun (23.0%), sementara peratusan liputan bagi perempuan adalah paling tinggi pada kumpulan umur 50-54 tahun (30.1%).

Daripada Jadual 2.34, didapati peratusan liputan bagi warga 50 tahun ke atas adalah paling tinggi di bahagian Pantai Barat, iaitu 43.3 peratus. Bahagian Kudat dan Sandakan pula mencatat peratusan liputan yang paling rendah, dengan masing-masing 10.0 dan 10.2 peratus. Jika dilihat pada strata, didapati Pantai Barat mencatat peratusan liputan yang paling tinggi di bandar (48.9%) dan juga di luar bandar (39.0%). Sementara itu,

didapati Kudat mencatat peratusan liputan yang paling rendah di bandar, manakala Sandakan pula rendah di luar bandar.

Didapati etnik Kadazan Dusun mencatat peratusan liputan yang tertinggi, iaitu 26.3 peratus. Ini diikuti oleh Cina (19.7%), Melayu (14.6%), Bajau (13.0%) dan Murut (3.8%) (Jadual 2.35). Berdasarkan Jadual 2.36, didapati peratusan liputan bagi etnik Melayu, Kadazan Dusun, Bajau dan Cina adalah tinggi di bahagian Pantai Barat, sementara Murut pula tinggi di Pendalaman. Daripada Jadual 2.37, didapati peratusan liputan warga 50 tahun ke atas adalah lebih tinggi di luar bandar (56.6%) berbanding di bandar (43.4%). Pecahan mengikut etnik mendapati peratusan liputan bagi kesemua etnik adalah lebih tinggi di luar bandar berbanding di bandar, kecuali bagi etnik Cina. Didapati majoriti warga 50 tahun ke atas etnik Cina yang diliputi adalah dari kawasan bandar. Taburan warga 50 tahun ke atas mengikut agama pada Jadual 2.38 menunjukkan 48.7 peratus daripada mereka adalah beragama Islam. Ini diikuti oleh Kristian (37.2%) dan Buddha (11.3%), sementara peratusan yang rendah dicatatkan pada agama-agama lain. Keadaan yang sama didapati jika dilihat pada strata, di mana sekitar separuh daripada mereka yang diliputi di bandar dan mereka yang diliputi di luar bandar beragama Islam. Ini diikuti oleh Kristian dan seterusnya Buddha.

Jadual 2.33
Warga 50 Tahun Ke Atas Mengikut Umur Dan Jantina

Umur	Bilangan			Peratus		
	Lelaki	Perempuan	Jumlah	Lelaki	Perempuan	Jumlah
50-54	36	116	152	16.2	30.1	25.0
55-59	33	70	103	14.9	18.1	16.9
60-64	51	81	132	23.0	21.0	21.7
65-69	32	58	90	14.4	15.0	14.8
70-74	40	30	70	18.0	7.8	11.5
75 +	30	31	61	13.5	8.0	10.0
Jumlah	222	386	608	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.34
Warga 50 Tahun Ke Atas Mengikut Kawasan Dan Strata

Kawasan	Bilangan			Peratus		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Bhgn. Kudat	11	50	61	4.2	14.5	10.0
Bhgn. Pantai Barat	129	134	263	48.9	39.0	43.3
Bhgn. Pendalaman	25	111	136	9.5	32.3	22.4
Bhgn. Sandakan	47	15	62	17.8	4.4	10.2
Bhgn. Tawau	52	34	86	19.7	9.9	14.1
Jumlah	264	344	608	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.35
Warga 50 Tahun Ke Atas Mengikut Etnik

Etnik	Bilangan	Peratus
Melayu	89	14.6
Kadazan Dusun	160	26.3
Bajau	79	13.0
Murut	23	3.8
Bumiputera Lain	127	20.9
Cina	120	19.7
Lain-lain	10	1.6
Jumlah	608	100.0

Jadual 2.36
Warga 50 Tahun Ke Atas Mengikut Kawasan Dan Etnik

Kawasan	Bilangan							Jumlah
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	
Bhgn. Kudat	0	19	5	1	34	1	1	61
Bhgn. Pantai Barat	31	101	44	1	23	59	4	263
Bhgn. Pendalaman	30	31	4	21	32	18	0	136
Bhgn. Sandakan	7	6	5	0	15	27	2	62
Bhgn. Tawau	21	3	21	0	23	15	3	86
Jumlah	89	160	79	23	127	120	10	608

Kawasan	Peratus							Jumlah
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	
Bhgn. Kudat	0.0	11.9	6.3	4.3	26.8	0.8	10.0	10.0
Bhgn. Pantai Barat	34.8	63.1	55.7	4.3	18.1	49.2	40.0	43.3
Bhgn. Pendalaman	33.7	19.4	5.1	91.3	25.2	15.0	0.0	22.4
Bhgn. Sandakan	7.9	3.8	6.3	0.0	11.8	22.5	20.0	10.2
Bhgn. Tawau	23.6	1.9	26.6	0.0	18.1	12.5	30.0	14.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.37
Warga 50 Tahun Ke Atas Mengikut Strata Dan Etnik

Strata	Bilangan							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bandar	42	30	35	5	50	96	6	264
Luar Bandar	47	130	44	18	77	24	4	344
Jumlah	89	160	79	23	127	120	10	608

Strata	Peratus							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bandar	47.2	18.8	44.3	21.7	39.4	80.0	60.0	43.4
Luar Bandar	52.8	81.3	55.7	78.3	60.6	20.0	40.0	56.6
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.38
Warga 50 Tahun Ke Atas Mengikut Agama Dan Strata

Agama	Bilangan			Peratus		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Islam	132	164	296	50.0	47.7	48.7
Buddha	51	18	69	19.3	5.2	11.3
Hindu	1	0	1	0.4	-	0.2
Kristian	72	154	226	27.3	44.8	37.2
Confucian/Tao/Agama Tradisi Lain Orang Cina	4	0	4	1.5	-	0.7
Agama Suku Kaum/'Folk'	0	0	0	-	-	-
Lain-lain	1	0	1	0.4	-	0.2
Tiada Agama	3	8	11	1.1	2.3	1.8
Jumlah	264	344	608	100.0	100.0	100.0

2.8 Penduduk Bujang Berumur 25 Hingga 49 Tahun (MPFS 45)

2.8.1 Kriteria Pemilihan

Ini merupakan kali pertama soalan selidik MPFS 45 dibangunkan dalam siri KPKM. Tujuan soalan selidik ini adalah untuk mengumpulkan maklumat berkenaan latar belakang sosio-ekonomi penduduk bujang, amalan kehidupan berkeluarga, dan perihal pembuangan.

Kriteria-kriteria pemilihan yang perlu dipenuhi adalah responden mestilah berumur antara 25 hingga 49 tahun, belum pernah berkahwin, ahli biasa dalam isi rumah terpilih, warganegara Malaysia dan berfikiran waras. Sekiranya terdapat lebih daripada seorang yang memenuhi kriteria tersebut, maka

hanya seorang dipilih dengan menggunakan kaedah Kish. Dalam bahagian ini, kita akan melihat secara ringkas mengenai profil penduduk bujang yang telah ditemubual. Segala analisis bagi profil penduduk bujang ini dilakukan mengikut strata, kawasan, jantina, umur, etnik dan agama.

2.8.2 Latar Belakang Penduduk Bujang Yang Dikaji

Secara keseluruhannya, Jadual 2.39 menunjukkan peratusan liputan bagi penduduk bujang adalah berkurang dengan meningkatnya umur. Didapati peratusan yang tinggi dicatatkan pada kumpulan umur yang muda, sementara peratusan yang rendah dicatatkan pada kumpulan umur yang lebih tua. Daripada 261 orang penduduk bujang

yang diliputi, didapati separuh daripada mereka berada dalam lingkungan umur 25 hingga 29 tahun. Peratusan liputan dilihat menurun dengan meningkatnya umur, di mana hanya 4.6 peratus sahaja daripada mereka yang berada dalam lingkungan umur 45 hingga 49 tahun. Keadaan yang sama dapat dilihat mengikut jantina. Walau bagaimanapun, jika dilihat pada kumpulan umur yang lebih tua, didapati peratusan penduduk bujang yang diliputi di kalangan perempuan adalah lebih tinggi daripada lelaki.

Kajian mendapati bahagian Pantai Barat mencatat peratusan liputan penduduk bujang yang lebih tinggi daripada bahagian-bahagian lain. Didapati 41.0 peratus daripada penduduk bujang yang diliputi adalah dari bahagian Pantai Barat. Keadaan yang sama didapati pada liputan penduduk bujang mengikut strata, di mana Pantai Barat mencatat peratusan liputan yang paling tinggi di bandar dan juga di luar bandar, dengan masing-masing 46.0 dan 34.2 peratus. Bahagian Kudat pula mencatat peratusan liputan yang paling rendah di bandar, sementara Sandakan mencatat

peratusan yang paling rendah di luar bandar (Jadual 2.40).

Taburan penduduk bujang mengikut etnik menunjukkan 23.4 peratus daripada mereka adalah daripada etnik Kadazan Dusun. Ini diikuti oleh Cina (18.4%), Melayu (17.6%), Bajau (15.7%) dan Murut (1.9%) (Jadual 2.41). Daripada Jadual 2.42, didapati peratusan liputan bagi etnik Melayu, Kadazan Dusun, Bajau dan Cina adalah tinggi di Pantai Barat. Jadual 2.43 pula menunjukkan peratusan liputan bagi Melayu, Bajau dan Cina adalah lebih tinggi di bandar berbanding di luar bandar, sebaliknya peratusan liputan bagi Kadazan Dusun adalah lebih tinggi di luar bandar.

Jadual 2.44 menunjukkan taburan penduduk bujang mengikut agama dan strata. Didapati lebih separuh daripada mereka beragama Islam. Ini diikuti oleh Kristian (33.7%) dan Buddha (11.9%), sementara peratusan yang rendah terdapat pada agama-agama lain. Keadaan yang sama didapati jika dilihat mengikut strata, di mana separuh daripada mereka yang diliputi beragama Islam, diikuti Kristian dan seterusnya Buddha.

Jadual 2.39
Penduduk Bujang Mengikut Umur Dan Jantina

Umur	Bilangan			Peratus		
	Lelaki	Perempuan	Jumlah	Lelaki	Perempuan	Jumlah
25-29	84	55	139	52.5	54.5	53.3
30-34	36	17	53	22.5	16.8	20.3
35-39	24	10	34	15.0	9.9	13.0
40-44	11	12	23	6.9	11.9	8.8
45-49	5	7	12	3.1	6.9	4.6
Jumlah	160	101	261	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.40
Penduduk Bujang Mengikut Kawasan Dan Strata

Kawasan	Bilangan			Peratus		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Bhgn. Kudat	3	12	15	2.0	10.8	5.7
Bhgn. Pantai Barat	69	38	107	46.0	34.2	41.0
Bhgn. Pendalaman	21	35	56	14.0	31.5	21.5
Bhgn. Sandakan	22	6	28	14.7	5.4	10.7
Bhgn. Tawau	35	20	55	23.3	18.0	21.1
Jumlah	150	111	261	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.41
Penduduk Bujang Mengikut Etnik

Etnik	Bilangan	Peratus
Melayu	46	17.6
Kadazan Dusun	61	23.4
Bajau	41	15.7
Murut	5	1.9
Bumiputera Lain	56	21.5
Cina	48	18.4
Lain-lain	4	1.5
Jumlah	261	100.0

Jadual 2.42
Penduduk Bujang Mengikut Kawasan Dan Etnik

Kawasan	Bilangan							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bhgn. Kudat	1	1	2	0	10	1	0	15
Bhgn. Pantai Barat	14	41	22	2	10	18	0	107
Bhgn. Pendalaman	12	13	0	3	18	10	0	56
Bhgn. Sandakan	7	3	4	0	3	11	0	28
Bhgn. Tawau	12	3	13	0	15	8	4	55
Jumlah	46	61	41	5	56	48	4	261

Kawasan	Peratus							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bhgn. Kudat	2.2	1.6	4.9	0.0	17.9	2.1	0.0	5.7
Bhgn. Pantai Barat	30.4	67.2	53.7	40.0	17.9	37.5	0.0	41.0
Bhgn. Pendalaman	26.1	21.3	0.0	60.0	32.1	20.8	0.0	21.5
Bhgn. Sandakan	15.2	4.9	9.8	0.0	5.4	22.9	0.0	10.7
Bhgn. Tawau	26.1	4.9	31.7	0.0	26.8	16.7	100.0	21.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.43
Penduduk Bujang Mengikut Strata Dan Etnik

Strata	Bilangan							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bandar	30	27	23	3	25	41	1	150
Luar Bandar	16	34	18	2	31	7	3	111
Jumlah	46	61	41	5	56	48	4	261

Strata	Peratus							
	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bandar	65.2	44.3	56.1	60.0	44.6	85.4	25.0	57.5
Luar Bandar	34.8	55.7	43.9	40.0	55.4	14.6	75.0	42.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 2.44
Penduduk Bujang Mengikut Agama Dan Strata

Agama	Bilangan			Peratus		
	Bandar	Luar Bandar	Jumlah	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Islam	75	63	138	50.0	56.8	52.9
Buddha	24	7	31	16.0	6.3	11.9
Hindu	0	1	1	0.0	0.9	0.4
Kristian	48	40	88	32.0	36.0	33.7
Confucian/Tao/Agama Tradisi Lain Orang Cina	2	0	2	1.3	0.0	0.8
Agama Suku Kaum/'Folk'	0	0	0	0.0	0.0	0.0
Lain-lain	0	0	0	0.0	0.0	0.0
Tiada Agama	1	0	1	0.7	0.0	0.4
Jumlah	150	111	261	100.0	100.0	100.0

BAHAGIAN II : PENDUDUK DAN TEMPAT KEDIAMAN

Bab 3

PENDUDUK

3.1 Pengenalan

Bab ini meneliti keadaan demografi dan sosio-ekonomi penduduk di Sabah, yang meliputi struktur umur, tahap pendidikan, status perkahwinan dan aktiviti ekonomi. Hasil daripada 2,625 tempat kediaman yang telah dikunjungi semasa kajian, maklumat berkenaan 13,248 orang ahli isi rumah telah dikumpulkan melalui soalan selidik Penyenaraian Isi Rumah dan Penapisan (MPFS 40).

Maklumat ini telah disesuaikan untuk mengatasi masalah kurang liputan dengan menggunakan kaedah analisis berpemberat. Kaedah ini digunakan agar hasil kajian dapat menggambarkan keadaan sebenar penduduk di Sabah secara keseluruhan.

3.2 Struktur Umur

Secara umumnya, struktur umur penduduk banyak dipengaruhi oleh kadar kesuburan, mortaliti dan migrasi. Perubahan dalam struktur umur penduduk akan memberi kesan ketara kepada ekonomi sesebuah negara. Pada kebiasaannya, piramid penduduk digunakan untuk mengkaji taburan umur penduduk di sesebuah kawasan seperti yang terdapat di bahagian berikut.

3.2.1 Komposisi Umur-Jantina

Jadual 3.1 menunjukkan taburan peratus penduduk mengikut kumpulan umur dan jantina. Secara keseluruhannya, didapati wujudnya peratusan yang besar pada penduduk muda yang berumur di bawah 15 tahun. Kajian mendapati penduduk muda mencatat 39.2 peratus daripada keseluruhan penduduk. Jika dilihat pada jantina, didapati tidak banyak perbezaan yang dicatatkan

antara peratusan penduduk muda lelaki (39.9%) dan perempuan (38.5%). Bagi penduduk yang berada dalam kumpulan umur bekerja (15 hingga 64 tahun) pula, peratusan yang dicatatkan ialah 57.5 peratus. Peratusan yang hampir sama dicatatkan oleh lelaki dan perempuan, dengan masing-masing 56.6 dan 58.0 peratus. Sementara itu, sebanyak 3.5 peratus penduduk terdiri daripada warga emas, iaitu penduduk yang berumur 65 tahun ke atas. Tidak banyak perbezaan yang dapat dilihat pada peratusan warga emas mengikut jantina, dengan kedua-duanya mencatat lebih 3.0 peratus.

Daripada Carta 3.1 dan 3.2, didapati perubahan telah berlaku pada struktur umur penduduk antara penduduk mengikut Banci 2000 dan penduduk mengikut KPKM-4. Pada tahun 2004, pengurangan yang agak ketara dapat dilihat pada peratusan penduduk dalam kumpulan umur bekerja, terutamanya pada selang umur 15 hingga 39 tahun. Dalam tempoh yang sama, berlaku pertambahan dalam peratusan penduduk warga emas. Pertambahan peratusan warga emas ini akan memberi kesan kepada beban tanggungan penduduk kumpulan umur bekerja.

Secara keseluruhannya, tidak banyak perubahan yang berlaku dalam peratusan penduduk muda antara tahun 2000 dan 2004, seperti yang terdapat pada Carta 3.3. Didapati peratusan penduduk muda yang dicatatkan pada kedua-dua tahun tersebut adalah sekitar 39.0 peratus. Dalam tempoh yang sama, peratusan penduduk kumpulan umur bekerja telah menurun sedikit daripada 59.1 kepada 57.3 peratus. Penurunan ini mungkin berpunca daripada penghijrahan keluar penduduk kumpulan umur ini ke negeri-negeri lain, terutamanya untuk melanjutkan pelajaran dan mencari

pekerjaan. Keadaan yang sebaliknya berlaku pada peratusan penduduk warga emas, di mana peratusannya telah meningkat daripada 2.3 kepada 3.5 peratus. Adalah dijangkakan bahawa peratusan ini akan terus meningkat seiring dengan peningkatan jangka hayat penduduk hasil daripada kualiti hidup yang bertambah baik.

Daripada Jadual 3.2, didapati peratusan penduduk muda adalah paling tinggi di kalangan masyarakat Murut, iaitu 45.8 peratus. Keadaan ini mencerminkan paras kesuburan yang tinggi di kalangan mereka. Sebaliknya, peratusan penduduk muda adalah paling rendah di kalangan masyarakat Cina, iaitu 30.2 peratus. Bagi kumpulan umur bekerja pula, peratusannya adalah paling tinggi di kalangan Cina (62.3%). Ini diikuti oleh Melayu, Kadazan Dusun, Bajau, Murut dan Bumiputera lain, dengan kesemuanya mencatat kurang daripada 60.0 peratus. Di samping itu, etnik Cina juga mencatat peratusan penduduk warga emas yang tinggi, iaitu 7.5 peratus. Peratusan penduduk warga emas yang tinggi di kalangan masyarakat Cina ini adalah selaras dengan jangka hayat penduduknya yang tinggi. Keadaan ini berkemungkinan dipengaruhi oleh tahap sosio-ekonomi penduduknya yang dilihat lebih baik daripada etnik-etnik lain.

Jadual 3.3 menunjukkan peratusan penduduk mengikut umur dan kawasan.

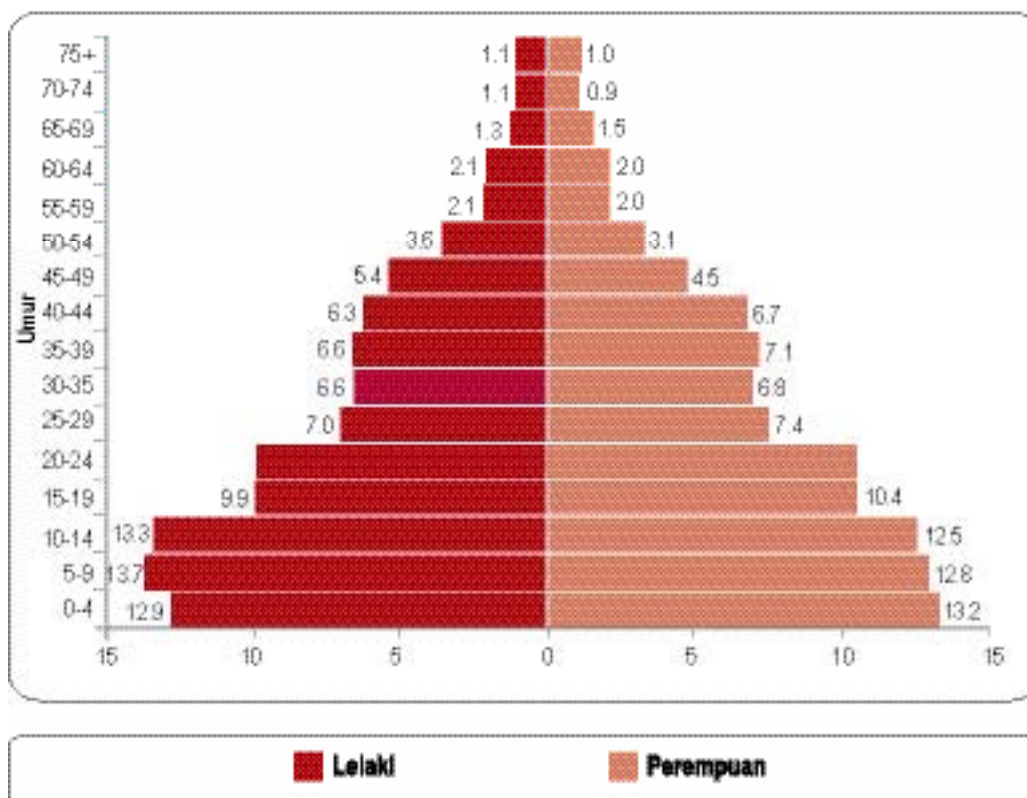
Didapati bahagian Kudat mencatat peratusan penduduk muda yang tinggi sedikit daripada bahagian-bahagian lain. Keadaan ini mencerminkan paras kesuburan yang tinggi di kalangan penduduk bahagian Kudat. Bagi kumpulan umur bekerja pula, tidak banyak perbezaan yang dapat dilihat dalam peratusan yang dicatatkan di setiap bahagian, di mana kesemuanya lebih daripada 50.0 peratus. Jika dilihat pada penduduk warga emas, didapati peratusannya adalah paling tinggi di bahagian Kudat (4.1%), dan paling rendah di bahagian Tawau (2.5%). Ini mungkin kesan daripada tahap sosio-ekonomi penduduk yang berbeza antara bahagian Kudat dan bahagian Tawau, yang seterusnya mempengaruhi jangka hayat penduduk di kedua-dua kawasan tersebut.

Kajian mendapati peratusan penduduk muda adalah lebih tinggi di luar bandar (40.2%) berbanding di bandar (38.1%). Sebaliknya, peratusan penduduk kumpulan umur bekerja pula adalah lebih tinggi di bandar berbanding di luar bandar, dengan masing-masing 58.9 dan 55.8 peratus. Ini kemungkinan berlakunya penghijrahan penduduk dari luar bandar ke bandar, di mana umumnya penduduk berhijrah untuk mencari pekerjaan dan pendidikan. Kesan daripada penghijrahan ini akan meninggikan peratusan warga emas yang terdapat di luar bandar (Jadual 3.4).

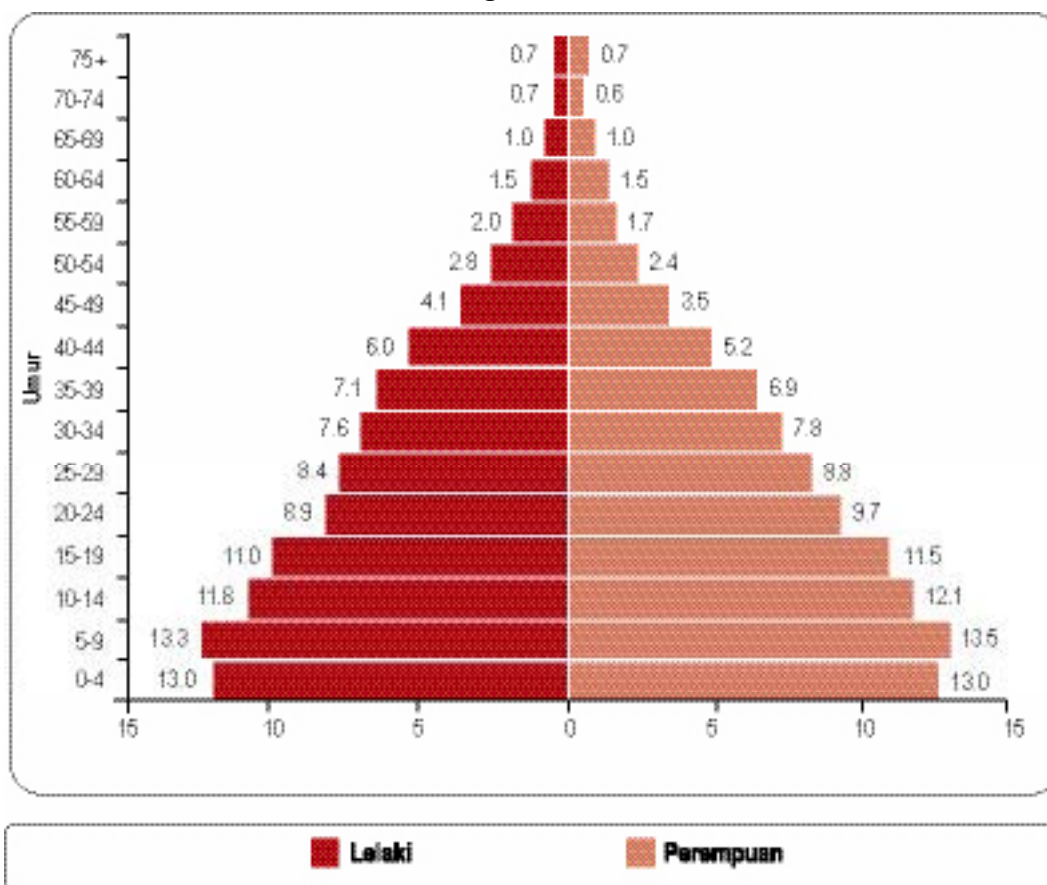
Jadual 3.1
Penduduk Mengikut Umur Dan Jantina

Umur	Lelaki	Perempuan	Jumlah
0-4	12.9	13.2	13.0
5-9	13.7	12.8	13.3
10-14	13.3	12.5	12.9
15-19	9.9	10.4	10.1
20-24	7.0	8.0	7.5
25-29	7.0	7.4	7.2
30-34	6.6	6.8	6.7
35-39	6.6	7.1	6.9
40-44	6.3	6.7	6.5
45-49	5.4	4.5	5.0
50-54	3.6	3.1	3.4
55-59	2.1	2.0	2.1
60-64	2.1	2.0	2.1
65+	3.5	3.4	3.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Carta 3.1
Piramid Penduduk Mengikut Umur Dan Jantina

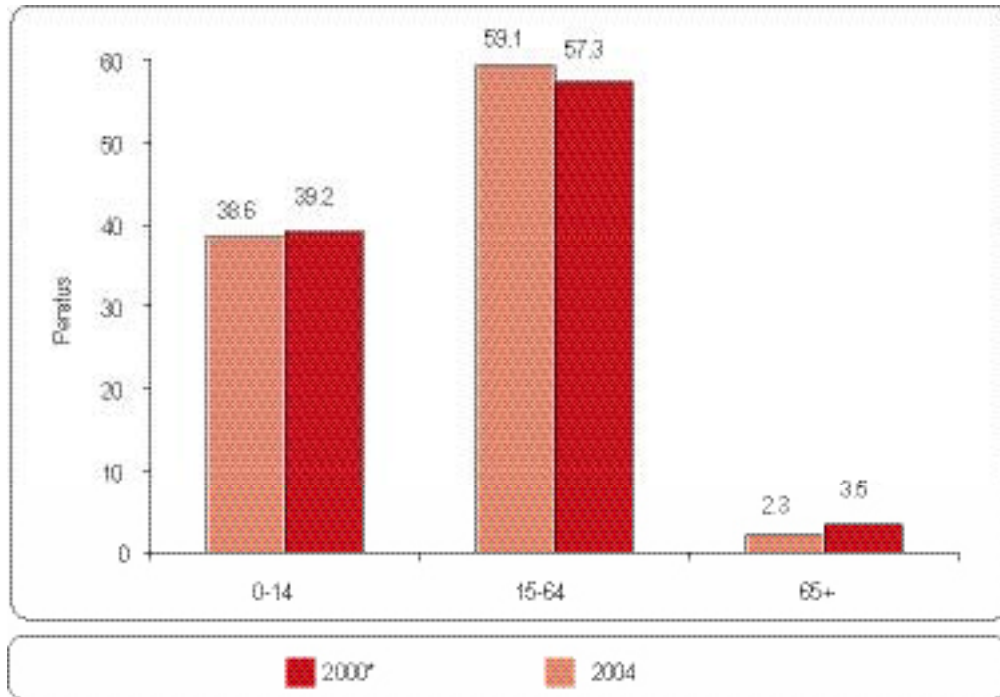

Carta 3.2
Piramid Penduduk Mengikut Umur Dan Jantina, 2000*

Sumber : * Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia, 2000

Carta 3.3
Penduduk Mengikut Umur, 2000* Dan 2004

Sumber : * Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia, 2000

Jadual 3.2
Penduduk Mengikut Umur Dan Etnik

Umur	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina
0-14	41.4	39.6	40.9	45.8	40.7	30.2
15-64	56.5	56.1	55.5	50.7	55.9	62.3
65+	2.0	4.3	3.6	3.5	3.4	7.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 3.3
Penduduk Mengikut Umur Dan Kawasan

Umur	Bhgn. Kudat	Bhgn. Pantai Barat	Bhgn. Pendalaman	Bhgn. Sandakan	Bhgn. Tawau
0-14	42.0	37.3	40.4	37.7	40.9
15-64	53.9	58.8	55.7	59.5	56.6
65+	4.1	3.9	3.9	2.9	2.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 3.4
Penduduk Mengikut Umur Dan Strata

Umur	Bandar	Luar Bandar
0-14	38.1	40.2
15-64	58.9	55.8
65+	2.9	4.0
Jumlah	100.0	100.0

3.2.2 Umur Median

Umur median ialah umur yang membahagikan penduduk, di mana separuh daripada penduduk adalah di bawah umur ini dan separuhnya lagi melebihi umur ini. Umur median ini secara ringkasnya memberi gambaran kepada kita tentang struktur umur penduduk di sesuatu kawasan. Daripada Jadual 3.5, didapati umur median lelaki dan perempuan adalah sama, iaitu kedua-duanya 20.0 tahun. Walau bagaimanapun, terdapat perbezaan dalam umur median antara kedua-dua jantina bagi setiap kumpulan etnik, kecuali bagi Melayu. Pada umumnya, umur median ini adalah berkait rapat dengan paras kesuburan bagi setiap etnik. Kajian mendapati umur median adalah tinggi di kalangan etnik Cina, iaitu 29.0 tahun bagi lelaki dan 30.0 tahun bagi perempuan. Umur median yang tinggi di kalangan masyarakat Cina ini mencerminkan jangka hayat mereka yang tinggi.

Perbandingan umur median mengikut kawasan dan jantina pada Jadual 3.6 mendapati bahagian Sandakan mencatat

umur median yang paling tinggi bagi lelaki, iaitu 21.0 tahun. Sementara itu, bahagian Pantai Barat mencatat umur median yang paling tinggi bagi perempuan, dengan 22.0 tahun. Sebaliknya, bahagian Kudat pula mencatat umur median yang paling rendah bagi kedua-dua jantina, iaitu 17.0 tahun bagi lelaki dan 18.0 tahun bagi perempuan. Umur median yang rendah di bahagian Kudat ini adalah selaras dengan peratusan penduduk mudanya yang tinggi, dan keadaan ini menggambarkan kadar kesuburan yang tinggi di kawasan tersebut. Jadual 3.7 menunjukkan umur median penduduk mengikut strata dan jantina. Didapati penduduk bandar mencatat umur median yang lebih tinggi daripada penduduk luar bandar. Ini berkemungkinan hasil daripada kemudahan perkhidmatan kesihatan yang lebih tertumpu di kawasan bandar. Di samping itu, tahap ekonomi penduduk bandar juga adalah lebih tinggi daripada penduduk luar bandar, dan ini memberi peluang kepada mereka untuk mendapatkan kemudahan kesihatan yang lebih baik berbanding mereka yang tinggal di luar bandar.

Jadual 3.5
Umur Median Mengikut Etnik Dan Jantina

Etnik	Lelaki	Perempuan
Melayu	19.0	19.0
Kadazan Dusun	19.0	20.5
Bajau	18.0	19.0
Murut	15.0	17.0
Bumiputera Lain	18.0	20.0
Cina	29.0	30.0
Lain-lain	23.0	21.0
Jumlah	20.0	20.0

Jadual 3.6
Umur Median Mengikut Kawasan Dan Jantina

Kawasan	Lelaki	Perempuan
Bhgn. Kudat	17.0	18.0
Bhgn. Pantai Barat	20.0	22.0
Bhgn. Pendalaman	19.0	19.0
Bhgn. Sandakan	21.0	20.0
Bhgn. Tawau	19.0	19.0

Jadual 3.7
Umur Median Mengikut Strata Dan Jantina

Strata	Lelaki	Perempuan
Bandar	20.0	21.0
Luar Bandar	19.0	19.0

3.2.3 Nisbah Tanggungan

Nisbah tanggungan ditakrifkan sebagai bilangan penduduk muda (berumur 0 hingga 14 tahun) dan penduduk tua (berumur 65 tahun ke atas) bagi setiap 100 orang dalam lingkungan umur bekerja (berumur 15 hingga 64 tahun). Nisbah tanggungan ini boleh dipecahkan kepada dua komponen, iaitu nisbah tanggungan umur muda dan nisbah tanggungan umur tua. Nisbah tanggungan umur muda merujuk kepada bilangan penduduk muda bagi setiap 100 orang penduduk dalam kumpulan umur bekerja, manakala nisbah tanggungan umur tua pula merujuk kepada bilangan penduduk tua bagi setiap 100 orang penduduk dalam kumpulan umur bekerja.

Daripada Jadual 3.8, didapati nisbah tanggungan keseluruhan yang dicatatkan ialah 74.4 peratus. Didapati etnik Murut mencatat nisbah tanggungan keseluruhan yang paling tinggi, iaitu 97.2 peratus. Jika dilihat pada nisbah tanggungan umur muda, didapati etnik Cina mencatat peratusan yang paling rendah, iaitu 48.6 peratus. Walau bagaimanapun, etnik ini mencatat nisbah tanggungan umur tua yang paling tinggi, iaitu 12.0 peratus. Keadaan ini selaras dengan peratusan penduduk warga emas yang tinggi di kalangan mereka, iaitu kesan daripada jangka hayat yang tinggi.

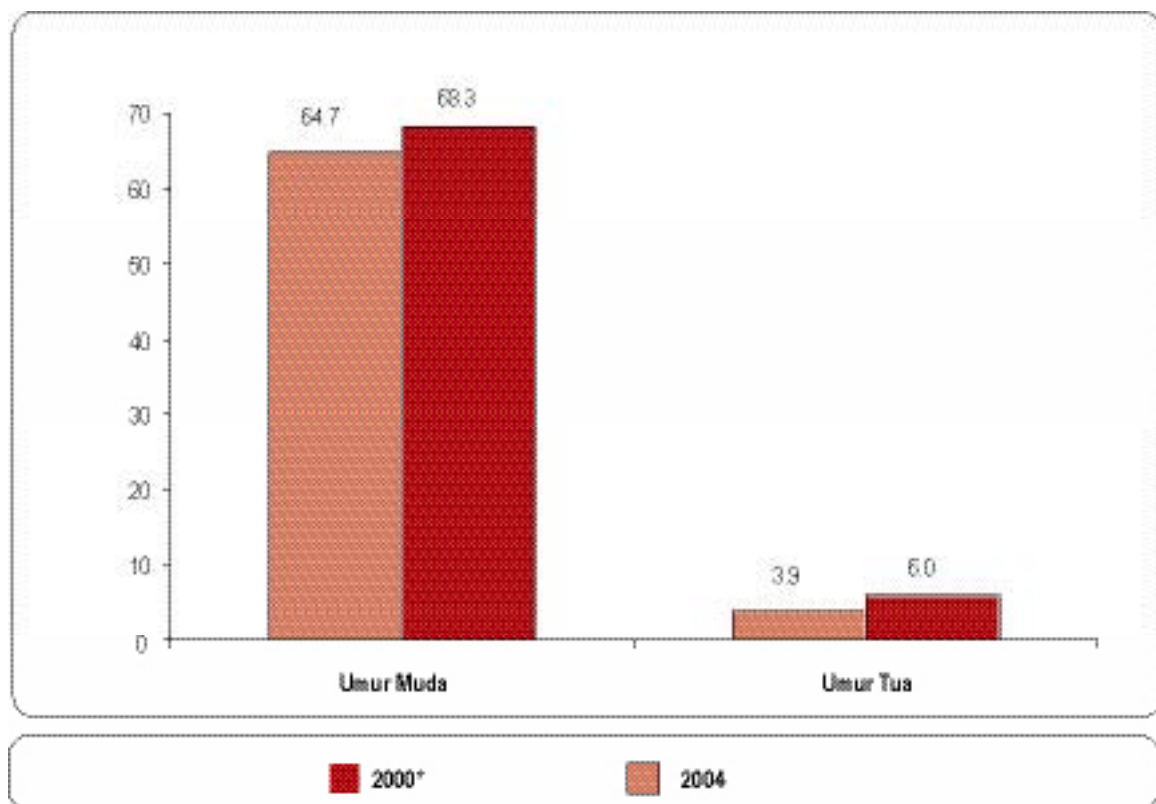
Carta 3.4 menunjukkan nisbah tanggungan umur muda telah meningkat sedikit daripada 64.7 peratus pada tahun 2000 kepada 68.3 peratus pada tahun 2004. Dalam tempoh yang sama, nisbah tanggungan umur tua telah meningkat daripada 3.9 kepada 6.0 peratus. Peningkatan yang ketara dalam nisbah tanggungan umur tua ini disebabkan oleh pertambahan pada peratusan warga emas seperti yang telah ditunjukkan pada Carta 3.1 dan 3.2. Dengan peningkatan ini, beban ekonomi bagi menanggung warga emas telah pun meningkat, di mana pada tahun 2004 terdapat 17 orang pekerja yang perlu menanggung seorang warga emas berbanding dengan 26 orang pekerja bagi setiap warga emas pada tahun 2000 (Carta 3.5).

Secara keseluruhannya, nisbah tanggungan penduduk luar bandar adalah lebih tinggi daripada penduduk bandar, dengan masing-masing 79.1 dan 69.7 peratus. Keadaan yang sama turut berlaku pada nisbah tanggungan umur muda dan umur tua, di mana peratusannya adalah lebih tinggi di luar bandar berbanding di bandar. Ini menunjukkan bahawa beban ekonomi untuk menanggung penduduk muda dan warga emas adalah lebih berat bagi penduduk kumpulan umur bekerja yang tinggal di luar bandar (Jadual 3.9).

Jadual 3.8
Nisbah Tanggungan Mengikut Etnik

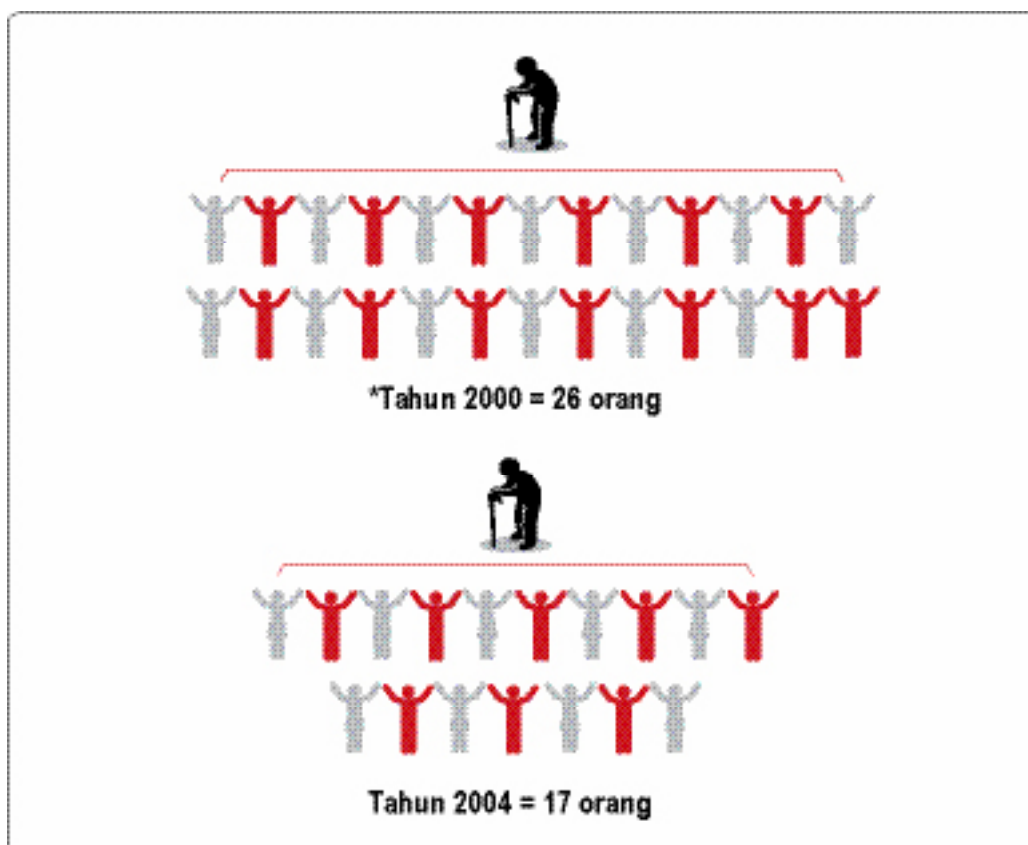
Melayu	73.3	3.6	76.9
Kadazan Dusun	70.6	7.6	78.3
Bajau	73.7	6.6	80.3
Murut	90.3	6.9	97.2
Bumiputera Lain	72.8	6.1	78.9
Cina	48.6	12.0	60.5
Lain-lain	57.7	2.4	60.1
Jumlah	68.4	6.0	74.4

Carta 3.4
Nisbah Tanggungan, 2000* Dan 2004

Sumber : * Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia, 2000

Carta 3.5
Beban Penduduk Kumpulan Umur Bekerja Menanggung Seorang Warga Emas,
2000 Dan 2004

Sumber : * Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia, 2000

Jadual 3.9
Nisbah Tanggungan Mengikut Strata

Strata	Muda	Tua	Jumlah
Bandar	64.7	5.0	69.7
Luar Bandar	72.0	7.1	79.1

3.2.4 Nisbah Jantina

Nisbah jantina ditakrifkan sebagai bilangan lelaki bagi setiap 100 orang perempuan. Secara keseluruhannya, nisbah jantina yang dicatatkan dalam kajian ini ialah 103 orang lelaki bagi setiap 100 orang perempuan, seperti yang terdapat pada Jadual 3.10. Didapati hanya etnik Kadazan Dusun dan Bajau sahaja yang menunjukkan kekurangan pada jumlah lelaki, di mana kedua-duanya mencatat kekurangan seorang lelaki bagi setiap 100 orang perempuan. Sementara itu, etnik Cina pula mencatat lebihan pada jumlah lelaki yang paling besar, iaitu seramai 11 orang. Perbandingan mengikut umur mendapati lebihan pada jumlah lelaki

pada kumpulan umur muda dan kumpulan umur yang lebih tua. Sebaliknya, terdapat kekurangan pada jumlah lelaki pada kumpulan umur pertengahan, iaitu antara 15 hingga 44 tahun. Keadaan ini berlaku mungkin berpunca daripada penghijrahan keluar penduduk lelaki di negeri ini ke negeri-negeri lain.

Daripada Jadual 3.11, didapati nisbah jantina yang dicatatkan adalah lebih tinggi di luar bandar (105) berbanding di bandar (101). Perbandingan mengikut etnik mendapati kesemua etnik mencatat lebihan pada jumlah lelaki di bandar. Namun, hanya Melayu (111), Murut (107), Bumiputera Lain (108) dan Cina (115) sahaja yang mencatat

lebih lelaki di luar bandar. Didapati etnik Cina mencatat lebih lelaki yang paling besar di bandar dan di luar bandar, dengan

masing-masing 9 dan 15 orang bagi setiap 100 orang perempuan

Jadual 3.10
Nisbah Jantina Mengikut Umur Dan Etnik

Umur	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina	Jumlah
0-4	108	99	107	129	97	115	101
5-9	104	111	128	143	111	100	110
10-14	103	108	107	84	135	120	110
15-19	93	98	83	132	98	115	98
20-24	93	119	70	45	82	112	91
25-29	95	67	88	86	112	106	97
30-34	116	95	84	100	79	129	99
35-39	111	80	77	155	113	93	96
40-44	88	113	110	88	89	86	98
45-49	111	114	98	140	117	164	122
50-54	166	106	96	33	81	133	117
55-59	171	100	119	175	127	66	108
60-64	109	106	106	80	100	124	108
65+	112	70	146	113	136	102	105
Jumlah	105	99	99	107	105	111	103

Jadual 3.11
Nisbah Jantina Mengikut Etnik Dan Strata

Etnik	Bandar	Luar Bandar
Melayu	101	111
Kadazan Dusun	107	97
Bajau	101	97
Murut	107	107
Bumiputera Lain	101	108
Cina	109	115
Jumlah	101	105

3.3 Tahap Persekolahan

Analisis berikutnya adalah berkaitan dengan tahap persekolahan penduduk yang berumur 5 tahun ke atas. Dalam kajian ini, mereka yang pernah bersekolah ditanya tentang peringkat persekolahan tertinggi yang dicapai. Tahap persekolahan yang diguna pakai dalam kajian ini terbahagi kepada enam kumpulan, iaitu tidak bersekolah, rendah (pra sekolah hingga darjah 6), menengah rendah (peralihan hingga tingkatan 3), menengah

(tingkatan 4 hingga 5), tingkatan 6, dan tertiar (kolej/universiti).

Dapat diperhatikan pada masa kini bahawa kemajuan dan perkembangan dalam sistem pendidikan telah berjaya dinikmati oleh penduduk di kesemua peringkat umur, khususnya generasi muda. Daripada Jadual 3.12, didapati peratusan mereka yang tidak bersekolah telah pun berkurang, di mana hanya 6.2 peratus sahaja penduduk yang tidak bersekolah di kalangan mereka

berumur 20 hingga 24 tahun, berbanding 30.4 peratus di kalangan mereka yang berumur 50 hingga 54 tahun. Jika dilihat pada tahap pendidikan menengah, didapati peratusan penduduk yang berpendidikan menengah telah pun bertambah. Kajian mendapati 36.8 peratus daripada mereka yang berumur 20 hingga 24 tahun adalah berpendidikan menengah, manakala hanya 9.4 peratus penduduk yang berpendidikan menengah di kalangan mereka yang berumur 50 hingga 54 tahun. Keadaan yang sama dapat dilihat pada tahap pendidikan tertiar, di mana peratusan mereka yang berpendidikan tertiar di kalangan mereka yang berumur 20 hingga 24 tahun (13.4%) adalah lebih tinggi daripada mereka yang berumur 50 hingga 54 tahun (4.8%). Perbezaan ini menunjukkan bahawa generasi muda pada masa kini telah mencapai tahap pendidikan yang lebih tinggi daripada generasi sebelumnya.

Jadual 3.13 menunjukkan peratusan penduduk perempuan yang tidak bersekolah adalah lebih tinggi daripada lelaki, dengan masing-masing 19.4 dan 13.4 peratus. Jika dilihat pada tahap pendidikan menengah, didapati lelaki mencatat peratusan yang tinggi sedikit daripada perempuan, iaitu 18.8 peratus bagi lelaki dan 17.8 peratus bagi perempuan. Keadaan yang sama dapat dilihat pada tertiar, di mana 5.1 peratus penduduk lelaki adalah berpendidikan tertiar, sementara hanya 4.5 peratus penduduk yang berpendidikan tertiar di kalangan perempuan. Keseluruhannya, ini menunjukkan tahap pendidikan penduduk lelaki adalah lebih tinggi daripada penduduk perempuan.

Analisis mengikut etnik yang ditunjukkan pada Jadual 3.14 mendapati Bajau mencatat peratusan penduduk tidak bersekolah yang paling tinggi, iaitu 18.4 peratus. Sementara itu, etnik Cina mencatat peratusan penduduk tidak bersekolah yang paling rendah, dengan hanya 6.4 peratus. Bagi mereka yang berpendidikan menengah, didapati peratusannya adalah tinggi di kalangan penduduk Cina dan Melayu, dengan masing-masing 26.1 dan 21.1 peratus. Keadaan ini juga didapati sama bagi peringkat tertiar. Ini menunjukkan bahawa etnik Cina dan Melayu di negeri ini mempunyai tahap pendidikan

yang lebih tinggi daripada etnik-etnik lain. Ini mungkin disebabkan oleh kedua-dua etnik ini lebih berkemampuan dari segi ekonomi untuk mendapatkan pendidikan berbanding etnik-etnik lain.

Daripada Jadual 3.15, didapati peratusan penduduk yang tidak bersekolah adalah lebih tinggi di luar bandar (19.3%) berbanding di bandar (13.3%). Peratusan yang tinggi di luar bandar ini mungkin disebabkan oleh kemudahan sekolah yang terletak jauh dari tempat tinggal. Di samping itu, sebilangan daripada mereka yang tinggal di luar bandar ini juga kurang berkemampuan dari segi ekonomi untuk mendapatkan pendidikan. Jika dilihat pada tahap pendidikan menengah, didapati peratusan penduduk yang berpendidikan menengah adalah lebih tinggi di bandar (21.4%) berbanding di luar bandar (15.3%). Keadaan yang sama didapati pada peringkat tertiar, di mana peratusan mereka yang berpendidikan tertiar adalah lebih tinggi di bandar berbanding di luar bandar, dengan masing-masing mencatat 7.0 dan 2.7 peratus. Ini menunjukkan penduduk bandar mempunyai tahap pendidikan yang lebih tinggi daripada penduduk luar bandar. Selain daripada faktor ekonomi, faktor penghijrahan juga mempengaruhi peratusan penduduk yang berpendidikan menengah dan peratusan mereka yang berpendidikan tertiar di bandar. Seperti diketahui, mereka yang berpendidikan menengah atau tertiar ini lebih memilih untuk berhijrah ke bandar bagi mendapatkan pekerjaan yang sesuai dengan kelayakan akademik mereka. Ini secara tidak langsung menjadikan peratusan mereka yang berpendidikan menengah dan tertiar lebih tinggi di bandar berbanding di luar bandar.

Jadual 3.12
Tahap Persekolahan Mengikut Umur

Umur	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari	Jumlah
5-9	19.1	80.9	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
10-14	5.4	59.8	34.7	0.1	0.0	0.0	100.0
15-19	4.3	15.6	23.8	45.3	9.4	1.7	100.0
20-24	6.2	19.1	17.7	36.8	6.7	13.4	100.0
25-29	9.2	22.5	18.9	33.6	3.4	12.4	100.0
30-34	8.5	21.6	26.2	30.9	4.4	8.5	100.0
35-39	14.6	24.7	25.3	23.9	4.0	7.5	100.0
40-44	18.1	32.2	24.1	18.1	2.1	5.4	100.0
45-49	20.1	36.0	19.7	15.4	1.9	6.9	100.0
50-54	30.4	37.2	17.1	9.4	1.1	4.8	100.0
55-59	40.4	33.8	11.4	8.5	0.4	5.5	100.0
60-64	58.9	28.9	6.7	1.9	1.1	2.6	100.0
65+	73.2	21.0	3.3	1.3	0.2	0.9	100.0
Jumlah	16.2	38.5	19.2	18.4	3.0	4.8	100.0

Jadual 3.13
Tahap Persekolahan Mengikut Jantina

Tahap Persekolahan	Lelaki	Perempuan
Tidak Bersekolah	13.4	19.4
Rendah	39.6	37.2
Menengah Rendah	20.4	17.9
Menengah	18.8	17.8
Tingkatan 6	2.7	3.2
Tertiari	5.1	4.5
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 3.14
Tahap Persekolahan Mengikut Etnik

Tahap Persekolahan	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera Lain	Cina
Tidak Bersekolah	10.3	13.8	18.4	16.7	15.9	6.4
Rendah	40.0	36.4	37.2	42.3	40.2	29.3
Menengah Rendah	16.9	21.7	20.6	23.4	18.6	25.2
Menengah	21.1	19.9	17.9	14.2	19.3	26.1
Tingkatan 6	3.9	3.2	2.8	2.2	3.0	3.5
Tertiari	7.8	5.0	3.1	1.2	3.2	9.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 3.15
Tahap Persekolahan Mengikut Strata

Tahap Persekolahan	Bandar	Luar Bandar
Tidak Bersekolah	13.3	19.3
Rendah	36.4	40.4
Menengah Rendah	19.0	19.2
Menengah	21.4	15.3
Tingkatan 6	2.9	3.0
Tertiari	7.0	2.7
Jumlah	100.0	100.0

3.4 Status Perkahwinan

Secara umumnya, bahagian ini akan membincangkan status perkahwinan dan umur min perkahwinan pertama bagi penduduk di Sabah. Sepertimana yang diketahui, peratusan penduduk yang berkahwin dan umur pada perkahwinan pertama adalah dua faktor penting yang akan mempengaruhi kesuburan penduduk. Dalam kajian ini hanya perkahwinan yang berdaftar, perkahwinan yang mengikut agama dan adat resam, serta mengikut undang-undang awam sahaja yang diambilkira untuk dianalisis. Di samping itu, analisis perkahwinan dalam kajian ini hanya dilakukan ke atas penduduk yang berumur 15 tahun ke atas sahaja.

Jadual 3.16 menunjukkan peratusan penduduk mengikut umur dan status perkahwinan. Secara keseluruhannya, didapati peratusan mereka berumur 15 tahun ke atas yang berkahwin ialah 62.1 peratus. Perbandingan mengikut umur mendapati peratusan mereka yang berkahwin pada usia muda adalah kecil, di mana hanya 4.9 peratus penduduk berumur 15 hingga 19 tahun yang berkahwin. Sementara itu, peratusan penduduk berumur 20 hingga 24 tahun yang berkahwin juga adalah kecil, iaitu 31.8 peratus. Ini selaras dengan peratusan penduduk belum pernah berkahwin yang tinggi bagi kumpulan umur 15-19 dan 20-24 tahun. Seperti yang dijangka, peratusan mereka yang belum pernah berkahwin adalah tinggi bagi kumpulan umur ini disebabkan oleh peningkatan dalam pencapaian pendidikan di kalangan generasi muda, seperti yang telah diterangkan dalam Bahagian 3.3.

Di samping peratusan penduduk berkahwin dan belum pernah berkahwin, peratusan penduduk yang mengalami pembubaran perkahwinan disebabkan oleh kematian pasangan, perceraian dan perpisahan juga turut dikaji dalam kajian ini. Daripada Jadual 3.16, didapati 4.4 peratus daripada penduduk adalah balu/duda, 1.1 peratus bercerai dan 0.4 peratus berpisah. Apa yang dapat diperhatikan di sini ialah peratusan balu/duda adalah tinggi di kalangan mereka yang berumur 50 tahun ke atas. Ini ekoran daripada kematian yang berlaku ke atas pasangan yang berkahwin, terutamanya kematian di kalangan lelaki.

Jadual 3.17 menunjukkan peratusan yang hampir sama dicatatkan oleh lelaki dan perempuan yang berkahwin, iaitu kedua-duanya lebih 60.0 peratus. Akan tetapi, lelaki mencatat peratusan penduduk belum pernah berkahwin yang lebih tinggi daripada perempuan, iaitu 35.4 peratus bagi lelaki dan 28.5 peratus bagi perempuan. Bagi kategori balu/duda, didapati peratusan mereka yang balu adalah melebihi duda, dengan masing-masing mencatat 6.6 dan 2.2 peratus. Keadaan yang sama turut berlaku pada peratusan bercerai dan berpisah, di mana perempuan mencatat peratusan bercerai dan berpisah yang lebih tinggi daripada lelaki. Keadaan ini mencerminkan kecenderungan lelaki untuk berkahwin semula setelah bercerai ataupun berpisah.

Daripada Jadual 3.18, didapati tidak banyak perbezaan dalam peratusan penduduk yang berkahwin bagi setiap etnik. Walau bagaimanapun, bagi kategori balu/duda, didapati peratusannya adalah tinggi di

kalangan etnik Cina. Kajian mendapati 3.6 peratus penduduk lelaki etnik Cina adalah berstatus duda, sementara 11.2 peratus penduduk perempuannya pula berstatus balu. Analisis mengikut strata pada Jadual 3.19 mendapati peratusan penduduk yang berkahwin adalah lebih tinggi di luar bandar, iaitu 64.1 peratus bagi lelaki dan 66.7 peratus bagi perempuan. Peratusan duda pula dilihat tinggi di bandar (2.7%) berbanding di luar bandar (1.6%), sementara tidak banyak perbezaan yang ditunjukkan pada peratusan balu di kedua-dua strata. Jika dilihat pada kategori bercerai/berpisah, didapati peratusannya adalah tinggi sedikit di bandar berbanding di luar bandar.

Kecenderungan lelaki dan perempuan untuk berkahwin pada umur lewat dapat dilihat pada umur min perkahwinan pertama, di mana umur min dikira dengan menggunakan kaedah '*Singulate Mean Age At First Marriage*'. Jadual 3.20 menunjukkan secara puratanya penduduk lelaki berkahwin pada umur 27.1 tahun, manakala perempuan pada umur 23.5 tahun. Didapati lelaki bagi setiap kumpulan etnik lebih cenderung untuk

berkahwin pada usia yang lewat berbanding perempuan. Umur min perkahwinan adalah paling tinggi di kalangan masyarakat Cina, iaitu 29.3 tahun bagi lelaki dan 26.3 tahun bagi perempuan. Sebaliknya, umur min perkahwinan adalah paling rendah di kalangan masyarakat Murut, iaitu 24.8 tahun bagi lelaki dan 21.3 tahun bagi perempuan.

Seterusnya, daripada Jadual 3.21, didapati umur min perkahwinan bagi lelaki dan perempuan adalah tinggi sedikit di bandar berbanding di luar bandar. Ini menunjukkan penduduk bandar lebih cenderung untuk berkahwin pada usia yang lewat berbanding penduduk luar bandar. Inimungkindisebabkan oleh faktor persekitaran seperti kerjaya dan keadaan ekonomi, yang mempengaruhi penduduk terutamanya mereka yang tinggal di kawasan bandar untuk melambatkan perkahwinan. Berdasarkan Jadual 3.22, didapati umur min perkahwinan bagi lelaki adalah tinggi sedikit di bandar berbanding di luar bandar bagi kesemua etnik. Walau bagaimanapun, keadaan yang berbeza dapat dilihat pada umur min perkahwinan bagi perempuan.

Jadual 3.16
Status Perkahwinan Mengikut Umur

Umur	Belum Pernah Berkahwin	Berkahwin	Balu/Duda	Bercerai	Berpisah	Jumlah
15-19	95.0	4.9	0.1	0.1	0.0	100.0
20-24	67.4	31.8	0.2	0.3	0.3	100.0
25-29	34.0	64.8	0.3	0.6	0.2	100.0
30-34	15.3	82.7	0.7	1.1	0.1	100.0
35-39	8.0	88.7	1.7	1.2	0.4	100.0
40-44	5.0	90.6	2.3	1.6	0.4	100.0
45-49	3.7	90.7	3.1	1.4	1.2	100.0
50-54	3.4	86.2	7.0	2.9	0.5	100.0
55-59	1.1	83.2	11.3	2.9	1.5	100.0
60-64	4.4	74.1	18.6	1.8	1.1	100.0
65+	1.3	59.2	37.1	1.5	0.9	100.0
Jumlah	32.0	62.1	4.4	1.1	0.4	100.0

Jadual 3.17
Status Perkahwinan Mengikut Jantina

Status Perkahwinan	Lelaki	Perempuan
Belum Pernah Berkahwin	35.4	28.5
Berkahwin	61.5	62.8
Balu/Duda	2.2	6.6
Berceraai	0.6	1.6
Berpisah	0.3	0.5
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 3.18
Status Perkahwinan Mengikut Etnik Dan Jantina

Status Perkahwinan	Melayu		Kadazan Dusun		Bajau		Murut		Bumiputera Lain		Cina	
	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P
Belum Pernah Berkahwin	32.7	29.6	36.6	26.5	35.8	33.5	28.6	23.3	36.2	27.9	33.3	29.1
Berkahwin	63.9	62.4	60.9	64.5	61.4	59.4	68.4	66.2	60.9	63.1	61.8	57.7
Balu/Duda	1.9	5.5	1.9	7.3	2.4	4.7	1.5	7.5	2.5	7.1	3.6	11.2
Berceraai	0.8	1.3	0.4	1.1	0.4	1.9	1.5	3.0	0.4	1.6	0.9	1.5
Berpisah	0.6	1.1	0.2	0.6	0.0	0.5	0.0	0.0	0.0	0.3	0.4	0.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 3.19
Status Perkahwinan Mengikut Strata Dan Jantina

Status Perkahwinan	Bandar		Luar Bandar	
	Lelaki	Perempuan	Lelaki	Perempuan
Belum Pernah Berkahwin	37.3	32.2	33.5	24.7
Berkahwin	58.9	59.0	64.1	66.7
Balu/Duda	2.7	6.3	1.6	6.9
Berceraai	0.6	1.8	0.6	1.3
Berpisah	0.4	0.6	0.2	0.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 3.20
Umur Min Perkahwinan Pertama
Mengikut Etnik Dan Jantina

Etnik	Lelaki	Perempuan
Melayu	26.4	24.3
Kadazan Dusun	28.1	23.7
Bajau	26.5	23.7
Murut	24.8	21.3
Bumiputera Lain	27.7	23.8
Cina	29.3	26.3
Jumlah	27.1	23.5

Nota : Umur min dikira dengan menggunakan kaedah 'Singulate Mean Age at First Marriage' (SMAM).

Jadual 3.21
Umur Min Perkahwinan Pertama
Mengikut Strata Dan Jantina

Strata	Lelaki	Perempuan
Bandar	27.6	24.4
Luar Bandar	26.5	22.6

Jadual 3.22
Umur Min Perkahwinan Pertama
Mengikut Strata, Etnik Dan Jantina

Strata	Melayu		Kadazan Dusun		Bajau		Murut		Bumiputera Lain		Cina	
	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P
Bandar	27.0	25.4	29.8	25.0	27.6	23.1	28.1	27.1	27.8	25.3	29.8	26.3
Luar Bandar	25.3	22.6	27.1	22.8	25.0	24.3	21.2	18.8	27.6	22.3	26.7	27.5

3.5 Aktiviti Ekonomi

Bahagian ini membincangkan dua aspek utama yang berkaitan dengan aktiviti ekonomi penduduk di Sabah secara keseluruhannya, iaitu status guna tenaga dan kadar penyertaan tenaga buruh.

3.5.1 Guna Tenaga

Status guna tenaga merujuk kepada kedudukan atau taraf seseorang yang bekerja di dalam pertubuhan atau organisasi di mana dia bekerja. Penduduk yang bekerja ini dikelaskan kepada status guna tenaganya berdasarkan kategori-kategori berikut: majikan, pekerja, pekerja sendiri dan pekerja keluarga tanpa upah (Jabatan Perangkaan Malaysia, 2001). Pada kebiasaannya, analisis berkaitan status guna tenaga penduduk akan tertumpu kepada mereka yang berumur 15 hingga 64 tahun, tetapi dalam kajian ini analisis dibuat ke atas mereka yang berumur 10 hingga 64 tahun. Ini adalah kerana status guna tenaga mereka dalam kumpulan umur 10-14 tahun dirasakan perlu untuk dianalisis bagi mengambil kira penyertaan kanak-kanak dalam aktiviti guna tenaga.

Di kalangan penduduk yang berumur 10 hingga 64 tahun, didapati golongan pekerja mencatat peratusan yang paling besar, iaitu 70.7 peratus. Ini diikuti oleh golongan pekerja sendiri (26.6%), pekerja keluarga tanpa upah

(1.7%) dan majikan (1.1%). Jika dilihat pada golongan pekerja, didapati peratusannya semakin berkurang apabila umur semakin meningkat. Ini mungkin disebabkan oleh penduduk pada kumpulan umur yang lebih tua cenderung untuk bekerja sendiri daripada menjadi pekerja, di mana peratusan mereka yang bekerja sendiri hampir mencecah 60.0 peratus pada kumpulan umur 55-59 tahun, dan 80.0 peratus pada kumpulan umur 60-64 tahun (Jadual 2.23a). Daripada Jadual 3.23b, didapati peratusan penduduk berumur 10 hingga 14 tahun yang terlibat dengan aktiviti ekonomi adalah rendah, iaitu hanya 1.3 peratus. Berdasarkan Jadual 3.23a, didapati 69.6 peratus daripada mereka adalah terdiri daripada pekerja, 19.6 peratus pekerja keluarga tanpa upah dan 10.7 peratus lagi pekerja sendiri. Peratusan mereka yang berumur 15 hingga 19 tahun yang terlibat dengan aktiviti ekonomi juga adalah rendah, iaitu hanya 7.3 peratus. Keadaan ini mungkin disebabkan oleh sebilangan besar daripada mereka masih lagi menuntut di sekolah atau institut pengajian tinggi.

Jadual 3.24 menunjukkan golongan pekerja mencatat peratusan paling tinggi bagi kedua-dua jantina, iaitu 69.8 peratus bagi lelaki dan 72.6 peratus bagi perempuan. Ini diikuti oleh pekerja sendiri, iaitu 27.9 peratus bagi lelaki dan 23.8 peratus bagi perempuan. Didapati peratusan penduduk perempuan yang bekerja sendiri adalah kurang berbanding lelaki, namun perempuan

mencatat peratusan pekerja keluarga tanpa upah yang lebih tinggi daripada lelaki. Bagi golongan majikan pula, peratusannya adalah tinggi sedikit di kalangan lelaki berbanding di kalangan perempuan, dengan masing-masing 1.2 dan 0.8 peratus.

Jadual 3.25 menunjukkan peratusan penduduk mengikut status guna tenaga dan kumpulan etnik. Didapati etnik Melayu mencatat peratusan pekerja yang paling

tinggi bagi kedua-dua jantina, iaitu 77.1 bagi lelaki dan 80.6 peratus bagi perempuan. Etnik Cina pula mencatat peratusan yang tinggi bagi kategori majikan, dengan 5.5 peratus bagi lelaki dan 1.7 peratus bagi perempuan. Ini secara tidak langsung menggambarkan taraf ekonomi penduduk Cina yang lebih baik daripada penduduk etnik lain. Bagi kategori pekerja sendiri, didapati peratusan yang tinggi dicatatkan pada etnik Kadazan Dusun dan Murut.

Jadual 3.23a
Status Guna Tenaga Mengikut Umur

Umur	Majikan	Pekerja	Pekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	Jumlah
10-14	0.0	69.6	10.7	19.6	100.0
15-19	0.6	84.0	11.0	4.3	100.0
20-24	0.2	84.0	13.4	2.5	100.0
25-29	0.6	83.5	14.9	0.9	100.0
30-34	0.8	78.1	20.1	1.0	100.0
35-39	1.0	70.6	27.3	1.1	100.0
40-44	1.2	64.7	33.4	0.7	100.0
45-49	2.8	62.3	34.5	0.4	100.0
50-54	2.0	52.9	44.1	1.0	100.0
55-59	2.0	36.9	59.7	1.3	100.0
60-64	0.8	15.3	79.8	4.0	100.0
Jumlah	1.1	70.7	26.6	1.7	100.0

Jadual 3.23b
Status Guna Tenaga Mengikut Umur

Umur	Majikan	Pekerja	Pekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	Jumlah
10-14	0.0	1.2	0.5	14.9	1.3
15-19	4.2	8.7	3.0	18.9	7.3
20-24	2.1	14.9	6.3	18.9	12.6
25-29	8.3	17.3	8.2	8.1	14.7
30-34	10.4	15.1	10.3	8.1	13.7
35-39	12.5	14.0	14.4	9.5	14.0
40-44	14.6	12.1	16.7	5.4	13.2
45-49	27.1	9.3	13.7	2.7	10.6
50-54	12.5	5.0	11.0	4.1	6.6
55-59	6.3	1.7	7.5	2.7	3.3
60-64	2.1	0.6	8.3	6.8	2.8
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 3.24
Status Guna Tenaga Mengikut Jantina

Status Guna Tenaga	Lelaki	Perempuan
Majikan	1.2	0.8
Pekerja	69.8	72.6
Pekerja Sendiri	27.9	23.8
Pekerja Keluarga Tanpa Upah	1.1	2.8
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 3.25
Status Guna Tenaga Mengikut Etnik Dan Jantina

Status Guna Tenaga	Melayu		Kadazan Dusun		Bajau		Murut		Bumiputera Lain		Cina	
	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P
Majikan	0.3	0.7	0.9	0.6	0.8	1.7	1.1	0.0	1.0	0.9	5.5	1.7
Pekerja	77.1	80.6	53.5	59.8	66.6	74.9	58.2	44.7	71.9	65.8	58.1	75.3
Pekerja Sendiri	21.7	16.7	43.3	35.4	31.8	20.7	40.7	47.4	26.3	29.8	35.9	21.8
Pekerja Keluarga Tanpa Upah	0.9	2.1	2.4	4.2	0.8	2.8	0.0	7.9	0.8	3.6	0.6	1.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

3.5.2 Kadar Penyertaan Tenaga Buruh

Bahagian ini membincangkan kadar penyertaan tenaga buruh (KPTB) di kalangan penduduk yang berumur 15 hingga 64 tahun mengikut kumpulan umur, jantina, etnik dan status perkahwinan. Secara umumnya, tenaga buruh di sini merujuk kepada penduduk dalam kumpulan umur bekerja yang sama ada bekerja atau menganggur. KPTB pula merujuk kepada peratusan penduduk yang terlibat dalam tenaga buruh daripada keseluruhan penduduk dalam kumpulan umur bekerja. Daripada Jadual 3.26, didapati kadar penyertaan bagi lelaki ialah 87.4 peratus, sementara perempuan 45.2 peratus. Didapati kadar penyertaan bagi kedua-dua jantina adalah jauh lebih rendah pada kumpulan umur 15-19 tahun berbanding kumpulan umur yang lain. Ini mungkin disebabkan oleh tempoh persekolahan penduduk pada masa kini yang lebih panjang, di mana mereka lebih tertumpu untuk meneruskan pelajaran daripada melibatkan diri dalam tenaga buruh pada usia yang muda.

Daripada Carta 3.6, didapati kelok kadar

penyertaan mengikut umur tertentu bagi penduduk lelaki adalah berbentuk 'U' songsang. Kadar penyertaan bagi lelaki dilihat meningkat dengan curamnya daripada 49.5 peratus di kalangan mereka yang berumur 15 hingga 19 tahun kepada 93.4 peratus di kalangan mereka yang berumur 20 hingga 24 tahun. Kadar ini berada pada paras yang tertinggi iaitu sekitar 99.0 peratus sehingga mencecah kumpulan umur 50-54 tahun. Walau bagaimanapun, penurunan dalam kadar ini berlaku dengan ketara pada kumpulan umur yang lebih tua, iaitu bermula pada kumpulan umur 55-59 tahun. Kajian mendapati kadar penyertaan yang dicatatkan oleh mereka yang berumur 55 hingga 59 tahun ialah 77.6 peratus. Keadaan ini wujud mungkin disebabkan oleh persaraan mereka yang terlibat dalam sektor formal. Jika diperhatikan pada penduduk perempuan pula, didapati kadar penyertaan mereka meningkat daripada 37.1 peratus di kalangan mereka yang berumur 15 hingga 19 tahun kepada 58.9 peratus di kalangan mereka yang berumur 20 hingga 24 tahun. Akan tetapi kadar ini mulai menurun dengan perlahan pada kumpulan umur 25-29 tahun, dan seterusnya berada di bawah paras 40.0

peratus pada kumpulan umur 55-59 dan 60-64 tahun.

Kajian mendapati kadar penyertaan bagi lelaki telah menurun sedikit, iaitu daripada 89.2 peratus pada tahun 2000 kepada 87.4 peratus pada tahun 2004. Dalam tempoh yang sama, kadar penyertaan bagi perempuan telah meningkat daripada 40.9 kepada 45.2 peratus (Jadual 3.27). Perbandingan mengikut etnik pada Jadual 3.28 mendapati kadar penyertaan bagi lelaki adalah tinggi sedikit di kalangan penduduk Cina (72.1%), Melayu (71.8%) dan Bajau (71.7%). Sementara itu, kadar penyertaan bagi perempuan pula adalah paling tinggi di kalangan penduduk Cina, iaitu 43.5 peratus. Ini menunjukkan bahawa peratusan penduduk etnik Cina yang bekerja adalah lebih tinggi daripada etnik-etnik lain.

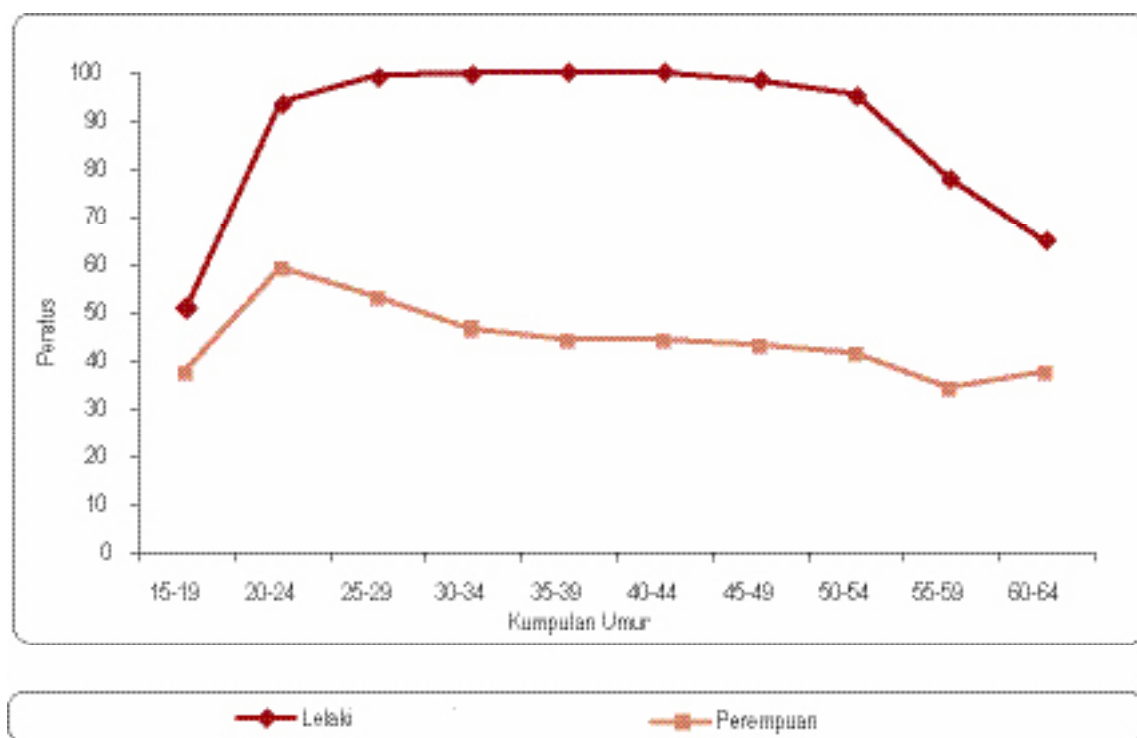
Analisis mengikut strata mendapati kadar penyertaan bagi lelaki adalah tinggi sedikit di luar bandar (88.3%) berbanding

di bandar (86.4%). Sebaliknya, kadar penyertaan bagi perempuan adalah tinggi sedikit di bandar (47.8%) berbanding di luar bandar (42.5%) (Jadual 3.29). Jadual 3.30 menunjukkan penduduk lelaki yang berkahwin merekodkan kadar penyertaan yang paling tinggi, iaitu 96.1 peratus. Ini diikuti oleh mereka yang bercerai/berpisah (83.3%), balu/duda (80.5%) dan belum pernah berkahwin (73.8%). Kadar yang tinggi di kalangan mereka yang berkahwin ini selaras dengan anggapan bahawa lelaki yang berkahwin adalah penyara hidup keluarga. Kadar penyertaan bagi perempuan pula adalah tinggi di kalangan mereka yang bercerai/berpisah, iaitu 67.1 peratus. Ini mungkin akibat daripada keperluan ekonomi untuk membiayai diri dan keluarga, yang mempengaruhi mereka untuk melibatkan diri dalam pasaran buruh. Selain itu, kadar penyertaan di kalangan perempuan yang belum pernah berkahwin juga adalah tinggi, iaitu 63.2 peratus.

Jadual 3.26
Penyertaan Tenaga Buruh Mengikut
Umur Dan Jantina

Umur	Lelaki	Perempuan
15-19	49.5	37.1
20-24	93.4	58.9
25-29	98.9	52.4
30-34	99.3	46.2
35-39	99.5	43.9
40-44	99.5	43.8
45-49	98.1	42.4
50-54	95.0	40.7
55-59	77.6	33.6
60-64	64.7	37.2
15-64	87.4	45.2

Carta 3.6
Penyertaan Tenaga Buruh Mengikut Umur Dan Jantina

Jadual 3.27
Kadar Penyertaan Tenaga Buruh Mengikut Jantina, 2000* Dan 2004

Jantina	2000*	2004
Lelaki	89.2	87.4
Perempuan	40.9	45.2

Sumber : * Laporan Penyiasatan Tenaga Buruh, Jabatan Perangkaan Malaysia, 2000

Jadual 3.28
Kadar Penyertaan Tenaga Buruh Mengikut Etnik Dan Jantina

Etnik	Lelaki	Perempuan
Melayu	71.8	39.0
Kadazan Dusun	67.8	37.6
Bajau	71.7	37.5
Murut	66.7	30.9
Bumiputera Lain	69.3	35.7
Cina	72.1	43.5

Jadual 3.29
Kadar Penyertaan Tenaga Buruh
Mengikut Strata Dan Jantina

Strata	Lelaki	Perempuan
Bandar	86.4	47.8
Luar Bandar	88.3	42.5

Jadual 3.30
Kadar Penyertaan Tenaga Buruh Mengikut
Status Perkahwinan Dan Jantina

Status Perkahwinan	Lelaki	Perempuan
Belum Pernah Berkahwin	73.8	63.2
Berkahwin	96.1	35.6
Balu/Duda	80.5	51.1
Bercerai/Berpisah	83.3	67.1

3.6 Rumusan

Bab ini bertujuan untuk menyediakan maklumat demografi dan sosio-ekonomi penduduk di negeri Sabah, yang meliputi struktur umur, tahap persekolahan, status perkahwinan dan aktiviti ekonomi. Maklumat ini diperolehi hasil daripada 2,682 isi rumah yang telah diliputi semasa kajian, dan daripada jumlah ini, maklumat asas berkenaan 13,248 orang ahli isi rumah telah berjaya dikumpulkan.

Jika dilihat pada struktur umur penduduk, didapati peratusan penduduk muda yang berumur di bawah 15 tahun masih melebihi 30.0 peratus. Ini menandakan bahawa penduduk secara keseluruhannya masih boleh dianggapkan sebagai muda. Walaupun demikian, penduduk dilihat telah beransur-ansur menua, di mana peratusan penduduk tua yang berumur 65 tahun ke atas didapati telah meningkat, iaitu daripada 2.3 peratus pada tahun 2000 kepada 3.5 peratus pada tahun 2004. Keadaan ini mungkin disebabkan oleh penurunan pada kadar mortaliti penduduk ekoran pembangunan ekonomi dan pemodenan. Secara keseluruhannya, perubahan dalam struktur umur telah mempengaruhi nisbah tanggungan, terutamanya nisbah tanggungan umur tua. Kajian mendapati beban ekonomi untuk menanggung seorang warga emas telah pun meningkat, iaitu daripada 26

orang pekerja pada tahun 2000 kepada 17 orang pekerja bagi setiap seorang warga emas pada tahun 2004. Nisbah jantina yang dicatatkan dalam kajian ini pula ialah 103. Ini menunjukkan jumlah penduduk lelaki adalah melebihi perempuan, di mana lelaki mencatat lebih seramai tiga orang bagi setiap 100 orang perempuan.

Kemajuan dan perkembangan dalam sistem pendidikan telah dinikmati oleh penduduk di kesemua peringkat umur, khususnya generasi muda pada masa kini. Kajian mendapati generasi muda telah mencapai tahap pendidikan yang lebih tinggi daripada generasi sebelumnya. Namun begitu, masih terdapat segelintir penduduk yang ketinggalan dalam mendapatkan pendidikan, terutamanya mereka yang berada di kawasan luar bandar. Keadaan ini berlaku mungkin disebabkan oleh taraf sosio-ekonomi penduduknya yang rendah dan kemudahan pendidikan yang terletak jauh dari tempat kediaman.

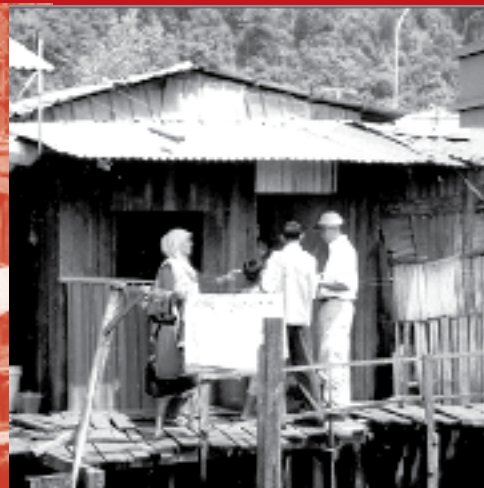
Pada umumnya, peningkatan dalam pencapaian pendidikan di kalangan generasi muda secara tidak langsung menyebabkan generasi kini cenderung untuk melewati perkahwinan. Kajian mendapati secara puratanya penduduk lelaki berkahwin pada umur 27.1 tahun, manakala perempuan pada umur 23.5 tahun. Ini menunjukkan lelaki lebih cenderung untuk melewati perkahwinan

berbanding perempuan. Jika dilihat pada peratusan penduduk yang belum pernah berkahwin pula, didapati peratusannya adalah lebih tinggi di kawasan bandar. Ini mungkin disebabkan oleh desakan hidup di bandar yang memerlukan mereka untuk mengukuhkan kerjaya sebelum mendirikan rumahtangga.

Kadar penyertaan tenaga buruh yang dicatatkan dalam kajian ini ialah 87.4

peratus bagi lelaki dan 45.2 peratus bagi perempuan. Kadar penyertaan ini adalah rendah di kalangan mereka yang berumur 15 hingga 19 tahun. Ini mungkin disebabkan oleh tempoh persekolahan penduduk masa kini yang lebih panjang, di mana mereka lebih tertumpu untuk meneruskan pelajaran daripada melibatkan diri dalam tenaga buruh pada usia yang muda.

BAHAGIAN II : PENDUDUK DAN TEMPAT KEDIAMAN

Bab 4

TEMPAT
KEDIAMAN

4.1. Tempat Kediaman

Rumah atau tempat kediaman adalah salah satu keperluan asas manusia. Dalam pengertian yang mudah, kemudahan perumahan seharusnya dipunyai oleh setiap individu supaya ia dapat hidup dalam keadaan yang sihat dan selamat. Pengertian sihat dan selamat ini berbeza mengikut cara hidup, kemampuan, tempat atau lokasi dan tahap pembangunan yang dialami. Dalam bab ini, analisis dan perbincangan mengenai keadaan tempat kediaman meliputi jenis kawasan, status pemilikan, jenis tempat kediaman, bilik tidur dan pemilikan peralatan isi rumah.

Sebelum analisis ini dilanjutkan, penjelasan adalah perlu bagi konsep perumahan yang digunakan dalam banci-banci yang dibuat sebelum tahun 1970 dan sehingga kini. Banci 1931 mentakrifkan rumah sebagai tempat kediaman yang didiami oleh satu keluarga atau lebih dan orang-orang gaji mereka dan mempunyai pintu masuk utama yang berasingan dari tempat yang sama. Banci 1947 pula mentakrifkan rumah sebagai semua bangunan yang dimaksudkan atau digunakan sebagai tempat tinggal oleh manusia. Banci 1970 menggunakan istilah tempat kediaman. Ini adalah struktur yang dibina atau yang diubah untuk tempat tinggal/tidur dan struktur binaan yang tidak dimaksudkan untuk itu tetapi digunakan untuk tujuan yang sama pada masa banci (Jabatan Perangkaan Malaysia, 1974). Pada tahun 2000, tempat kediaman ditakrifkan sebagai suatu struktur yang dibina secara berasingan atau bebas dan mempunyai tujuan untuk dijadikan sebagai tempat kediaman (Jabatan Perangkaan Malaysia, 2003).

Seperti yang telah diterangkan dalam Bab 1, tempat kediaman yang dipilih

adalah berasaskan kepada pemilihan yang dilakukan oleh Jabatan Perangkaan Malaysia. Bagi tujuan kajian ini, hanya tempat kediaman persendirian sahaja yang diambil kira sebagai unit pensampelan. Tempat kediaman institusi seperti asrama, hospital, penjara dan yang seumpamanya tidak diambil kira dalam kajian ini.

4.1.1 Kawasan Tempat Kediaman

Kawasan tempat kediaman dapat menggambarkan status kehidupan dan aktiviti ekonomi penduduk dalam kawasan sekitarnya. Kajian ini telah mengklasifikasikan jenis kawasan tempat kediaman kepada kawasan perumahan, kampung, kampung baru, setinggan, estet/ladang, tanah rancangan dan lain-lain (kuarters, berek, kawasan perdagangan, kawasan industri, kem tentera dan flat bomba). Perlu diperjelaskan di sini, kawasan perumahan secara umumnya terbahagi kepada dua, iaitu perumahan sektor awam dan perumahan sektor swasta. Jenis perumahan yang dibina diklasifikasikan sebagai sebuah, berkembar, teres, pangsakondominium, rumah kedai, rumah bandar dan lain-lain (termasuk rumah panjang). Kos jualan rumah seunit dikategorikan seperti berikut: kos rendah berharga RM42,000 dan kurang, kos sederhana rendah berharga RM42,001 hingga RM70,000, manakala kos sederhana tinggi berharga dari RM70,001 hingga RM100,000. Seterusnya rumah kos tinggi berharga dari RM100,001 ke atas (Jabatan Perangkaan Malaysia, 2005).

Merujuk Jadual 4.1, kajian ini mendapati peratusan tempat kediaman di kawasan perumahan ialah 21.5 peratus, kampung 61.0 peratus, kampung baru 0.7 peratus, setinggan 3.5 peratus, estet/ladang 8.6 peratus, tanah rancangan 1.0 peratus dan lain-lain 3.8 peratus. Corak tempat kediaman

mengikut jenis kawasan perumahan ini mungkin dipengaruhi oleh kegiatan ekonomi kawasan tersebut.

Kajian mendapati kawasan perumahan lebih tertumpu di bahagian Pantai Barat dan bahagian Sandakan. Ini mungkin kerana kawasan tersebut agak maju berbanding kawasan lain. Tempat kediaman yang terdapat di kampung banyak terdapat di bahagian Kudat, Pendalaman dan Pantai Barat. Manakala kampung baru paling banyak terdapat di bahagian Sandakan. Perumahan setinggan pula banyak terdapat di bahagian Tawau dan bahagian Pantai Barat. Ini mungkin kerana bandar besar terdapat di

dalam kawasan tersebut. Tempat kediaman di estet/ladang lebih tertumpu di bahagian Sandakan dan bahagian Tawau manakala tempat kediaman di tanah rancangan paling banyak wujud di bahagian Tawau. Ini menunjukkan di bahagian Sandakan dan Tawau, aktiviti ekonominya lebih tertumpu kepada pertanian (Jadual 4.1).

Analisis mengikut strata didapati menyokong analisis mengikut kawasan. Didapati kawasan perumahan, kampung baru dan setinggan lebih tertumpu di bandar manakala kampung, estet/ladang dan tanah rancangan lebih tertumpu di luar bandar (Jadual 4.2).

Jadual 4.1
Tempat Kediaman Mengikut Jenis Kawasan Perumahan dan Kawasan

Kawasan	Perumahan	Kampung	Kampung Baru	Setinggan	Estet/Ladang	Tanah Rancangan	Lain-lain*	Jumlah
Bahagian Kudat	6.7	85.1	-	1.4	1.4	-	5.3	100.0
Bahagian Pantai Barat	28.5	62.5	0.5	4.3	0.2	0.1	3.9	100.0
Bahagian Pendalaman	14.2	77.0	0.7	1.2	1.9	0.2	4.7	100.0
Bahagian Sandakan	31.4	35.5	1.6	1.3	24.5	0.9	4.7	100.0
Bahagian Tawau	16.2	48.0	0.7	6.3	23.2	3.9	1.5	100.0
Jumlah	21.5	61.0	0.7	3.5	8.6	1.0	3.8	100.0

*Nota : * Kuarter, rumah kanai, kawasan perdagangan, kawasan industri, bengkel, kawasan bakau, kawasan sekolah.*

Jadual 4.2
Tempat Kediaman Mengikut Jenis Kawasan Perumahan dan Strata

Strata	Perumahan	Kampung	Kampung Baru	Setinggan	Estet/Ladang	Tanah Rancangan	Lain-lain*	Jumlah
Bandar	38.3	47.6	0.9	6.4	2.7	-	4.1	100.0
Luar Bandar	6.1	73.1	0.5	0.9	14.0	2.0	3.4	100.0

*Nota : * Kuarter, rumah kanai, kawasan perdagangan, kawasan industri, bengkel, kawasan bakau, kawasan sekolah.*

4.1.2 Status Pemilikan Tempat Kediaman

Pemilikan sesebuah tempat kediaman berkait rapat dengan keadaan ekonomi sesuatu isi rumah atau individu. Menurut Jadual 4.3, secara keseluruhannya peratusan rumah sendiri ialah 61.4 peratus, rumah sewa 13.8 peratus, perumahan dari majikan 20.5 peratus dan lain-lain 4.3 peratus.

Kajian mendapati etnik Cina, Kadazan Dusun, Bajau, Murut dan Bumiputera lain mencatatkan peratusan pemilikan rumah sendiri yang agak tinggi, iaitu melebihi 68.0 peratus. Etnik Melayu dan etnik lain-lain kurang memiliki rumah sendiri. Oleh itu mereka lebih cenderung untuk menyewa dan mendiami perumahan daripada majikan (Jadual 4.3).

Kita dapat lihat dengan jelas, bahagian Kudat, Pendalaman dan Pantai Barat mempunyai peratusan rumah sendiri yang paling tinggi,

iaitu melebihi 63.0 peratus. Peratusan yang menyewa banyak terdapat di bahagian Pantai Barat, Tawau dan Sandakan. Peratusan yang menduduki rumah daripada majikan paling tinggi di bahagian Sandakan dan Tawau. Faktor penyebab penduduk menyewa dan menduduki rumah daripada majikan ini mungkin kerana mereka bekerja di sektor pertanian atau perladangan (Jadual 4.4).

Analisis mengikut strata didapati menyokong analisis mengikut kawasan. Rumah sendiri banyak terdapat di luar bandar berbanding di bandar. Ini mungkin kerana kos rumah lebih murah di luar bandar. Sebaliknya sewaan banyak terdapat di bandar kerana kos rumah lebih mahal. Perumahan daripada majikan banyak terdapat di luar bandar, kerana secara lazimnya perumahan daripada majikan terletak berhampiran dengan estet/ ladang dan tanah rancangan (Jadual 4.5).

Jadual 4.3
Tempat Kediaman Mengikut Status Pemilikan Dan Etnik

Etnik	Rumah Sendiri	Sewa	Perumahan Daripada Majikan	Lain-lain*	Jumlah
Melayu	51.9	17.2	26.5	4.4	100.0
Kadazan Dusun	76.7	6.9	12.3	4.0	100.0
Bajau	71.2	12.4	10.6	5.8	100.0
Murut	70.0	10.0	15.6	4.4	100.0
Bumiputera lain	69.3	11.5	14.5	4.8	100.0
Cina	78.5	14.9	3.3	3.3	100.0
Lain-lain	22.2	22.7	51.8	3.3	100.0
Jumlah	61.4	13.8	20.5	4.3	100.0

*Nota : * Bapa, Ibu, Abang Kakak, Adik, Anak, Sepupu, Bekas suami, Menantu, Mertua, Emak saudara, Anak saudara, Saudara*

Jadual 4.4
Tempat Kediaman Mengikut Status Pemilikan Dan Kawasan

Kawasan	Rumah Sendiri	Sewa	Perumahan Daripada Majikan	Lain-lain*	Jumlah
Bahagian Kudat	76.0	5.3	11.5	7.2	100.0
Bahagian Pantai Barat	64.5	20.1	11.3	4.2	100.0
Bahagian Pendalaman	69.2	7.9	19.5	3.3	100.0
Bahagian Sandakan	49.4	11.3	36.5	2.8	100.0
Bahagian Tawau	49.9	13.3	31.8	5.0	100.0

*Nota : * Bapa, Ibu, Abang Kakak, Adik, Anak, Sepupu, Bekas suami, Menantu, Mertua, Emak saudara, Anak saudara, Saudara*

Jadual 4.5
Tempat Kediaman Mengikut Status Pemilikan Dan Strata

Strata	Rumah Sendiri	Sewa	Perumahan Daripada Majikan	Lain-lain*	Jumlah
Bandar	57.8	24.1	14.7	3.5	100.0
Luar Bandar	64.6	4.4	26.0	4.9	100.0

*Nota : * Bapa, Ibu, Abang Kakak, Adik, Anak, Sepupu, Bekas suami, Menantu, Mertua, Emak saudara, Anak saudara, Saudara*

4.1.3 Jenis Tempat Kediaman

Kajian ini telah mengambilkira jenis tempat kediaman yang biasanya dikaji semasa banci penduduk diadakan pada tahun 1991 dan 2000. Jenis tempat kediaman tersebut ialah rumah sebuah, rumah berkembar, rumah teres, deret atau rangkai **"town house"**, rumah pangsa/apartment/kondominium, rumah kedai/pejabat dan lain-lain (termasuk rumah panjang).

Merujuk Jadual 4.6, secara keseluruhannya, peratusan rumah sebuah ialah 64.5 peratus, diikuti dengan rumah teres, deret atau rangkai **'town house'** 15.2 peratus, rumah berkembar 8.6 peratus, rumah pangsa/apartment/kondominium 5.1 peratus, lain-lain 4.6 peratus dan rumah kedai/pejabat 2.1 peratus. Peratusan yang menduduki rumah sesebuah didapati ramai di kalangan etnik Murut, Kadazan Dusun, Bajau dan Bumiputera lain. Peratusan yang menduduki rumah berkembar pula didapati tinggi dikalangan etnik Cina, lain-lain dan Melayu. Kajian juga mendapati peratusan yang menduduki rumah teres, deret atau rangkai **"town house"** adalah tinggi dikalangan etnik Cina, lain-lain, Melayu dan Murut. Menurut jadual juga peratusan yang menduduki rumah pangsa/apartment/ kondominium agak tinggi di kalangan etnik Melayu dan Cina. Peratusan yang menduduki rumah kedai/pejabat didapati agak tinggi di kalangan etnik Cina dan lain-lain. Secara umumnya etnik Melayu, Cina dan lain-lain banyak mendiami kawasan bandar. Hal ini ternyata kerana kebiasaannya tempat kediaman seperti rumah berkembar, rumah teres, deret atau rangkai **"town house"**, rumah pangsa/apartment/ kondominium dan rumah kedai/pejabat lebih banyak wujud di bandar berbanding di luar bandar.

Kajian mendapati banyak juga etnik lain-lain yang masih tinggal di rumah panjang, bilik (mempunyai jalan masuk terus), dan pondok gantian/ sementara (15.3%).

Analisis mengikut kawasan mendapati rumah sebuah paling banyak terdapat di bahagian Kudat, diikuti dengan bahagian Pendalaman, Pantai Barat dan Tawau. Rumah berkembar pula paling banyak terdapat di bahagian Tawau. Manakala bahagian Sandakan mencatatkan peratus tertinggi bagi jenis rumah teres, deret atau rangkai **"town house"**. Peratusan rumah pangsa/apartment/kondominium agak tinggi di bahagian Pantai Barat dan Sandakan. Tempat kediaman jenis rumah kedai pula agak tinggi di bahagian Sandakan dan Pantai Barat. Dapat dirumuskan bahawa bahagian Tawau, Sandakan dan Pantai Barat agak lebih membangun sedikit berbanding bahagian Kudat dan Pendalaman. Keadaan ini jelas ditunjukkan oleh jenis tempat kediaman yang wujud di sini. Di Sabah juga masih terdapat banyak rumah panjang, bilik (mempunyai jalan masuk terus), dan pondok gantian/ sementara terutama di bahagian Pantai Barat dan Tawau (Jadual 4.7).

Kajian mendapati tempat kediaman jenis sebuah agak rendah di bandar, sebaliknya di luar bandar peratusannya adalah tinggi. Bagi rumah berkembar, rumah teres deret atau rangkai **"town house"**, rumah pangsa/apartment/ kondominium, rumah kedai/pejabat pula lebih tertumpu di bandar berbanding di luar bandar (Jadual 4.8).

Jadual 4.6
Tempat Kediaman Mengikut Jenis Rumah Dan Etnik

Etnik	Rumah Sebuah	Rumah Berkembar	Rumah Teres, Deret atau Rangkai "Town House"	Rumah Pangsa/ Apartment/ Kondominium	Rumah Kedai/ Pejabat	Lain-lain*	Jumlah
Melayu	58.7	12.7	15.3	9.3	0.8	3.2	100.0
Kadazan Dusun	80.7	3.6	7.6	4.9	1.9	1.2	100.0
Bajau	79.1	4.8	8.8	3.6	0.9	2.7	100.0
Murut	81.1	2.2	12.2	-	1.1	3.3	100.0
Bumiputera lain	74.8	5.5	10.3	3.9	1.1	4.4	100.0
Cina	39.6	14.9	30.7	8.6	4.6	1.7	100.0
Lain-lain	41.5	13.4	24.8	1.0	4.1	15.3	100.0
Jumlah	64.5	8.6	15.2	5.1	2.1	4.6	100.0

*Nota : * Rumah panjang, Bilik (mempunyai jalan masuk terus), Pondok gantian/ sementara*

Jadual 4.7
Tempat Kediaman Mengikut Jenis Rumah Dan Kawasan

Kawasan	Rumah Sebuah	Rumah Berkembar	Rumah Teres, Deret atau Rangkai "Town House"	Rumah Pangsa/ Apartment/ Kondominium	Rumah Kedai/ Pejabat	Lain-lain*	Jumlah
Bahagian Kudat	83.7	3.8	6.3	1.4	1.9	2.9	100.0
Bahagian Pantai Barat	64.5	5.5	13.1	9.0	2.5	5.5	100.0
Bahagian Pendalaman	74.3	5.4	12.1	2.3	1.6	4.2	100.0
Bahagian Sandakan	41.2	11.0	33.3	7.2	4.4	2.8	100.0
Bahagian Tawau	60.7	17.4	15.0	1.2	0.5	5.1	100.0

*Nota : * Rumah panjang, Bilik (mempunyai jalan masuk terus), Pondok gantian/ sementara*

Jadual 4.8
Tempat Kediaman Mengikut Jenis Rumah Dan Strata

Strata	Rumah Sebuah	Rumah Berkembar	Rumah Teres, Deret atau Rangkai "Town House"	Rumah Pangsa/ Apartment/ Kondominium	Rumah Kedai/ Pejabat	Lain-lain*	Jumlah
Bandar	52.6	8.8	19.6	9.2	3.7	6.0	100.0
Luar Bandar	75.3	8.5	11.1	1.3	0.5	3.4	100.0

*Nota : * Rumah panjang, Bilik (mempunyai jalan masuk terus), Pondok gantian/ sementara*

4.1.4 Bilik Tidur

Analisis mengenai bilik selalunya dirujuk sebagai petunjuk keadaan yang terlampau sesak. Analisis mengenai bilik tidur juga menggambarkan kualiti hidup sesebuah keluarga.

Merujuk Jadual 4.9, didapati tempat kediaman yang mencapai syarat kerajaan, iaitu mempunyai tiga bilik tidur, ialah 25.7 peratus. Manakala tempat kediaman yang mempunyai satu dan dua bilik tidur yang tidak menepati syarat kerajaan masing-masing ialah 22.4 dan 30.6 peratus. Tempat kediaman yang mempunyai empat bilik tidur dan lebih ialah sebanyak 21.2 peratus, dan

ini adalah melebihi syarat yang ditentukan oleh kerajaan. Kita dapat lihat di Sabah kebanyakan tempat kediamannya masih tidak menepati syarat kerajaan. Ini mungkin kerana masih terdapat banyak rumah di kawasan kampung yang hanya mempunyai satu dan dua bilik. Tempat kediaman yang mempunyai satu dan dua bilik tidur terbanyak didapati di bahagian Kudat, Sandakan dan Tawau.

Kajian mendapati tempat kediaman yang mempunyai tiga bilik tidur banyak terdapat di bandar. Sebaliknya tempat kediaman yang mempunyai satu, dua dan empat dan lebih bilik tidur tertumpu di luar bandar (Jadual 4.10).

Jadual 4.9
Tempat Kediaman Mengikut Bilangan Bilik Tidur Dan Kawasan

Kawasan	1	2	3	4+	Jumlah
Bahagian Kudat	32.2	33.7	17.3	16.8	100.0
Bahagian Pantai Barat	21.5	27.2	26.8	24.5	100.0
Bahagian Pendalaman	18.5	29.7	27.4	24.4	100.0
Bahagian Sandakan	23.0	33.6	27.0	16.4	100.0
Bahagian Tawau	24.3	34.7	24.4	16.6	100.0
Jumlah	22.4	30.6	25.7	21.2	100.0

Jadual 4.10
Tempat Kediaman Mengikut Bilangan Bilik Tidur Dan Strata

Strata	1	2	3	4+	Jumlah
Bandar	20.2	27.7	31.6	20.4	100.0
Luar bandar	24.5	33.4	20.3	21.7	100.0

4.2 Isi Rumah

Kajian ini mentakrifkan isi rumah sebagai seorang atau beberapa orang yang bersaudara dan/atau orang-orang yang tidak bersaudara yang biasanya membuat peraturan, secara individu atau dalam kumpulan, untuk persediaan bagi makanan atau keperluan lain untuk hidup. Takrifan keluarga pula ialah sekumpulan orang yang mempunyai pertalian melalui persaudaraan, perkahwinan atau saudara angkat. Walaupun kedua-dua istilah tersebut berbeza dari segi konsep, dalam kebanyakan keadaan, sebuah unit keluarga mungkin merupakan

sebuah isi rumah (Universiti Putra Malaysia, 2001).

Isi rumah boleh dikelaskan kepada dua jenis, iaitu isi rumah perseorangan atau isi rumah beramai-ramai. Isi rumah perseorangan merujuk kepada isi rumah yang dihuni oleh orang perseorangan (seorang yang tinggal bersendirian) di dalam sebahagian atau keseluruhan tempat kediaman, atau seorang penyewa yang mendiami sebuah bilik yang berasingan, atau bilik dalam sebahagian daripada tempat kediaman, tetapi dia tidak bersama penghuni yang lain dalam tempat kediaman tersebut bagi menjadikan isi

rumah beramai-ramai. Isi rumah beramai-ramai pula terdiri daripada sekumpulan dua orang atau lebih, yang berkongsi mendiami sebahagian atau keseluruhan unit tempat kediaman, dan secara bersama menyediakan makanan serta keperluan-keperluan lain untuk hidup. Mereka mungkin mengumpulkan pendapatan untuk berkongsi perbelanjaan bersama.

Secara ringkasnya, kriteria am yang digunakan untuk menentukan ahli isi rumah beramai-ramai adalah mereka yang secara bersama menguruskan keperluan isi rumah dan berkongsi makanan. Dengan lain perkataan, bekalan makanan mereka diperolehi daripada perbelanjaan yang sama, atau daripada sumber kewangan yang disatukan, dan mempunyai peraturan yang sama dalam penyediaan keperluan asas dan biasanya hidup bersama (Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara, 2004).

4.2.1 Jenis Isi Rumah

Jenis isi rumah yang dikaji adalah merujuk kepada jenis keluarga, iaitu asas, luas, isi rumah perseorangan, dan isi rumah ahli-ahli tidak bersaudara. Keluarga asas selalunya terdiri daripada suami, isteri dan anak-anak yang belum berkahwin. Manakala keluarga luas pula terdiri daripada suami, isteri, anak-anak, dan datuk, nenek atau saudara lain. Isi rumah perseorangan adalah seorang individu yang tinggal di dalam satu tempat kediaman. Isi rumah ahli-ahli tidak bersaudara pula terdiri daripada beberapa individu yang tinggal di dalam satu tempat kediaman dan mereka tidak mempunyai talian persaudaraan antara satu sama lain.

Secara keseluruhannya, keluarga asas di Sabah mencatatkan peratusan tertinggi, iaitu sebanyak 65.8 peratus. Keluarga luas pula ialah sebanyak 24.5 peratus, isi rumah perseorangan ialah 7.7 peratus, dan isi rumah ahli tidak bersaudara ialah 1.9 peratus. Didapati tiada perbezaan yang ketara antara kesemua etnik melainkan etnik lain-lain bagi keluarga asas. Didapati masih ramai etnik Bajau yang mempunyai keluarga luas (28.5%). Etnik lain-lain mencatatkan peratus tertinggi bagi isi rumah perseorangan

(14.3%) dan isi rumah ahli tidak bersaudara (5.7%) (Jadual 4.11).

Analisis mengikut kawasan mendapati paling banyak keluarga asas terdapat di bahagian Kudat (69.7%). Keluarga luas pula banyak terdapat di bahagian Sandakan (27.0%) dan Tawau (26.7%). Isi rumah perseorangan adalah tertinggi di bahagian Kudat, iaitu 9.1 peratus, dan isi rumah ahli tidak bersaudara didapati agak tinggi di bahagian Sandakan dan Pendalaman berbanding kawasan lain (Jadual 4.12).

Keluarga asas didapati tidak mempunyai perbezaan ketara di antara bandar dan luar bandar. Peratusan keluarga luas di bandar didapati tinggi sedikit berbanding keluarga luas di luar bandar. Terdapat sedikit perbezaan bagi isi rumah perseorangan, iaitu peratusan di luar bandar lebih tinggi sedikit berbanding di bandar. Keadaan sebaliknya berlaku pada isi rumah ahli tidak bersaudara, di mana peratusan di bandar adalah tinggi sedikit berbanding di luar bandar (Jadual 4.13).

Jadual 4.11
Isi Rumah Mengikut Jenis Dan Etnik

Etnik	Asas	Luas	Isi Rumah Perseorangan	Isi Rumah Ahli Tidak Bersaudara	Jumlah
Melayu	68.0	25.4	4.9	1.7	100.0
Kadazan Dusun	68.1	21.0	9.4	1.6	100.0
Bajau	66.7	28.5	4.5	0.3	100.0
Murut	66.7	24.4	6.7	2.2	100.0
Bumiputera lain	66.7	26.8	5.5	0.9	100.0
Cina	68.0	24.1	6.9	1.0	100.0
Lain-lain	56.8	23.2	14.3	5.7	100.0
Jumlah	65.8	24.5	7.7	1.9	100.0

Jadual 4.12
Isi Rumah Mengikut Jenis Dan Kawasan

Kawasan	Asas	Luas	Isi Rumah Perseorangan	Isi Rumah Ahli Tidak Bersaudara	Jumlah
Bahagian Kudat	69.7	20.2	9.1	1.0	100.0
Bahagian Pantai Barat	66.5	23.4	8.3	1.9	100.0
Bahagian Pendalaman	64.9	24.6	7.9	2.6	100.0
Bahagian Sandakan	64.5	27.0	5.3	3.1	100.0
Bahagian Tawau	65.1	26.7	7.2	1.0	100.0

Jadual 4.13
Isi Rumah Mengikut Jenis Dan Strata

Strata	Asas	Luas	Isi Rumah Perseorangan	Isi Rumah Ahli Tidak Bersaudara	Jumlah
Bandar	65.7	25.6	6.6	2.1	100.0
Luar Bandar	65.9	23.6	8.7	1.8	100.0

4.2.2 Bilangan Isi Rumah

Bilangan isi rumah menurut kajian ini ialah bilangan isi rumah di dalam satu tempat kediaman. Kajian ini telah mengklasifikasikan bilangan isi rumah kepada empat, iaitu satu isi rumah, dua isi rumah, tiga isi rumah, dan empat dan lebih.

Secara keseluruhannya didapati satu isi rumah di dalam satu tempat kediaman ialah sebanyak 96.2 peratus. Dua isi rumah di dalam satu tempat kediaman ialah 1.1 peratus, tiga isi rumah ialah 0.2 peratus, dan empat dan lebih ialah 2.5 peratus. Didapati peratusan satu isi rumah di dalam satu

tempat kediaman adalah agak tinggi, iaitu melebihi 90 peratus bagi kesemua etnik di Sabah. Peratusan dua isi rumah di dalam satu tempat kediaman bagi etnik lain-lain didapati tinggi sedikit berbanding etnik lain. Didapati peratusan bagi tiga isi rumah di dalam satu tempat kediaman amat rendah bagi semua etnik. Ini mungkin dipengaruhi oleh cara hidup dan budaya masyarakat tersebut. Peratusan empat isi rumah di dalam satu tempat kediaman untuk semua etnik didapati sekitar 5.0 peratus kecuali etnik Cina. (Jadual 4.14).

Analisis mengikut kawasan juga menyokong analisis mengikut etnik di mana terdapat peratusan yang agak tinggi untuk satu

isi rumah bagi satu tempat kediaman. Peratusan dua isi rumah di dalam satu tempat kediaman bagi bahagian Sandakan (1.9%) dan Pantai Barat (1.5%) agak tinggi sedikit berbanding bahagian lain. Bahagian Pantai Barat (3.6%) dan Sandakan (3.1%) juga mencatatkan peratusan yang tinggi sedikit bagi empat isi rumah di dalam satu tempat kediaman (Jadual 4.15).

Secara umumnya kita dapat lihat peratusan satu isi rumah bagi satu tempat kediaman

adalah tinggi bagi semua etnik dan kawasan. Analisis mengikut strata mendapati peratusan satu isi rumah di dalam satu tempat kediaman lebih tinggi di luar bandar. Sebaliknya, bagi dua isi rumah, tiga isi rumah dan empat isi rumah di dalam satu tempat kediaman, peratusannya adalah lebih tinggi di bandar (Jadual 4.16).

Jadual 4.14
Tempat Kediaman Mengikut Bilangan Isi Rumah Dan Etnik

Etnik	1	2	3	4+	Jumlah
Melayu	96.8	0.8	-	2.5	100.0
Kadazan Dusun	98.1	0.5	-	1.4	100.0
Bajau	96.1	1.5	-	2.4	100.0
Murut	95.6	-	1.1	3.3	100.0
Bumiputera lain	95.0	1.6	0.5	3.0	100.0
Cina	99.3	0.3	-	0.3	100.0
Lain-lain	92.1	2.1	0.5	5.3	100.0
Jumlah	96.2	1.1	0.2	2.5	100.0

Jadual 4.15
Tempat Kediaman Mengikut Bilangan Isi Rumah Dan Kawasan

Kawasan	1	2	3	4+	Jumlah
Bahagian Kudat	98.6	0.5	-	1.0	100.0
Bahagian Pantai Barat	94.7	1.5	0.2	3.6	100.0
Bahagian Pendalaman	97.7	0.5	0.2	1.6	100.0
Bahagian Sandakan	94.7	1.9	0.3	3.1	100.0
Bahagian Tawau	97.3	0.7	0.2	1.9	100.0

Jadual 4.16
Tempat Kediaman Mengikut Bilangan Isi Rumah Dan Strata

Strata	1	2	3	4+	Jumlah
Bandar	94.0	1.5	0.3	4.2	100.0
Luar Bandar	98.2	0.7	0.1	1.0	100.0

4.2.3 Bilangan Ahli Isi Rumah

Bilangan ahli isi rumah yang diperolehi semasa kajian paling banyak ialah seramai 26 orang di dalam satu tempat kediaman. Untuk memudahkan analisis, bilangan isi rumah telah diletakkan di dalam kumpulan satu, dua, tiga, empat, lima, enam, dan tujuh dan lebih. Kebiasaannya ahli di dalam satu tempat kediaman terdiri daripada suami, isteri, anak-anak dan saudara lain. Jika ahli isi rumah hanya satu, ini merujuk kepada satu individu sahaja. Manakala jika ahli isi rumah adalah dua, ini merujuk kepada dua individu di dalam tempat kediaman tersebut, kebiasaannya suami dan isteri. Begitu juga bagi keadaan seterusnya.

Merujuk Jadual 4.17, secara keseluruhan ahli isi rumah tujuh orang bagi satu tempat kediaman adalah terbanyak, iaitu 23.8 peratus. Ini diikuti oleh empat orang bagi satu tempat kediaman (16.7%) dan lima orang bagi satu tempat kediaman (16.2%). Ahli isi rumah tujuh orang bagi satu tempat kediaman adalah tertinggi bagi etnik Murut dan Bajau, masing-masing 36.7 dan 34.2 peratus. Ahli isi rumah empat orang bagi satu tempat kediaman adalah tertinggi bagi etnik Melayu, iaitu 22.2 peratus. Ahli isi rumah lima orang bagi satu tempat kediaman adalah tertinggi bagi etnik Murut, iaitu 20.0 peratus. Etnik lain-lain mencatatkan peratusan yang tertinggi untuk ahli isi rumah satu orang

bagi satu tempat kediaman, iaitu 14.3 peratus. Biasanya lebih ramai ahli isi rumah terutama anak-anak dapat menggambarkan ketinggian fertiliti dalam keluarga tersebut.

Analisis mengikut kawasan mendapati peratusan ahli isi rumah tujuh orang bagi satu tempat kediaman adalah tinggi bagi semua kawasan. Kajian juga mendapati ahli isi rumah empat orang bagi satu tempat kediaman adalah tertinggi di bahagian Sandakan. Didapati juga ahli isi rumah lima orang bagi satu tempat kediaman mencatatkan peratusan yang tertinggi di bahagian Pantai Barat dan Pendalaman (Jadual 4.18).

Analisis mengikut strata mendapati ahli isi rumah tujuh orang bagi satu tempat kediaman adalah tinggi sedikit di bandar (24.5%) berbanding di luar bandar (23.3%). Ahli isi rumah empat orang bagi satu tempat kediaman juga didapati lebih tinggi di bandar (18.2%) berbanding di luar bandar (15.3%). Berbeza pula keadaan bagi ahli isi rumah lima orang bagi satu tempat kediaman, di mana didapati tiada perbezaan ketara di antara isi rumah bandar (16.2%) dan isi rumah luar bandar (16.1%). Kita dapat lihat bahawa ahli isi rumah tujuh orang bagi satu tempat kediaman ialah yang paling banyak didapati di Sabah. Keadaan ini wujud bagi kebanyakan etnik, begitu juga kawasan dan strata (Jadual 4.19).

Jadual 4.17
Isi Rumah Mengikut Bilangan Ahli dan Etnik

Etnik	1	2	3	4	5	6	7+	Jumlah
Melayu	4.9	8.0	12.5	22.2	17.4	13.4	21.6	100.0
Kadazan Dusun	9.4	10.6	12.2	14.6	14.2	14.1	25.0	100.0
Bajau	4.5	5.8	10.3	14.8	13.0	17.3	34.2	100.0
Murut	6.7	8.9	11.1	11.1	20.0	5.6	36.7	100.0
Bumiputera lain	5.5	11.2	10.3	16.3	17.2	14.4	25.0	100.0
Cina	6.9	15.5	18.5	18.8	16.8	11.2	12.2	100.0
Lain-lain	14.3	10.7	13.8	14.1	17.4	8.4	21.2	100.0
Jumlah	7.7	10.1	12.6	16.7	16.2	12.9	23.8	100.0

Jadual 4.18
Isi Rumah Mengikut Bilangan Ahli dan Kawasan

Kawasan	1	2	3	4	5	6	7+	Jumlah
Bahagian Kudat	9.1	13.5	9.6	15.9	11.5	15.4	25.0	100.0
Bahagian Pantai Barat	8.3	10.6	12.6	16.3	17.5	12.4	22.5	100.0
Bahagian Pendalaman	7.9	10.2	11.2	16.0	17.2	13.9	23.6	100.0
Bahagian Sandakan	5.3	10.1	15.1	19.5	13.8	11.9	24.2	100.0
Bahagian Tawau	7.2	8.0	13.8	16.8	15.9	12.5	25.8	100.0

Jadual 4.19
Isi Rumah Mengikut Bilangan Ahli dan Strata

Strata	1	2	3	4	5	6	7+	Jumlah
Bandar	6.6	8.6	13.2	18.2	16.2	12.8	24.5	100.0
Luar Bandar	8.7	11.5	12.2	15.3	16.1	13.0	23.3	100.0

4.2.4 Saiz Isi Rumah

Saiz isi rumah ialah bilangan purata orang bagi setiap isi rumah. Secara keseluruhan, di Sabah purata saiz isi rumah ialah 4.9. Saiz isi rumah di bandar ialah 5.0, manakala di

luar bandar ialah 4.9. Dari segi etnik, Bajau, Murut, Bumiputera lain dan Kadazan Dusun mencatatkan saiz isi rumah yang tinggi, masing-masing 5.8, 5.4, 5.3 dan 5.0. Ini menggambarkan fertiliti etnik-etnik tersebut adalah tinggi (Jadual 4.20).

Jadual 4.20
Saiz Isi Rumah Mengikut Strata Dan Etnik

Etnik	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Melayu	5.2	4.5	4.9
Kadazan Dusun	4.8	5.0	5.0
Bajau	5.9	5.7	5.8
Murut	4.5	5.8	5.4
Bumiputera lain	5.6	5.1	5.3
Cina	4.1	4.1	4.1
Lain-lain	5.0	4.1	4.5
Jumlah	5.0	4.9	4.9

4.2.5 Ketua Isi Rumah

Ketua isi rumah merupakan entiti sosio ekonomi yang penting. Pemahaman mengenai ciri-cirinya akan memberikan maklumat mengenai corak-corak masa lalu dan akan datang dalam pembentukan isi rumah. Secara umumnya dari segi budaya, seorang lelaki adalah dianggap sebagai ketua isi rumah. Seorang ketua merupakan penyumbang terbesar dalam ekonomi rumah tangga.

Daripada Jadual 4.21, sebanyak 85.8 peratus adalah lelaki sebagai ketua isi rumah, manakala ketua isi rumah perempuan ialah 14.2 peratus. Daripada jadual, peratus ketua isi rumah lelaki bagi semua etnik adalah tinggi. Ketua isi rumah wanita etnik Melayu (15.2%) mencatatkan peratus yang agak

tinggi sedikit berbanding etnik-etnik lain. Analisis mengikut strata mendapati ketua isi rumah lelaki adalah lebih di luar bandar (87.6%) berbanding di bandar (83.7%), manakala ketua isi rumah perempuan adalah lebih di bandar (16.3%) berbanding di luar bandar (12.4%) (Jadual 4.22).

Secara keseluruhan, ketua isi rumah yang belum pernah berkahwin ialah 7.0 peratus, masih berkahwin 82.2 peratus, balu/duda 7.6 peratus, bercerai 2.1 peratus, dan berpisah 1.0 peratus. Kebanyakan ketua isi rumah lelaki adalah masih berkahwin (90.9%). Ketua isi rumah perempuan banyak dari golongan balu (40.1%) (Jadual 4.23). Jadual 4.24 menunjukkan ketua isi rumah perempuan ramai terdiri daripada golongan yang tidak bersekolah/tidak berpendidikan.

Jadual 4.21
Ketua Isi Rumah Mengikut Etnik Dan Jantina

Jantina	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera lain	Cina	Lain-lain*	Jumlah
Lelaki	84.8	85.1	86.1	87.8	85.3	85.1	88.1	85.8
Perempuan	15.2	14.9	13.9	12.2	14.7	14.9	11.9	14.2
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Nota:* termasuk India

Jadual 4.22
Ketua Isi Rumah Mengikut Strata Dan Jantina

Jantina	Bandar	Luar Bandar
Lelaki	83.7	87.6
Perempuan	16.3	12.4
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 4.23
Ketua Isi Rumah Mengikut Status Perkahwinan dan Jantina

Jantina	Belum Pernah Berkahwin	Masih Berkahwin	Balu/Duda	Bercerai	Berpisah	Jumlah
Lelaki	5.8	90.9	2.2	0.7	0.4	100.0
Perempuan	14.7	29.8	40.1	10.5	5.0	100.0
Jumlah	7.0	82.2	7.6	2.1	1.0	100.0

Jadual 4.24:
Ketua Isi Rumah Mengikut Tahap Persekolahan dan Jantina

Jantina	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari	Jumlah
Lelaki	18.1	31.4	21.2	18.7	3.1	7.6	100.0
Perempuan	44.7	22.1	10.5	14.5	1.1	7.1	100.0
Jumlah	21.9	30.0	19.7	18.1	2.8	7.5	100.0

4.2.6 Pemilikan Peralatan Isi Rumah

Peralatan isi rumah selalunya dikira dengan tujuan untuk mengetahui kesejahteraan material sesuatu isi rumah. Merujuk Jadual 4.25, dari segi pemilikan kenderaan, kajian mendapati secara keseluruhan isi rumah yang memiliki kenderaan kereta bermotor ialah 39.6 peratus, motosikal/skuter 15.5 peratus dan bot/sampan 5.0 peratus. Dari segi etnik, isi rumah Cina memiliki kereta bermotor amat tinggi iaitu 80.9 peratus manakala Melayu sebanyak 45.6 peratus. Peratus isi rumah Melayu dan Murut agak tinggi dalam pemilikan motosikal/skuter. Etnik Bajau pula paling ramai memiliki bot/sampan iaitu 10.6 peratus.

Merujuk jadual yang sama, kajian mendapati pemilikan peralatan media hiburan dan informasi seperti televisyen ialah 82.5 peratus, Astro 26.0 peratus, radio/hi-fi 63.2 peratus dan video/vcd/dvd 64.9 peratus. Kajian juga mendapati isi rumah Cina mencatatkan peratus yang tertinggi bagi semua barangan. Pemilikan alat komunikasi iaitu terdiri daripada telefon talian tetap dan telefon bimbit secara keseluruhannya ialah 30.8 dan 53.6 peratus. Isi rumah Cina mencatatkan peratus yang tertinggi bagi pemilikan telefon tetap dan telefon bimbit. Pemilikan kemudahan teknologi maklumat iaitu komputer peribadi secara keseluruhannya ialah 19.0 peratus dan langganan internet ialah 8.5 peratus. Isi rumah Cina sekali lagi mencatatkan peratus yang tertinggi bagi pemilikan komputer peribadi dan langganan internet. Pemilikan alat kelengkapan rumah iaitu alat hawa dingin secara keseluruhannya ialah 12.3 peratus, ketuhar gelombang 19.9 peratus, mesin pengisar 45.0 peratus, peti sejuk 65.1 peratus, dan mesin basuh 44.6 peratus. Kajian mendapati isi rumah Cina paling

ramai memiliki alat hawa dingin, peti sejuk dan mesin basuh. Isi rumah Melayu pula paling ramai memiliki ketuhar gelombang dan mesin pengisar.

Analisis mengikut kawasan mendapati peratusan pemilikan peralatan isi rumah di bahagian Pantai Barat untuk hampir kesemua barangan adalah tinggi. Ini mungkin kerana pusat bandar atau pusat pentadbiran terletak di kawasan ini. Kajian mendapati peratusan pemilikan motosikal/skuter (21.1%) dan bot/sampan (6.3%) oleh isi rumah di bahagian Pendalaman adalah tinggi. Peratusan pemilikan televisyen oleh isi rumah di bahagian Tawau ialah 85.3 peratus. Peratusan pemilikan video/cd/vcd didapati tinggi di bahagian Tawau (67.7%), Sandakan (67.6%) dan Pantai Barat (67.3%). Mesin pengisar dan mesin basuh pula menunjukkan peratusan yang tinggi di bahagian Tawau (Jadual 4.26). Analisis mengikut strata mendapati pemilikan peralatan isi rumah lebih tertumpu kepada bandar, kecuali motosikal/skuter dan bot/sampan. Faktor pendapatan mungkin menyumbang kepada keadaan tersebut (Jadual 4.27).

Jadual 4.25
Peratus Pemilikan Peralatan Isi Rumah Mengikut Etnik

Barangan Isi Rumah	Melayu	Kadazan Dusun	Bajau	Murut	Bumiputera lain	Cina	Lain- lain*	Jumlah
<u>Kenderaan</u>								
Kereta Bermotor	45.6	38.0	37.9	37.8	38.1	80.9	7.6	39.6
Motosikal/Skuter	24.8	15.5	17.0	22.2	16.1	5.3	7.9	15.5
Bot/Sampan	4.5	3.0	10.6	1.1	8.3	1.7	3.8	5.0
<u>Media Hiburan Dan Informasi</u>								
Televisyen	90.5	77.4	84.8	74.4	86.7	94.7	65.9	82.5
Astro	34.5	25.5	17.0	23.3	19.0	60.4	6.0	26.0
Radio/Hi-Fi	67.2	65.3	59.7	67.8	64.0	78.9	44.6	63.2
Video/VCD/DVD	74.6	58.0	65.8	60.0	67.4	80.5	48.7	64.9
<u>Alat Komunikasi</u>								
Telefon Talian Tetap	33.9	30.4	19.4	18.9	28.7	74.6	9.5	30.8
Telefon Bimbit	62.9	49.3	51.8	41.1	55.5	81.2	29.8	53.6
<u>Kemudahan Teknologi Maklumat</u>								
Komputer Peribadi	25.4	20.7	8.8	11.1	15.6	43.9	4.1	19.0
Langganan Internet	10.0	6.8	1.8	1.1	4.8	31.4	2.9	8.5
<u>Alat Kelengkapan Rumah</u>								
Alat Hawa Dingin	12.3	5.7	1.2	1.1	6.4	60.4	3.6	12.3
Ketuhar Gelombang	30.7	15.8	17.9	10.0	20.2	31.0	7.6	19.9
Mesin Pengisar	68.2	31.3	50.3	30.0	49.5	52.8	23.4	45.0
Peti Sejuk	79.7	62.8	63.6	67.8	66.3	88.8	31.7	65.1
Mesin Basuh	60.8	33.3	46.4	22.2	47.7	77.2	16.2	44.6

Nota : * Termasuk India

Jadual 4.26
Peratus Pemilikan Peralatan Isi Rumah Mengikut Kawasan

Barangan Isi Rumah	Bahagian Kudat	Bahagian Pantai Barat	Bahagian Pendalaman	Bahagian Sandakan	Bahagian Tawau
<u>Kenderaan</u>					
Kereta Bermotor	25.0	47.8	38.1	41.5	31.1
Motosikal/Skuter	10.6	13.6	21.1	11.0	17.4
Bot/Sampan	8.7	4.2	6.3	5.3	3.6
<u>Media Hiburan Dan Informasi</u>					
Televisyen	73.6	84.1	79.4	83.3	85.3
Astro	14.4	31.5	28.1	18.6	22.6
Radio/Hi-Fi	50.5	68.6	65.7	56.6	59.5
Video/VCD/DVD	49.5	67.3	62.0	67.6	67.7
<u>Alat Komunikasi</u>					
Telefon Talian Tetap	19.2	36.2	29.0	33.3	26.0
Telefon Bimbit	30.8	64.3	49.0	50.0	49.7
<u>Kemudahan Teknologi Maklumat</u>					
Komputer Peribadi	10.1	24.5	15.3	18.9	16.6
Langganan Internet	4.3	12.3	6.3	9.4	5.0
<u>Alat Kelengkapan Rumah</u>					
Alat Hawa Dingin	4.3	18.2	9.8	14.5	6.2
Ketuhar Gelombang	11.5	22.8	19.2	17.6	20.2
Mesin Pengisar	22.1	46.4	41.7	47.5	52.6
Peti Sejuk	37.5	69.1	68.7	61.0	66.7
Mesin Basuh	22.6	48.6	40.4	44.3	49.7

Jadual 4.27
Peratus Pemilikan Peralatan Isi Rumah Mengikut Strata

Barangan Isi Rumah	Bandar	Luar Bandar
Kenderaan		
Kereta Bermotor	48.7	31.2
Motosikal/Skuter	11.1	19.5
Bot/Sampan	3.2	6.7
Media Hiburan Dan Informasi		
Televisyen	88.4	77.2
Astro	33.8	18.9
Radio/Hi-Fi	68.1	58.8
Video/VCD/DVD	73.0	57.6
Alat Komunikasi		
Telefon Talian Tetap	39.3	23.1
Telefon Bimbit	68.2	40.3
Kemudahan Teknologi Maklumat		
Komputer Peribadi	27.1	11.5
Langganan Internet	13.9	3.5
Alat Kelengkapan Rumah		
Alat Hawa Dingin	21.8	3.5
Ketuhar Gelombang	25.8	14.6
Mesin Pengisar	54.5	36.4
Peti Sejuk	74.5	56.6
Mesin Basuh	57.3	33.1

4.3 Rumusan

Kajian mendapati kawasan perumahan lebih tertumpu di bahagian Pantai Barat dan bahagian Sandakan. Ini mungkin kerana kawasan tersebut agak maju berbanding kawasan lain. Tempat kediaman jenis kampung banyak terdapat di bahagian Kudat, Pendalaman dan Pantai Barat. Manakala kampung baru paling banyak terdapat di bahagian Sandakan. Perumahan setinggian pula banyak terdapat di bahagian Tawau dan bahagian Pantai Barat. Ini mungkin kerana bandar besar terdapat di dalam kawasan tersebut. Tempat kediaman di estet/ladang lebih tertumpu di bahagian Sandakan dan bahagian Tawau manakala tempat kediaman di tanah rancangan paling banyak wujud di bahagian Tawau. Ini menunjukkan di bahagian Sandakan dan Tawau, aktiviti ekonominya lebih tertumpu kepada pertanian.

rapat dengan keadaan ekonomi sesuatu isi rumah atau individu. Kajian mendapati etnik Cina, Kadazan Dusun, Bajau, Murut dan Bumiputera lain mencatatkan peratusan pemilikan rumah sendiri yang agak tinggi iaitu melebihi 68.0 peratus. Etnik Melayu dan etnik lain-lain kurang memiliki rumah sendiri. Oleh itu mereka lebih cenderung untuk menyewa dan mendiami perumahan daripada majikan. Faktor penyebab penduduk menyewa dan menduduki rumah daripada majikan ini mungkin kerana mereka bekerja di sektor pertanian atau perladangan. Rumah sendiri banyak terdapat di luar bandar berbanding di bandar. Ini mungkin kerana kos rumah lebih murah di luar bandar. Sebaliknya rumah sewa banyak terdapat di bandar kerana kos rumah lebih mahal. Perumahan daripada majikan banyak terdapat di luar bandar, kerana secara lazimnya perumahan daripada majikan terletak berhampiran dengan estet/ladang dan tanah rancangan.

Pemilikan sesebuah tempat kediaman berkait

Kajian ini telah mengambil kira jenis tempat

kediaman yang biasanya dikaji semasa banci penduduk diadakan pada tahun 1991 dan 2000. Jenis tempat kediaman tersebut ialah rumah sebuah, rumah berkembar, rumah teres, deret atau rangkai town house, rumah pangsaportment/apartment/kondominium, rumah kedai/pejabat dan lain-lain (termasuk rumah panjang). Secara umumnya etnik Melayu, Cina dan Lain-lain banyak mendiami kawasan bandar. Hal ini ternyata kerana kebiasaannya tempat kediaman seperti rumah berkembar, rumah teres, deret atau rangkai **“town house”**, rumah pangsaportment/apartment/kondominium dan rumah kedai/pejabat lebih banyak wujud di bandar berbanding di luar bandar. Kajian mendapati banyak juga etnik lain-lain yang masih tinggal di rumah panjang, bilik (mempunyai jalan masuk terus), dan pondok gantian/ sementara (15.3%).

Analisis mengenai bilik selalunya dirujuk sebagai petunjuk keadaan yang terlampau sesak. Analisis mengenai bilik tidur juga menggambarkan kualiti hidup sesebuah keluarga. Kita dapat lihat di Sabah kebanyakan tempat kediamannya masih tidak menepati syarat kerajaan. Ini mungkin kerana masih terdapat banyak rumah di kawasan kampung yang hanya mempunyai satu dan dua bilik. Tempat kediaman yang mempunyai satu dan dua bilik tidur paling banyak didapati di bahagian Kudat, Sandakan dan Tawau.

Jenis isi rumah yang dikaji adalah merujuk kepada jenis keluarga, iaitu asas, luas, isi rumah perseorangan, dan isi rumah ahli-ahli tidak bersaudara. Secara keseluruhannya, keluarga asas di Sabah mencatatkan peratusan tertinggi iaitu sebanyak 65.8 peratus. Keluarga luas pula ialah sebanyak 24.5 peratus, isi rumah perseorangan ialah 7.7 peratus, dan isi rumah ahli tidak bersaudara ialah 1.9 peratus. Didapati tiada perbezaan yang ketara antara kesemua etnik melainkan etnik lain-lain bagi keluarga asas. Didapati masih ramai etnik Bajau yang mempunyai keluarga luas (28.5%). Etnik lain-lain mencatatkan peratus tertinggi bagi isi rumah perseorangan (14.3%) dan isi rumah ahli tidak bersaudara (5.7%).

Didapati peratusan satu isi rumah di dalam

satu tempat kediaman adalah agak tinggi, iaitu melebihi 90 peratus bagi kesemua etnik di Sabah. Peratusan dua isi rumah di dalam satu tempat kediaman bagi etnik lain-lain didapati tinggi sedikit berbanding etnik lain. Didapati peratusan bagi tiga isi rumah di dalam satu tempat kediaman amat rendah bagi semua etnik. Ini mungkin dipengaruhi oleh cara hidup dan budaya masyarakat tersebut. Peratusan empat isi rumah di dalam satu tempat kediaman untuk semua etnik didapati sekitar 5.0 peratus kecuali etnik Cina.

Ahli isi rumah tujuh orang bagi satu tempat kediaman adalah tertinggi bagi etnik Murut dan Bajau, masing-masing 36.7 dan 34.2 peratus. Ahli isi rumah empat orang bagi satu tempat kediaman adalah tertinggi bagi etnik Melayu, iaitu 22.2 peratus. Ahli isi rumah lima orang bagi satu tempat kediaman adalah tertinggi bagi etnik Murut, iaitu 20.0 peratus. Etnik lain-lain mencatatkan peratusan yang tertinggi untuk ahli isi rumah satu orang bagi satu tempat kediaman, iaitu 14.3 peratus. Lebih ramai ahli isi rumah terutama anak-anak dapat menggambarkan ketinggian fertiliti dalam keluarga tersebut. Kita dapat lihat bahawa ahli isi rumah tujuh orang bagi satu tempat kediaman ialah yang paling banyak didapati di Sabah. Keadaan ini wujud bagi kebanyakan etnik, begitu juga kawasan dan strata.

Saiz isi rumah ialah bilangan purata orang bagi setiap isi rumah. Secara keseluruhan, di Sabah purata saiz isi rumah ialah 4.9. Saiz isi rumah di bandar ialah 5.0, manakala di luar bandar ialah 4.9. Dari segi etnik, Bajau, Murut, Bumiputera lain dan Kadazan Dusun mencatatkan saiz isi rumah yang tinggi, masing-masing 5.8, 5.4, 5.3 dan 5.0. Ini menggambarkan fertiliti etnik-etnik tersebut adalah tinggi.

Secara umumnya dari segi budaya, seorang lelaki adalah dianggap sebagai ketua isi rumah. Seorang ketua merupakan penyumbang terbesar dalam ekonomi rumah tangga. Ini dapat dijelaskan, di mana sebanyak 85.8 peratus adalah lelaki sebagai ketua isi rumah, manakala ketua isi rumah perempuan ialah 14.2 peratus. Peratus ketua isi rumah lelaki bagi semua etnik adalah

tinggi. Ketua isi rumah wanita etnik Melayu (15.2%) mencatatkan peratusan yang agak tinggi sedikit berbanding etnik-etnik lain. Kebanyakan ketua isi rumah lelaki adalah masih berkahwin (90.9%). Ketua isi rumah perempuan banyak di dalam golongan balu (40.1%). Kajian juga mendapati ketua isi rumah perempuan ramai terdiri daripada golongan yang tidak bersekolah/tidak berpendidikan.

Peralatan isi rumah selalunya dikira dengan tujuan untuk mengetahui kesejahteraan

material sesuatu isi rumah. Analisis mengikut kawasan mendapati peratusan pemilikan peralatan isi rumah di bahagian Pantai Barat untuk hampir kesemua barangan adalah tinggi. Ini mungkin kerana pusat bandar atau pusat pentadbiran terletak di kawasan ini. Analisis mengikut strata mendapati pemilikan peralatan isi rumah lebih tertumpu kepada bandar, kecuali motosikal/skuter dan bot/sampan. Faktor pendapatan mungkin menyumbang kepada keadaan tersebut.

BAHAGIAN III : PERKAHWINAN DAN KESUBURAN

Bab 5

PERKAHWINAN

5.1 Pengenalan

Di Malaysia, secara umumnya, perkahwinan menandakan permulaan kepada pembentukan sesebuah keluarga. Perkahwinan juga mempunyai pengaruh yang signifikan ke atas saiz keluarga dan pertumbuhan penduduk. Ini kerana dengan perubahan kadar wanita yang berkahwin pada umur tertentu boleh mempengaruhi tahap dan corak kesuburan. Umur perkahwinan pertama yang lewat boleh menurunkan kadar kelahiran dan akhirnya memperlahankan pertumbuhan penduduk.

Dari aspek demografi, perkahwinan didefinisikan sebagai penyatuan seksual antara lelaki dan wanita. Walau bagaimanapun, kajian mengenai perkahwinan ini hanya mengambil kira perkahwinan yang sah dari segi undang-undang atau yang telah didaftarkan. Bagi KPKM-4 ini, analisis perihal perkahwinan akan dibuat kepada wanita yang pernah berkahwin berumur 15-49 tahun, dan sedikit mengenai suami bagi analisis berkenaan poligami. Wanita yang berumur dalam lingkungan 15-49 tahun adalah berisiko tinggi atau berpeluang cerah untuk melahirkan anak. Ianya mempunyai kaitan yang kuat dengan kesuburan yang akan dibincangkan dalam Bab 6. Analisis terhadap suami adalah untuk mengkaji perihal poligami.

Dalam bab ini, analisis terbahagi kepada empat bahagian utama. Dalam bahagian pertama, analisis akan dibuat berkaitan umur perkahwinan pertama. Bahagian kedua pula akan membincangkan status perkahwinan semasa, status perkahwinan pertama, dan perkahwinan semula oleh wanita. Seterusnya, ketidakstabilan perkahwinan akan dikaji dalam bahagian yang ketiga yang mana ia merangkumi analisis bagaimana perkahwinan berakhir dan sebab utama

perceraian. Bahagian yang terakhir akan membincangkan perihal poligami dengan menggunakan data suami.

5.2 Umur Perkahwinan Pertama

Umur perkahwinan pertama adalah satu faktor penting yang boleh mempengaruhi kesuburan. Ia menandakan bermulanya pendedahan wanita itu kepada kehamilan dan kesuburan. Analisis umur perkahwinan pertama akan dijalankan mengikut umur, etnik, kawasan, strata, tahap persekolahan dan corak pekerjaan. Perlu dijelaskan di sini bahawa analisis ini hanya dilaksanakan dengan mengambil wanita yang pernah berkahwin sahaja.

Dalam analisis ini, umur perkahwinan pertama dibahagikan kepada lima kumpulan umur iaitu, bawah 15 tahun, 15 hingga 19 tahun, 20 hingga 24 tahun, 25 hingga 29 tahun, dan 30 tahun ke atas. Seperti yang ditunjukkan dalam Jadual 5.1, keseluruhannya, hanya 7.1 peratus berkahwin dalam lingkungan umur di bawah 15 tahun. Peratusan wanita yang berkahwin kali pertama pada umur 15 hingga 19 tahun adalah tertinggi, iaitu sebanyak 37.7 peratus, diikuti oleh 20 hingga 24 tahun sebanyak 35.8 peratus dan 25 hingga 29 tahun sebanyak 15.0 peratus.

Jadual ini juga menunjukkan peratusan wanita mengikut umur perkahwinan pertama dan umur semasa. Peratusan wanita yang berkahwin pada umur di bawah 15 tahun adalah tinggi bagi mereka yang berumur 45 hingga 49 tahun. Peratusan wanita yang berkahwin dalam lingkungan umur 25 hingga 29 tahun pula adalah tinggi di kalangan wanita dalam kumpulan umur 30-34 tahun, iaitu sebanyak 21.2 peratus manakala bagi wanita dalam kumpulan umur 45-49 tahun yang berkahwin pada umur 25 hingga 29

tahun mencatat 13.4 peratus. Analisis ini menunjukkan bahawa kebanyakan wanita yang lebih muda berkahwin agak lewat berbanding wanita yang berumur.

Analisis mengikut etnik mendapati peratusan wanita Bumiputera yang berkahwin kali pertama dalam lingkungan umur 15 hingga 19 tahun adalah tinggi, iaitu sebanyak 40.5 peratus berbanding 11.9 peratus yang dicatatkan oleh wanita Cina. Namun begitu, peratusan wanita Cina yang berkahwin kali pertama dalam lingkungan umur 20 hingga 24 tahun adalah tinggi, iaitu sebanyak 46.9 peratus berbanding 35.1 peratus yang dicatatkan oleh Bumiputera. Peratusan wanita Cina yang berkahwin kali pertama dalam lingkungan umur 25 hingga 29 tahun juga masih tinggi, iaitu sebanyak 32.2 peratus berbanding etnik Bumiputera yang hanya mencatat 12.9 peratus. Analisis ini dapat memberi bayangan kepada kita bahawa etnik Cina lebih melewatkan perkahwinan mereka berbanding etnik Bumiputera (Jadual 5.2).

Berdasarkan Jadual 5.3 pula, didapati peratusan wanita di luar bandar yang berkahwin kali pertama dalam lingkungan umur 15 hingga 19 tahun adalah lebih tinggi berbanding wanita di bandar. Namun begitu,

keadaan ini berbeza bagi wanita yang berkahwin kali pertama dalam kumpulan umur 20-24 tahun di mana wanita di bandar mencatat peratusan yang lebih tinggi, iaitu 39.3 peratus berbanding sebanyak 32.5 peratus dicatatkan oleh wanita di luar bandar. Peratusan wanita yang berkahwin pada kumpulan umur 25-29 tahun dilihat tinggi di kalangan wanita di bandar berbanding di luar bandar.

Tahap pendidikan juga mempunyai hubungkait yang rapat dengan umur perkahwinan pertama seseorang wanita. Seperti yang diketahui umum, wanita yang mempunyai pendidikan tinggi biasanya akan berkahwin lewat berbanding wanita yang berpendidikan rendah. Jadual 5.4 menunjukkan peratusan wanita yang berkahwin kali pertama pada umur 15 hingga 19 tahun adalah tinggi di kalangan wanita yang mempunyai berpendidikan rendah. Bagi wanita lebih berpendidikan, peratusan wanita yang berkahwin kali pertama adalah lebih tinggi dalam lingkungan umur 20 hingga 29 tahun. Ini menunjukkan kepada kita bahawa wanita yang mempunyai pendidikan tinggi agak lewat berkahwin berbanding wanita yang mempunyai pendidikan yang lebih rendah.

Jadual 5.1
Umur Perkahwinan Pertama Wanita 15-49 Tahun Mengikut Umur Semasa

Umur perkahwinan pertama	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	Jumlah
<15	10.3	6.4	4.4	5.6	7.8	6.3	12.4	7.1
15-19	84.6	53.5	37.3	29.5	34.6	37.7	33.2	37.7
20-24	5.1	39.5	43.4	39.2	34.0	30.8	35.0	35.8
25-29	0.0	0.6	14.9	21.2	17.6	16.9	13.4	15.0
30+	0.0	0.0	0.0	4.5	5.9	8.3	6.0	4.4
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.2
Umur Perkahwinan Pertama Wanita Mengikut Etnik

Umur Perkahwinan Pertama	Bumiputera	Cina	Lain-lain
<15	7.9	0.0	6.9
15-19	40.5	11.9	38.6
20-24	35.1	46.9	28.7
25-29	12.9	32.2	16.8
30+	3.6	9.1	8.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.3
Umur Perkahwinan Pertama Wanita Mengikut Strata

Umur Perkahwinan Pertama	Bandar	Luar Bandar
<15	5.1	9.2
15-19	32.1	43.0
20-24	39.3	32.5
25-29	18.5	11.6
30+	5.0	3.8
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 5.4
Umur Perkahwinan Pertama Wanita Mengikut Tahap Persekolahan

Umur Perkahwinan Pertama	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
<15	19.8	12.3	4.4	0.5	0.0	0.0
15-19	40.1	49.3	45.4	27.3	7.0	8.9
20-24	23.7	26.9	34.3	49.5	51.2	41.1
25-29	10.1	8.2	12.4	19.5	32.6	38.9
30+	6.3	3.4	3.6	3.2	9.3	11.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

5.3 Min Umur Perkahwinan Pertama

Setelah melihat kepada taburan umur perkahwinan pertama wanita yang pernah berkahwin dan berumur 15 hingga 49 tahun, analisis akan diteruskan dengan melihat pula kepada min umur perkahwinan pertama yang dikaji dengan beberapa faktor demografi dan sosio-ekonomi. Adalah perlu diperjelaskan bahawa pengiraan min ini adalah berbeza dengan pengiraan min umur perkahwinan pertama singulat seperti yang dikira dalam Bab 2. Min umur perkahwinan pertama di dalam bahagian ini hanya dikira mengikut wanita yang pernah berkahwin sahaja. Oleh yang demikian, nilai min umur perkahwinan pertama di dalam bahagian ini rendah berbanding nilai min umur perkahwinan pertama singulat.

Secara keseluruhannya, min umur perkahwinan pertama wanita bagi kajian ini ialah 20.6 tahun. Data dalam Jadual 5.5 menunjukkan min umur perkahwinan pertama mengikut umur, etnik, strata dan tahap persekolahan. Dari segi umur, analisis mendapati secara puratanya wanita yang berumur dalam lingkungan 30 hingga 44 tahun berkahwin kali pertama pada umur

sekitar 21 tahun manakala bagi wanita yang berumur 45 hingga 49 tahun, mereka berkahwin kali pertama pada umur 20.4 tahun. Mengikut etnik pula, wanita Cina secara puratanya berkahwin pada umur 24.1 tahun manakala Bumiputera kebanyakannya berkahwin pada umur 20.2 tahun. Di peringkat strata pula, ada sedikit perbezaan sahaja antara wanita bandar dengan wanita luar bandar. Min umur perkahwinan pertama di bandar adalah tinggi sedikit iaitu 21.3 tahun manakala di luar bandar iaitu 20.0 tahun. Analisis mengikut tahap persekolahan pula mendapati wanita yang berpendidikan tertiar puratanya berkahwin pada umur 24.9 tahun manakala bagi wanita yang tidak bersekolah min umur perkahwinan pertama ialah 18.6 tahun. Dapat disimpulkan bahawa corak yang sama dapat dilihat antara min umur perkahwinan pertama dan taburan umur perkahwinan pertama pada awal bab ini.

Jadual 5.6 adalah bertujuan untuk mengkaji hubungan umur, strata, dan tahap persekolahan dengan min umur perkahwinan pertama wanita selepas mengambil kira faktor etnik. Apabila dilihat pada setiap kumpulan umur, wanita yang berumur 45 hingga

49 tahun berkahwin lebih awal daripada wanita yang berumur dalam lingkungan 30 hingga 44 tahun bagi setiap etnik. Seperti yang dijangka, min umur perkahwinan etnik Bumiputera dan Cina di kawasan bandar adalah tinggi sedikit berbanding di luar bandar. Walau bagaimanapun, ianya tidak berbeza dengan ketara. Analisis mengikut tahap persekolahan pula mendapati min umur perkahwinan pertama etnik Cina yang tiada pendidikan tidak berbeza dengan ketara

berbanding yang berpendidikan tertiar. Min umur perkahwinan pertama wanita Cina yang tidak bersekolah ialah 25.3 tahun manakala yang berpendidikan tertiar ialah 26.0 tahun. Keadaan ini berbeza pula bagi wanita Bumiputera. Min umur perkahwinan pertama wanita Bumiputera yang tidak bersekolah adalah rendah, iaitu 18.5 tahun berbanding yang berpendidikan tertiar, iaitu 24.3 tahun. Keadaan ini diilustrasikan dengan lebih jelas pada Carta 5.1.

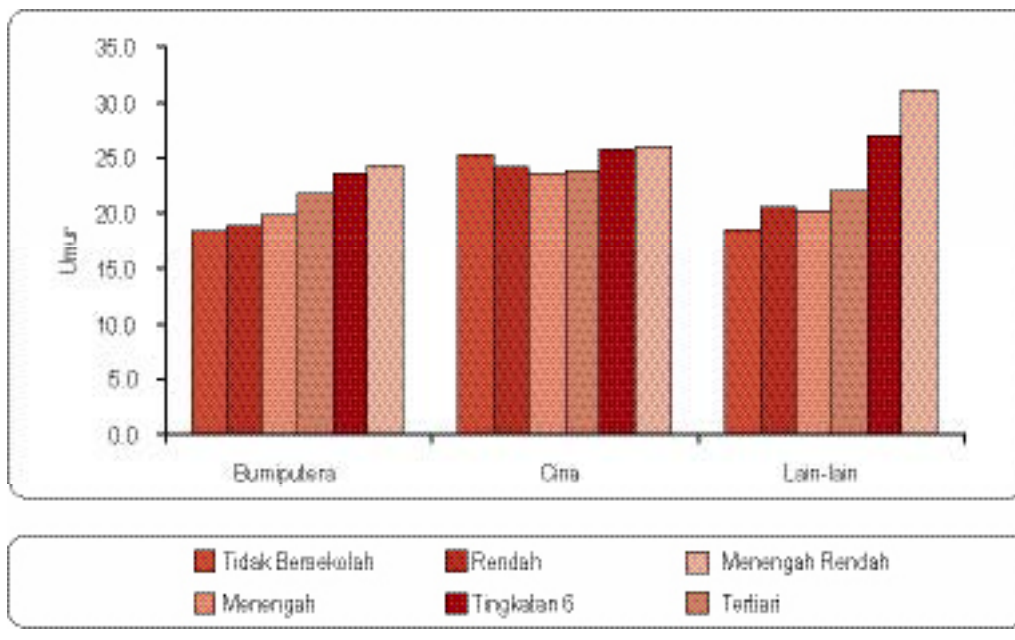
Jadual 5.5
Min Umur Perkahwinan Pertama Wanita Berumur 15-49 Tahun

Min Umur Perkahwinan	
Umur	
15-19	16.7
20-24	18.7
25-29	20.5
30-34	21.4
35-39	21.1
40-44	21.2
45-49	20.4
Etnik	
Bumiputera	20.2
Cina	24.1
Lain-lain	21.0
Strata	
Bandar	21.3
Luar Bandar	20.0
Tahap Persekolahan	
Tidak Bersekolah	18.6
Rendah	19.2
Menengah Rendah	20.4
Menengah	22.0
Tingkatan 6	24.0
Tertiar	24.9
Jumlah	20.6

Jadual 5.6
Min Umur Perkahwinan Pertama Mengikut Etnik dan Ciri Sosio-ekonomi

Umur			
15-19	16.7		16.0
20-24	18.7	17.0	18.5
25-29	20.5	23.5	18.4
30-34	21.1	24.3	21.1
35-39	20.5	24.0	23.1
40-44	20.5	24.8	22.1
45-49	19.7	23.9	22.9
Strata			
Bandar	20.7	24.4	21.2
Luar Bandar	19.8	23.2	20.6
Tahap Persekolahan			
Tidak Bersekolah	18.5	25.3	18.7
Rendah	18.9	24.2	20.6
Menengah Rendah	19.8	23.6	20.3
Menengah	21.7	23.8	22.0
Tingkatan 6	23.6	25.9	27.0
Tertiari	24.3	26.0	31.0
	20.2	24.1	21.0

Carta 5.1
Min Umur Perkahwinan Pertama Di Kalangan Wanita Yang Berpendidikan Tinggi Adalah Tinggi Bagi Semua Etnik

5.4.1 Status Perkahwinan Semasa

Status perkahwinan semasa adalah merujuk kepada status perkahwinan wanita pada masa kajian dijalankan. Status perkahwinan semasa dibahagi kepada empat kategori, iaitu masih berkahwin, balu, bercerai, dan berpisah. Secara keseluruhannya, 96.3 peratus wanita masih berkahwin, 1.7 peratus balu, 1.3 peratus bercerai dan 0.8 peratus berpisah.

Jadual 5.7 menunjukkan taburan peratus wanita mengikut status perkahwinan semasa dan kumpulan umur. Dapat dilihat pada jadual tersebut bahawa lebih 90.0 peratus bagi setiap kumpulan umur adalah masih berkahwin. Namun begitu, terdapat penurunan peratusan yang agak ketara apabila mencecah umur 45 tahun ke atas. Peratusan bagi wanita yang berstatus balu adalah semakin tinggi apabila umur semakin meningkat. Bagi status yang bercerai, peratusan yang sedikit tinggi terdapat di kalangan umur 30 hingga 34 tahun iaitu 2.4 peratus.

Analisis status perkahwinan semasa mengikut etnik menunjukkan peratusan yang tertinggi bagi yang masih berkahwin tercatat di kalangan etnik Bumiputera iaitu 96.3 peratus, manakala Cina yang masih berkahwin mencatatkan 95.8 peratus. Etnik Cina mencatat peratusan balu yang tinggi berbanding etnik lain iaitu sebanyak 2.8 peratus. Hanya 0.7 peratus di kalangan Cina yang bercerai berbanding Bumiputera yang mencatat 1.4 peratus (Jadual 5.8).

Bagi bandar dan luar bandar, tidak terdapat perbezaan yang begitu ketara bagi wanita yang masih berkahwin. Peratusan di bandar ialah sebanyak 95.9 peratus dan bagi luar bandar ialah sebanyak 96.7 peratus. Corak yang sama juga dapat dilihat pada status balu, bercerai, dan berpisah di mana hanya terdapat sedikit sahaja perbezaan jika dibandingkan antara bandar dan luar bandar (Jadual 5.9).

Analisis seterusnya adalah untuk mengkaji status perkahwinan mengikut mengikut tahap

persekolahan wanita. Terdapat perbezaan yang sedikit ketara bagi mereka yang berpendidikan tinggi dengan mereka yang tidak bersekolah. Jika kita lihat di kalangan yang berpendidikan tertiar terdapat 98.9 peratus masih berkahwin dan peratusan ini melebihi 7.1 mata peratus berbanding di kalangan yang tidak bersekolah. Bagi status balu pula, peratusan yang rendah tercatat di kalangan yang berpendidikan tertiar (1.1%) berbanding mereka yang tidak bersekolah (5.3%). Ini mungkin kerana mereka yang tidak bersekolah berkahwin awal dan memilih pasangan yang lebih tua manakala mereka yang berpendidikan tertiar pula lebih memilih pasangan yang setara dengan mereka dari segi umur dan kelayakan (Jadual 5.10).

Tahap pendidikan adalah berkait rapat dengan pekerjaan. Walau bagaimanapun, analisis ini tidak mengambil jenis pekerjaan wanita itu tetapi lebih melihat kepada pengaruh corak pekerjaan wanita terhadap perkahwinan seperti yang ditunjukkan di dalam Jadual 5.11. Corak pekerjaan yang dikategorikan di sini ialah tidak pernah bekerja sebelum dan selepas berkahwin, bekerja sebelum berkahwin sahaja, bekerja selepas berkahwin sahaja, dan bekerja sebelum dan selepas berkahwin. Berdasarkan jadual tersebut, bagi status masih berkahwin, peratusan wanita yang bekerja sebelum dan selepas berkahwin adalah terendah iaitu 93.6 peratus berbanding corak pekerjaan lain. Walau bagaimanapun, wanita golongan ini mencatat peratusan tertinggi berstatus balu dan juga yang sudah bercerai.

Dalam kajian ini, tempoh perkahwinan pertama juga dianalisis. Ini adalah untuk melihat kaitan antara tempoh perkahwinan dan status perkahwinan semasa wanita. Berdasarkan Jadual 5.12, peratusan wanita yang masih berkahwin menurun apabila tempoh perkahwinan semakin panjang. Ini dapat dilihat di mana di kalangan wanita yang sudah berkahwin lebih daripada 20 tahun, terdapat kurang daripada 95.0 peratus yang masih berkahwin jika dibandingkan dengan tempoh perkahwinan di bawah 20 tahun yang mencatat lebih daripada 97.0 peratus. Keadaan yang sebaliknya berlaku bagi status balu dan bercerai di mana peratusannya semakin meningkat apabila tempoh perkahwinan semakin panjang.

Jadual 5.13 menunjukkan status perkahwinan semasa mengikut pendapatan. Keseluruhannya, 40.7 peratus wanita mempunyai pendapatan di bawah RM500, 21.1 peratus berpendapatan RM500-999, 13.8 peratus berpendapatan RM1,000-1,499, 10.9 peratus berpendapatan RM1,500-1,999 dan hanya 13.5 peratus berpendapatan RM2,000 ke atas. Min

pendapatan mereka ialah RM974.7. Apabila dilihat dari segi status perkahwinan pula, 14.1 peratus di kalangan yang masih berkahwin mempunyai pendapatan RM2,000 ke atas. Peratusan ini adalah tertinggi berbanding status perkahwinan lain. Min pendapatan bagi mereka yang masih berkahwin juga tinggi iaitu RM1,005.2.

Jadual 5.7
Status Perkahwinan Semasa Bagi Wanita Pernah Berkahwin Mengikut Umur

Status Perkahwinan	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	Jumlah
Masih Berkahwin	100.0	98.7	98.8	97.2	96.7	95.3	90.4	96.3
Balu	0.0	0.0	0.0	0.0	1.6	3.0	5.5	1.7
Berceraai	0.0	1.3	0.8	2.4	1.0	1.0	1.4	1.3
Berpisah	0.0	0.0	0.4	0.3	0.7	0.7	2.8	0.8
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.8
Status Perkahwinan Semasa Bagi Wanita Mengikut Etnik

Status Perkahwinan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Masih Berkahwin	96.3	95.8	98.0
Balu	1.6	2.8	1.0
Berceraai	1.4	0.7	0.0
Berpisah	0.7	0.7	1.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.9
Status Perkahwinan Semasa Bagi Wanita Mengikut Strata

Status Perkahwinan	Bandar	Luar Bandar
Masih Berkahwin	95.9	96.7
Balu	1.8	1.5
Berceraai	1.6	1.0
Berpisah	0.7	0.8
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 5.10
Status Perkahwinan Semasa Mengikut Tahap Persekolahan

Status Perkahwinan	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
Masih Berkahwin	91.8	96.9	96.1	97.3	97.7	98.9
Balu	5.3	1.4	1.6	0.7	0.0	1.1
Berceraai	1.9	1.0	1.0	1.7	2.3	0.0
Berpisah	1.0	0.7	1.3	0.2	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.11
Status Perkahwinan Semasa Mengikut Corak Pekerjaan

Status Perkahwinan	Tidak Pernah Bekerja	Bekerja Sebelum Kahwin	Bekerja Selepas Kahwin	Bekerja Sebelum dan Selepas Kahwin
Masih Berkahwin	97.5	96.8	93.9	93.6
Balu	1.7	1.4	2.7	2.9
Berceraai	0.6	1.2	2.2	2.4
Berpisah	0.3	0.6	1.2	1.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.12
Status Perkahwinan Semasa Mengikut Tempoh Perkahwinan Pertama

Status Perkahwinan	<5	5-9	10-14	15-19	20-24	25+
Masih Berkahwin	99.2	98.2	97.1	97.1	92.5	94.7
Balu	0.0	0.0	1.1	1.3	4.4	3.2
Berceraai	0.4	1.8	1.4	1.3	1.6	0.8
Berpisah	0.4	0.0	0.4	0.4	1.6	1.2
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.13
Status Perkahwinan Semasa Mengikut Pendapatan

Pendapatan (RM)	Masih Berkahwin	Balu	Berceraai	Berpisah	Jumlah
<500	39.9	56.3	35.7	71.4	40.7
500-999	20.2	25.0	50.0	14.3	21.1
1,000-1,499	14.3	12.5	7.1	0.0	13.8
1,500-1,999	11.3	6.3	0.0	14.3	10.9
2,000+	14.3	0.0	7.1	0.0	13.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Min Pendapatan (RM)	1,005.2	473.3	733.0	507.1	974.7

5.4.2 Status Perkahwinan Pertama

Setelah kita melihat status perkahwinan semasa wanita, analisis status perkahwinan diteruskan dengan mengkaji status perkahwinan pertama wanita. Analisis ini adalah bertujuan untuk melihat kestabilan sesuatu perkahwinan. Status perkahwinan pertama juga adalah untuk menguji sejauh manakah kekuatan, kerapuhan sesuatu perkahwinan dan kematangan individu atau pasangan untuk mempertahankan ikatan perkahwinan mereka.

Jadual 5.14 menunjukkan taburan peratus wanita mengikut status perkahwinan pertama dan umur. Secara keseluruhannya, 90.6 peratus masih berkahwin, 2.4 peratus berstatus balu, 6.1 peratus bercerai dan 0.9 peratus berpisah. Bagi status perkahwinan pertamanya masih kekal sehingga kini, wanita yang berumur 15 hingga 39 tahun mencatatkan peratusan melebihi 90.0 peratus. Walau bagaimanapun, peratusan ini dilihat semakin menurun bagi wanita dalam kumpulan umur 40-44 tahun (86.4%) dan kumpulan umur 45-49 tahun (83.6%). Peratusan balu dan bercerai menunjukkan peningkatan apabila umur semakin meningkat.

Perbezaan yang tidak begitu ketara bagi setiap kategori status perkahwinan pertama juga dapat dilihat mengikut etnik. Etnik Cina mencatat peratusan yang tertinggi iaitu sebanyak 92.3 peratus bagi status masih berkahwin berbanding Bumiputera yang

mencatat 90.9 peratus. Peratusan balu tidak berbeza dengan ketara di antara etnik. Peratusan wanita yang bercerai pula adalah tinggi di kalangan Bumiputera iaitu sebanyak 6.0 peratus berbanding Cina yang mencatat 3.5 peratus. Dapat disimpulkan di sini bahawa faktor etnik mungkin kurang penting dalam mempengaruhi status perkahwinan pertama (Jadual 5.15).

Perbezaan antara bandar dan luar bandar juga tidak ketara bagi setiap status perkahwinan. Peratusan wanita bandar dan luar bandar yang masih berkahwin tidak berbeza dengan ketara dengan masing-masing mencatat 90.0 peratus dan 91.5 peratus. Peratusan balu adalah sama bagi kedua-dua strata manakala peratusan wanita yang bercerai di bandar adalah tinggi sedikit iaitu sebanyak 7.0 peratus berbanding di luar bandar sebanyak 5.2 peratus. Perkahwinan pertama lebih kukuh bagi mereka yang berpendidikan tinggi di mana 97.8 peratus wanitayangberpendidikantertiari masih kekal dalam perkahwinan pertama berbanding yang tidak bersekolah yang mencatat 84.1 peratus. Balu dan bercerai pula tinggi di kalangan yang tidak bersekolah berbanding yang berpendidikan tinggi. Tidak dinafikan terdapat kemungkinan juga bahawa tempoh perkahwinan yang masih awal bagi mereka yang berpendidikan tertiar atau baru mendirikan rumahtangga memandangkan tempoh waktu pembelajaran menyebabkan mereka berkahwin lewat (Jadual 5.16 & 5.17).

Jadual 5.14
Status Perkahwinan Pertama Mengikut Umur

Status Perkahwinan	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	Jumlah
Masih Berkahwin	100.0	96.2	95.6	91.7	90.8	86.4	83.6	90.6
Balu	0.0	0.0	0.0	1.0	2.0	4.0	7.3	2.4
Bercerai	0.0	3.8	4.0	6.9	6.2	8.3	6.8	6.1
Berpisah	0.0	0.0	0.4	0.3	1.0	1.3	2.3	0.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.15
Status Perkahwinan Pertama Mengikut Etnik

Status Perkahwinan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Masih Berkahwin	90.9	92.3	87.1
Balu	2.3	3.5	1.0
Bercerai	6.0	3.5	10.9
Berpisah	0.8	0.7	1.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.16
Status Perkahwinan Pertama Mengikut Strata

Status Perkahwinan	Bandar	Luar Bandar
Masih Berkahwin	90.0	91.5
Balu	2.4	2.4
Bercerai	7.0	5.2
Berpisah	0.7	1.0
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 5.17
Status Perkahwinan Pertama Mengikut Tahap Persekolahan

Status Perkahwinan	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
Masih Berkahwin	84.1	89.2	90.5	93.7	97.7	97.8
Balu	6.3	2.6	1.8	1.0	0.0	2.2
Bercerai	8.2	7.2	6.4	5.1	2.3	0.0
Berpisah	1.4	1.0	1.3	0.2	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

5.4.3 Perkahwinan Semula

Setelah melihat corak perkahwinan pertama wanita terutamanya bagi mereka yang bercerai di Sabah, kita akan mengkaji pula adakah berlakunya situasi perkahwinan semula. Berdasarkan Jadual 5.18, secara keseluruhannya di Sabah, hanya 6.0 peratus yang perkahwin lebih dari sekali; 5.4 peratus yang perkahwin dua kali, dan 0.6 peratus yang perkahwin tiga kali. Ini mungkin menunjukkan wanita masa kini lebih cenderung atau mampu untuk hidup dengan sendiri selepas perkahwinan pertama mereka bubar. Bagi mengkaji perkahwinan semula

ini juga, analisis akan dilakukan mengikut umur, etnik, strata, tahap persekolahan dan tempoh perkahwinan. Analisis mengikut umur mendapati wanita yang perkahwin kali yang kedua meningkat apabila umur meningkat. Walau bagaimanapun, terdapat juga perkahwinan kali kedua mula berlaku seawal usia 20 hingga 24 tahun (1.9%). Bagi yang berusia dalam lingkungan 45 hingga 49 tahun, terdapat 1.4 peratus yang perkahwin kali ketiga. Tidak terdapat perkahwinan melebihi dua kali bagi mereka yang berusia di bawah 19 tahun.

Berdasarkan Jadual 5.19, kita dapat melihat etnik Bumiputera mencatat peratusan yang

tinggi sedikit berkahwin lebih dari sekali berbanding etnik Cina. Etnik Bumiputera mencatat 5.3 peratus bagi yang berkahwin kali kedua berbanding Cina yang mencatat 4.2 peratus. Ini mungkin kerana faktor tingginya peratus perceraian di kalangan etnik Melayu berbanding etnik yang lain. Jadual 5.20 pula menunjukkan peratusan yang berkahwin lebih daripada sekali di bandar adalah lebih tinggi sedikit (5.9%) berbanding di luar bandar (5.0%).

Jadual 5.21 menunjukkan taburan peratus bilangan kali berkahwin mengikut tahap persekolahan wanita. Kebanyakan yang berkahwin lebih dari sekali adalah di kalangan yang tidak bersekolah. Ini dapat dilihat dengan 6.8 peratus di kalangan wanita yang tidak bersekolah berkahwin dua kali dan 1.9 peratus yang berkahwin tiga kali. Wanita berpendidikan tertiar hanya mencatat 2.2 peratus berkahwin kali kedua.

Di kalangan berpendidikan tertiar juga, 97.8 peratus berkahwin hanya sekali. Begitu juga yang berpendidikan menengah atas juga turut memberikan corak yang sama dari segi peratusan yang berkahwin hanya sekali dengan mencatat lebih 95.0 peratus. Ini mungkin menunjukkan mereka tidak menghadapi masalah untuk hidup sendiri dengan tidak perlu mencari pasangan yang baru.

Bilangan kali berkahwin juga berbeza mengikut tempoh perkahwinan sejak perkahwinan pertama. Daripada mereka yang sudah berkahwin kurang daripada 15 tahun, peratusan yang berkahwin sekali sahaja melebihi 95.0 peratus. Di kalangan usia perkahwinan mereka yang melebihi 25 tahun, 90.7 peratus berkahwin sekali, lebih kurang 8.1 peratus berkahwin dua kali, dan 1.2 peratus berkahwin tiga kali (Jadual 5.22).

Jadual 5.18
Bilangan Kali Perkahwinan Mengikut Umur

Bilangan Kali Berkahwin	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	Jumlah
1	100.0	97.4	97.2	93.7	93.8	91.0	91.7	94.0
2	0.0	1.9	2.4	6.3	5.6	8.3	6.9	5.4
3	0.0	0.6	0.4	0.0	0.7	0.7	1.4	0.6
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.19
Bilangan Perkahwinan Mengikut Etnik

Bilangan Kali Berkahwin	Bumiputera	Cina	Lain-lain
1	94.1	95.8	90.1
2	5.3	4.2	8.9
3	0.5	0.0	1.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.20
Bilangan Perkahwinan Mengikut Strata

Bilangan Kali Berkahwin	Bandar	Luar Bandar
1	93.5	94.3
2	5.9	5.0
3	0.5	0.6
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 5.21
Bilangan Kali Perkahwinan Mengikut Tahap Persekolahan

Bilangan Kali Berkahwin	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
1	91.3	92.0	94.1	95.9	97.7	97.8
2	6.8	7.2	5.7	3.9	2.3	2.2
3	1.9	0.7	0.3	0.2	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.22
Bilangan Kali Kahwin Mengikut Tempoh Perkahwinan

Bilangan Kali Berkahwin	<5	5-9	10-14	15-19	20-24	25+
1	99.6	97.8	96.1	90.4	92.5	90.7
2	0.4	2.2	3.2	8.8	7.5	8.1
3	0.0	0.0	0.7	0.8	0.0	1.2
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

5.5 Kestabilan Perkahwinan

Hampir 30 tahun yang lepas, berlakunya perubahan di dalam kehidupan berkeluarga bagi negara-negara maju. Biasanya ia dianggap sebagai "transisi demografi kedua" di mana ia termasuklah melambatkan perkahwinan dan kesuburan, peningkatan dalam kohabitasi, perceraian, dan kelahiran anak di luar pernikahan. Keadaan ini tidaklah mustahil jika ianya berlaku di negara-negara membangun malah ia sudah mula dilihat di Malaysia.

Walau bagaimanapun, di negara kita, fenomena seperti kohabitasi dan kelahiran anak luar nikah mungkin adalah terlalu kecil kadarannya dan juga mungkin tidak mempengaruhi perubahan dalam kehidupan berkeluarga di Malaysia. Bab perkahwinan ini memberi fokus kepada perihal perceraian.

Manakala isu melambatkan perkahwinan pula akan dikaji dalam Bab 13 iaitu perihal pembujangan.

Dalambahagianini,kitaakanmembincangkan perihal kestabilan perkahwinan. Pada awal sub-bahagian ini, analisis akan dilakukan dengan melihat bagaimana sesuatu perkahwinan pertama itu berakhir; adakah ia berakhir dengan perceraian, suami meninggal dunia ataupun berpisah. Analisis yang kedua dalam bab ini adalah untuk melihat sebab utama perceraian berlaku di kalangan wanita di Sabah

5.5.1 Pembubaran Perkahwinan

Bahagian ini akan membincangkan hal pembubaran perkahwinan. Kita akan mengambil tiga kategori sebab perkahwinan

itu berakhir iaitu suami meninggal dunia, bercerai, dan berpisah di mana ia juga membayangkan berakhirnya kelahiran anak. Analisis ini akan dibuat dengan melihat kepada faktor-faktor seperti umur, etnik, strata dan lain-lain. Selain itu ianya akan diperincikan lagi dengan melihat kepada kadar perkahwinan pertama itu berakhir dengan melihat dari sudut etnik.

Carta 5.2 menunjukkan taburan perkahwinan pertama wanita berakhir mengikut tiga sebab yang disebutkan di atas. Secara keseluruhannya, hampir dua pertiga daripada perkahwinan yang dibubar itu adalah disebabkan perceraian. Peratusan suami yang meninggal dunia adalah kedua tertinggi iaitu sebanyak 25.3 peratus dan berpisah hanya 9.6 peratus. Apabila dilihat dari segi umur seperti yang ditunjukkan di dalam Jadual 5.23, peratusan bagi perkahwinan yang berakhir berikutan kematian suami adalah tinggi di kalangan kumpulan umur 40-44 dan 45-49 tahun. Peratusan yang bercerai pula adalah tinggi di kalangan mereka yang berumur 25 hingga 29 tahun iaitu sebanyak 90.9 peratus. Bagi mereka yang berpisah, peratusan adalah tinggi di kalangan usia tua berbanding usia yang lebih muda.

Pada bahagian sebelum ini, kita telah mengkaji status perkahwinan semasa dan status perkahwinan pertama wanita. Analisis mengikut etnik menunjukkan sedikit perbezaan terutamanya bagi mereka yang telah berakhir perkahwinan pertamanya. Jadual 5.24 dan Carta 5.3 menunjukkan bagaimana perkahwinan pertama berakhir yang dilihat mengikut etnik. Jelas dapat dilihat di sini bahawa hampir separuh daripada perkahwinan di kalangan etnik Cina berakhir disebabkan kematian suami. Bagi perkahwinan yang berakhir dengan perceraian, peratusan tertinggi tercatat di kalangan etnik Bumiputera iaitu 65.8 peratus. Perkahwinan yang berakhir melalui perpisahan adalah rendah peratusannya bagi setiap etnik.

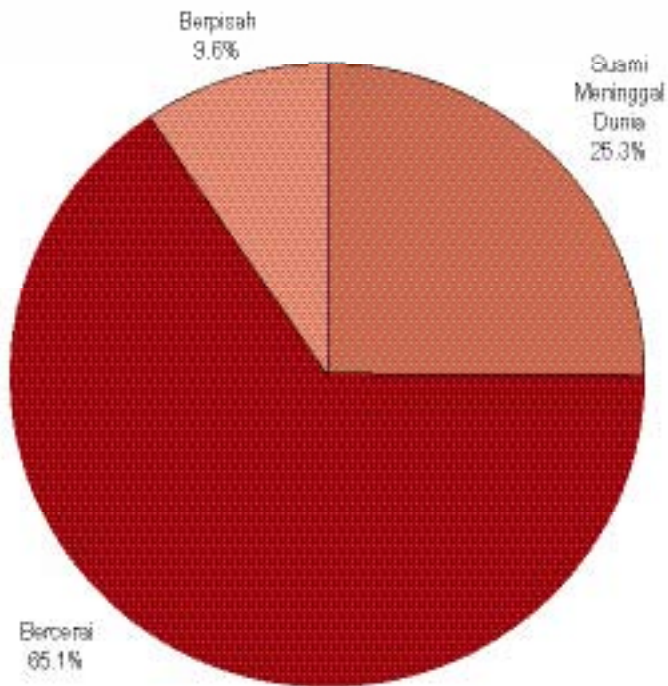
Analisis berikutnya melihat kepada strata. Berdasarkan Jadual 5.25, terdapat perbezaan yang tidak begitu ketara di antara bandar dan luar bandar. Peratusan yang

bercerai adalah tinggi sedikit di kalangan wanita bandar (69.7%) berbanding di luar bandar (60.3%). Perkahwinan berakhir kerana kematian suami adalah tinggi sedikit bagi wanita luar bandar iaitu sebanyak 27.9 peratus berbanding wanita bandar yang mencatat 23.7 peratus. Hanya 6.6 peratus perkahwinan pertama berakhir dengan perpisahan di kalangan wanita bandar dan 11.8 peratus di kalangan wanita luar bandar. Jadual 5.26 pula menunjukkan peratusan perkahwinan pertama berakhir mengikut tahap persekolahan. Perkahwinan pertama berakhir apabila suami meninggal dunia adalah tinggi di kalangan wanita yang berpendidikan rendah. Manakala bagi perkahwinan pertama yang berakhir dengan perceraian, peratusan dilihat semakin meningkat apabila tahap persekolahan semakin tinggi.

Apabila dilihat dari aspek status pekerjaan dan corak pekerjaan wanita pula, perbezaan juga tidak begitu ketara. Peratus di kalangan pekerja adalah tinggi bagi berpisah berbanding status pekerjaan yang lain. Bagi corak pekerjaan, peratusan yang bercerai tidak begitu berbeza bagi setiap corak. Namun begitu, sebab perkahwinan yang berakhir disebabkan kematian suami adalah tinggi di kalangan mereka yang tidak pernah bekerja (Jadual 5.27 & 5.28)

Carta 5.2
Bagaimana Perkahwinan Berakhir

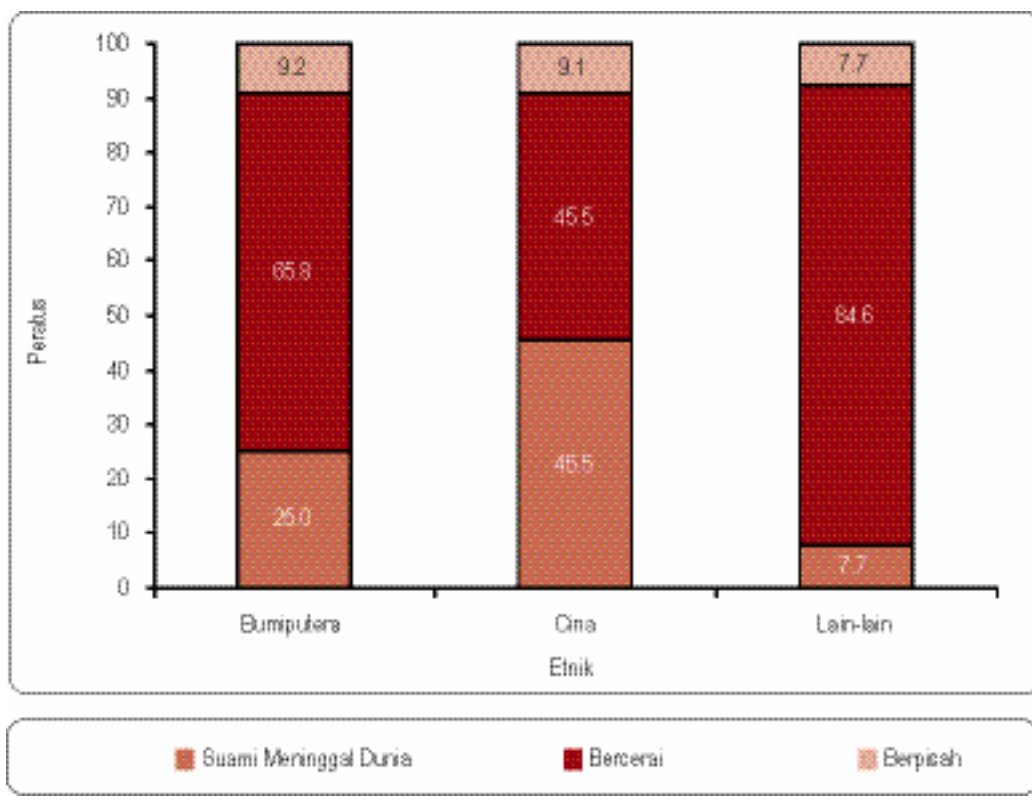
Jadual 5.23
Perkahwinan Pertama Berakhir Mengikut Umur

Sebab	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	Jumlah
Suami Meninggal Dunia	0.0	0.0	0.0	12.5	21.4	29.3	44.4	25.3
Berceraai	0.0	100.0	90.9	83.3	67.9	61.0	41.7	65.1
Berpisah	0.0	0.0	9.1	4.2	10.7	9.8	13.9	9.6
Jumlah	0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.24
Perkahwinan Pertama Berakhir Mengikut Etnik

Sebab	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Suami Meninggal Dunia	25.0	45.5	7.7
Berceraai	65.8	45.5	84.6
Berpisah	9.2	9.1	7.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Carta 5.3
Perkahwinan Yang Berakhir Dengan Perceraian adalah Tinggi Di Kalangan Bumiputera

Jadual 5.25
Perkahwinan Pertama Berakhir Mengikut Strata

Sebab Perkahwinan Berakhir	Bandar	Luar Bandar
Suami Meninggal Dunia	23.7	27.9
Bercerai	69.7	60.3
Berpisah	6.6	11.8
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 5.26
Perkahwinan Pertama Berakhir Mengikut Tahap Persekolahan

Sebab Perkahwinan Berakhir	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
Suami Meninggal Dunia	39.4	24.4	18.9	15.4	0.0	100.0
Bercerai	51.5	66.7	67.6	80.8	100.0	0.0
Berpisah	9.1	8.9	13.5	3.8	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.27
Perkahwinan Pertama Berakhir Mengikut Status Pekerjaan

Sebab Perkahwinan Berakhir	Majikan	Pekerja	Bekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	Tidak Bekerja
Suami Meninggal Dunia	0.0	25.0	33.3	100.0	22.7
Bercerai	100.0	63.6	61.9	0.0	69.3
Berpisah	0.0	11.4	4.8	0.0	8.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.28
Perkahwinan Pertama Berakhir Mengikut Corak Pekerjaan

Sebab Perkahwinan Berakhir	Tidak Pernah Bekerja	Bekerja Sebelum Kahwin	Bekerja Selepas Kahwin	Bekerja Sebelum dan Selepas Berkahwin
Suami Meninggal Dunia	37.5	23.7	29.1	30.4
Bercerai	54.2	68.8	62.0	60.9
Berpisah	8.3	7.5	8.9	8.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

5.5.2 Sebab Perkahwinan Bubar

Di dalam bab ini, salah satu fokus yang diberikan ialah perceraian. Sebelum ini kita dapat melihat peratusan wanita berstatus bercerai yang dikaji mengikut umur, etnik, strata dan sebagainya. Dalam bahagian ini pula, analisis akan dilakukan dengan melihat sebab atau punca terjadinya perceraian kepada wanita bagi perkahwinan pertama.

Dalam kajian ini, wanita ditanya mengenai status perkahwinan pertama mereka. Bagi yang berstatus sudah bercerai, mereka akan ditanya satu soalan terbuka berkenaan sebab utama berlakunya perceraian tersebut. Antara sebab utama yang mereka berikan ialah tiada persefahaman, suami tidak bertanggungjawab, campurtangan mertua atau ipar duai, ketagihan dadah, curang, enggan dimadukan, dan lain-lain. Perlu dijelaskan di sini bahawa di bawah kategori lain-lain termasuklah masalah kewangan, penderaan, terlibat dengan jenayah, ketagihan judi, ketagihan alkohol, dan masalah kesihatan.

Secara keseluruhannya, berdasarkan Jadual 5.29, 38.1 peratus wanita menyatakan sebab

utama mereka bercerai adalah kerana tiada persefahaman. Ini diikuti dengan suami yang tidak bertanggungjawab sebanyak 19.0 peratus dan enggan dimadukan sebanyak 17.1 peratus. Jadual ini juga menunjukkan sebab perkahwinan dibubarkan mengikut umur. Peratusan wanita yang menyatakan sebab utama bercerai adalah disebabkan tiada persefahaman adalah tinggi di kalangan umur 30 hingga 34 tahun iaitu sebanyak 55.6 peratus. Ini mungkin kerana pada umur tersebut merupakan waktu yang paling aktif sama ada dalam kerjaya, masalah penjagaan anak mahupun sosialisasi. Menariknya di sini, di kalangan wanita dalam kumpulan umur 40-44 tahun dan 45-49 tahun, kedua-duanya mencatat hampir 17.0 peratus perkahwinan mereka bubar disebabkan suami curang. Peratusan ini berbeza dengan ketara berbanding kumpulan umur yang lebih muda.

Jadual 5.30 adalah bertujuan untuk melihat taburan peratus sebab utama berlakunya perceraian mengikut etnik. Analisis mendapati peratusan bercerai adalah tinggi disebabkan tiada persefahaman bagi setiap etnik. Perkahwinan bubar disebabkan suami curang adalah tinggi bagi etnik Cina

berbanding bumiputera. Peratusan wanita yang bercerai disebabkan campurtangan mertua atau ipar duai pula hanya terdapat di kalangan Bumiputera iaitu sebanyak 5.8 peratus.

Analisis mengikut strata menunjukkan peratusan wanita bercerai akibat tiada persefahaman adalah tinggi di kawasan bandar iaitu sebanyak 45.6 peratus. Ia berbeza dengan ketara dengan luar bandar yang mencatat 29.2 peratus. Bagi sebab-sebab yang lain, perbezaan tidak begitu ketara antara wanita di bandar dan di luar bandar (Jadual 5.31).

Jadual 5.32 menunjukkan peratusan sebab utama perkahwinan dibubarkan mengikut tahap persekolahan. Peratusan wanita yang menyatakan tiada persefahaman sebagai punca utama perceraian adalah tertinggi di kalangan wanita yang berpendidikan menengah iaitu sebanyak 60.0 peratus. Jadual tersebut juga menunjukkan peratusan punca perceraian kerana suami curang adalah agak tinggi di kalangan yang wanita yang berpendidikan rendah berbanding yang lebih berpendidikan.

Jadual 5.29
Sebab Perkahwinan Dibubarkan Mengikut Umur

Sebab	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	Jumlah
Campurtangan Mertua/lpar duai	16.7	0.0	0.0	4.5	6.7	5.6	4.8
Tiada Persefahaman	50.0	36.4	55.6	40.9	36.7	16.7	38.1
Tidak Bertanggungjawab	33.3	18.2	27.8	18.2	16.7	11.1	19.0
Masalah Kewangan	0.0	0.0	5.6	4.5	0.0	0.0	1.9
Tiada Zuriat	0.0	9.1	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0
Curang	0.0	9.1	11.1	4.5	16.7	16.7	11.4
Enggan Dimadukan	0.0	9.1	0.0	22.7	23.3	27.8	17.1
Terlibat Dengan Kes Jenayah	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	5.6	1.0
Ketagihan Judi	0.0	9.1	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0
Ketagihan Alkohol	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	5.6	1.0
Lain-lain	0.0	9.1	0.0	4.5	0.0	11.1	3.8
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.30
Sebab Perkahwinan Dibubarkan Mengikut Etnik

Sebab	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Campurtangan Mertua/lpar duai	5.8	0.0	0.0
Tiada Persefahaman	37.2	33.3	50.0
Tidak Bertanggungjawab	16.3	33.3	33.3
Masalah Kewangan	2.3	0.0	0.0
Tiada Zuriat	1.2	0.0	0.0
Curang	10.5	33.3	8.3
Enggan Dimadukan	19.8	0.0	0.0
Terlibat Dengan Kes Jenayah	0.0	0.0	8.3
Ketagihan Judi	1.2	0.0	0.0
Ketagihan Alkohol	1.2	0.0	0.0
Lain-lain	4.7	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.31
Perkahwinan Dibubarkan Mengikut Strata

Sebab	Bandar	Luar Bandar
Campurtangan Mertua/lpar duai	5.3	4.2
Tiada Persefahaman	45.6	29.2
Tidak Bertanggungjawab	22.8	14.6
Masalah Kewangan	0.0	4.2
Tiada Zuriat	1.8	0.0
Curang	12.3	12.5
Enggan Dimadukan	7.0	27.1
Terlibat Dengan Kes Jenayah	0.0	2.1
Ketagihan Judi	0.0	2.1
Ketagihan Alkohol	0.0	2.1
Lain-lain	5.3	2.1
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 5.32
Sebab Perkahwinan Dibubarkan Mengikut Tahap Persekolahan

Sebab	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6
Campurtangan Mertua/lpar duai	10.0	6.1	3.3	0.0	0.0
Tiada Persefahaman	30.0	30.3	40.0	60.0	0.0
Tidak Bertanggungjawab	10.0	27.3	10.0	25.0	100.0
Masalah Kewangan	5.0	0.0	3.3	0.0	0.0
Tiada Zuriat	0.0	0.0	3.3	0.0	0.0
Curang	15.0	9.1	13.3	10.0	0.0
Enggan Dimadukan	20.0	18.2	23.3	0.0	0.0
Terlibat Dengan Kes Jenayah	5.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Ketagihan Judi	0.0	3.0	0.0	0.0	0.0
Ketagihan Alkohol	0.0	0.0	3.3	0.0	0.0
Lain-lain	5.0	6.1	0.0	5.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

5.6 Poligami

Secara keseluruhannya, peratusan yang mengamalkan poligami adalah sedikit di Sabah. Ini dapat dilihat di dalam Jadual 5.33 di mana hanya 0.7 peratus daripada suami mengamalkan poligami. Namun begitu, ia tidak bermakna kita boleh meminggirkan isu tersebut. Analisis mengikut umur mendapati, peratusan suami yang mengamalkan poligami adalah lebih tinggi di kalangan suami yang tua berbanding yang lebih muda. Suami yang berada dalam kumpulan umur 50 tahun ke atas mencatatkan peratusan tertinggi yang mengamalkan poligami iaitu sebanyak 2.7 peratus berbanding kumpulan umur 40-49 tahun yang mencatat 0.4 peratus

dan kumpulan umur 30-39 tahun yang hanya mencatat 0.2 peratus. Amalan poligami tidak berlaku bagi suami yang berumur di bawah 30 tahun.

Analisis mengikut etnik mendapati peratusan poligami di kalangan Cina adalah tinggi berbanding etnik lain. Mereka mencatat 3.0 peratus berpoligami berbanding hanya 0.3 peratus di kalangan bumiputera. Analisis mengikut strata pula mendapati tiada perbezaan yang ketara di kedua-dua strata di mana hanya 0.7 peratus lelaki bandar dan 0.5 peratus lelaki luar bandar yang mengamalkan poligami (Jadual 5.34 & 5.35).

Berdasarkan Jadual 5.36, analisis mendapati amalan poligami dilihat lebih tinggi di kalangan suami yang berstatus majikan berbanding suami dengan status pekerjaan lain iaitu sebanyak 3.7 peratus. Jadual 5.37 menunjukkan peratusan melakukan poligami di kalangan suami adalah tinggi di kalangan

suami yang berpendapatan RM5,000 ke atas (1.8%) diikuti suami yang berpendapatan kurang dari RM1,000 (0.6%) dan RM1,000-RM1,999 (0.4%). ini menunjukkan bahawa amalan poligami adalah meningkat dengan meningkatnya pendapatan.

Jadual 5.33
Poligami Di Kalangan Suami Mengikut Umur

Bilangan Isteri	< 30	30-39	40-49	50+	Jumlah
1	100.0	99.8	99.6	97.3	99.4
2	0.0	0.2	0.4	1.6	0.5
3	0.0	0.0	0.0	1.1	0.2
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.34
Poligami Di Kalangan Suami Mengikut Etnik

Bilangan Isteri	Bumiputera	Cina	Lain-lain
1	99.7	97.0	97.1
2	0.1	3.0	2.9
3	0.2	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.35
Poligami Di Kalangan Suami Mengikut Strata

Bilangan Isteri	Bandar	Luar Bandar
1	99.3	99.4
2	0.5	0.4
3	0.2	0.1
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 5.36
Poligami Di Kalangan Suami Mengikut Status Pekerjaan

Bilangan Isteri	Majikan	Pekerja	Bekerja Sendiri	Pekerja Keluarga	Tidak Bekerja
1	96.3	99.9	98.6	100.0	100.0
2	3.7	0.1	0.9	0.0	0.0
3	0.0	0.0	0.5	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 5.37
Poligami Di Kalangan Suami Mengikut Pendapatan (RM)

Bilangan Isteri	<1,000	1,000-1,999	2,000-2,999	3,000-3,999	4,000-4,999	5,000+
1	99.4	99.6	100.0	100.0	100.0	98.2
2	0.5	0.4	0.0	0.0	0.0	0.9
3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

5.7 Rumusan

mereka berkahwin lewat.

Analisis data mengenai perkahwinan ini menunjukkan terdapat peningkatan dalam umur perkahwinan pertama. Secara ringkasnya, di kalangan wanita dalam kumpulan umur 25-29 tahun, 4.4 peratus di antara mereka yang berkahwin di bawah umur 15 tahun, akan tetapi di kalangan wanita dalam kumpulan umur 45-49 tahun, sebanyak 12.4 peratus daripada mereka berkahwin di bawah umur 15 tahun.

Perkahwinan semula adalah satu fenomena biasa di dalam masyarakat Malaysia. Walau bagaimanapun, hanya 6.0 peratus wanita yang berkahwin lebih daripada sekali dalam kajian ini. Bagi analisis poligami, hanya 0.7 peratus suami mengamalkan poligami. Walaupun angkanya kecil, tetapi tidak bermakna perkara ini bukan satu masalah dalam masyarakat Malaysia.

Min umur perkahwinan pertama turut menunjukkan peningkatan. Pengaruh pendidikan mungkin dijadikan faktor utama dalam peningkatan umur perkahwinan wanita. Min umur bagi mereka yang tidak bersekolah ialah 18.6 tahun manakala bagi yang berpendidikan tertiar pula ialah 24.9 tahun. Tempat tinggal juga mempunyai pengaruh dalam perkahwinan. Min umur perkahwinan pertama adalah tinggi di bandar berbanding di luar bandar.

Analisis perkahwinan pertama di dalam kajian ini menunjukkan 90.6 peratus pertama wanita ini masih kekal; lebih dua pertiga perkahwinan pertama bubar dengan bercerai dan berpisah. Selebihnya ialah kerana suami meninggal dunia. Peratusan perkahwinan pertama yang masih kekal adalah tinggi di kalangan Cina manakala peratusan yang menjadi bercerai adalah tinggi di kalangan Bumiputera. Perkahwinan pertama lebih kukuh bagi mereka yang berpendidikan tinggi berbanding dengan tidak bersekolah. Balu dan bercerai pula tinggi di kalangan yang tidak bersekolah berbanding yang berpendidikan tinggi. Ini mungkin kerana tempoh perkahwinan yang masih awal bagi mereka yang berpendidikan tertiar atau baru mendirikan rumahtangga memandangkan tempoh waktu pembelajaran menyebabkan

BAHAGIAN III : PERKAHWINAN DAN KESUBURAN

Bab 6

KESUBURAN

6.1 Pengenalan

Kesuburan atau fertiliti merujuk kepada bilangan anak yang benar-benar dilahirkan oleh seseorang perempuan. Kebolehan melahirkan anak secara fisiologi pula ditakrifkan sebagai fekunditi. Dalam bab ini, pengukuran kesuburan adalah hanya merujuk kepada kelahiran hidup bagi setiap wanita pernah berkahwin berumur 15 hingga 49 tahun. Walaupun maklumat yang diperoleh dari KPKM-4 ini mengandungi data tentang bayi yang mati dalam kandungan dan keguguran, ianya tidak diambil kira dalam analisis kesuburan.

Ukuran yang biasa digunakan dalam analisis kesuburan melalui kajian sampel ialah min bilangan anak yang pernah dilahirkan. Selain analisis tersebut, bab ini juga membincangkan isu-isu seperti keinginan untuk melahirkan anak lagi dan perihal tiada anak, supaya dapat kita lihat aspek-aspek berkaitan kesuburan dari perspektif yang lebih luas.

Analisis terhadap kesuburan dibuat mengikut faktor-faktor seperti umur, etnik, agama, strata, pendidikan, tempat tinggal semasa dibesarkan, umur pada perkahwinan pertama, tempoh sejak perkahwinan pertama, corak pekerjaan, status pekerjaan semasa, dan pendapatan wanita yang bekerja. Perbandingan maklumat antara kawasan kajian iaitu Sabah, Sarawak dan Semenanjung dibuat, manakala analisis trend pula dilakukan pada data siri masa yang didapati dari siri kajian yang lepas.

6.2 Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan

Bahagian ini membincangkan corak kesuburan berdasarkan purata bilangan

anak yang pernah dilahirkan mengikut umur semasa wanita dengan faktor-faktor yang telah dinyatakan sebelum ini. Dalam kajian ini, semua wanita pernah berkahwin yang disoal selidik telah ditanya mengenai hasil bagi setiap kehamilan mereka. Menerusi maklumat tersebut, analisis kemudiannya dilakukan ke atas bilangan anak yang pernah mereka lahirkan. Ingin dijelaskan di sini bahawa anak yang pernah dilahirkan adalah merujuk kepada kelahiran hidup sahaja. Jika terdapat satu keadaan di mana anak yang mati setelah dilahirkan tetapi ada menunjukkan tanda-tanda hidup sebelum mati, ianya dikategorikan sebagai kelahiran hidup.

Analisis dimulakan dengan mendapatkan min ke atas bilangan anak yang pernah dilahirkan oleh semua wanita pernah berkahwin mengikut umur semasa dan etnik, yang ditunjukkan pada Jadual 6.1 dan Carta 6.1. Seperti yang telah dijangka, min bilangan anak yang pernah dilahirkan adalah semakin tinggi mengikut umur. Min atau purata bilangan anak yang pernah dilahirkan adalah rendah di kalangan wanita muda dan tinggi di kalangan wanita yang lebih berumur. Secara purata, wanita berumur 15-19 tahun melahirkan 0.8 orang anak; wanita berumur 20-24 tahun melahirkan 1.6 orang anak; wanita berumur 25-29 tahun melahirkan 2.5 orang anak; dan wanita berumur 30-34 tahun melahirkan 3.3 orang anak. Purata ini kemudiannya dilihat meningkat pada kumpulan umur wanita yang lebih tinggi, iaitu 4.3 orang anak yang dilahirkan wanita berumur 35-39 tahun, 5.1 orang anak yang dilahirkan wanita berumur 40-44 tahun, dan 5.6 orang anak yang dilahirkan wanita berumur 45-49 tahun.

Ingin dijelaskan di sini bahawa kumpulan umur 45 hingga 49 tahun adalah peringkat akhir di mana seseorang wanita mampu

melahirkan anak sebelum memasuki era menopause. Oleh yang demikian, purata bilangan anak yang dilahirkan oleh wanita dalam kumpulan umur terakhir ini boleh dianggapkan sebagai tahap kesuburan lengkap.

Sementara itu, dari sudut etnik yang dapat dilihat pada jadual dan carta yang telah disebut di atas, analisis mendapati secara umumnya, kesuburan di kalangan wanita Cina adalah rendah apabila dibandingkan dengan kesuburan di kalangan wanita Bumiputera dan wanita etnik Lain-lain. Wanita Cina didapati sedikit lewat melahirkan anak berbanding wanita Bumiputera dan wanita etnik Lain-lain. Apabila kita melihat kepada struktur umur, corak kesuburan di kalangan wanita Cina meningkat dengan perlahan, khususnya di kalangan mereka yang berusia lebih 35 tahun. Corak kesuburan tersebut bagaimanapun berbeza, khususnya apabila dibandingkan dengan corak kesuburan wanita Bumiputera yang didapati lebih tinggi bagi setiap kumpulan umur. Pada peringkat kesuburan lengkap, wanita Bumiputera melahirkan secara purata 6.1 orang anak dan wanita Cina pula melahirkan 3.3 orang anak. Sementara wanita etnik Lain-lain didapati melahirkan secara purata 4.2 orang anak pada peringkat yang sama.

Dalam analisis yang dilakukan mengikut agama, didapati kesuburan di kalangan wanita Islam dan wanita Kristian menunjukkan pola yang hampir sama. Mereka melahirkan anak pada awal usia dan mempunyai kesuburan yang tinggi pada kumpulan umur yang lebih tinggi. Keadaan yang sebaliknya pula didapati di kalangan wanita Buddha, di mana tahap kesuburannya adalah jelas lebih rendah pada setiap kumpulan umur. Pada tahap kesuburan lengkap, wanita Islam melahirkan secara purata sebanyak 5.9 orang anak, wanita Kristian melahirkan 5.8 orang anak, dan wanita Buddha melahirkan 3.4 orang anak (Jadual 6.2).

Seterusnya, hasil kajian kesuburan mengikut strata ditunjukkan pada Jadual 6.3 dan Carta 6.2. Secara keseluruhan, didapati pola kesuburan wanita bandar dan wanita luar bandar adalah tidak banyak berbeza. Walau bagaimanapun, terdapat perbezaan dari segi

trend, iaitu peningkatan bilangan anak yang dilahirkan adalah lebih besar di kalangan wanita luar bandar bagi kumpulan umur yang lebih tinggi. Manakala dari segi capaian pada tahap kesuburan lengkap, terdapat sedikit perbezaan pada bilangan anak yang pernah dilahirkan. Pada peringkat ini, wanita bandar secara puratanya melahirkan 5.2 orang anak, manakala wanita luar bandar melahirkan 6.0 orang anak.

Kajian ke atas pendidikan pula mendapati perbezaan ketara dalam corak kesuburan di kalangan wanita berpendidikan rendah atau tidak bersekolah dengan mereka yang berpendidikan tinggi. Kesuburan didapati jatuh kesan daripada peningkatan tahap pendidikan seseorang wanita. Wanita yang tidak bersekolah didapati melahirkan anak pada awal usia. Manakala bagi wanita yang berpendidikan tertiar, mereka melahirkan anak lebih lewat kerana tempoh pendidikan yang dilalui adalah lebih lama, yang sedikit sebanyak melambatkan usia untuk berkahwin dan melahirkan anak. Pada tahap kesuburan lengkap, secara purata wanita yang tidak bersekolah melahirkan 6.5 orang anak, manakala wanita berpendidikan tertiar melahirkan 2.7 orang anak. Keadaan ini cukup untuk menggambarkan bagaimana pendidikan yang lebih tinggi boleh memberi kesan kepada kejatuhan tahap kesuburan seseorang wanita (Jadual 6.4).

Analisis seterusnya dilakukan mengikut tempat wanita dibesarkan. Didapati semua wanita melahirkan anak dalam kumpulan umur termuda, iaitu dalam lingkungan umur 15-19 tahun. Purata tertinggi bilangan anak yang dilahirkan dalam kumpulan umur tersebut adalah di kalangan wanita yang dibesarkan di bandar, diikuti oleh wanita yang dibesarkan di luar bandar dan wanita yang dibesarkan di luar negara. Walau bagaimanapun, pada tahap kesuburan lengkap, min bilangan anak yang pernah dilahirkan didapati paling tinggi di kalangan wanita yang dibesarkan di luar bandar, diikuti oleh wanita yang dibesarkan di luar negara dan wanita yang dibesarkan di bandar (Jadual 6.5).

Perkahwinan merupakan satu faktor yang boleh mempengaruhi tahap kesuburan

seseorang wanita menerusi perbezaan umur pada perkahwinan pertama dan tempoh sejak perkahwinan pertama. Hasil analisis pada Jadual 6.6 menunjukkan secara amnya, kesuburan yang lebih tinggi adalah di kalangan wanita yang berkahwin pada usia yang lebih muda, manakala kesuburan yang lebih rendah didapati di kalangan wanita yang berkahwin lebih lewat. Pada tahap kesuburan lengkap, wanita yang berkahwin di bawah usia 17 tahun melahirkan secara purata 7.4 orang anak. Purata bilangan anak yang dilahirkan adalah semakin rendah pada umur perkahwinan yang lebih tinggi. Di kalangan wanita yang berkahwin dalam usia 30 tahun dan lebih, purata bilangan anak yang dilahirkan pada tahap kesuburan lengkap ialah 2.4 orang anak. Maklumat tersebut menunjukkan bahawa faktor lewat berkahwin menyebabkan kejatuhan tahap kesuburan seseorang wanita.

Sementara itu, jika dilihat dari sudut umur perkahwinan pertama sahaja, wanita yang berkahwin di bawah usia 17 tahun melahirkan secara purata 5.4 orang anak, iaitu tahap kesuburan yang tertinggi, manakala wanita yang berkahwin pada usia 30 tahun dan lebih, melahirkan 1.8 orang anak, iaitu tahap kesuburan yang terendah. Pengiraan ini tidak mengambil kira aspek umur semasa wanita.

Kajian ke atas faktor perkahwinan seterusnya dibuat mengikut tempoh sejak perkahwinan pertama seperti yang ditunjukkan pada Jadual 6.7. Maklumat yang diperoleh menunjukkan min bilangan anak yang dilahirkan meningkat mengikut tempoh perkahwinan, di mana bilangan anak adalah rendah bagi mereka yang berkahwin dalam tempoh yang singkat, dan tinggi bilangannya bagi mereka yang telah berkahwin dalam tempoh yang panjang sejak perkahwinan pertama. Keadaan ini juga didapati berlaku pada tahap kesuburan lengkap. Manakala analisis yang dilakukan tanpa mengambil kira aspek umur semasa mendapati, secara purata, wanita yang berkahwin dalam tempoh kurang daripada 5 tahun melahirkan 1.1 orang anak, dan bilangannya didapati terus meningkat, iaitu 2.4 orang anak bagi wanita yang berkahwin dalam tempoh 5-9 tahun, 3.7 orang anak bagi wanita yang

berkahwin dalam tempoh 10-19 tahun, 5.8 orang anak bagi wanita yang berkahwin dalam tempoh 20-29 tahun, dan 7.1 orang anak bagi wanita yang berkahwin dalam tempoh tiga puluh tahun dan lebih.

Menerusi analisis kesan faktor perkahwinan ke atas kesuburan, dapat dijelaskan bahawa wanita yang berkahwin lebih awal mempunyai tempoh terdedah kepada kelahiran anak yang lebih panjang, seterusnya faktor ini menyumbang kepada paras kesuburan yang lebih tinggi. Manakala bagi yang berkahwin lewat, tempoh terdedah kepada kelahiran anak adalah lebih singkat. Ini kerana apabila lewat berkahwin, mereka cepat melepasi umur paling produktif untuk melahirkan anak, iaitu di bawah usia 35 tahun. Keadaan ini akhirnya membawa kepada kejatuhan paras kesuburan.

Kesan faktor pekerjaan ke atas kesuburan wanita turut dikaji dalam analisis ini. Analisis yang dibuat mengikut corak pekerjaan mendapati, golongan wanita yang bekerja hanya selepas kahwin melahirkan anak lewat berbanding wanita yang tidak pernah bekerja, wanita yang bekerja hanya sebelum kahwin, dan wanita yang bekerja sebelum dan selepas kahwin. Pada tahap kesuburan lengkap, kesuburan yang tertinggi adalah di kalangan wanita yang tidak pernah bekerja, manakala yang terendah adalah di kalangan wanita yang bekerja sebelum dan selepas kahwin. Penemuan ini menunjukkan wanita yang tidak bekerja mempunyai kesuburan yang tinggi, manakala keadaan sebaliknya berlaku di kalangan wanita bekerja semenjak mereka belum berkahwin. Umumnya kita mengetahui bahawa mereka yang bekerja biasanya mempunyai masalah penjagaan anak, dan ianya mungkin mengehad kemahuan seseorang wanita untuk mendapat lebih ramai anak (Jadual 6.8).

Kajian kesuburan mengikut status pekerjaan pula mendapati, wanita yang berstatus tidak bekerja, pekerja, dan bekerja sendiri melahirkan anak pada awal usia berbanding wanita yang berstatus majikan, dan pekerja keluarga tanpa upah. Wanita yang tidak bekerja ialah golongan yang tidak pernah bekerja dan mereka yang telah berhenti kerja. Manakala status pekerja keluarga

tanpa upah ialah mereka yang membantu keluarga dalam pelbagai sektor seperti perniagaan, pertanian, penternakan dan sebagainya, tetapi tidak mendapat upah seperti seorang pekerja biasa. Pada tahap kesuburan lengkap, kesuburan yang tertinggi adalah di kalangan wanita berstatus pekerja keluarga tanpa upah, diikuti oleh wanita yang bekerja sendiri, wanita yang tidak bekerja, wanita yang berstatus pekerja, dan wanita yang berstatus majikan (Jadual 6.9).

Faktor pekerjaan lain yang turut digunakan dalam kajian ke atas kesuburan ialah pendapatan wanita bekerja, seperti yang ditunjukkan pada Jadual 6.10. Jumlah pendapatan ini dikira berdasarkan pendapatan tetap, pendapatan sampingan, jika ada, dan juga pemberian dalam bentuk kebendaan, dalam tempoh sebulan. Secara umumnya, kesuburan wanita yang bekerja adalah sedikit rendah berbanding kesuburan bagi keseluruhan wanita yang dikaji. Jika kita melihat kesuburan dari sudut pendapatan, terdapat dua pola kesuburan yang berbeza. Situasi di kalangan wanita bekerja yang berpendapatan di bawah RM 1,500 menunjukkan kesuburan yang tinggi, manakala wanita bekerja yang berpendapatan lebih daripada RM 1,500 menunjukkan kesuburan yang rendah. Pada tahap kesuburan lengkap, kesuburan yang tertinggi ialah di kalangan wanita bekerja yang berpendapatan bawah RM 500, iaitu purata 4.4 orang anak, manakala kesuburan terendah adalah di kalangan wanita bekerja yang berpendapatan RM 2,000 ke atas, dengan 2.8 orang anak.

Setelah melakukan analisis ke atas bilangan anak yang pernah dilahirkan dengan menggunakan data KPKM-4 (2004), maklumat tersebut kemudiannya dibandingkan dengan data yang diperolehi melalui kajian sebelumnya pada tahun 1989. Jadual 6.11 dan Carta 6.3 menunjukkan kesuburan untuk dua tempoh masa yang berbeza. Secara amnya, kesuburan pada tahun 2004 didapati lebih rendah berbanding tahun 1989, dan keadaan itu berlaku pada setiap kumpulan umur. Min bilangan anak yang dilahirkan wanita dalam kumpulan umur muda didapati hampir sama bagi dua tempoh tersebut, manakala pada tahap

kesuburan lengkap, terdapat perbezaan yang sedikit ketara dicatatkan, iaitu 6.0 orang anak yang dilahirkan pada tahun 1989 dan 5.6 orang anak yang dilahirkan pada tahun 2004. Kesuburan yang dilihat semakin rendah ini dipengaruhi oleh perubahan dan pembangunan sosio-ekonomi seperti perkahwinan, pendidikan, pekerjaan dan juga pendapatan. Selain itu, penurunan min bilangan anak yang dilahirkan pada tahap kesuburan lengkap memberi petunjuk bahawa saiz sesebuah keluarga masa kini semakin mengecil. Walau bagaimanapun, berdasarkan situasi semasa, kesuburan wanita di Sabah masih lagi dianggap sebagai tinggi berbanding Malaysia secara keseluruhan.

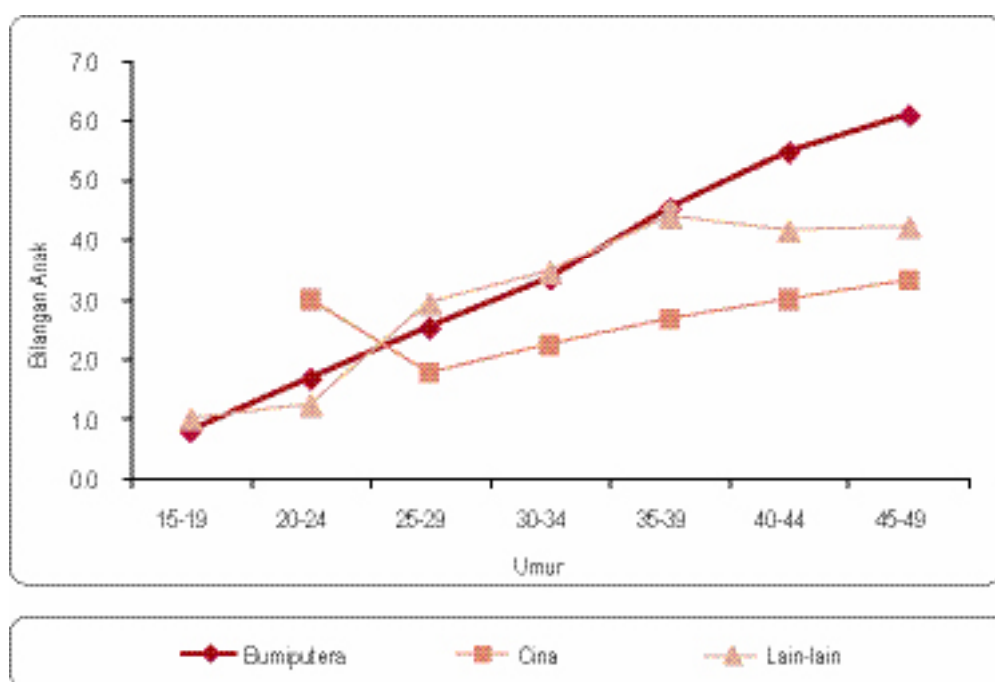
Selain melakukan analisis ke atas dua tempoh masa yang berbeza, analisis juga dilakukan mengikut kawasan kajian di Malaysia, iaitu antara Sabah, Sarawak dan Semenanjung untuk tahun 2004. Menerusi maklumat yang ditunjukkan pada Jadual 6.12 dan Carta 6.4, analisis mendapati kesuburan wanita di Sabah adalah yang paling tinggi bagi hampir semua kumpulan umur, manakala paras kesuburan wanita di Sarawak dan Semenanjung adalah rendah, dan kedua-duanya turut menunjukkan pola kesuburan yang hampir sama.

Min bilangan anak yang dilahirkan wanita dalam kumpulan umur paling muda didapati tidak banyak berbeza, di mana purata sebanyak 0.8 orang anak dilahirkan oleh wanita di Sabah dan Sarawak, sementara purata 0.7 orang anak dilahirkan oleh wanita di Semenanjung, iaitu bagi wanita dalam kumpulan umur 15-19 tahun. Purata bilangan anak yang dilahirkan wanita dilihat semakin tinggi sehingga kumpulan umur tertinggi bagi Sabah dan Sarawak, tetapi di Semenanjung min bilangan anak yang pernah dilahirkan meningkat setakat kumpulan umur 40-44 tahun sahaja. Maklumat ini bermaksud tahap kesuburan lengkap wanita di Semenanjung dicapai lebih awal berbanding wanita di Sabah dan Sarawak yang mempunyai purata bilangan anak tertinggi pada kumpulan akhir umur reproduktif. Pada tahap kesuburan lengkap, secara purata sebanyak 5.6 orang anak pernah dilahirkan oleh wanita di Sabah, manakala 3.9 orang anak pernah dilahirkan oleh wanita di Sarawak dan Semenanjung.

Jadual 6.1
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Etnik

Umur	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
15-19	0.8	-	1.0	0.8
20-24	1.7	3.0	1.2	1.6
25-29	2.5	1.8	2.9	2.5
30-34	3.3	2.2	3.5	3.3
35-39	4.6	2.7	4.4	4.3
40-44	5.5	3.0	4.1	5.1
45-49	6.1	3.3	4.2	5.6

Carta 6.1
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Etnik

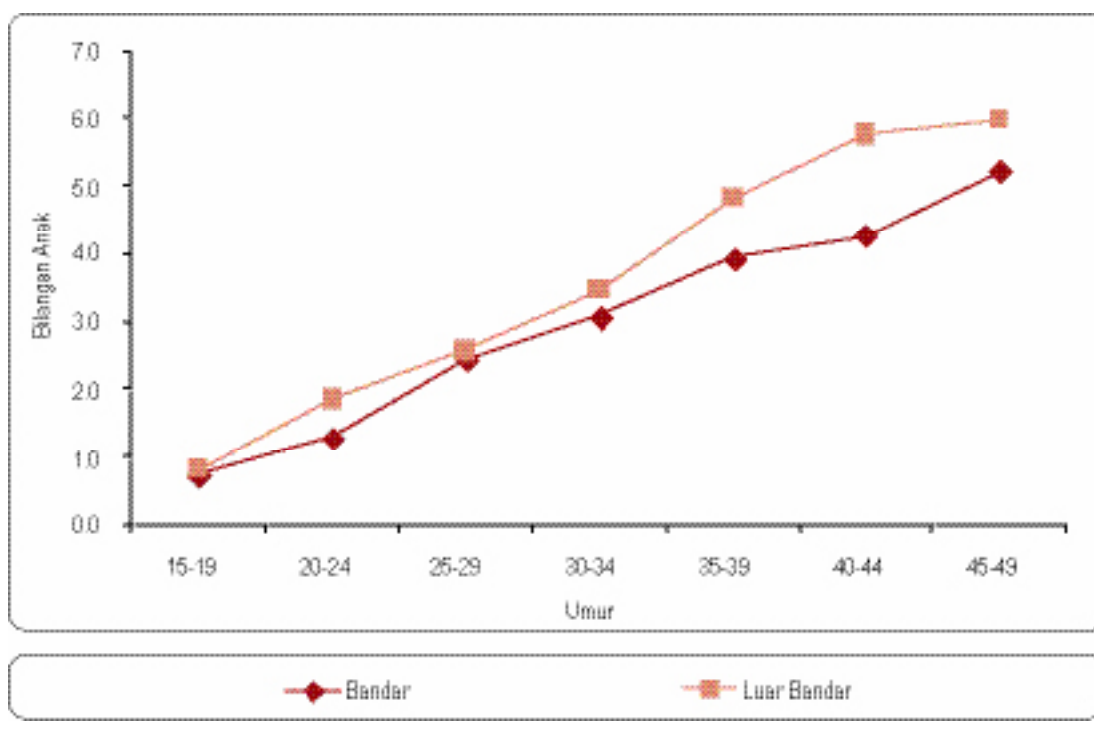
Jadual 6.2
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Agama

Umur	Islam	Buddha	Kristian
15-19	0.9	-	0.7
20-24	1.5	1.0	2.0
25-29	2.6	1.3	2.5
30-34	3.3	2.8	3.3
35-39	4.6	2.9	4.2
40-44	5.3	2.9	5.3
45-49	5.9	3.4	5.8

Jadual 6.3
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan
Mengikut Umur Dan Strata

Umur	Bandar	Luar Bandar
15-19	0.7	0.8
20-24	1.3	1.8
25-29	2.4	2.6
30-34	3.1	3.5
35-39	3.9	4.8
40-44	4.3	5.8
45-49	5.2	6.0

Carta 6.2
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Strata

Jadual 6.4
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Tahap Persekolahan

Umur	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
15-19	1.0	0.9	0.6	0.7	-	-
20-24	2.1	2.1	1.8	1.3	0.8	0.5
25-29	3.2	3.4	2.9	2.1	2.2	1.4
30-34	4.8	3.8	3.3	2.8	1.7	2.3
35-39	5.6	4.8	4.4	3.8	3.5	2.7
40-44	5.9	5.9	4.5	4.0	1.5	3.7
45-49	6.5	5.8	5.2	4.1	3.5	2.7

Jadual 6.5
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Tempat Wanita Dibesarkan

Umur	Bandar	Luar Bandar	Luar Negara
15-19	1.1	0.7	0.0
20-24	1.4	1.7	1.4
25-29	2.2	2.5	3.2
30-34	3.0	3.3	3.2
35-39	4.1	4.4	4.0
40-44	3.4	5.3	5.0
45-49	4.0	6.0	4.5

Jadual 6.6
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Semasa Dan Umur Pada Perkahwinan Pertama

Umur	Umur Pada Perkahwinan Pertama						
	<17	17-18	19-20	21-22	23-24	25-29	30+
15-19	1.0	0.7	0.4	-	-	-	-
20-24	2.4	2.0	1.4	1.0	0.6	-	-
25-29	4.2	3.1	2.9	2.3	1.6	1.0	-
30-34	5.3	4.4	3.6	3.3	2.6	1.9	1.3
35-39	5.7	5.5	4.6	4.3	3.2	3.1	1.6
40-44	7.1	6.5	5.2	4.9	4.0	3.3	1.8
45-49	7.4	6.5	5.9	5.8	3.8	3.9	2.4
Jumlah	5.4	4.6	3.8	3.6	2.8	2.6	1.8

Jadual 6.7
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama

Umur	Tahun Dalam Tempoh				
	<5	5-9	10-19	20-29	30+
15-19	0.8	2.0	-	-	-
20-24	1.1	2.4	3.0	-	-
25-29	1.2	2.6	3.7	-	-
30-34	1.3	2.2	3.7	6.9	-
35-39	1.4	2.3	4.0	5.8	-
40-44	0.8	1.9	3.4	6.0	6.4
45-49	-	1.8	2.3	5.4	7.2
Jumlah	1.1	2.4	3.7	5.8	7.1

Jadual 6.8
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Corak Pekerjaan

Umur	Tidak Pernah Bekerja	Bekerja Sebelum Kahwin Sahaja	Bekerja Selepas Kahwin Sahaja	Bekerja Sebelum Dan Selepas Kahwin
15-19	0.7	0.8	-	1.0
20-24	2.2	1.6	1.8	1.2
25-29	3.3	2.7	2.3	1.8
30-34	4.0	3.4	3.5	2.8
35-39	4.8	4.3	4.9	3.9
40-44	6.8	4.4	5.1	4.2
45-49	6.3	5.6	5.7	4.9

Jadual 6.9
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Status Pekerjaan

Umur	Tidak Bekerja	Majikan	Pekerja	Bekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah
15-19	0.8	-	1.0	1.0	-
20-24	1.7	-	1.3	1.0	3.0
25-29	2.9	2.0	1.6	3.0	1.0
30-34	3.6	4.0	2.5	2.8	6.3
35-39	4.5	3.4	3.8	4.5	4.5
40-44	5.4	5.0	4.0	4.9	6.9
45-49	5.8	3.0	4.2	6.2	7.5

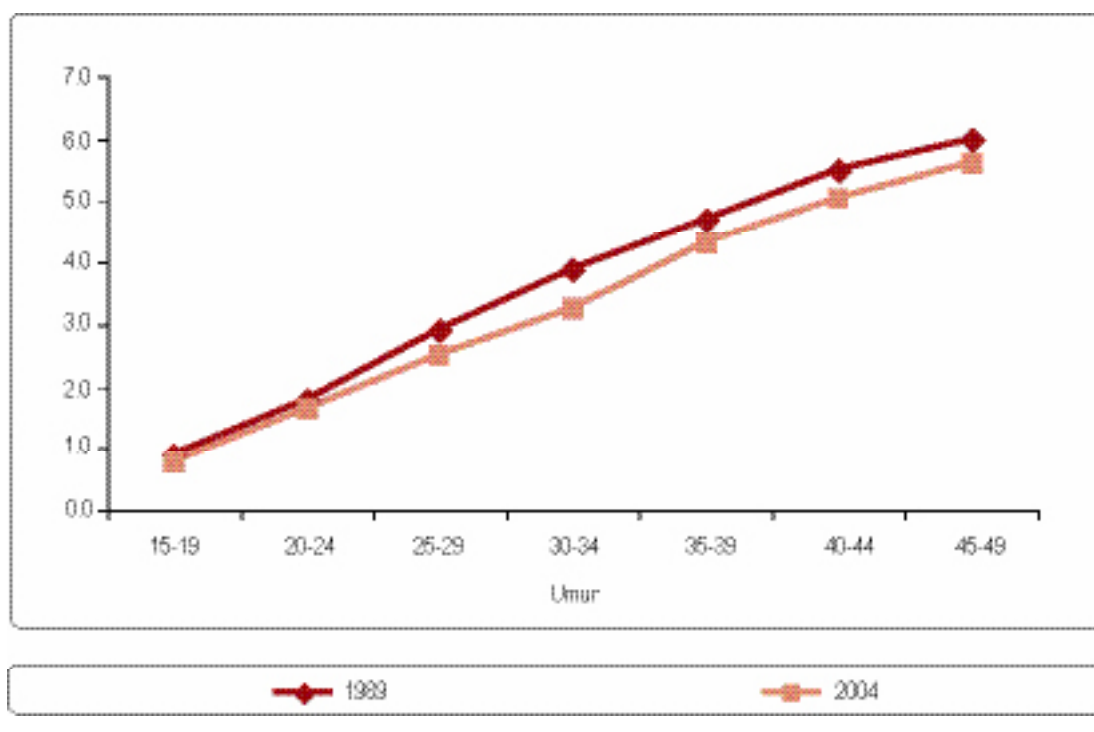
Jadual 6.10
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur Dan Pendapatan Wanita Bekerja

Umur	Pendapatan (RM)					Jumlah
	<500	500-999	1,000-1,499	1,500-1,999	2,000+	
15-19	1.0	-	-	-	-	1.0
20-24	1.7	1.1	2.0	-	2.0	1.4
25-29	2.2	1.8	1.7	1.1	2.0	1.8
30-34	3.2	2.3	1.9	2.6	1.7	2.6
35-39	4.0	3.9	3.7	2.2	3.4	3.6
40-44	4.1	3.9	3.6	2.7	3.7	3.8
45-49	4.4	4.1	4.2	3.2	2.8	4.0

Jadual 6.11
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur,
Sabah, 1989 dan 2004

Umur	1989	2004
15-19	0.9	0.8
20-24	1.8	1.6
25-29	2.9	2.5
30-34	3.9	3.3
35-39	4.7	4.3
40-44	5.5	5.1
45-49	6.0	5.6

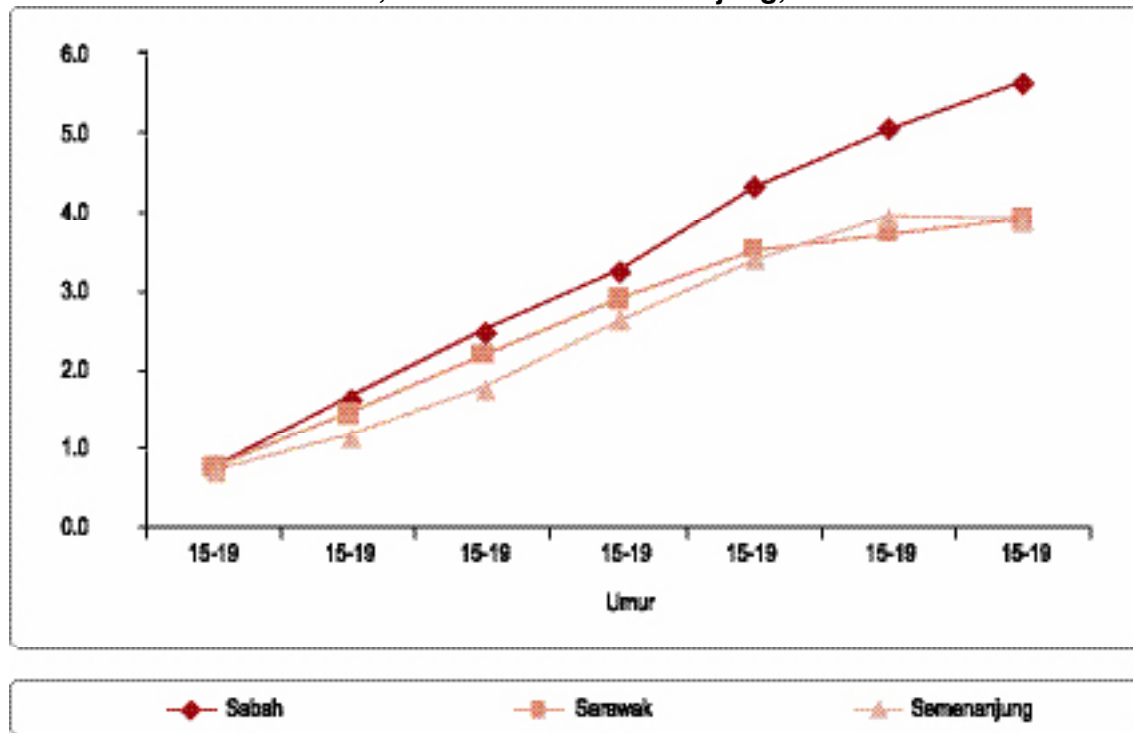
Carta 6.3
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur,
Sabah, 1989 Dan 2004

Jadual 6.12
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur,
Sabah, Sarawak Dan Semenanjung, 2004

Umur	Sabah	Sarawak	Semenanjung
15-19	0.8	0.8	0.7
20-24	1.6	1.5	1.2
25-29	2.5	2.2	1.8
30-34	3.3	2.9	2.6
35-39	4.3	3.5	3.4
40-44	5.1	3.7	3.9
45-49	5.6	3.9	3.9

Carta 6.4
Min Bilangan Anak Yang Pernah Dilahirkan Mengikut Umur,
Sabah, Sarawak Dan Semenanjung, 2004

6.3 Keinginan Melahirkan Anak Lagi

Dalam bahagian yang lepas, kita telah membincang corak kesuburan dengan melakukan analisis min bilangan anak yang pernah dilahirkan mengikut faktor-faktor seperti umur, etnik, agama dan sebagainya. Selain itu, kita juga boleh mengkaji kesuburan dari sudut yang lain. Maka analisis yang dilakukan dalam bahagian ini menunjukkan keinginan atau kecenderungan seseorang wanita untuk mendapat anak lagi, dengan menggunakan faktor-faktor yang sama seperti analisis sebelumnya. Keinginan wanita untuk melahirkan anak lagi merupakan antara faktor yang boleh mempengaruhi tahap kesuburan wanita. Dari itu, satu soalan berkaitan keinginan melahirkan anak lagi telah ditanya kepada mereka yang masih berkahwin sahaja, iaitu tidak termasuk balu, telah bercerai atau berpisah. Soalan tersebut diajukan tanpa mengambil kira sama ada mereka ini pernah atau tidak melahirkan anak. Wanita yang memberikan jawapan 'bergantung' selain daripada 'ya' juga adalah dianggap sebagai golongan yang masih berkeinginan melahirkan anak lagi.

Keinginan atau kecenderungan tersebut kemudiannya diukur mengikut bilangan anak yang pernah dilahirkan oleh tiap-tiap wanita tersebut. Mereka dikategorikan kepada wanita yang masih tiada anak, mempunyai seorang anak, 2 orang anak, 3 orang anak, 4 orang anak, dan mempunyai 5 orang anak atau lebih. Perbezaan kecenderungan wanita untuk melahirkan anak lagi kemudiannya dibandingkan berdasarkan analisis mengikut umur, etnik dan sebagainya, iaitu sama seperti faktor-faktor yang digunakan dalam analisis terdahulu.

Analisis dimulakan dengan membandingkan peratusan wanita yang ingin melahirkan anak lagi mengikut bilangan anak dan umur yang ditunjukkan pada Jadual 6.13. Secara keseluruhan, peratusan wanita yang ingin melahirkan anak lagi dilihat menurun mengikut peningkatan bilangan anak yang dilahirkan. Sebanyak 89.1 daripada wanita yang masih tiada anak dan 91.0 peratus daripada wanita yang telah melahirkan seorang anak menyatakan keinginan untuk mendapat anak. Walaupun peratusan ini didapati semakin rendah mengikut peningkatan bilangan anak yang dilahirkan, terdapat

21.8 peratus di kalangan wanita yang telah melahirkan 5 orang anak atau lebih, masih berhasrat melahirkan anak lagi. Terdapat satu trend kecenderungan yang boleh dilihat di mana wanita yang telah memiliki anak kurang daripada 3 orang kebanyakannya ingin melahirkan anak lagi. Manakala wanita yang telah melahirkan sekurang-kurangnya 4 orang anak kebanyakannya didapati tidak berhasrat menambah zuriat.

Sementara itu dari jadual yang sama, dari segi umur, keinginan wanita untuk melahirkan anak lagi adalah tinggi di kalangan wanita dalam kumpulan umur muda, dan lebih rendah bagi mereka yang tergolong dalam kumpulan umur tinggi. Peratusan tertinggi yang ingin melahirkan anak lagi ialah di kalangan wanita dalam kumpulan umur 15-19 tahun iaitu 89.2 peratus, manakala peratusan terendah ialah di kalangan wanita dalam kumpulan umur 45-49 tahun dengan 9.6 peratus. Jika dilihat dengan jelas, terdapat 2 trend kecenderungan melahirkan anak berdasarkan umur. Didapati kebanyakan wanita yang berumur kurang daripada 35 tahun menyatakan hasrat ingin melahirkan anak lagi. Manakala keadaan sebaliknya didapati di kalangan wanita berumur 35 tahun ke atas yang kebanyakannya didapati tidak cenderung untuk melahirkan anak lagi.

Jika dilihat keinginan melahirkan anak lagi dari sudut bilangan anak yang dilahirkan dan umur wanita sekaligus, didapati keinginan melahirkan anak adalah tinggi bagi mereka yang masih tiada anak sehingga mereka yang mempunyai seorang anak, termasuk mereka yang tergolong dalam kumpulan umur tinggi. Kecenderungan yang tinggi untuk melahirkan anak lagi kebanyakannya didapati di kalangan wanita berumur bawah 35 tahun, walaupun telah melahirkan ramai anak.

Analisis kemudiannya dilakukan mengikut etnik yang ditunjukkan pada Jadual 6.14. Hasilnya, didapati kecenderungan untuk melahirkan anak di kalangan wanita Cina adalah rendah berbanding wanita Bumiputera, termasuk golongan yang masih tiada anak. Wanita Cina yang telah melahirkan 2 orang anak kebanyakannya

tidak cenderung untuk menambah zuriat lagi. Keadaan ini adalah berbeza bagi wanita Bumiputera yang kebanyakannya masih berhasrat menambah zuriat bagi mereka yang telah memiliki kurang daripada 3 orang anak. Tahap keinginan melahirkan anak lagi bagi wanita Bumiputera juga menurun dengan perlahan berbanding wanita Cina mengikut peningkatan bilangan anak yang dimiliki. Sebanyak 22.4 peratus wanita Bumiputera yang telah melahirkan 5 orang anak atau lebih, masih mempunyai keinginan melahirkan anak lagi berbanding 0.0 peratus yang dicatat di kalangan wanita Cina. Maklumat ini dapat menyokong pendapat ke atas paras kesuburan yang tinggi di kalangan wanita Bumiputera berbanding wanita Cina.

Dari sudut agama, kecenderungan wanita Islam dan Kristian untuk melahirkan anak adalah hampir sama iaitu tinggi berbanding wanita Buddha. Kebanyakan wanita Islam dan Kristian yang telah melahirkan 3 orang anak masih berhasrat menambah zuriat. Bagi wanita Buddha pula, mereka didapati tidak cenderung melahirkan anak lagi setelah melahirkan sekurang-kurangnya 2 orang anak. Peratusan ingin melahirkan anak lagi bagi wanita Islam dan Kristian jatuh secara perlahan berbanding wanita Buddha mengikut bilangan anak. Sebanyak 22.9 dan 21.4 peratus di kalangan wanita Islam dan Kristian yang telah melahirkan 5 orang anak atau lebih, masih berhasrat melahirkan anak lagi berbanding 0.0 peratus yang dicatatkan di kalangan wanita Buddha dalam kategori yang sama. Kadar ini menunjukkan wanita Islam dan Kristian cenderung memiliki saiz keluarga yang lebih besar berbanding wanita Buddha.

Keinginan melahirkan anak lagi kemudiannya dikaji mengikut strata yang ditunjukkan pada Jadual 6.16 dan Carta 6.5. Secara umumnya, golongan wanita bandar dan luar bandar didapati cenderung untuk melahirkan ramai anak. Walau bagaimanapun, terdapat sedikit perbezaan dari segi trend kecenderungan di antara wanita di bandar dengan wanita di luar bandar jika dilihat mengikut kategori bilangan anak. Peratusan wanita bandar yang ingin melahirkan anak lagi dilihat jatuh dengan cepat khususnya bagi mereka yang telah

melahirkan seorang anak. Manakala bagi wanita luar bandar, keinginan melahirkan anak lagi didapati jatuh secara perlahan bagi mereka yang telah melahirkan seorang anak. Begitupun, terdapat persamaan bagi kedua-dua golongan ini, iaitu lebih kurang satu perlima daripada mereka yang telah melahirkan 5 orang anak atau lebih didapati ingin melahirkan anak lagi.

Bagi analisis yang dilakukan mengikut pendidikan, secara amnya kita dapati tidak terdapat banyak perbezaan kenderungan melahirkan anak lagi sama ada di kalangan wanita yang tidak bersekolah mahupun mereka yang berpendidikan tinggi. Peratusan ingin melahirkan anak adalah tinggi bagi mereka yang masih tiada anak, dan peratusan yang agak tinggi juga didapati di kalangan wanita yang telah melahirkan 5 orang anak atau lebih, yang berhasrat melahirkan anak lagi (Jadual 6.17).

Faktor tempat wanita dibesarkan turut digunakan dalam bahagian ini. Analisis mendapati kecenderungan untuk melahirkan anak bagi wanita yang dibesarkan di bandar jatuh dengan cepat berbanding wanita yang dibesarkan di luar bandar dan di luar negara. Selain itu, wanita yang dibesarkan di luar bandar dan di luar negara didapati sedikit cenderung melahirkan ramai anak berbanding wanita yang dibesarkan di bandar (Jadual 6.18).

Faktor-faktor perkahwinan diambil kira dalam analisis ini untuk melihat kesannya ke atas kecenderungan wanita untuk melahirkan anak lagi. Menerusi analisis yang dilakukan mengikut umur pada perkahwinan pertama yang ditunjukkan dalam Jadual 6.19, secara amnya didapati kecenderungan untuk melahirkan anak bagi wanita yang berkahwin pada lewat usia adalah tinggi, dan lebih rendah pula bagi wanita yang berkahwin pada usia muda. Sebanyak 64.7 peratus wanita yang berkahwin pada usia 30 tahun atau lebih, didapati ingin melahirkan anak iaitu peratusan tertinggi mengikut umur perkahwinan pertama. Manakala sebanyak 39.5 peratus wanita yang berkahwin di bawah usia 17 tahun menyatakan hasrat tersebut, yang juga merupakan peratusan terendah. Selain itu kecenderungan untuk

melahirkan anak lagi yang dapat dilihat mengikut trend bilangan anak yang telah dilahirkan menunjukkan tidak terdapat banyak perbezaan. Kecenderungan mereka dilihat jatuh secara perlahan mengikut peningkatan bilangan anak yang dimiliki. Lebih satu perlima wanita yang berkahwin di bawah usia 29 tahun yang telah melahirkan 5 orang anak atau lebih, berhasrat melahirkan anak lagi. Bagaimanapun, hampir kesemua wanita yang berkahwin pada umur 30 tahun atau lebih yang memiliki 5 orang anak atau lebih, didapati tidak berhasrat melahirkan anak lagi.

Analisis ke atas faktor perkahwinan yang lain ialah menerusi tempoh sejak perkahwinan pertama yang ditunjukkan pada Jadual 6.20. Secara amnya, keinginan melahirkan anak dilihat menurun bagi wanita yang telah berkahwin dalam tempoh yang lebih panjang. Sebanyak 89.2 peratus wanita yang telah berkahwin kurang daripada 5 tahun didapati berhasrat melahirkan anak lagi iaitu peratusan tertinggi mengikut tempoh perkahwinan. Manakala peratusan yang terendah ialah bagi mereka yang telah berkahwin selama 30 tahun atau lebih, iaitu 5.9 peratus. Selain itu, kecenderungan wanita untuk melahirkan anak lagi didapati lebih tinggi bagi mereka yang telah berkahwin dalam tempoh yang lebih singkat, walaupun telah melahirkan lebih ramai anak. Keadaan yang sebaliknya didapati bagi wanita yang telah berkahwin lebih lama, di mana kebanyakan mereka tidak berhasrat melahirkan anak lagi.

Analisis ke atas faktor pekerjaan dimulakan mengikut corak pekerjaan wanita. Didapati pola kecenderungan melahirkan anak lagi adalah hampir sama bagi setiap golongan wanita yang tidak pernah bekerja, golongan yang bekerja hanya sebelum kahwin, golongan yang bekerja hanya selepas kahwin, dan golongan yang bekerja sejak sebelum kahwin. Kecenderungan untuk melahirkan anak lagi yang dilihat tinggi bagi mereka yang tiada anak dan yang memiliki saiz keluarga kecil ini, didapati menurun dengan perlahan mengikut peningkatan bilangan anak yang telah dilahirkan. Cuma terdapat perbezaan kecil di mana peratusan yang ingin melahirkan anak bagi wanita

bekerja hanya selepas kahwin didapati lebih rendah setelah melahirkan sekurang-kurangnya 5 orang anak (Jadual 6.21).

Sementara itu, hasil analisis berdasarkan status pekerjaan pula mendapati, wanita yang tidak bekerja mempunyai kecenderungan yang hampir sama dengan golongan pekerja dan golongan bekerja sendiri. Cuma terdapat sedikit perbezaan dari segi trend, peratusan ingin melahirkan anak lagi bagi wanita yang tidak bekerja didapati menurun lebih perlahan. Walaubagaimanapun, lebih kurang satu perlima daripada ketiga-tiga golongan ini berhasrat melahirkan anak lagi walaupun telah melahirkan 5 orang anak atau lebih (Jadual 6.22).

Faktor pendapatan wanita bekerja dianalisis dan ditunjukkan pada Jadual 6.23. Secara keseluruhan, peratusan ingin melahirkan anak lagi adalah tinggi bagi wanita bekerja yang masih tiada anak dan mereka yang telah melahirkan sehingga 2 orang anak. Kebanyakan wanita bekerja tidak cenderung melahirkan anak lagi setelah memiliki sekurang-kurangnya 3 orang anak. Selain itu, dari segi pendapatan, kebanyakan wanita yang berpendapatan di bawah RM 500 dan yang berpendapatan lebih RM 2,000 tidak begitu cenderung melahirkan anak lagi. Keadaan ini adalah berbeza dengan wanita yang berpendapatan antara RM 500 hingga RM 1,999 yang didapati mempunyai kecenderungan yang lebih tinggi untuk melahirkan anak lagi. Peratusan ingin melahirkan anak lagi bagi wanita berpendapatan lebih RM 2,000 didapati menurun lebih cepat mengikut peningkatan

bilangan anak yang dilahirkan berbanding mereka yang berpendapatan di bawah RM 2,000 yang didapati menurun dengan perlahan.

Akhir sekali, analisis dilakukan mengikut kawasan kajian di Malaysia yang ditunjukkan pada Jadual 6.24 dan Carta 6.6. Maklumat yang didapati menunjukkan peratusan ingin melahirkan anak lagi adalah kebanyakannya lebih tinggi mengikut setiap bilangan anak bagi wanita di Sabah berbanding wanita di Sarawak dan wanita di Semenanjung. Kebanyakan wanita di Sabah cenderung untuk melahirkan anak di kalangan mereka yang masih tiada anak sehingga mereka yang telah melahirkan 3 orang anak. Manakala di kalangan wanita di Sarawak, kebanyakan daripada mereka ingin melahirkan anak lagi bagi yang telah memiliki kurang daripada 2 orang anak. Kecenderungan melahirkan anak lagi yang lebih rendah ditunjukkan di kalangan wanita Semenanjung, di mana peratusan yang tinggi adalah hanya setakat mereka yang telah melahirkan seorang anak sahaja. Kecenderungan wanita di Semenanjung untuk melahirkan anak lagi juga didapati paling cepat menurun mengikut peningkatan bilangan anak yang dilahirkan. Manakala kecenderungan wanita di Sabah untuk melahirkan anak lagi adalah yang paling perlahan menurun mengikut peningkatan bilangan anak yang dilahirkan. Maklumat ini sekurang-kurangnya boleh memberi petunjuk bahawa saiz sesebuah keluarga akan menjadi lebih kecil pada masa akan datang, khususnya di Semenanjung dan Sarawak.

Jadual 6.13
Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Umur

Bilangan Anak	Umur							Jumlah
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	
0	91.7	94.1	84.6	81.8	100.0	100.0	50.0	89.1
1	95.0	91.7	98.0	94.6	92.9	61.5	50.0	91.0
2	50.0	87.2	85.1	81.8	53.8	36.4	0.0	67.9
3	-	68.2	83.9	60.3	40.4	20.0	9.1	52.1
4	-	62.5	51.6	55.6	34.6	23.9	14.8	38.5
5+	-	100.0	52.4	36.7	30.3	15.3	7.3	21.8
Jumlah	89.2	85.2	80.3	64.2	40.5	22.7	9.6	49.8

Jadual 6.14
Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut
Bilangan Anak Dan Etnik

Bilangan Anak	Bumiputera	Cina	Lain-lain
0	94.6	57.1	50.0
1	92.4	61.5	93.8
2	76.6	32.0	73.7
3	60.2	11.1	38.9
4	40.2	13.3	46.2
5+	22.4	0.0	24.1

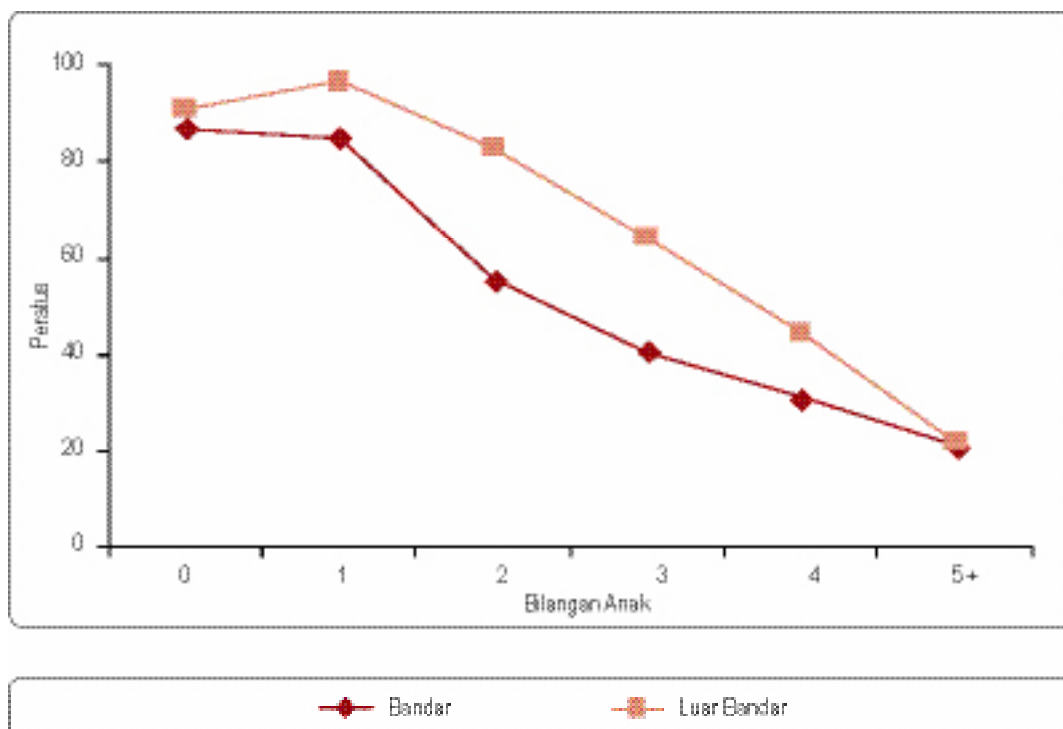
Jadual 6.15
Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut
Bilangan Anak Dan Agama

Bilangan Anak	Islam	Buddha	Kristian
0	92.1	50.0	91.3
1	91.2	63.6	93.8
2	75.2	25.8	74.4
3	61.1	13.3	51.3
4	40.8	12.5	38.0
5+	22.9	0.0	21.4

Jadual 6.16
Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut
Bilangan Anak Dan Strata

Bilangan Anak	Bandar	Luar Bandar
0	87.1	91.2
1	85.2	96.8
2	55.6	83.1
3	40.9	64.5
4	31.0	44.8
5+	21.1	22.3

Carta 6.5
Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Strata

Jadual 6.17
Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Tahap Persekolahan

Bilangan Anak	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
0	75.0	90.9	87.5	95.2	100.0	75.0
1	72.7	81.6	93.0	95.9	91.7	91.7
2	92.9	67.4	65.2	73.4	73.3	36.4
3	52.2	58.2	46.6	49.4	60.0	64.7
4	16.7	42.0	35.0	42.1	50.0	50.0
5+	22.7	17.9	26.8	20.3	33.3	33.3

Jadual 6.18
Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Tempat Wanita Dibesarkan

Bilangan Anak	Bandar	Luar Bandar	Luar Negara
0	66.7	94.0	100.0
1	91.4	89.9	87.5
2	49.2	74.4	65.0
3	38.5	57.5	36.4
4	35.7	37.4	50.0
5+	15.4	22.4	22.2

Jadual 6.19
Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Umur Pada Perkahwinan Pertama

Bilangan Anak	Umur Pada Perkahwinan Pertama						
	<17	17-18	19-20	21-22	23-24	25-29	30+
0	75.0	100.0	100.0	85.7	75.0	82.4	100.0
1	76.2	91.3	93.1	94.4	90.9	91.8	81.8
2	76.0	78.1	69.4	73.0	68.2	56.9	59.1
3	64.0	55.9	61.4	48.9	38.5	47.2	28.6
4	47.7	29.0	37.5	30.0	45.8	34.6	66.7
5+	20.9	21.8	22.3	25.8	20.0	24.1	0.0
Jumlah	39.5	43.7	51.6	51.1	56.4	57.1	64.7

Jadual 6.20
Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama

Bilangan Anak	Tahun Dalam Tempoh				
	<5	5-9	10-19	20-29	30+
0	91.3	87.5	85.7	66.7	-
1	93.8	97.0	83.3	57.1	0.0
2	79.3	82.5	56.8	18.2	0.0
3	50.0	75.3	45.2	11.8	0.0
4	100.0	57.1	40.9	24.2	25.0
5+	-	60.0	36.7	16.5	5.1
Jumlah	89.2	79.0	46.3	18.5	5.9

Jadual 6.21
Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak Dan Corak Pekerjaan

Bilangan Anak	Tidak Pernah Bekerja	Bekerja Sebelum Kahwin Sahaja	Bekerja Selepas Kahwin Sahaja	Bekerja Sebelum Dan Selepas Kahwin
0	88.9	88.5	100.0	88.9
1	86.4	95.7	77.8	87.2
2	72.1	70.4	80.0	62.5
3	57.4	57.4	42.9	43.5
4	36.5	40.3	40.0	37.0
5+	22.2	24.4	16.4	21.3

Jadual 6.22
Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak
Dan Status Pekerjaan

Bilangan Anak	Tidak Bekerja	Majikan	Pekerja	Bekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah
0	85.0	-	85.7	80.0	100.0
1	90.2	100.0	90.2	72.7	100.0
2	70.3	100.0	55.6	86.4	100.0
3	53.9	0.0	48.2	41.7	0.0
4	40.3	100.0	37.7	25.0	40.0
5+	22.0	0.0	23.7	22.2	0.0

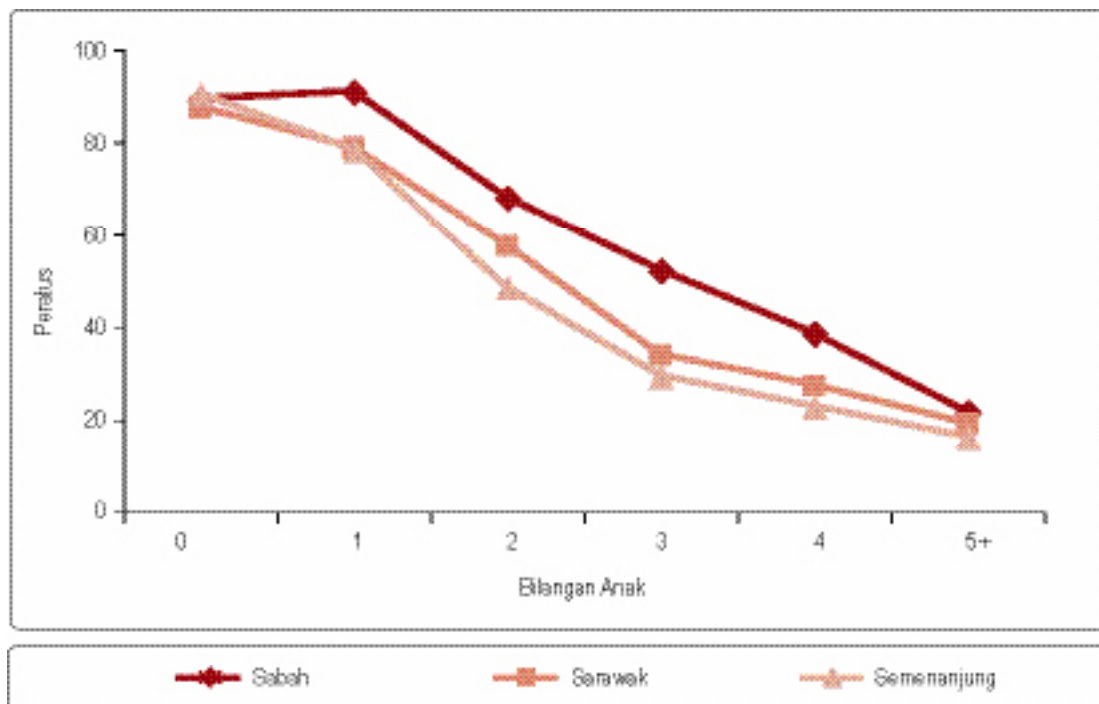
Jadual 6.23
Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak
Dan Pendapatan Wanita Bekerja

Bilangan Anak	Pendapatan (RM)					
	<500	500-999	1,000-1,499	1,500-1,999	2,000+	Jumlah
0	100.0	83.3	100.0	71.4	100.0	88.9
1	78.3	100.0	92.3	91.7	100.0	88.9
2	75.0	66.7	73.7	53.8	37.5	64.2
3	44.4	47.4	40.0	55.6	46.2	47.1
4	33.3	44.4	16.7	30.0	50.0	34.6
5+	23.8	20.8	10.0	33.3	16.7	21.3
Jumlah	44.1	52.6	52.9	59.3	45.6	49.3

Jadual 6.24
Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak,
Sabah, Sarawak Dan Semenanjung, 2004

Bilangan Anak	Sabah	Sarawak	Semenanjung
0	89.1	87.8	90.6
1	91.0	79.0	78.5
2	67.9	57.5	48.6
3	52.1	34.0	29.3
4	38.5	27.5	22.7
5+	21.8	19.2	16.3

Carta 6.6
Peratus Ingin Melahirkan Anak Lagi Mengikut Bilangan Anak,
Sabah, Sarawak Dan Semenanjung, 2004

6.4 Perihal Tiada Anak

Kajian mengenai perihal tiada anak meliputi semua wanita pernah berkahwin yang tidak pernah mendapat kelahiran hidup. Wanita yang pernah mengalami situasi seperti keguguran ataupun menggugurkan kandungan, dan yang mengalami kematian bayi dalam kandungan adalah tergolong dalam kumpulan wanita yang tidak pernah mendapat anak. Walau bagaimanapun, wanita yang pernah mendapat kelahiran anak yang menunjukkan tanda-tanda hidup seperti tangisan atau degupan jantung, dan kemudiannya disahkan mati selepas kelahiran tersebut, adalah dianggap sebagai pernah mendapat anak. Maka, ianya tidak diambil kira dalam analisis ini.

Analisis ini bertujuan melihat kadar wanita yang masih tiada anak mengikut tempoh perkahwinan mereka. Perihal tiada anak ini boleh dilihat dari dua sudut yang berbeza. Wanita yang masih tiada anak bagi tempoh perkahwinan kurang daripada 5 tahun mungkin disebabkan oleh amalan perancangan keluarga atau masih tidak bersedia untuk mendapat anak dalam tempoh terdekat. Manakala bagi mereka yang

masih tiada anak melebihi tempoh 5 tahun selepas berkahwin adalah berkemungkinan mengalami ketidakupayaan ataupun berisiko tinggi untuk melahirkan anak. Selain itu, faktor tidak berkahwin semula bagi wanita yang berstatus balu dan yang telah bercerai juga boleh diambil kira terhadap penyumbang kepada golongan yang tiada anak.

Analisis perihal tiada anak ini dimulakan dengan membandingkan tempoh perkahwinan dengan dengan umur wanita seperti yang ditunjukkan pada Jadual 6.25. Secara keseluruhan, terdapat sebanyak 4.4 peratus mereka yang tiada anak daripada semua wanita yang dikaji. Jika dilihat pada trend pada tempoh perkahwinan, peratusan yang tinggi bagi wanita yang tiada anak ini didapati di kalangan wanita yang telah berkahwin kurang daripada 5 tahun sejak perkahwinan yang pertama, iaitu 19.6 peratus. Peratusan ini bagaimanapun didapati lebih rendah bagi wanita yang telah berkahwin lebih lama daripada tempoh tersebut, di mana corak peratusan tiada anak itu semakin rendah mengikut tempoh perkahwinan seseorang yang lebih panjang. Didapati 0.0 peratus yang tiada anak di kalangan wanita yang telah berkahwin selama 30 tahun atau lebih,

iaitu pada kategori tempoh perkahwinan yang terpanjang.

Dari segi umur, analisis mendapati peratusan yang tiada anak adalah tinggi di kalangan wanita dalam kumpulan umur muda, dan kemudiannya dilihat semakin rendah terhadap kumpulan umur yang lebih tinggi. Peratusan tertinggi tiada anak ialah di kalangan wanita berumur 15-19 tahun dengan 31.6 peratus. Manakala peratusan terendah adalah bagi wanita dalam kumpulan umur 45-49 tahun iaitu 1.4 peratus. Selain dari maklumat tersebut, didapati 60.0 peratus wanita yang berumur 40-44 tahun dan telah berkahwin kurang daripada 5 tahun, masih tiada anak. Ianya adalah peratusan tertinggi dalam kategorinya, manakala yang peratusan terendah didapati di kalangan wanita berumur 30-34 tahun dengan 12.0 peratus.

Analisis kemudiannya dilakukan mengikut etnik, seperti yang ditunjukkan pada Jadual 6.26 dan Carta 6.7. Sebanyak 4.7 peratus daripada wanita Bumiputera dan 4.2 peratus daripada wanita Cina yang didapati masih tiada anak, iaitu perkadaran tiada anak yang hampir sama bagi kedua-dua etnik. Walaupun begitu, peratusan tiada anak bagi wanita Cina adalah lebih tinggi berbanding wanita Bumiputera di kalangan mereka yang telah berkahwin kurang daripada 5 tahun. Selain itu dari segi trend, peratusan tiada anak di kalangan wanita Cina didapati jatuh sedikit perlahan jika dibandingkan dengan peratusan di kalangan wanita Bumiputera yang jatuh dengan cepat bagi tempoh perkahwinan mereka yang melebihi 5 tahun.

Bagi analisis yang dilakukan mengikut agama, didapati peratusan tiada anak adalah lebih kurang sama di kalangan wanita Islam dan wanita Buddha, iaitu masing-masing sebanyak 4.3 peratus dan 4.0 peratus. Manakala 5.0 peratus dicatatkan di kalangan wanita Kristian, iaitu peratusan yang sedikit tinggi. Golongan wanita Buddha mencatat peratusan tertinggi tiada anak bagi yang telah berkahwin kurang daripada 5 tahun, manakala peratusan terendah adalah di kalangan wanita Kristian bagi kategori yang sama (Jadual 6.27).

Sementara itu, apabila dilihat dari sudut strata yang ditunjukkan pada Jadual 6.28, analisis mendapati sebanyak 4.3 peratus di kalangan wanita di bandar yang masih tiada anak, manakala 4.5 peratus yang tiada anak pula didapati di kalangan wanita di luar bandar. Walaupun kadar tiada anak bagi kedua-dua golongan ini didapati hampir sama, terdapat sedikit perbezaan yang boleh dilihat dari segi trend. Sebanyak 23.0 peratus wanita yang telah berkahwin kurang daripada 5 tahun yang tiada anak, iaitu lebih tinggi berbanding 16.7 peratus yang didapati di kalangan wanita di bandar bagi tempoh perkahwinan yang sama. Selain itu, peratusan tiada anak didapati jatuh lebih cepat di kalangan wanita di luar bandar berbanding wanita di bandar bagi mereka yang telah berkahwin lebih daripada 5 tahun.

Analisis yang dilakukan mengikut pendidikan pula mendapati, kadar tiada anak adalah tinggi mengikut tahap pendidikan yang lebih tinggi. Peratusan yang tiada anak adalah tinggi di kalangan wanita berpendidikan tingkatan 6 dan yang berpendidikan tertiar. Peratusan yang lebih rendah pula adalah di kalangan wanita berpendidikan rendah dan yang tidak bersekolah. Dari segi trend, terdapat sedikit perbezaan pada pola peratusan yang tiada anak. Peratusan yang tiada anak adalah tinggi di kalangan wanita yang berpendidikan lebih rendah dan juga bagi yang tidak bersekolah yang telah berkahwin kurang daripada 5 tahun, dan peratusan tersebut jatuh dengan sedikit perlahan di kalangan mereka yang telah berkahwin lebih daripada tempoh tersebut (Jadual 6.29).

Analisis kemudiannya dilakukan mengikut mengikut tempat wanita dibesarkan. Hasilnya, didapati peratusan yang tiada anak adalah sedikit tinggi bagi wanita yang dibesarkan di bandar berbanding wanita yang dibesarkan di luar bandar dan juga di luar negara. Manakala dari sudut trend, peratusan yang tiada anak bagi wanita yang dibesarkan di luar negara didapati jatuh dengan agak perlahan bagi yang telah berkahwin lebih daripada 5 tahun (Jadual 6.30).

Jadual 6.31 menunjukkan hasil analisis yang dilakukan mengikut umur pada perkahwinan pertama. Secara amnya, didapati peratusan tiada anak adalah lebih tinggi di kalangan wanita yang berkahwin lewat berbanding mereka yang berkahwin pada usia yang lebih muda. Sebanyak 18.2 peratus daripada wanita yang berkahwin pada usia 30 tahun atau lebih, didapati masih tiada anak iaitu peratusan yang paling tinggi mengikut umur perkahwinan pertama. Manakala peratusan terendah adalah di kalangan wanita yang berkahwin di bawah usia 17 tahun dengan 1.4 peratus. Seiaian itu, apabila kita lihat kepada trend, golongan yang berkahwin berkahwin lewat iaitu pada usia 30 tahun atau lebih, mencatat peratusan tertinggi tiada anak bagi yang berkahwin kurang daripada 5 tahun, iaitu 31.8 peratus berbanding peratusan terendah iaitu 10.8 peratus di kalangan wanita yang berkahwin pada usia 23-24 tahun. Peratusan yang tiada anak di kalangan wanita berkahwin lewat ini juga didapati agak tinggi walaupun telah berkahwin lebih daripada 5 tahun.

Analisis ke atas faktor pekerjaan dimulakan ke atas corak pekerjaan seperti yang ditunjukkan pada Jadual 6.32. Peratusan yang tiada anak adalah tinggi di kalangan wanita yang bekerja hanya sebelum kahwin dan wanita bekerja sejak sebelum kahwin berbanding wanita yang tidak pernah bekerja dan yang hanya bekerja selepas kahwin. Kadar tiada anak di kalangan wanita yang bekerja selepas kahwin adalah yang tertinggi di kalangan wanita yang telah berkahwin kurang daripada 5 tahun. Selain itu, peratusan tiada anak didapati jatuh secara perlahan di kalangan wanita yang tidak pernah bekerja dan mereka yang bekerja sejak sebelum berkahwin.

Berdasarkan analisis ke atas status pekerjaan, wanita berstatus pekerja mencatat peratusan tertinggi tiada anak, manakala peratusan terendah adalah di kalangan wanita berstatus majikan. Selain itu, kadar tiada anak bagi mereka yang telah berkahwin kurang daripada 5 tahun didapati tinggi bagi wanita yang bekerja sendiri. Golongan yang bekerja sendiri ini juga mencatat kejatuhan peratusan tiada anak yang lebih perlahan mengikut peningkatan tempoh perkahwinan (Jadual 6.33).

Analisis kemudiannya dilakukan ke atas pendapatan wanita yang bekerja seperti Jadual 6.34. Secara umumnya, terdapat 5.2 peratus daripada wanita bekerja yang masih tiada anak. Peratusan ini adalah sedikit tinggi berbanding semua wanita yang dikaji, seperti yang dapat dirujuk pada awal bahagian ini, iaitu sebanyak 4.4 peratus. Dari sudut tempoh perkahwinan, sebanyak 24.1 peratus wanita yang tiada anak di kalangan mereka yang telah berkahwin kurang daripada 5 tahun. Peratusan tiada anak semakin jatuh mengikut tempoh perkahwinan seseorang yang lebih panjang. Sebanyak 10.9 peratus wanita berpendapatan antara RM 1,500-RM 1,999 didapati tiada anak, iaitu peratusan tertinggi tiada anak mengikut pendapatan. Manakala peratusan terendah tiada anak ialah di kalangan wanita berpendapat di bawah RM 500 dengan 3.3 peratus. Selain itu, peratusan tiada anak di kalangan wanita berpendapatan RM 1,500 ke atas didapati tinggi bagi yang telah berkahwin lebih daripada 5 tahun berbanding mereka yang berpendapatan lebih rendah yang telah berkahwin untuk tempoh yang sama.

Akhir sekali kita lihat corak perihal tiada anak mengikut tempoh perkahwinan yang lebih terperinci yang dibandingkan mengikut kawasan Semenanjung, Sabah dan Sarawak bagi tahun 2004 yang ditunjukkan pada Jadual 6.35. Secara keseluruhan, wanita di Semenanjung merupakan golongan tertinggi yang dikaji masih tiada anak, iaitu 6.9 peratus, diikuti 5.3 peratus di kalangan wanita di Sarawak dan 4.5 peratus di kalangan wanita di Sabah. Wanita Semenanjung mencatat 100.0 peratus tiada anak bagi yang telah berkahwin tidak sampai setahun. Manakala sebanyak 93.9 peratus wanita di Sarawak dan 80.0 peratus wanita di Sabah didapati tiada anak bagi tempoh perkahwinan yang sama. Maklumat ini bermaksud wanita di Semenanjung lebih lewat melahirkan anak berbanding wanita di Sabah dan di Sarawak. Keadaan ini juga ditunjukkan melalui trend, di mana peratusan tiada anak bagi wanita Semenanjung jatuh lebih perlahan mengikut tempoh perkahwinan yang lebih panjang berbanding peratusan di kalangan wanita di Sabah dan di Sarawak yang didapati jatuh dengan cepat mengikut tempoh perkahwinan yang lebih panjang.

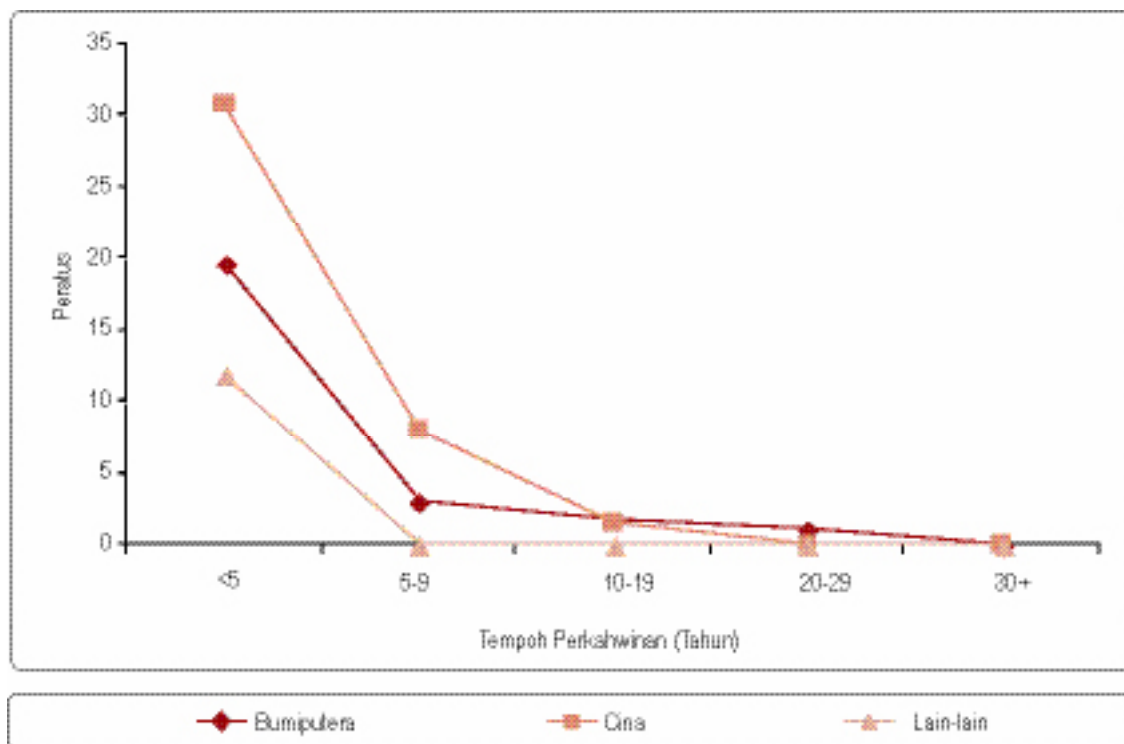
Jadual 6.25
Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama Dan Umur

Tempoh Perkahwinan	Umur							Jumlah
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	
<5	32.4	17.9	14.5	12.0	28.6	60.0	0.0	19.6
5-9	0.0	0.0	0.9	6.4	7.4	11.1	33.3	3.6
10-19	-	0.0	3.0	1.8	1.7	0.0	6.3	1.7
20-29	-	-	-	0.0	1.1	0.5	1.6	0.9
30+	-	-	-	-	-	0.0	0.0	0.0
Jumlah	31.6	10.8	5.6	3.8	2.3	1.7	1.4	4.4

Jadual 6.26
Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama Dan Etnik

Tempoh Perkahwinan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
<5	19.5	30.8	11.8
5-9	3.0	8.0	0.0
10-19	1.7	1.5	0.0
20-29	1.1	0.0	0.0
30+	0.0	-	0.0
Jumlah	4.7	4.2	2.0

Carta 6.7
Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama Dan Etnik

Jadual 6.27**Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama Dan Agama**

Tempoh Perkahwinan	Islam	Buddha	Kristian
<5	20.3	30.0	18.1
5-9	1.8	7.1	5.6
10-19	1.3	0.0	2.5
20-29	1.2	0.0	0.7
30+	0.0	0.0	0.0
Jumlah	4.3	4.0	5.0

Jadual 6.28**Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama Dan Strata**

Tempoh Perkahwinan	Bandar	Luar Bandar
<5	16.7	23.0
5-9	5.4	2.0
10-19	1.4	1.8
20-29	1.6	0.4
30+	0.0	0.0
Jumlah	4.3	4.5

Jadual 6.29**Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama Dan Tahap Persekolahan**

Tempoh Perkahwinan	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
<5	33.3	20.5	17.9	17.8	26.7	21.4
5-9	5.0	7.5	3.1	1.9	0.0	4.5
10-19	2.2	1.6	1.8	1.4	0.0	3.3
20-29	3.2	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0
30+	0.0	0.0	0.0	-	-	-
Jumlah	3.4	3.1	4.1	5.1	9.3	8.9

Jadual 6.30**Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama Dan Tempat Wanita Dibesarkan**

Tempoh Perkahwinan	Bandar	Luar Bandar	Luar Negara
<5	19.1	20.4	9.1
5-9	3.5	3.0	6.3
10-19	1.2	1.8	1.8
20-29	0.0	0.9	2.6
30+	0.0	0.0	0.0
Jumlah	5.1	4.5	3.1

Jadual 6.31
Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama
Dan Umur Pada Perkahwinan Pertama

Tempoh Perkahwinan	Umur Pada Perkahwinan Pertama						
	<17	17-18	19-20	21-22	23-24	25-29	30+
<5	21.1	15.6	25.6	15.2	10.8	23.1	31.8
5-9	0.0	0.0	1.8	0.0	5.4	6.2	14.3
10-19	0.0	3.8	2.0	1.0	1.5	1.1	7.1
20-29	0.0	1.0	1.1	0.0	4.8	0.0	-
30+	0.0	0.0	0.0	-	-	-	-
Jumlah	1.4	3.5	4.8	3.2	4.4	7.3	18.2

Jadual 6.32
Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama
Dan Corak Pekerjaan

Tempoh Perkahwinan	Tidak Pernah Bekerja	Bekerja Sebelum Kahwin Sahaja	Bekerja Selepas Kahwin Sahaja	Bekerja Sebelum Dan Selepas Kahwin
<5	18.5	17.4	40.0	21.7
5-9	6.4	1.7	0.0	4.3
10-19	1.0	2.2	2.2	1.5
20-29	1.4	2.0	0.0	0.0
30+	0.0	0.0	0.0	0.0
Jumlah	2.8	5.5	2.1	5.1

Jadual 6.33
Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama
Dan Status Pekerjaan

Tempoh Perkahwinan	Tidak Bekerja	Majikan	Pekerja	Bekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah
<5	17.7	-	22.2	37.5	0.0
5-9	2.6	0.0	4.3	6.7	50.0
10-19	1.5	0.0	1.5	3.8	0.0
20-29	1.4	0.0	0.0	0.0	0.0
30+	-	0.0	0.0	0.0	0.0
Jumlah	4.1	0.0	6.0	3.3	5.9

Jadual 6.34
Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama
Dan Pendapatan Wanita Bekerja

Tempoh Perkahwinan	Pendapatan (RM)					Jumlah
	<500	500-999	1000-1499	1500-1999	2000+	
<5	23.8	18.2	25.0	33.3	22.2	24.1
5-9	4.3	6.3	3.7	11.1	10.0	5.7
10-19	1.4	2.6	0.0	4.2	2.9	2.1
20-29	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
30+	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Jumlah	3.3	5.6	5.6	10.9	4.3	5.2

Jadual 6.35
Peratus Tiada Anak Mengikut Tempoh Sejak Perkahwinan Pertama,
Sabah, Sarawak Dan Semenanjung, 2004

Tempoh Perkahwinan	Sabah	Sarawak	Semenanjung
<1	80.0	93.9	100.0
1	30.8	37.1	44.4
2	11.1	21.2	24.2
3	7.5	5.3	6.8
4	5.6	11.0	9.8
5-9	3.2	4.2	6.8
10-19	1.5	1.4	2.7
20+	0.8	1.3	1.3
Jumlah	4.4	5.3	6.9

6.5 Rumusan

Analisis ke atas kesuburan mendapati purata bilangan anak yang dilahirkan meningkat mengikut peningkatan umur. Pada tahap kesuburan lengkap, sebanyak 5.6 orang anak yang pernah dilahirkan dicatat, iaitu purata yang didapati pada golongan dalam kumpulan umur 45-49 tahun. Dari segi etnik, kesuburan di kalangan wanita Bumiputera adalah lebih tinggi berbanding wanita Cina. Pada tahap kesuburan lengkap, purata bilangan anak yang pernah dilahirkan wanita Bumiputera adalah hampir sekali ganda lebih tinggi berbanding wanita Cina. Dari sudut agama, corak kesuburan wanita Islam dan Kristian didapati hampir sama dari segi trend dan capaian bilangan anak yang dilahirkan mengikut umur. Kesuburan bagi kedua-dua golongan ini juga lebih tinggi

berbanding wanita Buddha. Sementara itu, trend bilangan anak yang dilahirkan wanita di bandar dan di luar bandar didapati meningkat hampir sama kepada kumpulan umur yang lebih tinggi. Cuma yang berbeza ialah dari segi capaian bilangan anak adalah lebih tinggi pada tahap kesuburan lengkap bagi wanita di luar bandar berbanding wanita di bandar. Kesuburan di kalangan wanita yang berpendidikan tertiar merupakan yang terendah manakala kesuburan di kalangan wanita yang tidak bersekolah adalah yang paling tinggi, dari sudut capaian pada tahap kesuburan lengkap. Dari segi perkahwinan, kesuburan didapati tinggi bagi mereka yang berkahwin pada usia muda dan yang telah berkahwin dalam tempoh yang lebih panjang.

Apabila membuat analisis perbandingan maklumat berdasarkan kajian pada tahun 1989 dan 2004, terdapat sedikit penurunan ke atas tahap kesuburan dari segi bilangan anak yang dilahirkan. Manakala perbandingan mengikut kawasan kajian pula mendapati kesuburan lengkap wanita di Sabah adalah yang tertinggi, dan kesuburan lengkap yang setara pula ditunjukkan di kalangan wanita di Sarawak dan di Semenanjung.

Dari perspektif keinginan untuk melahirkan anak lagi, analisis mendapati peratusan wanita yang ingin melahirkan anak lagi dilihat menurun mengikut peningkatan bilangan anak yang dimiliki. Kecenderungan wanita Bumiputera untuk melahirkan ramai anak adalah lebih tinggi berbanding wanita Cina. Wanita Islam dan Kristian dilihat mempunyai kecenderungan yang lebih tinggi untuk melahirkan anak lagi berbanding wanita Buddha. Kecenderungan wanita di bandar untuk melahirkan anak lagi menurun lebih cepat berbanding wanita di luar bandar mengikut peningkatan bilangan anak yang dilahirkan. Wanita yang berkahwin pada awal usia kebanyakannya cenderung melahirkan ramai anak berbanding mereka yang berkahwin lewat. Manakala dari segi tempoh perkahwinan, wanita yang telah berkahwin dalam tempoh lebih panjang kebanyakannya tidak berhasrat melahirkan anak lagi. Dan analisis mengikut kawasan kajian mendapati peratusan wanita di Sabah untuk melahirkan anak adalah lebih tinggi mengikut peningkatan bilangan anak yang telah dilahirkan, diikuti wanita di Sarawak dan wanita di Semenanjung.

Sementara itu, analisis mendapati sebanyak 4.4 peratus wanita di Sabah yang tiada anak. Peratusan tiada anak ini adalah tinggi di kalangan yang telah berkahwin kurang daripada 5 tahun. Peratusan tersebut dilihat menurun dengan cepat di kalangan mereka yang telah berkahwin lebih daripada 5 tahun. Peratusan tiada anak juga adalah lebih tinggi di kalangan wanita dalam kumpulan umur muda, dan lebih rendah di kalangan wanita dalam kumpulan umur tinggi. Peratusan wanita Bumiputera yang tiada anak adalah sedikit tinggi berbanding wanita Cina walaupun peratusan tersebut lebih besar di kalangan wanita Cina yang telah berkahwin kurang daripada 5 tahun. Dari sudut agama, kadar tiada anak adalah sedikit tinggi bagi wanita Kristian, diikuti oleh wanita Islam dan wanita Buddha. Peratusan ini bagaimanapun tidak banyak berbeza antara wanita di bandar dengan wanita di luar bandar. Wanita yang berpendidikan tinggi mempunyai peratusan tiada anak yang lebih tinggi berbanding wanita yang tidak bersekolah dan yang berpendidikan lebih rendah. Dari segi umur perkahwinan, wanita yang berkahwin pada usia muda mempunyai peratusan tiada anak yang lebih rendah berbanding wanita yang berkahwin pada usia yang lebih tinggi. Akhir sekali melalui perbandingan mengikut kawasan, didapati peratusan tiada anak secara umumnya lebih tinggi di kalangan wanita Semenanjung, diikuti di kalangan wanita di Sarawak dan wanita di Sabah.

BAHAGIAN IV : KESIHATAN REPRODUKTIF DAN AMALAN KESIHATAN

Bab 7

PERANCANGAN
KELUARGA

7.1 Pengenalan

Kesedaran tentang pentingnya amalan perancangan keluarga bagi sesebuah institusi kekeluargaan di Malaysia telah bermula pada sekitar 1960-an lagi. Pada dekad ini juga kerajaan telah melancarkan Program Perancangan Keluarga di peringkat kebangsaan. Program tersebut dilancarkan ekoran daripada kesedaran pihak kerajaan mengenai berlakunya pertambahan penduduk secara mendadak sekitar era tersebut sedangkan kadar guna tenaga telah menurun hingga menyebabkan berlakunya pengangguran.

Melalui Rancangan Malaysia Pertama (1966-1970), kerajaan telah mengambil langkah bagi mengurangkan kadar pertumbuhan penduduk yang tinggi selepas negara mencapai kemerdekaan. Ianya adalah bertujuan memberi pendedahan kepada penduduk agar dapat merancang masa yang sesuai untuk melahirkan anak dengan menggunakan sebarang kaedah perancangan keluarga moden ataupun tradisional yang bertujuan untuk menjarakkan anak dan seterusnya merancang saiz keluarga. Program perancangan keluarga ini dilaksanakan melalui Lembaga Perancang Keluarga Negara (LPKN) yang kini dikenali sebagai Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara (LPPKN).

Kerajaan telah melaksanakan program perancangan keluarga di peringkat kebangsaan bermula di kawasan bandar besar pada tahun 1967-68, dan seterusnya di bandar-bandar kecil dan di luar bandar pada tahun 1969. Kini, perkhidmatan perancangan keluarga telah dilakukan secara menyeluruh di kawasan bandar dan luar bandar. Di kawasan bandar, perkhidmatan ini dikendalikan oleh klinik LPPKN dan persatuan perancang keluarga

serta agensi-agensi yang terlibat dalam perancangan keluarga. Di kawasan luar bandar pula, peranan utama dimainkan oleh Kementerian Kesihatan. Program perancangan keluarga ini dibantu dan dinilai keberkesanannya melalui kajian-kajian yang dilaksanakan oleh LPPKN, iaitu di bawah Bahagian Kependudukan semenjak tahun 1966 sehingga sekarang. Antara kajian-kajian yang terawal dijalankan ialah West Malaysian Family Survey 1966/67, Acceptor Follow-up Survey 1969, dan Post Enumeration Survey 1970. LPPKN juga telah menjalankan kajian bersiri setiap 10 tahun yang diberi nama Kajian Penduduk dan Keluarga (KPKM) bermula dari tahun 1974 sehingga yang terbaru pada tahun 2004.

Dalam bahagian ini, kita akan melihat trend dan corak penggunaan perancangan keluarga. Di samping itu, kita turut melihat sebab wanita tidak menggunakan perancangan keluarga, sebab mereka berhenti menggunakannya, sebab wanita tidak pernah menggunakan sebarang kaedah perancangan keluarga, keperluan perancangan keluarga (kontraseptif) yang belum dipenuhi, dan penyusuan bayi.

7.2 Trend dan Corak Penggunaan Perancangan Keluarga

Pada umumnya, majoriti wanita mengetahui tentang perancangan keluarga. Walau bagaimanapun, ini tidak bermakna kesemua mereka menggunakan kaedah perancangan keluarga. Disamping itu, terdapat wanita yang pernah menggunakan perancangan keluarga tetapi telah berhenti menggunakannya atas sebab-sebab tertentu.

7.2.1 Pernah Menggunakan Perancangan Keluarga

Dalam bahagian ini, analisis dimulakan dengan peratusan wanita yang pernah menggunakan perancangan keluarga. Wanita yang pernah menggunakan perancangan keluarga di sini adalah terbahagi kepada wanita yang sedang menggunakan kaedah perancangan keluarga, dan juga wanita yang pernah menggunakan perancangan keluarga tetapi telah berhenti menggunakannya.

Jadual 7.1 menunjukkan lebih dua pertiga (70.3%) wanita di Sabah pernah menggunakan perancangan keluarga. Selain daripada itu, kajian mendapati peratus wanita yang pernah menggunakan perancangan keluarga pada usia muda adalah lebih rendah berbanding wanita yang menggunakannya pada usia lebih tua. Ini mungkin disebabkan oleh beberapa faktor antaranya, wanita yang lebih muda baru mendirikan rumahtangga dan mereka belum mahu merancang keluarga berbanding mereka yang lebih berumur. Analisis mendapati penggunaan perancangan keluarga di kalangan wanita menunjukkan peningkatan yang agak ketara pada umur 25 hingga 29 tahun (74.5%) berbanding wanita dalam dua kumpulan umur yang lebih muda iaitu, 15-19 (34.2%) dan 20-24 tahun (58.1%). Seterusnya, peratusan penggunaan perancangan keluarga di kalangan wanita dalam kumpulan umur yang lebih tua tidak banyak berbeza berbanding penggunaan perancangan keluarga di kalangan wanita dalam kumpulan umur 25-29 tahun.

Berdasarkan jadual tersebut juga, didapati wanita etnik Bumiputera (72.3%) mencatatkan peratusan penggunaan perancangan keluarga yang lebih tinggi berbanding wanita etnik Cina (66.2%). Sementara itu, corak peratusan wanita Cina dan Bumiputera yang pernah menggunakan perancangan keluarga mengikut kumpulan umur adalah agak berbeza. Kajian mendapati wanita Cina lebih lewat menggunakan perancangan keluarga berbanding wanita Bumiputera, di mana lebih dua pertiga daripada wanita Cina pernah menggunakan perancangan keluarga pada usia 40 tahun ke atas berbanding wanita Bumiputera pada

usia 20an. Keadaan ini mungkin disebabkan oleh wanita Cina berkahwin pada usia yang agak lewat berbanding wanita Bumiputera dan ia secara tidak langsung menyebabkan mereka lewat merancang keluarga (Jadual 7.1).

Di Malaysia, etnik keturunan seringkali berkait dengan agama yang dianuti. Analisis berikutnya akan melihat kepada peratusan wanita yang pernah menggunakan kaedah perancangan keluarga mengikut agama yang dianuti. Analisis mendapati peratusan wanita yang pernah menggunakan perancangan keluarga adalah paling tinggi di kalangan wanita beragama Islam (71.6%), diikuti oleh wanita beragama Kristian (69.6%), dan wanita yang beragama Buddha (63.5%). Peratusan yang dicatatkan oleh wanita beragama Islam adalah lebih tinggi berbanding mereka dari agama lain mungkin disebabkan oleh kebanyakan daripada mereka yang beragama Islam terdiri daripada wanita Bumiputera. Kesimpulannya, trend penggunaan perancangan keluarga mengikut agama tidak jauh berbeza dengan analisis mengikut etnik (Jadual 7.2).

Merujuk kepada Jadual 7.3, didapati peratusan wanita bandar yang pernah menggunakan perancangan keluarga adalah lebih rendah berbanding wanita luar bandar. Walau bagaimanapun, perbezaan peratusan yang dicatatkan antara wanita kedua-dua kumpulan tersebut adalah tidak jauh berbeza. Ini mungkin disebabkan oleh kebanyakan wanita yang tinggal di kawasan luar bandar adalah berbangsa Bumiputera, di mana seperti dalam analisis terdahulu wanita Bumiputera mencatatkan peratusan penggunaan perancangan keluarga tertinggi berbanding wanita etnik lain. Sementara itu, didapati wanita luar bandar menggunakan perancangan keluarga pada umur yang lebih muda berbanding wanita bandar.

Secara keseluruhannya, kajian mendapati penggunaan perancangan keluarga di kalangan wanita yang berpendidikan rendah (tidak bersekolah dan bersekolah rendah) dengan wanita yang berpendidikan tertiar tidak jauh berbeza, di mana terdapat dalam lingkungan 60.0 peratus daripada mereka ini pernah menggunakan

perancangan keluarga. Peratusan ini adalah lebih rendah berbanding wanita yang berpendidikan menengah rendah, wanita yang berpendidikan menengah, dan wanita yang berpendidikan tingkatan enam. Di samping itu, didapati kebanyakan daripada wanita yang tidak bersekolah dan mereka yang berpendidikan tertiar menggunakan perancangan keluarga pada usia yang lewat sedikit berbanding wanita dalam kumpulan

persekolahan yang lain. Selain daripada itu, analisis mendapati status pekerjaan wanita tidak memberi perbezaan yang ketara dalam penggunaan perancangan keluarga, di mana terdapat dalam lingkungan 68.0 hingga 75.0 peratus wanita dalam setiap kumpulan pernah menggunakan perancangan keluarga (Jadual 7.4 dan Jadual 7.5).

Jadual 7.1
Peratus Wanita Yang Pernah Menggunakan Perancangan Keluarga
Mengikut Umur Dan Etnik

Umur	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
15-19	32.4	0.0	100.0	34.2
20-24	60.6	100.0	18.2	58.1
25-29	77.5	57.1	55.0	74.5
30-34	73.8	60.0	52.2	71.1
35-39	77.8	59.4	45.0	73.6
40-44	72.7	70.7	68.7	72.1
45-49	73.6	74.1	50.0	72.4
Jumlah	72.3	66.2	50.5	70.3

Jadual 7.2
Peratus Wanita Yang Pernah Menggunakan Perancangan Keluarga
Mengikut Umur Dan Agama

Umur	Islam	Buddha	Kristian
15-19	43.5	-	20.0
20-24	59.6	100.0	55.8
25-29	75.2	70.0	75.0
30-34	76.2	58.3	64.9
35-39	76.0	51.9	76.4
40-44	69.3	66.7	78.5
45-49	73.7	66.7	71.2
Jumlah	71.6	63.5	69.6

Jadual 7.3
Peratus Wanita Yang Pernah Menggunakan Perancangan Keluarga
Mengikut Umur Dan Strata

Umur	Bandar	Luar Bandar
15-19	21.4	41.7
20-24	47.4	64.3
25-29	67.7	81.3
30-34	71.8	70.3
35-39	67.3	80.8
40-44	71.3	73.5
45-49	72.5	72.4
Jumlah	67.3	73.1

Jadual 7.4
Peratus Wanita Yang Pernah Menggunakan Perancangan Keluarga
Umur Dan Tahap Persekolahan

Umur	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
15-19	33.3	33.3	22.2	45.5	-	-
20-24	57.1	44.1	62.5	63.8	50.0	50.0
25-29	58.8	73.2	78.6	75.8	88.9	67.9
30-34	57.1	68.3	76.7	73.8	75.0	56.3
35-39	58.8	74.0	78.2	76.0	66.7	71.4
40-44	73.2	65.3	73.7	78.9	100.0	75.0
45-49	56.9	74.4	86.5	84.2	66.7	62.5
Jumlah	62.1	67.0	74.8	73.7	74.4	66.7

Jadual 7.5
Peratus Wanita Yang Pernah Menggunakan Perancangan Keluarga
Mengikut Umur Dan Status Pekerjaan

Umur	Majikan	Pekerja	Bekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	Tidak Bekerja
15-19	-	50.0	100.0	-	31.4
20-24	-	53.3	50.0	50.0	58.8
25-29	100.0	71.8	84.6	100.0	75.0
30-34	100.0	73.3	63.6	100.0	70.4
35-39	100.0	83.3	75.7	50.0	69.5
40-44	33.3	81.3	73.0	60.0	70.2
45-49	100.0	75.0	56.7	100.0	75.0
Jumlah	75.0	75.4	69.7	68.8	68.7

7.2.2 Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga

Dalam bahagian ini, analisis dijalankan terhadap wanita yang sedang menggunakan sebarang kaedah perancangan keluarga dan jenis kaedah yang sedang digunakan. Adalah perlu dijelaskan di sini bahawa, jadual-jadual yang dipersembahkan dalam bahagian ini adalah berkaitan dengan wanita yang menepati kriteria berikut : berumur 15 hingga 49 tahun, di mana mereka ini dikategorikan sebagai berisiko tinggi melahirkan anak, berstatus masih berkahwin, dan tidak mengandung pada masa kajian dijalankan.

Merujuk kepada Jadual 7.6, analisis penggunaan perancangan keluarga di kalangan wanita Sabah yang berdasarkan ciri-ciri yang telah dinyatakan sebelum ini mendapati, lebih separuh daripada mereka

sedang menggunakan perancangan keluarga. Secara keseluruhannya, peratusan wanita yang sedang menggunakan perancangan keluarga mula meningkat pada usia 25 hingga 29 tahun, di mana merupakan peratusan tertinggi berbanding wanita daripada kumpulan umur yang lain. Ini mungkin kerana wanita dalam kumpulan umur tersebut ingin memulakan kerjaya dan mereka ingin memberi fokus kepada kerjaya mereka terlebih dahulu. Seterusnya, bermula umur 30 hingga 39 tahun, didapati peratusan wanita yang sedang menggunakan perancangan keluarga mula menurun mengikut umur. Ini mungkin kerana mereka merasakan tidak perlu mengamalkan sebarang kaedah perancangan keluarga memandangkan lingkungan umur yang tidak terlalu berisiko tinggi untuk melahirkan anak. Selain daripada itu, analisis mendapati peratusan wanita Bumiputera dan Cina yang sedang menggunakan perancangan

keluarga adalah hampir sama, di mana kira-kira 51.0 peratus daripada mereka sedang menggunakannya.

Berdasarkan Jadual 7.7 didapati corak yang sedikit berbeza antara analisis terhadap wanita yang pernah menggunakan perancangan keluarga dengan wanita yang sedang menggunakan perancangan keluarga. Kajian mendapati wanita beragama Kristian (52.4%) yang sedang menggunakan perancangan keluarga adalah tinggi sedikit berbanding wanita beragama Islam (49.8%). Sementara itu, sebanyak 48.4 peratus daripada wanita beragama Buddha sedang menggunakan perancangan keluarga.

Peratusan wanita yang sedang mengamalkan perancangan keluarga adalah agak tinggi di kalangan wanita di kawasan luar bandar berbanding wanita di kawasan bandar. Walau bagaimanapun, corak penggunaan perancangan keluarga di kalangan wanita luar bandar dan wanita bandar adalah hampir sama. Analisis mendapati peratusan wanita yang sedang menggunakan perancangan keluarga adalah paling tinggi di kalangan mereka yang berada dalam kumpulan umur 25-29 tahun sama ada di bandar ataupun di luar bandar (Jadual 7.8).

Analisis mengikut tahap persekolahan mendapati peratusan wanita yang sedang menggunakan perancangan keluarga adalah tinggi di kalangan wanita yang berpendidikan menengah dan ke atas berbanding wanita yang berpendidikan lebih rendah. Kajian mendapati lebih separuh daripada wanita yang berpendidikan menengah dan ke atas sedang menggunakan perancangan keluarga. Kajian turut mendapati tiada wanita yang berumur 15 hingga 19 tahun dari kumpulan yang berpendidikan tingkatan enam dan tertiar sedang menggunakan perancangan keluarga. Ini menunjukkan pada usia tersebut, rata-rata mereka masih belum mendirikan rumahtangga kerana melanjutkan pelajaran. Seterusnya dari aspek pekerjaan didapati wanita yang berstatus pekerja mencatat peratusan tertinggi di mana sebanyak 56.0 peratus daripada mereka sedang mengamalkan perancangan keluarga (Jadual 7.9 hingga 7.10).

Seterusnya, kita akan melihat kepada peratus wanita yang sedang menggunakan perancangan keluarga mengikut bilangan anak yang telah mereka miliki. Secara keseluruhannya, penggunaan perancangan keluarga mula meningkat apabila wanita tersebut mula mempunyai anak, di mana didapati separuh daripada wanita yang telah mempunyai anak 2 orang dan ke atas menggunakan perancangan keluarga. Sementara itu, didapati wanita Cina lebih awal menggunakan perancangan keluarga berbanding wanita Bumiputera. Kajian mendapati wanita Cina lebih banyak menggunakan perancangan keluarga di peringkat awal berkeluarga, di mana kebanyakan mereka menggunakan perancangan keluarga semasa mempunyai 1 hingga 2 orang anak, berbanding wanita Bumiputera yang rata-rata menggunakan perancangan keluarga setelah mempunyai 4 orang anak (Jadual 7.11 dan Carta 7.1).

Kajian mendapati, penggunaan perancangan keluarga adalah agak berbeza antara agama. Didapati peratusan wanita beragama Islam yang menggunakan perancangan keluarga mula meningkat apabila mereka mempunyai 2 orang anak dan peratusan ini mula menurun apabila mereka mempunyai 5 orang anak. Sementara itu, bagi wanita beragama Buddha, lebih separuh daripada mereka telah menggunakan perancangan keluarga ketika belum mempunyai anak dan peratusan ini semakin meningkat sehingga mereka mempunyai 3 orang anak. Manakala, peratusan penggunaan perancangan keluarga bagi wanita beragama Kristian mengikut bilangan anak yang dimiliki tidak banyak berbeza, di mana kira-kira 60.0 peratus daripada mereka yang mempunyai 2 orang anak hingga 6 orang dan lebih menggunakan perancangan keluarga. Sementara itu, analisis mengikut strata mendapati tiada perbezaan yang ketara dalam penggunaan perancangan keluarga antara wanita di bandar dan wanita di luar bandar mengikut bilangan anak yang mereka miliki (Jadual 7.12, Jadual 7.13 dan Carta 7.2).

Seterusnya kita akan melihat pengaruh tahap persekolahan dan bilangan anak yang dimiliki terhadap penggunaan perancangan

keluarga. Secara keseluruhannya, peratusan penggunaan perancangan keluarga di kalangan wanita mengikut tahap persekolahan mereka adalah hampir sama kecuali bagi wanita yang berpendidikan menengah dan tingkatan enam. Didapati kebanyakan wanita dari dua kumpulan tersebut agak awal menggunakan perancangan keluarga berbanding wanita lain. Kajian mendapati separuh daripada mereka mula menggunakan perancangan keluarga apabila mereka mempunyai seorang anak. Seterusnya didapati kadar penggunaan perancangan keluarga di kalangan wanita mengikut status pekerjaan adalah sama, di mana kebanyakan daripada mereka menggunakannya setelah mempunyai seorang anak (Jadual 7.14 dan Jadual 7.15).

Carta 7.3 menunjukkan perbandingan penggunaan perancangan keluarga di kalangan wanita Sabah pada tahun 2004 dan 1989. Dalam tempoh 15 tahun hanya terdapat sedikit peningkatan dalam peratusan wanita yang sedang menggunakan sebarang kaedah perancangan keluarga, di mana hanya meningkat sebanyak 0.3 mata peratus berbanding 50.1 peratus pada tahun 1989. Walau bagaimanapun, peratusan wanita yang menggunakan kaedah perancangan keluarga moden meningkat dari 30.1 peratus pada 1989 kepada 37.4 peratus pada 2004. Sebaliknya, peratusan wanita yang menggunakan kaedah bukan moden menunjukkan penurunan kira-kira 7.0 mata peratus.

Jadual 7.6
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Umur Dan Etnik

Umur	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
15-19	38.7	-	100.0	40.6
20-24	54.5	100.0	11.1	51.6
25-29	64.3	57.1	53.3	63.4
30-34	57.0	52.6	45.5	55.7
35-39	53.3	50.0	21.1	50.9
40-44	43.4	56.1	60.0	45.9
45-49	35.7	39.3	40.0	36.1
Jumlah	51.0	51.5	40.2	50.4

Jadual 7.7
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Umur Dan Agama

Umur	Islam	Buddha	Kristian
15-19	52.6	-	23.1
20-24	52.5	100.0	50.0
25-29	62.6	66.7	63.1
30-34	57.0	58.3	53.8
35-39	51.2	46.2	52.4
40-44	39.8	48.1	54.9
45-49	33.6	27.8	42.4
Jumlah	49.8	48.4	52.4

Jadual 7.8
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Umur Dan Strata

Umur	Bandar	Luar Bandar
15-19	27.3	45.5
20-24	43.5	56.4
25-29	58.7	68.3
30-34	53.5	57.8
35-39	46.8	55.8
40-44	51.1	40.8
45-49	36.0	36.2
Jumlah	48.9	51.8

Jadual 7.9
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Umur Dan Tahap Persekolahan

Umur	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
15-19	50.0	35.7	28.6	50.0	-	-
20-24	50.0	30.8	57.5	57.4	60.0	50.0
25-29	35.7	71.4	67.3	60.5	100.0	56.0
30-34	45.0	53.7	59.0	60.8	40.0	50.0
35-39	43.3	43.8	57.3	53.5	28.6	61.1
40-44	39.3	40.0	43.9	61.4	50.0	57.1
45-49	23.5	35.5	47.4	52.6	33.3	25.0
Jumlah	36.2	44.0	55.2	58.1	51.4	54.3

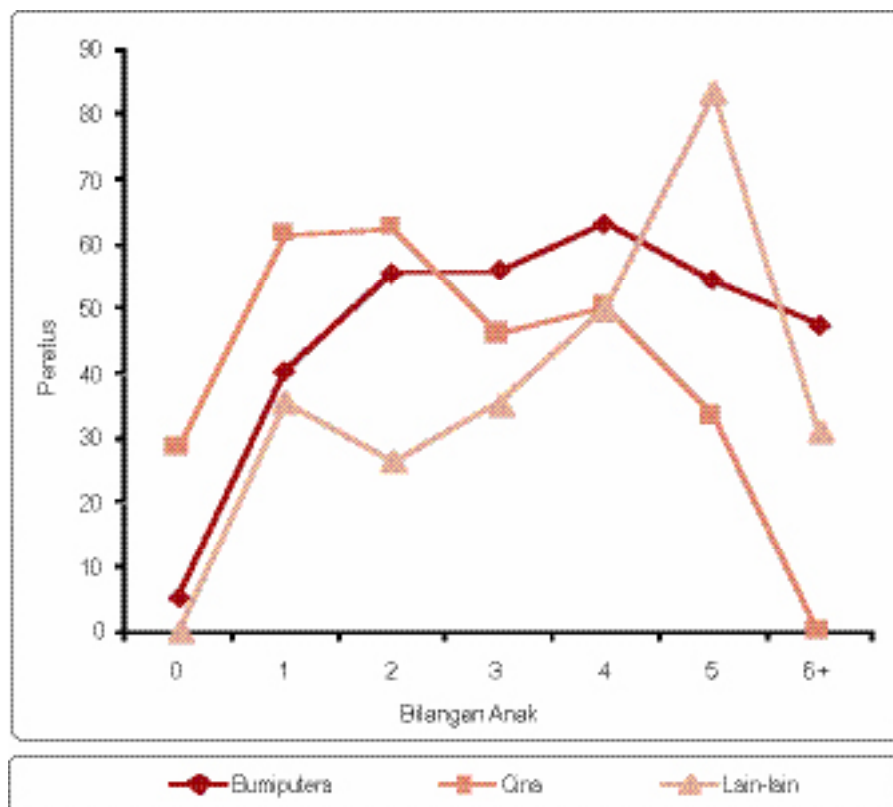
Jadual 7.10
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Umur Dan Status Pekerjaan

Umur	Majikan	Pekerja	Bekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	Tidak Bekerja
15-19	-	50.0	100.0	-	37.9
20-24	-	41.7	50.0	50.0	51.9
25-29	0.0	59.7	58.3	100.0	65.2
30-34	0.0	63.8	38.1	66.7	54.7
35-39	100.0	51.7	48.6	25.0	50.6
40-44	33.3	57.8	40.0	40.0	43.1
45-49	0.0	39.3	33.3	50.0	36.3
Jumlah	37.5	56.0	43.1	43.8	49.8

Jadual 7.11
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut
Bilangan Anak Dan Etnik

Bilangan Anak	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
0	5.3	28.6	0.0	8.7
1	40.4	61.5	35.7	41.6
2	55.7	62.5	26.3	54.7
3	55.9	45.9	35.3	53.0
4	63.4	50.0	50.0	61.6
5	54.5	33.3	83.3	55.1
6+	47.5	0.0	31.3	46.0

Carta 7.1
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut
Bilangan Anak Dan Etnik

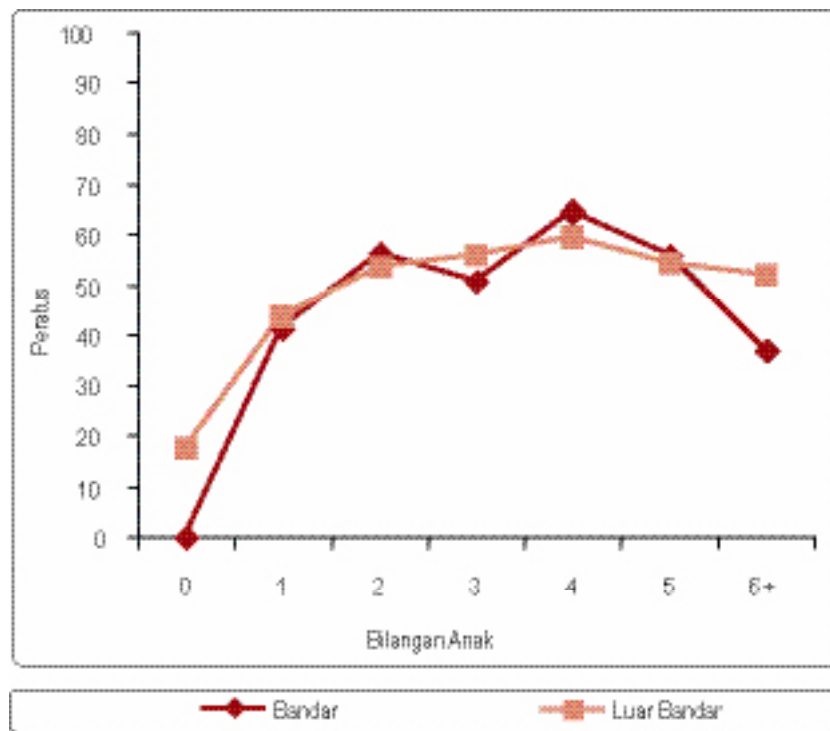
Jadual 7.12
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut
Bilangan Anak Dan Agama

Bilangan Anak	Islam	Buddha	Kristian
0	8.7	50.0	0.0
1	43.6	60.0	37.3
2	50.4	70.0	56.7
3	53.9	41.9	57.5
4	67.7	22.2	57.1
5	56.2	22.2	58.0
6+	41.5	0.0	57.3

Jadual 7.13
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut
Bilangan Anak Dan Strata

Bilangan Anak	Bandar	Luar Bandar
0	0.0	17.4
1	41.1	43.4
2	56.1	53.5
3	50.7	55.7
4	64.3	59.3
5	55.8	54.3
6+	36.8	51.8

Carta 7.2
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Bilangan Anak Dan Strata

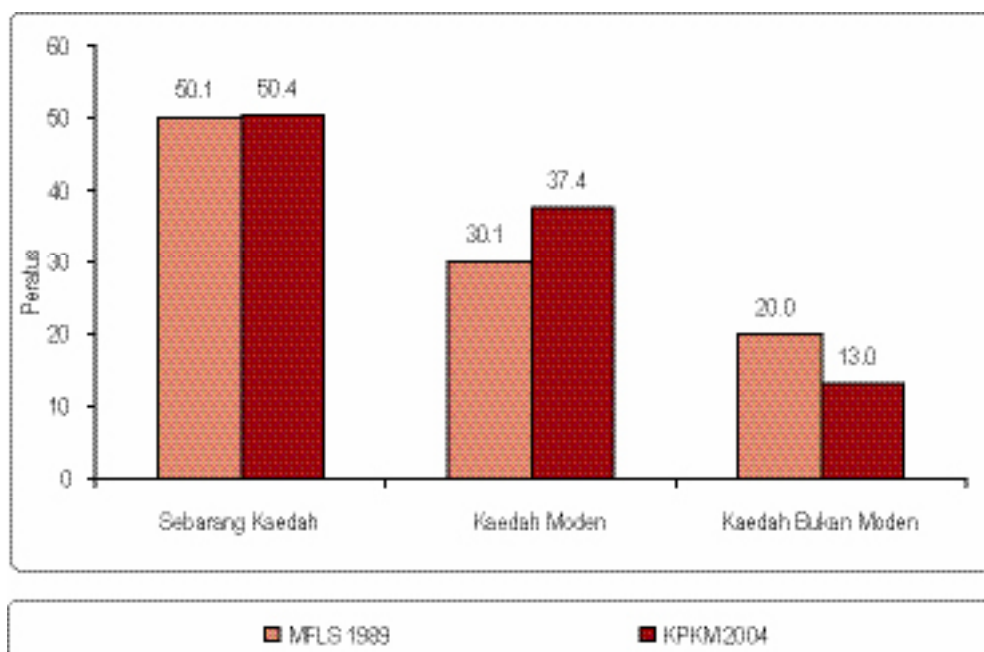
Jadual 7.14
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Bilangan Anak Dan Tahap Persekolahan

Bilangan Anak	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
0	0.0	0.0	8.3	0.0	0.0	50.0
1	25.0	32.4	37.8	51.6	50.0	38.1
2	46.2	31.7	60.3	60.5	71.4	52.4
3	21.7	49.0	55.1	62.5	40.0	56.3
4	38.9	57.8	70.7	64.3	50.0	70.0
5	28.6	51.2	57.4	74.2	-	100.0
6+	42.7	43.6	55.2	51.9	0.0	50.0

Jadual 7.15
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut
Bilangan Anak Dan Status Pekerjaan

Bilangan Anak	Majikan	Pekerja	Bekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	Tidak Bekerja
0	-	18.8	25.0	0.0	0.0
1	100.0	41.5	10.0	100.0	44.5
2	0.0	60.0	47.1	0.0	55.1
3	0.0	66.7	38.5	100.0	50.0
4	0.0	66.0	55.0	40.0	63.0
5	100.0	77.3	36.0	-	55.1
6+	50.0	45.7	48.9	50.0	45.3

Carta 7.3
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga,
1989 dan 2004

7.2.3 Jenis Kaedah Perancangan Keluarga

Analisis yang berikutnya akan mengkaji mengenai jenis kaedah perancangan keluarga yang sedang digunakan oleh wanita di Sabah. Dalam kajian ini, kita telah membahagikan jenis kaedah perancangan keluarga kepada dua kumpulan, iaitu kaedah moden dan kaedah bukan moden. Secara keseluruhannya, 50.4 peratus wanita yang sedang menggunakan perancangan keluarga ada menggunakan kedua-dua jenis kaedah moden dan bukan moden. Di antara kedua-dua kaedah perancangan

keluarga tersebut, didapati wanita di Sabah lebih memilih untuk menggunakan kaedah moden. Terdapat sebanyak 37.4 peratus wanita yang sedang menggunakan kaedah perancangan keluarga moden, manakala sebanyak 13.0 peratus wanita menggunakan kaedah bukan moden. Sementara itu, kaedah perancangan keluarga yang paling popular digunakan oleh wanita Sabah ialah pil (22.1%), cara waktu selamat (7.5%), dan tubaligasi (6.3%) (Jadual 7.16).

Analisis kaedah perancangan keluarga yang sedang digunakan oleh wanita mengikut kumpulan umur mendapati

kebanyakan wanita terutama mereka yang berumur kurang daripada 25 tahun memilih pil sebagai kaedah merancang keluarga. Walau bagaimanapun, peratusan ini didapati semakin menurun apabila umur wanita semakin meningkat. Sementara itu, wanita dalam kumpulan umur 40 tahun ke atas dilihat lebih cenderung menggunakan kaedah tubaligasi sebagai kaedah merancang keluarga. Jika dilihat kepada mereka yang menggunakan kaedah tubaligasi, didapati kaedah ini tidak mendapat sambutan di kalangan wanita muda. Keadaan ini secara tidak langsung menunjukkan wanita muda masih ingin mempunyai anak, dan mereka menggunakan perancangan keluarga hanya untuk menjarakkan kehamilan iaitu dengan menggunakan kaedah pil dan cara waktu selamat. Sebaliknya, berbeza bagi wanita dalam kumpulan umur 45-49 tahun, di mana mereka ini lebih cenderung untuk menggunakan kaedah vasktomi. Ini mungkin disebabkan oleh mereka ini berada pada umur berisiko tinggi jika hamil pada umur 40 tahun ke atas (Jadual 7.17).

Merujuk kepada Jadual 7.18, didapati kaedah yang paling popular digunakan oleh wanita Bumiputera dan Cina adalah agak berbeza. Kaedah yang paling popular di kalangan wanita Bumiputera ialah pil (47.3%), manakala kaedah yang paling popular di kalangan wanita Cina ialah kondom (26.5%). Corak ini didapati sama seperti mana dalam analisis jenis kaedah perancangan keluarga yang digunakan oleh wanita di Semenanjung. Selain daripada itu, didapati wanita beragama Islam (53.3%) dan Kristian (33.5%) lebih cenderung untuk menggunakan pil, manakala wanita beragama Buddha pula cenderung menggunakan kondom (26.7%). Sementara itu, analisis mengikut strata pula mendapati kaedah pil merupakan kaedah perancangan keluarga yang paling popular digunakan oleh wanita di kawasan bandar dan di kawasan luar bandar, di mana sekitar 40.0 peratus wanita di kedua-dua kawasan memilih untuk menggunakan kaedah tersebut (Jadual 7.19 dan Jadual 7.20).

Jadual 7.21 menunjukkan pengaruh pendidikan dalam kaedah perancangan keluarga yang digunakan. Jika diteliti, tahap

persekolahan tidak mempunyai pengaruh yang kuat dalam amalan kaedah perancangan keluarga, terutama bagi penggunaan pil. Namun begitu, situasi ini tidak sama dengan penggunaan kondom di mana penggunaan semakin meningkat apabila semakin tinggi tahap persekolahan wanita. Sementara itu, kaedah tradisional lebih popular di kalangan wanita yang berpendidikan rendah (tidak bersekolah dan sekolah rendah).

Seterusnya, kaedah perancangan keluarga yang diamalkan oleh wanita mengikut status pekerjaan adalah hampir sama kecuali bagi mereka yang berstatus majikan dan juga pekerja keluarga tanpa upah. Bagi wanita yang berstatus majikan, lebih dua pertiga daripada mereka menggunakan kaedah tubaligasi. Sementara itu, kaedah perancangan keluarga yang paling banyak digunakan oleh wanita yang berstatus pekerja keluarga tanpa upah ialah cara waktu selamat (Jadual 7.22).

Jadual 7.16
Peratus Wanita yang Sedang Menggunakan Perancang Keluarga
Mengikut Jenis Kaedah

Kaedah	Peratus
Kaedah Moden	
Pil	22.1
ADR	4.2
Suntikan	2.4
Kondom	1.9
Implan	0.3
Pil Berbuih	0.0
Tubaligasi	6.3
Vasektomi	0.2
Jumlah	37.4
Kaedah Bukan Moden	
Cara Waktu Selamat	7.5
Azal	3.3
Elak Persetubuhan	0.4
Menyusu Badan	0.4
Tradisional	1.3
Lain-lain	0.1
Jumlah	13.0
Jumlah Sebarang Kaedah	50.4

Jadual 7.17
Kaedah Perancangan Keluarga Yang Sedang Digunakan
Mengikut Umur

Kaedah	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	Jumlah
Pil	84.6	70.8	57.0	47.9	42.1	23.8	18.6	43.9
ADR	0.0	1.5	7.4	7.0	9.3	10.8	14.3	8.3
Suntikan	0.0	7.7	6.7	7.0	3.6	3.1	0.0	4.7
Kondom	0.0	4.6	3.7	3.5	4.3	4.6	1.4	3.7
Implan	0.0	0.0	0.7	0.7	0.7	0.8	1.4	0.7
Pil Berbuih	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Tubaligasi	0.0	0.0	2.2	6.3	14.3	27.7	25.7	12.4
Vasektomi	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.8	2.9	0.4
Cara Waktu Selamat	15.4	7.7	12.6	11.3	16.4	15.4	24.3	14.4
Azal	0.0	6.2	4.4	11.3	4.3	7.7	5.7	6.6
Elak Persetubuhan	0.0	1.5	1.5	0.7	1.4	0.8	0.0	1.0
Menyusu Badan	0.0	0.0	2.2	2.1	0.0	0.0	0.0	0.9
Tradisional	0.0	0.0	1.5	2.1	3.6	3.8	5.7	2.7
Lain-lain	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.8	0.0	0.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.18
Kaedah Perancangan Keluarga Yang Sedang Digunakan
Mengikut Etnik

Kaedah	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Pil	47.3	11.8	51.4
ADR	8.2	8.8	8.1
Suntikan	4.8	1.5	10.8
Kondom	1.4	26.5	0.0
Implan	0.9	0.0	0.0
Pil Berbuih	0.0	0.0	0.0
Tubaligasi	12.1	19.1	8.1
Vasektomi	0.5	0.0	0.0
Cara Waktu Selamat	14.3	20.6	5.4
Azal	6.1	8.8	10.8
Elak Persetubuhan	0.7	2.9	0.0
Menyusu Badan	0.9	0.0	2.7
Tradisional	2.9	0.0	2.7
Lain-lain	0.2	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.19
Kaedah Perancangan Keluarga Yang Sedang Digunakan
Mengikut Agama

Kaedah	Islam	Buddha	Kristian
Pil	53.3	15.6	33.5
ADR	6.6	8.9	11.2
Suntikan	6.1	2.2	3.0
Kondom	1.0	26.7	3.4
Implan	0.7	0.0	0.9
Pil Berbuih	0.0	0.0	0.0
Tubaligasi	9.0	15.6	17.6
Vasektomi	0.5	0.0	0.4
Cara Waktu Selamat	11.4	20.0	18.9
Azal	5.8	11.1	7.3
Elak Persetubuhan	0.7	0.0	1.3
Menyusu Badan	0.7	0.0	1.3
Tradisional	4.1	0.0	0.9
Lain-lain	0.0	0.0	0.4
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.20
Kaedah Perancangan Keluarga Yang Sedang Digunakan
Mengikut Strata

Kaedah	Bandar	Luar Bandar
Pil	42.1	45.6
ADR	5.5	10.7
Suntikan	4.6	4.9
Kondom	5.8	1.9
Implan	0.9	0.5
Pil Berbuih	0.0	0.0
Tubaligasi	11.6	13.1
Vasektomi	0.6	0.5
Cara Waktu Selamat	16.2	13.1
Azal	7.0	6.0
Elak Persetubuhan	1.5	0.3
Menyusu Badan	0.3	1.4
Tradisional	4.0	1.6
Lain-lain	0.0	0.3
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 7.21
Kaedah Perancangan Keluarga Yang Sedang Digunakan
Mengikut Tahap Persekolahan

Kaedah	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
Pil	40.0	43.6	43.5	47.4	52.3	27.3
ADR	9.2	9.1	9.4	6.2	0.0	13.6
Suntikan	6.2	3.0	6.8	4.3	4.8	0.0
Kondom	0.0	0.6	3.7	4.7	9.5	13.6
Implan	0.0	0.6	1.6	0.0	4.8	0.0
Pil Berbuih	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Tubaligasi	18.5	16.4	13.1	9.0	0.0	9.1
Vasektomi	1.5	0.0	0.5	0.5	0.0	2.3
Cara Waktu Selamat	10.8	13.9	9.9	18.0	14.3	25.0
Azal	7.7	3.6	8.4	7.1	14.3	4.5
Elak Persetubuhan	0.0	0.6	0.5	1.9	0.0	0.0
Menyusu Badan	0.0	2.4	0.0	0.5	0.0	2.3
Tradisional	6.2	5.5	2.6	0.5	0.0	2.3
Lain-lain	0.0	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.22**Kaedah Perancangan Keluarga Yang Sedang Digunakan Mengikut Status Pekerjaan**

Kaedah	Majikan	Pekerja	Bekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	Tidak Bekerja
Pil	0.0	38.9	47.5	25.0	45.9
ADR	0.0	7.8	15.3	25.0	7.0
Suntikan	0.0	3.0	1.7	12.5	5.7
Kondom	0.0	7.2	1.7	0.0	3.0
Implan	0.0	0.0	0.0	0.0	1.1
Pil Berbuih	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Tubaligasi	66.7	10.8	10.2	0.0	13.3
Vasektomi	0.0	0.6	0.0	0.0	0.7
Cara Waktu Selamat	33.3	19.8	13.6	37.5	12.2
Azal	0.0	6.6	3.4	0.0	7.2
Elak Persetubuhan	0.0	3.0	0.0	0.0	0.2
Menyusu Badan	0.0	0.6	0.0	0.0	1.1
Tradisional	0.0	1.8	5.1	0.0	2.8
Lain-lain	0.0	0.0	1.7	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

7.2.4 Wanita Yang Sedang Mengamalkan Perancangan Keluarga Kaedah Moden

Dalam bahagian ini, analisis hanya ditumpukan kepada wanita yang sedang menggunakan kaedah perancangan keluarga moden sahaja. Kaedah perancangan keluarga moden ialah seperti pil, alat dalam rahim (ADR), tubaligasi, suntikan, kondom, implan, pil berbuih, dan vasektomi. Kajian ini mendapati, sebanyak 50.4 peratus wanita sedang menggunakan perancangan keluarga, manakala sebanyak 37.4 peratus wanita menggunakan kaedah moden. Sementara itu, kaedah perancangan keluarga bukan moden adalah terdiri daripada cara waktu selamat, azal, penggelakkan persetubuhan, penyusuan badan, tradisional dan lain-lain.

Analisis mengikut umur mendapati, kebanyakan wanita sama ada muda atau tua cenderung untuk menggunakan kaedah perancangan keluarga moden, di mana peratusan wanita dalam setiap kumpulan umur yang menggunakan kaedah moden adalah lebih tinggi daripada mereka yang menggunakan kaedah bukan moden. Selain daripada itu, didapati peratusan wanita Bumiputera yang sedang menggunakan kaedah moden adalah tinggi sedikit daripada wanita Cina, di mana terdapat sebanyak

38.2 peratus wanita Bumiputera berbanding sebanyak 34.3 peratus wanita Cina sedang menggunakan kaedah perancangan keluarga moden. Sementara itu, didapati lebih ramai wanita dalam kumpulan umur muda menggunakan kaedah perancangan keluarga moden berbanding mereka yang lebih tua, sama ada di kalangan wanita Bumiputera atau wanita Cina (Jadual 7.23 dan Jadual 7.24).

Penggunaan kaedah perancangan keluarga moden mungkin berbeza di kalangan wanita mengikut pecahan agama yang dianuti. Merujuk kepada Jadual 7.25, didapati wanita beragama Islam mencatatkan peratusan yang tertinggi sedang menggunakan kaedah perancangan keluarga moden, iaitu sebanyak 38.4 peratus, dan diikuti oleh wanita yang beragama Kristian, sebanyak 36.8 peratus. Sementara itu, sebanyak 33.3 peratus wanita beragama Buddha sedang menggunakan kaedah perancangan keluarga moden.

Keseluruhannya peratusan wanita yang sedang menggunakan kaedah perancang keluarga moden adalah tinggi sedikit di luar bandar (40.1%) berbanding di bandar (34.7%). Walau bagaimanapun, peratusan yang dicatatkan oleh kedua-dua kumpulan tersebut tidak jauh berbeza. Kajian mendapati wanita dalam kumpulan umur

muda (25-29 tahun) mencatatkan peratusan yang menggunakan kaedah perancangan keluarga moden tertinggi sama ada di bandar atau pun di luar bandar (Jadual 7.26).

Analisis mengikut tahap persekolahan pula mendapati perbezaan yang tidak begitu ketara bagi setiap kategori tahap persekolahan mereka kecuali bagi kumpulan tidak bersekolah. Terdapat kira-kira 30.0 hingga 40.0 peratus wanita yang bersekolah sama ada rendah atau tinggi menggunakan kaedah perancangan

keluarga moden manakala sebanyak 27.7 peratus daripada wanita tidak bersekolah sedang mengamalkan perancangan keluarga kaedah moden. Status pekerjaan juga dilihat tidak menyebabkan perbezaan yang ketara dalam penggunaan kaedah moden ini. Peratusan tertinggi dicatatkan oleh wanita yang tidak bekerja dan juga mereka yang berstatus pekerja, di mana hampir 40.0 peratus daripada mereka ini sedang menggunakan kaedah moden dalam merancang keluarga (Jadual 7.27 dan 7.28).

Jadual 7.23
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Umur

Umur	Kaedah Moden	Kaedah Bukan Moden	Sebarang Kaedah
15-19	34.4	6.3	40.7
20-24	43.5	8.1	51.6
25-29	49.1	14.0	63.4
30-34	40.4	15.3	55.7
35-39	37.7	13.0	50.9
40-44	32.7	13.2	45.9
45-49	23.6	12.8	36.1
Jumlah	37.4	13.0	50.4

Jadual 7.24
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga Kaedah Moden Mengikut Umur Dan Etnik

Umur	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
15-19	32.3	-	100.0	34.4
20-24	47.3	0.0	10.0	43.5
25-29	50.0	42.9	46.7	49.1
30-34	42.3	31.6	27.3	40.4
35-39	38.5	41.9	21.1	37.7
40-44	30.5	37.5	53.3	32.7
45-49	24.8	18.5	11.1	23.6
Jumlah	38.2	34.3	30.4	37.4

Jadual 7.25
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga
Kaedah Moden Mengikut Umur Dan Agama

Umur	Islam	Buddha	Kristian
15-19	42.1	-	23.1
20-24	46.3	100.0	39.0
25-29	50.7	44.4	46.2
30-34	46.6	30.8	33.0
35-39	38.9	32.0	36.9
40-44	28.0	37.0	38.0
45-49	20.0	21.1	32.2
Jumlah	38.4	33.3	36.8

Jadual 7.26
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga
Kaedah Moden Mengikut Umur Dan Strata

Umur	Bandar	Luar Bandar
15-19	27.3	36.4
20-24	39.1	47.4
25-29	44.5	54.3
30-34	39.1	42.2
35-39	34.0	42.5
40-44	32.6	32.7
45-49	19.1	26.7
Jumlah	34.7	40.1

Jadual 7.27
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga
Kaedah Moden Mengikut Umur Dan Tahap Persekolahan

Umur	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
15-19	50.0	28.6	28.6	40.0	-	-
20-24	50.0	23.1	41.0	55.3	60.0	0.0
25-29	28.6	60.0	59.6	44.4	71.4	37.5
30-34	26.3	43.4	41.8	41.8	40.0	28.6
35-39	26.7	30.1	46.1	43.7	0.0	44.4
40-44	30.9	28.4	37.5	33.3	50.0	40.0
45-49	20.0	23.7	35.1	15.8	0.0	12.5
Jumlah	27.7	32.4	43.4	41.8	37.8	35.8

Jadual 7.28
Peratus Wanita Yang Sedang Menggunakan Perancangan Keluarga
Kaedah Moden Mengikut Umur

Umur	Majikan	Pekerja	Bekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	Tidak Bekerja
15-19	-	50.0	100.0	-	31.0
20-24	-	33.3	50.0	50.0	44.4
25-29	0.0	35.5	50.0	0.0	55.8
30-34	0.0	47.1	23.8	33.3	39.8
35-39	50.0	44.3	31.4	33.3	36.4
40-44	33.3	34.9	32.4	20.0	32.4
45-49	0.0	14.3	30.0	50.0	23.9
Jumlah	25.0	38.0	32.6	31.3	38.1

7.2.5 Sumber Kontraseptif Di Kalangan Pengamal Kaedah Moden Perancangan Keluarga

Secara keseluruhannya, klinik Kementerian Kesihatan menjadi sumber utama kebanyakan wanita di Sabah mendapatkan perkhidmatan perancangan keluarga. Kajian mendapati hampir separuh daripada wanita mendapatkan bahan untuk perancangan keluarga dari klinik Kementerian Kesihatan. Sementara itu, terdapat sebahagian kecil wanita yang mendapatkan perkhidmatan perancangan keluarga dari Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara (LPPKN). Bagi kaedah moden, lebih separuh daripada wanita mendapatnya dari klinik Kementerian Kesihatan manakala bagi kaedah bukan moden pula, lebih satu pertiga daripada mereka mendapatnya dari lain-lain sumber (Jadual 7.29).

Setelah melihat kepada analisis secara umum mengenai kaedah perancangan keluarga dalam jadual-jadual sebelum ini, analisis terhadap sumber perancangan keluarga (kontraseptif) diteruskan dengan hanya memberi penumpuan terhadap penggunaan kaedah moden sahaja. Walaupun rata-rata wanita bagi setiap kumpulan umur memilih klinik Kementerian Kesihatan dan hospital/ klinik swasta sebagai sumber utama bagi mendapatkan perancangan keluarga, tetapi terdapat perbezaan dalam corak peratusan antara mereka. Analisis mengikut umur mendapati di kalangan wanita berumur kurang dari 35 tahun, majoriti mereka mendapatkan perkhidmatan kontraseptif

moden di klinik Kementerian Kesihatan. Berbeza pula bagi wanita berumur 35 tahun dan ke atas, di mana majoriti mereka lebih cenderung mendapatkan kontraseptif moden di hospital/ klinik swasta (Jadual 7.30).

Analisis mengikut etnik pula mendapati hampir dua pertiga daripada wanita Bumiputera yang mengamalkan kaedah perancangan keluarga moden memperolehnya dari klinik Kementerian Kesihatan. Walau bagaimanapun, corak ini agak berbeza di kalangan wanita Cina, di mana kebanyakan daripada mereka lebih cenderung untuk mendapatkan kontraseptif di hospital/klinik swasta berbanding di hospital/klinik kerajaan. Selain daripada mendapatkannya dari hospital/klinik swasta, wanita Cina juga dilihat cenderung untuk mendapatkan kaedah perancangan keluarga di farmasi (27.7%) (Jadual 7.31).

Sepertimana analisis sebelum ini, analisis mengikut agama didapati tidak menunjukkan perbezaan dengan analisis mengikut etnik. Di kalangan wanita yang beragama Islam dan Kristian didapati mereka ini lebih cenderung untuk mendapatkan kontraseptif moden di klinik Kementerian Kesihatan. Ini secara tidak langsung menunjukkan kebanyakan daripada wanita Bumiputera terdiri dari mereka yang beragama Islam dan Kristian. Sementara itu, di kalangan wanita beragama Buddha, kira-kira satu pertiga daripada mereka memilih untuk mendapatkan sumber kontraseptif dari hospital/klinik swasta dan juga di klinik Kementerian Kesihatan (Jadual 7.32).

Jadual 7.33 menunjukkan terdapat sedikit perbezaan di kalangan wanita bandar dan luar bandar dalam mendapatkan perancangan keluarga. Kajian mendapati wanita luar bandar (67.5%) yang mendapatkan perkhidmatan kontraseptif dari klinik Kementerian Kesihatan adalah lebih tinggi berbanding wanita bandar (40.1%). Di samping itu, selain daripada mendapatkan kontraseptif dari klinik Kementerian Kesihatan, wanita bandar turut cenderung untuk mendapatkannya di hospital/klinik swasta dan juga di farmasi.

Selain daripada itu, kajian mendapati rata-rata wanita tanpa mengira tahap persekolahan mereka menjadikan klinik Kementerian Kesihatan sebagai tempat untuk mendapatkan bekalan kontraseptif moden lebih-lebih lagi di kalangan wanita berpendidikan rendah. Seterusnya dari aspek pekerjaan, majoriti wanita di setiap status pekerjaan memilih klinik Kementerian Kesihatan dan juga hospital/klinik swasta

sebagai tempat mendapatkan bekalan kontraseptif moden (Jadual 7.34 dan Jadual 7.35).

Seterusnya, Jadual 7.36 menunjukkan beberapa sumber utama di kalangan wanita bagi mendapat bekalan kontraseptif moden yang sedang mereka gunakan. Analisis mendapati kebanyakan wanita memilih untuk mendapatkan perkhidmatan kontraseptif moden seperti pil, ADR, dan dua bentuk pembedahan iaitu tubaligasi dan vasektomi di klinik Kementerian Kesihatan. Keadaan ini mungkin disebabkan oleh kos perkhidmatan tersebut adalah lebih murah di klinik kerajaan. Sementara itu, bagi kaedah suntikan dan implan, rata-rata wanita lebih cenderung mendapatkannya di hospital/klinik swasta. Di samping itu, bagi wanita yang menggunakan kondom, hampir separuh daripada mereka mendapatkannya dari farmasi. Ini kerana kondom amat senang diperolehi di farmasi dan kedai-kedai.

Jadual 7.29
Sumber Kontraseptif

Sumber	Kaedah Moden	Kaedah Bukan Moden	Sebarang Kaedah
LPPKN	0.6	0.6	0.6
Klinik FPA	8.9	4.5	7.8
Klinik Kem. Kesihatan	55.2	27.9	48.2
Hospital/Klinik Swasta	24.6	6.7	20.0
Sinseh	0.0	0.6	0.1
Farmasi	8.7	0.0	6.5
Saudara/Kawan	1.2	23.5	6.9
Lain-Lain	0.8	36.3	9.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.30
Sumber Kontraseptif Di Kalangan Pengamal Kaedah Moden Mengikut Umur

Sumber	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	Jumlah
LPPKN	0.0	0.0	0.9	0.0	1.0	1.1	0.0	0.6
Klinik FPA	8.3	7.4	6.6	12.5	10.6	8.6	4.4	8.9
Klinik Kem. Kesihatan	75.0	66.7	51.9	60.6	46.2	49.5	62.2	55.2
Hospital/Klinik Swasta	16.7	16.7	21.7	17.3	32.7	30.1	28.9	24.6
Sinseh	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Farmasi	0.0	7.4	16.0	9.6	7.7	6.5	2.2	8.7
Saudara/Kawan	0.0	0.0	0.9	0.0	1.9	3.2	0.0	1.2
Lain-Lain	0.0	1.9	1.9	0.0	0.0	1.1	2.2	0.8
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.31
Sumber Kontraseptif Di Kalangan Pengamal Kaedah Moden Mengikut Etnik

Sumber	Bumiputera	Cina	Lain-lain
LPPKN	0.7	0.0	0.0
Klinik FPA	9.1	2.1	17.9
Klinik Kem. Kesihatan	60.1	25.5	25.0
Hospital/Klinik Swasta	22.0	36.2	46.4
Sinseh	0.0	0.0	0.0
Farmasi	6.8	27.7	10.7
Saudara/Kawan	0.9	4.3	0.0
Lain-Lain	0.5	4.3	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.32
Sumber Kontraseptif Di Kalangan Pengamal Kaedah Moden Mengikut Agama

Sumber	Islam	Buddha	Kristian
LPPKN	0.9	0.0	0.0
Klinik FPA	12.6	3.2	3.1
Klinik Kem. Kesihatan	53.9	32.3	63.0
Hospital/Klinik Swasta	23.0	32.3	26.5
Sinseh	0.0	0.0	0.0
Farmasi	7.9	25.8	6.8
Saudara/Kawan	0.9	0.0	0.6
Lain-Lain	0.6	6.5	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.33
Sumber Bahan Kontraseptif Di Kalangan Pengamal Kaedah Moden Mengikut Strata

Sumber	Bandar	Luar Bandar
LPPKN	0.9	0.4
Klinik FPA	12.9	5.7
Klinik Kem. Kesihatan	40.1	67.5
Hospital/Klinik Swasta	30.2	20.1
Sinseh	0.0	0.0
Farmasi	14.2	4.2
Saudara/Kawan	0.4	1.8
Lain-Lain	1.3	0.4
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 7.34
Sumber Kontraseptif Di Kalangan Pengamal Kaedah Moden
Mengikut Tahap Persekolahan

Sumber	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
LPPKN	0.0	0.8	1.3	0.0	0.0	0.0
Klinik FPA	8.3	8.3	10.6	6.6	14.3	10.3
Klinik Kem. Kesihatan	64.6	57.9	59.6	50.7	50.0	31.0
Hospital/Klinik Swasta	22.9	28.1	16.6	30.3	21.4	27.6
Sinseh	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Farmasi	2.1	4.1	10.6	9.2	7.1	27.6
Saudara/Kawan	2.1	0.8	0.7	2.0	0.0	0.0
Lain-Lain	0.0	0.0	0.7	1.3	7.1	3.4
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.35
Sumber Kontraseptif Di Kalangan Pengamal
Kaedah Moden Mengikut Status Pekerjaan

Sumber	Majikan	Pekerja	Bekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	Tidak Bekerja
LPPKN	0.0	0.0	2.2	0.0	0.6
Klinik FPA	0.0	10.5	6.7	0.0	8.5
Klinik Kem. Kesihatan	50.0	45.6	64.4	60.0	57.0
Hospital/Klinik Swasta	50.0	29.8	17.8	40.0	23.6
Sinseh	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Farmasi	0.0	11.4	8.9	0.0	8.0
Saudara/Kawan	0.0	0.9	0.0	0.0	1.4
Lain-Lain	0.0	1.8	0.0	0.0	0.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.36
Sumber Kontraseptif Di Kalangan Pengamal Kaedah Moden Mengikut Kaedah Tertentu

Sumber	Pil	ADR	Suntikan	Kondom	Implan	Pil Berbuih	Krim	Jeli	Tubaligasi	Vasektomi
LPPKN	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-	-	-	0.0	0.0
Klinik FPA	11.5	8.6	12.5	0.0	20.0	-	-	-	1.2	0.0
Klinik Kem. Kesihatan	60.0	53.4	37.5	22.2	20.0	-	-	-	58.1	50.0
Hospital/Klinik Swasta	15.7	37.9	46.9	18.5	60.0	-	-	-	39.5	25.0
Sinseh	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-	-	-	0.0	0.0
Farmasi	10.8	0.0	0.0	44.4	0.0	-	-	-	0.0	0.0
Saudara/Kawan	0.7	0.0	3.1	7.4	0.0	-	-	-	1.2	0.0
Lain-Lain	0.3	0.0	0.0	7.4	0.0	-	-	-	0.0	25.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	-	-	-	100.0	100.0

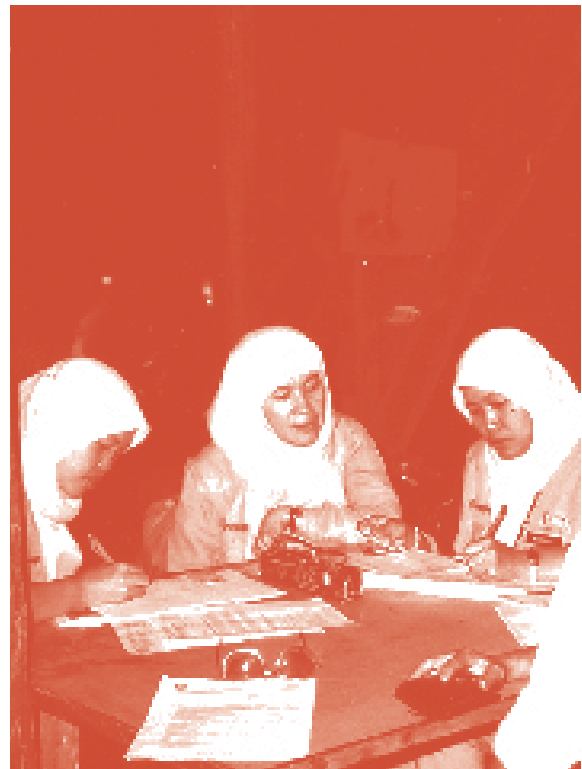
7.2.6 Sebab Berhenti Menggunakan Sebarang Kaedah Perancangan Keluarga

Dalam analisis seterusnya, kita akan membincangkan mengenai sebab wanita berhenti menggunakan sebarang kaedah perancangan keluarga. Secara keseluruhannya, terdapat dua sebab utama wanita berhenti menggunakan perancangan keluarga iaitu, wanita tersebut ingin hamil (39.4%) dan kerana kesan sampingan daripada penggunaan perancangan keluarga yang digunakan (22.3%). Sementara itu, terdapat 2.9 peratus wanita berhenti menggunakan perancangan keluarga kerana kegagalan kaedah perancangan keluarga yang digunakan. Di samping itu, analisis mengikut kumpulan umur mendapati hampir dua pertiga daripada wanita dalam dua kumpulan umur muda iaitu 20-24 dan 25-29 tahun berhenti menggunakan perancangan keluarga atas sebab mereka ingin hamil. Sementara itu, bagi wanita dalam kumpulan umur yang lebih tua, kebanyakan daripada mereka berhenti menggunakan perancangan keluarga kerana kesan sampingan yang dialami (Jadual 7.37).

Jadual 7.38 menunjukkan terdapat perbezaan alasan berhenti menggunakan sebarang kaedah perancangan keluarga antara wanita Bumiputera dan Cina. Analisis mendapati sebab utama wanita Bumiputera berhenti menggunakan perancangan keluarga ialah kerana mereka ingin hamil, manakala sebab utama wanita Cina berhenti menggunakan perancangan keluarga adalah kerana kesan sampingan yang dialami. Sementara itu, didapati sebanyak 13.6 peratus wanita Cina berhenti menggunakan perancangan keluarga kerana mereka berasa tidak selesa dengan kaedah yang digunakan. Corak yang sama turut dapat dilihat apabila analisis dibuat mengikut agama. Kajian mendapati alasan utama wanita Islam dan Kristian berhenti menggunakan perancangan keluarga ialah kerana ingin hamil. Manakala kebanyakan wanita beragama Buddha memberikan alasan mereka berhenti menggunakan perancangan keluarga kerana kesan sampingan yang mereka alami (Jadual 7.39).

Sementara itu, tiada perbezaan yang ketara dalam alasan yang diberikan oleh wanita bandar dan luar bandar yang berhenti menggunakan sebarang kaedah perancangan keluarga. Kira-kira 40.0 peratus wanita di bandar dan wanita di luar bandar memberi alasan bahawa mereka ingin hamil semula, dan kira-kira 20.0 peratus pula memberi alasan kesan sampingan yang dialami sebagai punca mereka berhenti menggunakan perancangan keluarga (Jadual 7.40).

Seterusnya, kajian mendapati alasan yang diberikan oleh wanita yang berhenti menggunakan kaedah perancangan keluarga mengikut tahap persekolahan adalah hampir sama, di mana alasan utama yang diberikan oleh mereka ialah kerana mereka ingin hamil. Walau bagaimanapun, terdapat sebanyak 8.3 peratus wanita berpendidikan tertiar berhenti menggunakan perancangan keluarga kerana suami tidak membenarkan, di mana peratusan yang dicatatkan adalah tinggi berbanding wanita dalam kumpulan persekolahan lain. Di samping itu, analisis terhadap alasan wanita berhenti menggunakan perancangan keluarga mengikut status pekerjaan mendapati tiada perbezaan yang ketara yang dicatatkan oleh kesemua mereka (Jadual 7.41 dan Jadual 7.42).

Jadual 7.37
Sebab Berhenti Menggunakan Kaedah Perancangan Keluarga
Mengikut Umur

Sebab	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	Jumlah
Kegagalan Kaedah	-	4.0	0.0	3.6	1.4	5.5	2.9	2.9
Ingin Hamil	-	64.0	66.0	57.1	39.2	23.3	15.7	39.4
Kesan Sampingan	-	4.0	8.5	21.4	25.7	30.1	27.1	22.3
Nasihat Ahli Perubatan	-	8.0	4.3	5.4	14.9	11.0	10.0	9.6
Tidak Selesa	-	12.0	10.6	1.8	9.5	11.0	8.6	8.7
Suami Tidak Benarkan	-	0.0	4.3	0.0	1.4	2.7	0.0	1.4
Lain-Lain	-	8.0	6.4	10.7	8.1	16.4	35.7	15.7
Jumlah	-	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.38
Sebab Berhenti Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Etnik

Sebab	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Kegagalan Kaedah	2.9	0.0	0.0	2.6
Ingin Hamil	42.1	18.2	38.5	40.4
Kesan Sampingan	20.1	45.5	38.5	22.4
Nasihat Ahli Perubatan	9.4	13.6	0.0	9.3
Tidak Selesa	7.8	13.6	15.4	8.4
Suami Tidak Benarkan	1.3	0.0	0.0	1.2
Lain-Lain	16.5	9.1	7.7	15.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.39
Sebab Berhenti Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Agama

Sebab	Islam	Buddha	Kristian
Kegagalan Kaedah	3.1	0.0	2.0
Ingin Hamil	35.4	26.7	53.5
Kesan Sampingan	24.8	40.0	13.1
Nasihat Ahli Perubatan	10.6	20.0	5.1
Tidak Selesa	8.8	0.0	9.1
Suami Tidak Benarkan	0.9	0.0	2.0
Lain-Lain	16.4	13.3	15.2
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.40
Sebab Berhenti Menggunakan Perancangan Keluarga Mengikut Strata

Sebab	Bandar	Luar Bandar
Kegagalan Kaedah	3.3	2.1
Ingin Hamil	38.8	41.9
Kesan Sampingan	21.1	23.0
Nasihat Ahli Perubatan	11.8	7.3
Tidak Selesa	7.9	8.9
Suami Tidak Benarkan	0.7	1.6
Lain-Lain	16.4	15.2
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 7.41
Sebab Berhenti Menggunakan Perancangan Keluarga
Mengikut Tahap Persekolahan

Sebab	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
Kegagalan Kaedah	1.8	3.8	0.0	1.3	0.0	17.6
Ingin Hamil	30.9	30.8	39.2	53.8	50.0	52.9
Kesan Sampingan	27.3	25.0	22.8	16.7	16.7	11.8
Nasihat Ahli Perubatan	10.9	8.7	13.9	5.1	16.7	5.9
Tidak Selesa	7.3	10.6	3.8	12.8	0.0	11.8
Suami Tidak Benarkan	0.0	1.0	2.5	1.3	8.3	0.0
Lain-Lain	21.8	20.2	17.7	9.0	8.3	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.42
Sebab Berhenti Menggunakan Perancangan Keluarga
Mengikut Status Pekerjaan

Sebab	Majikan	Pekerja	Bekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	Tidak Bekerja
Kegagalan Kaedah	33.3	5.6	0.0	0.0	1.8
Ingin Hamil	33.3	44.4	28.2	0.0	41.6
Kesan Sampingan	33.3	12.5	23.1	0.0	25.7
Nasihat Ahli Perubatan	0.0	11.1	10.3	75.0	7.5
Tidak Selesa	0.0	11.1	12.8	25.0	7.1
Suami Tidak Benarkan	0.0	1.4	0.0	0.0	1.3
Lain-Lain	0.0	13.9	25.6	0.0	15.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

7.2.7 Sebab Tidak Pernah Menggunakan Perancangan Keluarga

Analisis seterusnya adalah untuk mengkaji sebab wanita tidak pernah menggunakan sebarang kaedah perancangan keluarga. Data yang dianalisis dalam bahagian ini adalah di kalangan wanita yang tidak pernah menggunakan sebarang kaedah perancangan keluarga. Merujuk semula kepada bahagian 7.2.1, hasil kajian ini mendapati wanita yang pernah menggunakan perancangan keluarga ialah sebanyak 70.3 peratus. Ini menunjukkan terdapat hampir 30.0 peratus wanita di Sabah tidak pernah menggunakan sebarang kaedah perancangan keluarga. Oleh sebab itu, analisis ini akan membincangkan mengenai sebab wanita tersebut tidak pernah menggunakan sebarang kaedah perancangan keluarga.

Jadual 7.43 menunjukkan sebab utama wanita tidak pernah menggunakan sebarang kaedah perancangan keluarga adalah kerana mereka ingin hamil, iaitu sebanyak 52.5 peratus, manakala alasan kedua yang paling banyak diberikan oleh wanita di Sabah ialah kerana mereka takut dengan kesan sampingan akibat penggunaan perancangan keluarga, iaitu sebanyak 26.4 peratus. Sementara itu, analisis mengikut pecahan umur mendapati kira-kira 70.0 peratus daripada wanita muda tidak pernah menggunakan perancangan keluarga kerana mereka ingin hamil. Ini mungkin disebabkan pada umur tersebut kebanyakan daripada mereka baru mendirikan rumahtangga dan masih belum mempunyai anak. Seterusnya, peratusan mereka yang tidak pernah menggunakan perancangan keluarga menurun mengikut umur.

Kajian mendapati majoriti wanita Bumiputera dan Cina yang tidak pernah menggunakan perancangan keluarga adalah kerana mereka ingin hamil. Walau bagaimanapun, didapati peratusan wanita Bumiputera (53.6%) yang memberi alasan tersebut adalah tinggi sedikit berbanding wanita Cina (47.7%). Sementara itu, didapati sebanyak 11.4 peratus wanita Cina tidak pernah menggunakan perancangan keluarga kerana suami mereka tidak membenarkannya; peratusan ini adalah tinggi sedikit berbanding

wanita Bumiputera (3.8%). Selain daripada itu, analisis mengikut agama pula mendapati wanita beragama Kristian mencatatkan peratusan tertinggi berbanding wanita agama lain bagi mereka yang tidak pernah menggunakan perancangan keluarga kerana ingin hamil (Jadual 7.44 dan Jadual 7.45).

Di samping itu, kajian mendapati wanita luar bandar (57.1%) mencatatkan peratusan yang lebih tinggi berbanding wanita bandar (48.5%) bagi mereka yang tidak pernah menggunakan perancangan keluarga dengan alasan mereka ingin hamil. Ini mungkin disebabkan oleh kebanyakan wanita yang tinggal di luar bandar terdiri daripada wanita etnik Bumiputera, manakala wanita di bandar kebanyakannya di kalangan wanita etnik Cina. Keadaan ini secara tidak langsung menunjukkan keseragaman data yang telah dikumpul dalam kajian ini. (Jadual 7.46).

Analisis ini turut mendapati kira-kira dua pertiga daripada wanita yang berpendidikan tinggi, iaitu tingkatan enam dan juga tertuari, tidak pernah menggunakan perancangan keluarga kerana mereka ingin hamil. Peratusan ini adalah paling tinggi berbanding mereka yang berpendidikan lebih rendah. Keadaan ini mungkin disebabkan oleh beberapa faktor seperti umur wanita terbahit semasa kajian dijalankan, umur wanita semasa berkahwin, dan bilangan anak yang telah mereka miliki. Peratusan ingin hamil yang tinggi di kalangan wanita berpendidikan tinggi mungkin disebabkan oleh mereka ini masih muda, baru berkahwin, dan belum mempunyai ramai anak. Seterusnya, analisis mengikut status pekerjaan mendapati tidak banyak perbezaan yang ketara dicatatkan antara wanita mengikut status pekerjaan (Jadual 7.47 dan Jadual 7.48).

Jadual 7.43
Sebab Tidak Pernah Menggunakan Kaedah
Perancangan Keluarga Mengikut Umur

Sebab	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	Jumlah
Ingin Hamil	72.0	69.8	61.3	59.3	49.4	30.8	40.4	52.5
Suami Tidak Benarkan	4.0	1.6	6.5	3.7	6.5	6.4	3.8	4.8
Masalah Perubatan	0.0	1.6	3.2	3.7	5.2	9.0	7.7	4.8
Takut Pada Kesan Sampingan	0.0	22.2	17.7	25.9	29.9	35.9	32.7	26.4
Lain-Lain	24.0	4.8	11.3	7.4	9.1	17.9	15.4	11.6
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.44
Sebab Tidak Pernah Menggunakan Kaedah
Perancangan Keluarga Mengikut Etnik

Sebab	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Ingin Hamil	53.6	47.7	53.1
Suami Tidak Benarkan	3.8	11.4	4.1
Masalah Perubatan	5.5	0.0	2.0
Takut Pada Kesan Sampingan	26.4	20.5	30.6
Lain-Lain	10.7	20.5	10.2
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.45
Sebab Tidak Pernah Menggunakan Kaedah
Perancangan Keluarga Mengikut Agama

Sebab	Islam	Buddha	Kristian
Ingin Hamil	50.0	38.2	61.0
Suami Tidak Benarkan	5.6	11.8	2.1
Masalah Perubatan	6.0	2.9	2.7
Takut Pada Kesan Sampingan	27.0	23.5	25.3
Lain-Lain	11.5	23.5	8.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.46
Sebab Tidak Pernah Menggunakan Kaedah
Perancangan Keluarga Mengikut Strata

Sebab	Bandar	Luar Bandar
Ingin Hamil	48.5	57.1
Suami Tidak Benarkan	6.0	3.4
Masalah Perubatan	4.7	4.9
Takut Pada Kesan Sampingan	26.0	26.8
Lain-Lain	14.9	7.8
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 7.47
Sebab Tidak Pernah Menggunakan Kaedah
Perancangan Keluarga Mengikut Tahap Persekolahan

Sebab	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
Ingin Hamil	38.0	51.9	51.1	58.8	63.6	67.7
Suami Tidak Benarkan	9.9	2.3	5.3	5.9	9.1	0.0
Masalah Perubatan	7.0	6.1	4.3	2.9	0.0	3.2
Takut Pada Kesan Sampingan	35.2	26.0	25.5	21.6	18.2	25.8
Lain-Lain	9.9	13.7	13.8	10.8	9.1	3.2
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 7.48
Sebab Tidak Pernah Menggunakan Kaedah
Perancangan Keluarga Mengikut Status Pekerjaan

Sebab	Majikan	Pekerja	Bekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	Tidak Bekerja
Ingin Hamil	0.0	61.5	50.0	20.0	51.8
Suami Tidak Benarkan	0.0	1.3	2.3	20.0	5.8
Masalah Perubatan	0.0	3.8	6.8	0.0	4.8
Takut Pada Kesan Sampingan	50.0	26.9	34.1	20.0	24.8
Lain-Lain	50.0	6.4	6.8	40.0	12.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

7.3 Keperluan Kontraseptif Yang Belum Dipenuhi

Konsep keperluan kontraseptif yang belum dipenuhi ialah apabila seseorang wanita tidak mahu mengandung dan melahirkan anak, tetapi pada masa yang sama dia tidak menggunakan sebarang kontraseptif. Secara keseluruhannya, terdapat sebanyak 23.8 peratus wanita di Sabah yang tidak mahukan anak tetapi dalam masa yang sama tidak menggunakan perancangan keluarga. Analisis mengikut etnik dan umur wanita mendapati peratusan mereka yang tidak mahukan anak tetapi tidak menggunakan perancangan keluarga adalah meningkat mengikut umur. Pada keseluruhannya, corak peratusan antara wanita Bumiputera dan wanita Cina adalah hampir sama, di mana peratusannya meningkat mengikut umur. Walau bagaimanapun, peratusan wanita Bumiputera (25.8%) yang tidak mahukan anak tetapi tidak menggunakan perancangan keluarga adalah lebih tinggi berbanding wanita Cina (16.7%). Di samping

itu, apabila kita melihat kepada analisis mengikut agama, didapati peratusan wanita yang tidak menggunakan sebarang kaedah perancangan keluarga walaupun mereka memutuskan untuk tidak mahukan anak adalah paling tinggi di kalangan wanita beragama Islam (Jadual 7.49 & Jadual 7.50).

Kajian mendapati peratusan wanita bandar (20.9%) yang tidak merancang untuk mempunyai anak tetapi dalam masa yang sama tidak menggunakan perancangan keluarga adalah rendah sedikit berbanding wanita luar bandar (27.3%). Ini mungkin disebabkan oleh kebanyakan wanita yang tinggal di kawasan bandar adalah terdiri daripada wanita etnik Cina. Di samping itu, didapati wanita berpendidikan rendah dan tidak bersekolah mencatatkan peratusan keperluan kontraseptif yang belum dipenuhi lebih tinggi berbanding wanita berpendidikan tinggi. Ini mungkin disebabkan oleh beberapa faktor, antaranya berpendidikan rendah ini kebanyakannya tinggal di kawasan luar

bandar, yang mana merumitkan mereka untuk mendapatkan kaedah perancangan keluarga moden. Selain daripada itu, kemungkinan juga mereka ini berkahwin lebih awal, oleh sebab itu mereka telah mempunyai beberapa orang anak yang lain, dan mungkin juga wanita tersebut tidak lagi memerlukan perancangan keluarga kerana umur mereka yang telah mencapai 40-an (Jadual 7.51 & Jadual 7.52).

Seterusnya, didapati tiada perbezaan yang ketara dalam analisis keperluan kontraseptif yang belum dipenuhi mengikut status pekerjaan wanita. Kira-kira 20.0 hingga 30.0 peratus wanita tanpa mengira status pekerjaan mereka tidak menggunakan sebarang kaedah perancangan keluarga walaupun mereka tidak mahukan anak. Peratusan ini dapat dilihat dalam Jadual 7.53.

Jadual 7.49
Peratus Wanita Yang Memerlukan Kontraseptif Tetapi Belum Dipenuhi Mengikut Umur Dan Etnik

Umur	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
20-24	0.0	0.0	-	0.0
25-29	11.4	0.0	-	8.7
30-34	14.5	0.0	18.2	13.4
35-39	22.7	4.2	30.0	20.6
40-44	28.0	17.6	10.0	25.6
45-49	38.6	37.0	10.0	36.7
Jumlah	25.8	16.7	15.2	23.8

Jadual 7.50
Peratus Wanita Yang Memerlukan Kontraseptif Tetapi Belum Dipenuhi Mengikut Umur Dan Agama

Umur	Islam	Buddha	Kristian
20-24	0.0	-	0.0
25-29	4.3	0.0	16.7
30-34	13.0	0.0	17.1
35-39	21.4	0.0	26.0
40-44	31.2	16.7	19.7
45-49	40.8	38.9	29.6
Jumlah	26.8	16.2	22.3

Jadual 7.51
Peratus Wanita Yang Memerlukan Kontraseptif Tetapi Belum Dipenuhi Mengikut Umur Dan Strata

Umur	Bandar	Luar Bandar
20-24	0.0	0.0
25-29	8.7	9.1
30-34	14.5	13.9
35-39	19.2	22.5
40-44	18.3	33.3
45-49	37.8	35.8
Jumlah	20.9	27.3

Jadual 7.52
Peratus Wanita Yang Memerlukan Kontraseptif Tetapi Belum Dipenuhi Mengikut Umur Dan Tahap Persekolahan

Umur	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tertiari
20-24	0.0	0.0	0.0	0.0	-
25-29	0.0	0.0	6.3	23.1	0.0
30-34	20.0	30.8	9.4	4.0	0.0
35-39	18.8	34.7	18.0	10.9	0.0
40-44	34.1	25.0	26.2	19.1	20.0
45-49	33.3	38.2	39.5	33.3	37.5
Jumlah	29.7	30.3	20.9	15.9	11.8

Jadual 7.53
Peratus Wanita Yang Memerlukan Kontraseptif Tetapi Belum Dipenuhi Mengikut Umur Dan Status Pekerjaan

Umur	Majikan	Pekerja	Bekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	Tidak Bekerja
20-24	-	-	-	-	0.0
25-29	-	10.0	100.0	-	5.7
30-34	-	0.0	33.3	33.3	15.9
35-39	0.0	21.6	14.3	33.3	20.7
40-44	0.0	26.0	34.6	20.0	24.8
45-49	100.0	36.4	25.9	100.0	38.4
Jumlah	25.0	20.5	25.6	33.3	24.2

Di Malaysia secara umumnya, pengetahuan mengenai kepentingan penyusuan bayi tidak lagi asing khususnya kepada kaum ibu. Ini adalah disebabkan pelbagai kempen dan program yang telah dilaksanakan oleh agensi kerajaan yang berkenaan dan badan-badan bukan kerajaan sejak 30 tahun yang lalu bagi memberi kesedaran betapa pentingnya susu ibu kepada bayi dalam konteks kesihatan, sosial, dan pembangunan ekonomi negara. Selain daripada itu, terdapat kajian-kajian saintifik yang telah membuktikan bahawa penyusuan bayi boleh dijadikan kaedah perancangan keluarga semulajadi bagi menjarakkan kelahiran anak.

Dalam bahagian ini, analisis dijalankan dengan melihat taburan wanita yang pernah menyusukan bayi mereka mengikut beberapa faktor demografi dan jangka masa mereka memberi susu ibu kepada anak mereka. Dalam bahagian ini, soalan hanya diajukan kepada kira-kira 60.0 peratus wanita yang mempunyai anak bongsu berumur kurang daripada 6 tahun.

Secara keseluruhannya, majoriti wanita (95.0%) Sabah pernah menyusukan anak mereka. Jika dilihat mengikut pecahan umur, didapati tiada perbezaan yang ketara antara wanita muda dengan wanita yang lebih tua dalam pemberian susu ibu kepada bayi. Boleh dikatakan pada setiap kumpulan umur, tidak kurang daripada 85.0 peratus wanita menyusukan anak mereka, di mana peratusan tertinggi dicatatkan oleh wanita dalam kumpulan umur yang paling tua (45-49 tahun) (Carta 7.4).

Kajian mendapati wanita Cina kurang memberi susu ibu kepada bayi mereka berbanding wanita Bumiputera, di mana sebanyak 77.1 peratus daripada wanita Cina pernah menyusukan bayi mereka berbanding sebanyak 96.4 peratus wanita Bumiputera. Sementara itu, peratusan wanita di bandar dan wanita di luar bandar yang pernah menyusukan bayi adalah tidak banyak berbeza. Kajian mendapati majoriti wanita sama ada di bandar (93.3%) ataupun di luar bandar (96.8%) pernah memberi susu ibu kepada anak. Di samping itu, analisis

mendapati tahap persekolahan seseorang wanita tidak mempengaruhi tabiat pemberian susu ibu kepada anak. Kajian mendapati lebih 90.0 peratus daripada wanita sama ada yang berpendidikan tinggi ataupun yang tidak bersekolah pernah memberi susu ibu kepada bayi masing-masing (Carta 7.5, Carta 7.6 dan Carta 7.7).

Selain daripada itu, Carta 7.8 pula menunjukkan tempoh seseorang wanita menyusukan bayi mereka. Kajian mendapati hampir separuh daripada wanita yang mempunyai anak berumur kurang daripada 6 tahun masih menyusukan anak. Walau bagaimanapun, didapati kebanyakan daripada wanita hanya menyusukan anak mereka dalam tempoh yang agak singkat, iaitu kurang dari 6 bulan (21.9%). Sementara itu, terdapat hanya 14.2 peratus wanita yang menyusukan anak dalam tempoh 19 bulan dan lebih. Secara keseluruhannya, rata-rata wanita menyusukan anak mereka dalam tempoh kurang daripada setahun. Kajian ini mendapati kurang daripada satu pertiga wanita menyusukan anak mereka dalam tempoh lebih daripada setahun.

Analisis mengikut umur mendapati jangka masa menyusukan anak adalah lebih singkat bagi wanita muda berbanding wanita yang lebih berumur. Jika dilihat secara keseluruhannya, peratusan wanita muda yang menyusukan anak bagi tempoh lebih daripada setahun adalah lebih rendah berbanding wanita yang lebih berumur. Di samping itu, didapati hampir 70.0 peratus wanita dalam kumpulan umur termuda (15-19 tahun) masih menyusukan anak mereka. Peratusan yang tinggi ini mungkin disebabkan oleh mereka baru melahirkan anak (Jadual 7.54).

Jangka masa menyusukan anak di kalangan wanita mengikut pecahan etnik mendapati wanita Bumiputera lebih lama menyusukan anak berbanding wanita Cina. Terdapat hampir 60.0 peratus daripada wanita Cina yang menyusukan anak mereka bagi tempoh kurang daripada 6 bulan. Sementara itu, kira-kira 40.0 peratus daripada wanita Bumiputera masih menyusukan bayi mereka, manakala terdapat hanya kira-kira 10.0 peratus wanita Cina yang masih menyusukan anak mereka.

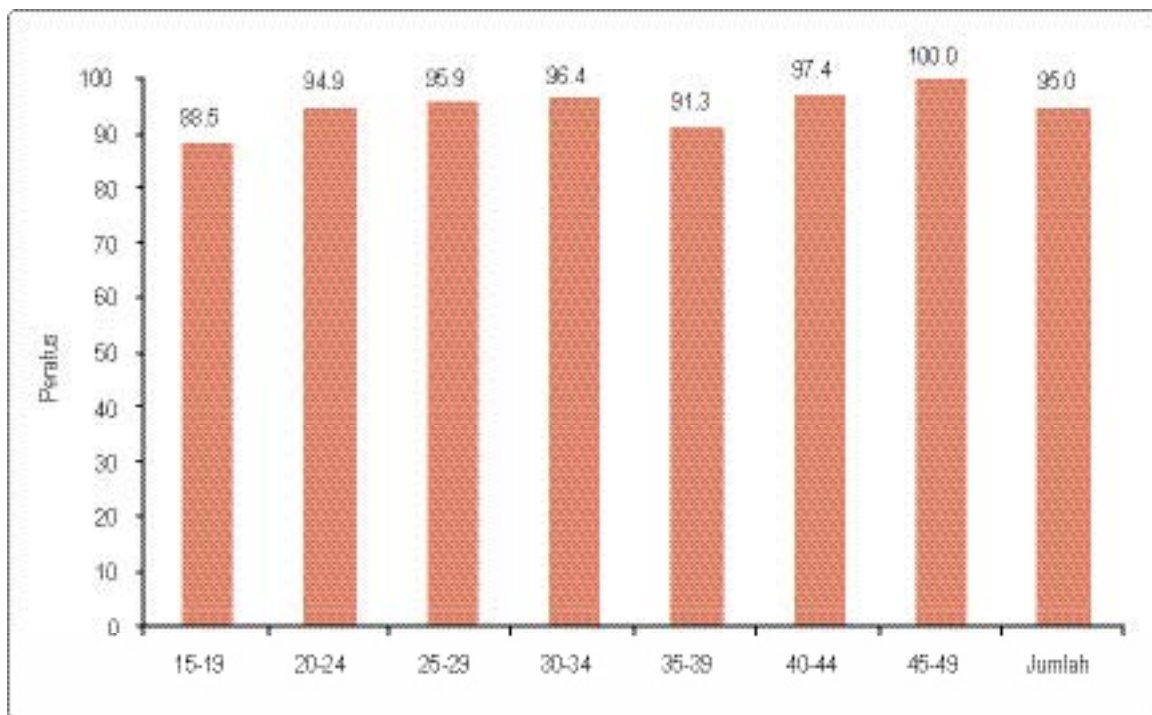
Ilustrasi yang lebih jelas dapat dilihat pada Carta 7.9.

Kajian mendapati peratusan wanita yang masih menyusukan anak adalah lebih tinggi di luar bandar berbanding di bandar. Namun begitu, tiada perbezaan peratusan yang ketara antara kedua-dua kawasan tersebut. Sementara itu, peratusan wanita yang menyusukan bayi bagi tempoh kurang daripada 6 bulan adalah tinggi di kalangan wanita bandar berbanding wanita luar bandar. Walau bagaimanapun, bagi wanita yang menyusukan anak bagi tempoh lebih daripada setahun, didapati tiada perbezaan peratusan yang ketara antara wanita bandar dan wanita luar bandar (Carta 7.10).

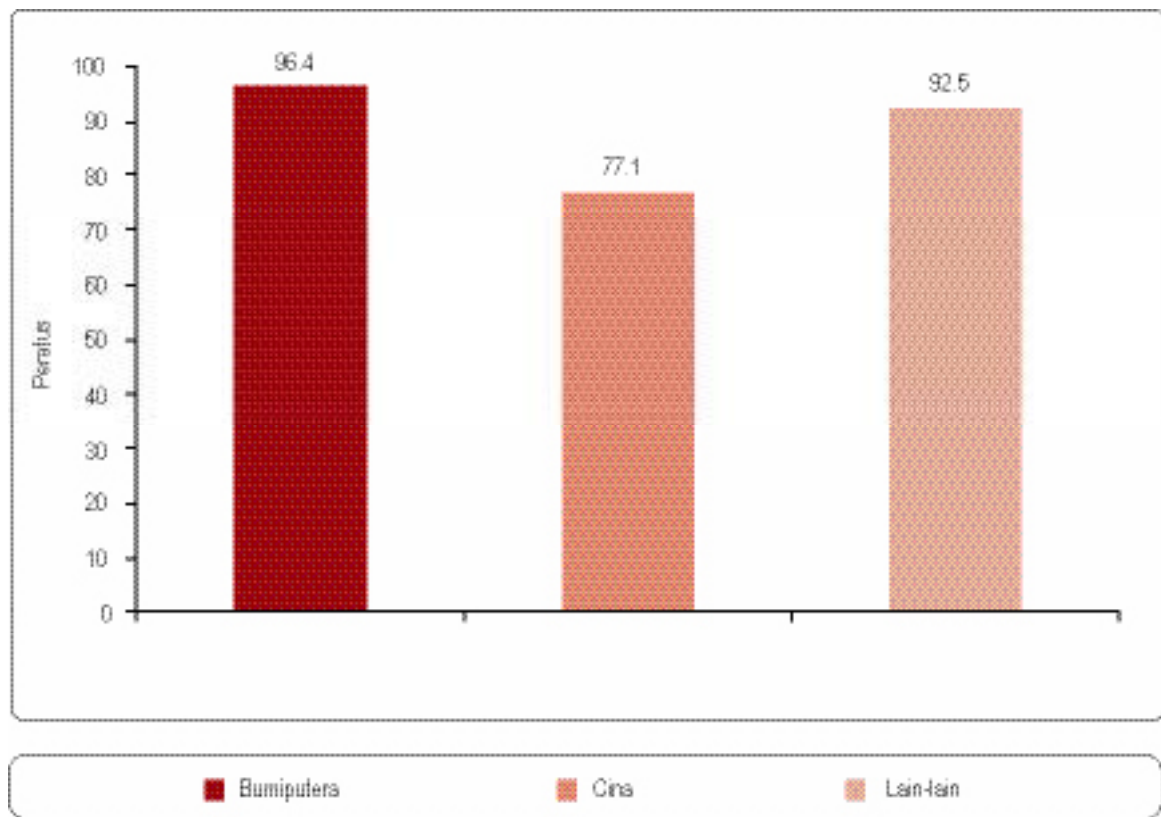
Seterusnya, analisis terakhir bahagian ini adalah untuk melihat pengaruh pendidikan

terhadap tempoh penyusuan bayi. Kajian mendapati, semakin tinggi pendidikan seseorang wanita, semakin singkat tempoh penyusuan bayi yang diberikan. Terdapat dua corak yang berbeza antara wanita berpendidikan tinggi dengan wanita yang berpendidikan rendah dan tidak bersekolah. Tempoh penyusuan anak di kalangan wanita berpendidikan tinggi adalah lebih singkat daripada wanita berpendidikan rendah. Sementara itu, kajian mendapati kebanyakan daripada wanita yang berpendidikan rendah terutama mereka yang tidak bersekolah menyusukan anak mereka dalam tempoh lebih daripada setahun, berbanding hanya kurang daripada setengah tahun di kalangan wanita berpendidikan tinggi (menengah ke atas) (Carta 7.11) .

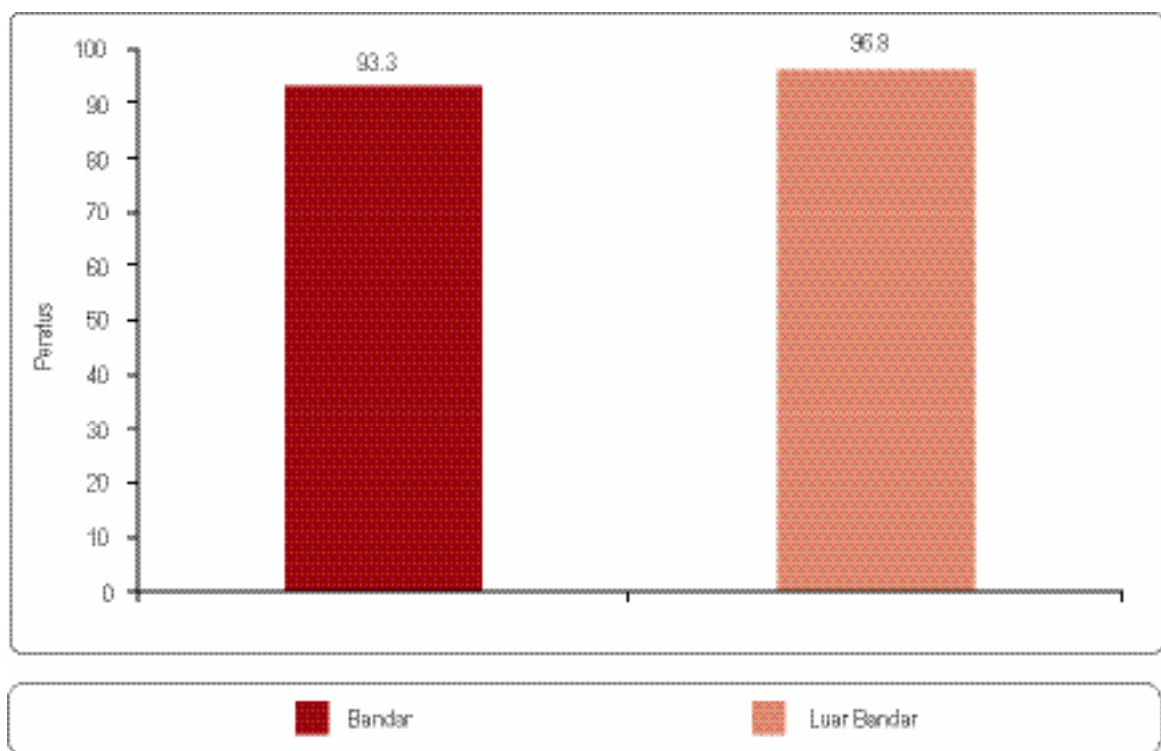
Carta 7.4
Peratus Wanita Yang Pernah Menyusukan Anak Mengikut Umur

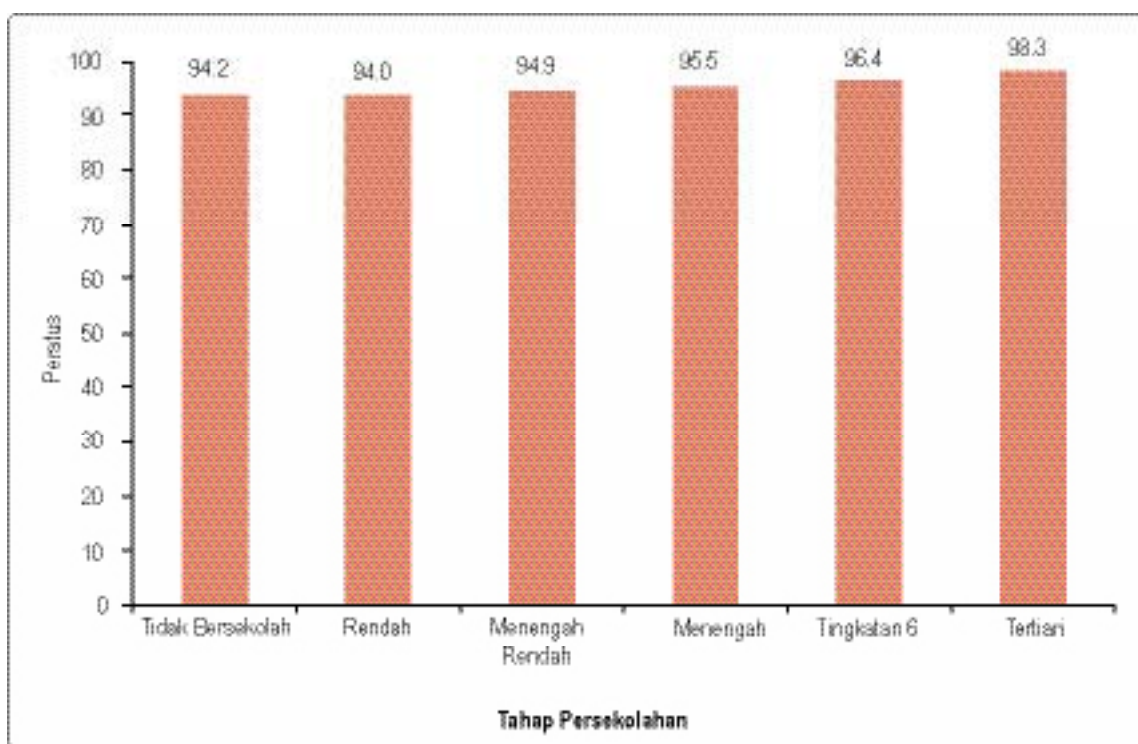
Carta 7.5
Peratus Wanita Yang Pernah Menyusukan Anak Mengikut Etnik

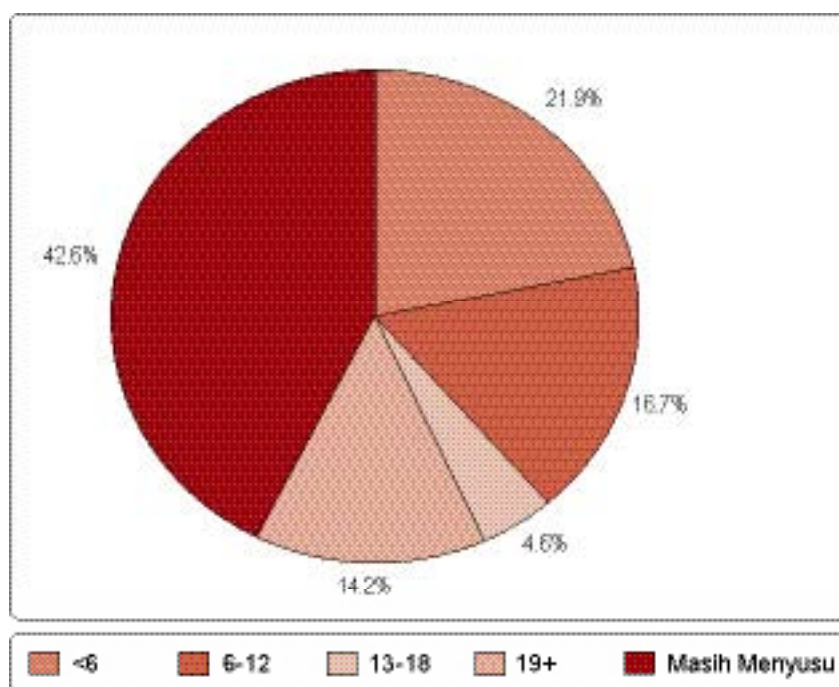
Carta 7.6
Peratus Wanita Yang Pernah Menyusukan Anak Mengikut Strata

Carta 7.7
Peratus Wanita Yang Pernah Menyusukan Anak
Mengikut Tahap Persekolahan

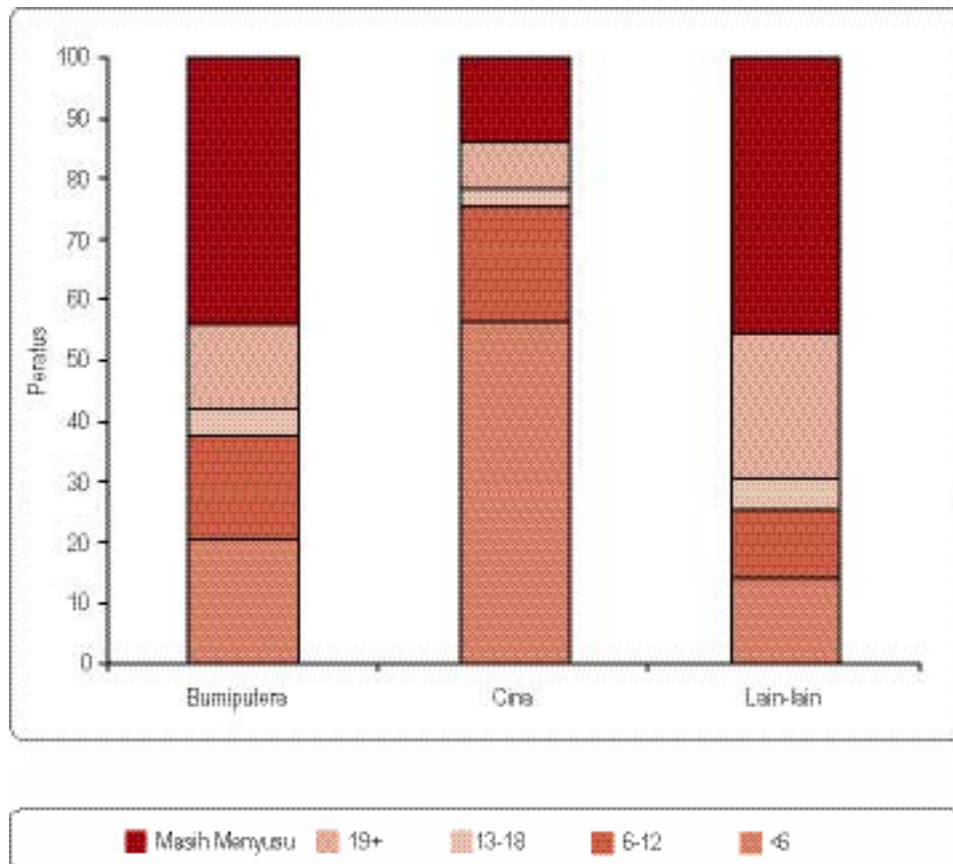
Carta 7.8
Jangka Masa Menyusu Anak

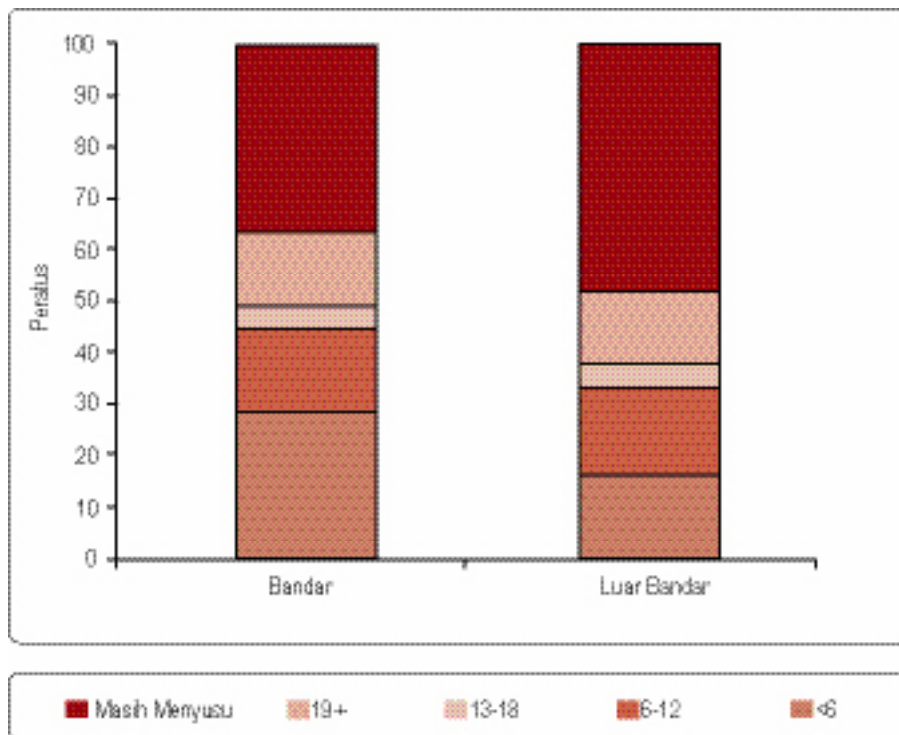
Jadual 7.54
Jangka Masa Menyusu Anak Mengikut Umur

Tempoh Dalam Bulan	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
<6	17.4	20.9	25.4	20.0	24.0	22.5	3.4
6-12	13.0	15.5	15.3	16.7	18.0	18.9	20.7
13-18	0.0	3.1	7.2	3.3	4.2	3.6	10.3
19+	0.0	8.5	12.0	13.3	17.4	21.6	27.6
Masih Menyusu	69.6	51.9	40.2	46.7	36.5	33.3	37.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

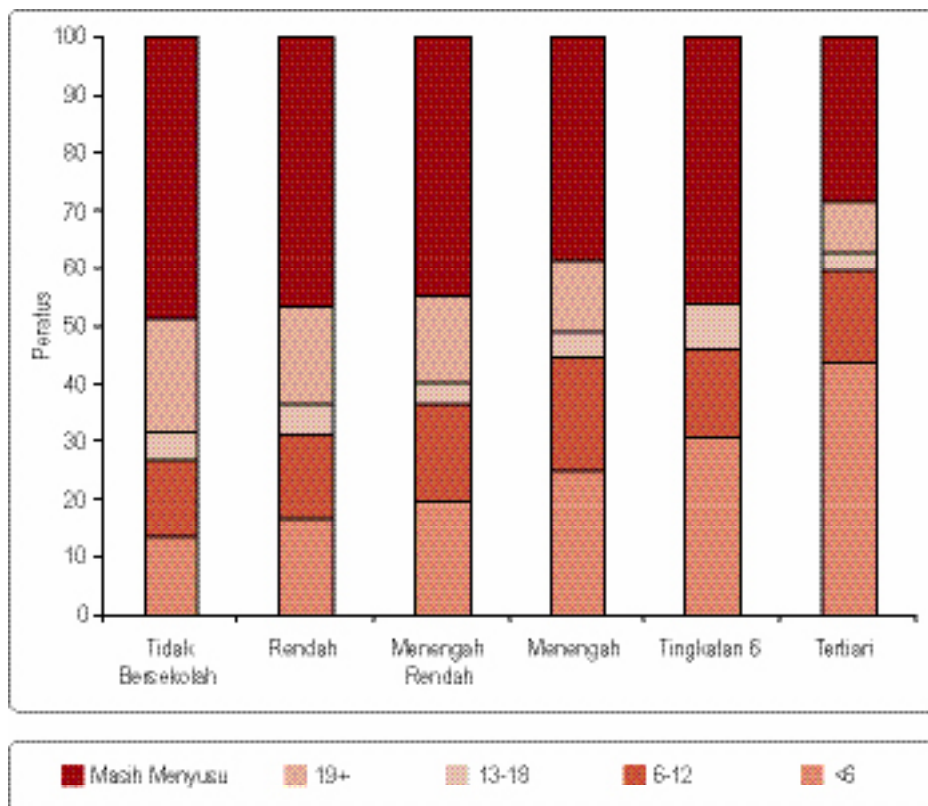
Carta 7.9
Jangka Masa Menyusu Anak Mengikut Etnik

Carta 7.10
Jangka Masa Menyusu Anak Mengikut Strata

Carta 7.11
Jangka Masa Menyusu Anak Mengikut Tahap Persekolahan

Lebih daripada dua pertiga wanita di Sabah pernah menggunakan perancangan keluarga. Kajian mendapati peratusan wanita Bumiputera yang pernah menggunakan perancangan keluarga adalah lebih tinggi berbanding wanita Cina. Sementara itu, peratusan wanita yang pernah menggunakan perancangan keluarga mula meningkat pada kumpulan umur 25-29 tahun; corak ini adalah sama di kalangan wanita Bumiputera dan wanita Cina. Selain daripada itu, wanita luar bandar lebih ramai pernah menggunakan perancangan keluarga berbanding wanita bandar.

Dalam tempoh 15 tahun, peratusan wanita yang sedang menggunakan perancangan keluarga tidak banyak berubah. Kajian ini mendapati peratusan wanita yang sedang menggunakan perancangan keluarga hanya meningkat sebanyak 0.3 mata peratus sahaja berbanding kajian pada tahun 1989. Dalam tempoh tersebut, didapati penggunaan kaedah perancangan keluarga moden meningkat sedikit, namun sebaliknya berlaku bagi kaedah bukan moden. Sementara itu, separuh daripada wanita Bumiputera dan Cina sedang menggunakan perancangan keluarga. Selain daripada itu, didapati separuh daripada wanita menggunakan perancangan keluarga setelah mempunyai 2 orang anak. Kebanyakan daripada wanita Cina menggunakan perancangan keluarga setelah mempunyai seorang anak, manakala rata-rata wanita Bumiputera menggunakan perancangan keluarga setelah mempunyai 2 orang anak.

Secara keseluruhannya, lebih ramai wanita menggunakan kaedah perancangan keluarga moden berbanding kaedah bukan moden. Didapati penggunaan pil bagi merancang keluarga masih lagi popular di kalangan wanita. Manakala, kaedah bukan moden yang paling banyak digunakan ialah cara waktu selamat. Di samping itu, didapati wanita muda lebih banyak menggunakan pil manakala wanita yang lebih berumur (40 tahun ke atas) lebih cenderung menggunakan kaedah tubaligasi. Sementara itu, pil perancang kehamilan adalah lebih

popular di kalangan wanita Bumiputera manakala kondom pula lebih popular di kalangan wanita Cina. Selain daripada itu, kira-kira satu pertiga daripada wanita Bumiputera dan Cina sedang menggunakan kaedah perancangan keluarga moden. Kajian mendapati penggunaan kaedah perancangan keluarga moden adalah paling tinggi di kalangan wanita berpendidikan menengah.

Analisis mendapati klinik Kementerian Kesihatan merupakan tempat yang paling popular di kalangan wanita bagi mendapatkan bekalan perancangan keluarga. Seterusnya, tempat kedua popular bagi mendapatkan khidmat perancangan keluarga ialah di hospital/ klinik swasta. Manakala, kurang daripada 10.0 peratus wanita di Sabah mendapatkan perancangan keluarga dari LPPKN. Kebanyakan daripada wanita Bumiputera mendapatkan khidmat perancangan keluarga dari klinik Kementerian Kesihatan, manakala wanita Cina lebih cenderung mendapatkan bahan perancangan keluarga di hospital/ klinik swasta dan farmasi. Sementara itu, lebih dua pertiga wanita di luar bandar menggunakan klinik Kementerian Kesihatan untuk mendapatkan khidmat perancangan keluarga. Selain daripada itu, rata-rata wanita mendapatkan kaedah perancangan keluarga seperti pil, alat dalam rahim (ADR), tubaligasi, dan vasektomi di klinik kementerian Kesihatan. Manakala, kebanyakan wanita mendapatkan kaedah suntikan dari hospital/klinik swasta, dan kondom dari farmasi.

Dua sebab utama wanita berhenti menggunakan perancangan keluarga adalah kerana mereka ingin hamil dan kerana mereka takut kepada kesan sampingan daripada penggunaan perancangan keluarga. Majoriti wanita muda yang pernah menggunakan perancangan keluarga berhenti menggunakannya kerana mereka ingin hamil, manakala rata-rata daripada wanita yang lebih tua berhenti menggunakan perancangan keluarga kerana mereka takut dengan kesan sampingan. Alasan utama wanita berhenti menggunakan perancangan keluarga adalah agak berbeza mengikut etnik, di mana wanita Bumiputera memberi

alasan kerana mereka ingin hamil, manakala wanita Cina beralasan kerana mereka takut pada kesan sampingan. Selain daripada itu, alasan utama wanita tidak pernah menggunakan perancangan keluarga adalah kerana mereka ingin hamil.

Secara keseluruhannya, terdapat kira-kira 20.0 peratus daripada wanita tidak memenuhi keperluan kontraseptif mereka atau dimaksudkan dengan wanita yang tidak menggunakan perancangan keluarga walaupun mereka tidak mahukan anak. Peratusan wanita Bumiputera yang tidak memenuhi keperluan kontraseptif mereka adalah lebih tinggi berbanding wanita Cina, dan didapati peratusan ini juga lebih tinggi di kalangan wanita di luar bandar. Sementara

itu, kebanyakan daripada mereka juga terdiri daripada wanita berpendidikan rendah.

Penyusuan bayi telah menjadi satu amalan yang biasa bagi wanita di Malaysia termasuk wanita di Sabah. Sehubungan dengan ini, majoriti wanita Sabah pernah menyusukan anak mereka. Walau bagaimanapun, peratusan wanita Cina yang pernah menyusukan anak mereka adalah agak rendah berbanding wanita Bumiputera. Secara keseluruhannya, kebanyakan daripada wanita Sabah menyusukan anak mereka dalam jangkamasa yang singkat sahaja. Kebanyakan daripada mereka menyusukan anak dalam tempoh kurang dari 6 bulan sahaja.

BAHAGIAN IV : KESIHATAN REPRODUKTIF DAN AMALAN KESIHATAN

Bab 8

AMALAN
KESIHATAN

8.1 Pengenalan

Amalan kesihatan merangkumi berbagai aspek seperti amalan bersenam, pengambilan vitamin dan makanan tambahan, pemeriksaan saringan kesihatan seperti pemeriksaan payudara, pemeriksaan kanser pangkal rahim (pap smear), dan hal-hal berkaitan kesihatan reproduktif. Dengan adanya kesedaran tentang kepentingan menjaga kesihatan tubuh badan disamping mengamalkan gaya hidup yang sihat, kehidupan seseorang itu akan lebih sihat dan bermakna. Pada masa ini pelbagai usaha berkaitan penjagaan kesihatan dilakukan oleh pihak kerajaan mahupun swasta. Namun begitu, semua usaha tersebut tidak akan bermakna sekiranya kesedaran mengenai pentingnya menjaga kesihatan diri masih rendah di kalangan masyarakat.

Sehubungan dengan itu, bab ini akan membincangkan tentang amalan dan pengetahuan mengenai kesihatan di kalangan wanita dan suami. Antara perkara yang akan dibincangkan adalah seperti amalan bersenam, kekerapan menjalani pemeriksaan payudara dan pap smear, masalah kesihatan, dan juga pengetahuan mengenai kesihatan reproduktif. Selain itu, bab ini juga akan membincangkan sikap terhadap amalan kesihatan di kalangan wanita dan suami, iaitu seperti tabiat merokok, pengambilan minuman beralkohol, pengambilan vitamin/makanan tambahan, dan juga pengambilan produk untuk menguruskan badan di kalangan wanita. Dalam bab amalan kesihatan ini, maklumat dan data yang akan dianalisis adalah berdasarkan wanita yang pernah berkahwin yang berumur 15 hingga 49 tahun dan suami kepada wanita yang telah terpilih.

8.2 Amalan Dan Pengetahuan Mengenai Kesihatan

Kesihatan jasmani bukanlah sesuatu yang dapat kita capai dengan serta-merta kerana ianya hendaklah dimulakan dengan mengamalkan gaya hidup yang sihat. Melalui gaya hidup yang sihat, kehidupan seseorang itu akan lebih bermakna dan ceria. Bahagian ini akan membincangkan mengenai kekerapan bersenam, dan juga masalah kesihatan di kalangan wanita dan suami. Turut dibincangkan ialah tentang pemeriksaan saringan kesihatan seperti pemeriksaan payudara dan pap smear di kalangan wanita dan juga mengenai tahap pengetahuan suami dalam hal kesihatan reproduktif.

8.2.1 Kekerapan Bersenam

(a) Wanita

Amalan bersenam secara teratur dapat membantu kita menjalani hidup yang sihat. Dalam kajian ini, senaman ditakrifkan sebagai satu bentuk aktiviti fizikal yang dilakukan dengan tujuan untuk mengeluarkan peluh, dijalankan sekurang-kurangnya 20 hingga 30 minit secara berterusan dalam satu sesi, dan aktiviti fizikal yang dilakukan tadi adalah bukan disebabkan oleh pekerjaan. Setiap individu adalah digalakkan untuk melakukan senaman sekurang-kurangnya tiga hingga empat kali seminggu. Secara keseluruhannya, didapati 36.7 peratus wanita ada melakukan senaman, di mana 5.0 peratus melakukan aktiviti ini secara kerap, iaitu melebihi tiga kali seminggu. Perbandingan amalan bersenam mengikut umur mendapati, wanita yang berada dalam kumpulan umur 30-39 tahun lebih banyak melakukan senaman berbanding wanita dalam kumpulan umur yang lain, di mana wanita dalam kumpulan umur tersebut

mencatatkan peratusan tertinggi (39.9%) berbanding kumpulan umur bawah 30 tahun (35.8%) dan kumpulan umur 40-49 tahun (33.7%) (Jadual 8.1a).

Berdasarkan Jadual 8.1b, didapati 50.0 peratus daripada wanita Cina pernah melakukan senaman berbanding 35.8 peratus Bumiputera dan hanya 30.4 peratus Lain-lain. Analisis juga mendapati wanita Cina lebih mengamalkan senaman secara kerap, di mana 7.0 peratus daripada mereka melakukan senaman lebih daripada tiga

kali seminggu berbanding wanita Lain-lain (4.9%) dan Bumiputera (4.7%).

Analisis mengikut strata pula mendapati wanita bandar lebih tinggi peratusan yang bersenam, iaitu sebanyak 40.3 peratus berbanding hanya 33.2 peratus di luar bandar. Selain itu juga, peratusan yang melakukan senaman secara kerap juga dilihat lebih tinggi di kalangan wanita bandar berbanding wanita luar bandar (Jadual 8.1c).

Jadual 8.1a
Kekerapan Bersenam Di Kalangan Wanita Mengikut Umur

Kekerapan	< 30	30-39	40-49	Jumlah
Lebih 3 Kali Seminggu	4.1	5.6	5.0	5.0
3 Kali Seminggu	6.3	7.8	6.6	6.9
Kurang 3 Kali Seminggu	25.5	26.5	22.2	24.8
Pernah	35.8	39.9	33.7	36.7
Tidak Pernah	64.2	60.1	66.3	63.3
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.1b
Kekerapan Bersenam Di Kalangan Wanita Mengikut Etnik

Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Lebih 3 Kali Seminggu	4.7	7.0	4.9
3 Kali Seminggu	6.9	11.3	2.9
Kurang 3 Kali Seminggu	24.2	31.7	22.5
Pernah	35.8	50.0	30.4
Tidak Pernah	64.2	50.0	69.6
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.1c
Kekerapan Bersenam Di Kalangan Wanita Mengikut Strata

Kekerapan	Bandar	Luar Bandar
Lebih 3 Kali Seminggu	5.8	4.2
3 Kali Seminggu	7.8	6.2
Kurang 3 Kali Seminggu	26.7	22.9
Pernah	40.3	33.2
Tidak Pernah	59.7	66.8
Jumlah	100.0	100.0

(b) Suami

Mengenai amalan bersenam di kalangan suami, didapati bahawa peratusan suami yang melakukannya adalah jauh lebih tinggi berbanding wanita. Ini dapat dilihat dalam Jadual 8.2a di mana 63.2 peratus daripada suami didapati pernah melakukan senaman. Perbandingan amalan bersenam mengikut kumpulan umur pula mendapati, peratusan suami yang melakukan senaman mulai menurun pada kumpulan umur 40-49 tahun seiring dengan peningkatan umur. Analisis mendapati suami dalam kumpulan umur 30-39 tahun lebih tinggi peratusan yang melakukan senaman, iaitu sebanyak 69.5 peratus berbanding kumpulan umur 40-49 tahun (63.5%) dan kumpulan umur bawah 30 tahun (62.6%). Manakala suami dalam kumpulan umur 50 tahun ke atas dilihat paling rendah peratusannya yang melakukan senaman, iaitu hanya 48.9 peratus.

Jadual 8.2b menunjukkan tidak banyak perbezaan dilihat dalam peratusan

bersenam di kalangan semua etnik. Suami Bumiputera didapati paling tinggi peratusan yang melakukan senaman, iaitu sebanyak 63.5 peratus berbanding suami Cina (61.5%) dan Lain-lain (57.1%). Analisis juga mendapati, suami Bumiputera lebih mengamalkan senaman secara kerap, di mana terdapat 18.8 peratus daripada mereka melakukannya melebihi tiga kali seminggu berbanding etnik yang lain.

Analisis mengikut strata mendapati bahawa suami di kawasan bandar mencatatkan peratusan yang agak tinggi bagi mereka yang bersenam, iaitu sebanyak 67.0 peratus berbanding dengan hanya 59.8 peratus yang dicatatkan di kawasan luar bandar. Corak yang sama juga dapat dilihat dalam analisis wanita yang dilakukan sebelum ini. Keadaan ini mungkin disebabkan kurangnya kemudahan rekreasi di kawasan luar bandar berbanding di kawasan bandar (Jadual 8.2c).

Jadual 8.2a
Kekerapan Bersenam Di Kalangan Suami Mengikut Umur

Kekerapan	<30	30-39	40-49	50+	Jumlah
Lebih 3 Kali Seminggu	24.7	20.2	14.4	13.8	18.0
3 Kali Seminggu	7.2	15.5	12.1	14.4	12.6
Kurang 3 Kali Seminggu	30.6	33.8	37.0	20.7	32.5
Pernah	62.6	69.5	63.5	48.9	63.2
Tidak Pernah	37.4	30.5	36.5	51.1	36.8
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.2b
Kekerapan Bersenam Di Kalangan Suami Mengikut Etnik

Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Lebih 3 Kali Seminggu	18.8	11.9	14.3
3 Kali Seminggu	13.0	7.4	20.0
Kurang 3 Kali Seminggu	31.7	42.2	22.9
Pernah	63.5	61.5	57.1
Tidak Pernah	36.5	38.5	42.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.2c
Kekerapan Bersenam Di Kalangan Suami
Mengikut Strata

Lebih 3 Kali Seminggu	16.3	19.5
3 Kali Seminggu	13.8	11.6
Kurang 3 Kali Seminggu	36.9	28.7
Pernah	67.0	59.8
Tidak Pernah	33.0	40.2
Jumlah	100.0	100.0

8.2.2 Masalah Kesihatan

Masalah berkaitan kesihatan diri mungkin terjadi sekiranya kita tidak mengamalkan amalan hidup yang sihat dalam kehidupan seharian. Analisis yang akan dilakukan seterusnya adalah untuk mengetahui apakah jenis masalah kesihatan utama yang dihadapi oleh wanita dan suami bagi empat jenis penyakit kronik yang telah disenaraikan dalam kajian ini, iaitu tekanan darah tinggi, kencing manis, penyakit jantung koronari, dan lelah. Masalah haid tidak teratur di kalangan wanita juga akan dianalisis dalam bahagian ini.

(a) Wanita

Jadual 8.3a menunjukkan bahawa masalah kesihatan utama yang dihadapi oleh wanita adalah berkaitan dengan haid, di mana 14.7 peratus wanita mengalami masalah haid tidak teratur. Masalah tekanan darah tinggi pula merupakan masalah kesihatan kedua tertinggi yang dihadapi oleh wanita, di mana 13.8 peratus daripada wanita mengalaminya. Sementara itu peratusan wanita yang menghidap penyakit kencing manis, penyakit jantung koronari, dan lelah adalah sekitar 0.9 hingga 5.8 peratus. Analisis mengikut umur mendapati semakin berusia wanita semakin tinggi peratusan mereka yang menghadapi kelima-lima masalah kesihatan tersebut. Jadual 8.3b pula menunjukkan wanita etnik Lain-lain paling tinggi menghadapi masalah haid tidak teratur, iaitu 17.0 peratus, berbanding

14.9 peratus wanita Bumiputera dan hanya 10.7 peratus wanita Cina. Manakala bagi penyakit tekanan darah tinggi, wanita Bumiputera dilihat lebih tinggi peratusan yang menghidapinya berbanding etnik yang lain, iaitu sebanyak 14.9 peratus. Sementara itu, peratusan wanita yang menghidapi penyakit lelah dan kencing manis dilihat lebih tinggi di kalangan wanita Bumiputera, manakala penyakit jantung koronari dilihat lebih tinggi di kalangan wanita Cina.

Analisis mengikut strata pula menunjukkan tiada perbezaan yang ketara di antara dua strata tersebut kecuali bagi penyakit seperti tekanan darah tinggi dan kencing manis yang dilihat agak tinggi sedikit di kawasan luar bandar berbanding di kawasan bandar (Jadual 8.3c).

Jadual 8.3a
Peratus Wanita Yang Menghadapi Masalah Kesihatan
Mengikut Umur

Masalah Kesihatan	< 30	30-39	40-49	Jumlah
Tekanan Darah Tinggi	5.0	10.7	25.0	13.8
Kencing Manis	0.9	0.7	1.2	0.9
Jantung Koronari	0.7	1.7	2.8	1.8
Lelah	4.1	6.3	6.7	5.8
Haid Tidak Teratur	12.6	15.0	16.3	14.7

Jadual 8.3b
Peratus Wanita Yang Menghadapi Masalah Kesihatan Mengikut Etnik

Masalah Kesihatan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Tekanan Darah Tinggi	14.9	6.4	9.8
Kencing Manis	1.1	0.0	0.0
Jantung Koronari	1.9	2.8	0.0
Lelah	6.6	1.4	1.0
Haid Tidak Teratur	14.9	10.7	17.0

Jadual 8.3c
Peratus Wanita Yang Menghadapi Masalah Kesihatan
Mengikut Strata

Masalah Kesihatan	Bandar	Luar Bandar
Tekanan Darah Tinggi	12.4	15.1
Kencing Manis	0.4	1.5
Jantung Koronari	1.7	2.0
Lelah	6.1	5.4
Haid Tidak Teratur	15.2	14.2

(b) Suami

Secara keseluruhannya, tekanan darah tinggi adalah merupakan masalah kesihatan yang utama di kalangan suami. Jadual 8.4a menunjukkan peratusan suami yang mengalami tekanan darah tinggi adalah sebanyak 13.4 peratus berbanding penyakit lain seperti lelah (5.7%), kencing manis (2.3%), dan penyakit jantung koronari (1.9%). Analisis juga mendapati peratus suami yang menghadapi masalah kesihatan didapati semakin meningkat pada kumpulan umur 40-49 tahun dan ke atas. Corak ini didapati hampir sama dengan analisis di kalangan wanita yang dinyatakan sebelum ini.

Analisis mengikut etnik pula mendapati suami Bumiputera paling tinggi peratusan yang menghidap penyakit tekanan darah tinggi dan kencing manis berbanding etnik yang lain, iaitu sebanyak 13.6 dan 2.5 peratus. Walau bagaimanapun, peratusan bagi penyakit jantung koronari dan lelah didapati agak tinggi di kalangan etnik Lain-lain berbanding Bumiputera dan Cina. Kesemua keadaan ini mungkin disebabkan oleh perbezaan amalan dan gaya hidup di kalangan etnik (Jadual 8.4b).

Berdasarkan Jadual 8.4c, tiada perbezaan yang ketara di kalangan suami bandar dan luar bandar. Walau bagaimanapun, terdapat

sedikit perbezaan bagi peratusan suami yang menghidap masalah jantung koronari, di mana peratusan suami yang menghidap penyakit ini didapati agak tinggi sedikit di

kalangan suami bandar, iaitu 2.8 peratus berbanding hanya 1.1 peratus bagi suami luar bandar.

Jadual 8.4a
Peratus Suami Yang Menghadapi Masalah Kesihatan Mengikut Umur

Masalah Kesihatan	<30	30-39	40-49	50+	Jumlah
Tekanan Darah Tinggi	5.1	10.7	15.1	25.7	13.4
Kencing Manis	0.9	0.5	2.5	7.4	2.3
Jantung Koronari	0.9	0.2	3.1	3.7	1.9
Lelah	7.2	3.6	5.2	9.6	5.7

Jadual 8.4b
Peratus Suami Yang Menghadapi Masalah Kesihatan Mengikut Etnik

Masalah Kesihatan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Tekanan Darah Tinggi	13.6	12.7	11.4
Kencing Manis	2.5	0.7	0.0
Jantung Koronari	1.8	1.5	5.9
Lelah	5.9	1.5	14.3

Jadual 8.4c
Peratus Suami Yang Menghadapi Masalah Kesihatan Mengikut Strata

Masalah Kesihatan	Bandar	Luar Bandar
Tekanan Darah Tinggi	13.4	13.4
Kencing Manis	2.4	2.1
Jantung Koronari	2.8	1.1
Lelah	5.2	6.1

8.2.3 Pemeriksaan Saringan Kesihatan

Kanser payudara dan pangkal rahim merupakan antara pembunuh utama wanita masa kini. Masalah ini dapat dielakkan atau dikurangkan jika kanser payudara dan kanser pangkal rahim dapat dikesan pada peringkat awal. Pengesanan awal kanser ini dapat dilakukan sekiranya kesedaran dan pengetahuan mengenainya dapat dipupuk awal di dalam diri seseorang wanita. Pemeriksaan payudara dan pap smear dilakukan untuk mengesan kanser payudara dan pangkal rahim. Pemeriksaan payudara boleh dilakukan sendiri oleh setiap wanita sebelum menjalani pemeriksaan susulan di klinik/hospital. Sementara itu, pemeriksaan

pap smear hanya boleh dilakukan di klinik/hospital sahaja.

Jadual 8.5a menunjukkan, di kalangan wanita pernah berkahwin dalam kumpulan umur 15-49 tahun, sebanyak 67.1 peratus didapati pernah menjalani pemeriksaan sendiri payudara (PSP) sebelum ini, manakala 39.0 peratus pula didapati pernah melakukannya dalam tempoh tiga bulan sebelum kajian. Namun begitu, peratusan yang pernah melakukan pemeriksaan payudara di klinik didapati rendah, iaitu hanya 61.1 peratus, dan lebih rendah lagi bagi peratusan yang melakukannya di klinik dalam tempoh tiga bulan sebelum kajian, iaitu hanya 22.4 peratus. Walau bagaimanapun, tiada

perbezaan ketara dilihat di kalangan wanita di kesemua peringkat umur.

Selain daripada pemeriksaan payudara, wanita juga perlu menjalani pemeriksaan pap smear. Pemeriksaan ini dijalankan di kalangan wanita yang pernah berkahwin untuk mengesan barah pangkal rahim (kanser serviks). Bagi pemeriksaan pap smear, sebanyak 49.7 peratus daripada wanita pernah melakukannya. Walaupun peratusan ini menunjukkan hampir separuh daripada mereka menjalani pemeriksaan, namun ia masih berada pada tahap yang kurang memuaskan. Lebih separuh daripada wanita dalam kumpulan umur 30 tahun ke atas tidak pernah menjalani pemeriksaan ini, sedangkan mereka lebih berisiko mendapat kanser ini berbanding dengan mereka dalam kumpulan umur muda (Jadual 8.5a).

Berdasarkan Jadual 8.5b, analisis mengikut etnik mendapati peratusan wanita yang pernah melakukan pemeriksaan sendiri payudara adalah tinggi di kalangan wanita Bumiputera (67.8%) berbanding wanita Cina (65.0%) dan Lain-lain (60.4%). Namun begitu, peratusan wanita yang pernah

melakukan pemeriksaan sendiri payudara dalam tempoh tiga bulan sebelum kajian didapati rendah di kalangan semua etnik, di mana kurang daripada 50.0 peratus didapati melakukannya. Mengenai pemeriksaan payudara di klinik pula, peratusan wanita Bumiputera yang melakukannya adalah rendah, iaitu sebanyak 58.9 peratus berbanding dengan wanita Cina (75.4%) dan Lain-lain (70.6%) yang mencatatkan peratusan yang lebih tinggi. Walau bagaimanapun, peratusan wanita yang pernah melakukan pemeriksaan payudara di klinik dalam tempoh tiga bulan sebelum kajian adalah sangat rendah, iaitu kurang daripada 30.0 peratus melakukannya, dan ini dapat dilihat di kalangan semua etnik. Selain itu, hasil kajian juga mendapati peratusan wanita yang ada melakukan pemeriksaan pap smear adalah rendah di kalangan etnik Lain-lain berbanding Bumiputera dan Cina. Sementara itu, analisis mengikut strata mendapati tiada perbezaan yang ketara dilihat di kedua-dua strata dalam kelima-lima jenis saringan kesihatan yang dianalisis dalam bahagian ini (Jadual 8.5c).

Jadual 8.5a
Peratus Wanita Yang Pernah Menjalani Pemeriksaan Saringan Kesihatan Mengikut Umur

Saringan Kesihatan	< 30	30-39	40-49	Jumlah
Pemeriksaan Sendiri Payudara	69.5	71.8	59.6	67.1
Pemeriksaan Sendiri Payudara 3 Bulan Sebelum Kajian	41.9	42.0	33.1	39.0
Pemeriksaan Payudara Di Klinik	54.0	65.5	62.3	61.1
Pemeriksaan Payudara Di Klinik 3 Bulan Sebelum Kajian	24.4	23.9	18.9	22.4
Pemeriksaan Pap Smear	38.9	57.3	50.4	49.7

Jadual 8.5b
Peratus Wanita Yang Pernah Menjalani Pemeriksaan Saringan Kesihatan Mengikut Etnik

Saringan Kesihatan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Pemeriksaan Sendiri Payudara	67.8	65.0	60.4
Pemeriksaan Sendiri Payudara 3 Bulan Sebelum Kajian	39.4	38.5	33.7
Pemeriksaan Payudara Di Klinik	58.9	75.4	70.6
Pemeriksaan Payudara Di Klinik 3 Bulan Sebelum Kajian	21.4	28.2	27.5
Pemeriksaan Pap Smear	49.8	61.3	33.7

Jadual 8.5c
Peratus Wanita Yang Pernah Menjalani
Pemeriksaan Saringan Kesihatan Mengikut Strata

Saringan Kesihatan	Bandar	Luar Bandar
Pemeriksaan Sendiri Payudara	68.6	65.6
Pemeriksaan Sendiri Payudara 3 Bulan Sebelum Kajian	41.8	36.6
Pemeriksaan Payudara Di Klinik	63.9	58.5
Pemeriksaan Payudara Di Klinik 3 Bulan Sebelum Kajian	23.9	21.0
Pemeriksaan Pap Smear	47.7	51.8

8.2.4 Pengetahuan Mengenai Kesihatan Reproduksi

Pengetahuan mengenai reproduksi manusia dan seksualiti adalah penting terutama sekali mengenai masalah dan penyakit yang berkaitan dengan organ reproduktif. Melalui pengetahuan, kesedaran mengenai pentingnya menjaga kesihatan diri dapat dipupuk di dalam diri seseorang. Kelewatan mengesan sesuatu penyakit yang berkaitan dengan organ reproduktif, contohnya kanser buah zakar, dapat dielakkan sekiranya kita mempunyai pengetahuan dan kesedaran mengenainya. Sehubungan dengan itu, analisis seterusnya adalah untuk melihat tentang pengetahuan suami mengenai masalah dan penyakit yang berkaitan organ reproduktif terutama sekali dalam lima jenis pengetahuan mengenai kesihatan reproduktif yang telah disenaraikan dalam kajian ini. Dalam kajian ini suami diuji pengetahuan mereka mengenai HIV/AIDS, penyakit hubungan kelamin (STDs), penyakit mati pucuk, dan juga mengenai pemeriksaan sendiri buah zakar. Dalam bahagian ini, maklumat yang dianalisis adalah diperolehi daripada suami sahaja.

Jadual 8.6a menunjukkan majoriti suami mempunyai pengetahuan mengenai penyakit yang berkaitan kesihatan reproduktif seperti HIV/AIDS (93.6%) dan penyakit hubungan kelamin/STDs (82.8%). Dalam kajian ini juga suami diuji pengetahuan mereka mengenai mati pucuk, iaitu salah satu masalah yang berkaitan dengan organ reproduktif. Berkenaan masalah mati pucuk, didapati majoriti suami (88.4%) mengetahui mengenainya. Suami juga diuji pengetahuan

mereka mengenai amalan pemeriksaan buah zakar dan didapati pengetahuan mereka mengenainya masih terlalu rendah, iaitu hanya 40.5 peratus mengetahui mengenainya. Keadaan ini mungkin disebabkan kurangnya pendedahan dan kempen yang diterima oleh mereka berkaitan dengan perkara tersebut berbanding dengan kempen dan pendedahan mengenai HIV/AIDS yang telah mereka perolehi. Analisis mengikut umur mendapati pengetahuan suami mengenai kesihatan organ reproduktif adalah rendah di kalangan mereka yang telah berusia berbanding mereka yang muda.

Analisis di kalangan etnik pula menunjukkan pengetahuan mengenai penyakit mati pucuk dilihat tinggi di kalangan Bumiputera berbanding etnik yang lain, manakala pengetahuan mengenai penyakit hubungan kelamin adalah tinggi di kalangan etnik Cina. Walau bagaimanapun, tidak terdapat perbezaan yang agak ketara dalam pengetahuan mengenai HIV/AIDS dan pemeriksaan buah zakar di kalangan semua etnik (Jadual 8.6b).

Analisis mengikut strata pula mendapati tiada perbezaan yang ketara di kalangan suami di kedua-dua strata terutama sekali dalam hal mengenai HIV/AIDS, penyakit mati pucuk, dan pemeriksaan sendiri buah zakar. Walau bagaimanapun, pengetahuan mengenai penyakit hubungan kelamin dilihat lebih tinggi sedikit di kalangan suami di kawasan bandar, iaitu sebanyak 88.3 peratus berbanding hanya 78.1 peratus dicatatkan di kawasan luar bandar (Jadual 8.6c).

Seperti yang dijangkakan, pengetahuan mengenai kesihatan reproduktif adalah meningkat sejajar dengan peningkatan tahap pendidikan. Jadual 8.6d menunjukkan

peratusan suami yang mempunyai pengetahuan dalam keempat-empat perkara tersebut meningkat bagi setiap peningkatan tahap persekolahan.

Jadual 8.6a
Peratus Suami Yang Mengetahui Mengenai Kesihatan Reproduksi Mengikut Umur

Pengetahuan Mengenai..	<30	30-39	40-49	50+	Jumlah
AIDS/HIV	96.6	95.0	93.7	86.2	93.6
Penyakit Hubungan Kelamin / STDs	87.7	86.9	82.0	69.7	82.8
Pemeriksaan Sendiri Buah Zakar	45.5	41.2	40.3	33.5	40.5
Mati Pucuk	94.0	90.7	85.8	82.4	88.4

Jadual 8.6b
Peratusan Suami Yang Mengetahui Mengenai Kesihatan Reproduksi Mengikut Etnik

Pengetahuan Mengenai..	Bumiputera	Cina	Lain-lain
AIDS/HIV	93.6	94.8	88.6
Penyakit Hubungan Kelamin / STDs	81.8	91.1	85.7
Pemeriksaan Sendiri Buah Zakar	40.2	42.2	45.7
Mati Pucuk	90.2	74.8	80.0

Jadual 8.6c
Peratusan Suami Yang Mengetahui Mengenai Kesihatan Reproduksi Mengikut Strata

Pengetahuan Mengenai..	Bandar	Luar Bandar
AIDS/HIV	95.1	92.2
Penyakit Hubungan Kelamin / STDs	88.3	78.1
Pemeriksaan Sendiri Buah Zakar	44.7	36.9
Mati Pucuk	87.8	88.8

Jadual 8.6d
Peratusan Suami Yang Mengetahui Mengenai Kesihatan Reproduksi Mengikut Tahap Persekolahan

Pengetahuan Mengenai..	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
AIDS/HIV	69.7	90.3	95.8	98.3	100.0	99.1
Penyakit Hubungan Kelamin / STDs	47.5	72.9	84.5	93.9	100.0	95.5
Pemeriksaan Sendiri Buah Zakar	17.2	29.2	40.1	48.2	63.0	61.6
Mati Pucuk	65.7	81.7	92.9	92.8	98.1	94.6

Kesihatan tubuh badan selalunya dipengaruhi oleh gaya hidup seharian yang diamalkan. Amalan gaya hidup yang sihat adalah salah satu cara bagi menghindarkan diri dari penyakit. Sehubungan dengan itu, bahagian ini akan membincangkan mengenai sikap wanita dan suami dalam amalan kesihatan seperti amalan pengambilan vitamin/makanan tambahan, tabiat merokok, pengambilan produk menguruskan badan, dan tabiat pengambilan minuman beralkohol.

8.3.1 Pengambilan Vitamin / Makanan Tambahan

Terdapat pelbagai jenis vitamin/makanan tambahan di pasaran sekarang. Seseorang individu yang normal dan sihat tubuh badan tidak perlu mengamalkan pengambilan vitamin/makanan tambahan dalam diet harian mereka. Pengambilan vitamin/makanan tambahan ini adalah digalakkan kepada individu yang menghadapi masalah kesihatan atas nasihat doktor sahaja. Bagi mendapatkan tubuh badan yang sihat dan bertenaga, kita digalakkan mengamalkan pemakanan yang seimbang dengan kandungan nutrisi dan zat yang diperlukan oleh badan di samping amalan bersenam yang betul. Dengan amalan ini, badan seseorang yang normal dan sihat tidak memerlukan vitamin/makanan tambahan sebagai sumber tenaga tambahan.

(a) Wanita

Mengenai amalan pengambilan vitamin/makanan tambahan di kalangan wanita, didapati sebahagian besar wanita tidak pernah mengambil sebarang vitamin/makanan tambahan dalam diet harian mereka. Ini dapat dilihat dalam Jadual 8.7a di mana lebih separuh (58.5%) wanita didapati tidak pernah mengambil sebarang vitamin/makanan tambahan. Walaupun terdapat wanita yang mengambil vitamin/makanan tambahan, namun kebanyakan (26.4%) daripada mereka ini mengambil vitamin/makanan tambahan secara kadang-kadang dan kurang daripada satu per lima (15.0%) yang mengambilnya secara kerap.

Analisis mengikut umur mendapati, tiada perbezaan yang ketara dalam peratusan pengambilan vitamin/makanan tambahan di kalangan wanita di kesemua peringkat umur. Namun begitu, didapati peratusan mereka yang mengambil vitamin/makanan tambahan semakin meningkat mengikut umur. Mengikut kekerapan, didapati 16.0 peratus wanita dalam kumpulan umur 30-39 tahun selalu mengamalkan pengambilan vitamin/makanan tambahan berbanding wanita dalam kumpulan umur 40-49 tahun (14.5%), dan kumpulan umur bawah 30 tahun (14.4%).

Analisis mengikut etnik mendapati pengambilan vitamin/makanan tambahan adalah paling tinggi di kalangan wanita Cina diikuti oleh Lain-lain dan Bumiputera. Wanita Cina juga lebih kerap mengambil vitamin/makanan tambahan di mana sebanyak 28.2 peratus daripada mereka selalu mengambil vitamin/makanan tambahan berbanding 14.3 peratus di kalangan wanita Bumiputera dan 7.8 peratus di kalangan wanita Lain-lain. Sementara itu, tiada perbezaan yang ketara dilihat dalam peratusan wanita yang mengambil vitamin/makanan tambahan secara kadang-kadang. Di samping itu, peratusan bagi mereka yang tidak pernah mengambil vitamin/makanan tambahan pula menunjukkan peratusan yang paling rendah di kalangan wanita Cina (42.3%) berbanding Lain-lain (58.8%) dan Bumiputera (60.3%). Pengambilan vitamin/makanan tambahan yang tinggi di kalangan wanita Cina berbanding etnik-etnik lain mungkin disebabkan oleh kemampuan mereka untuk membeli vitamin/makanan tambahan dan juga kerana kebanyakan daripada mereka ini tinggal di bandar (Jadual 8.7b)

Perbandingan mengikut strata mendapati wanita yang tinggal di bandar lebih banyak mengambil vitamin/makanan tambahan berbanding mereka yang tinggal di luar bandar. Sebanyak 19.5 peratus daripada wanita bandar selalu mengambil vitamin/makanan tambahan berbanding hanya 10.9 peratus wanita luar bandar. Sementara itu, terdapat hampir dua per tiga (60.9%) daripada wanita luar bandar tidak pernah mengambil vitamin/makanan tambahan berbanding 56.1 peratus wanita bandar (Jadual 8.7d).

Jadual 8.7a
Wanita Yang Mengamalkan Pengambilan Vitamin/Makanan Tambahan
Mengikut Umur

Kekerapan	< 30	30-39	40-49	Jumlah
Selalu	14.4	16.0	14.5	15.0
Kadang-Kadang	20.7	27.2	30.4	26.4
Tidak Pernah	64.9	56.8	55.1	58.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.7b
Wanita Yang Mengamalkan Pengambilan Vitamin/Makanan Tambahan
Mengikut Etnik

Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Selalu	14.3	28.2	7.8
Kadang-Kadang	25.5	29.6	33.3
Tidak Pernah	60.3	42.3	58.8
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.7c
Wanita Yang Mengamalkan Pengambilan Vitamin/Makanan Tambahan
Mengikut Strata

Kekerapan	Bandar	Luar Bandar
Selalu	19.5	10.9
Kadang-Kadang	24.5	28.1
Tidak Pernah	56.1	60.9
Jumlah	100.0	100.0

(b) Suami

Dalam kajian ini, analisis berkenaan amalan pengambilan vitamin/makanan tambahan di kalangan suami juga turut dijalankan. Secara keseluruhannya, analisis mendapati amalan pengambilan vitamin/makanan tambahan di kalangan suami mempunyai corak yang hampir sama dengan analisis wanita yang dijalankan sebelum ini. Jadual 8.8a menunjukkan lebih separuh (59.5%) daripada suami tidak pernah mengambil vitamin/makanan tambahan. Sementara itu, peratusan suami yang selalu mengambil vitamin/makanan tambahan adalah lebih rendah berbanding mereka yang kadang-kadang mengambil. Didapati hanya 11.6 peratus daripada suami selalu mengambil vitamin/makanan tambahan berbanding

29.0 peratus yang mengambilnya secara kadang-kadang.

Jadual 8.8a juga menunjukkan amalan pengambilan vitamin/makanan tambahan di kalangan suami mengikut kumpulan umur. Secara umumnya, pengambilan vitamin/makanan tambahan didapati tinggi di kalangan suami yang telah berusia berbanding suami dalam kumpulan umur muda. Corak ini didapati sama dengan analisis wanita yang dijalankan sebelum ini. Tidak kira wanita atau lelaki, apabila usia semakin meningkat dan tenaga semakin berkurangan, pengambilan vitamin/makanan tambahan semakin diperlukan. Didapati hanya 6.8 peratus daripada suami berumur kurang daripada 30 tahun selalu mengambil vitamin/makanan tambahan berbanding 16.5

peratus daripada mereka yang berumur 50 tahun ke atas.

Analisis mengikut etnik mendapati, peratusan suami etnik Lain-lain yang tidak pernah mengambil vitamin/makanan tambahan adalah yang terendah, iaitu sebanyak 48.6 peratus berbanding Cina, 56.3 peratus, dan Bumiputera, 60.2 peratus. Corak ini sedikit berbeza daripada apa yang didapati di dalam analisis wanita sebelum ini. Analisis juga mendapati suami Cina lebih kerap mengambil vitamin/makanan tambahan, di mana 20.7 peratus mengamalkannya secara selalu berbanding 11.4 peratus di kalangan etnik Lain-lain dan 10.5 peratus

bagi Bumiputera (Jadual 8.8b).

Analisis mengikut strata mendapati suami yang tinggal di luar bandar kurang mengambil vitamin/makanan tambahan berbanding suami yang tinggal di bandar. Terdapat sebanyak 64.8 peratus daripada suami yang tinggal di luar bandar tidak pernah mengambil vitamin/makanan tambahan berbanding 53.3 peratus bagi mereka yang tinggal di bandar. Sementara itu, bagi mereka yang ada mengambil vitamin/makanan tambahan pula, kebanyakan daripada mereka hanya kadang-kadang mengambilnya (Jadual 8.8c).

Jadual 8.8a
Suami Yang Mengamalkan Pengambilan Vitamin/Makanan Tambahan Mengikut Umur

Kekerapan	< 30	30-39	40-49	50+	Jumlah
Selalu	6.8	10.5	12.9	16.5	11.6
Kadang-Kadang	24.7	29.0	29.9	31.9	29.0
Tidak Pernah	68.5	60.5	57.2	51.6	59.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.8b
Suami Yang Mengamalkan Pengambilan Vitamin/Makanan Tambahan Mengikut Etnik

Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Selalu	10.5	20.7	11.4
Kadang-Kadang	29.3	23.0	40.0
Tidak Pernah	60.2	56.3	48.6
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 8.8c
Suami Yang Mengamalkan Pengambilan Vitamin/Makanan Tambahan Mengikut Strata

Kekerapan	Bandar	Luar Bandar
Selalu	16.6	7.2
Kadang-kadang	30.1	28.0
Tidak Mengambil	53.3	64.8
Jumlah	100.0	100.0

8.3.2 Merokok

Umumnya tabiat merokok adalah amalan yang tidak baik untuk kesihatan. Ia bukan hanya menjejaskan kesihatan perokok malah kepada orang yang berada di sekelilingnya. Walaupun pelbagai kempen kesedaran bahaya merokok dijalankan oleh kerajaan namun ia tidak dapat membendung tabiat merokok yang masih menular bukan hanya di kalangan lelaki malah wanita. Sehubungan dengan itu, analisis ini akan membincangkan mengenai tabiat merokok di kalangan wanita dan suami. Ia akan dibahagikan kepada wanita dan suami yang masih merokok dan mereka yang tidak lagi merokok pada masa kajian tetapi pernah merokok.

(a) Wanita

Pada masa sekarang, tabiat merokok masih menular dan semakin menjadi ikutan di kalangan wanita terutama wanita muda di bandar-bandar besar. Kajian tabiat merokok di kalangan wanita mendapati peratusan keseluruhan wanita yang masih merokok ialah 3.4 peratus dan mereka yang pernah merokok ialah 6.8 peratus. Sementara itu, analisis tabiat merokok di kalangan wanita mengikut kumpulan umur pula mendapati wanita dalam kumpulan umur 40-49 tahun adalah lebih tinggi peratusan yang merokok (5.0%) berbanding mereka dalam kumpulan

bawah 30 tahun (2.7%) dan 30-39 tahun (2.4%). Ini menunjukkan tabiat merokok di kalangan wanita tua lebih tinggi berbanding wanita yang lebih muda. Daripada keseluruhan wanita, sebanyak 8.3 peratus wanita berumur 40-49 tahun, 6.1 peratus wanita berumur bawah 30 tahun, dan 5.8 peratus wanita 30-39 tahun pernah merokok (Rujuk Jadual 8.9a).

Perbandingan tabiat merokok mengikut etnik mendapati wanita Cina (4.2%) lebih ramai merokok berbanding Bumiputera (3.4%) dan Lain-lain (2.9%). Namun begitu, situasi yang berbeza dilihat dalam peratusan wanita yang pernah merokok. Wanita Bumiputera mencatatkan peratusan tertinggi iaitu 7.1 peratus manakala Lain-lain 6.8 peratus dan Cina 4.2 peratus (Jadual 8.9b).

Analisis mengikut strata pula mendapati tabiat merokok di kalangan wanita luar bandar adalah lebih meluas sedikit berbanding wanita bandar. Analisis mendapati sebanyak 3.5 peratus daripada wanita di luar bandar masih merokok berbanding 3.2 peratus wanita yang tinggal di bandar. Walau bagaimanapun, corak yang berlain pula didapati bagi peratusan wanita yang pernah merokok di mana wanita bandar lebih tinggi peratusan yang pernah merokok (7.3%) berbanding wanita luar bandar (6.1%) (Jadual 8.9c).

Jadual 8.9a
Wanita Yang Mengamalkan Tabiat Merokok Mengikut Umur

Amalan Merokok	< 30	30-39	40-49	Jumlah
Masih Mengamalkan	2.7	2.4	5.0	3.4
Pernah	6.1	5.8	8.3	6.8

Jadual 8.9b
Wanita Yang Mengamalkan Tabiat Merokok Mengikut Etnik

Amalan Merokok	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Masih Mengamalkan	3.4	4.2	2.9
Pernah	7.1	4.2	6.8

Jadual 8.9c
Wanita Yang Mengamalkan Tabiat Merokok
Mengikut Strata

Amalan Merokok	Bandar	Luar Bandar
Masih Mengamalkan	3.2	3.5
Pernah	7.3	6.1

(b) Suami

Umumnya, peratusan tabiat merokok di kalangan suami adalah jauh lebih tinggi berbanding wanita. Secara keseluruhannya, terdapat lebih separuh daripada suami (51.7%) masih mengamalkan tabiat merokok dan 72.5 peratus daripada mereka pernah merokok (Rujuk Jadual 8.10a). Jadual 8.10a juga menunjukkan hasil analisis tabiat merokok di kalangan suami mengikut kumpulan umur. Berlainan dengan wanita, analisis mendapati peratusan merokok di kalangan suami adalah lebih tinggi di kalangan suami muda berbanding suami yang lebih tua. Keadaan ini berlaku mungkin disebabkan oleh masalah kesihatan yang semakin meningkat serta peningkatan kesedaran tentang keburukan dan bahaya merokok di kalangan mereka yang lebih tua. Didapati lebih separuh daripada suami dalam kumpulan umur bawah 30 tahun (68.5%) dan 30-39 tahun (51.4%) masih lagi mengamalkan tabiat merokok. Sementara itu, sebanyak 48.4 dan 39.9 peratus daripada suami dalam kumpulan umur yang lebih

tua, 40-49 dan 50 tahun ke atas, masih lagi merokok. Manakala peratusan bagi suami yang pernah merokok pula menunjukkan lebih dua per tiga daripada keseluruhan suami dalam semua kumpulan umur pernah mengamalkan tabiat merokok.

Sementara itu, analisis tabiat merokok di kalangan suami mengikut etnik pula mendapati suami etnik Lain-lain mencatatkan peratusan merokok yang paling tinggi berbanding Bumiputera dan Cina. Didapati sebanyak 54.3 peratus daripada suami etnik Lain-lain masih mengamalkan tabiat merokok berbanding 52.2 peratus Bumiputera dan 47.4 peratus Cina. Corak yang sama juga dilihat bagi peratusan suami yang pernah merokok di mana 80.0 peratus daripada suami etnik Lain-lain didapati pernah merokok berbanding Bumiputera (72.7%) dan Cina (68.1%)(Jadual 8.10b). Sepertimana wanita, peratusan merokok di kalangan suami juga adalah tinggi di luar bandar berbanding di bandar. Keadaan ini mungkin disebabkan perbezaan gaya hidup di kedua-dua strata tersebut.

Jadual 8.10a
Suami Yang Mengamalkan Tabiat Merokok Mengikut Umur

Amalan Merokok	< 30	30-39	40-49	50+	Jumlah
Masih Mengamalkan	68.5	51.4	48.4	39.9	51.7
Pernah	83.8	73.6	66.2	71.8	72.5

Jadual 8.10b
Suami Yang Mengamalkan Tabiat Merokok Mengikut Etnik

Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Masih Mengamalkan	52.2	47.4	54.3
Pernah	72.7	68.1	80.0

Jadual 8.10c
Suami Yang Mengamalkan Tabiat Merokok
Mengikut Strata

Amalan Merokok	Bandar	Luar Bandar
Masih Mengamalkan	47.6	55.3
Pernah	69.4	75.1

8.3.3 Pengambilan Produk Menguruskan Badan

Kewujudan pelbagai jenis produk menguruskan badan di pasaran sekarang memberi banyak pilihan kepada pengguna terutamanya wanita. Namun begitu, pengambilan produk ini adalah tidak digalakkan kerana ia boleh membawa kepada kesan jangka panjang yang boleh memudaratkan kesihatan. Pertambahan berat badan yang berlebihan harus dikawal dengan amalan pemakanan yang seimbang serta aktiviti kecergasan dan senaman, bukan dengan jalan mudah dengan mengambil produk menguruskan badan.

(a) Wanita

Merujuk kepada Jadual 8.11a, didapati sebanyak 6.0 peratus daripada wanita pernah mengambil produk menguruskan

badan. Walaupun peratusan ini adalah rendah tetapi ia menunjukkan masih terdapat wanita yang mengambil jalan mudah untuk menguruskan badan dengan cara mengambil produk menguruskan badan. Jadual ini juga menunjukkan peratusan pengambilan produk menguruskan badan adalah paling tinggi di kalangan wanita dalam kumpulan umur 30-39 tahun (7.8%) diikuti oleh mereka dalam kumpulan umur bawah 30 tahun (7.0%) dan 40-49 tahun (3.3%).

Seterusnya, Jadual 8.11b menunjukkan perbandingan pengambilan produk menguruskan badan mengikut etnik. Daripada jadual tersebut didapati wanita Bumiputera paling ramai (6.6%) mengambil produk menguruskan badan berbanding Cina (3.5%) dan Lain-lain (2.0%). Di samping itu, analisis juga mendapati pengambilan produk menguruskan badan adalah tinggi di kalangan wanita yang tinggal di bandar (7.4%) berbanding mereka yang tinggal di luar bandar (4.8%) (Jadual 8.11d).

Jadual 8.11a
Peratus Wanita Yang Mengambil Produk Menguruskan Badan
Mengikut Umur

Umur	Peratus
<30	7.0
30-39	7.8
40-49	3.3
Jumlah	6.0

Jadual 8.11b
Peratus Wanita Yang Mengambil Produk Menguruskan Badan Mengikut Etnik

Etnik	Peratus
Bumiputera	6.6
Cina	3.5
Lain-lain	2.0

Jadual 8.11c
Peratus Wanita Yang Mengambil Produk Menguruskan Badan
Mengikut Strata

Strata	Peratus
Bandar	7.4
Luar Bandar	4.8

8.3.4 Mengambil Minuman Beralkohol

Pengambilan minuman beralkohol adalah salah satu daripada tabiat yang tidak baik untuk kesihatan. Ia boleh mendatangkan kesan negatif kepada seseorang individu yang mengambilnya. Di antara kesan negatif minuman beralkohol ialah ia boleh membuatkan seseorang yang mengambilnya secara berlebihan berada di bawah sedar dan mabuk. Apabila keadaan ini berlaku, ia bukan hanya boleh membahayakan individu tersebut malah mungkin akan melibatkan orang lain. Sebagai contoh, jika seseorang pemandu berada dalam pengaruh alkohol ia mungkin boleh mengakibatkan kemalangan jalan raya yang boleh meragut nyawa dirinya dan juga orang lain. Tabiat mengambil minuman beralkohol ini juga boleh menjejaskan kesihatan diri pengamalnya dalam jangka masa panjang. Sehubungan dengan itu, analisis ini akan membincangkan mengenai tabiat mengambil minuman beralkohol di kalangan suami. Ia akan merangkumi mereka yang masih mengambil minuman beralkohol dan juga mereka yang pernah mengambil minuman tersebut.

(b) Suami

Secara keseluruhannya, analisis tabiat pengambilan minuman beralkohol di kalangan suami mendapati sebanyak 25.6 peratus daripada suami masih mengambil minuman beralkohol manakala 43.8 peratus daripada mereka pernah mengamalkan pengambilan minuman ini. Analisis mengikut kumpulan umur mendapati suami dalam kumpulan umur 40-49 tahun adalah paling tinggi peratusan yang masih mengambil minuman beralkohol iaitu sebanyak 28.2 peratus berbanding kumpulan umur yang lain. Analisis juga mendapati peratusan suami yang pernah mengambil minuman beralkohol adalah tinggi di kalangan suami muda berbanding yang tua. Peratusan

suami yang pernah mengambil minuman beralkohol adalah tinggi di kalangan suami di dalam kumpulan umur bawah 30 tahun (46.4%) berbanding dengan mereka dalam kumpulan umur 40-49 tahun (43.8%), 30-39 tahun (43.6%), dan 50 tahun ke atas (41.0%).

Merujuk kepada Jadual 8.12b didapati pengambilan minuman beralkohol adalah paling tinggi di kalangan suami Cina (44.4%) berbanding Bumiputera (23.6%) dan Lain-lain (17.1%). Sementara itu, sebanyak 62.2 peratus suami Cina, 43.7 peratus Lain-lain dan 41.5 peratus Bumiputera didapati pernah mengambil minuman beralkohol. Kesemua keadaan ini mungkin disebabkan perbezaan budaya dan agama di kalangan semua etnik.

Merujuk kepada Jadual 8.12c, didapati suami yang tinggal di luar bandar lebih ramai mengamalkan tabiat mengambil minuman beralkohol berbanding mereka yang tinggal di bandar. Terdapat sebanyak 30.4 peratus daripada suami di luar bandar masih mengamalkan tabiat ini berbanding 20.0 peratus bagi suami di bandar. Sementara itu, terdapat sebanyak 47.4 daripada keseluruhan suami di kawasan luar bandar dan 39.7 peratus di kawasan bandar pernah mengambil minuman beralkohol.

Jadual 8.12a
Suami Yang Mengamalkan Tabiat Mengambil
Minuman Beralkohol Mengikut Umur

Pengambilan Minuman Beralkohol	< 30	30-39	40-49	50+	Jumlah
Masih Mengamalkan	24.3	25.0	28.2	21.8	25.6
Pernah	46.4	43.6	43.8	41.0	43.8

Jadual 8.12b
Suami Yang Mengamalkan Tabiat Mengambil
Minuman Beralkohol Mengikut Etnik

Pengambilan Minuman Beralkohol	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Masih Mengamalkan	23.6	44.4	17.1
Pernah	41.5	62.2	43.7

Jadual 8.12c
Suami Yang Mengamalkan Tabiat Mengambil
Minuman Beralkohol Mengikut Strata

Pengambilan Minuman Beralkohol	Bandar	Luar Bandar
Masih Mengamalkan	20.0	30.4
Pernah	39.7	47.4

8.4 Rumusan

Amalan bersenam secara teratur dapat membantu kita menjalani hidup yang sihat. Secara keseluruhannya, amalan bersenam di kalangan wanita mengikut kumpulan umur, etnik, dan kawasan masih berada pada tahap yang kurang memuaskan di mana didapati kurang daripada separuh daripada mereka pernah berbuat demikian, manakala amalan bersenam di kalangan suami berada pada tahap yang memuaskan.

Peratusan wanita yang pernah menjalani pemeriksaan kesihatan seperti pemeriksaan payu dara dan pap smear mengikut kumpulan umur, etnik, dan kawasan berada pada tahap yang memuaskan. Pengetahuan mengenai penyakit hubungan seksual seperti HIV/AIDS, penyakit mati pucuk, dan penyakit hubungan kelamin/STD's adalah amat tinggi di kalangan suami. Walau bagaimanapun, pengetahuan mengenai pemeriksaan sendiri buah zakar didapati sangat rendah di kalangan mereka.

Dalam amalan pengambilan vitamin/makanan tambahan, analisis mendapati lebih 50.0 peratus daripada wanita dan suami tidak pernah mengambil vitamin/makanan tambahan. Analisis turut mendapati wanita dan suami dalam kumpulan umur yang lebih tua lebih kerap mengambil vitamin/makanan tambahan berbanding mereka yang lebih muda. Sementara itu, wanita Cina lebih kerap mengambil vitamin/makanan tambahan berbanding wanita Bumiputera dan Lain-lain.

Walaupun pelbagai kempen bahaya merokok dijalankan oleh kerajaan, namun peratusan penduduk yang mengamalkan tabiat merokok masih lagi tinggi. Malah tabiat ini bukan hanya di kalangan lelaki tetapi juga telah menular di kalangan wanita. Secara keseluruhannya, lebih separuh suami masih mengamalkan tabiat merokok. Walaupun peratusan merokok di kalangan wanita adalah rendah, namun ia tidak harus dipandang ringan oleh semua pihak. Peratusan merokok di kalangan wanita

muda adalah tinggi sedikit berbanding mereka yang lebih tua.

Bagi mendapatkan berat badan yang ideal, kita disaran mengamalkan pengambilan makanan seimbang dan melakukan senaman secara konsisten, bukan dengan cara mengambil produk menguruskan badan. Pengambilan produk menguruskan badan tidak digalakkan kerana ia boleh

memberi kesan sampingan yang mungkin boleh memudaratkan kesihatan. Kajian ini mendapati pengambilan produk menguruskan badan di kalangan wanita adalah rendah. Bagi tabiat pengambilan minuman beralkohol pula, hampir separuh daripada suami (43.8%) didapati pernah mengambil minuman beralkohol dan 25.6 peratus suami masih mengamalkan tabiat ini.

BAHAGIAN V : KEHIDUPAN BERKELUARGA

Bab 9

INTERAKSI KELUARGA

9.1 Pengenalan

Keluarga merupakan institusi asas yang penting kepada pembentukan masyarakat dan negara. Institusi kekeluargaan yang kukuh dan utuh akan mempengaruhi kestabilan masyarakat dan negara. Pengukuhan institusi keluarga adalah satu faktor penting dalam mencapai kebahagiaan. Bagi membentuk sebuah keluarga yang harmoni dan bahagia, interaksi antara ahli keluarga perlu diutamakan. Di samping itu, suami dan isteri perlu memperuntukkan masa yang berkualiti bersama anak bagi mengeratkan hubungan, seterusnya mereka harus peka kepada cabaran semasa dan memperbanyakkan pengetahuan berhubung kemahiran keibubapaan.

Sehubungan dengan itu, bab ini akan membincangkan perihal kekeluargaan seperti caragaya keibubapaan yang dipraktikkan terhadap anak mengikut tiga kumpulan umur anak, iaitu anak kecil (bawah 7 tahun), anak yang masih berada di sekolah rendah (7-12 tahun), dan anak remaja (13-24 tahun). Selain daripada itu, bab ini akan membincangkan mengenai masalah keluarga yang dialami oleh ibu bapa yang mempunyai anak remaja dan cara penyelesaian yang diambil. Di samping itu, bab ini turut membincangkan persepsi wanita dan suami berhubung pembuat keputusan dalam hal keluarga. Seterusnya, kita akan melihat kepada penglibatan wanita dan suami dalam kursus kekeluargaan dan kegiatan kemasyarakatan yang mereka sertai.

Analisis dalam bab ini meliputi wanita berumur 15 hingga 49 tahun yang pernah berkahwin dan suami kepada wanita tersebut. Oleh kerana bahagian ini membincangkan hal-hal dalam keluarga, maka kedua-dua persepsi wanita dan suami akan dianalisis bagi melengkapkan maksud keluarga itu sendiri.

9.2 Latar Belakang Keluarga

Terlebih dahulu kita melihat latar belakang keluarga wanita dan juga suami. Maksud latar belakang keluarga di sini ialah peratusan wanita dan suami yang mempunyai anak mengikut tiga kumpulan umur anak yang dibahagikan kepada anak bawah 7 tahun, anak 7 hingga 12 tahun, dan anak 13 hingga 24 tahun.

(a) Wanita

Analisis latar belakang keluarga wanita mendapati 64.7 peratus daripada wanita mempunyai anak berusia bawah 7 tahun, manakala 56.4 peratus mempunyai anak berusia 7 hingga 12 tahun, dan 48.2 peratus mempunyai anak remaja berusia 13 hingga 24 tahun. Ini menunjukkan lebih separuh daripada wanita mempunyai anak dalam kumpulan umur bawah 7 tahun dan 7-12 tahun. Analisis juga didapati peratusan wanita Bumiputera yang mempunyai anak kecil adalah lebih tinggi berbanding anak yang lebih besar. Terdapat sebanyak 67.1 peratus daripada wanita Bumiputera mempunyai anak kecil (bawah 7 tahun) manakala 48.4 peratus mempunyai anak remaja (13-24 tahun). Senario ini berbeza di kalangan etnik Cina di mana peratusan wanita Cina yang mempunyai anak kecil (39.4%) adalah lebih rendah berbanding anak remaja (50.0%). Secara tidak langsung hasil analisis ini menggambarkan fertiliti yang tinggi di kalangan wanita Bumiputera berbanding etnik Cina (Jadual 9.1a).

Secara keseluruhannya, analisis mengikut strata menggambarkan fertiliti yang tinggi di luar bandar berbanding di bandar. Terdapat sebanyak 67.9 peratus wanita di luar bandar yang mempunyai anak di bawah umur 7 tahun berbanding 61.3 peratus di bandar. Analisis juga mendapati wanita yang tinggal di luar bandar mencatatkan peratusan yang lebih tinggi bagi yang mempunyai anak yang berumur 7-12 tahun dan 13-24 tahun berbanding dengan wanita bandar.

Jadual 9.1a
Peratus Wanita Mengikut Kumpulan Umur Anak Dan Etnik

Umur	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bawah 7 Tahun	67.1	39.4	68.6	64.7
7-12 Tahun	56.8	51.4	57.8	56.4
13-24 Tahun	48.4	50.0	42.6	48.2

Jadual 9.1b
Peratus Wanita Mengikut Kumpulan Umur Anak Dan Strata

Umur Anak	Bandar	Luar Bandar
Bawah 7 Tahun	61.3	67.9
7-12 Tahun	55.4	57.4
13-24 Tahun	46.6	49.7

(b) Suami

Kajian mengenai keluarga tidak akan lengkap tanpa maklumat daripada suami. Oleh itu maklumat daripada suami turut dikaji. Jadual 9.2a menunjukkan peratusan suami yang mempunyai anak mengikut kumpulan umur anak adalah hampir sama dengan wanita. Suami yang mempunyai anak kecil adalah lebih tinggi peratusannya berbanding mereka yang mempunyai anak yang lebih besar. Didapati 65.3 peratus daripada suami mempunyai anak berumur bawah 7 tahun, 56.7 peratus mempunyai anak 7 hingga 12 tahun, dan 48.0 peratus mempunyai anak 13 hingga 24 tahun. Sementara itu, analisis mengikut etnik pula mendapati suami Bumiputera mencatatkan peratusan anak yang lebih tinggi bagi mereka yang mempunyai anak dalam kumpulan umur bawah 7 tahun dan 7-12 tahun berbanding etnik Cina. Walau bagaimanapun, peratusan suami yang mempunyai anak remaja (13-24 tahun) adalah lebih tinggi sedikit di kalangan suami Cina berbanding Bumiputera. Di kalangan suami Bumiputera, 67.4 peratus daripada mereka mempunyai anak kecil (bawah 7 tahun), 57.2 peratus mempunyai anak 7 hingga 12 tahun dan 47.9 peratus mempunyai anak remaja (13-24 tahun). Secara umumnya, lebih ramai suami Bumiputera mempunyai anak kecil berbanding anak yang lebih tua. Situasi ini juga dapat dilihat di kalangan etnik Lain-lain. Manakala di kalangan suami Cina

pula, sebagaimana wanita Cina, peratusan mereka yang mempunyai anak yang lebih tua adalah lebih tinggi daripada yang mempunyai anak kecil.

Seterusnya analisis mengikut pecahan strata menunjukkan corak yang sama seperti analisis terhadap wanita. Didapati suami yang tinggal di luar bandar mencatatkan peratusan mempunyai anak yang lebih tinggi berbanding mereka yang tinggal di bandar bagi setiap kumpulan umur anak. Didapati 68.6 peratus daripada suami di luar bandar mempunyai anak berumur bawah 7 tahun, 57.7 peratus mempunyai anak 7 hingga 12 tahun, dan 49.2 peratus mempunyai anak 13 hingga 24 tahun. Sementara itu, di kalangan suami di bandar pula didapati 61.5 peratus mempunyai anak berumur bawah 7 tahun, 55.4 peratus mempunyai anak 7 hingga 12 tahun, dan 46.5 peratus mempunyai anak 13 hingga 24 tahun (Jadual 9.2b).

Jadual 9.2a
Peratus Suami Mengikut Kumpulan Umur Anak Dan Etnik

Umur	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Bawah 7 Tahun	67.4	45.2	71.4	65.3
7-12 Tahun	57.2	50.4	62.9	56.7
13-24 Tahun	47.9	48.1	48.6	48.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.2b
Peratus Suami Mengikut Kumpulan Umur Anak Dan Strata

Umur Anak	Bandar	Luar Bandar
Bawah 7 Tahun	61.5	68.6
7-12 Tahun	55.4	57.7
13-24 Tahun	46.5	49.2

9.3 Interaksi Dan Caragaya Keibubapaan

Pada masa kini ibu bapa berdepan dengan cabaran yang semakin berat dalam mendidik anak-anak. Oleh itu, ibu bapa perlu mempertingkatkan pengetahuan tentang kemahiran keibubapaan. Amalan-amalan seperti meluangkan masa khas bersama anak, membawa anak bersiar-siar, memuji anak apabila mereka melakukan kebaikan akan membuatkan mereka berasa dihargai dan disayangi. Di samping itu, ibu bapa turut bertanggungjawab menerapkan nilai-nilai murni kepada anak sejak kecil lagi. Bagi ibu bapa yang mempunyai anak remaja pula, mereka hendaklah bersedia menghadapi perubahan diri dan sentiasa mengambil berat tentang diri anak remaja mereka.

9.3.1 Aktiviti Masa Lapang Yang Dilakukan Bersama Anak

Walaupun sibuk dengan urusan harian, ibu bapa perlu meluangkan masa yang berkualiti bersama anak bagi menjalin kemesraan dalam keluarga. Dalam isu ini, kita mengkaji kekerapan ibu bapa melakukan aktiviti-aktiviti bersama anak seperti memuji anak apabila mereka melakukan kebaikan, meluangkan masa khas bersama anak, dan membawa anak bersiar-siar.

(i) Anak Kecil (Bawah 7 Tahun)

(a) Wanita

Secara keseluruhannya wanita menyatakan mereka pernah melakukan aktiviti-aktiviti masa lapang bersama anak kecil. Daripada Jadual 9.3a didapati 94.8 peratus wanita memuji anak, 99.6 peratus meluangkan masa khas bersama anak, dan 96.1 peratus membawa anak bersiar-siar. Peratusan ini merangkumi mereka yang kerap atau kadang-kadang melakukan aktiviti-aktiviti tersebut.

Jadual 9.3a juga menunjukkan perbandingan amalan wanita bersama anak kecil mengikut etnik. Didapati wanita Bumiputera lebih kerap memuji anak, di mana sebanyak 63.3 peratus didapati selalu memuji anak berbanding etnik Lain-lain, iaitu 58.6 peratus, dan Cina sebanyak 56.1 peratus. Namun berlainan pula dalam aktiviti meluangkan masa khas bersama anak. Lebih daripada dua pertiga wanita ketiga-tiga etnik menyatakan mereka selalu meluangkan masa bersama anak. Ini mungkin disebabkan oleh anak dalam lingkungan umur ini masih memerlukan perhatian dan pengawasan yang lebih daripada ibu. Daripada jadual ini juga didapati wanita Bumiputera lebih kerap membawa anak bersiar-siar berbanding Cina dan Lain-lain. Didapati sebanyak 46.4 peratus wanita Bumiputera menyatakan mereka selalu membawa anak bersiar-siar,

manakala sebanyak 41.1 peratus daripada wanita Cina dan hanya 39.1 peratus wanita Lain-lain yang selalu membuat demikian.

Jadual 9.3b menunjukkan kekerapan wanita melakukan aktiviti bersama anak kecil mengikut strata. Daripada jadual tersebut didapati wanita di bandar lebih kerap memuji dan membawa anak bersiar-siar berbanding wanita di luar bandar. Sebanyak 66.5

peratus daripada mereka yang tinggal di bandar selalu memuji anak berbanding 59.2 peratus daripada mereka di luar bandar yang selalu melakukan aktiviti yang sama. Namun begitu, tiada perbezaan di lihat dalam aktiviti meluangkan masa khas bersama anak. Bagi aktiviti ini, sebanyak 86.9 peratus wanita luar bandar selalu meluangkan masa khas bersama anak berbanding 86.2 peratus mereka di bandar.

Jadual 9.3a
Wanita Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Bawah 7 Tahun Mengikut Etnik

Aktiviti	Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Memuji Anak Mengikut Kesesuaian	Selalu	63.3	56.1	58.6	62.6
	Kadang-Kadang	31.8	38.6	32.9	32.2
	Pernah	95.1	94.7	91.5	94.8
	Tidak Pernah	4.9	5.3	8.6	5.2
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
	Selalu	87.1	76.8	88.6	86.6
	Kadang-Kadang	12.7	21.4	10.0	13.0
	Pernah	99.8	98.2	98.6	99.6
Meluangkan Masa Khas Bersama Anak-Anak	Tidak Pernah	0.2	1.8	1.4	0.4
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
	Selalu	46.4	41.1	39.1	45.6
	Kadang-Kadang	50.3	51.8	52.2	50.5
Membawa Anak Bersiar-siar	Pernah	96.7	92.9	91.3	96.1
	Tidak Pernah	3.3	7.1	8.7	3.9
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.3b
Wanita Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama
Anak Bawah 7 Tahun Mengikut Strata

Aktiviti	Kekerapan	Bandar	Luar Bandar
Memuji Anak Mengikut Kesesuaian	Selalu	66.5	59.2
	Kadang-Kadang	27.9	36.0
	Pernah	94.4	95.2
	Tidak Pernah	5.6	4.9
	Jumlah	100.0	100.0
Meluangkan Masa Khas Bersama Anak-Anak	Selalu	86.2	86.9
	Kadang-Kadang	13.3	12.7
	Pernah	99.5	99.6
	Tidak Pernah	0.4	0.4
	Jumlah	100.0	100.0
Membawa Anak Bersiar-siar	Selalu	52.6	39.6
	Kadang-Kadang	44.6	55.5
	Pernah	97.2	95.1
	Tidak Pernah	2.8	4.9
	Jumlah	100.0	100.0

(b) Suami

Selain kaum ibu, kaum bapa juga seharusnya meluangkan masa bersama anak bagi menunjukkan kasih sayang kepada mereka. D daripada ketiga-tiga aktiviti masa lapang bersama anak, didapati suami lebih kerap meluangkan masa khas bersama anak berbanding memuji dan membawa anak bersiar-siar. Secara keseluruhannya, peratusan suami yang menyatakan mereka selalu memuji anak kecil ialah sebanyak 54.4 peratus, manakala yang selalu meluangkan masa khas bersama anak ialah 66.9 peratus, dan selalu membawa anak bersiar-siar ialah 46.1 peratus. D daripada analisis ini juga didapati peratusan suami yang melakukan ketiga-tiga aktiviti ini bersama anak kecil adalah lebih rendah jika dibandingkan dengan wanita (Jadual 9.4a).

Melihat kepada peratusan kekerapan memuji anak kecil di kalangan suami mengikut etnik, didapati corak taburan antara suami dan wanita adalah hampir sama. Suami Bumiputera (54.7%) lebih kerap memuji anak kecil berbanding etnik Cina (54.1%) dan

Lain-lain (45.8%). Walau bagaimanapun, tiada perbezaan yang ketara dilihat di kalangan suami ketiga-tiga etnik bagi aktiviti meluangkan masa khas bersama anak. Didapati sebanyak 68.9 peratus suami Cina selalu meluangkan masa bersama anak kecil berbanding 66.8 peratus Bumiputera dan 62.5 peratus Lain-lain. Bagi aktiviti membawa anak bersiar-siar didapati suami Cina mencatatkan peratusan kekerapan yang paling tinggi (57.4%) berbanding Bumiputera (45.3%) dan Lain-lain (41.7%) (Jadual 9.4a).

Jadual 9.4b menunjukkan perbandingan antara suami yang tinggal di bandar dan luar bandar dalam melakukan aktiviti bersama anak kecil mereka. Didapati suami di bandar lebih kerap melakukan aktiviti masa lapang bersama anak berbanding mereka di luar bandar. Namun begitu, perbezaan peratusan antara mereka tidaklah terlalu ketara. Corak ini didapati hampir sama seperti yang didapati dalam analisis wanita sebelum ini.

Jadual 9.4a
Suami Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak
Bawah 7 Tahun Mengikut Etnik

Aktiviti	Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Memuji Anak Mengikut Kesesuaian	Selalu	54.7	54.1	45.8	54.4
	Kadang-Kadang	41.0	42.6	45.8	41.2
	Pernah	95.7	96.7	91.6	95.6
	Tidak Pernah	4.3	3.3	8.3	4.4
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Meluangkan Masa Khas Bersama Anak-Anak	Selalu	66.8	68.9	62.5	66.9
	Kadang-Kadang	32.6	31.1	37.5	32.7
	Pernah	99.4	100.0	100.0	99.5
	Tidak Pernah	0.5	0.0	0.0	0.5
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Membawa Anak Bersiar-siar	Selalu	45.3	57.4	41.7	46.1
	Kadang-Kadang	51.0	42.6	58.3	50.6
	Pernah	96.3	100.0	100.0	96.7
	Tidak Pernah	3.6	0.0	0.0	3.3
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.4b
Suami Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak
Bawah 7 Tahun Mengikut Strata

Aktiviti	Kekerapan	Bandar	Luar Bandar
Memuji Anak Mengikut Kesesuaian	Selalu	56.3	52.9
	Kadang-Kadang	40.2	42.0
	Pernah	96.5	94.9
	Tidak Pernah	3.5	5.0
	Jumlah	100.0	100.0
Meluangkan Masa Khas Bersama Anak-Anak	Selalu	69.3	65.0
	Kadang-Kadang	30.5	34.4
	Pernah	99.8	99.4
	Tidak Pernah	0.3	0.6
	Jumlah	100.0	100.0
Membawa Anak Bersiar-siar	Selalu	50.0	43.0
	Kadang-Kadang	48.4	52.4
	Pernah	98.4	95.4
	Tidak Pernah	1.6	4.6
	Jumlah	100.0	100.0

(ii) Anak Berumur 7-12 Tahun

(a) Wanita

Bagi wanita yang mempunyai anak dalam lingkungan umur 7 hingga 12 tahun, kebanyakan daripada mereka lebih kerap meluangkan masa khas bersama anak berbanding memuji dan membawa anak bersiar-siar. Secara keseluruhannya, didapati sebanyak 77.9 peratus selalu meluangkan masa khas bersama anak berbanding 46.7 peratus daripada mereka yang selalu memuji anak, dan 33.9 peratus selalu membawa anak bersiar-siar (Jadual 9.5a).

Jadual 9.5a juga menunjukkan wanita Lain-lain (50.8%) lebih kerap memuji anak berbanding Cina (46.6%) dan Bumiputera

(46.4%). Analisis mendapati lebih daripada dua pertiga wanita di kalangan semua etnik selalu meluangkan masa khas bersama anak. Sementara itu, lebih separuh daripada wanita ketiga-tiga etnik kadang-kadang membawa anak bersiar-siar.

Merujuk kepada Jadual 9.5b, didapati terdapat sedikit perbezaan yang ketara dalam peratusan kekerapan melakukan aktiviti bersama anak di kalangan wanita bandar dan luar bandar terutama sekali dalam hal kekerapan memuji anak dan membawa anak bersiar-siar. Dalam hal memuji anak, didapati peratusan wanita yang melakukannya adalah tinggi sedikit di bandar (51.2%) berbanding di luar bandar. Sementara itu, didapati 41.1 peratus wanita bandar selalu membawa anak bersiar-siar berbanding 27.5 peratus bagi wanita luar bandar.

Jadual 9.5a
Wanita Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Berumur 7-12 Tahun Mengikut Etnik

Aktiviti	Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Memuji Anak Mengikut Kesesuaian	Selalu	46.4	46.6	50.8	46.7
	Kadang-Kadang	45.9	43.8	44.1	45.6
	Pernah	92.3	90.4	94.9	92.3
	Tidak Pernah	7.7	9.6	5.1	7.7
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Meluangkan Masa Khas Bersama Anak-Anak	Selalu	77.9	76.7	79.7	77.9
	Kadang-Kadang	21.7	23.3	20.3	21.8
	Pernah	99.6	100.0	100.0	99.7
	Tidak Pernah	0.4	0.0	0.0	0.3
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Membawa Anak Bersiar-siar	Selalu	33.4	41.1	31.0	33.9
	Kadang-Kadang	62.6	53.4	65.5	62.0
	Pernah	96.0	94.5	96.5	95.9
	Tidak Pernah	4.1	5.5	3.4	4.1
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.5b
Wanita Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Berumur
7-12 Tahun Mengikut Strata

Aktiviti	Kekerapan	Bandar	Luar Bandar
Memuji Anak Mengikut Kesesuaian	Selalu	51.2	42.4
	Kadang-Kadang	40.9	50.1
	Pernah	92.1	92.5
	Tidak Pernah	7.9	7.5
	Jumlah	100.0	100.0
Meluangkan Masa Khas Bersama Anak- Anak	Selalu	78.5	77.5
	Kadang-Kadang	21.1	22.3
	Pernah	99.6	99.8
	Tidak Pernah	0.5	0.2
	Jumlah	100.0	100.0
Membawa Anak Bersiar-siar	Selalu	41.1	27.5
	Kadang-Kadang	56.2	67.0
	Pernah	97.3	94.5
	Tidak Pernah	2.6	5.5
	Jumlah	100.0	100.0

(b) Suami

Merujuk kepada Jadual 9.6a didapati secara keseluruhannya, lebih 90.0 peratus daripada suami yang mempunyai anak berumur 7 hingga 12 tahun didapati pernah melakukan aktiviti masa lapang bersama anak sama ada selalu atau kadang-kadang. Daripada jadual tersebut juga didapati lebih 50.0 peratus daripada suami jarang memuji dan membawa anak bersiar-siar. Bagi mereka yang tidak pernah melakukan aktiviti masa lapang bersama anak, didapati peratusan bagi mereka yang tidak pernah memuji anak adalah paling tinggi (6.4%) berbanding aktiviti membawa anak bersiar-siar (3.5%) dan aktiviti meluangkan masa khas bersama anak (1.0%).

Perbandingan kekerapan suami melakukan aktiviti masa lapang bersama anak mengikut etnik mendapati suami etnik Cina (41.5%) dan Bumiputera (41.4%) lebih kerap memuji anak berbanding etnik Lain-lain (33.3%). Bagi suami yang tidak pernah memuji anak, peratusan tertinggi dicatatkan di kalangan

suami etnik Lain-lain dengan 19.0 peratus, manakala Cina dengan 6.2 peratus, dan Bumiputera dengan 6.0 peratus. Bagi hal memuji anak pula, suami Lain-lain pula lebih kerap meluangkan masa bersama anak (61.9%) diikuti oleh suami Bumiputera (57.1%) dan Cina (53.8%). Sementara itu, bagi aktiviti membawa anak bersiar-siar, lebih separuh daripada suami semua etnik jarang membawa anak bersiar-siar dengan etnik Lain-lain mencatatkan peratusan tertinggi dengan 71.4 peratus berbanding Bumiputera dan Cina iaitu masing-masing dengan 60.0 dan 56.9 peratus (Jadual 9.6a).

Analisis kekerapan suami melakukan aktiviti masa lapang bersama anak mengikut strata mendapati suami yang tinggal di luar bandar selalu memuji anak dalam kumpulan umur ini berbanding suami di bandar. Sebanyak 43.1 peratus daripada suami di luar bandar didapati selalu memuji anak berbanding 38.9 peratus daripada mereka di bandar. Bagi aktiviti meluangkan masa khas bersama anak pula tiada perbezaan dilihat

diantara suami di bandar (56.0%) dengan suami di luar bandar (57.8%). Berbeza pula dengan aktiviti membawa anak bersiar-siar, didapati suami di bandar (39.9%) lebih kerap

membawa anak mereka dalam kumpulan umur ini berbanding suami di luar bandar (33.4%) (Jadual 9.6b).

Jadual 9.6a
Suami Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Berumur 7-12 Tahun Mengikut Etnik

Aktiviti	Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Memuji Anak Mengikut Kesesuain	Selalu	41.4	41.5	33.3	41.1
	Kadang-Kadang	52.6	52.3	47.6	52.5
	Pernah	94.0	93.8	80.9	93.6
	Tidak Pernah	6.0	6.2	19.0	6.4
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Meluangkan Masa Khas Bersama Anak-Anak	Selalu	57.1	53.8	61.9	56.9
	Kadang-Kadang	42.1	43.1	38.1	42.1
	Pernah	99.2	96.9	100.0	99.0
	Tidak Pernah	0.8	3.1	0.0	1.0
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Membawa Anak Bersiar-siar	Selalu	36.1	43.1	23.8	36.4
	Kadang-Kadang	60.0	56.9	71.4	60.1
	Pernah	96.1	100.0	95.2	96.5
	Tidak Pernah	3.9	0.0	4.8	3.5
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.6b
Suami Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Berumur
7-12 Tahun Mengikut Strata

Aktiviti	Kekerapan	Bandar	Luar Bandar
Memuji Anak Mengikut Kesesuaian	Selalu	38.9	43.1
	Kadang-Kadang	55.8	49.6
	Pernah	94.7	92.7
	Tidak Pernah	5.3	7.3
	Jumlah	100.0	100.0
Meluangkan Masa Khas Bersama Anak-Anak	Selalu	56.0	57.8
	Kadang-Kadang	43.1	41.2
	Pernah	99.1	99.0
	Tidak Pernah	0.9	1.0
	Jumlah	100.0	100.0
Membawa Anak Bersiar-siar	Selalu	39.9	33.4
	Kadang-Kadang	58.6	61.3
	Pernah	98.5	94.7
	Tidak Pernah	1.5	5.3
	Jumlah	100.0	100.0

(iii) **Anak Remaja (13-24 Tahun)**

(a) **Wanita**

Analisis kekerapan melakukan aktiviti masa lapang ibu bapa bersama anak remaja menunjukkan corak taburan yang sedikit berbeza berbanding anak yang lebih kecil. Secara keseluruhannya, kebanyakan daripada wanita hanya kerap meluangkan masa khas bersama anak remaja tetapi mereka jarang memuji dan membawa anak remaja bersiar-siar. Didapati sebanyak 71.3 peratus daripada wanita selalu meluangkan masa khas bersama anak remaja, manakala 38.2 peratus selalu memuji anak, dan hanya 27.3 peratus selalu membawa anak remaja bersiar-siar. Kebanyakan ibu jarang membawa anak remaja keluar bersiar-siar mungkin disebabkan oleh anak remaja lebih suka keluar bersama rakan sebaya berbanding ibu bapa mereka (Jadual 9.7a).

Merujuk kepada Jadual 9.7a didapati tidak terdapat perbezaan yang ketara antara semua etnik dalam aktiviti memuji anak. Sebanyak 39.5 peratus wanita etnik Lain-

lain didapati selalu memuji anak berbanding 38.3 peratus Bumiputera dan 36.8 peratus Cina. Berlainan pula bagi aktiviti meluangkan masa bersama anak, di mana terdapat sedikit perbezaan antara ketiga-tiga etnik dalam kekerapan melakukan aktiviti ini bersama anak mereka. Peratusan wanita Bumiputera dan Lain-lain yang selalu meluangkan masa khas bersama anak adalah tinggi, iaitu masing-masing dengan 71.8 dan 71.1 peratus berbanding 66.7 peratus wanita Cina. Berkenaan aktiviti membawa anak bersiar-siar didapati lebih 65.0 peratus daripada wanita di kalangan semua etnik jarang-jarang melakukan aktiviti ini bersama anak remaja mereka.

Seterusnya, Jadual 9.7b menunjukkan kurang daripada separuh wanita didapati selalu melakukan aktiviti bersama anak remaja mereka terutama sekali dalam aktiviti memuji anak dan membawa anak bersiar-siar. Walau bagaimanapun, hanya terdapat sedikit perbezaan di antara wanita bandar dan luar bandar dalam peratusan kekerapan melakukan kedua-dua aktiviti tersebut. Mengenai aktiviti memuji anak,

41.7 peratus wanita di bandar didapati selalu melakukannya berbanding 34.9 peratus wanita di luar bandar. Sementara itu, didapati 33.0 peratus wanita di bandar selalu membawa anak remaja mereka bersiar-siar berbanding hanya 21.7 peratus di kalangan wanita luar bandar. Tiada perbezaan yang

ketara di lihat dalam kekerapan meluangkan masa khas bersama anak remaja di kalangan wanita bandar dan luar bandar. Secara keseluruhannya, didapati lebih 70.0 peratus wanita di kedua-dua strata selalu meluangkan masa khas bersama anak remaja mereka.

Jadual 9.7a
Wanita Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Remaja
(13-24 tahun) Mengikut Etnik

Aktiviti	Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Memuji Anak Mengikut Kesesuaian	Selalu	38.3	36.8	39.5	38.2
	Kadang-Kadang	52.3	57.3	44.7	52.4
	Pernah	90.6	94.1	84.2	90.6
	Tidak Pernah	9.4	5.9	15.8	9.4
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Meluangkan Masa Khas Bersama Anak-Anak	Selalu	71.8	66.7	71.1	71.3
	Kadang-Kadang	27.3	33.3	23.7	27.7
	Pernah	99.1	100.0	94.8	99.0
	Tidak Pernah	0.8	0.0	5.3	1.0
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Membawa Anak Bersiar-siar	Selalu	27.3	29.0	23.7	27.3
	Kadang-Kadang	65.3	66.7	68.4	65.6
	Pernah	92.6	95.7	92.1	92.9
	Tidak Pernah	7.4	4.3	7.9	7.1
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.7b
Wanita Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama
Anak Remaja (13-24 tahun) Mengikut Strata

Aktiviti	Kekerapan	Bandar	Luar Bandar
Memuji Anak Mengikut Kesesuaian	Selalu	41.7	34.9
	Kadang-Kadang	48.8	55.5
	Pernah	90.5	90.4
	Tidak Pernah	9.5	9.6
	Jumlah	100.0	100.0
Meluangkan Masa Khas Bersama Anak-Anak	Selalu	71.4	71.2
	Kadang-Kadang	27.4	27.7
	Pernah	98.8	98.9
	Tidak Pernah	1.2	1.1
	Jumlah	100.0	100.0
Membawa Anak Bersiar-siar	Selalu	33.0	21.7
	Kadang-Kadang	61.6	69.5
	Pernah	94.6	91.2
	Tidak Pernah	5.4	8.8
	Jumlah	100.0	100.0

(b) Suami

Analisis kekerapan melakukan aktiviti bersama anak remaja di kalangan suami mendapati aktiviti yang paling kerap dilakukan oleh suami bersama anak remaja ialah meluangkan masa khas bersama anak. Sebanyak 54.1 peratus daripada suami selalu meluangkan masa khas bersama anak remaja, 35.5 peratus selalu memuji anak, dan 32.0 peratus selalu membawa anak bersiar-siar. Daripada peratusan ini, dapat dilihat bahawa kekerapan suami melakukan aktiviti masa lapang bersama anak remaja rendah berbanding anak yang lebih kecil. Analisis juga mendapati suami Bumiputera (54.8%) lebih kerap meluangkan masa khas bersama anak berbanding suami etnik Cina (51.6%) dan Lain-lain (40.0%). Walaupun begitu, secara keseluruhannya kebanyakan daripada suami kesemua etnik jarang membawa anak remaja mereka bersiar-siar. Didapati hanya sekitar satu pertiga daripada suami etnik Cina (37.5%), Lain-lain (33.3%) dan Bumiputera (31.3%) yang selalu membawa anak remaja mereka bersiar-

siar berbanding lebih 60.0 peratus suami yang jarang melakukannya. Sementara itu, kajian mendapati kurang daripada separuh suami ketiga-tiga etnik selalu memuji anak remaja mereka, di mana etnik Bumiputera mencatatkan peratusan yang paling rendah iaitu 34.7 peratus.

Jadual 9.8b pula menunjukkan suami di bandar lebih kerap melakukan aktiviti memuji anak, meluangkan masa khas bersama anak, dan membawa anak bersiar-siar berbanding mereka di luar bandar. Walau bagaimanapun, tiada perbezaan yang agak ketara dilihat dalam peratusan yang melakukannya di kalangan suami bandar dan luar bandar kecuali bagi aktiviti membawa anak bersiar-siar. Bagi aktiviti membawa anak bersiar-siar, didapati peratusan suami yang melakukannya adalah tinggi sedikit di kalangan suami bandar (39.0%) berbanding suami di luar bandar (26.2%).

Kesimpulan yang dapat dilihat dalam analisis kekerapan wanita dan suami melakukan aktiviti masa lapang bersama anak adalah

kedua-dua mereka kurang kerap melakukan aktiviti bersama anak remaja berbanding anak yang lebih kecil. Keadaan ini mungkin disebabkan oleh beberapa faktor, antaranya kebanyakan anak remaja tidak lagi tinggal bersama ibu bapa kerana tinggal di asrama

atau institut pendidikan tinggi; anak remaja tinggal berjauhan kerana faktor pekerjaan; dan juga kerana anak remaja sendiri yang lebih gemar menghabiskan masa bersama rakan berbanding ibu bapa mereka.

Jadual 9.8a
Suami Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama Anak Remaja
(13-24 tahun) Mengikut Etnik

Aktiviti	Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Memuji Anak Mengikut Kesesuaian	Selalu	34.7	39.1	46.7	35.5
	Kadang-Kadang	55.4	50.0	33.3	54.3
	Pernah	90.1	89.1	80.0	89.8
	Tidak Pernah	9.8	10.9	20.0	10.2
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Meluangkan Masa Khas Bersama Anak-Anak	Selalu	54.8	51.6	40.0	54.1
	Kadang-Kadang	43.4	45.3	60.0	44.1
	Pernah	98.2	96.9	100.0	98.2
	Tidak Pernah	1.7	3.1	0.0	1.8
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Membawa Anak Bersiar-siar	Selalu	31.3	37.5	33.3	32.0
	Kadang-Kadang	60.6	60.9	60.0	60.6
	Pernah	91.9	98.4	93.3	92.6
	Tidak Pernah	8.1	1.6	6.7	7.4
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.8b
Suami Yang Melakukan Aktiviti Masa Lapang Bersama
Anak Remaja (13-24 tahun) Mengikut Strata

Aktiviti	Kekerapan	Bandar	Luar Bandar
Memuji Anak Mengikut Kesesuaian	Selalu	36.8	34.5
	Kadang-Kadang	55.5	53.2
	Pernah	92.3	87.7
	Tidak Pernah	7.7	12.3
	Jumlah	100.0	100.0
Meluangkan Masa Khas Bersama Anak-Anak	Selalu	54.4	53.8
	Kadang-Kadang	44.5	43.7
	Pernah	98.9	97.5
	Tidak Pernah	1.1	2.5
	Jumlah	100.0	100.0
Membawa Anak Bersiar-siar	Selalu	39.0	26.2
	Kadang-Kadang	58.1	62.8
	Pernah	97.1	89.0
	Tidak Pernah	2.9	11.0
	Jumlah	100.0	100.0

9.3.2 Penerapan Nilai Murni Kepada Anak

Tingkah laku anak-anak biasanya dipengaruhi oleh cara didik yang diterapkan kepada mereka. Ibu bapa perlu memainkan peranan penting dalam mendidik anak-anak. Antara proses didik yang perlu ditekankan ialah dengan menerapkan nilai-nilai murni kepada anak-anak. Penerapan nilai-nilai ini perlu dimulakan sejak kecil lagi kerana pada usia ini mereka lebih mudah dibentuk dan diasuh. Seterusnya, penerapan nilai yang berkesan dapat membentuk peribadi dan disiplin anak-anak. Dalam menerapkan nilai-nilai ini, anak-anak perlu diberi panduan, tunjuk ajar serta contoh yang baik oleh ibu bapa.

(i) Anak 7-12 Tahun

(a) Wanita

Secara keseluruhannya, Jadual 9.9a menunjukkan nilai murni yang paling ditekankan oleh kebanyakan wanita kepada

anak mereka adalah berilmu. Analisis mendapati sebanyak 49.4 peratus daripada wanita menerapkan nilai berilmu kepada anak mereka yang berumur 7 hingga 12 tahun. Selain daripada nilai berilmu, nilai utama yang diterapkan oleh ibu kepada anak dalam lingkungan umur ini ialah hormat-menghormati (24.6%) dan berdisiplin (12.0%).

Namun begitu, nilai murni yang paling kurang diterapkan oleh wanita kepada anak mereka ialah bersyukur (0.7%), amanah (1.0%), dan jujur (2.5%). Kebanyakan wanita hanya mementingkan nilai berilmu dan mengambil mudah terhadap nilai-nilai bersyukur, amanah dan jujur. Kurangnya penerapan nilai-nilai murni ini mungkin akan menyebabkan timbulnya pelbagai masalah sosial di kalangan anak-anak muda sekarang. Lebih memburukkan keadaan, ekoran daripada tiada nilai amanah dalam diri seseorang, mereka akan mudah terjebak dengan gejala rasuah dan berbagai gejala tidak sihat yang lain.

Seterusnya, didapati kaum ibu ketiga-tiga

kumpulan etnik menyatakan nilai utama yang diterapkan kepada anak yang berusia 7 hingga 12 tahun adalah berilmu. Terdapat sebanyak 54.1 peratus wanita Cina, 49.4 peratus wanita Bumiputera, dan 43.1 peratus wanita etnik Lain-lain yang menerapkan nilai berilmu kepada anak mereka. Ini menunjukkan kaum ibu daripada pelbagai etnik amat mementingkan ilmu pengetahuan kepada anak mereka. Selain daripada nilai berilmu, nilai kedua yang paling ditekankan oleh wanita di kalangan semua etnik ialah hormat menghormati. Sebanyak 27.6 peratus wanita etnik Lain-lain didapati menerapkan nilai hormat menghormati kepada anak mereka berbanding 24.8 peratus wanita Bumiputera dan 20.3 peratus wanita Cina.

Merujuk kepada Jadual 9.9b pula, didapati nilai utama yang paling ditekankan oleh ibu kepada anak mereka sama ada di bandar

atau luar bandar adalah sama iaitu berilmu. Didapati sebanyak 54.0 peratus daripada wanita di luar bandar dan 44.3 peratus wanita di bandar menekankan nilai berilmu kepada anak mereka. Bagi nilai kedua utama yang ditekankan, didapati nilai yang ditekankan oleh wanita di bandar dan di luar bandar juga adalah sama iaitu hormat menghormati. Walau bagaimanapun, tiada perbezaan di antara wanita di kedua-dua strata di mana sebanyak 24.8 peratus wanita di bandar menekan nilai hormat menghormati kepada anak mereka berbanding 24.4 peratus wanita di luar bandar. Namun begitu, walaupun terdapat persamaan dalam dua nilai utama tetapi ia sedikit berbeza dalam penerapan nilai ketiga utama. Wanita di bandar menekankan nilai berdisplin (16.0%) manakala wanita di luar bandar lebih menekankan nilai bertaqwa (10.1%).

Jadual 9.9a
Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Wanita Kepada Anak
Berumur 7-12 Tahun Mengikut Etnik

Nilai Murni	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Hormat-Menghormati	24.8	20.3	27.6	24.6
Jujur	2.4	2.7	1.7	2.5
Amanah	1.1	1.4	0.0	1.0
Bertaqwa/Taat Kepada Suruhan Tuhan	10.2	4.1	12.1	9.8
Berilmu	49.4	54.1	43.1	49.4
Berdisplin	11.3	17.6	15.5	12.0
Bersyukur	0.8	0.0	0.0	0.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.9b
Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Wanita Kepada Anak
Berumur 7-12 Tahun Mengikut Strata

Nilai Murni	Bandar	Luar Bandar
Hormat-Menghormati	24.8	24.4
Jujur	3.3	1.8
Amanah	1.7	0.4
Bertaqwa/Taat Kepada Suruhan Tuhan	9.5	10.1
Berilmu	44.3	54.0
Berdisplin	16.0	8.4
Bersyukur	0.5	0.9
Jumlah	100.0	100.0

(b) Suami

Analisis penerapan nilai-nilai murni oleh suami kepada anak dalam kumpulan umur 7-12 tahun menampakkan sedikit perbezaan berbanding wanita. Jika kaum ibu menyatakan mereka menerapkan nilai berilmu, hormat-menghormati, dan berdisplin sebagai nilai utama tetapi berbeza sedikit dengan kaum bapa. Secara keseluruhannya, kaum bapa lebih menekankan nilai berilmu (51.4%) dan hormat menghormati (25.3%), dan bertaqwa (11.4%). Sementara itu, perbandingan mengikut etnik pula mendapati di kalangan suami Bumiputera, nilai utama yang diterapkan kepada anak dalam kumpulan umur ini ialah berilmu (50.7%), hormat menghormati (25.3%), dan bertaqwa (12.3%). Berbeza sedikit dengan suami Cina dimana tiga nilai utama yang diterapkan oleh mereka ialah berilmu (59.7%), hormat-menghormati (23.9%), dan berdisplin (10.4%) (Jadual 9.10a).

Analisis perbandingan mengikut strata mendapati tiada perbezaan yang ketara dalam penerapan nilai-nilai murni kepada

anak 7 hingga 12 tahun antara suami yang tinggal di bandar dan di luar bandar. Secara keseluruhannya, nilai berilmu, hormat menghormati, dan bertaqwa adalah tiga nilai murni utama yang diterapkan oleh suami di kedua-dua strata kepada anak dalam usia ini. Di kalangan suami yang tinggal di bandar didapati 46.6 peratus daripada mereka menerapkan nilai berilmu dan 26.0 peratus menerapkan nilai hormat-menghormati. Manakala di kalangan suami yang tinggal di luar bandar pula, 55.3 peratus daripada mereka menerapkan nilai berilmu dan 24.8 peratus menerapkan nilai hormat-menghormati (Jadual 9.10b).

Secara keseluruhannya, seperti manawa wanita, suami juga didapati lebih menekankan nilai berilmu dan hormat menghormati kepada anak mereka dalam usia ini. Walau bagaimanapun, terdapat sedikit perbezaan dalam nilai ketiga utama di mana wanita lebih menitikberatkan nilai disiplin kepada anak mereka berbanding suami yang lebih menitikberatkan nilai taqwa atau taat kepada suruhan tuhan.

Jadual 9.10a
Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Suami Kepada Anak Berumur 7-12 Tahun
Mengikut Etnik

Nilai Murni	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Hormat-Menghormati	25.3	23.9	31.8	25.3
Jujur	1.5	1.5	4.5	1.6
Amanah	0.3	1.5	0.0	0.4
Bertaqwa/Taat Kepada Suruhan Tuhan	12.3	3.0	9.1	11.4
Berilmu	50.7	59.7	45.5	51.4
Berdisplin	8.0	10.4	9.1	8.3
Bersyukur	1.8	0.0	0.0	1.6
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.10b
Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Suami Kepada Anak
Berumur 7-12 Tahun Mengikut Strata

Nilai Murni	Bandar	Luar Bandar
Hormat-Menghormati	26.0	24.8
Jujur	2.1	1.2
Amanah	0.6	0.2
Bertaqwa/Taat Kepada Suruhan Tuhan	14.0	9.2
Berilmu	46.6	55.3
Berdisplin	9.9	6.9
Bersyukur	0.9	2.2
Jumlah	100.0	100.0

(ii) **Anak Remaja (13-24 Tahun)**

mana sebanyak 43.7 peratus menerapkan nilai berilmu diikuti dengan nilai hormat menghormati iaitu sebanyak 25.3 peratus.

(a) **Wanita**

Secara keseluruhannya nilai-nilai murni utama yang diterapkan oleh wanita kepada anak remaja adalah sama sebagaimana yang diterapkan kepada anak yang berumur 7 hingga 12 tahun. Didapati mereka lebih menekankan nilai berilmu (39.8%), hormat-menghormati (25.2%), dan berdisplin (15.3%) kepada anak remaja mereka. Analisis juga mendapati di kalangan wanita berbangsa Bumiputera, 40.0 peratus menekankan nilai berilmu dan 25.2 peratus pula menekankan nilai hormat menghormati kepada anak remaja. Berbeza dengan wanita Cina, nilai berilmu (46.4%) dan berdisplin (20.3%) adalah dua nilai utama yang diterapkan oleh mereka kepada anak remaja mereka. (Jadual 9.11a).

Seterusnya, Jadual 9.11b menunjukkan analisis perbandingan penerapan nilai murni oleh wanita kepada anak remaja mengikut strata. Didapati nilai murni seperti berilmu dan hormat menghormati adalah dua nilai murni utama yang diterapkan oleh wanita di kedua-dua strata kepada anak remaja mereka. Di kalangan wanita bandar, sebanyak 35.5 peratus menerapkan nilai berilmu kepada anak remaja mereka diikuti dengan nilai hormat menghormati iaitu sebanyak 25.4 peratus. Corak yang sama juga dilihat di kalangan wanita luar bandar di

Di sini boleh dirumuskan bahawa wanita pelbagai etnik sama ada di bandar atau luar bandar paling menitikberatkan aspek ilmu pengetahuan kepada anak-anak sama ada kepada anak yang masih kecil atau yang telah mencapai usia remaja. Ini adalah disebabkan oleh kesedaran tentang kepentingan ilmu pengetahuan sebagai jaminan masa depan.

Jadual 9.11a
Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Wanita Kepada
Anak Remaja Mengikut Etnik

Nilai Murni	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Hormat-Menghormati	25.2	18.8	36.8	25.2
Jujur	2.9	5.8	5.3	3.3
Amanah	1.7	4.3	2.6	2.0
Bertaqwa/Taat Kepada Suruhan Tuhan	14.5	4.3	15.8	13.6
Berilmu	40.0	46.4	23.7	39.8
Berdisplin	14.7	20.3	15.8	15.3
Bersyukur	1.0	0.0	0.0	0.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.11b
Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Wanita Kepada
Anak Remaja Mengikut Strata

Nilai Murni	Bandar	Luar Bandar
Hormat-Menghormati	25.4	25.3
Jujur	3.3	3.3
Amanah	2.7	1.4
Bertaqwa/Taat Kepada Suruhan Tuhan	14.9	12.1
Berilmu	35.5	43.7
Berdisplin	17.6	13.2
Bersyukur	0.6	0.5
Jumlah	100.0	100.0

9

(b) Suami

Secara keseluruhannya, nilai utama yang diterapkan oleh suami kepada anak remaja mereka ialah berilmu (40.6%), hormat-menghormati (24.4%) dan bertaqwa atau taat kepada suruhan tuhan (19.4%). Corak yang sama juga dapat dilihat apabila analisis mengikut etnik dijalankan di mana nilai berilmu, hormat-menghormati dan bertaqwa merupakan nilai utama yang diterapkan oleh suami di kalangan semua etnik kepada anak remaja mereka. Mengenai nilai berilmu, peratusan suami yang menerapkan nilai ini adalah paling tinggi di kalangan suami Cina (62.5%) berbanding suami Bumiputera (38.1%) dan Lain-lain (33.3%). Manakala bagi nilai bertaqwa atau taat kepada suruhan tuhan, peratusan suami yang menerapkan nilai ini adalah tinggi di kalangan suami

Bumiputera (21.7%) berbanding etnik Lain-lain (6.7%) dan Cina (3.1%).

Analisis perbandingan mengikut strata juga mendapati nilai-nilai utama yang diterapkan oleh suami di bandar dan di luar bandar kepada anak remaja ialah berilmu, hormat menghormati, dan bertaqwa atau taat kepada suruhan agama. Analisis ini menunjukkan bahawa perbezaan strata tidak mempengaruhi penerapan nilai-nilai murni kepada anak remaja (Jadual 9.12b)

Jadual 9.12a
Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Suami Kepada Anak Remaja Mengikut Etnik

Nilai Murni	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Hormat-Menghormati	25.2	17.2	26.7	24.4
Jujur	1.4	3.1	0.0	1.5
Amanah	1.2	1.6	0.0	1.2
Bertaqwa/Taat Kepada Suruhan Tuhan	21.7	3.1	6.7	19.4
Berilmu	38.1	62.5	33.3	40.6
Berdisplin	10.1	12.5	33.3	10.9
Bersyukur	2.3	0.0	0.0	2.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.12b
Nilai Murni Yang Diterapkan Oleh Suami Kepada Anak Remaja Mengikut Strata

Nilai Murni	Bandar	Luar Bandar
Hormat-Menghormati	22.7	25.8
Jujur	2.2	0.9
Amanah	1.9	0.6
Bertaqwa/Taat Kepada Suruhan Tuhan	21.2	17.8
Berilmu	39.0	41.8
Berdisplin	11.9	10.2
Bersyukur	1.1	2.8
Jumlah	100.0	100.0

9.3.3 Kekerapan Berbincang Bersama Anak Remaja

Usia remaja dikatakan sebagai peringkat peralihan daripada zaman kanak-kanak ke alam dewasa. Pada usia ini mereka akan melalui perubahan fizikal serta emosi. Oleh sebab itu ibu bapa perlu memberi perhatian yang sewajarnya kepada mereka serta mengambil inisiatif berkomunikasi dan berbincang dengan anak remaja mengenai pelbagai perkara, bukan hanya terhad kepada aspek pelajaran atau keperluan asas sahaja. Tanpa pengawasan dan perhatian yang betul daripada ibu bapa, ia boleh mengakibatkan mereka terjerumus kepada gejala tidak sihat.

(a) Wanita

Secara keseluruhannya, wanita paling kerap berbincang dengan anak remaja dalam hal berkaitan pendidikan (69.9%), perbelanjaan (62.4%) pergaulan dengan kawan (57.2%), dan cara berpakaian (45.6%), tetapi kurang kerap berbincang mengenai masalah peribadi (40.1%) dan cita-cita (37.9%). Sementara itu, hanya satu per empat daripada mereka didapati selalu berbincang bersama anak remaja meraka mengenai teman istimewa (15.9%) (Jadual 9.13a).

Corak yang sama juga didapati apabila analisis mengikut etnik dijalankan. Jadual 9.13a menunjukkan topik yang paling kerap dibincangkan bersama anak remaja oleh wanitadikalangansemuaetnikialah berkaitan pendidikan, perbelanjaan, pergaulan dengan kawan, dan cara berpakaian. Bagi topik

perbincangan mengenai pergaulan dengan kawan dan cara berpakaian, wanita Cina didapati kurang kerap berbincang bersama anak remaja berbanding wanita Bumiputera dan Lain-lain. Didapati lebih kurang 55.0 peratus daripada wanita Bumiputera dan Lain-lain selalu berbincang mengenai pergaulan dengan kawan bersama anak remaja berbanding kurang 45.0 peratus bagi wanita Cina. Bagi topik perbincangan mengenai cara berpakaian pula, didapati hanya 27.5 peratus wanita Cina selalu berbincang bersama anak remaja mereka berbanding wanita Bumiputera dan Lain-lain yang mencatatkan peratusan yang lebih tinggi, masing-masing sebanyak 48.1 dan 41.0 peratus. Sementara itu, didapati kurang daripada 20.0 peratus wanita kesemua etnik selalu berbincang mengenai teman istimewa bersama anak remaja dengan etnik Cina dan lain-lain mencatatkan peratusan terendah iaitu masing-masing sebanyak 10.3 peratus. Manakala lebih satu per tiga daripada mereka tidak pernah berbincang mengenai

teman istimewa bersama anak remaja.

Analisis kekerapan wanita berbincang bersama anak remaja mengikut strata pula mendapati perbincangan mengenai pendidikan, perbelanjaan dan pergaulan dengan kawan adalah topik yang paling kerap dibincangkan oleh wanita di bandar dan di luar bandar bersama dengan anak remaja mereka. Analisis juga mendapati peratusan wanita yang selalu berbincang bersama anak remaja mereka bagi ketujuh-tujuh topik perbincangan adalah sentiasa lebih tinggi di kalangan wanita bandar berbanding wanita luar bandar. Analisis mengikut strata ini juga mendapati kurang daripada satu per lima daripada wanita selalu berbincang mengenai teman istimewa bersama anak remaja mereka. Secara keseluruhannya, peratusan wanita yang selalu berbincang mengenai teman istimewa adalah lebih tinggi sedikit di kalangan wanita bandar (20.2%) berbanding wanita luar bandar (12.0%) (Jadual 9.13b)

Jadual 9.13a
Wanita Yang Berbincang Dengan Anak Remaja Mengikut Etnik

Topik Perbincangan	Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Pendidikan	Selalu	71.2	71.0	45.9	69.9
	Kadang-Kadang	26.2	24.6	51.4	27.4
	Tidak Pernah	2.5	4.3	2.7	2.7
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Pergaulan Dengan Kawan	Selalu	58.7	44.9	55.3	57.2
	Kadang-Kadang	35.9	49.3	42.1	37.5
	Tidak Pernah	5.4	5.8	2.6	5.3
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Perbelanjaan	Selalu	64.5	52.2	48.7	62.4
	Kadang-Kadang	32.1	43.5	35.9	33.5
	Tidak Pernah	3.4	4.3	15.4	4.1
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Masalah Peribadi	Selalu	40.8	34.8	39.5	40.1
	Kadang-Kadang	46.9	55.1	34.2	47.0
	Tidak Pernah	12.4	10.1	26.3	12.9
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Cara Berpakaian	Selalu	48.1	27.5	41.0	45.6
	Kadang-Kadang	41.8	58.0	48.7	43.8
	Tidak Pernah	10.2	14.5	10.3	10.6
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Cita-Cita	Selalu	38.6	36.8	28.9	37.9
	Kadang-Kadang	49.4	52.9	55.3	50.1
	Tidak Pernah	12.0	10.3	15.8	12.1
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Teman Istimewa	Selalu	17.0	10.3	10.3	15.9
	Kadang-Kadang	34.3	41.2	25.6	34.5
	Tidak Pernah	48.7	48.5	64.1	49.6
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.13b
Wanita Yang Berbincang Dengan Anak Remaja Mengikut Strata

Topik Perbincangan	Kekerapan	Bandar	Luar Bandar
Pendidikan	Selalu	71.5	68.3
	Kadang-Kadang	26.7	28.1
	Tidak Pernah	1.8	3.6
	Jumlah	100.0	100.0
Pergaulan Dengan Kawan	Selalu	60.2	54.3
	Kadang-Kadang	34.7	40.2
	Tidak Pernah	5.0	5.5
	Jumlah	100.0	100.0
Perbelanjaan	Selalu	64.7	59.9
	Kadang-Kadang	30.6	36.5
	Tidak Pernah	4.7	3.6
	Jumlah	100.0	100.0
Masalah Peribadi	Selalu	45.1	35.4
	Kadang-Kadang	43.6	50.0
	Tidak Pernah	11.3	14.6
	Jumlah	100.0	100.0
Cara Berpakaian	Selalu	50.7	40.8
	Kadang-Kadang	40.1	47.5
	Tidak Pernah	9.2	11.7
	Jumlah	100.0	100.0
Cita-Cita	Selalu	42.7	33.2
	Kadang-Kadang	45.7	54.3
	Tidak Pernah	11.6	12.5
	Jumlah	100.0	100.0
Teman Istimewa	Selalu	20.2	12.0
	Kadang-Kadang	35.3	33.7
	Tidak Pernah	44.5	54.3
	Jumlah	100.0	100.0

b) Suami

Analisis di kalangan suami mendapati pendidikan dan perbelanjaan adalah merupakan topik yang paling kerap dibincangkan oleh suami bersama anak remaja mereka. Didapati lebih daripada 60.0 peratus suami selalu berbincang mengenai pendidikan dan perbelanjaan bersama anak remaja mereka. Sepertimana wanita, topik yang paling kurang dibincangkan oleh suami bersama anak remaja ialah mengenai teman istimewa. Lebih separuh daripada suami didapati tidak pernah berbincang mengenai teman istimewa bersama anak remaja. Antara faktor yang berkemungkinan menyebabkan kebanyakan ibu bapa tidak pernah berbincang mengenai teman istimewa bersama anak remaja ialah, anak remaja berasa tidak selesa berbincang bersama ibu bapa mengenai perkara tersebut, dan sikap ibu bapa sendiri tidak mengambil kisah tentang perkara berkenaan kerana beranggapan ia hak peribadi anak-anak (Jadual 9.14a).

Analisis mengikut etnik mendapati, topik pendidikan merupakan topik yang selalu dibincangkan oleh suami bersama anak remaja mereka dan ini dapat dilihat di kalangan semua etnik. Secara keseluruhannya, lebih daripada separuh suami di kalangan etnik Lain-lain (71.4%), Bumiputera (67.6%), dan Cina (51.6%) selalu berbincang mengenai pendidikan bersama anak remaja mereka. Analisis mengikut etnik juga mendapati suami etnik Cina jarang berbincang bersama anak remaja mereka berbanding etnik yang lain terutama sekali dalam hal berkaitan pergaulan dengan kawan, perbelanjaan, cita-cita, dan mengenai teman istimewa. Mengenai teman istimewa, didapati lebih daripada separuh suami tidak pernah berbincang bersama anak remaja mereka mengenai topik tersebut (Jadual 9.14a).

Perbandingan mengikut strata pula mendapati suami di bandar lebih kerap berbincang bersama anak remaja berbanding suami di luar bandar, terutama sekali mengenai topik perbelanjaan (63.9%) dan pergaulan dengan kawan (52.6%). Manakala di kalangan suami di luar bandar,

didapati mereka lebih kerap berbincang mengenai pendidikan (67.2%) bersama anak remaja mereka. Tiada perbezaan yang ketara dilihat di kalangan suami di bandar dan di luar bandar bagi peratusan yang selalu berbincang dalam topik masalah peribadi, cara berpakaian, cita-cita, dan teman istimewa (Jadual 9.14b).

Kurangnya komunikasi dan perbincangan antara ibu bapa dan anak remaja tidak seharusnya dibiarkan begitu sahaja. Kedua-dua ibu bapa haruslah sentiasa mengambil tahu tentang anak remaja mereka. Ibu bapa bukan hanya perlu menyediakan wang perbelanjaan kepada anak remaja tetapi perlu meluangkan masa berkomunikasi dengan mereka. Ekoran daripada kurangnya komunikasi antara ibu bapa dan anak remaja, ia boleh menyumbang kepada penglibatan anak remaja dalam gejala tidak sihat yang seterusnya boleh merugikan keluarga dan juga negara. Golongan remaja adalah generasi yang bakal mewarisi negara pada masa hadapan, oleh itu, mereka perlu diberi perhatian sewajarnya.

Jadual 9.14a
Suami Yang Berbincang Dengan Anak Remaja Mengikut Etnik

Topik Perbincangan	Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Pendidikan	Selalu	67.6	51.6	71.4	66.0
	Kadang-Kadang	30.3	42.2	28.6	31.5
	Tidak Pernah	2.1	6.3	0.0	2.5
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Pergaulan Dengan Kawan	Selalu	51.1	35.9	57.1	49.6
	Kadang-Kadang	42.0	53.1	35.7	43.0
	Tidak Pernah	7.0	10.9	7.1	7.4
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Perbelanjaan	Selalu	61.9	46.9	64.3	60.3
	Kadang-Kadang	32.7	45.3	28.6	33.9
	Tidak Pernah	5.4	7.8	7.1	5.7
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Masalah Peribadi	Selalu	37.9	28.1	28.6	36.6
	Kadang-Kadang	46.6	56.3	64.3	48.1
	Tidak Pernah	15.5	15.6	7.1	15.3
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Cara Berpakaian	Selalu	43.6	25.0	35.7	41.4
	Kadang-Kadang	44.8	50.0	57.1	45.6
	Tidak Pernah	11.6	25.0	7.1	12.9
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Cita-Cita	Selalu	36.0	23.4	35.7	34.7
	Kadang-Kadang	48.1	56.3	42.9	48.8
	Tidak Pernah	15.9	20.3	21.4	16.5
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Teman Istimewa	Selalu	12.5	6.3	7.7	11.7
	Kadang-Kadang	30.1	34.4	23.1	30.4
	Tidak Pernah	57.4	59.4	69.2	57.9
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.14b
Suami Yang Berbincang Dengan Anak Remaja Mengikut Strata

Topik Perbincangan	Kekerapan	Bandar	Luar Bandar
Pendidikan	Selalu	64.6	67.2
	Kadang-Kadang	32.5	30.7
	Tidak Pernah	2.9	2.2
	Jumlah	100.0	100.0
Pergaulan Dengan Kawan	Selalu	52.6	47.0
	Kadang-Kadang	39.8	45.8
	Tidak Pernah	7.7	7.2
	Jumlah	100.0	100.0
Perbelanjaan	Selalu	63.9	57.3
	Kadang-Kadang	31.4	36.1
	Tidak Pernah	4.7	6.5
	Jumlah	100.0	100.0
Masalah Peribadi	Selalu	36.9	36.4
	Kadang-Kadang	49.3	47.0
	Tidak Pernah	13.9	16.5
	Jumlah	100.0	100.0
Cara Berpakaian	Selalu	41.6	41.3
	Kadang-Kadang	45.6	45.7
	Tidak Pernah	12.8	13.0
	Jumlah	100.0	100.0
Cita-Cita	Selalu	36.5	33.1
	Kadang-Kadang	46.7	50.6
	Tidak Pernah	16.8	16.3
	Jumlah	100.0	100.0
Teman Istimewa	Selalu	13.0	10.7
	Kadang-Kadang	27.8	32.6
	Tidak Pernah	59.3	56.7
	Jumlah	100.0	100.0

9.4.1 Masalah Keluarga Yang Dihadapi

Selain daripada maklumat caragaya keibubapaan, kajian ini juga meneliti masalah yang sering melanda keluarga terutama sekali bagi pasangan yang mempunyai anak remaja. Analisis yang dilakukan dalam bahagian ini adalah untuk mengetahui masalah utama keluarga bagi pasangan yang mempunyai anak remaja. Antara bentuk masalah yang dikaji adalah berkenaan kewangan, anak remaja, hubungan dengan pasangan, hubungan dengan ibu bapa, dan hubungan dengan mertua. Sehubungan dengan itu, analisis yang dilakukan dalam bahagian ini juga akan melihat apakah bentuk penyelesaian yang diambil oleh pasangan yang mempunyai anak remaja bagi setiap jenis masalah yang dihadapi. Maklumat yang dianalisis dalam bahagian ini adalah berdasarkan kepada wanita dan suami yang mempunyai anak remaja sahaja.

kalangan wanita Bumiputera, iaitu sebanyak 73.6 peratus, berbanding wanita Lain-lain, iaitu sebanyak 71.8 peratus, dan hanya 40.6 peratus di kalangan wanita Cina. Sementara itu, masalah berkaitan dengan anak remaja juga dilihat lebih tinggi di kalangan wanita Bumiputera (17.3%) berbanding wanita Lain-lain (12.8%), dan Cina (8.7%). Walau bagaimanapun, bagi wanita yang menghadapi masalah yang berkaitan dengan suami, mertua, dan ibu bapa dilihat agak tinggi sedikit peratusannya terutama sekali di kalangan wanita Lain-lain berbanding wanita Bumiputera dan Cina.

Penemuan seterusnya mendapati peratusan wanita yang mengalami masalah kewangan adalah lebih tinggi di luar bandar berbanding di bandar. Didapati 74.2 peratus wanita di luar bandar menghadapi masalah kewangan berbanding 65.9 peratus di bandar. Keadaan ini berbeza pula bagi wanita yang menghadapi masalah anak remaja di mana peratusan wanita yang mengalaminya adalah sedikit tinggi di kalangan wanita bandar(16.9%) berbanding wanita luar bandar(15.7%) (Jadual 19.5b).

(a) Wanita

Analisis yang dijalankan bertujuan untuk melihat apakah bentuk masalah keluarga yang dihadapi oleh wanita, khusus di kalangan wanita yang mempunyai anak remaja. Secara keseluruhannya, Jadual 9.15a menunjukkan masalah kewangan dan masalah berkaitan anak remaja merupakan dua masalah utama di kalangan wanita yang mempunyai anak remaja. Daripada analisis yang dijalankan didapati masalah kewangan merupakan masalah tertinggi sekali yang dihadapi oleh wanita, iaitu sebanyak 70.2 peratus. Berkenaan masalah berkaitan anak remaja pula didapati sebanyak 16.2 peratus wanita menghadapinya. Sementara itu, masalah dengan pasangan, ibu bapa, dan mertua juga menjadi antara masalah yang dihadapi oleh wanita walaupun peratusannya rendah iaitu di antara 2.9 hingga 8.3 peratus.

Bagi masalah kewangan, peratusan wanita yang menghadapinya adalah tinggi di

Jadual 9.15a
Masalah Keluarga Di Kalangan Wanita Mengikut Etnik
(Di Kalangan Yang Mempunyai Anak Remaja)

Masalah	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Kewangan	73.6	40.6	71.8	70.2
Anak Remaja	17.3	8.7	12.8	16.2
Hubungan Dengan Suami	8.8	1.5	13.9	8.3
Hubungan Dengan Ibu bapa	3.2	0.0	3.8	2.9
Hubungan Dengan Mertua	3.3	0.0	5.3	3.1

Jadual 9.15b
Masalah Keluarga Di Kalangan Wanita Mengikut Strata
(Di Kalangan Yang Mempunyai Anak Remaja)

Masalah	Bandar	Luar Bandar
Kewangan	65.9	74.2
Anak Remaja	16.9	15.7
Hubungan Dengan Suami	9.4	7.4
Hubungan Dengan Ibu bapa	2.4	3.3
Hubungan Dengan Mertua	3.8	2.8

(b) Suami

Seperti wanita, corak yang sama juga dilihat di kalangan suami di mana masalah kewangan dan masalah anak remaja adalah merupakandua masalah utamayang dihadapi oleh mereka. Berdasarkan Jadual 9.16a, masalah kewangan merupakan masalah paling utama yang dihadapi oleh suami, iaitu sebanyak 66.9 peratus. Peratusan ini didapati tidak jauh berbeza seperti mana yang didapati dalam analisis wanita sebelum ini. Masalah berkaitan anak remaja pula menjadi masalah kedua utama di kalangan suami, iaitu 12.7 peratus. Sementara itu masalah dengan isteri, ibubapa, dan mertua juga menjadi antara masalah yang di hadapi oleh suami walaupun peratusannya agak rendah iaitu sekitar 0.9 hingga 7.9 peratus sahaja.

Sepertimana dalam analisis wanita, masalah kewangan dan anak remaja juga didapati paling tinggi di kalangan suami etnik Bumiputera berbanding suami etnik Cina dan Lain-lain. Bagi masalah berkaitan kewangan, sebanyak 70.6 peratus suami Bumiputera menghadapi masalah ini berbanding suami etnik Lain-lain dan Cina, iaitu masing-masing dengan 53.3 dan 40.6 peratus. Manakala

bagi masalah berkaitan anak remaja pula, peratusan suami yang menghadapinya juga didapati tinggi di kalangan suami Bumiputera (13.3%) berbanding suami Cina (9.4%) dan Lain-lain (6.7%) (Jadual 9.16a).

Corak yang sama juga didapati apabila analisis mengikut strata dilakukan. Masalah kewangan dan masalah berkaitan anak remaja juga merupakan dua masalah utama yang dihadapi oleh sebahagian besar suami di kawasan bandar dan luar bandar. Berkenaan masalah kewangan, suami di kawasan luar bandar lebih tinggi menghadapi masalah kewangan iaitu sebanyak 71.7 peratus, berbanding 61.3 peratus di kalangan suami di bandar. Sementara itu, bagi masalah berkaitan anak remaja pula, didapati 13.8 peratus suami di luar bandar menghadapinya berbanding 11.3 peratus suami di bandar. Analisis juga mendapati, peratusan suami yang menghadapi masalah hubungan dengan ibubapa adalah tinggi sedikit di kalangan suami luar bandar (2.6%) berbanding suami bandar (1.7%). Walau bagaimanapun, tiada perbezaan yang ketara dilihat dalam hal berkaitan hubungan dengan isteri dan juga hubungan dengan mertua di antara suami bandar dan luar bandar (Jadual 9.16b).

Jadual 9.16a
Masalah Keluarga Di Kalangan Suami Mengikut Etnik
(Di Kalangan Yang Mempunyai Anak Remaja)

Masalah	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Kewangan	70.6	40.6	53.3	66.9
Anak Remaja	13.3	9.4	6.7	12.7
Hubungan Dengan Isteri	8.7	3.1	0.0	7.9
Hubungan Dengan Ibu bapa	2.5	0.0	0.0	2.2
Hubungan Dengan Mertua	0.8	1.9	0.0	0.9

Jadual 9.16b
Masalah Keluarga Di Kalangan Suami Mengikut Strata
(Di Kalangan Yang Mempunyai Anak Remaja)

Masalah	Bandar	Luar Bandar
Kewangan	61.3	71.7
Anak Remaja	11.3	13.8
Hubungan Dengan Isteri	7.7	8.0
Hubungan Dengan Ibu bapa	1.7	2.6
Hubungan Dengan Mertua	1.0	0.9

9.4.2 Tindakan Penyelesaian Utama Bagi Mengatasi Masalah Berkaitan Kewangan

(a) Wanita

Jadual 9.17a menunjukkan sebahagian besar wanita yang menghadapi masalah kewangan memilih untuk berbincang bersama pasangan mereka dalam menyelesaikan masalah ini, iaitu sebanyak 50.1 peratus. Analisis juga mendapati sebanyak 36.0 peratus wanita dilihat lebih gemar memilih untuk menyelesaikan sendiri masalah ini tanpa merujuk kepada sesiapa pun. Walau bagaimanapun, terdapat sebilangan kecil daripada mereka memilih untuk tidak mengambil apa-apa tindakan (1.2%) untuk menyelesaikan masalah kewangan mereka, manakala selebihnya memilih berbincang dengan ibu bapa/mertua (1.9%), rakan (1.9%), dan lain-lain (8.9%). Analisis mengikut etnik mendapati wanita etnik Bumiputera lebih gemar berbincang bersama suami mereka (50.9%) berbanding Cina (48.1%) dan Lain-lain (39.3%). Sementara itu, analisis juga mendapati peratusan wanita yang memilih untuk menyelesaikan sendiri

masalah kewangan di lihat agak tinggi sedikit di kalangan wanita Cina (40.7%) berbanding wanita Bumiputera (36.0%) dan Lain-lain (32.1%).

Corak yang sama juga dapat dilihat dalam analisis mengikut strata di mana sebahagian besar wanita di kedua-dua strata memilih untuk berbincang bersama suami mereka. Walau bagaimanapun, tiada perbezaan dilihat dari segi peratusan di antara kedua-dua strata di mana 50.7 peratus dicatatkan di kalangan wanita bandar manakala 49.6 peratus dicatatkan di kalangan wanita luar bandar. Sementara itu, terdapat peratusan yang agak besar bagi wanita yang memilih untuk menyelesaikan sendiri masalah berkaitan kewangan, dan ini dapat dilihat di luar bandar (39.0%) dan juga di bandar (32.4%) (Jadual 9.17b).

Jadual 9.17a
Cara Wanita Mengatasi Masalah Berhubung Kewangan Mengikut Etnik
(Di Kalangan Yang Menghadapi Masalah Kewangan)

Tindakan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Tidak Mengambil Tindakan	0.7	0.0	10.7	1.2
Selesaikan Sendiri	36.0	40.7	32.1	36.0
Berbincang Dengan Suami	50.9	48.1	39.3	50.1
Berbincang Dengan Ibu bapa/Mertua	1.9	3.7	0.0	1.9
Berbincang Dengan Rakan	1.6	3.7	3.6	1.9
Berbincang Dengan Kaunselor	0.0	0.0	0.0	0.0
Lain-lain	8.9	3.7	14.3	8.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.17b
Cara Wanita Mengatasi Masalah Berhubung Kewangan Mengikut Strata
(Di Kalangan Yang Menghadapi Masalah Kewangan)

Tindakan	Bandar	Luar Bandar
Tidak Mengambil Tindakan	1.8	0.4
Selesaikan Sendiri	32.4	39.0
Berbincang Dengan Suami	50.7	49.6
Berbincang Dengan Ibu bapa/Mertua	1.8	2.3
Berbincang Dengan Rakan	3.2	0.8
Berbincang Dengan Kaunselor	0.0	0.0
Lain-lain	10.0	8.0
Jumlah	100.0	100.0

(b) Suami

Pihak suami juga mempunyai cara tersendiri dalam menangani masalah kewangan mereka. Daripada analisis yang dijalankan, sepertimanayangditunjukkandidalamJadual 9.18a, didapati sebahagian besar suami memilih untuk berbincang bersama isteri dan juga meyelesaikan sendiri masalah ini, iaitu masing-masing mencatatkan sebanyak 44.2 dan 41.1 peratus. Corak ini didapati hampir sama dengan analisis wanita yang dilakukan sebelum ini. Analisis juga mendapati, seperti mana wanita, sebilangan kecil daripada suami yang memilih untuk tidak melakukan apa-apa tindakan dalam menyelesaikan masalah kewangan mereka, iaitu sebanyak 1.8 peratus. Walau bagaimanapun, terdapat juga sebilangan kecil daripada suami memilih untuk berbincang bersama rakan (5.6%), ibu bapa/mertua (1.5%), dan lain-lain (5.8%).

Di kalangan etnik, sebahagian besar suami didapati memilih untuk berbincang bersama isteri mereka dalam menyelesaikan masalah berkaitan kewangan dan ini dapat dilihat di kalangan semua etnik. Namun begitu terdapat peratusan yang agak tinggi di kalangan suami yang memilih untuk menyelesaikan sendiri masalah ini terutama di kalangan etnik Bumiputera dan Cina, iaitu masing-masing sebanyak 41.6 dan 40.0 peratus.

Berdasarkan Jadual 9.18b, terdapat sedikit perbezaan di kalangan suami di bandar dan di luar bandar dalam hal menyelesaikan masalah kewangan. Di kalangan suami di bandar, sebahagian besar daripada mereka memilih untuk berbincang bersama isteri (47.9%) bagi mengatasi masalah berkaitan kewangan. Berbeza dengan suami di luar bandar, sebahagian besar memilih menyelesaikan sendiri masalah ini (43.7%).

Jadual 9.18a
Cara Suami Mengatasi Masalah Berhubung Kewangan Mengikut Etnik
(Di Kalangan Yang Menghadapi Masalah Kewangan)

Tindakan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Tidak Mengambil Tindakan	1.7	4.0	0.0	1.8
Selesaikan Sendiri	41.6	40.0	25.0	41.1
Berbincang Dengan Isteri	43.5	44.0	75.0	44.2
Berbincang Dengan Ibu bapa/Mertua	1.4	4.0	0.0	1.5
Berbincang Dengan Rakan	5.8	4.0	0.0	5.6
Berbincang Dengan Kaunselor	0.0	0.0	0.0	0.0
Lain-lain*	6.1	4.0	0.0	5.8
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

*Nota : * berbincang dengan anak, berbincang dengan saudara mara, berhutang dengan bank berhutang dengan majikan*

Jadual 9.18b
Cara Suami Mengatasi Masalah Berhubung Kewangan Mengikut Strata
(Di Kalangan Yang Menghadapi Masalah Kewangan)

Tindakan	Bandar	Luar Bandar
Tidak Mengambil Tindakan	3.1	0.9
Selesaikan Sendiri	37.4	43.7
Berbincang Dengan Isteri	47.9	41.6
Berbincang Dengan Ibu bapa/Mertua	1.8	1.3
Berbincang Dengan Rakan	3.7	6.9
Berbincang Dengan Kaunselor	0.0	0.0
Lain-lain*	6.1	5.6
Jumlah	100.0	100.0

*Nota : * berbincang dengan anak, berbincang dengan saudara mara, berhutang dengan bank, berhutang dengan majikan*

9.4.3 Tindakan Penyelesaian Bagi Mengatasi Masalah Berkaitan Anak Remaja

(a) Wanita

Selain masalah kewangan, masalah berkaitan dengan anak remaja juga merupakan antara masalah utama yang dihadapi oleh wanita dan suami. Analisis mendapati sebahagian besar wanita memilih berbincang bersama suami mereka apabila menghadapi masalah berkaitan anak remaja, iaitu sebanyak 44.3 peratus, manakala 30.2 peratus memilih untuk menyelesaikan sendiri masalah tersebut. Di kalangan etnik, sebahagian besar wanita Bumiputera dilihat lebih cenderung memilih berbincang bersama pasangan (47.4%) mereka dalam menyelesaikan masalah berkaitan anak remaja mereka. Namun begitu, keadaan ini

berbeza di kalangan wanita Lain-lain (75.0%) dan Cina (60.0%) di mana sebahagian besar mereka memilih untuk menyelesaikan sendiri masalah berkaitan anak remaja mereka (Jadual 9.19a).

Analisis mengikut strata mendapati terdapat perbezaan yang agak ketara di antara wanita di bandar dan di luar bandar dalam menyelesaikan masalah berkaitan anak remaja. Di kalangan wanita bandar, sebahagian besar daripada mereka dilihat lebih gemar memilih untuk menyelesaikan sendiri (34.5%) masalah berkaitan anak remaja mereka. Berlainan pula bagi wanita di luar bandar, di mana sebahagian besar daripada mereka dilihat lebih gemar berbincang bersama pasangan mereka dalam mengatasi masalah berkaitan anak remaja, iaitu sebanyak 61.2 peratus.

Jadual 9.19a
Cara Wanita Mengatasi Masalah Berkaitan Anak Remaja Mengikut Etnik
(Di Kalangan Yang Menghadapi Masalah Anak Remaja)

Tindakan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Tidak Mengambil Tindakan	1.0	20.0	0.0	1.9
Selesaikan Sendiri	26.8	60.0	75.0	30.2
Berbincang Dengan Suami	47.4	0.0	25.0	44.3
Berbincang Dengan Ibu bapa/Mertua	0.0	0.0	0.0	0.0
Berbincang Dengan Rakan	1.0	0.0	0.0	0.9
Berbincang Dengan Kaunselor	4.1	0.0	0.0	3.8
Lain-lain*	19.6	20.0	0.0	18.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

*Nota : * berbincang dengan anak, berbincang dengan ibu/abang/kakak,berbincang dengan saudara mara*

Jadual 9.19b
Cara Wanita Mengatasi Masalah Berkaitan Anak Remaja Mengikut Strata
(Di Kalangan Yang Menghadapi Masalah Anak Remaja)

Tindakan	Bandar	Luar Bandar
Tidak Mengambil Tindakan	1.8	2.0
Selesaikan Sendiri	34.5	22.4
Berbincang Dengan Suami	30.9	61.2
Berbincang Dengan Ibu bapa/Mertua	0.0	0.0
Berbincang Dengan Rakan	0.0	2.0
Lain-lain*	29.1	8.2
Jumlah	100.0	100.0

*Nota : * berbincang dengan anak, berbincang dengan ibu/abang/kakak, berbincang dengan saudara mara*

(b) Suami

Berdasarkan Jadual 9.20a, didapati sebanyak 40.5 peratus suami memilih untuk berbincang bersama isteri mereka dalam menyelesaikan masalah berkaitan anak remaja mereka, manakala 35.1 peratus pula menyelesaikan masalah tersebut tanpa merujuk kepada sesiapa. Walau bagaimanapun, terdapat segelintir daripada mereka yang memilih untuk berjumpa dengan kaunselor (2.7%) dalam menyelesaikan masalah berkaitan anak remaja mereka, manakala selebihnya memilih untuk berbincang bersama ibu bapa/mertua (2.7%), berbincang bersama rakan (1.4%), dan lain-lain cara penyelesaian (17.6%). Sementara itu, sebahagian besar suami etnik Cina didapati memilih untuk mengambil tindakan sendiri dalam menyelesaikan

masalah berkaitan anak remaja mereka, iaitu sebanyak 60.0 peratus. Berbeza dengan suami Bumiputera, mereka dilihat lebih gemar berbincang bersama pasangan (42.6%) mereka apabila menghadapi masalah berkaitan anak remaja.

Analisis mengikut strata mendapati sebahagian besar suami di kesemua kawasan lebih gemar mengambil tindakan seperti berbincang bersama isteri dan juga membuat penyelesaian sendiri. Walau bagaimanapun, terdapat sedikit perbezaan di suami bandar dan luar bandar terutama sekali bagi peratusan yang mengambil tindakan sendiri di mana peratusan di kalangan suami bandar (40.0 %) adalah tinggi sedikit berbanding suami di luar bandar (31.8%) (Jadual 9.20b).

Jadual 9.20a
Cara Suami Mengatasi Masalah Berkaitan Anak Remaja Mengikut Etnik
(Di Kalangan Yang Menghadapi Masalah Anak Remaja)

Tindakan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Tidak Mengambil Tindakan	0.0	0.0	0.0	0.0
Selesaikan Sendiri	32.4	60.0	100.0	35.1
Berbincang Dengan Isteri	42.6	20.0	0.0	40.5
Berbincang Dengan Ibu bapa/Mertua	2.9	0.0	0.0	2.7
Berbincang Dengan Rakan	1.5	0.0	0.0	1.4
Berbincang Dengan Kaunselor	1.5	20.0	0.0	2.7
Lain-lain*	19.1	0.0	0.0	17.6
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

*Nota : * berbincang dengan anak, berbincang dengan saudara mara*

Jadual 9.20b
Cara Suami Mengatasi Masalah Berkaitan Anak Remaja Mengikut Strata
(Di Kalangan Yang Menghadapi Masalah Anak Remaja)

Tindakan	Bandar	Luar Bandar
Tidak Mengambil Tindakan	0.0	0.0
Selesaikan Sendiri	40.0	31.8
Berbincang Dengan Isteri	43.3	38.6
Berbincang Dengan Ibu bapa/Mertua	3.3	2.3
Berbincang Dengan Rakan	0.0	2.3
Berbincang Dengan Kaunselor	0.0	4.5
Lain-lain	13.3	20.5
Jumlah	100.0	100.0

*Nota : * berbincang dengan anak, berbincang dengan saudara mara*

9.5 Kursus Kekeluargaan

(a) Wanita

9.5.1 Penglibatan Dalam Kursus Kekeluargaan

Kursus kekeluargaan adalah bertujuan untuk memberi bimbingan dan panduan kepada pasangan yang berkahwin bagi membentuk sebuah institusi keluarga yang kukuh dan harmoni. Selain itu, ianya juga bertujuan menambah ilmu pengetahuan berkaitan keibubapaan dan kekeluargaan terutamanya dalam menangani masalah keluarga. Sehubungan dengan itu, analisis yang dilakukan seterusnya adalah bertujuan untuk melihat sejauh mana penglibatan wanita dan suami dalam kursus kekeluargaan, iaitu selain daripada kursus praperkahwinan yang telah mereka hadiri.

Analisis di kalangan wanita mendapati kurang daripada satu per empat wanita pernah menghadiri kursus kekeluargaan. Berdasarkan Jadual 9.21a, peratusan wanita yang pernah menghadiri kursus kekeluargaan hanya mencatatkan sebanyak 22.6 peratus. Secara keseluruhannya, peratusan penyertaan adalah tinggi sedikit di kalangan wanita Bumiputera iaitu sebanyak 24.4 peratus, berbanding 15.8 peratus wanita etnik Lain-lain dan hanya 10.6 peratus wanita Cina. Mengikut strata, tiada perbezaan yang ketara dicatatkan di antara wanita bandar (22.5%) dan wanita luar bandar (22.6%) (Jadual 9.21b).

Jadual 9.21a
Wanita Yang Melibatkan Diri Dalam Kursus Kekeluargaan Mengikut Etnik

Penglibatan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Pernah	24.4	10.6	15.8	22.6
Tidak Pernah	75.6	89.4	84.2	77.4
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.21b
Wanita Yang Melibatkan Diri Dalam Kursus Kekeluargaan Mengikut Strata

Penglibatan	Bandar	Luar Bandar
Pernah	22.5	22.6
Tidak Pernah	77.5	77.4
Jumlah	100.0	100.0

(b) Suami

Analisis di kalangan suami pula mendapati peratusan penglibatan suami dalam kursus kekeluargaan adalah sebanyak 16.5 peratus, dan peratusan ini didapati sedikit rendah berbanding wanita. Analisis mengikut etnik mendapati peratusan suami yang pernah melibatkan diri dalam kursus kekeluargaan adalah tinggi sedikit di kalangan etnik

Bumiputera iaitu sebanyak 17.5 peratus, berbanding 14.3 peratus etnik Lain-lain, dan hanya 8.9 peratus etnik Cina. Corak ini didapati hampir sama dengan analisis wanita yang dijalankan sebelum ini. Tiada perbezaan yang ketara dicatatkan di antara suami luar bandar (17.6%) dan bandar (15.3%) apabila perbandingan mengikut strata dilakukan (Jadual 9.22a&9.22b).

Jadual 9.22a
Suami Yang Melibatkan Diri Dalam Kursus Kekeluargaan Mengikut Etnik

Penglibatan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Pernah	17.5	8.9	14.3	16.5
Tidak Pernah	82.5	91.1	85.7	83.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.22b
Suami Yang Melibatkan Diri Dalam Kursus Kekeluargaan Mengikut Strata

Penglibatan	Bandar	Luar Bandar
Pernah	15.3	17.6
Tidak Pernah	84.7	82.4
Jumlah	100.0	100.0

9.5.2 Sebab-Sebab Tindak Pernah Menghadiri Kursus Kekeluargaan

(a) Wanita

Wanita yang tidak pernah menghadiri sebarang kursus kekeluargaan telah ditanya apakah sebab utama mereka berbuat demikian. Berdasarkan Jadual 9.23a, terdapat beberapa alasan yang diberikan oleh wanita, dan antara alasan yang paling tinggi peratusannya adalah tidak tahu kewujudan kursus (66.1%) dan alasan tiada masa (19.8%). Sementara itu, peratusan yang memberikan alasan tidak berminat, faktor logistik, masalah kewangan, tiada masalah dalam keluarga, dan lain-lain adalah sekitar 0.2 hingga 6.0 peratus. Analisis mengikut etnik pula mendapati, sebahagian besar wanita di kalangan etnik Lain-lain dan etnik Bumiputera memberikan alasan tidak mengetahui kewujudan kursus iaitu masing-masing sebanyak 70.6 dan 67.5 peratus. Sementara itu, bagi mereka

yang memberikan alasan tiada masa, peratusan tertinggi dicatatkan di kalangan wanita Cina, iaitu sebanyak 34.4 peratus berbanding wanita Bumiputera dan Lain-lain, iaitu masing-masing sebanyak 18.2 dan 15.3 peratus. Walau bagaimanapun, terdapat sebilangan kecil daripada wanita memberikan alasan tidak berminat untuk mengikuti sebarang kursus terutama sekali di kalangan etnik Cina.

Analisis mengikut strata mendapati sebahagian besar wanita memberikan alasan tidak tahu kewujudan sebarang kursus berkaitan kekeluargaan diikuti dengan tiada masa, dan ini dapat dilihat di kedua-dua strata. Akan tetapi, jika dilihat peratusan bagi kedua-dua sebab utama tersebut, didapati alasan tidak mengetahui kewujudan kursus adalah tinggi di luar bandar berbanding di bandar, manakala peratusan yang memberikan alasan tiada masa adalah tinggi bagi wanita di bandar berbanding di luar bandar (Jadual 9.23b).

Jadual 9.23a
Alasan Wanita Yang Tidak Menyertai Kursus Kekeluargaan Mengikut Etnik

Alasan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Tidak Tahu Kewujudan Kursus	67.5	52.3	70.6	66.1
Tiada Masa	18.2	34.4	15.3	19.8
Tidak Minat	3.8	9.4	4.7	4.4
Faktor Logistik	2.4	0.0	5.9	2.4
Masalah Kewangan	0.0	1.6	0.0	0.2
Tiada Masalah Keluarga	1.1	0.8	1.2	1.1
Lain-lain	6.9	1.6	2.4	6.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.23b
Alasan Wanita Yang Tidak Menyertai Kursus Kekeluargaan Mengikut Strata

Alasan	Bandar	Luar Bandar
Tidak Tahu Kewujudan Kursus	62.4	69.7
Tiada Masa	24.7	15.1
Tidak Minat	6.0	3.0
Faktor Logistik	1.4	3.3
Masalah Kewangan	0.3	-
Tiada Masalah Dalam Keluarga	1.0	1.3
Lain-lain	4.1	7.7
Jumlah	100.0	100.0

(b) Suami

Seperti mana wanita, sebahagian besar suami juga memberikan alasan yang sama, iaitu tidak mengetahui kewujudan kursus (59.7%) dan tiada masa (28.4%), sebagai alasan utama. Terdapat juga sebilangan kecil yang memberikan alasan seperti tidak berminat, faktor logistik, masalah kewangan, tiada masalah dalam keluarga, dan lain-lain, iaitu di sekitar 0.5 hingga 4.4 peratus. Analisis mengikut etnik pula mendapati sebahagian besar suami memberikan alasan tidak tahu kewujudan sebarang kursus kekeluargaan, dan ini dapat dilihat di kalangan semua etnik. Akan tetapi terdapat peratusan yang agak tinggi memberikan alasan mereka tiada masa untuk menghadirinya terutama di

kalangan suami etnik Cina (45.9%) (Jadual 9.24a).

Analisis mengikut strata pula mendapati sebahagian besar suami di kedua-dua strata memberikan alasan tidak mengetahui kewujudan kursus dan tiada masa sebagai alasan utama. Walau bagaimanapun, peratusan suami yang memberikan alasan tidak tahu mengenai kewujudan kursus didapati tinggi di kalangan suami di luar bandar, iaitu sebanyak 65.5 peratus. Sementara itu, peratusan suami yang memberikan alasan tiada masa pula didapati tinggi di kalangan suami bandar (34.9%). Corak ini didapati hampir sama dengan analisis wanita yang dilakukan sebelum ini (Jadual 9.24b).

Jadual 9.24a

Alasan Suami Yang Tidak Menyertai Kursus Kekeluargaan Mengikut Etnik

Alasan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Tidak Tahu Kewujudan Kursus	62.1	42.6	53.3	59.7
Tiada Masa	25.9	45.9	33.3	28.4
Tidak Minat	3.4	7.4	6.7	3.9
Faktor Logistik	1.8	0.8	0.0	1.6
Masalah Kewangan	0.5	0.0	0.0	0.5
Tiada Masalah Keluarga	1.5	1.6	3.3	1.5
Lain-lain	4.8	1.6	3.3	4.4
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.24b

Alasan Suami Yang Tidak Menyertai Kursus Kekeluargaan Mengikut Strata

Alasan	Bandar	Luar Bandar
Tidak Tahu Kewujudan Kursus	53.3	65.5
Tiada Masa	34.9	22.5
Tidak Minat	5.0	2.9
Faktor Logistik	0.8	2.4
Masalah Kewangan	0.6	0.3
Tiada Masalah Dalam Keluarga	2.3	0.9
Lain-lain	3.1	5.5
Jumlah	100.0	100.0

Kebiasaannya perkara-perkara yang berkaitan dengan urusan keluarga selalunya diputuskan oleh kaum lelaki. Akan tetapi, ekoran daripada pembangunan sosio-ekonomi di mana penglibatan wanita dalam tenaga buruh semakin meningkat, perkongsian tanggungjawab di antara suami dan isteri semakin ketara. Sehubungan dengan itu, kajian KPKM-4 ini melihat siapakah yang biasanya membuat keputusan dalam hal-hal berkaitan urusan kekeluargaan dalam sesebuah isi rumah berdasarkan persepsi wanita dan suami. Analisis berkaitan pembuat keputusan dalam keluarga ditumpukan kepada lima perkara, iaitu perbelanjaan keluarga, membeli/membina rumah, membeli harta, persekolahan anak, dan juga hal berkaitan percutian/ziarah keluarga.

(a) Wanita

Mengikut persepsi wanita, sebahagian besar mengatakan bahawa keputusan adalah dibuat di antara mereka dan suami bagi kesemua hal seperti yang dilihat dalam Jadual 9.25a. Walau bagaimanapun, peratusan wanita yang membuat keputusan sendiri dalam hal-hal tertentu dilihat agak tinggi terutama sekali dalam hal berkaitan perbelanjaan keluarga (31.6%) dan persekolahan anak (19.2%).

Analisis mengikut etnik mendapati lebih separuh wanita mengatakan bahawa mereka membuat keputusan bersama suami bagi hal berkaitan membeli/membina rumah, membeli harta, persekolahan anak, dan percutian/ziarah keluarga. Berbeza pula dalam hal berkaitan perbelanjaan keluarga, didapati kurang daripada separuh wanita mengatakan mereka membuat keputusan secara bersama dengan suami, dan ini dapat dilihat di kalangan semua etnik. Bagi hal berkaitan perbelanjaan keluarga, didapati sebanyak 41.9 peratus wanita Bumiputera membuat keputusan secara bersama dengan suami berbanding wanita Lain-lain dan Cina, iaitu masing-masing

sebanyak 40.2 dan 38.3 peratus. Analisis juga mendapati, wanita memainkan peranan yang lebih penting terutama sekali dalam hal perbelanjaan keluarga, dan ini dapat dilihat di kalangan semua etnik (Jadual 9.25a).

Persepsi di kalangan wanita mengikut strata juga menunjukkan sebahagian besar daripada mereka membuat keputusan bersama suami dalam kelima-lima hal berkaitan isi rumah tersebut, dan dapat dilihat bahawa tidak terdapat perbezaan yang agak ketara di antara wanita bandar dan luar bandar (Jadual 9.25b).

Jadual 9.25a
Pembuat Keputusan Dalam Hal-Hal Isi Rumah Mengikut Etnik (Persepsi Wanita)

Keputusan	Pembuat Keputusan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Perbelanjaan Keluarga	Suami	24.6	19.9	15.7	23.6
	Isteri	30.4	36.9	40.2	31.6
	Suami & Isteri	41.9	38.3	40.2	41.4
	Suami, Isteri & Anak	0.8	1.4	0.0	0.8
	Lain-lain	2.4	3.5	3.9	2.6
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Membeli/Membina Rumah	Suami	32.4	22.9	24.8	31.0
	Isteri	9.3	12.9	10.9	9.7
	Suami & Isteri	54.7	60.0	60.4	55.5
	Suami, Isteri & Anak	0.9	0.7	1.0	0.9
	Lain-lain	2.7	3.6	3.0	2.8
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Membeli Harta (kereta, saham, dll)	Suami	28.8	26.8	23.8	28.2
	Isteri	7.4	13.4	5.9	7.9
	Suami & Isteri	59.5	54.2	66.3	59.5
	Suami, Isteri & Anak	1.7	2.1	3.0	1.8
	Lain-lain	2.6	3.5	1.0	2.6
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Persekolahan Anak	Suami	11.5	11.1	13.6	11.6
	Isteri	18.8	24.8	16.0	19.2
	Suami & Isteri	62.2	58.1	69.1	62.3
	Suami, Isteri & Anak	6.0	4.3	1.2	5.5
	Lain-lain	1.6	1.7	0.0	1.5
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Percutian/Ziarah Keluarga	Suami	11.9	9.3	15.7	11.9
	Isteri	13.7	15.7	10.8	13.7
	Suami & Isteri	67.0	63.6	69.6	66.9
	Suami, Isteri & Anak	5.5	8.6	3.9	5.7
	Lain-lain	1.8	2.9	0.0	1.8
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.25b
Pembuat Keputusan Dalam Hal-Hal Isi Rumah
Mengikut Strata (Persepsi Wanita)

Keputusan	Pembuat Keputusan	Bandar	Luar Bandar
Perbelanjaan Keluarga	Suami	20.7	26.4
	Isteri	34.0	29.4
	Suami & Isteri	41.1	41.7
	Suami, Isteri & Anak	0.9	0.6
	Lain-lain	3.3	1.9
	Jumlah	100.0	100.0
Membeli/Membina Rumah	Suami	28.4	33.6
	Isteri	10.5	9.0
	Suami & Isteri	57.4	53.7
	Suami, Isteri & Anak	0.9	0.9
	Lain-lain	2.8	2.8
	Jumlah	100.0	100.0
Membeli Harta (kereta, saham, dll)	Suami	25.9	30.4
	Isteri	9.0	6.7
	Suami & Isteri	60.4	58.7
	Suami, Isteri & Anak	1.9	1.7
	Lain-lain	2.8	2.5
	Jumlah	100.0	100.0
Persekolahan Anak	Suami	11.6	11.4
	Isteri	21.9	16.6
	Suami & Isteri	59.0	65.3
	Suami, Isteri & Anak	5.6	5.5
	Lain-lain	1.9	1.2
	Jumlah	100.0	100.0
Percutian/Ziarah Keluarga	Suami	11.6	12.2
	Isteri	15.3	12.2
	Suami & Isteri	64.8	68.9
	Suami, Isteri & Anak	5.8	5.6
	Lain-lain	2.4	1.3
	Jumlah	100.0	100.0

(b) Suami

Selain daripada persepsi wanita, kajian ini jugaturutmengambilkirapersepsidikalangan suami mengenai pembuat keputusan di dalam isi rumah. Analisis mengikut persepsi suami mendapati sebahagian besar mengatakan mereka membuat keputusan bersama pasangan dalam kelima-lima hal tersebut. Walau bagaimanapun, didapati peratusan keputusan yang dibuat secara bersama dilihat agak rendah dalam hal berkaitan perbelanjaan keluarga (50.3%)

berbanding hal isi rumah yang lain. Analisis juga mendapati, keputusan yang dibuat secara berseorangan oleh suami dilihat agak tinggi dalam beberapa hal terutama sekali dalam hal seperti membeli/membina rumah (30.5%). Mengenai hal membeli/membina rumah, peratusan suami membuat keputusan secara berseorangan adalah agak tinggi di kalangan etnik Lain-lain (45.7%) berbanding Bumiputera (30.5%) dan Cina (27.1%) (Jadual 9.26a)

Persepsi di kalangan suami mengikut strata mendapati lebih daripada separuh suami di kedua-dua strata menyatakan bahawa mereka membuat keputusan bersama isteri dalam kesemua hal berkaitan isi rumah, terutama sekali dalam hal percutian/ziarah keluarga dan persekolahan anak. Walau bagaimanapun, berbeza bagi hal berkaitan perbelanjaan keluarga, didapati peratusan suami yang menyatakan ianya dibuat secara bersama adalah rendah di kalangan suami

bandar, iaitu hanya 45.8 peratus. Analisis juga mendapati, wanita juga memainkan peranan dalam membuat keputusan berkaitan hal isi rumah terutama sekali dalam hal perbelanjaan keluarga. Mengikut persepsi suami, sebanyak 26.9 peratus suami di bandar menyatakan bahawa hal berkaitan perbelanjaan keluarga adalah dibuat secara bersendirian oleh isteri mereka berbanding 17.5 peratus di kalangan suami di luar bandar (Jadual 9.26b).

Jadual 9.26a
Pembuat Keputusan Dalam Hal-Hal Isi Rumah Mengikut Etnik (Persepsi Suami)

Keputusan	Pembuat Keputusan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Perbelanjaan Keluarga	Suami	25.2	28.6	31.4	25.7
	Isteri	21.5	23.3	28.6	21.9
	Suami & Isteri	51.2	45.1	40.0	50.3
	Suami, Isteri & Anak	1.1	0.0	0.0	0.9
	Lain-lain	1.1	3.0	0.0	1.2
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Membeli/Membina Rumah	Suami	30.5	27.1	45.7	30.5
	Isteri	4.2	4.5	2.9	4.2
	Suami & Isteri	62.3	65.4	51.4	62.3
	Suami, Isteri & Anak	1.9	1.5	0.0	1.8
	Lain-lain	1.2	1.5	0.0	1.2
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Membeli Harta (kereta, saham, dll)	Suami	22.5	27.8	32.4	23.3
	Isteri	4.4	2.3	8.8	4.3
	Suami & Isteri	69.6	67.7	55.9	69.0
	Suami, Isteri & Anak	3.0	0.0	2.9	2.7
	Lain-lain	0.5	2.3	0.0	0.7
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Persekolahan Anak	Suami	15.6	19.6	30.0	16.4
	Isteri	7.3	9.3	13.3	7.7
	Suami & Isteri	68.6	67.3	53.3	68.0
	Suami, Isteri & Anak	8.0	2.8	0.0	7.3
	Lain-lain	0.5	0.9	3.3	0.6
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Percutian/Ziarah Keluarga	Suami	16.4	18.9	22.9	16.9
	Isteri	3.8	4.5	8.6	4.0
	Suami & Isteri	73.3	69.7	62.9	72.7
	Suami, Isteri & Anak	6.3	6.1	5.7	6.3
	Lain-lain	0.1	0.8	0.0	0.2
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 9.26b
Pembuat Keputusan Dalam Hal-Hal Isi Rumah
Mengikut Strata (Persepsi Suami)

Keputusan	Pembuat Keputusan	Bandar	Luar Bandar
Perbelanjaan Keluarga	Suami	25.3	26.0
	Isteri	26.9	17.5
	Suami & Isteri	45.8	54.2
	Suami, Isteri & Anak	1.1	0.7
	Lain-lain	0.8	1.6
	Jumlah	100.0	100.0
Membeli/Membina Rumah	Suami	28.7	32.1
	Isteri	5.5	3.1
	Suami & Isteri	63.4	61.3
	Suami, Isteri & Anak	1.8	1.7
	Lain-lain	0.5	1.7
	Jumlah	100.0	100.0
Membeli Harta (kereta, saham, dll)	Suami	23.6	23.0
	Isteri	5.4	3.4
	Suami & Isteri	67.4	70.4
	Suami, Isteri & Anak	3.0	2.5
	Lain-lain	0.7	0.7
	Jumlah	100.0	100.0
Persekolahan Anak	Suami	18.1	14.9
	Isteri	10.2	5.4
	Suami & Isteri	64.0	71.5
	Suami, Isteri & Anak	6.9	7.6
	Lain-lain	0.8	0.5
	Jumlah	100.0	100.0
Percutian/Ziarah Keluarga	Suami	19.1	14.9
	Isteri	5.0	3.2
	Suami & Isteri	69.7	75.3
	Suami, Isteri & Anak	6.2	6.4
	Lain-lain	0.0	0.3
	Jumlah	100.0	100.0

Interaksi dalam masyarakat adalah sangat penting untuk mengeratkan kerjasama dan semangat kejiiran. Dalam era globalisasi, setiap anggota masyarakat hendaklah tidak mengorbankan semangat persaudaraan dan kejiiran semata-mata kerana mahu mengejar kemajuan diri dan keluarga masing-masing. Penyertaan setiap anggota masyarakat dalam setiap aktiviti kemasyarakatan adalah perlu bagi memastikan mereka tidak terasing dalam masyarakat. Selain itu juga ianya dapat meningkatkan perpaduan dan keharmonian dalam masyarakat yang berbilang kaum di negara ini. Dalam kajian ini, wanita dan suami ditanya tentang penglibatan mereka dalam empat aktiviti kemasyarakatan yang telah disenaraikan. Aktiviti tersebut ialah qariah masjid/aktiviti keagamaan, sukan, kejiiran, dan aktiviti pertubuhan badan bukan kerajaan (NGO).

(a) Wanita

Jadual 9.27a menunjukkan secara keseluruhannya, kurang daripada 40.0 peratus wanita melibatkan diri dalam kesemua aktiviti yang disenaraikan kecuali bagi aktiviti kejiiran yang mencatatkan peratusan yang agak tinggi sedikit. Secara keseluruhannya, aktiviti kejiiran mencatatkan peratusan tertinggi wanita menyertainya (54.2%), dan ini diikuti oleh aktiviti mengikuti qariah masjid/pertubuhan

keagamaan (37.8%), sukan (15.7%), dan mengikuti pertubuhan NGO (10.8%). Jadual ini juga menunjukkan penglibatan wanita di kalangan etnik Bumiputera adalah lebih tinggi dalam keempat-empat aktiviti tersebut berbanding dengan etnik lain terutama sekali dalam aktiviti berkaitan kejiiran, iaitu sebanyak 57.1 peratus.

Analisis mengikut strata mendapati penglibatan wanita di kawasan luar bandar dalam aktiviti kemasyarakatan adalah jauh lebih tinggi berbanding wanita di kawasan bandar terutama sekali bagi aktiviti berkaitan kejiiran dan juga aktiviti berkaitan qariah masjid/pertubuhan keagamaan, dan ini dapat dilihat di dalam Jadual 9.27b. Terdapat perbezaan yang agak ketara terutama sekali dalam aktiviti berkaitan kejiiran di mana peratusan wanita yang melibatkan diri dalam aktiviti tersebut adalah agak tinggi di kawasan luar bandar (64.9%) berbanding di kawasan bandar (43.0%). Bagi aktiviti berkaitan qariah masjid/pertubuhan keagamaan, penglibatan wanita di luar bandar (45.4%) adalah lebih tinggi berbanding wanita di bandar (29.8%). Sementara itu, tiada perbezaan yang ketara dilihat dalam aktiviti sukan di antara wanita di kedua-dua strata. Walau bagaimanapun, bagi penglibatan dalam aktiviti NGO, didapati penglibatan wanita bandar (12.3%) adalah tinggi sedikit berbanding wanita di luar bandar (9.4%). Secara keseluruhannya, analisis ini mendapati penyertaan wanita dalam pertubuhan NGO adalah masih sangat rendah, dan ini dapat dilihat apabila analisis di kalangan etnik dan strata dilakukan.

Jadual 9.27a

Wanita Yang Melibatkan Diri Dalam Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Etnik (Di Kalangan Semua Wanita Bagi Setiap Aktiviti)

Aktiviti	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Qariah Masjid/Keagamaan	37.7	41.5	33.7	37.8
Sukan	16.0	15.6	11.9	15.7
Kejiiran	57.1	31.2	48.0	54.2
NGO	11.7	5.0	7.9	10.8

Jadual 9.27b
Wanita Yang Melibatkan Diri Dalam Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Strata
(Di Kalangan Semua Wanita Bagi Setiap Aktiviti)

Aktiviti	Bandar	Luar Bandar
Qariah Masjid/Keagamaan	29.8	45.4
Sukan	15.3	16.0
Kejiranan	43.0	64.9
NGO	12.3	9.4

(b) Suami

Analisis di kalangan suami pula mendapati aktiviti berkaitan qariah masjid/pertubuhan keagamaan dan kejiranan adalah merupakan aktiviti yang paling tinggi penglibatannya di kalangan suami, iaitu masing-masing sebanyak 63.1 dan 49.3 peratus. Sementara itu, penglibatan suami dalam aktiviti sukan pula adalah sebanyak 39.3 peratus manakala hanya 17.1 peratus daripada suami melibatkan diri dalam pertubuhan NGO. Analisis mengikut etnik pula mendapati penglibatan suami etnik Bumiputera adalah jauh lebih baik berbanding dengan etnik

yang lain terutama bagi aktiviti berkaitan kejiranan (Jadual 9.27a).

Secara keseluruhannya, penglibatan suami di kawasan luar bandar juga dilihat lebih baik berbanding di bandar. Walau bagaimanapun, bagi aktiviti sukan dan penyertaan dalam pertubuhan NGO, tiada perbezaan dilihat di antara suami di bandar dengan suami di luar bandar. Seperti mana wanita, penyertaan suami dalam pertubuhan NGO juga didapati masih sangat rendah, dan ini dapat dilihat apabila analisis mengikut etnik dan strata dilakukan (Jadual 9.27b).

Jadual 9.28a
Suami Yang Melibatkan Diri Dalam Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Etnik
(Di Kalangan Semua Suami Bagi Setiap Aktiviti)

Aktiviti	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Qariah Masjid/Keagamaan	53.2	28.4	42.9	49.3
Sukan	41.7	20.9	31.4	39.3
Kejiranan	66.3	36.8	58.8	63.1
NGO	18.2	9.7	8.6	17.1

Jadual 9.28b
Suami Yang Melibatkan Diri Dalam Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Strata
(Di Kalangan Semua Suami Bagi Setiap Aktiviti)

Aktiviti	Bandar	Luar Bandar
Qariah Masjid/ Keagamaan	38.9	61.1
Sukan	39.2	39.4
Kejiranan	52.4	72.5
NGO	17.2	17.0

Secara keseluruhannya, peratusan wanita dan suami yang mempunyai anak dalam kumpulan umur bawah 7 tahun dan 7 hingga 12 tahun adalah tinggi sedikit berbanding peratusan mereka yang mempunyai anak 13 hingga 24 tahun. Peratusan ini hampir sama mengikut etnik, kawasan dan strata kecuali di kalangan etnik Cina. Pasangan Cina mencatatkan peratusan anak 13 hingga 24 tahun yang lebih tinggi berbanding anak yang lebih kecil. Ini menggambarkan fertiliti yang tinggi di kalangan wanita Bumiputera berbanding etnik Cina.

Ibu bapa lebih kerap melakukan aktiviti-aktiviti seperti memuji anak mengikut kesesuaian, meluangkan masa khas bersama anak, dan bersiar-siar bersama anak kecil berbanding anak yang lebih besar. Daripada ketiga-tiga aktiviti tersebut, didapati wanita dan suami paling kerap meluangkan masa khas bersama anak, tetapi jarang memuji dan membawa anak bersiar-siar lebih-lebih lagi melakukan aktiviti tersebut bersama anak remaja.

Dalam penerapan nilai-nilai murni utama kepada anak berusia 7 hingga 24 tahun, didapati ibu bapa dari ketiga-tiga kumpulan etnik di kesemua kawasan sama ada di bandar atau di luar bandar menerapkan nilai-nilai yang hampir sama kepada anak mereka. Rata-rata mereka menerapkan nilai berilmu dan hormat-menghormati kepada anak-anak mereka yang berada dalam lingkungan umur ini. Ini menunjukkan semua ibu bapa tanpa mengira etnik dan tempat tinggal, mendidik anak mereka agar menjadi seorang yang berilmu dan tahu menghormati orang lain.

Secara keseluruhannya, wanita lebih kerap berbincang bersama anak remaja berbanding suami dalam kesemua hal terutama sekali dalam hal pendidikan, perbelanjaan, dan pergaulan dengan kawan. Walau bagaimanapun, didapati wanita dan suami jarang berbincang mengenai masalah peribadi dan cita-cita, dan lebih separuh daripada mereka tidak pernah berbincang mengenai teman istimewa bersama anak remaja. Berkenaan masalah keluarga pula,

masalah kewangan dan masalah berkaitan anak remaja merupakan dua masalah utama yang dihadapi oleh wanita dan suami di kalangan semua etnik dan strata.

Wanita dan suami etnik Bumiputera di dapati lebih berminat menghadiri kursus kekeluargaan berbanding Cina dan Lain-lain. Alasan seperti tiada masa didapati tinggi di kalangan etnik Cina manakala alasan tidak tahu kewujudan kursus dilihat tinggi di kalangan etnik Lain-lain dan Bumiputera. Langkah sewajarnya perlu diambil bagi menarik minat mereka menghadiri kursus tersebut.

Interaksi dalam masyarakat adalah sangat penting untuk mengeratkan kerjasama dan semangat kejiranan. Secara keseluruhannya, penglibatan wanita dan suami dalam aktiviti masyarakat seperti qariah masjid/aktiviti keagamaan, kejiranan, sukan, dan pertubuhan NGO dilihat masih sangat rendah terutama sekali di kalangan etnik Cina.

Pada umumnya, majoriti suami dan isteri di semua kawasan membuat keputusan bersama dalam hal berkaitan pendidikan anak, pembelian harta, percutian keluarga, membina/membeli rumah dan perbelanjaan isi rumah.

BAHAGIAN V : KEHIDUPAN BERKELUARGA

Bab 10

PENJAGAAN
ANAK

10.1 Pengenalan

Pembabitan lebih ramai wanita dalam tenaga buruh bukan sahaja menambah bilangan wanita bekerja malahan pasangan suami isteri yang bekerja. Peratusan wanita bekerja yang sentiasa meningkat setiap tahun ini juga menyebabkan aspek penjagaan anak kurang diberi penekanan sehingga mengganggu proses keharmonian rumah tangga serta pembentukan sebuah keluarga yang berkualiti. Wanita yang berkerjaya dan mempunyai anak sudah pasti berdepan dengan cabaran dalam mengimbangi peranan dan tanggungjawab mereka bagi menangani konflik antara keluarga dan kerjaya. Mereka juga terpaksa melepaskan tanggungjawab untuk mendidik dan memberi perhatian terhadap anak kecil kepada individu lain sama ada ahli keluarga, kawan, jiran, pembantu rumah atau kepada pusat jagaan kanak-kanak. Dalam pada itu, terdapat juga golongan wanita yang memilih untuk berhenti kerja disebabkan masalah penjagaan anak.

Sehubungan dengan itu, bab ini akan membincangkan tentang masalah penjagaan anak di kalangan wanita yang bekerja. Dalam kajian ini, analisis yang dilakukan adalah meliputi wanita yang pernah berkahwin yang berumur 15 hingga 49 tahun, bekerja dan mempunyai anak berumur kurang daripada enam tahun. Anak yang berumur kurang daripada enam tahun dipilih kerana mereka masih memerlukan penjagaan dan juga perhatian daripada ibu bapa. Antara perkara yang akan dibincangkan adalah seperti aturan penjagaan anak, bayaran penjagaan anak, bentuk sokongan daripada majikan, dan sebab utama berhenti kerja. Seterusnya segala maklumat yang diperolehi dalam kajian ini dianalisis mengikut status kahwin, kumpulan umur wanita dan umur anak, etnik, strata, dan status pekerjaan.

10.2 Wanita Bekerja Yang Mempunyai Anak Kecil Berumur Kurang Daripada Enam Tahun

Jadual 10.1 menunjukkan peratusan wanita bekerja yang mempunyai anak kecil berumur kurang daripada enam tahun. Didapati lebih separuh (51.3%) daripada mereka mempunyai anak berumur kurang daripada enam tahun. Manakala bakinya iaitu 48.7 peratus daripada wanita bekerja tidak mempunyai anak kecil di bawah umur tersebut. Memandangkan peratusan wanita bekerja yang mempunyai anak kecil adalah tinggi, oleh itu ianya haruslah diberikan perhatian supaya kebajikan mereka tidak akan terabai. Secara keseluruhannya, berdasarkan Jadual 10.2, didapati peratusan wanita yang mempunyai anak kecil adalah rendah pada kumpulan umur yang lebih muda, kemudian meningkat pada umur pertengahan, dan kembali rendah pada umur yang lebih tua. Hasil analisis mendapati peratusan wanita yang mempunyai anak kecil adalah tinggi pada kumpulan umur 30-34 tahun (29.7%), sementara itu rendah pada kumpulan umur kurang 25 tahun (8.0%) dan 45-49 tahun (2.1%). Perbandingan mengikut etnik mendapati kesemua etnik mencatatkan peratusan yang tinggi pada kumpulan umur 30-34 tahun. Jika dilihat pada kumpulan umur bawah 25 tahun pula, didapati hanya etnik Bumiputera sahaja yang mencatatkan peratusan wanita yang mempunyai anak kecil, iaitu 8.2 peratus. Ini secara tidak langsung menggambarkan kadar kesuburan yang tinggi bagi etnik Bumiputera yang berpunca daripada perkahwinan pada usia muda di kalangan wanita Bumiputera. Bagi wanita Cina, didapati hanya mereka yang berada dalam lingkungan umur 25 hingga 44 tahun sahaja yang mempunyai anak kecil. Ini menunjukkan wanita Cina memilih untuk melambatkan kelahiran. Di samping itu, mereka berhenti daripada melahirkan

anak pada usia yang lebih awal daripada etnik lain.

Jadual 10.3 menunjukkan peratusan wanita yang mempunyai anak kecil mengikut umur dan tahap persekolahan wanita. Di kalangan wanita tidak bersekolah, didapati peratusan yang mempunyai anak kecil adalah tinggi bagi mereka yang berumur antara 40-44 tahun (36.4%) dan 35-39 tahun (31.8%). Namun begitu, di kalangan wanita berpendidikan menengah dan ke atas, didapati peratusan yang mempunyai anak kecil adalah tinggi bagi mereka dalam kumpulan umur 25-29 tahun dan 30-34 tahun.

Bagi wanita berstatus pekerja keluarga tanpa upah, didapati peratusan yang mempunyai

anak kecil adalah tinggi bagi mereka yang berumur di bawah 25 tahun dan 30-34 tahun. Sementara itu, di kalangan pekerja, didapati peratusan yang mempunyai anak kecil adalah tinggi dalam kumpulan umur 30-34 tahun, iaitu 30.7 peratus. Keadaan yang sama didapati bagi wanita yang bekerja sendiri, di mana peratusan yang mempunyai anak kecil adalah tinggi dalam kumpulan umur 30-34 tahun. Seterusnya, di kalangan majikan pula didapati peratusan yang mempunyai anak kecil adalah tinggi bagi mereka dalam kumpulan umur 40-44 tahun. Keadaan ini mungkin disebabkan mereka lambat melahirkan anak kerana komitmen dalam membina kerjaya terlebih dahulu (Jadual 10.4).

Jadual 10.1
Peratus Wanita Yang Mempunyai Anak Kecil

	Peratus
Wanita Mempunyai Anak Kurang Daripada 6 Tahun	51.3
Wanita Tidak Mempunyai Anak Kurang Daripada 6 Tahun	48.7
Jumlah	100.0

Jadual 10.2
Wanita Yang Mempunyai Anak Kecil Mengikut Umur Dan Etnik

Umur Wanita	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
<25	8.2	0.0	20.0	8.0
25-29	26.3	28.6	6.7	25.7
30-34	27.5	35.7	66.7	29.7
35-39	22.4	25.0	0.0	21.7
40-44	13.3	10.7	6.7	12.8
45-49	2.4	0.0	0.0	2.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 10.3
Wanita Yang Mempunyai Anak Kecil Mengikut
Umur Dan Tahap Persekolahan

Umur Wanita	Tidak Bersekolah	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
<25	-	8.3	6.1	11.6	7.4	2.9
25-29	9.1	11.1	21.2	29.0	25.9	35.3
30-34	9.1	27.8	36.4	27.1	48.1	30.9
35-39	31.8	19.4	25.8	19.4	18.5	20.6
40-44	36.4	25.0	9.1	12.9	0.0	8.8
45-49	13.6	8.3	1.5	0.0	0.0	1.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 10.4
Wanita Yang Mempunyai Anak Kecil Mengikut
Umur Dan Status Pekerjaan

Umur Wanita	Majikan	Pekerja	Pekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah
<25	0.0	9.0	3.4	25.0
25-29	22.2	27.7	22.5	8.3
30-34	22.2	30.7	28.1	25.0
35-39	22.2	21.3	23.6	16.7
40-44	33.3	10.9	15.7	16.7
45-49	0.0	0.4	6.7	8.3
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

10.3 Aturan Penjagaan Anak

Jadual 10.5 menunjukkan secara keseluruhannya, terdapat empat aturan utama penjagaan anak yang menjadi pilihan wanita bekerja, iaitu menghantar anak untuk dijaga oleh ahli keluarga yang tinggal di tempat lain (19.4%), menyerahkan anak untuk dijaga oleh ahli keluarga yang tinggal bersama (18.3%), menjaga sendiri anak mereka (16.1%), dan menggunakan khidmat pembantu rumah (14.2%). Didapati hanya 1.4 peratus wanita meninggalkan anak tanpa penjagaan. Walaupun peratusan ini kecil, namun ianya perlulah diberikan perhatian dalam menangani masalah keselamatan dan kejadian kehilangan anak kecil. Bagi wanita berkahwin, didapati peratusan mereka yang menghantar anak untuk dijaga oleh ahli keluarga di tempat lain adalah tertinggi, iaitu 19.6 peratus. Manakala bagi wanita balu/bercerai/berpisah, didapati peratusan mereka yang menyerahkan

anak untuk dijaga oleh ahli keluarga yang tinggal bersama adalah tertinggi, iaitu 35.7 peratus. Ini mungkin disebabkan ramai di antara mereka yang balu/bercerai/berpisah adalah terdiri daripada ibu tunggal yang memilih untuk tinggal bersama keluarga memandangkan mereka tiada tempat lain untuk bergantung dan terpaksa bekerja untuk menyara keluarga. Oleh itu, ahli keluarga merupakan tempat untuk meminta pertolongan.

Di kalangan wanita yang mempunyai anak berumur kurang daripada setahun, didapati peratusan mereka yang menghantar anak untuk dijaga oleh ahli keluarga yang tinggal di tempat lain adalah tertinggi. Ini mungkin disebabkan mereka lebih mempercayai ahli keluarga sendiri untuk menjaga bayi mereka yang memerlukan penjagaan yang rapi dan perhatian yang lebih. Sementara itu, di kalangan wanita yang mempunyai anak berumur antara 1 hingga 4 tahun,

didapati peratusan mereka yang menjaga sendiri anak adalah tinggi. Bagi wanita yang mempunyai anak berumur 5 tahun pula, didapati peratusan wanita yang menghantar anak ke pusat jagaan kanak-kanak dan meninggalkan anak tanpa penjagaan adalah tinggi, iaitu masing-masing 16.9 dan 5.1 peratus. Keadaan ini mungkin kerana kebanyakan anak pada peringkat umur ini telah mampu untuk menguruskan diri sendiri (Jadual 10.6).

Jadual 10.7 menunjukkan peratusan wanita yang menghantar anak untuk dijaga oleh ahli keluarga di tempat lain adalah tinggi di kalangan wanita Bumiputera. Ini mungkin kerana kelemahan keluarga asas di mana wanita terpaksa mendapatkan bantuan dari ahli keluarga dan saudara mara di tempat lain. Sementara itu, peratusan wanita Cina yang menyerahkan anak untuk dijaga oleh ahli keluarga yang tinggal bersama dan menggunakan khidmat pembantu rumah adalah tertinggi, di mana kedua-duanya mencatatkan peratusan yang sama iaitu 31.0 peratus. Keadaan ini mungkin dipengaruhi oleh struktur keluarga luas, di mana ramai wanita Cina yang tinggal bersama keluarga serta berkemampuan dari segi ekonomi untuk mengupah pembantu rumah.

Kajian mendapati peratusan wanita luar bandar (25.1%) yang menjaga sendiri anak adalah lebih tinggi daripada wanita bandar (8.1%). Peratusan yang tinggi di luar bandar ini mungkin disebabkan wanita di kawasan ini banyak terlibat dalam sektor pekerjaan tidak formal dan boleh meluangkan masa untuk menjaga anak. Namun begitu, di kalangan wanita di bandar pula, peratusan mereka yang menyerahkan anak untuk dijaga oleh ahli keluarga yang tinggal bersama dan menggunakan khidmat pembantu rumah adalah tinggi sedikit berbanding di luar bandar. Keadaan ini bersesuaian dengan corak penjagaan di kawasan maju di mana lebih ramai wanita di bandar terlibat dengan pekerjaan dalam sektor formal (Jadual 10.8).

Analisis mengikut status pekerjaan mendapati peratusan wanita yang menjaga sendiri anak adalah tinggi di kalangan mereka yang berstatus bekerja sendiri (50.6%) dan pekerja keluarga tanpa upah (50.0%). Menjaga sendiri anak menjadi pilihan mungkin kerana mereka mempunyai banyak masa dan bebas untuk membawa anak ke tempat kerja. Bagi wanita berstatus pekerja pula, peratusan mereka yang menggunakan khidmat pembantu rumah adalah tinggi sedikit berbanding dengan status pekerjaan yang lain (Jadual 10.9).

Jadual 10.5
Aturan Penjagaan Anak Mengikut Status Perkahwinan

Aturan Penjagaan	Berkahwin	Balu/Berceraai/ Berpisah	Jumlah
Sendiri	16.2	14.3	16.1
Suami	7.1	7.1	7.1
Anak Yang Lebih Tua	6.8	7.1	6.8
Ahli Keluarga Yang Tinggal Bersama	17.6	35.7	18.3
Ahli Keluarga Di Tempat Lain	19.6	14.3	19.4
Pembantu Rumah	14.8	0.0	14.2
Jiran	4.3	7.1	4.4
Kawan	1.1	7.1	1.4
Pusat Jagaan Kanak-kanak/Taska	6.8	0.0	6.6
Anak Tanpa Penjagaan	1.4	0.0	1.4
Lain-lain	4.3	7.1	4.4
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 10.6
Aturan Penjagaan Anak Mengikut Umur Anak

Aturan Penjagaan	<1	1	2	3	4	5
Sendiri	12.9	12.3	13.4	21.4	19.6	13.6
Suami	4.8	3.5	13.4	11.4	5.4	3.4
Anak Yang Lebih Tua	6.5	7.0	9.0	4.3	10.7	6.8
Ahli Keluarga Yang Tinggal Bersama	17.7	24.6	19.4	8.6	19.6	18.6
Ahli Keluarga Di Tempat Lain	19.4	24.6	22.4	22.9	12.5	11.9
Pembantu Rumah	19.4	15.8	10.4	10.0	19.6	11.9
Jiran	6.5	5.3	3.0	5.7	5.4	1.7
Kawan	1.6	1.8	0.0	1.4	0.0	3.4
Pusat Jagaan Kanak-kanak/Taska	8.1	0.0	4.5	7.1	3.6	16.9
Anak Tanpa Penjagaan	0.0	0.0	0.0	2.9	0.0	5.1
Lain-lain	3.2	5.3	4.5	4.3	3.6	6.8
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 10.7
Aturan Penjagaan Anak Mengikut Etnik

Aturan Penjagaan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Sendiri	16.7	6.9	21.4
Suami	8.0	0.0	0.0
Anak Yang Lebih Tua	7.4	3.4	0.0
Ahli Keluarga Yang Tinggal Bersama	15.5	31.0	50.0
Ahli Keluarga Di Tempat Lain	20.7	17.2	0.0
Pembantu Rumah	13.3	31.0	0.0
Jiran	4.6	0.0	7.1
Kawan	1.5	0.0	0.0
Pusat Jagaan Kanak-kanak/Taska	6.8	6.9	0.0
Anak Tanpa Penjagaan	0.6	0.0	21.4
Lain-lain	4.6	3.4	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 10.8
Aturan Penjagaan Anak Mengikut Strata

Aturan Penjagaan	Bandar	Luar Bandar
Sendiri	8.1	25.1
Suami	3.6	11.7
Anak Yang Lebih Tua	5.6	8.2
Ahli Keluarga Yang Tinggal Bersama	23.4	12.3
Ahli Keluarga Di Tempat Lain	18.3	21.1
Pembantu Rumah	18.8	8.8
Jiran	4.6	4.1
Kawan	2.0	0.6
Pusat Jagaan Kanak-kanak/Taska	10.2	2.3
Anak Tanpa Penjagaan	1.0	1.8
Lain-lain	4.6	4.1
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 10.9
Aturan Penjagaan Anak Mengikut Status Pekerjaan Ibu

Aturan Penjagaan	Majikan	Pekerja	Pekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah
Sendiri	25.0	2.7	50.6	50.0
Suami	50.0	6.5	6.9	-
Anak Yang Lebih Tua	-	3.8	11.5	41.7
Ahli Keluarga Yang Tinggal Bersama	-	21.8	11.5	-
Ahli Keluarga Di Tempat Lain	-	22.1	14.9	8.3
Pembantu Rumah	12.5	19.8	-	-
Jiran	-	5.7	1.1	-
Kawan	-	1.9	-	-
Pusat Jagaan Kanak-kanak/Taska	12.5	8.8	-	-
Anak Tanpa Penjagaan	-	1.5	1.1	-
Lain-lain	-	5.3	2.3	-
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

10.4 Bayaran Penjagaan Anak

Secara keseluruhannya, bayaran penjagaan anak adalah rendah. Didapati 48.6 peratus wanita yang mempunyai anak berumur kurang daripada 6 tahun tidak membuat sebarang bayaran penjagaan. Anak yang tidak memerlukan sebarang bayaran penjagaan termasuklah mereka yang dijaga oleh wanita, suami, anak yang lebih tua, ahli keluarga tinggal bersama dan ahli keluarga di tempat lain. Sementara itu, analisis juga mendapati sebanyak 21.1 peratus wanita membelanjakan kurang daripada

RM100 sebulan, diikuti 15.6 peratus wanita membelanjakan sebanyak RM100 hingga RM199 sebulan. Purata bayaran penjagaan anak sebulan adalah sebanyak RM154 (Jadual 10.10).

Merujuk jadual yang sama, di kalangan wanita yang mempunyai anak berumur kurang daripada setahun, didapati kebanyakan wanita membelanjakan antara RM100 hingga RM199 untuk bayaran penjagaan anak dalam kumpulan ini. Bayaran yang dibelanjakan tinggi sedikit mungkin disebabkan penjagaan bayi yang

memerlukan lebih perhatian dan jagaan. Bagi wanita yang mempunyai anak berumur antara 1 hingga 4 tahun, didapati kebanyakan daripada mereka membelanjakan kurang daripada RM100. Ini mungkin kerana anak yang semakin besar tidak memerlukan perhatian yang sepenuhnya, oleh itu bayaran semakin berkurang. Mengenai wanita yang tidak membuat sebarang bayaran, didapati semakin meningkat umur anak semakin tinggi peratusan yang tidak membuat sebarang bayaran untuk penjagaan, terutamanya bagi wanita yang mempunyai anak berumur 5 tahun. Keadaan ini mungkin disebabkan anak telah mampu menguruskan diri sendiri dan senang untuk dijaga. Purata bayaran adalah tertinggi bagi wanita yang mempunyai anak berumur kurang daripada satu tahun (RM170) dan terendah bagi wanita yang mempunyai anak berumur 5 tahun (RM134).

Seperti yang diketahui, kedudukan sosio-ekonomi etnik Cina adalah lebih baik jika dibandingkan dengan etnik Bumiputera, di mana etnik Cina berkemampuan untuk membuat bayaran yang lebih tinggi. Bagi etnik Cina, peratusan wanita yang membelanjakan RM200 dan ke atas adalah paling tinggi. Di kalangan wanita Bumiputera, didapati peratusan yang membelanja kurang daripada RM100 adalah tertinggi. Purata bayaran adalah lebih tinggi bagi wanita Cina (RM254) berbanding wanita Bumiputera (RM142) (Jadual 10.11).

Jadual 10.12 menunjukkan hampir dua pertiga (60.6%) daripada wanita di luar bandar tidak membuat sebarang bayaran sedangkan hanya 38.2 peratus wanita di bandar tidak berbuat demikian. Keadaan ini adalah selaras dengan aturan penjagaan anak yang telah dibincangkan sebelum ini di mana di luar bandar peratusan tertinggi adalah bagi wanita yang menjaga sendiri anak mereka dan menghantar anak kepada ahli keluarga. Purata bayaran di bandar ialah RM167 sebulan, sementara di luar bandar pula hanya RM131.

Di kalangan wanita berstatus pekerja, didapati peratusan wanita yang membelanjakan kurang daripada RM100 untuk bayaran penjagaan anak adalah paling

tinggi. Sementara itu, peratusan wanita yang tidak membuat sebarang bayaran bagi kos penjagaan anak adalah tinggi sedikit di kalangan pekerja keluarga tanpa upah dan ini bersesuaian dengan aturan penjagaan anak yang dibincangkan sebelum ini di mana kebanyakan wanita pekerja keluarga tanpa upah menjaga sendiri anak mereka di samping mendapat pertolongan anak yang lebih tua. Purata bayaran bagi wanita yang bekerja sendiri adalah yang terendah berbanding status pekerjaan yang lain (Jadual 10.13).

Analisis seterusnya adalah bayaran penjagaan mengikut aturan penjagaan anak. Di kalangan wanita yang menghantar anak ke pusat jagaan kanak-kanak, didapati hampir separuh (45.5%) daripada mereka membelanjakan antara RM100 hingga RM199. Begitu juga, di kalangan wanita yang menggunakan khidmat pembantu rumah, didapati peratusan wanita yang membelanjakan antara RM100 hingga RM199 (39.6%) adalah yang tertinggi. Purata bayaran yang dibuat bagi pembantu rumah adalah tertinggi berbanding aturan penjagaan yang lain (Jadual 10.14).

Jadual 10.10
Bayaran Penjagaan Anak Mengikut Umur Anak

Bayaran (RM)	<1	1	2	3	4	5	Jumlah
<100	16.7	27.8	17.2	17.4	22.8	26.8	21.1
100-199	26.7	18.5	14.1	15.9	8.8	8.9	15.6
200-299	11.7	9.3	9.4	7.2	10.5	5.4	8.9
300+	5.0	11.1	6.3	2.9	5.3	5.4	5.8
Tiada Bayaran	40.0	33.3	53.1	56.5	52.6	53.6	48.6
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Min Bayaran (RM)	170	159	158	140	153	134	154

Jadual 10.11
Bayaran Penjagaan Anak Mengikut Etnik

Bayaran (RM)	Bumiputera	Cina	Lain-lain
<100	22.9	7.7	6.7
100-199	16.0	15.4	-
200-299	8.2	23.1	-
300+	4.4	23.1	6.7
Tiada Bayaran	48.6	30.8	86.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0
Min Bayaran (RM)	142	254	191

Jadual 10.12
Bayaran Penjagaan Anak Mengikut Strata

Bayaran (RM)	Bandar	Luar Bandar
<100	22.5	19.4
100-199	19.4	10.6
200-299	11.0	7.1
300+	8.9	2.4
Tiada Bayaran	38.2	60.6
Jumlah	100.0	100.0
Min Bayaran (RM)	167	131

Jadual 10.13
Bayaran Penjagaan Anak Mengikut Status Pekerjaan Ibu

Bayaran (RM)	Majikan	Pekerja	Pekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah
<100	12.5	25.9	10.3	-
100-199	-	21.6	-	-
200-299	12.5	11.8	2.3	-
300+	-	8.2	-	8.3
Tiada Bayaran	75.0	32.5	87.4	91.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Min Bayaran (RM)	126	157	91	300

Jadual 10.14
Bayaran Penjagaan Anak Mengikut Aturan Penjagaan Anak

Bayaran (RM)	Suami	Anak Yang Lebih Tua	Ahli Keluarga Yang Tinggal Bersama	Ahli Keluarga Di Tempat Lain	Pembantu Rumah	Jiran	Kawan	Pusat Jagaan Kanak-kanak/Taska	Lain-lain
<100	7.4	8.0	30.8	31.4	18.9	35.3	40.0	22.7	46.7
100-199	-	-	13.8	12.9	39.6	35.3	-	45.5	6.7
200-299	-	-	3.1	11.4	26.4	23.5	20.0	13.6	13.3
300+	-	-	6.2	7.1	15.1	5.9	-	9.1	6.7
Tiada Bayaran	92.6	92.0	46.2	37.1	-	-	40.0	9.1	26.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Min Bayaran (RM)	100	10	136	149	185	151	98	156	125

10.5 Bentuk Sokongan Daripada Majikan

Wanita berkerjaya amat menitikberatkan soal penjagaan anak. Kebanyakan daripada mereka berada dalam keadaan tertekan untuk melaksanakan tugas dengan sempurna sekiranya anak menghadapi masalah. Oleh itu, majikan haruslah memainkan peranan bersama dalam menangani masalah penjagaan anak di kalangan wanita bekerja. Terdapat tiga bentuk sokongan utama yang diinginkan oleh wanita bekerja iaitu khidmat pusat penjagaan kanak-kanak di tempat kerja (47.4%), kemudahan cuti menjaga anak (25.8%), dan subsidi kos penjagaan anak (13.4%). Pusat jagaan kanak-kanak diperlukan di tempat kerja untuk memudahkan wanita menyusukan anak apabila mempunyai masa yang terluang. Di samping itu, soal keselamatan anak

lebih terjamin sekiranya dikendalikan oleh pengasuh yang berkemahiran serta terlatih. Analisis mengikut status perkahwinan mendapati hampir separuh (48.4%) daripada wanita berkahwin memerlukan pusat penjagaan kanak-kanak di tempat kerja. Sementara itu, peratusan wanita yang mengharapkan kemudahan cuti untuk menjaga anak adalah tinggi sedikit di kalangan balu/bercerai/berpisah (50.0%) berbanding mereka yang berkahwin (25.0%). Ini mungkin disebabkan ramai di antara mereka yang balu/bercerai/berpisah adalah terdiri daripada ibu tunggal yang terpaksa menjaga sendiri anak mereka (Jadual 10.15).

Jadual 10.16 menunjukkan peratusan wanita bekerja yang mengharapkan pusat jagaan kanak-kanak di tempat kerja adalah tinggi sedikit di kalangan Bumiputera (49.4%)

berbanding Cina (23.5%). Didapati wanita Cina lebih mengharapkan kemudahan cuti untuk menjaga anak berbanding wanita Bumiputera.

Kajian mendapati peratusan wanita yang mengharapkan sokongan khidmat pusat jagaan kanak-kanak daripada majikan adalah tinggi sedikit di luar bandar (48.1%)

berbanding wanita di bandar (45.0%). Keadaan yang sebaliknya didapati bagi subsidi kos penjagaan anak, di mana peratusan wanita yang mengharapkan bentuk sokongan ini adalah lebih tinggi di bandar (21.7%) berbanding di luar bandar (8.9%). Keadaan ini mungkin dipengaruhi oleh masalah kewangan yang perlu ditanggung di mana taraf ekonomi penduduk di bandar adalah lebih tinggi (Jadual 10.17).

Jadual 10.15

Bentuk Sokongan Penjagaan Anak Mengikut Status Perkahwinan

Bentuk Sokongan	Berkahwin	Balu/Berceraai/Berpisah	Jumlah
Pusat Penjagaan Kanak-kanak Di Tempat Kerja	48.4	16.7	47.4
Kemudahan Cuti Menjaga Anak	25.0	50.0	25.8
Subsidi Kos Penjagaan Anak	12.8	33.3	13.4
Waktu Kerja Anjal	11.2	-	10.8
Tempat Penyusuan Anak Di Tempat Kerja	1.1	-	1.0
Lain-lain	1.6	-	1.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 10.16

Bentuk Sokongan Penjagaan Anak Mengikut Etnik

Bentuk Sokongan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Pusat Penjagaan Kanak-kanak Di Tempat Kerja	49.4	23.5	50.0
Kemudahan Cuti Menjaga Anak	24.1	35.3	37.5
Subsidi Kos Penjagaan Anak	12.4	23.5	12.5
Waktu Kerja Anjal	11.2	17.6	-
Tempat Penyusuan Anak Di Tempat Kerja	1.2	-	-
Lain-lain	1.8	-	-
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 10.17

Bentuk Sokongan Penjagaan Anak Mengikut Strata

Bentuk Sokongan	Bandar	Luar Bandar
Pusat Penjagaan Kanak-kanak Di Tempat Kerja	45.0	48.1
Kemudahan Cuti Menjaga Anak	20.0	28.9
Subsidi Kos Penjagaan Anak	21.7	8.9
Waktu Kerja Anjal	10.0	11.9
Tempat Penyusuan Anak Di Tempat Kerja	1.7	0.7
Lain-lain	1.7	1.5
Jumlah	100.0	100.0

10.6 Sebab Utama Wanita Berhenti Kerja

Bahagian ini membincangkan sebab utama wanita berhentikerjasetelahberumahtangga. Antara sebab utama wanita berhenti kerja adalah kerana masalah penjagaan anak, hamil dan suami membantah. Secara keseluruhannya, 48.9 peratus daripada wanita yang berhenti kerja berbuat demikian adalah disebabkan masalah penjagaan anak. Di kalangan wanita yang berhenti kerja berstatus berkahwin, didapati separuh daripada mereka berhenti kerja kerana masalah penjagaan anak (Jadual 10.18).

Jadual 10.19 menunjukkan sebab utama wanita berhenti kerja mengikut umur. Analisis mendapati masalah penjagaan anak adalah sebab utama wanita berhenti kerja bagi semua kumpulan umur. Hasil analisis mendapati peratusan wanita yang mempunyai masalah penjagaan anak adalah tinggi dalam lingkungan umur 25 hingga 44 tahun, yang merupakan umur ramai wanita melahirkan anak. Namun begitu, peratusan ini menurun apabila wanita memasuki umur 45 tahun dan ke atas. Ini mungkin disebabkan ramai daripada wanita pada umur tersebut

mempunyai anak yang telah besar dan boleh berdikari. Selain itu, peratusan wanita berhenti kerja kerana suami membantah adalah tinggi sedikit di kalangan mereka yang berumur kurang 25 tahun (23.1%) dan 45-49 tahun (15.4%). Ini mungkin kerana suami memerlukan isteri untuk menguruskan hal rumahtangga sepenuhnya. Analisis juga mendapati kebanyakan wanita yang berhenti kerja kerana hamil adalah terdiri daripada mereka yang berumur kurang 35 tahun.

Analisis mengikut etnik pula mendapati masalah penjagaan anak adalah masalah utama bagi semua etnik. Didapati peratusan wanita Bumiputera yang berhenti kerja kerana mengalami masalah penjagaan anak adalah tinggi sedikit berbanding wanita Cina. Kajian juga mendapati, peratusan wanita bandar (51.9%) yang berhenti kerja kerana masalah penjagaan anak adalah lebih tinggi daripada wanita luar bandar (46.3%). Seterusnya, analisis mengikut status pekerjaan mendapati masalah penjagaan anak adalah masalah utama yang dihadapi oleh semua wanita kecuali bagi golongan majikan (Jadual 10.20, 10.21 dan 10.22).

Jadual 10.18
Sebab Utama Wanita Berhenti Kerja Mengikut Status Perkahwinan

Sebab Berhenti Kerja	Berkahwin	Balu/Bercerai/Berpisah	Jumlah
Masalah Penjagaan Anak	50.0	0.0	48.9
Suami Tak Izinkan	7.8	33.3	8.4
Tempat Kerja Jauh Dengan Tempat Tinggal	3.9	0.0	3.8
Gaji Tidak Setimpal	3.9	0.0	3.8
Masalah Kesihatan	4.7	0.0	4.6
Hamil	10.2	0.0	9.9
Tiada Minat Untuk Bekerja	3.9	0.0	3.8
Dipecat	0.8	0.0	0.8
Lain-lain	14.8	66.7	16.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 10.19
Sebab Utama Berhenti Kerja Mengikut Umur

Sebab Berhenti Kerja	<25	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Masalah Penjagaan Anak	38.5	57.1	48.1	63.3	52.4	26.9
Suami Tak Izinkan	23.1	0.0	3.7	6.7	4.8	15.4
Tempat Kerja Jauh Dengan Tempat Tinggal	0.0	0.0	7.4	0.0	4.8	7.7
Gaji Tidak Setimpal	7.7	0.0	0.0	6.7	0.0	7.7
Masalah Kesihatan	0.0	7.1	3.7	6.7	4.8	7.7
Hamil	15.4	28.6	18.5	0.0	4.8	3.8
Tiada Minat Untuk Bekerja	7.7	0.0	3.7	0.0	9.5	3.8
Dipecat	0.0	0.0	0.0	3.3	0.0	0.0
Lain-lain	7.7	7.1	14.8	13.3	19.0	26.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 10.20
Sebab Utama Berhenti Kerja Mengikut Etnik

Sebab Berhenti Kerja	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Masalah Penjagaan Anak	50.0	46.7	36.4
Suami Tak Izinkan	9.6	6.7	0.0
Tempat Kerja Jauh Dengan Tempat Tinggal	4.8	0.0	0.0
Gaji Tidak Setimpal	2.9	6.7	9.1
Masalah Kesihatan	4.8	6.7	0.0
Hamil	7.7	6.7	36.4
Tiada Minat Untuk Bekerja	3.8	0.0	9.1
Dipecat	1.0	0.0	0.0
Lain-lain	15.4	26.7	9.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 10.21
Sebab Utama Berhenti Kerja Mengikut Strata

Sebab Berhenti Kerja	Bandar	Luar Bandar
Masalah Penjagaan Anak	51.9	46.3
Suami Tak Izinkan	9.6	7.5
Tempat Kerja Jauh Dengan Tempat Tinggal	3.8	3.8
Gaji Tidak Setimpal	3.8	3.8
Masalah Kesihatan	7.7	3.8
Hamil	13.5	7.5
Tiada Minat Untuk Bekerja	3.8	3.8
Dipecat	0.0	1.3
Lain-lain	5.8	22.5
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 10.22
Sebab Utama Berhenti Kerja Mengikut Status Pekerjaan

Sebab Berhenti Kerja	Pekerja	Pekerja Sendiri	Pekerja Keluarga Tanpa Upah
Masalah Penjagaan Anak	47.9	55.6	50.0
Suami Tak Izinkan	9.2	0.0	0.0
Tempat Kerja Jauh Dengan Tempat Tinggal	4.2	0.0	0.0
Gaji Tidak Setimpal	4.2	0.0	0.0
Masalah Kesihatan	4.2	11.1	0.0
Hamil	10.1	11.1	0.0
Tiada Minat Untuk Bekerja	3.4	0.0	50.0
Dipecat	0.8	0.0	0.0
Lain-lain	16.0	22.2	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

10.7 Rumusan

Beberapa rumusan yang boleh dibuat daripada maklumat dan analisis yang dilakukan dalam bab ini. Didapati lebih separuh (51.3%) daripada wanita bekerja mempunyai anak berumur kurang daripada enam tahun yang masih memerlukan perhatian dan penjagaan. Memandangkan peratusan wanita bekerja yang mempunyai anak kecil adalah tinggi, oleh itu ianya haruslah diberikan perhatian supaya kebajikan mereka tidak akan terabai. Sementara itu, hampir 50.0 peratus daripada wanita yang berhenti kerja berbuat demikian disebabkan masalah penjagaan anak. Antara sebab lain wanita berhenti kerja adalah hamil dan suami membantah.

Terdapat empat aturan utama penjagaan anak yang menjadi pilihan wanita bekerja, iaitu menghantar anak untuk dijaga oleh ahli keluarga yang tinggal di tempat lain (19.4%), menyerahkan anak untuk dijaga oleh ahli keluarga yang tinggal bersama (18.3%), menjaga sendiri anak mereka (16.1%), dan menggunakan khidmat pembantu rumah (14.2%). Didapati hanya 1.4 peratus wanita meninggalkan anak tanpa penjagaan. Walaupun peratusan ini kecil, namun ianya perlulah diberikan perhatian dalam menangani masalah keselamatan dan kejadian kehilangan anak kecil. Di kalangan wanita Bumiputera, didapati peratusan wanita yang menghantar anak untuk dijaga oleh ahli keluarga di tempat lain adalah paling tinggi. Sementara itu, peratusan wanita Cina yang menyerahkan anak untuk dijaga oleh ahli keluarga yang tinggal bersama dan

menggunakan khidmat pembantu rumah adalah tertinggi.

Secara keseluruhannya, bayaran penjagaan anak adalah rendah. Didapati hampir separuh daripada wanita yang mempunyai anak berumur kurang daripada 6 tahun tidak membuat sebarang bayaran penjagaan. Anak yang tidak memerlukan sebarang bayaran penjagaan termasuklah mereka yang dijaga oleh wanita, suami, anak yang lebih tua, ahli keluarga tinggal bersama dan ahli keluarga di tempat lain. Purata bayaran penjagaan anak sebulan adalah sebanyak RM154. Mengenai wanita yang tidak membuat sebarang bayaran, didapati semakin meningkat umur anak semakin tinggi peratusan yang tidak membuat sebarang bayaran untuk penjagaan.

Dalam menangani masalah penjagaan anak, wanita menyatakan mereka berkehendakkan kepada pusat jagaan kanak-kanak di tempat kerja, subsidi kos penjagaan anak, dan kemudahan cuti menjaga anak daripada majikan mereka. Kemudahan-kemudahan ini amatlah penting demi memastikan wanita dapat memaksimumkan masa bersama anak dan memberikan sepenuh kasih-sayang demi melahirkan generasi kecil yang berkualiti yang bakal menjadi pewaris kepimpinan negara pada masa depan. Justeru bagi memastikan wanita terus menyumbangkan tenaga terhadap pembangunan negara, maka semua pihak perlulah bekerjasama dan memahami peranan wanita sebagai seorang isteri, ibu dan pekerja yang memerlukan sokongan daripada semua.

BAHAGIAN V : KEHIDUPAN BERKELUARGA

Bab 11

PENJAGAAN IBU
DAN BAPA

11.1 Pengenalan

Peningkatan tahap pendidikan di kalangan masyarakat dan kepesatan proses pembangunan negara telah menggalakkan migrasi penduduk. Situasi ini secara tidak langsung telah menyebabkan anak-anak dan ibu bapa tinggal berjauhan antara satu sama lain. Seterusnya keadaan ini menyebabkan hubungan kekeluargaan semakin renggang.

Isu-isu berkaitan dengan penjagaan ibu bapa yang menjadi fokus utama dalam bab ini melibatkan wanita yang pernah berkahwin berumur 15 hingga 49 tahun dan suami. Antara perkara-perkara yang dibangkitkan dalam bab ini adalah berkaitan dengan corak aturan tempat tinggal, aturan penjagaan, bantuan yang diberikan kepada ibu bapa, kekerapan wanita dan suami menziarahi kedua-dua ibu bapa, dan persepsi masing-masing mengenai aturan tempat tinggal apabila mereka mengalami peningkatan usia kelak.

Berdasarkan Jadual 11.1, didapati peratusan wanita dan suami yang masih mempunyai ibu adalah lebih tinggi daripada mereka yang masih mempunyai bapa. Hampir tiga perempat wanita dan suami masih mempunyai ibu manakala lebih sedikit daripada separuh wanita dan kurang separuh suami masih mempunyai bapa. Perbezaan peratusan mereka yang masih mempunyai ibu dan bapa adalah mungkin disebabkan oleh perbezaan jangka hayat antara lelaki dan perempuan, di mana kebiasaannya jangka hayat lelaki lebih rendah daripada perempuan. Ini menunjukkan bapa lebih ramai yang meninggal terlebih dahulu berbanding ibu.

Jadual 11.2 menunjukkan min umur ibu dan bapa bagi wanita dan suami, di mana

min umur ibu lebih rendah daripada min umur bapa. Situasi ini berlaku mungkin disebabkan kebiasaannya umur ibu adalah lebih muda jika dibandingkan dengan umur bapa. Sementara itu, min umur ibu dan bapa suami adalah lebih tinggi daripada min umur ibu dan bapa wanita. Keadaan ini juga berkaitan dengan umur, di mana umur suami lebih tinggi daripada umur wanita. Apabila umur suami lebih tinggi daripada umur wanita maka umur ibu dan bapa suami lebih tinggi daripada umur ibu dan bapa wanita.

Jadual 11.1
Peratusan Wanita Dan Suami Yang Masih Mempunyai Ibu Dan Bapa

	Wanita	Suami
Ibu	73.2	63.3
Bapa	59.1	47.9

Jadual 11.2
Min Umur Ibu Dan Bapa

	Wanita	Suami
Ibu	58.7	61.2
Bapa	62.4	64.5

11.2 Aturan Tempat Tinggal Ibu bapa

Dalam bahagian ini, wanita dan suami ditanya mengenai lokasi tempat tinggal ibu bapa mereka. Maklumat mengenai perkara ini dianalisis mengikut kawasan tempat kediaman tertentu seperti serumah, sekampung, sedaerah, senegeri, di negeri lain dan di negara lain.

11.2.1 Wanita

Berdasarkan Jadual 11.3a, didapati sebahagian kecil wanita menyatakan ibu

mahupun bapa tinggal serumah dengan mereka manakala selebihnya tinggal agak jauh daripada mereka. Peratusan wanita yang menyatakan ibu mereka tinggal serumah ialah 15.1 peratus, manakala 13.1 peratus wanita tinggal serumah dengan bapa. Sementara itu, sebahagian besar wanita tinggal sederhana dan senegeri dengan ibu mahupun bapa. Terdapat juga sebahagian kecil wanita yang menyatakan ibu mahupun bapa tinggal di negeri lain dan di negara lain. Analisis mengikut etnik mendapati peratusan wanita yang tinggal serumah dengan ibu dan bapa adalah lebih rendah bagi etnik Cina berbanding etnik yang lain. Sebaliknya, peratusan mereka yang tinggal sederhana dengan ibu mahupun bapa adalah agak tinggi di kalangan etnik ini.

Jadual 11.3b menunjukkan peratusan wanita yang menyatakan ibu dan bapa mereka tinggal di tempat tertentu mengikut strata. Didapati peratusan wanita yang menyatakan ibu mahupun bapa yang tinggal serumah dengan mereka tidak menunjukkan

perbezaan yang ketara antara bandar dan luar bandar. Sementara itu, mereka yang tinggal dalam daerah yang sama dengan ibu mahupun bapa menunjukkan peratusan yang agak tinggi di bandar. Sebaliknya, peratusan wanita yang tinggal agak jauh seperti senegeri, di negeri lain dan di negara lain dengan ibu mahupun bapa adalah lebih tinggi di bandar berbanding di luar bandar.

Corak aturan tempat tinggal adalah hampir sama bagi mereka yang bekerja mahupun yang tidak bekerja, iaitu sebahagian kecil tinggal serumah manakala selebihnya tinggal di tempat lain. Peratusan mereka yang tinggal serumah dengan ibu adalah lebih tinggi bagi yang bekerja (17.9%) berbanding yang tidak bekerja (12.5%). Sementara itu, peratusan wanita yang tinggal serumah dengan bapa adalah hampir sama bagi mereka yang bekerja mahupun yang tidak bekerja. Selain itu, peratusan mereka yang tinggal di negeri yang berlainan dengan ibu mahupun bapa agak tinggi di kalangan mereka yang tidak bekerja (Jadual 11.3c).

Jadual 11.3a
Aturan Tempat Tinggal Ibu Bapa Bagi Wanita Mengikut Etnik

	Aturan Tempat Tinggal	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Ibu	Serumah	15.3	11.8	17.6	15.1
	Sekampung	19.7	3.6	9.5	17.5
	Sedraerah	26.8	37.3	4.1	26.3
	Senegeri	28.5	28.2	6.8	27.1
	Negeri Lain	6.4	18.2	4.1	7.4
	Negara Lain	3.3	0.9	58.1	6.6
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Bapa	Serumah	13.3	8.2	16.1	13.1
	Sekampung	19.9	6.8	9.7	18.2
	Sedraerah	27.7	31.5	1.6	26.3
	Senegeri	29.9	30.1	6.5	28.4
	Negeri Lain	5.5	20.5	4.8	6.7
	Negara Lain	3.5	2.7	61.3	7.3
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 11.3b
Aturan Tempat Tinggal Ibu Bapa Bagi Wanita Mengikut Strata

	Aturan Tempat Tinggal	Bandar	Luar Bandar
Ibu	Serumah	14.2	16.2
	Sekampung	9.3	25.3
	Sedaerah	23.9	28.3
	Senegeri	32.2	22.4
	Negeri Lain	10.7	4.1
	Negara Lain	9.7	3.8
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Serumah	12.9	12.5
	Sekampung	9.7	26.0
	Sedaerah	23.9	28.5
	Senegeri	32.2	24.9
	Negeri Lain	9.9	3.5
	Negara Lain	11.5	3.5
	Jumlah	100.0	100.0

Jadual 11.3c
Aturan Tempat Tinggal Ibu Bapa Bagi Wanita Mengikut Status Guna Tenaga

	Aturan Tempat Tinggal	Bekerja	Tidak Bekerja
Ibu	Serumah	17.9	12.5
	Sekampung	16.1	12.5
	Sedaerah	25.3	24.0
	Senegeri	27.6	27.1
	Negeri Lain	8.4	14.6
	Negara Lain	4.6	9.4
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Serumah	14.2	16.2
	Sekampung	17.9	13.5
	Sedaerah	25.8	20.3
	Senegeri	29.1	27.0
	Negeri Lain	7.3	13.5
	Negara Lain	5.6	9.5
	Jumlah	100.0	100.0

11.2.2 Suami

Secara keseluruhannya, corak aturan tempat tinggal ibu dan bapa suami adalah hampir sama dengan aturan tempat tinggal ibu dan bapa wanita. Didapati sebahagian kecil suami menyatakan mereka tinggal serumah dengan ibu dan bapa manakala sebahagian besar tinggal agak berjauhan dengan mereka. Peratusan suami yang tinggal serumah dengan ibu ialah 14.1

peratus manakala peratusan suami yang tinggal serumah dengan bapa ialah 14.2 peratus. Analisis mengikut etnik mendapati peratusan suami yang tinggal serumah dengan ibu mahupun bapa agak tinggi di kalangan etnik Cina berbanding di kalangan etnik yang lain. Sementara itu, peratusan mereka yang tinggal di negeri berlainan dengan ibu mahupun bapa adalah lebih rendah bagi etnik Bumiputera (Jadual 11.4a).

Jadual 11.4b menunjukkan peratusan suami yang tinggal di kawasan tertentu berbanding dengan ibu mahupun bapa mengikut strata. Didapati peratusan suami yang tinggal serumah dengan ibu mahupun bapa tidak menunjukkan perbezaan yang ketara antara bandar dan luar bandar. Sementara itu, peratusan suami yang tinggal agak berjauhan seperti senegeri dan di negeri lain dengan ibu mahupun bapa adalah tinggi di bandar. Analisis mengikut status

bekerja seperti yang terdapat dalam Jadual 11.4c menunjukkan peratusan suami yang tinggal serumah dengan ibu mahupun bapa adalah lebih tinggi di kalangan mereka yang tidak bekerja berbanding di kalangan yang bekerja. Selain itu, peratusan mereka yang tinggal sederhana dan senegeri dengan ibu mahupun bapa menunjukkan peratusan yang agak tinggi di kalangan mereka yang bekerja.

Jadual 11.4a
Aturan Tempat Tinggal Ibu Bapa Bagi Suami Mengikut Etnik

	Aturan Tempat Tinggal	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Ibu	Serumah	12.6	30.3	5.3	14.1
	Sekampung	23.7	6.6	10.5	21.9
	Sedraerah	28.4	27.6	5.3	27.8
	Senegeri	25.4	19.7	10.5	24.5
	Negeri Lain	6.5	15.8	26.3	7.8
	Negara Lain	3.4	0.0	42.1	4.0
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Bapa	Serumah	12.9	32.7	0.0	14.2
	Sekampung	23.2	3.8	21.4	21.6
	Sedraerah	27.1	26.9	0.0	26.5
	Senegeri	27.5	21.2	7.1	26.5
	Negeri Lain	6.4	15.4	14.3	7.3
	Negara Lain	2.9	0.0	57.1	3.8
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 11.4b
Aturan Tempat Tinggal Ibu Bapa Bagi Suami Mengikut Strata

	Aturan Tempat Tinggal	Bandar	Luar Bandar
Ibu	Serumah	13.1	14.9
	Sekampung	11.9	31.0
	Sedraerah	28.8	26.9
	Senegeri	30.8	18.9
	Negeri Lain	10.6	5.3
	Negara Lain	4.8	3.0
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Serumah	12.8	15.5
	Sekampung	9.7	31.8
	Sedraerah	26.3	26.8
	Senegeri	35.6	18.8
	Negeri Lain	10.7	4.5
	Negara Lain	4.8	2.7
	Jumlah	100.0	100.0

Jadual 11.4c
Aturan Tempat Tinggal Ibu Bapa Bagi Suami Mengikut Status Guna Tenaga

	Aturan Tempat Tinggal	Bekerja	Tidak Bekerja
Ibu	Serumah	14.0	18.2
	Sekampung	21.9	22.7
	Sedaerah	27.9	22.7
	Senegeri	24.7	18.2
	Negeri Lain	7.9	4.5
	Negara Lain	3.7	13.6
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Serumah	13.9	26.7
	Sekampung	21.6	20.0
	Sedaerah	26.7	20.0
	Senegeri	26.8	13.3
	Negeri Lain	7.5	0.0
	Negara Lain	3.4	20.0
	Jumlah	100.0	100.0

11.3 Aturan Penjagaan Bagi Ibu Bapa

Selain daripada tempat tinggal, wanita dan suami juga ditanya mengenai dengan siapa ibu dan bapa masing-masing tinggal. Maklumat mengenai perkara ini hanya melibatkan wanita dan suami yang tidak tinggal serumah dengan ibu bapa. Dalam bahagian ini, aturan tempat tinggal sama ada tinggal bersendirian, dengan pasangan, dengan ahli keluarga, dengan saudara mara atau dengan bukan ahli keluarga dikaji.

11.3.1 Wanita

Berdasarkan Jadual 11.5a, didapati sebahagian besar wanita menyatakan ibu mahupun bapa tinggal dengan keluarga, diikuti tinggal dengan pasangan, tinggal bersendirian, tinggal dengan saudara mara dan tinggal dengan bukan ahli keluarga. Terdapat 76.8 peratus wanita menyatakan ibu mereka tinggal dengan keluarga, manakala 15.0 peratus mempunyai ibu yang tinggal dengan pasangan. Selain itu, terdapat hanya 4.7 peratus wanita yang menyatakan ibu mereka tinggal bersendirian. Walaupun peratusan ini kecil tetapi ia sedikit sebanyak memberi gambaran kepada kita bahawa masih terdapat ibu yang tidak mendapat penjagaan sepenuhnya daripada anak-anak mahupun keluarga. Sementara

itu, peratusan wanita yang mempunyai bapa yang tinggal dengan keluarga agak rendah sedikit daripada peratusan wanita yang mempunyai ibu yang tinggal dengan keluarga. Sementara itu, peratusan wanita yang menyatakan bapa mereka tinggal dengan pasangan agak tinggi sedikit daripada peratusan wanita yang menyatakan ibu mereka tinggal dengan pasangan. Seterusnya, corak aturan penjagaan ibu dan bapa wanita menunjukkan sebahagian besar tinggal dengan keluarga bagi semua etnik. Peratusan mereka yang mempunyai ibu mahupun bapa yang tinggal dengan keluarga adalah tinggi sedikit di kalangan etnik Cina berbanding di kalangan etnik Bumiputera. Begitu juga dengan mereka yang mempunyai ibu dan bapa yang tinggal dengan pasangan adalah lebih tinggi di kalangan etnik ini.

Analisis mengikut strata mendapati corak yang hampir sama, iaitu kebanyakan ibu mahupun bapa mereka tinggal dengan keluarga sama ada di bandar mahupun di luar bandar. Peratusan mereka yang mempunyai ibu tinggal dengan keluarga adalah lebih tinggi daripada peratusan mereka yang menyatakan bapa mereka mempunyai aturan penjagaan yang sama. Sebaliknya, peratusan mereka yang mempunyai ibu tinggal dengan pasangan

adalah lebih rendah daripada bapa yang tinggal dengan pasangan (Jadual 11.5b).

Merujuk kepada Jadual 11.5c, corak aturan penjagaan ibu bapa hampir sama bagi wanita bekerja mahupun tidak bekerja, iaitu kebanyakan ibu dan bapa mereka tinggal dengan keluarga. Peratusan wanita yang menyatakan ibu mereka tinggal dengan

keluarga adalah lebih tinggi sedikit berbanding bapa sama ada bagi mereka yang bekerja mahupun yang tidak bekerja. Sebaliknya, peratusan wanita yang mempunyai ibu yang tinggal dengan pasangan masing-masing adalah rendah sedikit berbanding bapa yang tinggal dengan pasangan bagi wanita yang bekerja mahupun yang tidak bekerja.

Jadual 11.5a
Aturan Penjagaan Ibu Bapa Bagi Wanita Mengikut Etnik

	Aturan Penjagaan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Ibu	Sendirian	5.0	3.1	3.3	4.7
	Pasangan	14.7	17.7	15.0	15.0
	Dengan Keluarga	77.0	76.0	75.0	76.8
	Dengan Saudara-Mara	2.2	1.0	6.7	2.4
	Lain-lain	1.1	2.1	0.0	1.1
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Bapa	Sendirian	5.2	1.5	7.8	5.1
	Pasangan	19.4	24.2	15.7	19.6
	Dengan Keluarga	69.3	71.2	66.7	69.3
	Dengan Saudara-Mara	2.2	0.0	9.8	2.5
	Lain-lain	3.9	3.0	0.0	3.5
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 11.5b
Aturan Penjagaan Ibu Bapa Bagi Wanita Mengikut Strata

	Aturan Penjagaan	Bandar	Luar Bandar
Ibu	Sendirian	4.0	5.5
	Pasangan	15.3	14.8
	Dengan Keluarga	75.2	78.1
	Dengan Saudara-Mara	3.8	1.0
	Dengan Bukan Ahli Keluarga	1.7	0.6
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Sendirian	4.8	5.1
	Pasangan	20.5	18.8
	Dengan Keluarga	68.0	70.4
	Dengan Saudara-Mara	3.7	1.7
	Dengan Bukan Ahli Keluarga	2.9	4.1
	Jumlah	100.0	100.0

Jadual 11.5c
Aturan Penjagaan Ibu Bapa Bagi Wanita Mengikut Status Guna Tenaga

	Aturan Penjagaan	Bekerja	Tidak Bekerja
Ibu	Sendirian	6.6	0.0
	Pasangan	16.6	18.6
	Dengan Keluarga	74.7	73.3
	Dengan Saudara-Mara	0.9	4.7
	Dengan Bukan Ahli Keluarga	1.3	3.5
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Sendirian	5.8	3.2
	Pasangan	22.8	25.8
	Dengan Keluarga	67.2	62.9
	Dengan Saudara-Mara	1.5	1.6
	Dengan Bukan Ahli Keluarga	2.7	6.5
	Jumlah	100.0	100.0

11.3.2 Suami

Aturan penjagaan ibu bapa suami adalah hampir sama dengan aturan penjagaan ibu bapa wanita, di mana sebahagian besar mereka mempunyai ibu bapa yang tinggal dengan keluarga. Secara keseluruhannya, peratusan suami yang mempunyai ibu yang tinggal dengan keluarga adalah 76.0 peratus. Selain itu, terdapat 14.0 peratus suami yang menyatakan ibu mereka tinggal dengan pasangan. Sementara itu, terdapat hanya 6.5 peratus daripada suami yang mempunyai ibu yang tinggal bersendirian. Aturan penjagaan bapa suami hampir sama dengan aturan penjagaan ibu mereka. Namun, peratusan mereka yang menyatakan bapa mereka tinggal dengan keluarga agak rendah sedikit berbanding mereka yang menyatakan ibu tinggal dengan keluarga. Sementara itu, peratusan suami yang mempunyai bapa yang tinggal dengan pasangan adalah lebih tinggi sedikit daripada peratusan suami yang menyatakan ibu mereka tinggal dengan pasangan masing-masing. Analisis mengikut etnik mendapati sebahagian besar suami menyatakan ibu dan bapa mereka tinggal dengan keluarga bagi semua etnik. Peratusan mereka yang menyatakan ibu tinggal dengan keluarga adalah hampir sama bagi semua etnik. Di samping itu, peratusan mereka yang mempunyai ibu tinggal dengan pasangan adalah lebih rendah berbanding dengan bapa yang tinggal dengan pasangan bagi semua etnik. Semua maklumat ini terdapat dalam Jadual 11.6a.

Jadual 11.6b menunjukkan peratusan suami yang mempunyai ibu mahupun bapa mengikut aturan penjagaan dan strata. Didapati sebahagian besar suami menyatakan ibu mahupun bapa tinggal dengan keluarga sama ada di bandar mahupun di luar bandar. Namun begitu, peratusan mereka yang mempunyai ibu mahupun bapa tinggal dengan keluarga adalah lebih tinggi sedikit di kalangan mereka di bandar berbanding di kalangan mereka di luar bandar. Sementara itu, peratusan suami yang mempunyai ibu tinggal dengan pasangan adalah hampir sama antara bandar dan luar bandar. Begitu juga dengan corak peratusan mereka yang mempunyai bapa tinggal dengan pasangan.

Jadual 11.6c menunjukkan sebahagian besar suami sama ada yang bekerja mahupun yang tidak bekerja menyatakan ibu bapa mereka tinggal dengan keluarga. Peratusan suami yang menyatakan ibu mereka tinggal dengan keluarga adalah 76.3 peratus bagi mereka yang bekerja dan 66.7 peratus bagi mereka yang tidak bekerja. Sementara itu, terdapat sebahagian suami yang menyatakan ibu mereka tinggal dengan pasangan. Peratusan suami yang mempunyai ibu tinggal dengan pasangan adalah agak tinggi sedikit di kalangan mereka yang tidak bekerja. Corak aturan penjagaan bapa suami pula adalah hampir sama dengan aturan penjagaan ibu.

Jadual 11.6a
Aturan Penjagaan Ibu Bapa Bagi Suami Mengikut Etnik

	Aturan Penjagaan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Ibu	Sendirian	6.2	9.4	5.6	6.5
	Pasangan	14.3	7.5	22.2	14.0
	Dengan Keluarga	76.3	75.5	66.7	76.0
	Dengan Saudara-Mara	1.9	7.5	5.6	2.4
	Lain-lain	1.2	0.0	0.0	1.1
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Bapa	Sendirian	4.9	8.6	7.1	5.2
	Pasangan	19.8	11.4	35.7	19.7
	Dengan Keluarga	71.8	74.3	50.0	71.3
	Dengan Saudara-Mara	1.6	5.7	7.1	2.1
	Lain-lain	1.9	0.0	0.0	1.7
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 11.6b
Aturan Penjagaan Ibu Bapa Bagi Suami Mengikut Strata

	Aturan Penjagaan	Bandar	Luar Bandar
Ibu	Sendirian	4.7	8.2
	Pasangan	12.8	15.2
	Dengan Keluarga	78.2	73.9
	Dengan Saudara-Mara	3.2	1.6
	Dengan Bukan Ahli Keluarga	1.2	1.1
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Sendirian	5.2	5.3
	Pasangan	19.0	20.3
	Dengan Keluarga	71.8	70.8
	Dengan Saudara-Mara	2.8	1.4
	Dengan Bukan Ahli Keluarga	1.2	2.1
	Jumlah	100.0	100.0

Jadual 11.6c
Aturan Penjagaan Ibu Bapa Bagi Suami Mengikut Status Guna Tenaga

	Aturan Penjagaan	Bekerja	Tidak Bekerja
Ibu	Sendirian	6.5	5.6
	Pasangan	14.0	16.7
	Dengan Keluarga	76.3	66.7
	Dengan Saudara-Mara	2.2	11.1
	Dengan Bukan Ahli Keluarga	1.2	0.0
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Sendirian	5.4	0.0
	Pasangan	19.5	27.3
	Dengan Keluarga	71.5	63.6
	Dengan Saudara-Mara	1.9	9.1
	Dengan Bukan Ahli Keluarga	1.7	0.0
	Jumlah	100.0	100.0

11.4 Bantuan Ekonomi Yang Diberikan Kepada Ibu Bapa

Dalam bahagian ini, kita akan membincangkan mengenai bantuan yang diberikan oleh wanita dan suami kepada ibu bapa masing-masing sama ada dalam bentuk wang, benda atau kedua-duanya bagi mereka yang tidak tinggal serumah dengan ibu bapa. Jangkamasa yang dikaji adalah 3 bulan sebelum kajian ini dijalankan.

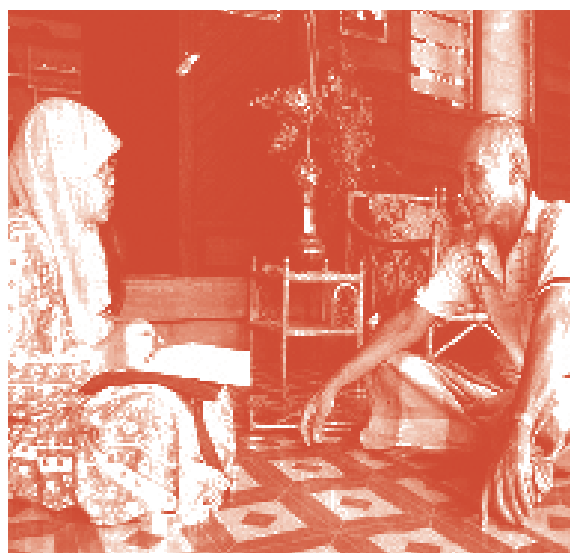
59.4 peratus di luar bandar. Sementara itu, peratusan mereka yang pernah memberi bantuan kepada bapa pula ialah 62.5 peratus di bandar dan 57.2 peratus di luar bandar (Jadual 11.7b). Selain itu, peratusan wanita yang pernah memberi bantuan kepada ibu mahupun bapa adalah lebih tinggi di kalangan mereka yang bekerja berbanding di kalangan mereka yang tidak bekerja (Jadual 11.7c).

11.4.1 Status Pemberian Bantuan

(a) Wanita

Secara keseluruhannya, sebahagian besar wanita pernah memberi bantuan kepada ibu bapa mereka. Terdapat 63.3 peratus wanita menyatakan mereka pernah memberi bantuan kepada ibu, manakala 59.8 peratus pernah memberi bantuan kepada bapa. Peratusan wanita yang pernah memberi bantuan kepada ibu mahupun bapa adalah agak rendah di kalangan etnik Bumiputera berbanding di kalangan etnik yang lain (Jadual 11.7a).

Analisis mengikut strata mendapati wanita yang pernah memberi bantuan kepada ibu adalah tinggi di kalangan mereka di bandar berbanding di luar bandar. Peratusan mereka yang pernah memberi bantuan kepada ibu ialah 67.4 peratus di bandar dan

Jadual 11.7a
Status Pemberian Bantuan Wanita Kepada Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan
Sebelum Kajian Mengikut Etnik

	Status Pemberian Bantuan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Ibu	Pernah	62.9	69.1	60.0	63.3
	Tidak Pernah	37.1	30.9	40.0	36.7
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Bapa	Pernah	58.8	69.7	60.0	59.8
	Tidak Pernah	41.2	30.3	40.0	40.2
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 11.7b
Status Pemberian Bantuan Wanita Kepada Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan
Sebelum Kajian Mengikut Strata

	Status Pemberian Bantuan	Bandar	Luar Bandar
Ibu	Pernah	67.4	59.4
	Tidak Pernah	32.6	40.6
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Pernah	62.5	57.2
	Tidak Pernah	37.5	42.8
	Jumlah	100.0	100.0

Jadual 11.7c
Status Pemberian Bantuan Wanita Kepada Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan
Sebelum Kajian Mengikut Status Guna Tenaga

	Status Pemberian Bantuan	Bekerja	Tidak Bekerja
Ibu	Pernah	73.2	58.8
	Tidak Pernah	26.8	41.2
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Pernah	69.4	58.1
	Tidak Pernah	30.6	41.9
	Jumlah	100.0	100.0

(b) Suami

Merujuk kepada Jadual 11.8a, kebanyakan suami pernah memberi bantuan kepada ibu dan bapa. Terdapat 69.7 peratus suami pernah memberi bantuan kepada ibu dan 66.8 peratus kepada bapa dalam tempoh 3 bulan sebelum kajian. Selain itu, peratusan suami yang pernah memberi bantuan kepada ibu dan bapa adalah lebih tinggi di kalangan etnik Bumiputera berbanding etnik yang lain.

Analisis mengikut strata mendapati peratusan suami yang pernah memberi bantuan kepada ibu mahupun bapa adalah lebih tinggi di kalangan mereka di bandar berbanding di kalangan mereka di luar bandar. Peratusan mereka yang pernah memberi bantuan kepada ibu ialah 74.1 peratus di bandar dan 65.6 peratus di luar bandar. Sementara itu, peratusan mereka yang pernah memberi bantuan kepada bapa ialah 71.7 dan 62.3 peratus masing-masing

di bandar dan di luar bandar (Jadual 11.8b). Selain itu, peratusan suami yang pernah memberi bantuan kepada ibu mahupun

bapa adalah lebih tinggi di kalangan mereka yang bekerja berbanding yang tidak bekerja (Jadual 11.8c).

Jadual 11.8a
Status Pemberian Bantuan Suami Kepada Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Etnik

	Status Pemberian Bantuan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Ibu	Pernah	70.6	62.3	61.1	69.7
	Tidak Pernah	29.4	37.7	38.9	30.3
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Bapa	Pernah	66.9	65.7	64.3	66.8
	Tidak Pernah	33.1	34.3	35.7	33.2
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 11.8b
Status Pemberian Bantuan Suami Kepada Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Strata

	Status Pemberian Bantuan	Bandar	Luar Bandar
Ibu	Pernah	74.1	65.6
	Tidak Pernah	25.9	34.4
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Pernah	71.7	62.3
	Tidak Pernah	28.3	37.7
	Jumlah	100.0	100.0

Jadual 11.8c
Status Pemberian Bantuan Suami Kepada Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Status Guna Tenaga

	Status Pemberian Bantuan	Bekerja	Tidak Bekerja
Ibu	Pernah	70.0	61.1
	Tidak Pernah	30.0	38.9
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Pernah	66.9	63.6
	Tidak Pernah	33.1	36.4
	Jumlah	100.0	100.0

11.4.2 Jenis Bantuan Yang Diberi

(a) Wanita

Secara keseluruhannya, 58.9 peratus wanita memberi bantuan kewangan, 30.6 peratus memberi bantuan berbentuk wang dan benda, dan 10.5 peratus memberi bantuan berbentuk benda kepada ibu mereka. Terdapat corak yang hampir sama bagi wanita yang memberi jenis-jenis bantuan tersebut kepada bapa. Mengikut etnik pula, peratusan mereka yang memberi bantuan berbentuk wang kepada ibu adalah hampir sama antara etnik Bumiputera dan etnik Cina. Begitu juga bagi mereka yang memberi bantuan dalam bentuk yang lain. Sementara itu, peratusan mereka yang memberi bantuan kewangan kepada bapa menunjukkan peratusan yang lebih rendah di kalangan etnik Bumiputera berbanding etnik Cina. Begitu juga dengan mereka yang memberi bantuan dalam kedua-dua bentuk,

iaitu wang dan benda. Namun begitu, mereka yang memberi bantuan berbentuk benda kepada bapa adalah lebih tinggi di kalangan etnik Bumiputera berbanding di kalangan etnik Cina (Jadual 11.9a).

Analisis mengikut strata mendapati peratusan wanita yang memberi bantuan kewangan kepada ibu agak tinggi di kalangan mereka di bandar berbanding di luar bandar. Namun begitu, peratusan mereka yang memberi bantuan berbentuk benda adalah agak tinggi di kalangan mereka di luar bandar berbanding di bandar (Jadual 11.9b). Mengikut status bekerja pula, didapati mereka yang memberi bantuan berbentuk wang dan benda kepada ibu tidak menunjukkan perbezaan yang ketara antara mereka yang tidak bekerja dan mereka yang bekerja. Sementara itu, peratusan mereka yang memberi bantuan tersebut kepada bapa adalah lebih tinggi di kalangan mereka yang bekerja berbanding mereka yang tidak bekerja (Jadual 11.9c).

Jadual 11.9a
Jenis Bantuan Yang Diberikan Wanita Kepada Ibu Bapa Mengikut Etnik

	Jenis Bantuan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Ibu	Wang	58.6	58.2	63.9	58.9
	Benda	10.9	7.5	11.1	10.5
	Wang dan Benda	30.5	34.3	25.0	30.6
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Bapa	Wang	59.2	67.4	67.7	60.5
	Benda	11.8	0.0	9.7	10.5
	Wang dan Benda	29.0	32.6	22.6	28.9
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 11.9b
Jenis Bantuan Yang Diberikan Wanita Kepada Ibu Bapa Mengikut Strata

	Jenis Bantuan	Bandar	Luar Bandar
Ibu	Wang	62.5	55.0
	Benda	7.6	13.7
	Wang dan Benda	30.0	31.3
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Wang	64.8	56.5
	Benda	6.8	13.9
	Wang dan Benda	28.4	29.5
	Jumlah	100.0	100.0

Jadual 11.9c
Jenis Bantuan Yang Diberikan Wanita Kepada Ibu Bapa Mengikut Status Guna Tenaga

	Jenis Bantuan	Bekerja	Tidak Bekerja
Ibu	Wang	60.9	66.0
	Benda	9.8	6.0
	Wang dan Benda	29.4	28.0
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Wang	61.9	75.0
	Benda	9.4	8.3
	Wang dan Benda	28.7	16.7
	Jumlah	100.0	100.0

(b) Suami

Merujuk kepada Jadual 11.10a, terdapat 59.8 peratus suami yang memberi bantuan berbentuk wang, 30.8 peratus yang memberi bantuan berbentuk wang dan benda, dan hanya 9.5 peratus yang memberi bantuan berbentuk benda kepada ibu mereka. Corak peratusan suami yang memberi bantuan kepada bapa juga hampir sama dengan ibu. Analisis mengikut etnik pula mendapati peratusan suami yang memberi kedua-dua bentuk bantuan, iaitu wang dan benda, kepada ibu adalah hampir sama bagi etnik Bumiputera dan etnik Cina. Sebaliknya, peratusan mereka yang memberi bantuan dalam jenis yang sama kepada bapa lebih tinggi sedikit di kalangan etnik Cina berbanding etnik Bumiputera. Sementara itu, suami yang memberi bantuan berbentuk benda kepada ibu mahupun bapa menunjukkan peratusan yang lebih tinggi di kalangan etnik Bumiputera berbanding etnik Cina.

Jadual 11.10b menunjukkan peratusan suami yang memberi bantuan dalam bentuk tertentu kepada ibu mahupun bapa mengikut strata. Didapati peratusan suami yang memberi bantuan berbentuk wang kepada ibu mahupun bapa adalah lebih tinggi di bandar berbanding di luar bandar. Sebaliknya, peratusan mereka yang memberi bantuan berbentuk wang kepada ibu mahupun bapa adalah lebih tinggi di luar bandar berbanding di bandar. Analisis mengikut status bekerja pula mendapati peratusan suami yang memberi bantuan kewangan kepada ibu adalah lebih tinggi di kalangan mereka yang bekerja berbanding di kalangan mereka yang tidak bekerja. Sebaliknya, peratusan suami yang memberi bantuan kewangan kepada bapa adalah lebih tinggi di kalangan mereka yang tidak bekerja berbanding di kalangan mereka yang bekerja (Jadual 11.10c).

Jadual 11.10a
Jenis Bantuan Yang Diberikan Suami Kepada Ibu Bapa Mengikut Etnik

	Jenis Bantuan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Ibu	Wang	59.2	63.6	72.7	59.8
	Benda	10.2	3.0	0.0	9.5
	Wang dan Benda	30.7	33.3	27.3	30.8
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Bapa	Wang	58.3	56.5	88.9	59.0
	Benda	9.9	4.3	0.0	9.3
	Wang dan Benda	31.8	39.1	11.1	31.7
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 11.10b
Jenis Bantuan Yang Diberikan Suami Kepada Ibu Bapa Mengikut Strata

	Jenis Bantuan	Bandar	Luar Bandar
Ibu	Wang	63.5	55.6
	Benda	6.3	12.9
	Wang dan Benda	30.2	31.5
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Wang	63.1	54.5
	Benda	5.6	13.1
	Wang dan Benda	31.3	32.4
	Jumlah	100.0	100.0

Jadual 11.10c
Jenis Bantuan Yang Diberikan Suami Kepada Ibu Bapa Mengikut Status Guna Tenaga

	Jenis Bantuan	Bekerja	Tidak Bekerja
Ibu	Wang	60.1	45.5
	Benda	9.5	9.1
	Wang dan Benda	30.5	45.5
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Wang	58.7	71.4
	Benda	9.5	0.0
	Wang dan Benda	31.8	28.6
	Jumlah	100.0	100.0

11.5 Menziarahi Ibu Bapa

Bahagian ini membincangkan kekerapan wanita dan suami menziarahi ibu bapa mereka dalam tempoh 3 bulan sebelum kajian. Dalam kajian ini analisis dibuat mengikut kekerapan, daripada tidak pernah langsung menziarahi ibu bapa, 1 hingga 3 kali, 4 hingga 6 kali, hingga kepada 7 kali dan lebih, dalam tempoh 3 bulan sebelum temubual dijalankan.

11.5.1 Wanita

Secara keseluruhannya, kebanyakan wanita menziarahi ibu mahupun bapa lebih daripada 7 kali dalam tempoh 3 bulan sebelum kajian. Seterusnya, peratusan mereka yang menziarahi ibu mahupun bapa antara 1 hingga 3 kali dalam tempoh tersebut juga agak tinggi. Sementara itu, mereka yang menziarahi ibu mahupun bapa antara 4 hingga 6 kali menunjukkan peratusan yang

agak kecil. Namun begitu, masih terdapat hampir satu perempat wanita yang tidak pernah menziarahi ibu mahupun bapa dalam tempoh tersebut. Analisis mengikut etnik pula mendapati kebanyakan wanita kerap menziarahi ibu mahupun bapa, iaitu lebih daripada 7 kali, bagi semua etnik. (Jadual 11.11a).

Analisis mengikut strata mendapati peratusan wanita yang menziarahi ibu mahupun bapa lebih daripada 7 kali lebih tinggi di luar bandar berbanding di bandar. Sementara itu, peratusan wanita yang menziarahi ibu antara 1 hingga 3 kali tidak menunjukkan perbezaan ketara antara bandar dan luar bandar. Sebaliknya, mereka yang menziarahi bapa mengikut kekerapan tersebut menunjukkan peratusan yang lebih tinggi di luar bandar berbanding di bandar. (Jadual 11.11b).

Jadual 11.11c menunjukkan peratusan

wanita yang menziarahi ibu mahupun bapa lebih daripada 7 kali adalah lebih tinggi di kalangan mereka yang bekerja berbanding di kalangan mereka yang tidak bekerja. Sementara itu, mereka yang menziarahi ibu mahupun bapa antara 1 hingga 3 kali dalam tempoh 3 bulan sebelum kajian tidak

menunjukkan perbezaan yang ketara antara yang bekerja dan yang tidak bekerja. Selain itu, peratusan mereka yang tidak pernah menziarahi ibu mahupun bapa dalam tempoh tersebut adalah lebih tinggi di kalangan mereka yang tidak bekerja.

Jadual 11.11a
Kekerapan Wanita Menziarahi Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Etnik

	Kekerapan Menziarahi Ibu Bapa	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Ibu	Tidak Pernah	20.0	24.7	66.1	23.3
	1-3 Kali	31.1	25.8	20.3	29.9
	4-6 Kali	7.4	11.3	3.4	7.5
	7 Kali Dan Lebih	41.6	38.1	10.2	39.3
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Bapa	Tidak Pernah	22.0	29.9	64.7	25.4
	1-3 Kali	32.7	28.4	21.6	31.6
	4-6 Kali	8.0	7.5	3.9	7.7
	7 Kali Dan Lebih	37.2	34.3	9.8	35.2
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 11.11b
Kekerapan Wanita Menziarahi Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian Mengikut Strata

	Kekerapan Menziarahi Ibu Bapa	Bandar	Luar Bandar
Ibu	Tidak Pernah	30.1	16.8
	1-3 Kali	29.2	30.7
	4-6 Kali	7.9	7.2
	7 Kali Dan Lebih	32.8	45.3
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Tidak Pernah	34.1	17.5
	1-3 Kali	28.8	34.1
	4-6 Kali	7.7	7.7
	7 Kali Dan Lebih	29.3	40.6
	Jumlah	100.0	100.0

Jadual 11.11c
Kekerapan Wanita Menziarahi Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan Sebelum Kajian
Mengikut Status Guna Tenaga

	Kekerapan Menziarahi Ibu Bapa	Bekerja	Tidak Bekerja
Ibu	Tidak Pernah	23.5	29.1
	1-3 Kali	24.8	26.7
	4-6 Kali	7.8	5.8
	7 Kali Dan Lebih	43.9	38.4
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Tidak Pernah	23.1	35.5
	1-3 Kali	26.2	27.4
	4-6 Kali	8.5	4.8
	7 Kali Dan Lebih	42.3	32.3
	Jumlah	100.0	100.0

11.5.2 Suami

Jadual 11.12a menunjukkan peratusan suami yang menziarahi ibu mahupun bapa mengikut kekerapan tertentu dan etnik. Didapati 43.3 peratus suami pernah menziarahi ibu lebih daripada 7 kali dalam tempoh 3 bulan sebelum kajian. Sementara itu, terdapat 30.0 peratus suami menziarahi ibu antara 1 hingga 3 kali manakala 6.2 peratus menziarahi ibu antara 4 hingga 6 kali dalam tempoh tersebut. Terdapat juga suami yang tidak pernah menziarahi ibu, iaitu sebanyak 20.4 peratus. Corak peratusan suami yang menziarahi bapa mengikut kekerapan tertentu juga hampir sama dengan ibu. Analisis mengikut etnik pula mendapati peratusan mereka yang menziarahi ibu mahupun bapa lebih daripada 7 kali dalam tempoh tersebut adalah lebih tinggi di kalangan etnik Bumiputera berbanding etnik Cina. Sebaliknya, peratusan mereka yang menziarahi ibu mahupun bapa adalah lebih tinggi di di kalangan etnik Cina berbanding etnik Bumiputera.

Merujuk kepada Jadual 11.12b, didapati peratusan suami yang menziarahi ibu mahupun bapa lebih daripada 7 kali adalah lebih tinggi di kalangan mereka di luar bandar berbanding di bandar. Sebaliknya, mereka yang menziarahi ibu mahupun bapa antara 1 hingga 3 kali menunjukkan peratusan yang agak tinggi di bandar. Analisis mengikut status bekerja pula mendapati peratusan

mereka yang menziarahi ibu mahupun bapa lebih daripada 7 kali adalah lebih tinggi di kalangan mereka yang bekerja berbanding di kalangan mereka yang tidak bekerja. Sebaliknya, peratusan mereka yang menziarahi ibu mahupun bapa antara 1 hingga 3 kali adalah lebih tinggi di kalangan mereka yang bekerja berbanding di kalangan mereka yang tidak bekerja (Jadual 11.12c).

Jadual 11.12a
Kekerapan Suami Menziarahi Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan
Sebelum Kajian Mengikut Etnik

	Kekerapan Menziarahi Ibu Bapa	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Ibu	Tidak Pernah	19.2	17.3	72.2	20.4
	1-3 Kali	29.2	42.3	22.2	30.0
	4-6 Kali	6.6	3.8	0.0	6.2
	7 Kali Dan Lebih	45.0	36.5	5.6	43.3
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Bapa	Tidak Pernah	19.7	25.7	64.3	21.3
	1-3 Kali	29.7	34.3	21.4	29.8
	4-6 Kali	6.6	5.7	0.0	6.4
	7 Kali Dan Lebih	44.0	34.3	14.3	42.6
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 11.12b
Kekerapan Suami Menziarahi Ibu Bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan
Sebelum Kajian Mengikut Strata

	Kekerapan Menziarahi Ibu Bapa	Bandar	Luar Bandar
Ibu	Tidak Pernah	22.6	18.1
	1-3 Kali	35.3	25.2
	4-6 Kali	5.3	7.1
	7 Kali Dan Lebih	36.8	49.6
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Tidak Pernah	24.9	17.8
	1-3 Kali	36.9	23.5
	4-6 Kali	6.4	6.4
	7 Kali Dan Lebih	31.7	52.3
	Jumlah	100.0	100.0

Jadual 11.12c
Kekerapan Suami Menziarahi Ibu bapa Bagi Tempoh Tiga Bulan
Sebelum Kajian Mengikut Status Guna Tenaga

	Kekerapan Menziarahi Ibu Bapa	Bekerja	Tidak Bekerja
Ibu	Tidak Pernah	20.2	27.8
	1-3 Kali	29.9	33.3
	4-6 Kali	6.4	0.0
	7 Kali Dan Lebih	43.5	38.9
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Tidak Pernah	21.0	36.4
	1-3 Kali	29.8	27.3
	4-6 Kali	6.5	0.0
	7 Kali Dan Lebih	42.7	36.4
	Jumlah	100.0	100.0

11.6 Pengharapan Menjelang Tua

Dalam kajian ini juga wanita dan suami telah ditanya tentang harapan mereka mengenai aturan tempat tinggal apabila mereka mencecah usia warga emas. Perbandingan antara wanita dan suami dapat dilihat dalam hal harapan mereka apabila tua nanti.

11.6.1 Wanita

Jadual 11.13a menunjukkan peratusan wanita mengikut persepsi aturan tempat tinggal apabila tua dan etnik. Didapati sebahagian besar wanita ingin tinggal bersama dengan anak/cucu apabila mereka tua kelak. Selain itu, terdapat hampir satu perlimawanitaakaninggaldenganpasangan, manakala terdapat segelintir daripada mereka yang akan tinggal dengan saudara mara dan tinggal bersendirian. Analisis mengikut etnik pula mendapati peratusan mereka yang akan tinggal dengan anak/cucu adalah rendah di kalangan etnik Cina berbanding di kalangan etnik Bumiputera.

Sementara itu, peratusan mereka yang akan tinggal dengan pasangan jauh lebih rendah di kalangan etnik Bumiputera berbanding di kalangan etnik Cina.

Jadual 11.13b menunjukkan peratusan wanita mengikut persepsi aturan tempat tinggal menjelang tua dan strata. Peratusan mereka yang ingin tinggal dengan anak/cucu apabila tua adalah lebih tinggi di kalangan mereka di luar bandar jika dibandingkan dengan mereka di bandar. Sementara itu, peratusan wanita yang akan tinggal bersendirian apabila tua kelak tidak menunjukkan perbezaan yang ketara antara bandar dan luar bandar. Analisis mengikut status bekerja pula mendapati peratusan wanita yang akan tinggal dengan anak/cucu adalah lebih tinggi di kalangan mereka yang tidak bekerja berbanding mereka yang bekerja. Sementara itu, peratusan wanita yang ingin tinggal bersendirian tidak menunjukkan perbezaan yang ketara antara mereka yang bekerja dan tidak bekerja (Jadual 11.13c).

Jadual 11.13a
Persepsi Wanita Tentang Aturan Tempat Tinggal Menjelang Tua Mengikut Etnik

Aturan Tempat Tinggal	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Tinggal Sendirian	4.7	6.3	1.0	4.6
Tinggal Dengan Suami	16.7	32.2	16.8	18.1
Tinggal Bersama Anak/ Cucu	74.4	58.0	76.2	73.0
Tinggal Bersama Saudara Mara	0.9	0.0	1.0	0.8
Tinggal Dengan Rakan/Jiran	3.3	3.5	5.0	3.4
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 11.13b
Persepsi Wanita Tentang Aturan Tempat Tinggal Menjelang Tua Mengikut Strata

Aturan Tempat Tinggal	Bandar	Luar Bandar
Tinggal Sendirian	6.1	3.3
Tinggal Dengan Suami	19.5	17.0
Tinggal Bersama Anak/ Cucu	70.1	75.6
Tinggal Bersama Saudara Mara	0.8	1.0
Tinggal Dengan Rakan/Jiran	3.6	3.1
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 11.13c
Persepsi Wanita Tentang Aturan Tempat Tinggal Menjelang Tua
Mengikut Status Guna Tenaga

Aturan Tempat Tinggal	Bekerja	Tidak Bekerja
Tinggal Sendirian	6.5	6.2
Tinggal Dengan Suami	22.1	16.4
Tinggal Bersama Anak/ Cucu	67.4	74.0
Tinggal Bersama Saudara Mara	0.6	0.0
Tinggal Dengan Rakan/Jiran	3.4	3.4
Jumlah	100.0	100.0

11.6.2 Suami

Corak suami yang akan tinggal dengan individu tertentu apabila tua tidak menunjukkan perbezaan dengan wanita, di mana sebahagian besar ingin tinggal dengan anak/cucu. Ini diikuti dengan mereka yang ingin tinggal dengan pasangan, tinggal bersendirian, tinggal dengan rakan/jiran, dan tinggal dengan saudara mara. Analisis mengikut etnik mendapati peratusan mereka yang ingin tinggal dengan anak/cucu adalah rendah di kalangan etnik Cina berbanding etnik Bumiputera. Sebaliknya, suami yang ingin tinggal dengan pasangan menunjukkan peratusan yang rendah di kalangan etnik Bumiputera berbanding etnik Cina (Jadual 11.14a).

Merujuk kepada Jadual 11.14b, didapati peratusan suami yang akan tinggal dengan

anak/cucu apabila tua kelak adalah lebih tinggi di kalangan mereka di luar bandar berbanding di bandar. Sementara itu, peratusan suami yang ingin tinggal dengan isteri pula tidak menunjukkan perbezaan yang ketara antara bandar dan luar bandar. Begitu juga dengan peratusan suami yang akan tinggal bersendirian, tinggal dengan saudara mara, dan tinggal dengan jiran atau rakan tidak menunjukkan perbezaan yang ketara antara bandar dan luar bandar. Analisis mengikut status bekerja mendapati peratusan suami yang akan tinggal dengan anak/cucu adalah lebih tinggi di kalangan mereka yang bekerja berbanding yang tidak bekerja. Sebaliknya, peratusan mereka yang akan tinggal dengan isteri adalah tinggi sedikit di kalangan mereka yang tidak bekerja berbanding mereka bekerja (Jadual 11.14c).

Jadual 11.14a
Persepsi Suami Tentang Aturan Tempat Tinggal Menjelang Tua
Mengikut Etnik

Aturan Tempat Tinggal	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Tinggal Sendirian	5.6	5.2	0.0	5.4
Tinggal Dengan Isteri	18.7	38.5	20.0	20.7
Tinggal Bersama Anak/ Cucu	72.7	51.9	77.1	70.7
Tinggal Bersama Saudara Mara	0.4	1.5	0.0	0.5
Tinggal Dengan Rakan/Jiran	2.6	3.0	2.9	2.6
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 11.14b
Persepsi Suami Tentang Aturan Tempat Tinggal Menjelang Tua
Mengikut Strata

Aturan Tempat Tinggal	Bandar	Luar Bandar
Tinggal Sendirian	5.7	5.2
Tinggal Dengan Isteri	21.5	20.1
Tinggal Bersama Anak/ Cucu	68.6	72.4
Tinggal Bersama Saudara Mara	0.7	0.4
Tinggal Dengan Rakan/Jiran	3.6	1.8
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 11.14c
Persepsi Suami Tentang Aturan Tempat Tinggal Menjelang Tua
Mengikut Status Guna Tenaga

Aturan Tempat Tinggal	Bekerja	Tidak Bekerja
Tinggal Sendirian	5.5	3.7
Tinggal Dengan Isteri	20.3	29.6
Tinggal Bersama Anak/ Cucu	71.0	63.0
Tinggal Bersama Saudara Mara	0.6	0.0
Tinggal Dengan Rakan/Jiran	2.6	3.7
Jumlah	100.0	100.0

11.7 Rumusan

Antara penemuan yang diperoleh dalam bahagian ini adalah sebahagian besar wanita dan suami tinggal berjauhan dengan ibu mahupun bapa mereka. Mereka yang tinggal agak berjauhan seperti sedaerah dan senegeri menunjukkan peratusan yang agak tinggi berbanding aturan tempat tinggal yang lain. Mengikut strata pula, didapati mereka yang mempunyai ibu mahupun bapa yang tinggal sedaerah menunjukkan peratusan yang agak tinggi di bandar. Walaupun sebahagian wanita dan suami mempunyai ibu dan bapa yang tinggal berjauhan dengan mereka, tetapi kebanyakan ibu dan bapa tinggal dengan keluarga lain. Namun begitu, masih terdapat ibu mahupun bapa yang tinggal bersendirian. Corak aturan penjagaan ibu dan bapa mereka adalah hampir sama mengikut etnik, strata dan status bekerja mereka, iaitu kebanyakan ibu dan bapa tinggal dengan keluarga.

ibu mahupun bapa dalam tempoh 3 bulan sebelum kajian. Didapati mereka yang pernah memberi bantuan kepada ibu mahupun bapa adalah tinggi di kalangan mereka yang tinggal di bandar dan yang bekerja. Sementara itu, kebanyakan wanita dan suami lebih cenderung memberi bantuan berbentuk wang kepada ibu mahupun bapa mereka. Selain itu, didapati sebahagian besar wanita dan suami kerap menziarahi ibu dan bapa masing-masing. Namun begitu, masih terdapat segelintir daripada mereka yang tidak pernah menziarahi ibu dan bapa. Apabila ditanya mengenai dengan siapa mereka akan tinggal suatu hari nanti terutamanya ketika tua, didapati kebanyakan wanita dan suami akan tinggal dengan anak/cucu. Namun begitu, terdapat sebahagian kecil wanita dan suami yang akan tinggal bersendirian apabila mereka tua nanti.

Mengenai bantuan yang diberi oleh wanita dan suami, didapati sebahagian besar mereka pernah memberi bantuan kepada

BAHAGIAN VI : KUMPULAN KHUSUS

Bab 12

REMAJA

12.1 Pengenalan

Negara sedang berhadapan dengan pembangunan ekonomi, teknologi dan sosial yang pesat. Pelbagai peluang telah diwujudkan untuk dimanfaatkan oleh semua golongan khususnya remaja. Remaja yang mempunyai sifat berdaya saing dan jatidiri yang tinggi sahaja mampu merebut peluang tersebut. Pembangunan pendidikan telah membuka peluang yang begitu luas untuk direbut oleh remaja bagi membangunkan diri dalam menghadapi cabaran pembangunan seterusnya. Tanpa pendidikan dan kurang pengetahuan, maka semakin jauhlah dari matlamat Wawasan 2020.

Kemajuan teknologi maklumat dan komunikasi telah memudahkan perolehan pelbagai bentuk maklumat dengan cepat dari seluruh dunia. Maklumat berunsur pendidikan, ilmiah, hiburan, tahyul, keganasan dan pelbagai lagi maklumat berunsur positif dan negatif tersedia untuk diakses. Walau bagaimanapun, remaja perlu mengetahui apakah maklumat yang sesuai untuk diakses bagi mengelakkan diri mereka daripada terlibat dalam aktiviti yang tidak sihat.

Kekurangan pengetahuan dalam hubungan seksual atau pendidikan seks di kalangan remaja boleh membawa kepada penyakit sosial seperti gaya hidup bersekedudukan antara lelaki dan perempuan, gaya hidup homoseksual dan lesbian, sosialisasi tanpa batasan, gangsterisme, jenayah dan lain-lain lagi. Dalam hal ini, golongan remaja sering dipersalahkan kerana terdedah kepada gejala yang tidak sihat yang kebanyakannya dibawa oleh media massa sama ada media elektronik atau media cetak. Bab ini membincangkan penemuan kajian mengenai remaja di negeri Sabah yang berumur 13 hingga 24 tahun dari beberapa

aspek seperti persepsi, pengetahuan dan perilaku remaja.

12.2 Persepsi Remaja

Dalam kajian ini, responden remaja telah diminta untuk memberi pandangan mereka mengenai tahap hubungan dengan ibu bapa, sikap ibu bapa, perhatian yang diberikan oleh ibu bapa, dan juga tahap akademik minimum untuk kehidupan yang selesa pada masa depan.

12.2.1 Hubungan Dengan Ibu Bapa

Hubungan dalam keluarga adalah satu aspek yang mempengaruhi suasana psikologi kekeluargaan. Suasana dan persekitaran yang aman, selesa dan harmoni adalah penting bagi merangsang perkembangan dan pembesaran anak-anak, khususnya anak remaja yang sedang mengharungi peringkat peralihan. Oleh itu, kajian ini cuba meninjau persepsi remaja mengenai tahap hubungan dengan ibu bapa supaya dapat memberi gambaran hubungan dalam sesebuah keluarga. Terdapat lima tahap hubungan yang telah ditanyakan kepada remaja bagi mengetahui pandangan mereka tentang hubungan dengan ibu bapa sama ada sangat baik, baik, agak baik, tidak begitu baik atau tidak baik.

Carta 12.1 menunjukkan peratusan remaja mengikut tahap hubungan dengan ibu bapa mereka. Berdasarkan carta tersebut, peratusan remaja yang mempunyai hubungan baik dengan ibu mereka adalah tertinggi, iaitu 62.2 peratus, manakala hubungan sangat baik pula mencatatkan peratusan kedua tertinggi, iaitu 27.6 peratus. Namun begitu, terdapat 9.0 peratus remaja yang mempunyai hubungan agak baik. Hubungan agak baik tersebut boleh

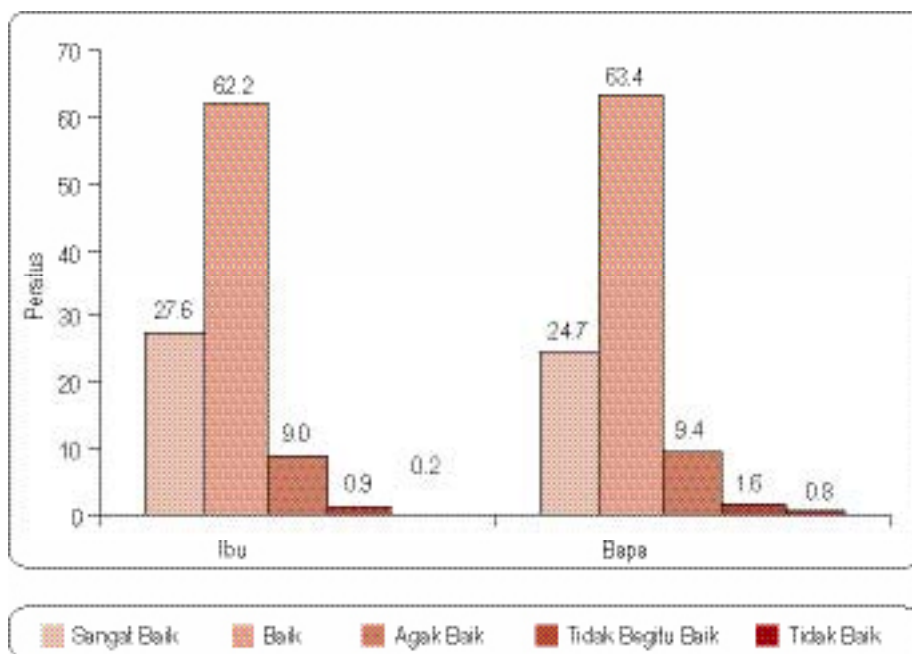
dirumuskan sebagai kurang baik kerana ianya mungkin wujud satu hubungan yang renggang antara remaja dengan ibu bapa mereka. Manakala peratusan remaja yang tidak begitu baik dan tidak baik adalah sangat rendah, iaitu masing-masing 0.9 dan 0.2 peratus sahaja. Walaupun peratusan remaja yang agak baik, tidak begitu baik dan tidak baik ini dilihat rendah, namun ianya perlu diberi perhatian bagi memupuk suasana yang harmoni dalam keluarga dan seterusnya mengelakkan berlakunya masalah yang lebih berat. Sehubungan dengan itu, peratusan remaja mengikut tahap hubungan dengan bapa pula adalah tidak jauh berbeza yang mana coraknya dilihat sama seperti hubungan dengan ibu.

Berdasarkan Jadual 12.1 pula, didapati peratusan remaja yang sangat baik dengan ibu bapa adalah lebih tinggi di kalangan perempuan berbanding di kalangan lelaki. Sebaliknya, lebih daripada 10 peratus remaja lelaki mempunyai hubungan agak baik dengan ibu bapa berbanding kurang daripada 8 peratus di kalangan remaja

perempuan. Keadaan ini mungkin boleh membayangkan bahawa penjagaan anak remaja lelaki oleh ibu bapa di negeri Sabah ini adalah lebih berat berbanding remaja perempuan. Dari segi umur, didapati peratusan remaja yang sangat baik dengan ibu bapa meningkat dengan meningkatnya umur. Keadaan ini dapat dilihat pada Jadual 12.2, di mana terdapat lebih daripada 30 peratus remaja berumur 20 hingga 24 tahun yang mempunyai hubungan sangat baik dengan ibu bapa. Oleh itu, dapat dilihat bahawa faktor kematangan remaja memainkan peranan dalam pembentukan hubungan yang sangat baik dengan ibu bapa mereka.

Analisis mengikut etnik pula mendapati peratusan remaja yang mempunyai hubungan sangat baik dengan ibu bapa adalah lebih tinggi di kalangan etnik Cina, iaitu melebihi 30 peratus (Jadual 12.3). Manakala dari segi strata, remaja yang mempunyai hubungan yang sangat baik adalah dilihat lebih tinggi di kawasan bandar berbanding di kawasan luar bandar (Jadual 12.4).

Carta 12.1
Tahap Hubungan Remaja Dengan Ibu Bapa

Jadual 12.1
Tahap Hubungan Remaja Dengan Ibu Bapa Mengikut Jantina

	Tahap Hubungan	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Ibu	Sangat baik	25.3	30.2	27.6
	Baik	62.6	61.8	62.2
	Agak baik	10.8	7.1	9.0
	Tidak begitu baik	1.3	0.5	0.9
	Tidak baik	0.0	0.5	0.2
	Jumlah	100.0	100.0	100.0
Bapa	Sangat baik	22.9	26.6	24.7
	Baik	63.9	62.9	63.4
	Agak baik	11.1	7.6	9.4
	Tidak begitu baik	1.6	1.7	1.6
	Tidak baik	0.5	1.2	0.8
	Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 12.2
Tahap Hubungan Remaja Dengan Ibu Bapa Mengikut Umur

	Tahap Hubungan	<15	15-19	20-24
Ibu	Sangat baik	24.4	26.7	33.7
	Baik	66.1	62.8	56.3
	Agak baik	7.9	9.2	10.1
	Tidak begitu baik	1.6	0.9	0.0
	Tidak baik	0.0	0.5	0.0
	Jumlah	100.0	100.0	100.0
Bapa	Sangat baik	21.8	23.8	30.7
	Baik	66.5	64.2	57.7
	Agak baik	8.9	9.4	10.1
	Tidak begitu baik	2.0	1.7	1.1
	Tidak baik	0.8	1.0	0.5
	Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 12.3
Tahap Hubungan Remaja Dengan Ibu Bapa Mengikut Etnik

	Tahap Hubungan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Ibu	Sangat baik	26.7	36.2	25.0
	Baik	63.3	52.1	65.0
	Agak baik	8.7	11.7	10.0
	Tidak begitu baik	1.0	0.0	0.0
	Tidak baik	0.3	0.0	0.0
	Jumlah	100.0	100.0	100.0
Bapa	Sangat baik	23.5	33.7	30.0
	Baik	64.9	52.8	55.0
	Agak baik	9.1	12.4	5.0
	Tidak begitu baik	1.9	0.0	0.0
	Tidak baik	0.5	1.1	10.0
	Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 12.4
Tahap Hubungan Remaja Dengan Ibu Bapa Mengikut Strata

	Tahap Hubungan	Bandar	Luar Bandar
Ibu	Sangat baik	31.0	24.4
	Baik	57.2	67.0
	Agak baik	10.9	7.3
	Tidak begitu baik	0.7	1.1
	Tidak baik	0.2	0.2
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Sangat baik	28.9	20.7
	Baik	57.2	69.4
	Agak baik	11.7	7.1
	Tidak begitu baik	1.4	1.8
	Tidak baik	0.7	0.9
	Jumlah	100.0	100.0

12.2.2 Sikap Ibu Bapa

Bahagian ini akan membincangkan tentang pandangan remaja terhadap sikap ibu bapa mereka. Semasa kajian ini dijalankan, remaja diminta untuk mengelaskan sikap ibu bapa mereka kepada tiga kategori berikut, iaitu liberal, konservatif dan sederhana. Liberal bermaksud berpandangan bebas dan terbuka atau tidak terkongkong kepada sesuatu aliran pemikiran, konservatif pula tidak mudah menerima sebarang perubahan, manakala sederhana ialah pertengahan, iaitu tidak terlalu liberal dan tidak terlalu konservatif.

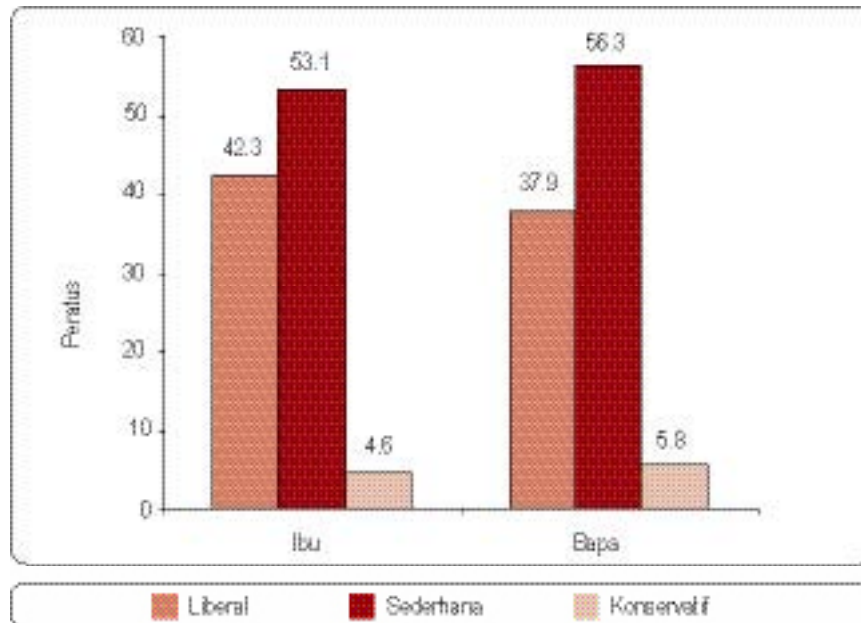
Carta 12.2 menunjukkan peratusan remaja mengikut pandangan mereka terhadap sikap ibu bapa. Adalah didapati bahawa terdapat lebih daripada 50 peratus remaja yang menyatakan sikap ibu bapa mereka sederhana. Manakala sikap liberal mencatatkan peratusan melebihi 30 peratus. Seterusnya, terdapat kurang daripada 10 peratus remaja yang menyatakan sikap ibu bapa mereka konservatif. Sikap sederhana di kalangan ibu bapa ini perlu diambil perhatian kerana ianya mungkin boleh menyebabkan anak-anak remaja kurang menghormati ibu bapa dan bebas melakukan perkara-perkara negatif.

Mengikut Jadual 12.5, peratusan remaja lelaki yang mengatakan sikap ibu bapa sederhana adalah tinggi berbanding peratusan remaja perempuan. Manakala sikap ibu bapa yang konservatif pula dilihat

lebih tinggi di kalangan remaja perempuan berbanding di kalangan remaja lelaki. Keadaan ini dapat memberi gambaran bahawa penjagaan anak remaja perempuan adalah lebih berat berbanding penjagaan anak remaja lelaki. Dari segi umur pula, peratusan remaja berumur kurang daripada 20 tahun lebih tinggi yang mengatakan sikap ibu bapa sederhana. Sebaliknya, sikap konservatif adalah lebih rendah di kalangan remaja berumur 20 hingga 24 tahun, iaitu kurang daripada 5 peratus (Jadual 12.6).

Adalah di dapati bahawa peratusan remaja yang mengatakan sikap ibu bapa sederhana adalah lebih tinggi sedikit di kalangan etnik Cina berbanding di kalangan etnik Melayu (Jadual 12.7). Seterusnya, dari segi strata, peratusan remaja yang mengatakan sikap ibu bapa sederhana dilihat lebih tinggi di kawasan luar bandar berbanding di kawasan bandar (Jadual 12.8).

Carta 12.2
Persepsi Remaja Terhadap Sikap Ibu Bapa

Jadual 12.5
Persepsi Remaja Terhadap Sikap Ibu Bapa Mengikut Jantina

	Sikap	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Ibu	Liberal	41.9	42.9	42.3
	Sederhana	54.0	52.1	53.1
	Konservatif	4.1	5.1	4.6
	Jumlah	100.0	100.0	100.0
Bapa	Liberal	37.1	38.6	37.9
	Sederhana	58.2	54.4	56.3
	Konservatif	4.7	7.0	5.8
	Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 12.6
Persepsi Remaja Terhadap Sikap Ibu Bapa Mengikut Umur

	Sikap	<15	15-19	20-24
Ibu	Liberal	40.5	41.1	47.1
	Sederhana	54.8	53.1	51.0
	Konservatif	4.8	5.7	1.9
	Jumlah	100.0	100.0	100.0
Bapa	Liberal	37.6	36.0	42.3
	Sederhana	56.3	57.2	54.5
	Konservatif	6.1	6.8	3.2
	Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 12.7
Persepsi Remaja Terhadap Sikap Ibu Bapa Mengikut Etnik

	Sikap	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Ibu	Liberal	42.8	41.3	30.0
	Sederhana	52.6	53.3	70.0
	Konservatif	4.6	5.4	0.0
	Jumlah	100.0	100.0	100.0
Bapa	Liberal	37.9	37.9	36.8
	Sederhana	56.3	56.3	57.9
	Konservatif	5.8	5.8	5.3
	Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 12.8
Persepsi Remaja Terhadap Sikap Ibu Bapa Mengikut Strata

	Sikap	Bandar	Luar Bandar
Ibu	Liberal	44.3	40.4
	Sederhana	51.6	54.5
	Konservatif	4.1	5.1
	Jumlah	100.0	100.0
Bapa	Liberal	38.9	36.9
	Sederhana	54.7	57.8
	Konservatif	6.3	5.3
	Jumlah	100.0	100.0

12.2.3 Perhatian Yang Diberikan Oleh Ibu Bapa

Perubahan diri seseorang remaja memerlukan perhatian terutamanya daripada ibu bapa untuk membantu memperoleh keyakinan diri dalam mencapai impian dan cita-cita mereka. Oleh itu kajian selanjutnya ialah berkenaan perhatian yang diberikan oleh ibu bapa terhadap remaja. Objektif utama kajian dalam bahagian ini adalah untuk mengetahui sejauh mana perhatian ibu bapa mereka terhadap perkara tertentu. Di antara jenis perhatian ibu bapa yang telah ditanyakan kepada remaja ialah dari segi jenis muzik diminati, cara berpakaian, stail/warna rambut, bahan bacaan, kesopanan, hubungan dengan kawan, makanan yang disukai, dan aktiviti harian.

Berdasarkan Carta 12.3, lebih daripada 90 peratus remaja menyatakan ibu bapa mereka memberi perhatian dari segi kesopanan. Manakala terdapat lebih daripada 80 peratus ibu bapa memberi perhatian terhadap hubungan dengan kawan. Sehubungan itu, peratusan remaja yang menyatakan ibu bapa

mereka memberi perhatian terhadap aktiviti harian, cara berpakaian, bahan bacaan, stail/warna rambut dan makanan yang disukai adalah melebihi 50 peratus secara keseluruhannya. Namun begitu, ibu bapa dilihat kurang memberi perhatian terhadap jenis muzik yang diminati anak remaja, di mana peratusannya adalah di bawah 40 peratus. Analisis mendapati ibu lebih memberi perhatian kepada remaja terhadap perkara-perkara tersebut berbanding bapa, di mana peratusannya dilihat lebih tinggi di kalangan ibu berbanding bapa.

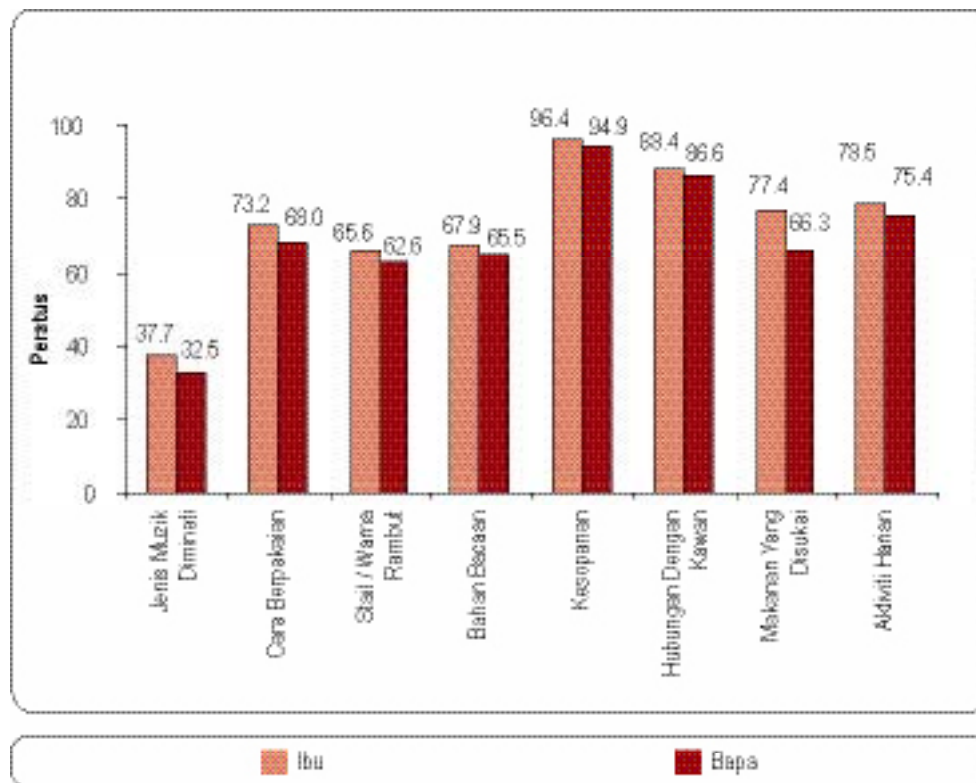
Mengikut Jadual 12.9, didapati Ibu bapa lebih memberi perhatian kepada remaja perempuan mengenai cara berpakaian, di mana peratusannya adalah lebih tinggi di kalangan remaja perempuan berbanding di kalangan remaja lelaki. Keadaan yang sama juga berlaku terhadap perhatian dari segi hubungan dengan kawan, kesopanan, bahan bacaan, makanan yang disukai dan aktiviti harian. Manakala perhatian terhadap remaja lelaki adalah dilihat lebih kepada stail/warna rambut. Dari segi umur, ibu bapa lebih memberi perhatian terhadap

remaja berumur kurang daripada 20 tahun, terutamanya dari segi hubungan dengan kawan dan bahan bacaan (Jadual 12.10).

Ibu bapa di kalangan etnik Bumiputera di dapati lebih memberi perhatian terhadap hubungan dengan kawan, di mana peratusannya dilihat lebih tinggi berbanding etnik Cina. Manakala perhatian ibu bapa

terhadap jenis muzik diminati remaja adalah agak rendah, terutamanya etnik Bumiputera (Jadual 12.11). Mengikut strata, didapati remaja di kawasan bandar secara keseluruhannya mengatakan ibu bapa mereka lebih banyak memberi perhatian terutamanya terhadap bahan bacaan dan makanan yang disukai (Jadual 12.12).

Carta 12.3
Perhatian Oleh Ibu Bapa

Jadual 12.9
Perhatian Oleh Ibu Bapa Mengikut Jantina

	Perhatian	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Ibu	Jenis muzik diminati	35.1	40.5	37.7
	Cara berpakaian	64.7	82.2	73.2
	Stail/warna rambut	66.7	64.4	65.6
	Bahan bacaan	64.5	71.5	67.9
	Kesopanan	95.0	97.9	96.4
	Hubungan dengan kawan	87.2	89.6	88.4
	Makanan yang disukai	75.8	79.1	77.4
	Aktiviti harian	76.5	80.5	78.5
Bapa	Jenis muzik diminati	32.8	32.3	32.5
	Cara berpakaian	62.1	74.1	68.0
	Stail/warna rambut	64.5	60.7	62.6
	Bahan bacaan	63.2	67.8	65.5
	Kesopanan	94.1	95.7	94.9
	Hubungan dengan kawan	86.7	86.5	86.6
	Makanan yang disukai	63.7	69.0	66.3
	Aktiviti harian	74.9	75.9	75.4

Jadual 12.10
Perhatian Oleh Ibu Bapa Mengikut Umur

	Perhatian	<15	15-19	20-24
Ibu	Jenis muzik diminati	38.9	36.2	39.6
	Cara berpakaian	79.8	71.7	68.1
	Stail/warna rambut	75.4	63.3	58.5
	Bahan bacaan	79.4	66.1	57.5
	Kesopanan	96.8	96.3	96.1
	Hubungan dengan kawan	88.5	90.1	84.5
	Makanan yang disukai	76.7	76.7	79.7
	Aktiviti harian	82.9	76.0	78.2
Bapa	Jenis muzik diminati	35.0	29.1	36.9
	Cara berpakaian	73.7	66.5	64.0
	Stail/warna rambut	70.3	62.8	52.2
	Bahan bacaan	76.8	62.8	56.5
	Kesopanan	95.9	94.4	94.6
	Hubungan dengan kawan	85.8	88.1	84.3
	Makanan yang disukai	69.2	65.1	65.1
	Aktiviti harian	78.9	72.5	77.2

Jadual 12.11
Perhatian Oleh Ibu Bapa Mengikut Etnik

	Perhatian	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Ibu	Jenis muzik diminati	36.3	48.9	40.0
	Cara berpakaian	73.8	66.0	80.0
	Stail/warna rambut	66.5	59.6	60.0
	Bahan bacaan	67.4	73.4	60.0
	Kesopanan	96.4	96.8	95.0
	Hubungan dengan kawan	88.8	84.0	90.0
	Makanan yang disukai	77.2	79.8	75.0
	Aktiviti harian	78.6	75.5	85.0
Bapa	Jenis muzik diminati	31.7	41.6	25.0
	Cara berpakaian	68.6	61.8	75.0
	Stail/warna rambut	63.8	56.2	50.0
	Bahan bacaan	65.7	66.3	55.0
	Kesopanan	95.4	92.1	90.0
	Hubungan dengan kawan	86.9	84.3	85.0
	Makanan yang disukai	66.5	68.5	47.4
	Aktiviti harian	76.1	70.8	70.0

Jadual 12.12
Perhatian Oleh Ibu Bapa Mengikut Strata

	Perhatian	Bandar	Luar Bandar
Ibu	Jenis muzik diminati	43.9	31.8
	Cara berpakaian	76.9	69.5
	Stail/warna rambut	67.5	63.7
	Bahan bacaan	73.5	62.4
	Kesopanan	96.6	96.2
	Hubungan dengan kawan	88.9	87.8
	Makanan yang disukai	81.2	73.7
	Aktiviti harian	80.5	76.5
Bapa	Jenis muzik diminati	37.4	27.8
	Cara berpakaian	70.8	65.3
	Stail/warna rambut	62.8	62.5
	Bahan bacaan	69.8	61.3
	Kesopanan	94.9	94.9
	Hubungan dengan kawan	86.7	86.5
	Makanan yang disukai	70.8	62.0
	Aktiviti harian	74.6	76.1

12.2.4 Tahap Akademik Minimum Untuk Kehidupan Yang Selesa Pada Masa Depan

Pengetahuan dan pendidikan yang cukup amatlah perlu bagi merealisasikan impian dan cita-cita remaja. Oleh itu, remaja perlulah mempunyai azam yang kuat untuk kehidupan mereka pada masa depan. Ibu bapa juga perlu memberi perangsang dan semangat kepada anak mereka sejak dari awal lagi supaya mencapai tahap pendidikan

yang dapat menjamin masa depan. Oleh yang demikian, kajian ini cuba meninjau persepsi remaja mengenai tahap akademik minimum untuk kehidupan yang selesa pada masa depan. Dengan mengetahui persepsi remaja tersebut, mungkin kita akan dapat membayangkan matlamat dan hala tuju remaja untuk masa depan mereka.

Berdasarkan Carta 12.4, terdapat 35.6 peratus remaja di Sabah yang mengatakan pencapaian di peringkat SPM/SPVM boleh

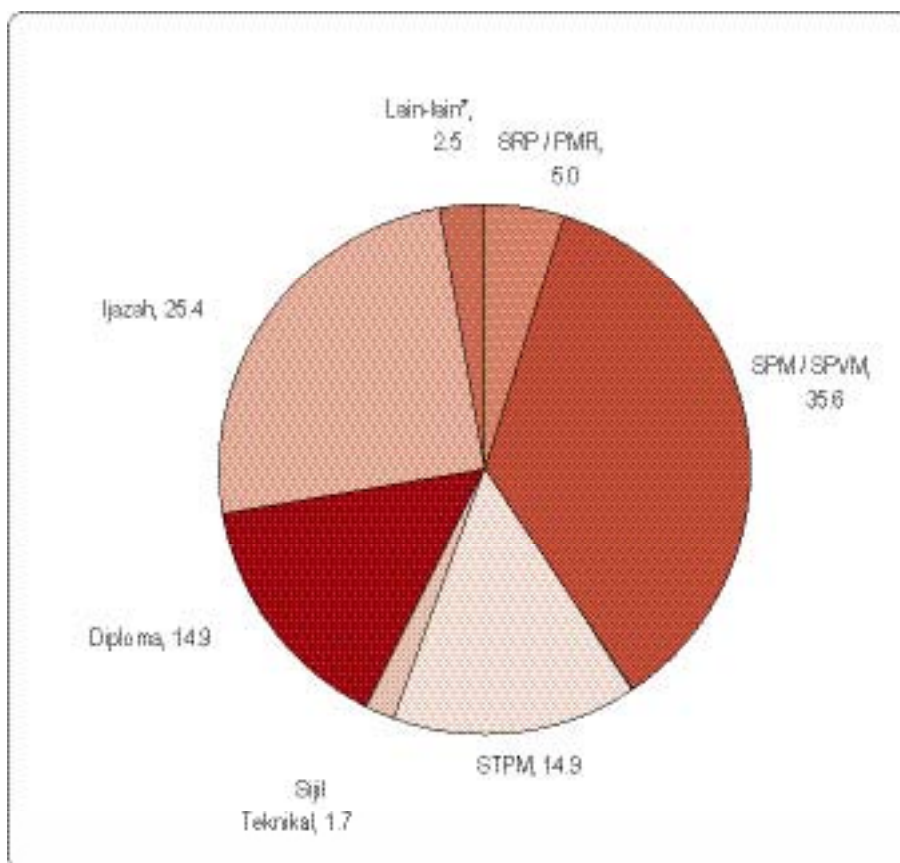
menjamin masa depan mereka. Pencapaian di peringkat ijazah pula mencatatkan 25.4 peratus. Manakala diploma dan STPM mencatatkan peratusan yang sama, iaitu kedua-duanya 14.9 peratus. Seterusnya, sijil teknikal, SRP/PMR dan lain-lain adalah rendah, iaitu di bawah 10 peratus. Lain-lain adalah terdiri daripada Ph.D, master, UPSR, kemahiran dan tidak bergantung kepada tahap akademik.

Mengikut Jadual 12.13, didapati peratusan remaja lelaki yang berpendapat tahap SPM/SPVM boleh menjamin masa depan adalah tinggi, iaitu 39.4 peratus berbanding 31.6 peratus di kalangan remaja perempuan. Sebaliknya, remaja perempuan pula lebih mengatakan ijazah boleh menjamin masa depan mereka, iaitu 27.4 peratus berbanding 23.5 peratus di kalangan remaja lelaki. Corak yang sama juga dapat dilihat terhadap tahap pencapaian di peringkat diploma. Mengikut

umur, didapati peratusan remaja yang mengatakan SPM/SPVM boleh menjamin masa depan adalah lebih tinggi di kalangan yang berumur kurang daripada 15 tahun, iaitu 40.1 peratus. Manakala diploma pula lebih tinggi di kalangan remaja berumur 20 hingga 24 tahun, iaitu 20.6 peratus (Jadual 12.14).

Adalah didapati bahawa 31.3 peratus remaja etnik Cina yang mengatakan tahap pencapaian ijazah boleh menjamin masa depan mereka. Manakala, tahap SPM/SPVM adalah lebih tinggi di kalangan remaja etnik Bumiputera, iaitu 36.3 peratus (Jadual 12.15). Dari segi strata, remaja di kawasan bandar adalah dilihat lebih mengutamakan tahap pencapaian di peringkat ijazah dan diploma untuk masa depan mereka berbanding remaja di kawasan luar bandar (Jadual 12.16).

Carta 12.4
Tahap Akademik Minimum Untuk Keselesaan Hidup

*Nota : *Ph.D, master, UPSR, kemahiran dan tidak bergantung kepada tahap akademik*

Jadual 12.13
Tahap Akademik Minimum Untuk Keselesaan Hidup Mengikut Jantina

Pencapaian	Lelaki	Perempuan	Jumlah
SRP/PMR	4.5	5.6	5.0
SPM/SPVM	39.4	31.6	35.6
STPM	14.5	15.2	14.9
Sijil teknikal	2.1	1.3	1.7
Diploma	13.2	16.6	14.9
Ijazah	23.5	27.4	25.4
Lain-lain	2.8	2.2	2.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 12.14
Tahap Akademik Minimum Untuk Keselesaan Hidup Mengikut Umur

Pencapaian	< 15	15-19	20-24
SRP/PMR	5.4	4.5	5.6
SPM/SPVM	40.1	34.0	33.6
STPM	15.2	15.1	14.0
Sijil teknikal	1.6	1.8	1.9
Diploma	12.1	13.7	20.6
Ijazah	23.7	27.3	23.4
Lain-lain	1.9	3.6	0.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 12.15
Tahap Akademik Minimum Untuk Keselesaan Hidup Mengikut Etnik

Pencapaian	Bumiputera	Cina	Lain-lain
SRP/PMR	5.4	2.1	5.0
SPM/SPVM	36.3	31.3	30.0
STPM	14.6	11.5	40.0
Sijil teknikal	1.8	2.1	0.0
Diploma	14.8	17.7	5.0
Ijazah	24.8	31.3	20.0
Lain-lain	2.4	4.2	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 12.16
Tahap Akademik Minimum Untuk Keselesaan Hidup Mengikut Strata

Pencapaian	Bandar	Luar Bandar
SRP/PMR	5.1	5.0
SPM/SPVM	35.5	35.8
STPM	10.6	19.0
Sijil teknikal	2.0	1.5
Diploma	16.6	13.1
Ijazah	27.1	23.7
Lain-lain	3.1	1.9
Jumlah	100.0	100.0

12.3 Pengetahuan Remaja

Bahagian ini menerangkan penemuan berkenaan remaja yang pernah dengar tentang sindrom kurang daya tahan penyakit (AIDS) dan penyakit hubungan seks (STDs), pernah dengar kaedah perancangan keluarga, dan mengetahui tentang organ reproduktif. Daripada penemuan ini sedikit sebanyak dapat kita memahami tahap pengetahuan hal-hal tersebut di kalangan remaja.

12.3.1 Pernah Dengar AIDS Dan STDs

Seperti yang diketahui, AIDS merupakan penyakit yang masih belum ada penawarnya. Manakala STDs pula merupakan satu penyakit yang sangat membimbangkan di kalangan masyarakat yang terlibat dengan pergaulan seks bebas. Justeru, pencegahan daripada awal adalah perlu di mana pengetahuan mengenainya memainkan peranan penting terutamanya di kalangan remaja.

Berdasarkan Jadual 12.17, terdapat 91.0 peratus remaja pernah dengar AIDS. Manakala peratusan remaja yang pernah dengar STDs pula ialah 69.4 peratus. Secara keseluruhannya, remaja yang pernah dengar tentang kedua-dua penyakit tersebut boleh dianggap tinggi. Keadaan ini mungkin disebabkan oleh hasil daripada kempen yang berterusan daripada kerajaan terutamanya melalui media.

Didapati peratusan remaja yang pernah dengar AIDS dan STDs adalah lebih tinggi di kalangan perempuan berbanding di kalangan lelaki (Jadual 12.17). Manakala peratusan remaja berumur 20 hingga 24 tahun adalah lebih tinggi yang pernah dengar AIDS dan STDs ini. Berikutnya, dapat dilihat bahawa peratusan remaja pernah dengar STDs adalah lebih rendah di kalangan yang berumur kurang daripada 15 tahun, iaitu 47.5 peratus (Jadual 12.18). Oleh itu, satu langkah perlu dilakukan terhadap remaja di peringkat awal bagi mendedahkan mereka kepada pengetahuan mengenai penyakit STDs ini.

Mengikut etnik, peratusan remaja etnik Cina yang pernah dengar AIDS adalah tinggi, iaitu 91.7 peratus. Corak yang sama juga didapati pada peratusan remaja pernah dengar STDs (Jadual 12.19). Seperti dijangka, remaja di kawasan bandar adalah lebih mengetahui tentang AIDS dan STDs, di mana peratusan remaja yang pernah dengar mengenainya tinggi di bandar berbanding di luar bandar (Jadual 12.20).

Didapati peningkatan peratusan remaja yang pernah dengar AIDS dan STDs adalah sejajar dengan peningkatan tahap pendidikan, di mana peratusan remaja yang berpendidikan rendah yang pernah dengar mengenainya hanya 70.4 dan 16.7 peratus sedangkan peratusan di kalangan remaja yang berpendidikan tertiar adalah lebih tinggi, iaitu 100.0 dan 97.1 peratus (Jadual 12.21).

Jadual 12.17
Pernah Dengar AIDS Dan STDs Mengikut Jantina

	Lelaki	Perempuan	Jumlah
AIDS	89.8	92.4	91.0
STDs	65.5	73.6	69.4

Jadual 12.18
Pernah Dengar AIDS Dan STDs Mengikut Umur

	< 15	15-19	20-24
AIDS	82.5	92.1	99.1
STDs	47.5	75.3	83.6

Jadual 12.19
Pernah Dengar AIDS Dan STDs Mengikut Etnik

	Bumiputera	Cina	Lain-lain
AIDS	90.8	91.7	91.7
STDs	68.5	74.0	74.0

Jadual 12.20
Pernah Dengar AIDS Dan STDs Mengikut Strata

	Bandar	Luar Bandar
AIDS	93.4	88.8
STDs	73.7	65.3

Jadual 12.21
Pernah Dengar AIDS Dan STDs Mengikut Tahap Persekolahan

	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
AIDS	70.4	86.5	98.2	100.0	100.0
STDs	16.7	35.8	56.0	82.9	97.1

12.3.2 Dari Manakah Remaja Mengetahui Tentang AIDS Dan STDs

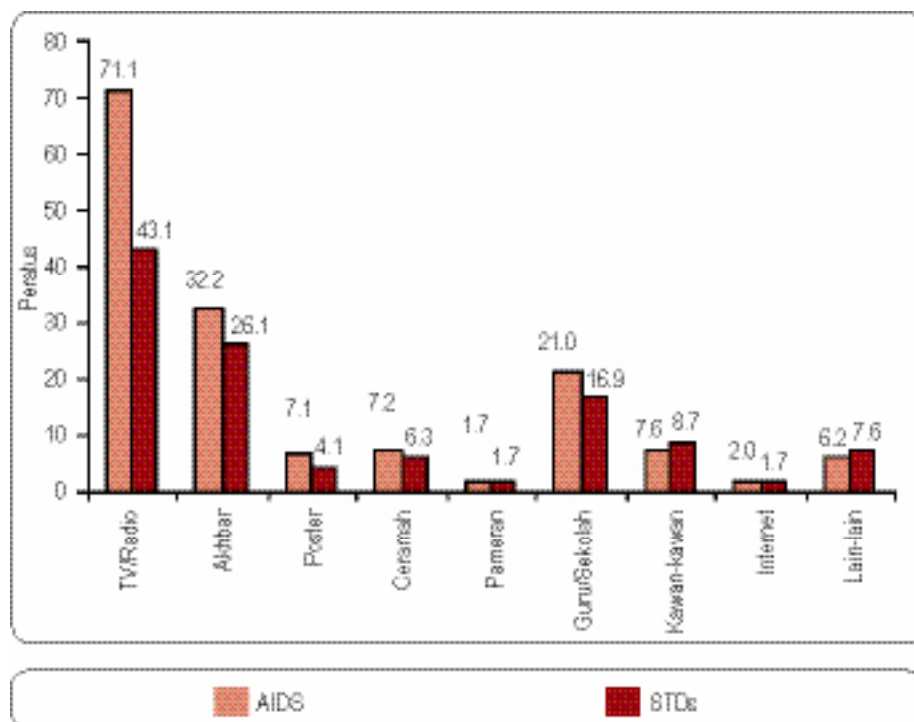
Tv/radio merupakan sumber utama bagi remaja untuk mengetahui AIDS dan STDs, di mana terdapat 71.1 dan 43.1 peratus remaja mengetahuinya melalui saluran tersebut. Keadaan ini menunjukkan peranan media melalui tv/radio adalah penting bagi remaja untuk mendapat maklumat tersebut. Akhbar pula merupakan sumber kedua, iaitu 32.2 dan 26.1 peratus. Sumber ketiga ialah melalui guru/sekolah, iaitu 21.0 dan 16.9 peratus. Sumber-sumber lain seperti poster, ceramah, pameran, kawan-kawan, internet dan lain-lain adalah kurang daripada 10 peratus.

Didapati peratusan remaja perempuan yang mendapat maklumat tentang AIDS dan STDs melalui tv/radio dan akhbar adalah lebih tinggi berbanding peratusan remaja lelaki. Corak yang sama juga dapat dilihat

terhadap sumber melalui guru/sekolah (Jadual 12.27). Manakala peratusan remaja berumur 20 hingga 24 tahun dilihat lebih tinggi yang mendapat maklumat AIDS dan STDs melalui tv/radio. Berbeza pula dengan remaja berumur 15 hingga 19 tahun, di mana peratusan yang mengetahuinya adalah lebih tinggi melalui guru/sekolah (Jadual 12.23).

Peratusan remaja etnik Bumiputera yang mengetahui AIDS dan STDs melalui tv/radio dan akhbar adalah lebih tinggi berbanding peratusan remaja etnik Cina (Jadual 12.24). Adalah didapati bahawa peratusan remaja di kawasan luar bandar yang mengetahui AIDS dan STDs melalui guru/sekolah adalah lebih tinggi berbanding peratusan remaja di kawasan bandar (Jadual 12.25). Seterusnya, peratusan remaja yang berpendidikan lebih tinggi seperti tertiar dan tingkatan 6 adalah lebih tinggi yang mengetahui AIDS dan STDs melalui tv/radio dan akhbar (Jadual 12.26).

Carta 12.5
Sumber Maklumat AIDS Dan STDs

*Nota : *Majalah, ibu bapa, prostar (program sihat tanpa AIDS untuk remaja), hospital, risalah, buku, tempat kerja, pesakit AIDS, anggota perubatan dan jiran*

Jadual 12.22
Sumber Maklumat AIDS Dan STDs Mengikut Jantina

	Sumber	Lelaki	Perempuan	Jumlah
AIDS	Tv/radio	69.7	72.5	71.1
	Akhbar	30.1	34.5	32.2
	Poster	8.1	6.0	7.1
	Ceramah	4.9	9.6	7.2
	Pameran	1.9	1.6	1.7
	Guru/sekolah	19.0	23.0	21.0
	Kawan-kawan	7.2	8.1	7.6
	Internet	1.7	2.2	2.0
	Lain-lain	3.6	8.9	6.2
STDs	Tv/radio	38.0	48.5	43.1
	Akhbar	23.7	28.6	26.1
	Poster	5.5	2.7	4.1
	Ceramah	5.1	7.6	6.3
	Pameran	1.9	1.6	1.7
	Guru/sekolah	15.1	18.8	16.9
	Kawan-kawan	8.7	8.7	8.7
	Internet	1.3	2.2	1.7
	Lain-lain	5.1	10.3	7.6

Jadual 12.23
Sumber Maklumat AIDS Dan STDs Mengikut Umur

	Sumber	< 15	15-19	20-24
AIDS	Tv/radio	65.4	67.6	85.0
	Akhbar	20.6	35.5	39.3
	Poster	5.8	6.7	9.3
	Ceramah	5.1	8.8	6.5
	Pameran	1.2	2.5	0.9
	Guru/sekolah	20.6	24.9	13.1
	Kawan-kawan	5.8	7.9	9.3
	Internet	0.8	2.2	2.8
	Lain-lain	3.9	7.4	6.5
STDs	Tv/radio	33.9	42.5	55.6
	Akhbar	14.4	29.2	33.6
	Poster	1.9	4.5	6.1
	Ceramah	4.3	7.4	6.5
	Pameran	1.2	2.0	1.9
	Guru/sekolah	11.7	22.9	10.7
	Kawan-kawan	2.3	11.7	10.3
	Internet	0.8	1.8	2.8
	Lain-lain	3.9	8.5	10.3

Jadual 12.24
Sumber Maklumat AIDS Dan STDs Mengikut Mengikut Etnik

	Sumber	Bumiputera	Cina	Lain-lain
AIDS	Tv/radio	72.0	60.4	85.0
	Akhbar	32.6	31.3	20.0
	Poster	6.8	9.4	10.0
	Ceramah	7.4	5.2	10.0
	Pameran	2.0	0.0	0.0
	Guru/sekolah	20.6	24.0	20.0
	Kawan-kawan	7.8	7.3	5.0
	Internet	2.3	0.0	0.0
	Lain-lain	6.3	6.3	5.0
STDs	Tv/radio	44.3	34.4	40.0
	Akhbar	26.4	26.0	15.0
	Poster	4.5	2.1	0.0
	Ceramah	6.3	6.3	10.0
	Pameran	1.6	3.1	0.0
	Guru/sekolah	16.4	19.8	25.0
	Kawan-kawan	8.8	9.4	5.0
	Internet	1.8	1.0	5.0
	Lain-lain	7.9	4.2	15.0

Jadual 12.25
Sumber Maklumat AIDS Dan STDs Mengikut Mengikut Strata

	Sumber	Bandar	Luar Bandar
AIDS	Tv/radio	73.0	69.2
	Akhbar	33.8	30.6
	Poster	7.7	6.5
	Ceramah	6.6	7.8
	Pameran	2.7	0.9
	Guru/sekolah	19.2	22.6
	Kawan-kawan	7.3	8.0
	Internet	1.5	2.4
	Lain-lain	6.0	6.5
STDs	Tv/radio	46.5	39.9
	Akhbar	28.3	23.9
	Poster	3.3	5.0
	Ceramah	6.2	6.5
	Pameran	2.9	0.6
	Guru/sekolah	15.3	18.5
	Kawan-kawan	9.7	7.8
	Internet	2.0	1.5
	Lain-lain	7.1	8.2

Jadual 12.26
Sumber Maklumat AIDS Dan STDs Mengikut Tahap Persekolahan

	Sumber	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
AIDS	Tv/radio	63.0	66.2	76.4	69.1	86.0
	Akhbar	11.1	24.2	41.9	41.2	49.1
	Poster	3.7	6.9	6.5	8.8	15.8
	Ceramah	0.0	5.5	8.3	17.6	10.5
	Pameran	0.0	1.4	2.1	4.4	1.8
	Guru/sekolah	1.2	21.2	24.2	38.2	10.5
	Kawan-kawan	8.6	8.0	6.5	11.8	7.0
	Internet	0.0	0.8	2.1	5.9	7.0
	Lain-lain	2.5	4.9	7.1	11.8	8.8
STDs	Tv/radio	23.5	36.0	49.6	58.8	63.2
	Akhbar	12.3	17.9	34.5	35.3	40.4
	Poster	1.2	3.0	4.1	8.8	10.5
	Ceramah	0.0	5.5	6.2	16.2	10.5
	Pameran	0.0	1.4	1.8	2.9	5.3
	Guru/sekolah	0.0	14.0	21.2	38.2	10.5
	Kawan-kawan	8.6	6.9	9.7	14.7	8.8
	Internet	0.0	0.5	1.8	7.4	5.3
	Lain-lain	2.5	4.7	9.4	13.2	15.8

12.3.3 Pernah Dengar Kaedah Perancangan Keluarga

Pengetahuan tentang kaedah perancangan keluarga pada awal usia remaja amatlah perlu. Ini kerana remaja adalah golongan masyarakat yang sedang menempuh proses peralihan ke arah alam dewasa. Oleh itu, remaja perlulah didedahkan kepada pengetahuan tersebut untuk kebaikan mereka seperti mengelakkan berlakunya kehamilan berisiko. Berdasarkan Jadual 12.27, terdapat lebih daripada 50 peratus remaja pernah dengar kaedah perancangan keluarga. Manakala peratusan remaja perempuan (60.2%) yang pernah dengar mengenai hal tersebut adalah lebih tinggi berbanding peratusan remaja lelaki (44.3%).

Peratusan remaja berumur kurang daripada 15 tahun yang pernah dengar kaedah perancangan keluarga adalah sangat rendah, iaitu 27.2 peratus. Walau bagaimanapun, peratusannya dilihat makin meningkat bagi remaja berumur 15 hingga 19 tahun (56.9%) dan 20 hingga 24 tahun (72.0%). Keadaan ini mungkin disebabkan oleh

kesedaran akan kepentingan pengetahuan tersebut yang makin tinggi apabila umur meningkat. Analisis mengikut etnik pula menunjukkan peratusan remaja yang pernah dengar kaedah tersebut di kalangan etnik Bumiputera (51.8%) dan Cina (51.0%) adalah melebihi separuh (Jadual 12.29).

Adalah didapati bahawa remaja yang berada di kawasan yang mempunyai paras perbandaran tinggi adalah lebih mudah terdedah kepada pengetahuan kaedah perancangan keluarga. Keadaan ini dapat dilihat melalui Jadual 12.30, di mana peratusan remaja yang pernah dengar hal tersebut di kawasan bandar (56.0%) adalah lebih tinggi berbanding di kawasan luar bandar (48.3%).

Seperti dijangkakan peratusan remaja yang mempunyai tahap pendidikan rendah adalah paling sedikit yang pernah dengar kaedah perancangan keluarga, iaitu 22.2 peratus. Manakala remaja yang berpendidikan lebih tinggi seperti menengah atas, tingkatan 6 dan tertiari pula adalah lebih tinggi, iaitu melebihi 60 peratus (Jadual 12.31).

Jadual 12.27
Pernah Dengar Kaedah Perancangan Keluarga Mengikut Jantina

	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Ya	44.3	60.2	52.1
Tidak	55.7	39.8	47.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 12.28
Pernah Dengar Kaedah Perancangan Keluarga Mengikut Umur

	< 15	15-19	20-24
Ya	27.2	56.9	72.0
Tidak	72.8	43.1	28.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 12.29
Pernah Dengar Kaedah Perancangan Keluarga Mengikut Etnik

	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Ya	51.8	51.0	52.1
Tidak	48.3	49.0	47.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 12.30
Pernah Dengar Kaedah Perancangan Keluarga Mengikut Strata

	Bandar	Luar Bandar
Ya	56.0	48.3
Tidak	44.0	51.7
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 12.31
Pernah Dengar Kaedah Perancangan Keluarga Mengikut Tahap Persekolahan

	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
Ya	22.2	36.5	64.0	89.7	82.5
Tidak	77.8	63.5	36.0	10.3	17.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

12.3.4 Jenis Kaedah Perancangan Keluarga Yang Diketahui

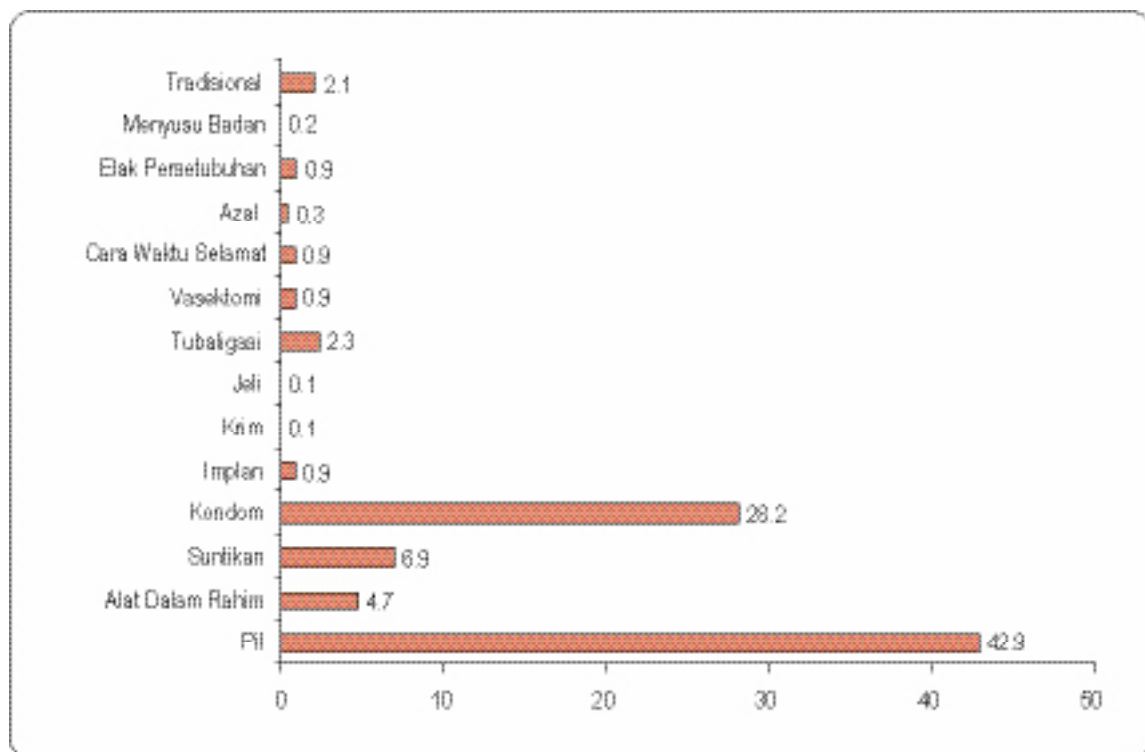
Setelah mengetahui sejauh mana remaja pernah dengar mengenai kaedah perancangan keluarga, analisis berikutnya adalah berkenaan jenis kaedah perancangan keluarga yang diketahui oleh mereka. Mengikut Carta 12.6, didapati lebih ramai remaja yang mengetahui kaedah pil, di mana terdapat 42.9 peratus remaja yang mengetahui kaedah tersebut. Manakala kaedah kondom juga agak ramai yang mengetahuinya, iaitu 28.2 peratus. Keadaan ini adalah seperti yang dijangka kerana ianya sangat popular dan mudah didapati di kedai, farmasi dan sebagainya. Kaedah-kaedah lain seperti suntikan, alat dalam rahim, implan, cara waktu selamat dan lain-lain lagi adalah sangat rendah yang mengetahuinya, iaitu kurang daripada 10 peratus.

Mengikut Jadual 12.32, didapati peratusan remaja perempuan (52.1%) yang mengetahui kaedah pil adalah lebih tinggi berbanding peratusan remaja lelaki (34.1%). Sebaliknya, remaja lelaki didapati lebih

mengetahui kaedah penggunaan kondom, iaitu 28.6 peratus berbanding 27.7 peratus bagi remaja perempuan. Manakala Jadual 12.33 menunjukkan peratusan remaja yang tahu kaedah pil adalah meningkat sejajar dengan peningkatan umur, iaitu 22.2 peratus bagi umur kurang daripada 15 tahun dan meningkat kepada 61.2 peratus bagi umur 20 hingga 24 tahun. Corak yang sama juga didapati pada peratusan remaja yang tahu kaedah kondom.

Didapati peratusan remaja etnik Bumiputera yang tahu mengenai kaedah pil adalah tinggi, iaitu 42.9 peratus. Sebaliknya remaja etnik Cina lebih mengetahui kaedah kondom, di mana peratusannya ialah 33.3 peratus (Jadual 12.34). Kajian juga mendapati bahawa peratusan remaja di kawasan bandar yang tahu kaedah pil dan kondom adalah tinggi berbanding di kawasan luar bandar (Jadual 12.35). Seterusnya peratusan remaja yang tahu mengenai kaedah pil dan kondom dilihat lebih tinggi di kalangan remaja yang berpendidikan menengah atas, tingkatan 6 dan tertiar (Jadual 12.36).

Carta 12.6
Jenis Kaedah Perancangan Keluarga Yang Diketahui

Jadual 12.32
Jenis Kaedah Perancangan Keluarga Yang Diketahui Mengikut Jantina

	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Pil	34.1	52.1	42.9
Alat dalam rahim	2.8	6.7	4.7
Suntikan	3.2	10.7	6.9
Kondom	28.6	27.7	28.2
Implan	0.6	1.1	0.9
Krim	0.0	0.2	0.1
Jeli	0.0	0.2	0.1
Tubaligasi	1.3	3.4	2.3
Vasektomi	0.6	1.1	0.9
Cara waktu selamat	0.2	1.6	0.9
Azal	0.0	0.7	0.3
Elak persetubuhan	0.9	0.9	0.9
Menyusu badan	0.2	0.2	0.2
Tradisional	1.7	2.5	2.1

Jadual 12.33
Jenis Kaedah Perancangan Keluarga Yang Diketahui Mengikut Umur

	< 15	15-19	20-24
Pil	22.2	46.1	61.2
Alat dalam rahim	3.1	4.3	7.5
Suntikan	3.9	6.3	11.7
Kondom	11.3	31.0	42.5
Implan	0.0	0.4	2.8
Krim	0.0	0.2	0.0
Jeli	0.0	0.0	0.5
Tubaligasi	0.0	2.7	4.2
Vasektomi	0.0	1.1	1.4
Cara waktu selamat	0.8	1.1	0.5
Azal	0.0	0.2	0.9
Elak persetubuhan	0.4	0.7	1.9
Menyusu badan	0.0	0.4	0.0
Tradisional	0.4	2.2	3.7

Jadual 12.34
Jenis Kaedah Perancangan Keluarga Yang Diketahui Mengikut Etnik

	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Pil	42.9	40.6	55.0
Alat dalam rahim	4.4	5.2	15.0
Suntikan	6.5	9.4	10.0
Kondom	27.6	33.3	25.0
Implan	0.9	1.0	0.0
Krim	0.1	0.0	0.0
Jeli	0.1	0.0	0.0
Tubaligasi	2.1	4.2	0.0
Vasektomi	1.0	0.0	0.0
Cara waktu selamat	0.8	2.1	0.0
Azal	0.3	1.0	0.0
Elak persetubuhan	1.0	0.0	0.0
Menyusu badan	0.1	1.0	0.0
Tradisional	2.4	0.0	0.0

Jadual 12.35
Jenis Kaedah Perancangan Keluarga Yang Diketahui Mengikut Strata

	Bandar	Luar Bandar
Pil	46.7	39.2
Alat dalam rahim	5.3	4.1
Suntikan	7.7	6.0
Kondom	29.2	27.2
Implan	1.1	0.6
Krim	0.2	0.0
Jeli	0.2	0.0
Tubaligasi	3.1	1.5
Vasektomi	1.1	0.6
Cara waktu selamat	1.1	0.6
Azal	0.4	0.2
Elak persetubuhan	0.9	0.9
Menyusu badan	0.2	0.2
Tradisional	2.7	1.5

Jadual 12.36
Jenis Kaedah Perancangan Keluarga Yang Diketahui Mengikut Tahap Persekolahan

	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
Pil	14.8	30.2	50.7	85.3	70.2
Alat dalam rahim	0.0	3.3	4.7	13.2	10.5
Suntikan	2.5	4.1	8.3	14.7	14.0
Kondom	4.9	17.3	38.6	45.6	49.1
Implan	0.0	0.0	0.9	2.9	5.3
Krim	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0
Jeli	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0
Tubaligasi	0.0	0.5	2.9	5.9	8.8
Vasektomi	0.0	0.0	1.5	2.9	1.8
Cara waktu selamat	0.0	0.5	0.9	4.4	0.0
Azal	0.0	0.0	0.3	1.5	1.8
Elak persetubuhan	0.0	0.5	0.3	4.4	3.5
Menyusu badan	0.0	0.0	0.3	1.5	0.0
Tradisional	0.0	0.8	2.7	4.4	7.0

12.3.5 Pengetahuan Tentang Organ Reproduksi

Pengetahuan mengenai organ reproduktif juga telah dikaji bagi mengetahui tahap pengetahuan tersebut di kalangan remaja. Pengetahuan tentang organ reproduktif ini penting untuk sekurang-kurangnya dapat membantu remaja mengelak daripada terlibat dengan gejala negatif seperti hamil di luar nikah dan gejala sosial yang berkaitan dengan seksualiti. Pengetahuan mengenai organ reproduktif ini diuji dengan berpandukan kepada gambarajah yang diberi, di mana remaja diminta memadankan gambarajah tersebut dengan jawapan yang disediakan seperti Rajah 12.1.

Berdasarkan Carta 12.7, didapati lebih daripada 50 peratus remaja yang mengetahui setiap organ reproduktif berikut, iaitu buah zakar (testis), zakar dan tempat janin membesar. Sementara itu, remaja yang mengetahui saluran bayi dilahirkan, rahim (uterus) dan faraj pula didapati kurang daripada 50 peratus. Mengikut Jadual 12.37, didapati peratusan remaja lelaki yang mengetahui organ testis, zakar dan faraj adalah lebih tinggi berbanding peratusan remaja perempuan. Sebaliknya peratusan remaja perempuan dilihat lebih tinggi yang mengetahui organ uterus, tempat janin membesar dan saluran bayi dilahirkan

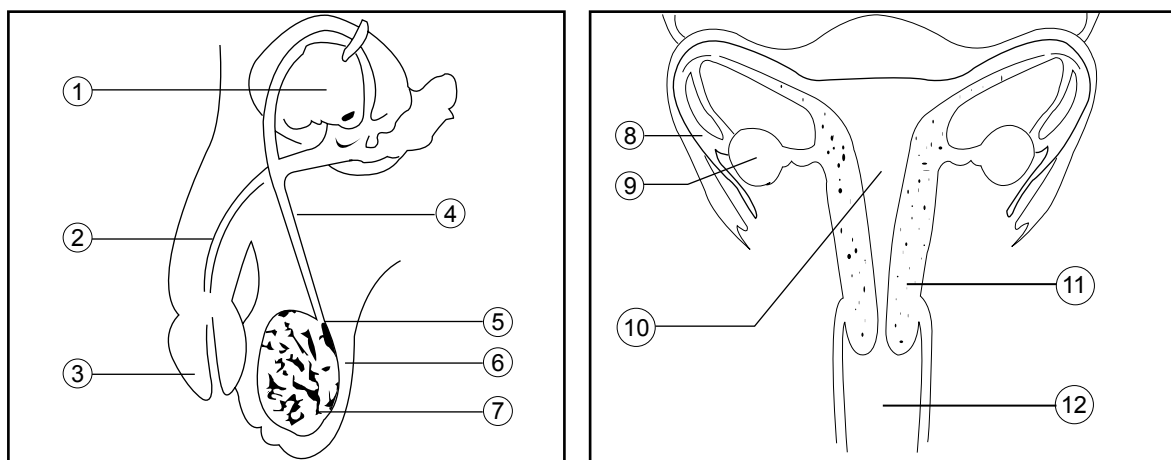
berbanding peratusan remaja lelaki.

Dari segi umur, peratusan remaja berumur 15 hingga 19 tahun yang mengetahui organ testis, zakar, faraj, uterus dan tempat janin membesar adalah tinggi, iaitu melebihi 50 peratus. Keadaan ini mungkin disebabkan oleh remaja telahpun didedahkan kepada pengetahuan tersebut di peringkat sekolah menengah. Inisiatif tersebut perlu diteruskan agar pengetahuan remaja tentang hal tersebut dapat dipertingkatkan lagi untuk generasi seterusnya.

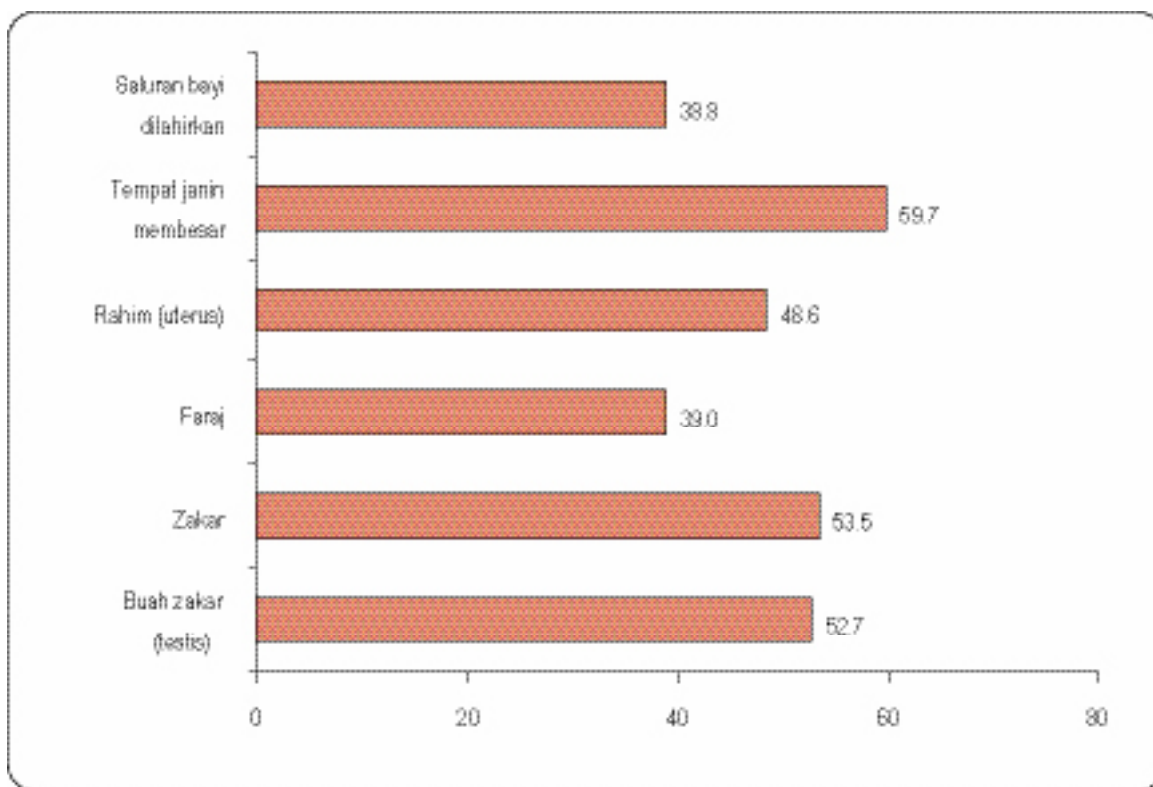
Peratusan remaja etnik Bumiputera dilihat lebih tinggi yang mengetahui organ reproduktif berbanding etnik Cina terutamanya faraj (39.4%), uterus (49.7%), tempat janin membesar (60.7%) dan saluran bayi dilahirkan (39.5%) (Jadual 12.39). Sementara itu, didapati peratusan remaja di kawasan bandar yang mengetahui organ reproduktif adalah lebih tinggi berbanding peratusan remaja di kawasan luar bandar (Jadual 12.40).

Seterusnya, semakin tinggi pendidikan remaja, maka peratusan remaja yang mengetahui mengenai organ reproduktif adalah semakin meningkat. Sehubungan itu, remaja yang berpendidikan rendah dilihat agak kurang mengetahuinya kecuali organ tempat janin membesar (53.3%) (Jadual 12.41).

Rajah 12.1
Organ Reproduksi Lelaki Dan Perempuan

Carta 12.7
Pengetahuan Tentang Organ Reproduksi

Jadual 12.37
Pengetahuan Tentang Organ Reproduksi Mengikut Jantina

	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Buah zakar (testis)	58.6	46.7	52.7
Zakar	56.5	50.5	53.5
Faraj	40.8	37.1	39.0
Rahim (uterus)	46.5	50.8	48.6
Tempat janin membesar	55.4	64.0	59.7
Saluran bayi dilahirkan	37.7	39.9	38.8

Jadual 12.38
Pengetahuan Tentang Organ Reproduksi Mengikut Umur

	< 15	15-19	20-24
Buah zakar (testis)	39.4	58.8	55.0
Zakar	32.6	61.7	60.2
Faraj	25.0	47.4	37.6
Rahim (uterus)	34.0	54.6	52.9
Tempat janin membesar	42.1	63.4	72.3
Saluran bayi dilahirkan	24.0	40.9	51.0

Jadual 12.39
Pengetahuan Tentang Organ Reproduksi Mengikut Etnik

	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Buah zakar (testis)	51.2	66.7	45.0
Zakar	52.9	57.0	60.0
Faraj	39.4	35.5	40.0
Rahim (uterus)	49.7	38.7	55.0
Tempat janin membesar	60.7	48.9	68.4
Saluran bayi dilahirkan	39.5	32.6	38.9

Jadual 12.40
Pengetahuan Tentang Organ Reproduksi Mengikut Strata

	Bandar	Luar Bandar
Buah zakar (testis)	53.1	52.3
Zakar	51.9	55.1
Faraj	38.8	39.2
Rahim (uterus)	45.6	51.7
Tempat janin membesar	60.0	59.4
Saluran bayi dilahirkan	39.5	38.0

Jadual 12.41
Pengetahuan Tentang Organ Reproduksi Mengikut Tahap Persekolahan

	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
Buah zakar (testis)	17.6	43.4	63.0	70.1	71.9
Zakar	31.1	37.8	65.4	82.4	73.7
Faraj	25.7	28.6	50.9	43.3	43.9
Rahim (uterus)	27.0	39.9	56.1	68.2	61.4
Tempat janin membesar	53.3	45.4	69.0	82.8	75.0
Saluran bayi dilahirkan	36.5	26.6	43.6	63.6	55.4

12.4 Perilaku Remaja

Isu perilaku di kalangan remaja khususnya yang negatif sering mendapat perhatian ramai. Ini memandangkan kejadian salah laku sosial yang semakin meningkat sehingga kini dan banyak diperkatakan melalui media massa. Bahagian perilaku remaja ini akan menerangkan penemuan mengenai aktiviti sosial, remaja yang melakukan kesalahan walaupun dilarang oleh ibu bapa, remaja yang terlibat dengan bahan lucah, cara memperolehi bahan lucah, dan perilaku seksualiti remaja.

12.4.1 Aktiviti Sosial

Penglibatan remaja dalam aktiviti sosial yang boleh menerapkan nilai-nilai murni ke dalam diri mereka amatlah digalakkan.

Sehubungan dengan itu, kajian ini telah menyenaraikan tujuh aktiviti sosial yang biasa dilakukan dan digemari oleh remaja seperti mengambil bahagian dalam aktiviti ko-kurikulum, menghadiri kelas tambahan, dan pergi ke taman, kompleks beli belah, pusat siber, pusat snuker/arked dan disko/karaoke. Ianya bertujuan untuk mengetahui di manakah remaja biasanya menghabiskan masa selain menghadiri kelas atau kuliah semasa persekolahan.

Mengikut Carta 12.8, terdapat lebih daripada 60 peratus remaja yang gemar pergi ke kompleks beli belah dan taman, menghadiri kelas tambahan, dan mengambil bahagian dalam kegiatan ko-kurikulum. Sementara itu, terdapat 39.3 peratus remaja yang pergi ke pusat siber. Manakala terdapat kurang

daripada 10 peratus remaja yang pergi ke disko/karaoke dan pusat snuker/arked.

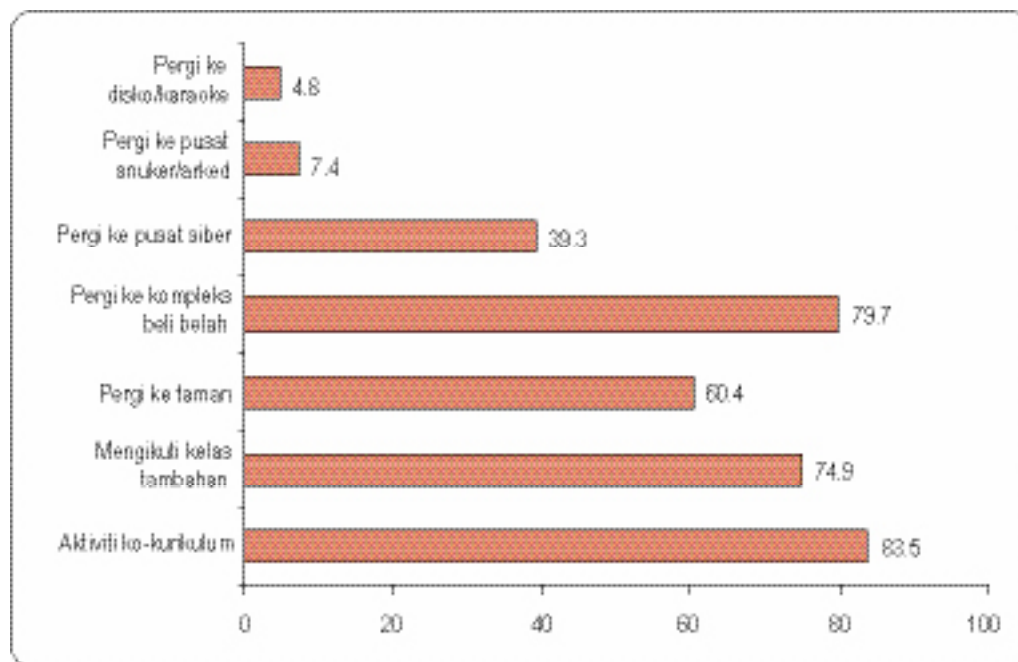
Berdasarkan Jadual 12.42, didapati peratusan remaja perempuan yang mengambil bahagian dalam aktiviti ko-kurikulum adalah lebih tinggi berbanding peratusan remaja lelaki. Corak yang sama juga terdapat pada peratusan remaja yang menghadiri kelas tambahan, dan pergi ke taman dan kompleks beli belah. Manakala peratusan remaja yang pergi ke pusat siber, snuker/arked dan disko/karaoke pula lebih tinggi di kalangan lelaki.

Terdapat lebih daripada 80 peratus remaja yang mengambil bahagian dalam aktiviti ko-kurikulum adalah terdiri daripada mereka berumur kurang daripada 20 tahun. Di

samping itu, peratusan remaja berumur 20 hingga 24 tahun dilihat lebih tinggi yang pergi ke kompleks beli belah, pusat siber, pusat snuker/arked, dan disko/karaoke (Jadual 12.43).

Mengikut Jadual 12.44, peratusan remaja yang mengambil bahagian dalam aktiviti ko-kurikulum adalah tinggi di kalangan etnik Bumiputera, iaitu 83.9 peratus. Sementara remaja Cina dilihat ramai yang pergi ke kompleks beli belah, iaitu 87.9 peratus. Dari segi strata, didapati peratusan remaja yang terlibat dengan aktiviti sosial adalah lebih tinggi di kawasan bandar berbanding di kawasan luar bandar terutamanya yang mengambil bahagian dalam aktiviti ko-kurikulum (Jadual 12.45).

Carta 12.8
Remaja Yang Terlibat Dengan Aktiviti Sosial

Jadual 12.42
Remaja Yang Terlibat Dengan Aktiviti Sosial Mengikut Jantina

	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Aktiviti ko-kurikulum	80.4	86.5	83.5
Mengikuti kelas tambahan	71.5	77.9	74.9
Pergi ke taman	57.7	63.0	60.4
Pergi ke kompleks beli belah	75.4	83.6	79.7
Pergi ke pusat siber	41.7	37.0	39.3
Pergi ke pusat snuker/arked	13.1	2.1	7.4
Pergi ke disko/karaoke	5.8	3.9	4.8

Jadual 12.43
Remaja Yang Terlibat Dengan Aktiviti Sosial Mengikut Umur

	< 15	15-19	20-24
Aktiviti ko-kurikulum	83.9	85.1	57.1
Mengikuti kelas tambahan	65.6	85.1	28.6
Pergi ke taman	55.4	64.2	61.9
Pergi ke kompleks beli belah	71.9	84.8	90.5
Pergi ke pusat siber	22.3	49.8	71.4
Pergi ke pusat snuker/arked	3.6	7.5	47.6
Pergi ke disko/karaoke	3.1	5.1	19.0

Jadual 12.44
Remaja Yang Terlibat Dengan Aktiviti Sosial Mengikut Etnik

	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Aktiviti ko-kurikulum	83.9	80.3	85.7
Mengikuti kelas tambahan	74.4	77.3	78.6
Pergi ke taman	60.3	60.6	64.3
Pergi ke kompleks beli belah	78.1	87.9	92.9
Pergi ke pusat siber	38.3	40.9	64.3
Pergi ke pusat snuker/arked	6.3	13.6	14.3
Pergi ke disko/karaoke	3.9	12.1	0.0

Jadual 12.45
Remaja Yang Terlibat Dengan Aktiviti Sosial Mengikut Strata

	Bandar	Luar Bandar
Aktiviti ko-kurikulum	87.4	79.8
Mengikuti kelas tambahan	75.1	74.6
Pergi ke taman	66.5	54.4
Pergi ke kompleks beli belah	87.0	72.4
Pergi ke pusat siber	46.3	32.4
Pergi ke pusat snuker/arked	10.0	4.8
Pergi ke disko/karaoke	5.9	3.7

12.4.2 Melakukan Kesalahan Walaupun Dilarang Oleh Ibu Bapa

Analisis seterusnya adalah berkenaan dengan kesalahan yang dilakukan oleh remaja meskipun telah dilarang oleh ibu bapa mereka. Maklumat berkenaan salah laku di kalangan remaja ini adalah penting bagi mengetahui sejauh mana penglibatan remaja dengan kesalahan-kesalahan tertentu sebelum sesuatu langkah positif dapat diambil bagi menanganinya.

Berdasarkan Carta 12.9, peratusan remaja yang melakukan kesalahan walaupun

dilarang oleh ibu bapa adalah tidak begitu tinggi. Peratusan remaja yang keluar hingga larut malam adalah tertinggi, iaitu 12.1 peratus, dan diikuti 12.0 peratus yang keluar dengan teman istimewa. Manakala peratusan remaja yang merokok pula ialah 10.5 peratus. Di samping itu, remaja yang menyebut perkataan lucah, pergi ke disko/ pesta, minum minuman keras, menyertai lumba haram, membawa pulang bahan lucah, melibatkan diri dengan gansterisme, dan menagih dadah adalah kurang daripada 10 peratus.

Jadual 12.46 menunjukkan peratusan

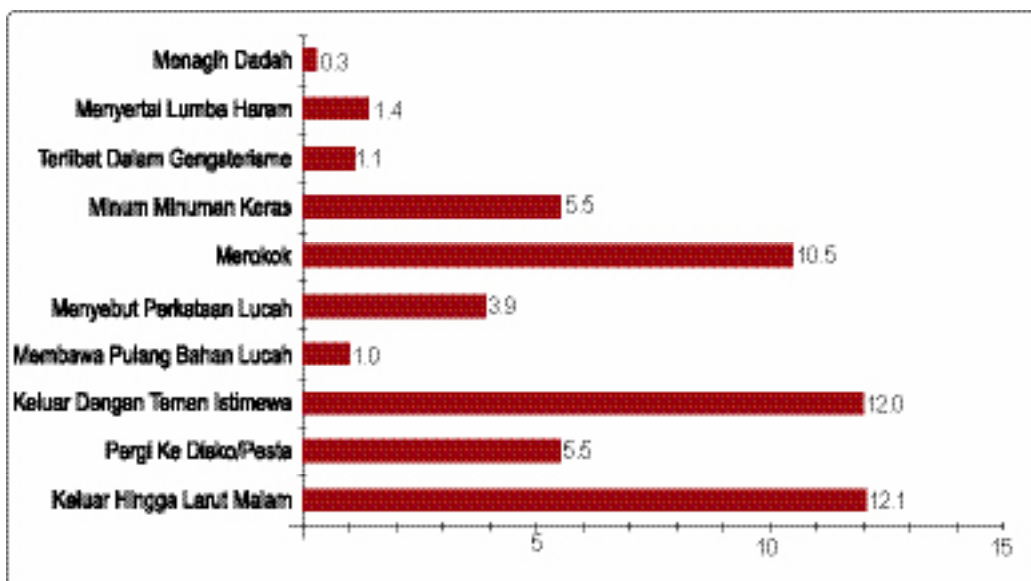
remaja yang keluar hingga larut malam adalah lebih tinggi di kalangan lelaki, iaitu 20.7 peratus berbanding 3.1 peratus di kalangan perempuan. Corak peratusan yang sama juga terdapat pada remaja yang merokok dan keluar dengan teman istimewa. Manakala peratusan remaja berumur 20 hingga 24 tahun yang keluar hingga larut malam, keluar dengan teman istimewa, merokok, dan minum minuman keras adalah lebih tinggi berbanding remaja berumur kurang daripada 20 tahun (Jadual 12.47).

Jadual 12.48 pula menunjukkan peratusan remaja yang keluar hingga larut malam dan merokok adalah lebih tinggi di kalangan etnik Bumiputera berbanding di kalangan etnik Cina. Manakala peratusan remaja

yang minum minuman keras pula didapati lebih tinggi di kalangan etnik Cina (9.5%). Mengikut strata, peratusan remaja yang keluar hingga larut malam adalah tidak jauh berbeza, iaitu 12.9 peratus di kawasan bandar dan 11.3 peratus di kawasan luar bandar. Begitu juga dengan peratusan remaja yang keluar dengan teman istimewa dan merokok (Jadual 12.49).

Berikutnya didapati peratusan remaja yang keluar hingga larut malam di kalangan yang berpendidikan tertiar adalah paling tinggi berbanding tahap pendidikan lain, iaitu 17.5 peratus. Sehubungan itu, remaja yang merokok adalah dilihat agak membimbangkan terutamanya di kalangan remaja berpendidikan rendah, iaitu 8.8 peratus (Jadual 12.50).

Carta 12.9
Remaja Melakukan Perkara Yang Dilarang Ibu Bapa

Jadual 12.46
Remaja Melakukan Perkara Yang Dilarang Ibu Bapa Mengikut Jantina

	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Keluar hingga larut malam	20.7	3.1	12.1
Pergi ke disko/pesta	9.5	1.3	5.5
Keluar dengan teman istimewa	18.0	5.8	12.0
Membawa pulang bahan lucah	1.9	0.0	1.0
Menyebut perkataan lucah	6.0	1.6	3.9
Merokok	19.4	1.1	10.5
Minum minuman keras	9.9	0.9	5.5
Terlibat dengan gangsterisme	1.9	0.2	1.1
Menyertai lumba haram	2.8	0.0	1.4
Menagih dadah	0.4	0.2	0.3

Jadual 12.47
Remaja Melakukan Perkara Yang Dilarang Ibu Bapa Mengikut Umur

	< 15	15-19	20-24
Keluar hingga larut malam	4.3	12.9	19.8
Pergi ke disko/pesta	2.0	5.9	9.0
Keluar dengan teman istimewa	3.9	11.3	23.2
Membawa pulang bahan lucah	0.0	1.4	1.4
Menyebut perkataan lucah	2.0	4.5	4.7
Merokok	1.2	9.5	23.7
Minum minuman keras	1.6	4.1	13.2
Terlibat dengan gangsterisme	0.4	1.1	1.9
Menyertai lumba haram	0.0	1.6	2.8
Menagih dadah	0.0	0.2	0.9

Jadual 12.48
Remaja Melakukan Perkara Yang Dilarang Ibu Bapa Mengikut Etnik

	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Keluar hingga larut malam	12.3	11.6	5.0
Pergi ke disko/pesta	5.8	3.2	5.0
Keluar dengan teman istimewa	12.1	12.8	5.0
Membawa pulang bahan lucah	1.0	1.1	0.0
Menyebut perkataan lucah	4.2	2.1	0.0
Merokok	10.8	7.4	10.0
Minum minuman keras	5.2	9.5	0.0
Terlibat dengan gangsterisme	1.3	0.0	0.0
Menyertai lumba haram	1.4	2.1	0.0
Menagih dadah	0.4	0.0	0.0

Jadual 12.49
Remaja Melakukan Perkara Yang Dilarang Ibu Bapa Mengikut Strata

	Bandar	Luar Bandar
Keluar hingga larut malam	12.9	11.3
Pergi ke disko/pesta	4.9	6.1
Keluar dengan teman istimewa	11.6	12.4
Membawa pulang bahan lucah	0.9	1.1
Menyebut perkataan lucah	4.2	3.5
Merokok	10.4	10.5
Minum minuman keras	4.9	6.1
Terlibat dengan gangsterisme	0.7	1.5
Menyertai lumba haram	0.9	2.0
Menagih dadah	0.2	0.4

Jadual 12.50
Remaja Melakukan Perkara Yang Dilarang Ibu Bapa Mengikut Tahap Persekolahan

	Rendah	Menengah Rendah	Menengah	Tingkatan 6	Tertiari
Keluar hingga larut malam	16.3	10.0	13.3	7.5	17.5
Pergi ke disko/pesta	7.5	3.9	7.4	1.5	3.5
Keluar dengan teman istimewa	12.5	7.2	14.3	13.4	24.6
Membawa pulang bahan lucah	1.3	0.6	1.2	0.0	1.8
Menyebut perkataan lucah	3.8	3.0	4.7	3.0	3.5
Merokok	8.8	7.5	14.2	7.5	10.5
Minum minuman keras	2.5	4.2	7.7	4.5	5.3
Terlibat dengan gangsterisme	1.3	1.1	1.2	0.0	1.8
Menyertai lumba haram	0.0	1.1	2.1	1.5	0.0
Menagih dadah	0.0	0.3	0.6	0.0	0.0

12.4.3 Remaja Yang Terlibat Dengan Bahan Lucah

Seterusnya kajian ingin mengetahui sejauh mana remaja masa kini terdedah dengan beberapa gejala yang tidak bermoral seperti membaca majalah lucah, melihat gambar lucah dan juga menonton video lucah. Keadaan sebenar perlu diketahui supaya unsur-unsur negatif ini dapat dibendung dari awal agar tidak merosakkan golongan remaja yang menjadi harapan negara pada masa hadapan.

Berdasarkan Carta 12.10, terdapat 22.3 peratus remaja yang pernah melihat gambar lucah. Manakala peratusan remaja yang pernah menonton video lucah (9.7%) dan membaca majalah lucah (6.3%) adalah tidak begitu tinggi. Walaupun peratusan tersebut dilihat agak rendah, namun remaja yang terlibat dengan gejala tersebut haruslah

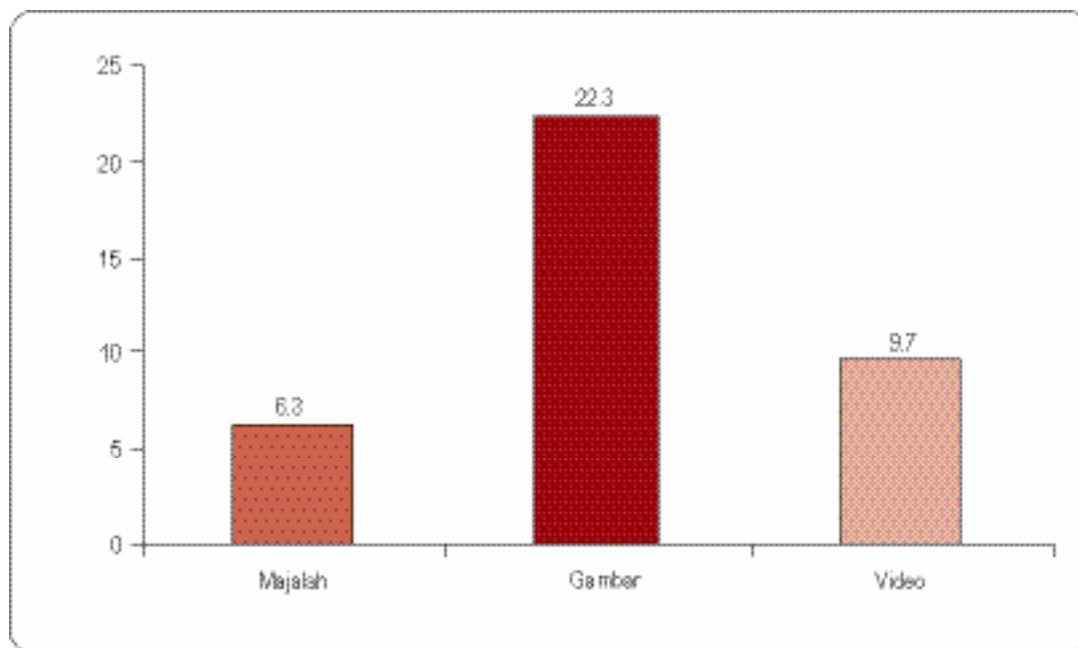
dipantau agar tidak terjerumus ke arah masalah yang lebih berat lagi seperti rogol, sumbang mahram, lesbian, homoseksual dan sebagainya.

Seperti yang dijangkakan, peratusan remaja lelaki yang terlibat dengan bahan lucah adalah lebih tinggi berbanding peratusan remaja perempuan terutamanya dari segi melihat gambar lucah, iaitu 27.9 peratus bagi lelaki dan 16.3 peratus bagi perempuan (Jadual 12.51). Manakala peratusan remaja yang berumur 20 hingga 24 tahun yang terlibat dengan bahan lucah adalah lebih tinggi berbanding remaja berumur kurang daripada 20 tahun (Jadual 12.52).

Jadual 12.53 menunjukkan bahawa peratusan remaja yang melihat gambar lucah lebih tinggi di kalangan etnik Bumiputera (22.1%) berbanding etnik Cina (18.8%). Manakala peratusan remaja etnik Cina dilihat

lebih tinggi yang membaca dan menonton video lucah. Seperti dijangkakan, peratusan remaja yang terlibat dengan bahan lucah ini adalah lebih tinggi di kawasan bandar berbanding di kawasan luar bandar (Jadual 12.54).

Carta 12.10
Remaja Terlibat Dengan Bahan Lucah

Jadual 12.51
Remaja Terlibat Dengan Bahan Lucah Mengikut Jantina

	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Majalah	9.6	2.9	6.3
Gambar	27.9	16.3	22.3
Video	14.7	4.5	9.7

Jadual 12.52
Remaja Terlibat Dengan Bahan Lucah Mengikut Umur

	<15	15-19	20-24
Majalah	2.3	4.0	15.9
Gambar	8.2	21.6	40.7
Video	2.3	7.0	24.3

Jadual 12.53
Remaja Terlibat Dengan Bahan Lucah Mengikut Etnik

	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Majalah	6.0	9.4	5.0
Gambar	22.1	18.8	45.0
Video	9.3	14.6	5.0

Jadual 12.54
Remaja Terlibat Dengan Bahan Lucah Mengikut Strata

	Bandar	Luar Bandar
Majalah	6.6	6.0
Gambar	22.3	22.2
Video	10.0	9.5

12.4.4 Cara Memperolehi Bahan Lucah

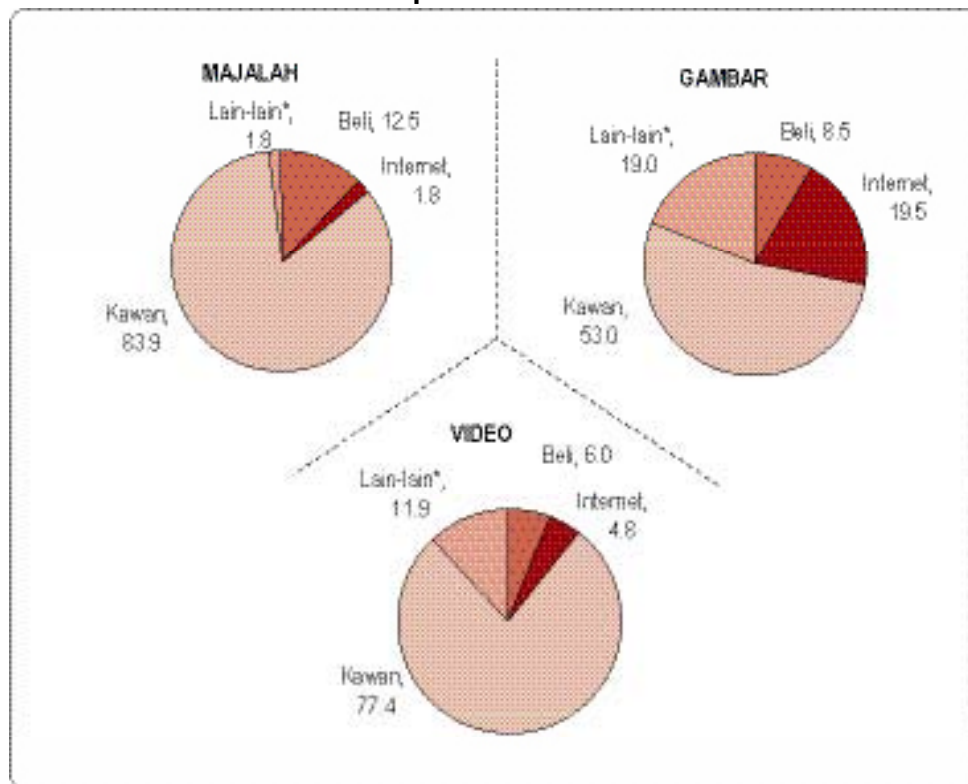
Berdasarkan Carta 12.11, didapati lebih daripada 50 peratus remaja memperoleh bahan lucah seperti majalah, gambar dan video daripada kawan. Sehubungan itu, ada juga remaja memperoleh bahan-bahan lucah tersebut dengan membelinya sendiri di kedai, melalui internet dan lain-lain. Walau bagaimanapun peratusannya tidak begitu tinggi, iaitu di bawah 20 peratus.

Didapati peratusan remaja yang memperoleh majalah lucah daripada kawan adalah lebih tinggi di kalangan lelaki (88.9%) berbanding di kalangan perempuan (63.6%). Begitu juga corak peratusan remaja yang memperoleh gambar dan video lucah. Sebaliknya, peratusan remaja perempuan yang memperoleh gambar lucah melalui internet adalah lebih tinggi, iaitu 31.0 peratus berbanding 13.2 peratus remaja lelaki (Jadual 12.55).

Mengikut Jadual 12.56, didapati peratusan remaja berumur kurang daripada 15 tahun yang memperoleh majalah dan video lucah daripada kawan adalah tinggi berbanding remaja berumur lebih daripada 15 tahun. Di samping itu juga, peratusan remaja berumur 20 hingga 24 tahun dilihat lebih tinggi memperoleh gambar lucah melalui internet.

Peratusan remaja yang memperoleh gambar dan video lucah daripada kawan lebih tinggi di kalangan etnik Cina. Peratusan remaja etnik Cina juga dilihat lebih tinggi memperoleh gambar dan video lucah melalui internet (Jadual 12.57). Seterusnya, peratusan remaja yang memperoleh majalah dan gambar lucah daripada kawan adalah lebih tinggi di luar bandar berbanding di bandar. Seperti dijangkakan, peratusan remaja yang memperoleh gambar lucah melalui internet adalah lebih tinggi di bandar berbanding di luar bandar. (Jadual 12.58).

Carta 12.11
Cara Memperolehi Bahan Lucah

*Nota : *Terjumba, tempat kerja, akhbar, tempat awam dan kulit VCD*

Jadual 12.55
Cara Memperolehi Bahan Lucah Mengikut Jantina

	Sumber	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Majalah	Beli	8.9	27.3	12.5
	Internet	2.2	0.0	1.8
	Kawan	88.9	63.6	83.9
	Lain-lain	0.0	9.1	1.8
	Jumlah	100.0	100.0	100.0
Gambar	Beli	3.9	16.9	8.5
	Internet	13.2	31.0	19.5
	Kawan	65.9	29.6	53.0
	Lain-lain	17.1	22.5	19.0
	Jumlah	100.0	100.0	100.0
Video	Beli	3.0	17.6	6.0
	Internet	4.5	5.9	4.8
	Kawan	86.6	41.2	77.4
	Lain-lain	6.0	35.3	11.9
	Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 12.56
Cara Memperolehi Bahan Lucah Mengikut Umur

	Sumber	<15	15-19	20-24
Majalah	Beli	0.0	29.4	6.1
	Internet	0.0	5.9	0.0
	Kawan	100.0	64.7	90.9
	Lain-lain	0.0	0.0	3.0
	Jumlah	100.0	100.0	100.0
Gambar	Beli	14.3	10.8	4.7
	Internet	4.8	17.2	25.6
	Kawan	52.4	52.7	53.5
	Lain-lain	28.6	19.4	16.3
	Jumlah	100.0	100.0	100.0
Video	Beli	0.0	7.1	5.9
	Internet	0.0	0.0	7.8
	Kawan	100.0	75.0	76.5
	Lain-lain	0.0	17.9	9.8
	Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 12.57
Cara Memperolehi Bahan Lucah Mengikut Etnik

	Sumber	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Majalah	Beli	10.6	22.2	0.0
	Internet	2.1	0.0	0.0
	Kawan	87.2	66.7	0.0
	Lain-lain	0.0	11.1	0.0
	Jumlah	100.0	100.0	0.0
Gambar	Beli	9.2	0.0	11.1
	Internet	16.1	35.3	55.6
	Kawan	53.4	58.8	33.3
	Lain-lain	21.3	5.9	0.0
	Jumlah	100.0	100.0	100.0
Video	Beli	7.0	0.0	0.0
	Internet	4.2	7.7	0.0
	Kawan	74.6	92.3	0.0
	Lain-lain	14.1	0.0	0.0
	Jumlah	100.0	100.0	0.0

Jadual 12.58
Cara Memperolehi Bahan Lucah Mengikut Strata

	Sumber	Bandar	Luar Bandar
Majalah	Beli	13.8	11.1
	Internet	3.4	0.0
	Kawan	79.3	88.9
	Lain-lain	3.4	0.0
	Jumlah	100.0	100.0
Gambar	Beli	7.1	9.8
	Internet	23.5	15.7
	Kawan	51.0	54.9
	Lain-lain	18.4	19.6
	Jumlah	100.0	100.0
Video	Beli	7.1	4.8
	Internet	2.4	7.1
	Kawan	83.3	71.4
	Lain-lain	7.1	16.7
	Jumlah	100.0	100.0

12.4.5 Perilaku Seksualiti Remaja

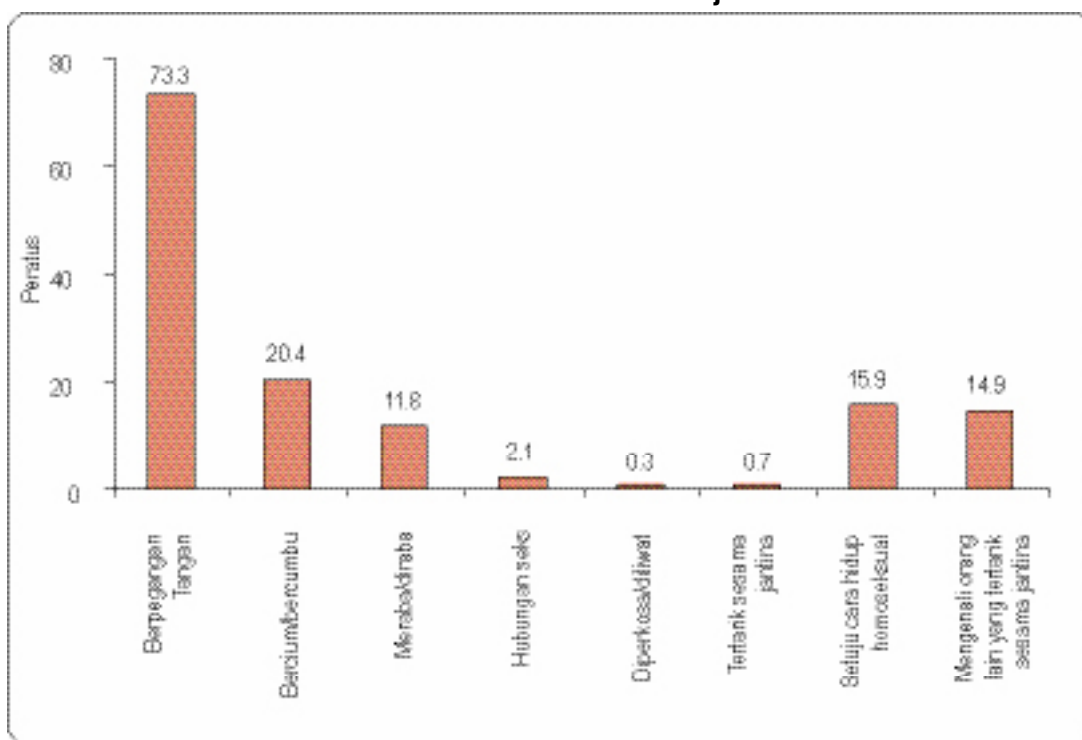
Laporan media seringkali mengaitkan remaja dengan masalah keruntuhan moral. Pemasalahan ini membabitkan pelbagai kegiatan yang bertentangan dengan agama, moral, budaya dan undang-undang seperti pergaulan seks bebas, rogol, pembuangan bayi, hamil di luar nikah dan sebagainya. Oleh itu, remaja hari ini perlu diberi dorongan, kepimpinan dan pendidikan yang berkesan agar mereka dapat dibentuk supaya mempunyai keperibadian yang baik. Justeru, bahagian ini menerangkan penemuan terkini berkenaan perilaku seksualiti remajasepertipernahberpegangan tangan, bercium/bercumbu, meraba/diraba, mengadakan hubungan seks, diperkosa/diliwat, tertarik sesama jantina, setuju cara hidup homoseksual, dan mengenali orang lain yang tertarik sesama jantina.

Seperti ditunjukkan dalam Carta 12.12, terdapat lebih daripada 70 peratus remaja mengaku pernah berpegangan tangan dengan pasangan. Manakala terdapat juga remaja yang pernah bercium/bercumbu (20.4%), setuju dengan cara hidup homoseksual (15.9%), mengenali orang lain yang tertarik sesama jantina (14.9%), dan meraba/diraba (11.8%). Penemuan

seterusnya ialah 2.1 peratus remaja mengaku pernah melakukan hubungan seks, 0.3 peratus pernah diperkosa/diliwat dan 0.7 peratus pernah tertarik sesama jantina. Secara keseluruhannya, peratusan remaja lelaki yang terlibat dengan perilaku seksualiti adalah lebih tinggi berbanding peratusan remaja perempuan terutamanya dari segi kelakuan bercium/bercumbu dan meraba/diraba (Jadual 12.59).

Mengikut Jadual 12.60, peratusan remaja yang pernah berpegangan tangan dengan pasangan, bercium/bercumbu, dan meraba/diraba adalah semakin tinggi apabila umur meningkat. Penemuan yang agak membimbangkan adalah terdapat juga remaja yang berumur kurang daripada 15 tahun yang tertarik sesama jantina, iaitu 1.2 peratus. Manakala peratusan remaja etnik Cina yang pernah bercium/bercumbu adalah tinggi, iaitu 46.4 peratus. Corak peratusan yang sama juga terdapat bagi remaja yang pernah meraba/diraba (Jadual 12.61). Seperti dijangkakan, peratusan remaja yang terlibat dengan perilaku seksualiti adalah lebih tinggi di bandar berbanding di luar bandar terutamanya yang pernah berpegangan tangan, bercium/bercumbu, dan meraba/diraba (Jadual 12.62).

Carta 12.12
Perilaku Seksualiti Remaja

Jadual 12.59
Perilaku Seksualiti Remaja Mengikut Jantina

Perilaku Seksualiti	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Berpegangan tangan	75.8	70.3	73.3
Bercium/bercumbu	28.9	10.1	20.4
Meraba/diraba	15.3	7.6	11.8
Hubungan seks	2.8	1.3	2.1
Diperkosa/diliwat	0.0	0.7	0.3
Tertarik sesama jantina	0.6	0.7	0.7
Setuju cara hidup homoseksual	16.0	15.8	15.9
Mengenali orang lain yang tertarik sesama jantina	11.1	18.9	14.9

Jadual 12.60
Perilaku Seksualiti Remaja Mengikut Umur

Perilaku Seksualiti	< 15	15-19	20-24
Berpegangan tangan	32.5	68.0	91.4
Bercium/bercumbu	2.5	15.3	31.9
Meraba/diraba	2.4	6.5	21.0
Hubungan seks	0.0	0.4	8.1
Diperkosa/diliwat	0.0	0.4	0.5
Tertarik sesama jantina	1.2	0.4	0.5
Setuju cara hidup homoseksual	15.2	16.5	15.6
Mengenali orang lain yang tertarik sesama jantina	5.9	16.9	21.6

Jadual 12.61
Perilaku Seksualiti Remaja Mengikut Etnik

Perilaku Seksualiti	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Berpegangan tangan	72.7	76.7	80.0
Bercium/bercumbu	18.4	46.4	10.0
Meraba/diraba	11.3	17.2	10.0
Hubungan seks	2.0	3.2	0.0
Diperkosa/diliwat	0.4	0.0	0.0
Tertarik sesama jantina	0.6	1.0	0.0
Setuju cara hidup homoseksual	15.2	20.8	20.0
Mengenali orang lain yang tertarik sesama jantina	15.0	13.5	15.0

Jadual 12.62
Perilaku Seksualiti Remaja Mengikut Strata

Perilaku Seksualiti	Bandar	Luar Bandar
Berpegangan tangan	74.9	71.5
Bercium/bercumbu	22.5	18.1
Meraba/diraba	12.6	10.8
Hubungan seks	2.9	1.3
Diperkosa/diliwat	0.4	0.2
Tertarik sesama jantina	0.9	0.4
Setuju cara hidup homoseksual	18.8	13.0
Mengenali orang lain yang tertarik sesama jantina	17.9	11.9

Kebanyakan remaja menyatakan hubungan mereka dengan ibu bapa baik secara keseluruhannya. Namun begitu, terdapat juga remaja yang menyatakan hubungan mereka agak baik, tidak begitu baik dan tidak baik, tetapi peratusannya tidaklah begitu tinggi. Walau bagaimanapun, hubungan yang agak baik, tidak begitu baik dan tidak baik ini perlu diberi perhatian kerana mereka mungkin mempunyai masalah dalam keluarga.

Remaja juga menyatakan ibu bapa mereka lebih bersikap sederhana dan liberal. Walau bagaimanapun, terdapat juga ibu bapa yang bersikap konservatif tetapi tidak begitu ramai, iaitu di bawah 10 peratus. Kebanyakan remaja terutamanya di kalangan mereka yang berumur kurang daripada 20 tahun mengatakan ibu bapa lebih bersikap sederhana. Di samping itu, sebahagian besar remaja menyatakan ibu bapa mereka memberi perhatian kepada aktiviti yang dilakukan oleh mereka terutama sekali dari segi kesopanan, iaitu melebihi 80 peratus. Manakala ibu dikatakan lebih memberi perhatian kepada remaja berbanding bapa.

Kajian mendapati remaja lebih mengatakan tahap akademik di peringkat SPM/SPVM adalah dianggap baik untuk kehidupan yang selesai pada masa depan. Walaupun begitu, terdapat juga remaja yang mengatakan tahap akademik di peringkat ijazah dan diploma adalah perlu untuk menjamin masa depan mereka.

Dari segi pengetahuan, boleh dikatakan sebahagian besar remaja pernah dengar tentang AIDS, iaitu melebihi 90 peratus. Sebaliknya, pengetahuan remaja tentang STDs pula agak rendah berbanding AIDS, iaitu sekitar 60 peratus. Tv/radio, akhbar dan sekolah/guru merupakan sumber utama remaja bagi mendapat maklumat mengenai AIDS dan STDs. Ini menunjukkan peningkatan pengetahuan remaja adalah hasil daripada kempen yang berterusan oleh kerajaan terutamanya melalui media.

Sehubungan itu, didapati remaja yang pernah dengar tentang kaedah perancangan keluarga adalah agak tinggi, iaitu melebihi

50 peratus. Seperti yang dijangkakan, peratusan remaja yang pernah dengar mengenainya adalah lebih tinggi di kalangan remaja perempuan berbanding di kalangan remaja lelaki. Kaedah paling popular yang pernah didengari oleh remaja adalah pil dan kondom. Kaedah-kaedah selainnya seperti suntikan, alat dalam rahim, implan, cara waktu selamat dan sebagainya adalah kurang diketahui, di mana terdapat kurang daripada 10 peratus daripada remaja mengetahuinya.

Di samping itu juga, pengetahuan remaja mengenai organ reproduktif juga telah dikaji bagi mengetahui tahap pengetahuan tersebut di kalangan remaja. Pengetahuan tersebut penting untuk sekurang-kurangnya dapat membantu mengelakkan remaja daripada terlibat dengan gejala negatif seperti hamil luar nikah dan gejala sosial yang berkaitan dengan seksualiti. Hasilnya didapati lebih separuh daripada remaja tahu mengenai organ reproduktif seperti buah zakar (testis), zakar, rahim (uterus), dan tempat janin membesar.

Dari segi perilaku, secara keseluruhan remaja lebih gemar pergi ke kompleks beli belah dan taman, mengambil bahagian dalam aktiviti ko-kurikulum, dan menghadiri kelas tambahan. Manakala terdapat kurang daripada 10 peratus remaja yang pergi ke pusat snuker/arked dan disko/karaoke. Seterusnya peratusan remaja yang akan tetap melakukan kesalahan walaupun dilarang oleh ibu bapa adalah boleh dianggap rendah. Remaja yang keluar hingga larut malam telah mencatatkan peratus tertinggi, iaitu 12.1 peratus, diikuti 12.0 peratus yang keluar dengan teman istimewa dan 10.5 peratus yang merokok. Kesalahan selainnya seperti menyebut perkataan lucah, pergi ke disko/pesta, minum minuman keras, menyertai lumba haram, membawa pulang bahan lucah, melibatkan diri dengan gansterisme, dan menagih dadah adalah kurang daripada 10 peratus daripada remaja.

Remaja yang terlibat dengan bahan lucah seperti membaca majalah, melihat gambar dan menonton video lucah adalah agak rendah peratusannya. Seperti yang dijangkakan, peratusan remaja lelaki

yang terlibat dengan bahan lucah adalah lebih tinggi berbanding peratusan remaja perempuan. Sebahagian besar remaja memperoleh bahan lucah tersebut daripada kawan. Oleh itu, remaja yang terlibat dengan gejala tersebut haruslah dipantau agar tidak terjerumus ke arah masalah yang lebih berat lagi seperti rogol, sumbang mahram, lesbian, homoseksual dan sebagainya.

Seterusnya, lebih daripada 70 peratus remaja mengaku pernah berpegangan tangan dengan pasangan. Manakala terdapat juga remaja yang pernah bercium/

bercumbu, meraba/diraba, setuju dengan cara hidup homoseksual dan mengenali orang lain yang tertarik sesama jantina. Walau bagaimanapun, peratusannya tidaklah begitu tinggi. Penemuan seterusnya ialah 2.1 peratus remaja mengaku pernah melakukan hubungan seks, 0.3 peratus pernah diperkosa/diliwat dan 0.7 peratus pernah tertarik sesama jantina. Kajian juga mendapati peratusan remaja lelaki yang terlibat dengan perilaku seksualiti adalah lebih tinggi berbanding peratusan remaja perempuan terutamanya dari segi kelakuan bercium/bercumbu dan meraba/diraba.

BAHAGIAN VI : KUMPULAN KHUSUS

Bab 13

BUJANG

13.1 Pengenalan

Golongan bujang merujuk kepada mereka yang belum pernah berkahwin. Fenomena berkahwin lambat atau tidak berkahwin langsung bukan lagi perkara baru dalam masyarakat kita kini. Tanggapan terhadap lelaki dan perempuan bujang yang lewat berkahwin juga semakin berubah. Kalau dahulu wanita yang lewat berkahwin menghadapi pelbagai persepsi negatif, namun kini keadaan ini semakin dapat diterima oleh masyarakat. Namun ini bukanlah satu alasan untuk melewati-lewatkan perkahwinan. Pelbagai faktor dikaitkan dengan masalah pembujangan ini seperti masalah kewangan, belum ada calon yang sesuai, mengejar kemajuan kerjaya, memikul tanggungjawab untuk menyara ahli keluarga, dan kriteria lain yang terlalu ideal untuk calon pasangan.

Masalah pembujangan ini juga secara tidak langsung akan mempengaruhi kadar pertumbuhan penduduk di sesebuah negara di mana ia sering dikaitkan dengan kadar kelahiran yang menurun. Oleh itu, semua pihak haruslah bekerjasama menyelesaikan masalah ini supaya tidak menjadi satu gaya hidup bagi generasi masa hadapan.

Menyedari keperluan maklumat yang tepat berhubung dengan persoalan pembujangan ini, buat pertama kalinya KPKM-4 telah mengenalpasti beberapa isu mengenai pembujangan. Antara maklumat yang telah diambilkira ialah faktor demografi dan sosial yang berkaitan dengan isu perkahwinan dan pembentukan keluarga. Analisis dibuat berdasarkan kepada beberapa faktor seperti umur, jantina, etnik, kawasan, strata, tahap persekolahan, dan status guna tenaga.

13.2 Komposisi Umur

Dalam kajian ini penduduk bujang yang ditemubual adalah mereka yang berumur antara 25 hingga 49 tahun. Pemilihan umur tersebut adalah kerana ia tidak merangkumi kategori kumpulan umur remaja dan had umur tersebut masih dalam tempoh kesuburan khususnya bagi perempuan.

Kajian ini mendapati secara keseluruhannya sebilangan besar penduduk bujang yang ditemubual berada dalam kumpulan umur muda iaitu 25-29 tahun di mana peratusan penduduk bujang perempuan adalah lebih tinggi (54.5%) berbanding lelaki (52.5%). Kajian juga mendapati, peratusan penduduk bujang semakin menurun dengan peningkatan umur. Analisis mengikut jantina mendapati peratusan lelaki bujang semakin berkurangan dengan peningkatan umur. Walau bagaimanapun, hanya sedikit sahaja penurunan peratusan yang berlaku dengan peningkatan umur di kalangan perempuan berbanding di kalangan lelaki. Keadaan ini menggambarkan perempuan lebih tinggi kemungkinan untuk kahwin lewat atau tidak akan berkahwin langsung jika dibandingkan dengan lelaki. Keadaan ini juga memberi kesan terhadap kesuburan kerana perempuan yang berkahwin awal akan berpeluang untuk memiliki anak yang lebih ramai berbanding mereka yang berkahwin lewat.

Seperti yang diketahui, etnik Bumiputera berkahwin pada usia yang lebih muda jika dibandingkan dengan etnik Cina. Melihat kepada analisis mengikut kumpulan etnik didapati etnik Bumiputera menunjukkan trend di mana semakin meningkatnya umur, semakin menurun peratusan yang masih bujang sama ada lelaki ataupun perempuan, manakala peratusan penduduk bujang Cina turun dengan perlahan dan naik semula pada

had umur tertentu. Peratusan penduduk bujang dalam lingkungan umur 45-49 tahun adalah tinggi sedikit di kalangan lelaki dan perempuan etnik Cina iaitu masing-masing 10.3 dan 15.8 peratus dan keadaan ini adalah gambaran kemungkinan tidak akan berkahwin langsung (Jadual 13.1).

kumpulan umur 25-29 tahun sama ada lelaki atau perempuan adalah lebih tinggi di bandar berbanding di luar bandar. Keadaan ini menggambarkan bahawa penduduk di luar bandar berkahwin pada usia yang lebih muda berbanding dengan penduduk di bandar (Jadual 13.2).

Analisis mengikut strata pula menunjukkan peratusan penduduk bujang dalam

Jadual 13.1
Umur Penduduk Bujang Mengikut Jantina Dan Etnik

Jantina	Umur	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Lelaki	25-29	56.2	34.5	100.0	52.5
	30-34	21.5	27.6	0.0	22.5
	35-39	14.6	17.2	0.0	15.0
	40-44	6.2	10.3	0.0	6.9
	45-49	1.5	10.3	0.0	3.1
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Perempuan	25-29	57.3	42.1	-	54.5
	30-34	18.3	10.5	-	16.8
	35-39	11.0	5.3	-	9.9
	40-44	8.5	26.3	-	11.9
	45-49	4.9	15.8	-	6.9
	Jumlah	100.0	100.0	-	100.0

Jadual 13.2
Umur Penduduk Bujang Mengikut Jantina Dan Strata

Jantina	Umur	Bandar	Luar Bandar
Lelaki	25-29	60.2	44.2
	30-34	19.3	26.0
	35-39	10.8	19.5
	40-44	4.8	9.1
	45-49	4.8	1.3
	Jumlah	100.0	100.0
Perempuan	25-29	58.2	47.1
	30-34	14.9	20.6
	35-39	7.5	14.7
	40-44	13.4	8.8
	45-49	6.0	8.8
	Jumlah	100.0	100.0

13.3 Tahap Persekolahan

Pendidikan merupakan salah satu faktor yang sering dikaitkan dengan masalah kahwin lewat. Pada masa ini pula terdapat banyak peluang untuk mendapatkan pendidikan serta melanjutkan pelajaran sehingga ke peringkat yang tertinggi. Secara keseluruhannya, Jadual 13.3 menunjukkan tahap persekolahan penduduk bujang adalah sederhana. Peratusan tertinggi penduduk bujang adalah yang berpendidikan menengah atas (39.5%), diikuti oleh menengah rendah (22.2%) dan tertiar (17.2%). Hanya 2.7 peratus penduduk bujang tidak bersekolah. Hasil kajian mendapati lelaki dan perempuan bujang yang berpendidikan sehingga peringkat menengah atas tidak jauh berbeza, masing-masing mencatatkan 39.4 dan 39.6 peratus. Namun begitu, peratusan perempuan bujang yang berpendidikan tertiar adalah lebih tinggi, iaitu 21.8 peratus sedangkan hanya 14.4 peratus bagi lelaki. Keadaan ini menggambarkan bahawa perempuan mengatasi lelaki dalam hal yang berkaitan dengan pendidikan dan secara tidak langsung akan mempengaruhi pekerjaan dan juga pendapatan mereka.

Perbezaan etnik juga memainkan peranan dalam pencapaian tahap pendidikan. Seperti yang diketahui, tahap pendidikan etnik Cina adalah lebih baik berbanding dengan etnik lain. Kajian ini mendapati kebanyakan penduduk bujang lelaki dan perempuan bagi kesemua etnik adalah berpendidikan menengah atas. Kajian juga mendapati peratusan penduduk bujang Cina yang berpendidikan tertiar adalah melebihi penduduk bujang Bumiputera khususnya bagi perempuan bujang Cina iaitu 31.6 peratus berbanding 19.5 peratus bagi perempuan bujang Bumiputera (Jadual 13.4).

Analisis mengikut strata mendapati sebilangan besar penduduk bujang di bandar mahupun di luar bandar berpendidikan menengah rendah dan menengah atas. Hanya sedikit sahaja penduduk bujang yang tidak bersekolah. Sementara itu, peratusan penduduk bujang di bandar yang berpendidikan tertiar sama ada lelaki atau perempuan adalah tinggi dengan masing-masing 18.1 dan 23.9 peratus (Jadual 13.5).

Jadual 13.3
Penduduk Bujang Mengikut Tahap Persekolahan Dan Jantina

Tahap Persekolahan	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Tidak Bersekolah	2.5	3.0	2.7
Rendah	15.0	14.9	14.9
Menengah Rendah	24.4	18.8	22.2
Menengah	39.4	39.6	39.5
Tingkatan 6	4.4	2.0	3.4
Tertiar	14.4	21.8	17.2
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.4
Tahap Persekolahan Penduduk Bujang Mengikut Jantina Dan Etnik

Jantina	Tahap Persekolahan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Lelaki	Tidak Bersekolah	3.1	0.0	0.0	2.5
	Rendah	14.6	17.2	0.0	15.0
	Menengah Rendah	24.6	24.1	0.0	24.4
	Menengah	40.8	34.5	0.0	39.4
	Tingkatan 6	3.8	6.9	0.0	4.4
	Tertiari	13.1	17.2	100.0	14.4
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Perempuan	Tidak Bersekolah	3.7	0.0	-	3.0
	Rendah	18.3	0.0	-	14.9
	Menengah Rendah	18.3	21.1	-	18.8
	Menengah	37.8	47.4	-	39.6
	Tingkatan 6	2.4	0.0	-	2.0
	Tertiari	19.5	31.6	-	21.8
	Jumlah	100.0	100.0	-	100.0

Jadual 13.5
Tahap Persekolahan Penduduk Bujang Mengikut Jantina Dan Strata

Jantina	Tahap Persekolahan	Bandar	Luar Bandar
Lelaki	Tidak Bersekolah	2.4	2.6
	Rendah	10.8	19.5
	Menengah Rendah	22.9	26.0
	Menengah	41.0	37.7
	Tingkatan 6	4.8	3.9
	Tertiari	18.1	10.4
	Jumlah	100.0	100.0
Perempuan	Tidak Bersekolah	3.0	2.9
	Rendah	9.0	26.5
	Menengah Rendah	13.4	29.4
	Menengah	47.8	23.5
	Tingkatan 6	3.0	0.0
	Tertiari	23.9	17.6
	Jumlah	100.0	100.0

Analisis seterusnya adalah mengenai status guna tenaga penduduk bujang yang dibahagikan kepada empat kategori, iaitu pekerja, pekerja sendiri, pekerja keluarga tanpa upah, dan juga mereka yang menjadi majikan. Secara keseluruhannya, lebih dua pertiga (78.5%) daripada penduduk bujang mempunyai pekerjaan dan hanya 21.5 peratus sahaja yang tidak mempunyai sebarang pekerjaan. Analisis mengikut jantina mendapati peratusan lelaki bujang yang mempunyai pekerjaan adalah tinggi sedikit daripada perempuan bujang iaitu 80.6 peratus berbanding 75.2 peratus (Carta 13.1).

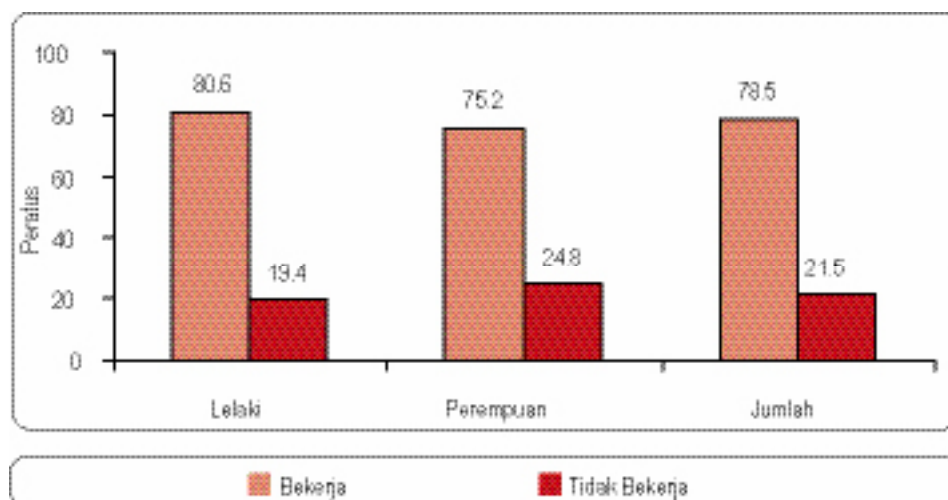
Jadual 13.6 menunjukkan 71.7 peratus daripada penduduk bujang merupakan pekerja, diikuti oleh bekerja sendiri 27.3 peratus, dan majikan dan pekerja keluarga tanpa upah di mana kedua-duanya mencatatkan peratusan yang sama iaitu 0.5 peratus. Peratusan tinggi penduduk bujang yang berstatus pekerja mungkin disebabkan oleh faktor umur di mana sebelum ini diketahui lebih daripada separuh penduduk bujang dalam kajian ini adalah dalam kumpulan umur muda iaitu 25-29 tahun. Oleh itu, mereka masih baru memulakan pekerjaan serta dalam proses menimba pengalaman dan juga mencari modal sekiranya ingin memulakan perniagaan sendiri. Analisis mengikut jantina mendapati peratusan

perempuan bujang yang berstatus pekerja (85.5%) adalah tinggi sedikit daripada lelaki bujang (63.6%). Sebaliknya peratusan lelaki bujang yang bekerja sendiri adalah lebih tinggi, iaitu 34.9 peratus berbanding perempuan bujang hanya 14.5 peratus.

Seperti yang diketahui, berniaga merupakan pekerjaan yang biasanya dilakukan oleh etnik Cina. Berdasarkan Jadual 13.7 didapati hanya lelaki bujang etnik Cina sahaja yang berstatus majikan iaitu 3.7 peratus. Kajian juga mendapati peratusan lelaki bujang etnik Cina yang berstatus pekerja adalah melebihi lelaki bujang Bumiputera, iaitu 70.4 peratus, berbanding lelaki bujang Bumiputera iaitu hanya 61.4 peratus. Sementara itu, peratusan perempuan bujang Cina yang bekerja sendiri adalah lebih tinggi, iaitu 16.7 peratus, sedangkan hanya 13.8 peratus bagi perempuan bujang Bumiputera.

Perbandingan mengikut strata mendapati peratusan penduduk bujang di luar bandar yang bekerja sendiri adalah melebihi penduduk bujang di bandar khususnya bagi lelaki bujang iaitu 50.8 peratus. Perempuan bujang di luar bandar yang berstatus pekerja (72.7%) adalah tinggi sedikit berbanding lelaki bujang (47.6%). Namun begitu, peratusan lelaki bujang di luar bandar yang bekerja sendiri adalah tinggi sedikit iaitu 50.8 peratus berbanding hanya 27.3 peratus bagi perempuan (Jadual 13.8).

Carta 13.1
Penduduk Bujang Mengikut Status Guna Tenaga Dan Jantina

Jadual 13.6
Penduduk Bujang Mengikut Status Pekerjaan Dan Jantina

Status Pekerjaan	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Majikan	0.8	0.0	0.5
Pekerja	63.6	85.5	71.7
Bekerja Sendiri	34.9	14.5	27.3
Pekerja Keluarga Tanpa Upah	0.8	0.0	0.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.7
Status Pekerjaan Penduduk Bujang Mengikut Jantina Dan Etnik

Jantina	Status Pekerjaan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Lelaki	Majikan	0.0	3.7	0.0
	Pekerja	61.4	70.4	100.0
	Bekerja Sendiri	37.6	25.9	0.0
	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	1.0	0.0	0.0
	Jumlah	100.0	100.0	100.0
Perempuan	Majikan	0.0	0.0	0.0
	Pekerja	86.2	83.3	-
	Bekerja Sendiri	13.8	16.7	-
	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	0.0	0.0	0.0
	Jumlah	100.0	100.0	0.0

Jadual 13.8
Status Pekerjaan Penduduk Bujang Mengikut Jantina Dan Strata

Jantina	Status Pekerjaan	Bandar	Luar Bandar
Lelaki	Majikan	1.5	0.0
	Pekerja	78.8	47.6
	Bekerja Sendiri	19.7	50.8
	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	0.0	1.6
	Jumlah	100.0	100.0
Perempuan	Majikan	0.0	0.0
	Pekerja	90.7	72.7
	Bekerja Sendiri	9.3	27.3
	Pekerja Keluarga Tanpa Upah	0.0	0.0
	Jumlah	100.0	100.0

Jenis pekerjaan merupakan aspek penting untuk mengkaji status ekonomi penduduk bujang. Terdapat beberapa jenis pekerjaan yang dilakukan oleh penduduk bujang sama ada dalam sektor formal atau tidak formal. Dalam bahagian ini dipaparkan status guna tenaga mengikut jenis pekerjaan yang telah dikategorikan dalam sepuluh kumpulan. Secara keseluruhannya, terdapat tiga kumpulan pekerjaan utama yang diceburi oleh penduduk bujang iaitu pekerja mahir pertanian dan perikanan (19.0%), diikuti oleh pekerja juruteknik dan profesional bersekutu (18.5%), dan pekerja perkeranian (15.6%). Kumpulan pekerjaan paling kurang penglibatan penduduk bujang ialah kumpulan penggubal undang-undang, pegawai kanan dan pengurus, dan tentera, iaitu masing-masing 2.4 dan 4.4 peratus (Jadual 13.9).

Merujuk kepada jadual yang sama, analisis mengikut jantina mendapati peratusan penduduk bujang dalam kumpulan pekerja mahir pertanian dan perikanan (27.1%) adalah paling tinggi di kalangan lelaki. Sementara itu, bagi penduduk bujang perempuan dua kumpulan pekerjaan utama yang paling tinggi diceburi ialah juruteknik dan profesional bersekutu, dan pekerja perkeranian masing-masing 22.4 dan 23.7 peratus. Jika dilihat pada kumpulan pekerjaan yang tidak memerlukan kelulusan yang tinggi seperti pekerja pertukangan, dan operator loji dan mesin, dan pemasang, peratusannya adalah tinggi di kalangan lelaki. Sebaliknya, bagi kumpulan pekerjaan yang memerlukan tahap kelulusan yang tinggi seperti profesional, didapati peratusannya adalah tinggi di kalangan perempuan. Ini seperti yang dijangka adalah kerana peratusan perempuan bujang yang berpendidikan tertiar adalah lebih tinggi daripada lelaki bujang.

Perbandingan mengikut etnik mendapati peratusan penduduk bujang yang bekerja dalam sektor pertanian dan perikanan adalah paling tinggi di kalangan Bumiputera (22.0%). Sebaliknya, peratusan penduduk bujang dalam kumpulan juruteknik dan profesional bersekutu adalah paling tinggi di kalangan Cina (24.4%). Bagi kumpulan

pekerja perkhidmatan, pekerja kedai dan jurujual, didapati peratusannya adalah lebih tinggi di kalangan Cina (17.8%) berbanding Bumiputera (10.7%). Ini menggambarkan keadaan semasa penduduk Cina yang lebih cenderung untuk menjalankan perniagaan. Seperti yang diketahui, tahap pendidikan penduduk bujang Cina adalah lebih tinggi berbanding dengan penduduk bujang Bumiputera. Kajian mendapati, peratusan penduduk bujang Cina melebihi penduduk bujang Bumiputera dalam kumpulan pekerjaan penggubal undang-undang, pegawai kanan dan pengurus, dan profesional (Jadual 13.10).

Analisis mengikut strata menunjukkan peratusan penduduk bujang dalam kumpulan juruteknik dan profesional bersekutu adalah paling tinggi di bandar iaitu 22.5 peratus. Manakala peratusan penduduk bujang dalam kumpulan pekerjaan yang tidak memerlukan kemahiran tinggi seperti dalam bidang pertanian dan perikanan adalah paling tinggi di luar bandar berbanding di bandar, iaitu 38.8 berbanding 5.0 peratus. Keadaan ini menggambarkan bahawa tahap pendidikan mempengaruhi bidang pekerjaan dan kawasan tempat tinggal seseorang (Jadual 13.11).

Jadual 13.9
Penduduk Bujang Mengikut Jenis Pekerjaan Dan Jantina

Pekerjaan	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Penggubal Undang-Undang, Peg. Kanan & Pengurus	3.9	0.0	2.4
Profesional	6.2	14.5	9.3
Juruteknik & Profesional Bersekutu	16.3	22.4	18.5
Pekerja Perkeranian	10.9	23.7	15.6
Pekerja Perkhidmatan, Pekerja Kedai & Jurujual	10.1	15.8	12.2
Pekerja Mahir Pertanian & Perikanan	27.1	5.3	19.0
Pekerja Pertukangan & Yang Berkaitan	14.0	6.6	11.2
Operator Loji & Mesin & Pemasang	7.8	6.6	7.3
Pekerjaan Asas	3.9	5.3	4.4
Angkatan Tentera	0.0	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.10
Penduduk Bujang Mengikut Jenis Pekerjaan Dan Etnik

Pekerjaan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Penggubal Undang-Undang, Peg. Kanan & Pengurus	1.3	4.4	100.0
Profesional	8.8	11.1	0.0
Juruteknik & Profesional Bersekutu	17.0	24.4	0.0
Pekerja Perkeranian	15.1	17.8	0.0
Pekerja Perkhidmatan, Pekerja Kedai & Jurujual	10.7	17.8	0.0
Pekerja Mahir Pertanian & Perikanan	22.0	8.9	0.0
Pekerja Pertukangan & Yang Berkaitan	11.3	11.1	0.0
Operator Loji & Mesin & Pemasang	8.2	4.4	0.0
Pekerjaan Asas	5.7	0.0	0.0
Angkatan Tentera	0.0	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.11
Penduduk Bujang Mengikut Jenis Pekerjaan Dan Strata

Pekerjaan	Bandar	Luar Bandar
Penggubal Undang-Undang, Pegawai Kanan & Pengurus	3.3	1.2
Profesional	10.8	7.1
Juruteknik & Profesional Bersekutu	22.5	12.9
Pekerja Perkeranian	20.8	8.2
Pekerja Perkhidmatan, Pekerja Kedai & Jurujual	15.8	7.1
Pekerja Mahir Pertanian & Perikanan	5.0	38.8
Pekerja Pertukangan & Yang Berkaitan	10.0	12.9
Operator Loji & Mesin & Pemasang	7.5	7.1
Pekerjaan Asas	4.2	4.7
Angkatan Tentera	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0

13.6 Sebab Tidak Bekerja

Seperti yang telah dibincangkan sebelum ini, 21.5 peratus daripada penduduk bujang tidak melakukan sebarang pekerjaan ketika temubual dijalankan. Secara keseluruhannya, tiga sebab utama penduduk bujang tidak bekerja ialah tiada pekerjaan yang sesuai (41.0%), diikuti tidak minat untuk bekerja (10.3%), dan mengalami masalah kesihatan (5.1%). Walau bagaimanapun, didapati 43.6 peratus daripada mereka menyatakan antara sebab lain tidak bekerja adalah seperti menjaga orang tua dan saudara mara yang sakit, sedang mencari pekerjaan, baru habis belajar, hendak berehat, tamat kontrak, dan tempat kerja yang lama sudah ditutup (Jadual 13.12).

Tiada perbezaan yang ketara bagi sebab berhenti kerja antara lelaki dan perempuan bujang. Merujuk jadual yang sama,

peratusan lelaki bujang yang menyatakan tiada pekerjaan yang sesuai didapati tinggi sedikit iaitu 45.8 peratus berbanding hanya 33.3 peratus bagi perempuan bujang. Kajian mendapati hanya lelaki bujang yang tidak bekerja disebabkan tidak minat untuk bekerja iaitu 16.7 peratus. Sementara itu, analisis mengikut etnik mendapati peratusan penduduk bujang Cina yang tidak bekerja kerana tiada pekerjaan yang sesuai adalah tinggi sedikit iaitu 50.0 peratus berbanding penduduk bujang Bumiputera hanya 40.5 peratus. Kajian juga mendapati hanya penduduk bujang di luar bandar sahaja yang tidak bekerja disebabkan masalah kesihatan iaitu 11.8 peratus. Sementara itu peratusan penduduk bujang di luar bandar yang tidak bekerja kerana tidak minat untuk bekerja adalah tinggi sedikit iaitu 11.8 peratus berbanding penduduk bujang di bandar hanya 9.1 peratus (Jadual 13.13 dan 13.14).

Jadual 13.12
Sebab Penduduk Bujang Tidak Bekerja Mengikut Jantina

Sebab Tidak Bekerja	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Masalah Kesihatan	4.2	6.7	5.1
Tidak Minat Bekerja	16.7	0.0	10.3
Tiada Pekerjaan Yang Sesuai	45.8	33.3	41.0
Keluarga Tidak Mengizinkan	0.0	0.0	0.0
Lain-lain	33.3	60.0	43.6
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.13
Sebab Penduduk Bujang Tidak Bekerja Mengikut Etnik

Sebab Tidak Bekerja	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Masalah Kesihatan	5.4	0.0	0.0
Tidak Minat Bekerja	10.8	0.0	0.0
Tiada Pekerjaan Yang Sesuai	40.5	50.0	0.0
Keluarga Tidak Mengizinkan	0.0	0.0	0.0
Lain-lain	43.2	50.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	0.0

Jadual 13.14
Sebab Penduduk Bujang Tidak Bekerja Mengikut Strata

Sebab Tidak Bekerja	Bandar	Luar Bandar
Masalah Kesihatan	0.0	11.8
Tidak Minat Bekerja	9.1	11.8
Tiada Pekerjaan Yang Sesuai	36.4	47.1
Keluarga Tidak Mengizinkan	0.0	0.0
Lain-lain	54.5	29.4
Jumlah	100.0	100.0

13.7 Pendapatan

Bahagian ini merujuk kepada pendapatan di kalangan penduduk bujang yang bekerja dan melaporkan pendapatan mereka. Secara keseluruhannya pendapatan penduduk bujang adalah rendah. Didapati 40.2 peratus daripada penduduk bujang berpendapatan kurang daripada RM500 sebulan, 24.5 peratus berpendapatan antara RM500 hingga RM999, diikuti 16.7 peratus berpendapatan antara RM1,000 hingga RM1,499, dan 6.9 peratus berpendapatan antara RM1,500 hingga RM1,999. Hanya sedikit sahaja penduduk bujang yang berpendapatan RM3,000 dan ke atas iaitu 4.4 peratus. Secara keseluruhannya purata pendapatan bulanan penduduk bujang adalah sebanyak RM977. Perbandingan mengikut jantina mendapati purata pendapatan bulanan lelaki bujang adalah lebih tinggi daripada perempuan bujang iaitu RM1,004 berbanding RM933 sebulan. Analisis juga menunjukkan 13.4 peratus daripada lelaki bujang berpendapatan RM2,000 ke atas sedangkan hanya 9.2 peratus perempuan bujang berpendapatan sedemikian (Jadual 13.15).

Seperti yang diketahui, kedudukan sosio-ekonomi etnik Cina adalah lebih baik berbanding dengan etnik lain. Kajian ini mendapati peratusan penduduk bujang Cina yang memperolehi pendapatan bulanan sebanyak RM2,000 ke atas ialah 22.2 peratus manakala penduduk bujang Bumiputera hanya 7.6 peratus. Bagi etnik Bumiputera, peratusan yang tertinggi adalah yang berpendapatan kurang daripada RM500 dengan 48.1 peratus. Purata pendapatan bulanan antara etnik juga menunjukkan jurang yang agak besar, dengan penduduk bujang Cina yang paling tinggi iaitu RM1,247 sebulan sedangkan hanya RM890 bagi Bumiputera (Jadual 13.16).

Analisis mengikut strata mendapati 50.6 peratus daripada penduduk bujang di luar bandar yang memperolehi pendapatan bulanan kurang daripada RM500 sebulan sedangkan hanya 32.8 peratus bagi penduduk bujang di bandar. Kajian juga mendapati purata pendapatan penduduk bujang di bandar adalah tinggi sedikit berbanding di luar bandar iaitu RM1,072 berbanding RM845 (Jadual 13.17).

Jadual 13.15
Pendapatan Penduduk Bujang Mengikut Jantina

Pendapatan (RM)	Lelaki	Perempuan	Jumlah
< 500	41.4	38.2	40.2
500-999	25.8	22.4	24.5
1,000-1,499	15.6	18.4	16.7
1,500-1,999	3.9	11.8	6.9
2,000-2,499	6.3	5.3	5.9
2,500-2,999	1.6	1.3	1.5
3,000+	5.5	2.6	4.4
Jumlah	100.0	100.0	100.0
Min Pendapatan (RM)	1,004	933	977

Jadual 13.16
Pendapatan Penduduk Bujang Mengikut Etnik

Pendapatan (RM)	Bumiputera	Cina	Lain-lain
< 500	48.1	13.3	0.0
500-999	23.4	28.9	0.0
1,000-1,499	15.8	20.0	0.0
1,500-1,999	4.4	15.6	0.0
2,000-2,499	3.2	15.6	0.0
2,500-2,999	0.6	2.2	100.0
3,000+	4.4	4.4	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0
Min Pendapatan (RM)	890	1,247	2,700

Jadual 13.17
Pendapatan Penduduk Bujang Mengikut Strata

Pendapatan (RM)	Bandar	Luar Bandar
< 500	32.8	50.6
500-999	25.2	23.5
1,000-1,499	21.0	10.6
1,500-1,999	7.6	5.9
2,000-2,499	6.7	4.7
2,500-2,999	1.7	1.2
3,000+	5.0	3.5
Jumlah	100.0	100.0
Min Pendapatan (RM)	1,072	845

Menabung adalah amalan yang patut diterapkan sejak kecil lagi untuk kesejahteraan hidup di masa akan datang. Sumber kewangan yang mencukupi diperlukan untuk kegunaan semasa atau dalam kesempitan. Bentuk simpanan yang dikaji dalam analisis ini merangkumi simpanan di bank, simpanan di Tabung Haji, saham, pelaburan dalam koperasi, dan polisi insurans yang dimiliki.

Jadual 13.18 menunjukkan dua pertiga daripada penduduk bujang mempunyai simpanan di bank (63.6%) berbanding bentuk simpanan yang lain seperti polisi insurans (28.4%), saham/pelaburan/koperasi (22.2%), dan simpanan di Tabung Haji (13.0%). Perbandingan mengikut jantina mendapati peratusan penduduk bujang perempuan yang membuat simpanan sama ada di bank, membeli saham/ pelaburan/ koperasi dan membeli polisi insurans adalah melebihi peratusan lelaki bujang. Ini mungkin disebabkan perempuan bujang lebih berjimat cermat.

Lebih separuh daripada penduduk bujang bagi setiap kumpulan etnik mempunyai

simpanan wang di bank, iaitu di antara 60.4 hingga 77.1 peratus. Kajian juga mendapati pemilikan polisi insurans di kalangan penduduk bujang Bumiputera adalah masih rendah di mana hanya 21.2 peratus sahaja yang memiliki polisi insurans sedangkan di kalangan penduduk bujang Cina ialah 58.3 peratus. Namun begitu, peratusan bagi pemilikan saham/pelaburan/koperasi didapati tinggi sedikit di kalangan etnik Bumiputera berbanding etnik Cina (Jadual 13.19).

Kajian mendapati peratusan penduduk bujang di bandar yang mempunyai simpanan dalam bank, membuat pelaburan dalam bentuk saham/koperasi, serta memiliki polisi insurans adalah tinggi berbanding penduduk bujang di luar bandar. Ini menggambarkan keadaan sosio-ekonomi penduduk bujang di bandar adalah lebih baik yang membolehkan mereka membuat simpanan untuk persediaan masa hadapan mereka. Keadaan ini juga mungkin dipengaruhi oleh peratusan etnik Cina yang tinggi di bandar. Namun begitu, peratusan penduduk bujang di luar bandar (15.9%) yang menyimpan dalam Tabung Haji adalah tinggi sedikit berbanding di bandar (10.7%) (Jadual 13.20).

Jadual 13.18
Peratus Penduduk Bujang Yang Mempunyai Simpanan Mengikut Jantina

Bentuk Simpanan	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Bank	63.1	64.4	63.6
Tabung Haji	13.4	12.5	13.0
Saham/Pelaburan/Koperasi	16.9	30.7	22.2
Insurans	27.5	29.7	28.4

Jadual 13.19
Peratus Penduduk Bujang Yang Mempunyai Simpanan Mengikut Etnik

Bentuk Simpanan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Bank	60.4	77.1	100.0
Tabung Haji	4.0	0.0	0.0
Saham/Pelaburan/Koperasi	23.1	18.8	0.0
Insurans	21.2	58.3	100.0

Jadual 13.20
Peratus Penduduk Bujang Yang Mempunyai
Simpanan Mengikut Strata

Bentuk Simpanan	Bandar	Luar Bandar
Bank	65.3	61.3
Tabung Haji	10.7	15.9
Saham/Pelaburan/Koperasi	24.7	18.9
Insurans	32.7	22.5

13.9 Pembujangan Dan Pendapatan Mengenai Perkahwinan

13.9.1 Persepsi Lelaki Dan Perempuan Tentang Sebab Utama Lambat Berkahwin

Bahagian ini akan membincangkan sebab utama lelaki dan perempuan lambat berkahwin mengikut persepsi lelaki dan perempuan. Secara keseluruhannya, tiga sebab utama lelaki lambat berkahwin adalah kerana menghadapi masalah kewangan (40.6%), diikuti oleh terlalu pentingkan kerjaya (16.8%), dan belum bersedia untuk memikul tanggungjawab (11.7%). Didapati 0.8 peratus daripada mereka menyatakan antarasebablain lambat berkahwin ialah tidak yakin untuk hidup berkeluarga, komitmen kepada keluarga, melanjutkan pelajaran, dan belum mendapat jodoh. Analisis mengikut jantina mendapati peratusan tertinggi tiga sebab utama lelaki lambat berkahwin mengikut pandangan lelaki sendiri ialah kerana menghadapi masalah kewangan (46.5%), diikuti terlalu pentingkan kerjaya (12.9%), dan masih belum bersedia untuk memikul tanggungjawab (11.6%). Manakala perempuan bujang juga mempunyai pandangan yang hampir sama di mana tiga sebab utama lelaki lambat berkahwin ialah kerana menghadapi masalah kewangan (31.7%), diikuti terlalu pentingkan kerjaya (22.8%), dan terlalu memilih (12.9%) (Jadual 13.21).

Analisis mengikut kumpulan etnik mendapati kesemua etnik mempunyai persepsi yang sama sebab utama lelaki lambat berkahwin iaitu menghadapi masalah kewangan di mana peratusan adalah tinggi sedikit dari persepsi penduduk bujang Bumiputera (41.5%) berbanding persepsi penduduk bujang Cina

(35.4%). Kajian juga mendapati peratusan kedua tinggi sebab utama lelaki lambat berkahwin ialah kerana terlalu pentingkan kerjaya dengan 25.0 peratus mengikut persepsi penduduk bujang Cina dan 15.0 peratus mengikut persepsi penduduk bujang Bumiputera (Jadual 13.22).

Jadual 13.21
Persepsi Sebab Utama Lelaki Lambat Berkahwin Mengikut Jantina

Sebab Utama Lelaki Lambat Berkahwin	Persepsi Lelaki	Persepsi Perempuan	Jumlah
Masalah Kewangan	46.5	31.7	40.6
Masalah Kesihatan	0.0	0.0	0.0
Sukar Mencari Pasangan Hidup Yang Sesuai	11.0	9.9	10.5
Tiada Masa/Sibuk Bekerja	3.2	2.0	2.7
Perlu Menjaga Ibu Bapa	4.5	0.0	2.7
Terlalu Pentingkan Kerjaya	12.9	22.8	16.8
Terlalu Memilih	4.5	12.9	7.8
Keluarga Terlalu Memilih	0.6	1.0	0.8
Belum Bersedia Memikul Tanggungjawab	11.6	11.9	11.7
Dapat Menikmati Kebebasan Hidup	4.5	6.9	5.5
Perkahwinan Bukan Satu Yang Penting	0.0	0.0	0.0
Lain-lain	0.6	1.0	0.8
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.22
Persepsi Sebab Utama Lelaki Lambat Berkahwin Mengikut Etnik

Sebab Utama Lelaki Lambat Berkahwin	Persepsi Bumiputera	Persepsi Cina	Persepsi Lain-lain
Masalah Kewangan	41.5	35.4	100.0
Masalah Kesihatan	0.0	0.0	0.0
Sukar Mencari Pasangan Hidup Yang Sesuai	9.7	14.6	0.0
Tiada Masa/Sibuk Bekerja	1.9	6.3	0.0
Perlu Menjaga Ibu Bapa	3.4	0.0	0.0
Terlalu Pentingkan Kerjaya	15.0	25.0	0.0
Terlalu Memilih	8.7	4.2	0.0
Keluarga Terlalu Memilih	1.0	0.0	0.0
Belum Bersedia Memikul Tanggungjawab	12.6	8.3	0.0
Dapat Menikmati Kebebasan Hidup	5.3	6.3	0.0
Perkahwinan Bukan Satu Yang Penting	0.0	0.0	0.0
Lain-lain	1.0	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Bagi penduduk bujang perempuan pula mereka mempunyai sebab tersendiri mengapa lambat berkahwin. Terlalu memilih (33.3%), diikuti sukar mencari pasangan hidup yang sesuai (23.4%), dan terlalu pentingkan kerjaya (17.5%) merupakan tiga sebab utama perempuan lambat berkahwin. Tiga sebab utama perempuan lambat berkahwin mengikut persepsi lelaki bujang adalah kerana terlalu memilih (42.4%), diikuti oleh sukar mencari pasangan hidup yang sesuai (24.5%), dan terlalu pentingkan kerjaya (11.3%). Manakala mengikut

persepsi perempuan bujang sendiri peratusan tertinggi sebab utama perempuan lambat berkahwin adalah kerana terlalu pentingkan kerjaya (26.7%) (Jadual 13.23).

Terlalu memilih merupakan sebab utama perempuan lambat berkahwin dari persepsi penduduk bujang etnik Bumiputera. Sementara itu, sukar mencari pasangan hidup yang sesuai merupakan sebab utama dari persepsi penduduk bujang etnik Cina (Jadual 13.24).

Jadual 13.23
Persepsi Sebab Utama Perempuan Lambat Berkahwin Mengikut Jantina

Sebab Utama Perempuan Lambat Kahwin	Persepsi Lelaki	Persepsi Perempuan	Jumlah
Masalah Kewangan	4.6	5.9	5.2
Masalah Kesihatan	0.0	2.0	0.8
Sukar Mencari Pasangan Hidup Yang Sesuai	24.5	21.8	23.4
Tiada Masa/Sibuk Bekerja	2.6	5.0	3.6
Perlu Menjaga Ibu Bapa	4.6	4.0	4.4
Terlalu Pentingkan Kerjaya	11.3	26.7	17.5
Terlalu Memilih	42.4	19.8	33.3
Keluarga Terlalu Memilih	2.0	0.0	1.2
Belum Bersedia Memikul Tanggungjawab	5.3	5.9	5.6
Dapat Menikmati Kebebasan Hidup	2.6	6.9	4.4
Perkahwinan Bukan Satu Yang Penting	0.0	0.0	0.0
Lain-lain	0.0	2.0	0.8
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.24
Persepsi Sebab Utama Perempuan Lambat Berkahwin Mengikut Etnik

Sebab Utama Perempuan Lambat Kahwin	Persepsi Bumiputera	Persepsi Cina	Persepsi Lain-lain
Masalah Kewangan	3.9	8.7	100.0
Masalah Kesihatan	1.0	0.0	0.0
Sukar Mencari Pasangan Hidup Yang Sesuai	21.5	32.6	0.0
Tiada Masa/Sibuk Bekerja	2.4	8.7	0.0
Perlu Menjaga Ibu Bapa	5.4	0.0	0.0
Terlalu Pentingkan Kerjaya	16.1	23.9	0.0
Terlalu Memilih	37.6	15.2	0.0
Keluarga Terlalu Memilih	1.5	0.0	0.0
Belum Bersedia Memikul Tanggungjawab	5.4	6.5	0.0
Dapat Menikmati Kebebasan Hidup	4.4	4.3	0.0
Perkahwinan Bukan Satu Yang Penting	0.0	0.0	0.0
Lain-lain	1.0	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

13.9.2 Persepsi Mengenai Umur Yang Dianggap Kahwin Lewat Bagi Lelaki Dan Perempuan

Masyarakat kini memberikan pelbagai tanggapan berkaitan umur yang dianggap sebagai kahwin lewat bagi lelaki mahupun perempuan bujang. Secara keseluruhannya, 46.1 peratus daripada penduduk bujang berpendapat bahawa umur kahwin lewat bagi lelaki ialah jika berkahwin pada umur 40 tahun ke atas. Penduduk bujang juga berpendapat bahawa purata umur kahwin lewat bagi lelaki ialah 37.6 tahun. Didapati 41.8 peratus daripada lelaki bujang berpendapat bahawa umur kahwin lewat bagi lelaki ialah jika berkahwin pada umur 40 tahun ke atas. Corak yang sama didapati mengikut pandangan perempuan bujang di mana peratusan tertinggi adalah yang berpendapat lelaki jika berkahwin pada umur 40 tahun ke atas dianggap sebagai kahwin lewat (53.0%). Purata umur kahwin lewat pada pendapat lelaki sendiri ialah 37.1 tahun, manakala pada pendapat perempuan bujang pula, purata umur kahwin lewat bagi lelaki ialah 38.4 tahun (Jadual 13.25).

Perbandingan mengikut kumpulan etnik mendapati purata umur kahwin lewat mengikut pendapat penduduk bujang Bumiputera ialah jika berkahwin pada umur 36.9 tahun, manakala mengikut pendapat penduduk bujang Cina pula jika berkahwin pada umur 40.6 tahun. Keadaan ini memberi gambaran bahawa lelaki Cina cenderung berkahwin pada umur yang lebih tua berbanding lelaki Bumiputera (Jadual 13.26).

Analisis mengikut strata mendapati lebih separuh (51.0%) daripada penduduk bujang di bandar menganggap bahawa lelaki kahwin lewat jika berkahwin pada umur 40 tahun ke atas. Sebaliknya lebih satu pertiga (42.2%) daripada penduduk bujang di luar bandar berpendapat bahawa umur kahwin lewat bagi lelaki ialah jika berkahwin pada umur 35-39 tahun. Purata umur kahwin lewat pada pandangan penduduk bujang di bandar ialah pada umur 38.2 tahun, manakala di luar bandar ialah pada umur 36.8 tahun. Keadaan ini menggambarkan bahawa penduduk bujang lelaki di luar bandar berkahwin pada usia yang awal berbanding lelaki di bandar (Jadual 13.27).

Jadual 13.25
Umur Kahwin Lewat Bagi Lelaki, Persepsi Lelaki Dan Perempuan

Umur Lelaki Kahwin Lewat	Lelaki	Perempuan	Jumlah
<30	13.3	9.0	11.6
30-34	7.6	6.0	7.0
35-39	37.3	32.0	35.3
40+	41.8	53.0	46.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0
Min Umur	37.1	38.4	37.6

Jadual 13.26
Umur Kahwin Lewat Bagi Lelaki, Persepsi Mengikut Etnik

Umur Lelaki Kahwin Lewat	Bumiputera	Cina	Lain-lain
<30	13.8	2.1	0.0
30-34	7.6	4.3	0.0
35-39	38.1	21.3	100.0
40+	40.5	72.3	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0
Min Umur	36.9	40.6	35.0

Jadual 13.27
Umur Kahwin Lewat Bagi Lelaki, Persepsi Mengikut Strata

Umur Lelaki Kahwin Lewat	Bandar	Luar Bandar
<30	12.8	10.1
30-34	6.0	8.3
35-39	30.2	42.2
40+	51.0	39.4
Jumlah	100.0	100.0
Min Umur	38.2	36.8

Perempuan masa kini ramai yang melewati-lewatkan perkahwinan. Secara keseluruhannya penduduk bujang berpendapat bahawa purata umur kahwin lewat bagi perempuan ialah jika berkahwin pada umur 31.5 tahun. Analisis mengikut jantina mendapati bahawa dari persepsi lelaki bujang purata umur kahwin lewat bagi perempuan bujang ialah pada umur 30.8 tahun, sedangkan mengikut persepsi perempuan sendiri ialah pada umur yang tinggi sedikit iaitu 32.6 tahun (Jadual 13.28).

Seperti yang diketahui, etnik Cina berkahwin pada umur yang lebih tua berbanding etnik Bumiputera. Kajian ini juga mendapati

keadaan yang serupa di mana hanya 8.5 peratus sahaja daripada penduduk bujang Cina yang menyatakan bahawa perempuan dianggap sebagai kahwin lewat jika berkahwin pada umur 25-29 tahun, berbanding 17.6 peratus daripada penduduk bujang Bumiputera yang menyatakan demikian. Analisis mengikut strata mendapati purata umur kahwin lewat bagi perempuan pada pandangan penduduk bujang di bandar ialah jika berkahwin pada umur 31.9 tahun, manakala dari pandangan penduduk bujang di luar bandar pula, purata umur kahwin lewat bagi perempuan ialah jika berkahwin pada umur 30.9 tahun (Jadual 13.29 dan 13.30).

Jadual 13.28
Umur Kahwin Lewat Bagi Perempuan, Persepsi Lelaki Dan Perempuan

Umur Perempuan Kahwin Lewat	Lelaki	Perempuan	Jumlah
<25	10.7	3.0	7.8
25-29	20.8	8.1	15.9
30-34	45.3	51.5	47.7
35-39	15.7	25.3	19.4
40+	7.5	12.1	9.3
Jumlah	100.0	100.0	100.0
Min Umur	30.8	32.6	31.5

Jadual 13.29
Umur Kahwin Lewat Bagi Perempuan, Persepsi Mengikut Etnik

Umur Perempuan Kahwin Lewat	Bumiputera	Cina	Lain-lain
<25	9.5	0.0	0.0
25-29	17.6	8.5	0.0
30-34	46.7	51.1	100.0
35-39	19.0	21.3	0.0
40+	7.1	19.1	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0
Min Umur	31.1	33.3	30.0

Jadual 13.30
Umur Kahwin Lewat Bagi Perempuan, Persepsi Mengikut Strata

Umur Perempuan Kahwin Lewat	Bandar	Luar Bandar
<25	6.0	10.1
25-29	17.4	13.8
30-34	43.6	53.2
35-39	20.1	18.3
40+	12.8	4.6
Jumlah	100.0	100.0
Min Umur	31.9	30.9

13.9.3 Persepsi Umur Sesuai Kahwin Bagi Lelaki Dan Perempuan

Pada suatu ketika dahulu, ramai orang berkahwin pada usia yang agak muda. Namun kini di era globalisasi ramai yang melewati perkahwinan. Ini mungkin disebabkan oleh perkembangan pendidikan dan perubahan gaya hidup seseorang.

Secara keseluruhannya, 27.3 peratus daripada penduduk bujang berpendapat bahawa umur sesuai kahwin bagi lelaki ialah jika berkahwin pada umur 30 tahun. Mengikut pandangan penduduk bujang, purata umur sesuai kahwin bagi lelaki ialah jika berkahwin pada umur 28.5 tahun. Purata umur sesuai kahwin bagi lelaki dari pandangan lelaki bujang sendiri ialah pada umur 28.1 tahun, sementara mengikut pandangan perempuan bujang ialah pada umur yang tinggi sedikit iaitu 29.0 tahun (Jadual 13.31).

Kajian mendapati 24.6 peratus daripada penduduk bujang etnik Bumiputera berpendapat bahawa umur sesuai kahwin bagi lelaki adalah pada umur 25 tahun. Sementara itu, 47.9 peratus daripada

penduduk bujang Cina pula berpendapat lelaki sesuai berkahwin pada umur 30 tahun. Keadaan ini memberikan gambaran bahawa lelaki Cina akan kahwin lewat berbanding lelaki Bumiputera. Purata umur sesuai kahwin juga adalah tinggi mengikut persepsi penduduk bujang Cina iaitu 31.1 tahun, berbanding penduduk bujang Bumiputera iaitu 27.9 tahun (Jadual 13.32).

Umur sesuai kahwin bagi lelaki mengikut pandangan penduduk bujang di luar bandar adalah lebih rendah berbanding penduduk bujang di bandar. Ini dijelaskan dalam Jadual 13.33, di mana peratusan penduduk bujang di luar bandar yang berpendapat bahawa lelaki sesuai kahwin pada umur 25 tahun adalah paling tinggi iaitu 22.7 peratus. Sementara itu, didapati 31.3 peratus daripada penduduk bujang bandar berpendapat lelaki sesuai kahwin pada umur 30 tahun. Purata umur sesuai kahwin bagi lelaki mengikut pandangan penduduk bujang di bandar ialah pada umur 28.6 tahun, manakala mengikut pandangan penduduk bujang di luar bandar ialah pada umur 28.2 tahun (Jadual 13.33).

Jadual 13.31
Umur Sesuai Kahwin Bagi Lelaki, Persepsi Lelaki Dan Perempuan

Umur Sesuai Kahwin Bagi Lelaki	Lelaki	Perempuan	Jumlah
<25	8.2	3.0	6.2
25	25.8	14.9	21.5
26	5.7	4.0	5.0
27	8.8	8.9	8.8
28	11.3	11.9	11.5
29	1.3	5.0	2.7
30	22.0	35.6	27.3
31+	17.0	16.8	16.9
Jumlah	100.0	100.0	100.0
Min umur	28.1	29.0	28.5

Jadual 13.32
Umur Sesuai Kahwin Bagi Lelaki, Persepsi Mengikut Etnik

Umur Sesuai Kahwin Bagi Lelaki	Bumiputera	Cina	Lain-lain
<25	7.1	2.1	0.0
25	24.6	8.3	0.0
26	5.7	2.1	0.0
27	9.5	4.2	100.0
28	14.2	0.0	0.0
29	3.3	0.0	0.0
30	22.7	47.9	0.0
31+	12.8	35.4	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0
Min umur	27.9	31.1	27.0

Jadual 13.33
Umur Sesuai Kahwin Bagi Lelaki, Persepsi Mengikut Strata

Umur Sesuai Kahwin Bagi Lelaki	Bandar	Luar Bandar
<25	4.7	8.2
25	20.7	22.7
26	6.7	2.7
27	10.0	7.3
28	8.0	16.4
29	3.3	1.8
30	31.3	21.8
31+	15.3	19.1
Jumlah	100.0	100.0
Min umur	28.6	28.2

Secara keseluruhannya, sebilangan besar (36.2%) daripada penduduk bujang berpendapat bahawa umur sesuai untuk berkahwin bagi perempuan ialah jika berkahwin pada umur 25 tahun. Di samping itu, terdapat juga penduduk bujang yang berpendapat umur sesuai kahwin bagi perempuan ialah jika berkahwin pada umur kurang daripada 25 tahun. Analisis mengikut jantina mendapati hampir separuh (44.7%) daripada lelaki bujang berpendapat bahawa umur sesuai kahwin bagi perempuan ialah di bawah 25 tahun. Sebaliknya mengikut persepsi perempuan bujang didapati 40.6 peratus yang berpendapat bahawa umur sesuai perempuan berkahwin ialah pada umur 25 tahun. Purata umur yang dianggap sesuai kahwin bagi perempuan dari pandangan lelaki bujang ialah pada umur 23.9 tahun, manakala mengikut pandangan perempuan bujang sendiri ialah pada umur yang tinggi sedikit iaitu 25.6 tahun (Jadual 13.34).

Perbandingan mengikut kumpulan etnik mendapati 39.8 peratus daripada penduduk

bujang Bumiputera berpendapat umur sesuai kahwin bagi perempuan ialah di bawah 25 tahun. Sementara itu, 41.7 peratus daripada penduduk bujang Cina berpendapat umur sesuai kahwin bagi perempuan ialah pada umur 25 tahun. Kajian juga mendapati purata umur sesuai kahwin bagi perempuan adalah tinggi sedikit dari pandangan etnik Cina iaitu 25.8 tahun berbanding, penduduk bujang Bumiputera iaitu 24.2 tahun. Keadaan ini menggambarkan bahawa etnik Bumiputera berkahwin pada umur yang lebih muda berbanding Cina (Jadual 13.35).

Analisis mengikut strata mendapati 47.3 peratus daripada penduduk bujang di luar bandar berpendapat bahawa umur sesuai kahwin bagi perempuan adalah pada umur dibawah 25 tahun. Sementara itu, 42.0 peratus daripada penduduk bujang di bandar pula berpendapat perempuan sesuai berkahwin pada umur 25 tahun. Keadaan ini menggambarkan bahawa perempuan di luar bandar cenderung untuk berkahwin lebih awal daripada perempuan di bandar (Jadual 13.36).

Jadual 13.34
Umur Sesuai Kahwin Bagi Perempuan,
Persepsi Lelaki Dan Perempuan

Umur Sesuai Kahwin Bagi Perempuan	Lelaki	Perempuan	Jumlah
<25	44.7	20.8	35.4
25	33.3	40.6	36.2
26	6.3	6.9	6.5
27	4.4	6.9	5.4
28	7.5	14.9	10.4
29	1.3	2.0	1.5
30	2.5	5.0	3.5
31+	0.0	3.0	1.2
Jumlah	100.0	100.0	100.0
Min umur	23.9	25.6	24.5

Jadual 13.35
Umur Sesuai Kahwin Bagi Perempuan, Persepsi Mengikut Etnik

Umur Sesuai Kahwin Bagi Perempuan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
<25	39.8	16.7	0.0
25	34.6	41.7	100.0
26	6.6	6.3	0.0
27	6.2	2.1	0.0
28	7.1	25.0	0.0
29	1.4	2.1	0.0
30	3.3	4.2	0.0
31+	0.9	2.1	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0
Min umur	24.2	25.8	25.0

Jadual 13.36
Umur Sesuai Kahwin Bagi Perempuan, Persepsi Mengikut Strata

Umur Sesuai Kahwin Bagi Perempuan	Bandar	Luar Bandar
<25	26.7	47.3
25	42.0	28.2
26	7.3	5.5
27	5.3	5.5
28	12.7	7.3
29	1.3	1.8
30	2.7	4.5
31+	2.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0
Min umur	25.0	23.9

13.9.4 Kualiti Utama Memilih Pasangan

Setiap orang menginginkan pasangan hidup yang sempurna dan memenuhi citarasa tersendiri. Pelbagai aspek seperti latar belakang pendidikan, keluarga, harta, dan pekerjaan mempengaruhi seseorang individu dalam memilih pasangan hidup.

Secara keseluruhannya, terdapat empat kualiti utama bagi penduduk bujang dalam memilih pasangan, iaitu beragama (18.0%), diikuti bersopan-santun (16.1%), bertanggungjawab (12.6%), dan jujur (11.5%). Di kalangan penduduk bujang lelaki, didapati 21.3 peratus daripada mereka memilih bersopan-santun sebagai kualiti utama, diikuti 16.9 peratus beragama, dan 11.3 peratus pasangan yang jujur. Manakala

bagi perempuan bujang pula, beragama mencatatkan peratusan yang tertinggi (19.8%), diikuti bertanggungjawab (17.8%), dan jujur (11.9%) (Jadual 13.37).

Kajian mendapati beragama dan bersopan-santun merupakan kualiti utama dalam pemilihan pasangan bagi setiap kumpulan umur. Peratusan penduduk bujang yang memilih beragama dan bersopan-santun sebagai kualiti utama adalah paling tinggi di kalangan penduduk bujang dalam kumpulan umur 40-44 tahun dengan masing-masing 26.1 dan 30.4 peratus. Sementara itu, peratusan penduduk bujang dalam kumpulan umur 25-29 tahun pula adalah tinggi bagi mereka yang mahukan pasangan yang bertanggungjawab iaitu 13.7 peratus (Jadual 13.38).

Kajian mendapati nilai-nilai keagamaan dianggap penting oleh penduduk bujang etnik Bumiputera di mana 21.2 peratus daripada mereka mahukan pasangan yang mempunyai pengetahuan agama, sedangkan hanya 4.2 peratus daripada penduduk bujang etnik Cina yang inginkannya. Sementara itu, peratusan kedua tertinggi dalam memilih pasangan bagi penduduk bujang Bumiputera ialah bersopan-santun (16.5%), diikuti bertanggungjawab (12.7%). Bagi penduduk bujang etnik Cina pula, kualiti utama dalam pemilihan pasangan ialah bersopan-santun

(14.6%), diikuti pasangan yang kacak/cantik (14.6%), dan bertanggungjawab (12.5%) (Jadual 13.39).

Peratusan penduduk bujang yang memilih beragama sebagai kriteria utama pemilihan pasangan hidup adalah tinggi sedikit di luar bandar (20.7%) berbanding di bandar (16.0%). Dua kualiti lain yang menjadi pilihan penduduk bujang sama ada di bandar atau di luar bandar ialah bersopan-santun dan bertanggungjawab (Jadual 13.40).

Jadual 13.37
Kualiti Utama Bagi Penduduk Bujang Dalam
Memilih Pasangan Mengikut Jantina

Kualiti Utama	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Beragama	16.9	19.8	18.0
Bersopan-santun	21.3	7.9	16.1
Penyabar	1.3	0.0	0.8
Bertolak Ansur	3.1	3.0	3.1
Setia	4.4	1.0	3.1
Jujur	11.3	11.9	11.5
Bertanggungjawab	9.4	17.8	12.6
Penyayang	3.8	6.9	5.0
Pandai Mengambil Hati	5.0	2.0	3.8
Peramah	1.9	0.0	1.1
Keluarga Yang Baik	0.6	0.0	0.4
Berpendidikan	3.8	5.9	4.6
Mempunyai Kerjaya	3.1	11.9	6.5
Berharta	0.0	1.0	0.4
Kacak / Cantik	8.1	2.0	5.7
Seksi	0.6	0.0	0.4
Tinggi	0.0	0.0	0.0
Sihat / Aktif	0.6	0.0	0.4
Lucu	0.0	1.0	0.4
Mempunyai Minat Sama	1.3	1.0	1.1
Lain-lain	3.8	5.9	4.6
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.38
Kualiti Utama Bagi Penduduk Bujang Dalam
Memilih Pasangan Mengikut Umur

Kualiti Utama	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Beragama	16.5	20.8	17.6	26.1	8.3
Bersopan-santun	12.2	20.8	14.7	30.4	16.7
Penyabar	0.7	0.0	0.0	4.3	0.0
Bertolak Ansur	4.3	0.0	5.9	0.0	0.0
Setia	5.0	0.0	2.9	0.0	0.0
Jujur	9.4	13.2	11.8	21.7	8.3
Bertanggungjawab	13.7	9.4	17.6	8.7	8.3
Penyayang	5.8	0.0	8.8	4.3	8.3
Pandai Mengambil Hati	4.3	3.8	5.9	0.0	0.0
Peramah	2.2	0.0	0.0	0.0	0.0
Keluarga Yang Baik	0.0	1.9	0.0	0.0	0.0
Berpendidikan	4.3	5.7	2.9	0.0	16.7
Mempunyai Kerjaya	7.2	3.8	8.8	4.3	8.3
Berharta	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0
Kacak / Cantik	4.3	13.2	2.9	0.0	8.3
Seksi	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0
Tinggi	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Sihat / Aktif	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0
Lucu	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0
Mempunyai Minat Sama	0.0	3.8	0.0	0.0	8.3
Lain-lain	6.5	3.8	0.0	0.0	8.3
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.39
Kualiti Utama Bagi Penduduk Bujang Dalam
Memilih Pasangan Mengikut Etnik

Kualiti Utama	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Beragama	21.2	4.2	0.0
Bersopan-santun	16.5	14.6	0.0
Penyabar	0.5	2.1	0.0
Bertolak ansur	3.8	0.0	0.0
Setia	3.3	2.1	0.0
Jujur	11.3	12.5	0.0
Bertanggungjawab	12.7	12.5	0.0
Penyayang	5.2	4.2	0.0
Pandai mengambil hati	3.3	6.3	0.0
Peramah	0.5	4.2	0.0
Keluarga yang baik	0.5	0.0	0.0
Berpendidikan	3.8	6.3	100.0
Mempunyai kerjaya	6.1	8.3	0.0
Berharta	0.5	0.0	0.0
Kacak / cantik	3.8	14.6	0.0
Seksi	0.5	0.0	0.0
Tinggi	0.0	0.0	0.0
Sihat / aktif	0.5	0.0	0.0
Lucu	0.5	0.0	0.0
Mempunyai minat sama	0.9	2.1	0.0
Lain-lain	4.7	6.3	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.40
Kualiti Utama Bagi Penduduk Bujang Dalam
Memilih Pasangan Mengikut Strata

Kualiti Utama	Bandar	Luar Bandar
Beragama	16.0	20.7
Bersopan-santun	14.7	18.0
Penyabar	1.3	0.0
Bertolak Ansur	2.0	4.5
Setia	2.7	3.6
Jujur	12.7	9.9
Bertanggungjawab	13.3	11.7
Penyayang	4.7	5.4
Pandai Mengambil Hati	4.0	3.6
Peramah	2.0	0.0
Keluarga Yang Baik	0.7	0.0
Berpendidikan	4.0	5.4
Mempunyai Kerjaya	6.7	6.3
Berharta	0.7	0.0
Kacak / Cantik	7.3	3.6
Seksi	0.7	0.0
Tinggi	0.7	0.0
Sihat / Aktif	0.7	0.0
Lucu	0.7	0.0
Mempunyai Minat Sama	0.7	1.8
Lain-lain	4.0	5.4
Jumlah	100.0	100.0

13.9.5 Hasrat Untuk Berumahtangga

Menjadilumrah manusia untuk hidup berkasih sayang serta membina sebuah keluarga yang bahagia serta harmoni melalui sebuah ikatan perkahwinan. Walau bagaimanapun, kajian mendapati 15.7 peratus daripada penduduk bujang menyatakan mereka tidak berhasrat untuk berumahtangga. Selesa hidup membujang/ berdikari (20.5%), diikuti masalah kewangan (15.4%), dan tiada calon yang sesuai (15.4%) merupakan tiga sebab utama penduduk bujang tidak berhasrat untuk berumahtangga. Analisis mengikut jantina mendapati sebab utama lelaki tidak berhasrat untuk berumahtangga adalah kerana menghadapi masalah kewangan (30.0%), manakala sebab utama bagi perempuan pula ialah selesa hidup membujang/ berdikari (31.6%)(Jadual 13.41 dan 13.42).

Didapati sebab tidak berhasrat untuk berumahtangga adalah berbeza mengikut umur. Kajian mendapati dua sebab utama penduduk bujang berumur 25-29 tahun tidak berhasrat untuk berumahtangga ialah kerana menghadapi masalah kewangan dan selesa hidup membujang di mana kedua-duanya mencatatkan peratusan yang sama iaitu 22.2 peratus. Keadaan ini mungkin disebabkan mereka baru memulakan kerjaya dan masih belum mempunyai kedudukan kewangan yang stabil. Di samping itu, mereka juga merasakan masih muda serta belum bersedia untuk berumahtangga. Didapati separuh daripada penduduk bujang yang berumur antara 30-34 tahun tidak berhasrat berumahtangga kerana masih belum mempunyai calon yang sesuai. Sementara itu, di kalangan penduduk bujang dalam kumpulan umur 35-39 tahun didapati selesa hidup membujang dan komitmen terhadap keluarga merupakan dua sebab utama tidak

berhasrat untuk berumahtangga di mana kedua-duanya mempunyai peratusan yang sama iaitu 33.3 peratus. Faktor umur (40.0%) pula merupakan sebab utama penduduk bujang yang berumur antara 45 hingga 49 tahun tidak berhasrat untuk berumahtangga. Keadaan ini seterusnya memberi gambaran bahawa mereka mungkin tidak akan berkahwin langsung (Jadual 13.43).

Analisis mengikut etnik mendapati sebab utama penduduk bujang etnik Cina tidak berhasrat untuk berumahtangga adalah kerana bimbang dengan komitmen

perkahwinan dan selesa hidup membujang di mana kedua-duanya mempunyai peratusan yang sama iaitu 23.1 peratus. Bagi penduduk bujang etnik Bumiputera pula, masalah kewangan dan selesa hidup membujang/berdikari adalah sebab utama mereka tidak berhasrat untuk berumahtangga. Selesa hidup membujang mencatatkan peratusan tertinggi bagi penduduk bujang di bandar. Sementara itu, masalah kewangan dan tiada calon yang sesuai adalah sebab utama bagi penduduk bujang di luar bandar (Jadual 13.44 dan 13.45).

Jadual 13.41
Penduduk Bujang Yang Berhasrat Berumahtangga

Hasrat Berumahtangga	Peratus
Penduduk Bujang Yang Berhasrat Berumahtangga	84.3
Penduduk Bujang Yang Tidak Berhasrat Berumahtangga	15.7
Jumlah	100.0

Jadual 13.42
Sebab Penduduk Bujang Tidak Berhasrat Untuk Berumahtangga Mengikut Jantina

Sebab Tidak Berhasrat Berumahtangga	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Masalah Kewangan	30.0	0.0	15.4
Masalah Kesihatan	5.0	10.5	7.7
Tiada Calon Yang Sesuai	25.0	5.3	15.4
Faktor Umur	5.0	10.5	7.7
Bimbang Dengan Komitmen Perkahwinan	0.0	21.1	10.3
Komitmen Terhadap Keluarga	15.0	5.3	10.3
Kemajuan Kerjaya	5.0	10.5	7.7
Selesa Hidup Membujang/Berdikari	10.0	31.6	20.5
Lain-lain	5.0	5.3	5.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.43
Sebab Penduduk Bujang Tidak Berhasrat Untuk
Berumahtangga Mengikut Umur

Sebab Tidak Berhasrat Berumahtangga	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Masalah Kewangan	22.2	0.0	16.7	0.0	20.0
Masalah Kesihatan	11.1	25.0	0.0	0.0	0.0
Tiada Calon Yang Sesuai	11.1	50.0	0.0	33.3	0.0
Faktor Umur	5.6	0.0	0.0	0.0	40.0
Bimbang Dengan Komitmen Perkahwinan	0.0	0.0	0.0	50.0	20.0
Komitmen Terhadap Keluarga	11.1	0.0	33.3	0.0	0.0
Kemajuan Kerjaya	16.7	0.0	0.0	0.0	0.0
Selesa Hidup Membujang/Berdikari	22.2	0.0	33.3	16.7	20.0
Lain-lain	0.0	25.0	16.7	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.44
Sebab Penduduk Bujang Tidak Berhasrat Untuk
Berumahtangga Mengikut Etnik

Sebab Tidak Berhasrat Berumahtangga	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Masalah Kewangan	20.0	7.7	0.0
Masalah Kesihatan	12.0	0.0	0.0
Tiada Calon Yang Sesuai	12.0	15.4	100.0
Faktor Umur	4.0	15.4	0.0
Bimbang Dengan Komitmen Perkahwinan	4.0	23.1	0.0
Komitmen Terhadap Keluarga	16.0	0.0	0.0
Kemajuan Kerjaya	8.0	7.7	0.0
Selesa Hidup Membujang/Berdikari	20.0	23.1	0.0
Lain-lain	4.0	7.7	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.45
Sebab Penduduk Bujang Tidak Berhasrat Untuk
Berumahtangga Mengikut Strata

Sebab Tidak Berhasrat Berumahtangga	Bandar	Luar Bandar
Masalah Kewangan	7.7	30.8
Masalah Kesihatan	7.7	7.7
Tiada Calon Yang Sesuai	7.7	30.8
Faktor Umur	7.7	7.7
Bimbang Dengan Komitmen Perkahwinan	15.4	0.0
Komitmen Terhadap Keluarga	11.5	7.7
Kemajuan Kerjaya	7.7	7.7
Selesa Hidup Membujang/Berdikari	30.8	0.0
Lain-lain	3.8	7.7
Jumlah	100.0	100.0

13.9.6 Penduduk Bujang Dan Teman Istimewa

Maklumat tentang penduduk bujang dan teman istimewa turut dibincangkan dalam bahagian ini. Maklumat yang dikaji merangkumi cara pertama kali berkenalan, keinginan untuk mengahwini teman istimewa, sebab tidak bercadang/tidak pasti untuk mengahwini teman istimewa, dan punca utama penduduk bujang putus hubungan dengan teman istimewa. Teman istimewa dalam kajian ini adalah merujuk kepada teman yang berbeza jantina dan dianggap sebagai istimewa iaitu lebih daripada hubungan biasa sebagai kawan.

Kajian mendapati 62.5 peratus daripada penduduk bujang pernah mempunyai teman istimewa. Walau bagaimanapun, di kalangan penduduk bujang yang pernah mempunyai teman istimewa, hanya 50.9 peratus yang masih mempunyai teman istimewa. Peratusan perempuan bujang yang mempunyai teman istimewa adalah lebih tinggi sedikit daripada lelaki bujang iaitu 52.4 peratus berbanding 50.0 peratus (Jadual 13.46 dan 13.47).

Jadual 13.48 menunjukkan bekerja di tempat yang sama (25.3%), diikuti oleh berkenalan semasa perjumpaan sosial (22.9%), dan diperkenalkan oleh kawan atau keluarga (19.3%) merupakan antara cara pertama kali penduduk bujang berkenalan dengan teman istimewa. Namun begitu, 15.7 peratus daripada penduduk bujang menyatakan antara cara lain pertama kali berkenalan adalah seperti melalui telefon atau sistem pesanan ringkas, berjumpa semasa menjalankan urusan kerja, dan perjumpaan semasa menghadiri aktiviti keagamaan dan kemasyarakatan. Analisis mengikut jantina mendapati berkenalan semasa perjumpaan sosial merupakan cara utama berkenalan dengan teman istimewa bagi lelaki bujang (26.0%). Sementara itu, bagi perempuan bujang pula, diperkenalkan oleh ahli keluarga atau kawan, dan berkenalan di tempat kerja merupakan dua cara utama berkenalan dengan teman istimewa mereka di mana kedua-duanya mencatatkan peratusan yang sama iaitu 27.3 peratus.

Analisis mengikut kumpulan etnik mendapati 27.5 peratus daripada penduduk bujang etnik Bumiputera pertama kali berkenalan dengan teman istimewa semasa bekerja di tempat yang sama. Manakala bagi etnik Cina, didapati peratusan yang berkenalan dengan teman istimewa melalui kawan atau keluarga adalah paling tinggi, iaitu 35.7 peratus. Di kalangan penduduk bujang di bandar, didapati peratusan mereka yang mengenali teman istimewa semasa bekerja di tempat yang sama mencatatkan peratusan yang tertinggi (35.4%). Namun begitu, bagi penduduk bujang di luar bandar pula, peratusan mereka yang pertama kali berkenalan semasa perjumpaan sosial adalah tinggi sedikit berbanding cara-cara yang lain (Jadual 13.49 dan 13.50).

Sebilangan besar (72.3%) daripada penduduk bujang bersetuju untuk mengahwini teman istimewa. Analisis mengikut jantina mendapati peratusan lelaki bujang melebihi perempuan bujang yang bersetuju untuk berkahwin dengan teman istimewa mereka iaitu 80.0 peratus berbanding 60.6 peratus. Walau bagaimanapun, terdapat segelintir daripada penduduk bujang yang tidak bersetuju/tidak pasti untuk mengahwini teman istimewa mereka. Sebab utama lelaki tidak bercadang/tidak pasti untuk berkahwin dengan teman istimewa mereka adalah kerana bimbang dengan komitmen perkahwinan iaitu 40.0 peratus. Bagi perempuan bujang pula, sebab utama mereka tidak bercadang/tidak pasti untuk berkahwin dengan teman istimewa adalah kerana hanya ingin berkawan (30.8%) (Jadual 13.51 dan 13.54).

Perbandingan mengikut etnik mendapati 50.0 peratus daripada penduduk bujang etnik Cina tidak bersetuju/tidak pasti untuk mengahwini teman istimewa mereka berbanding hanya 23.1 peratus daripada etnik Bumiputera. Sebab utama penduduk bujang Cina tidak bercadang/tidak pasti untuk mengahwini teman istimewa mereka adalah kerana hanya ingin berkawan iaitu 28.6. Bagi penduduk bujang Bumiputera pula sebab utama mereka tidak bercadang/tidak pasti adalah kerana bimbang dengan komitmen perkahwinan (Jadual 13.52 dan 13.55).

Analisis mengikut strata mendapati 29.2 peratus daripada penduduk bujang di bandar dan 25.7 peratus daripada penduduk bujang di luar bandar tidak bersetuju/tidak pasti untuk berkahwin dengan teman istimewa mereka. Sebab utama penduduk bujang di bandar tidak bercadang/tidak pasti untuk

mengahwini teman istimewa mereka adalah kerana hanya ingin berkawan manakala bimbang dengan komitmen merupakan sebab utama penduduk bujang di luar bandar tidak bercadang/tidak pasti untuk berkahwin (Jadual 13.53 dan 13.56).

Jadual 13.46
Penduduk Bujang Yang Mempunyai Teman Istimewa

Mempunyai Teman Istimewa	Peratus
Pernah Mempunyai Teman Istimewa	62.5
Tidak Pernah Mempunyai Teman Istimewa	37.5

Jadual 13.47
Penduduk Bujang Yang Mempunyai Teman Istimewa Sekarang Mengikut Jantina

Mempunyai Teman Istimewa	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Mempunyai Teman Istimewa	50.0	52.4	50.9
Tiada Teman Istimewa	50.0	47.6	49.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.48
Cara Berkenalan Dengan Teman Istimewa Mengikut Jantina

Cara Pertama Kali Berkenalan	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Belajar Bersama	20.0	12.1	16.9
Bekerja Di Tempat Kerja Yang Sama	24.0	27.3	25.3
Perjumpaan Sosial	26.0	18.2	22.9
Diperkenalkan Kawan/ Keluarga	14.0	27.3	19.3
Melalui Internet	0.0	0.0	0.0
Lain-lain	16.0	15.2	15.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.49
Cara Berkenalan Dengan Teman Istimewa Mengikut Etnik

Cara Pertama Kali Berkenalan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Belajar Bersama	17.4	14.3	0.0
Bekerja Di Tempat Kerja Yang Sama	27.5	14.3	0.0
Perjumpaan Sosial	21.7	28.6	0.0
Diperkenalkan Kawan/ Keluarga	15.9	35.7	0.0
Melalui Internet	0.0	0.0	0.0
Lain-lain	17.4	7.1	0.0
Jumlah	100.0	100.0	0.0

Jadual 13.50
Cara Berkenalan Dengan Teman Istimewa Mengikut Strata

Cara Pertama Kali Berkenalan	Bandar	Luar Bandar
Belajar Bersama	16.7	17.1
Bekerja Di Tempat Kerja Yang Sama	35.4	11.4
Perjumpaan Sosial	20.8	25.7
Diperkenalkan Kawan/ Keluarga	18.8	20.0
Melalui Internet	0.0	0.0
Lain-lain	8.3	25.7
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 13.51
Penduduk Bujang Yang Bercadang Untuk Mengahwini
Teman Istimewa Mengikut Jantina

Pendapat	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Setuju	80.0	60.6	72.3
Tidak Pasti	20.0	24.2	21.7
Tidak Setuju	0.0	15.2	6.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.52
Penduduk Bujang Yang Bercadang Untuk Mengahwini
Teman Istimewa Mengikut Etnik

Pendapat	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Setuju	76.8	50.0	0.0
Tidak Pasti	18.8	35.7	0.0
Tidak Setuju	4.3	14.3	0.0
Jumlah	100.0	100.0	0.0

Jadual 13.53
Penduduk Bujang Yang Bercadang Untuk Mengahwini
Teman Istimewa Mengikut Strata

Pendapat	Bandar	Luar Bandar
Setuju	70.8	74.3
Tidak Pasti	22.9	20.0
Tidak Setuju	6.3	5.7
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 13.54
Sebab Utama Penduduk Bujang Tidak Bercadang/Tidak Pasti Untuk Mengahwini Teman Istimewa Mengikut Jantina

Sebab Utama	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Tiada Kesesuaian	0.0	7.7	4.3
Mendapat Tentangan Keluarga	10.0	0.0	4.3
Hanya Ingin Berkawan	10.0	30.8	21.7
Bimbang Dengan Komitmen	40.0	7.7	21.7
Lain-lain	40.0	53.8	47.8
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.55
Sebab Utama Penduduk Bujang Tidak Bercadang/Tidak Pasti Untuk Mengahwini Teman Istimewa Mengikut Etnik

Sebab Utama	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Tiada Kesesuaian	6.3	0.0	0.0
Mendapat Tentangan Keluarga	6.3	0.0	0.0
Hanya Ingin Berkawan	18.8	28.6	0.0
Bimbang Dengan Komitmen	25.0	14.3	0.0
Lain-lain	43.8	57.1	0.0
Jumlah	100.0	100.0	0.0

Jadual 13.56
Sebab Utama Penduduk Bujang Tidak Bercadang/Tidak Pasti Untuk Mengahwini Teman Istimewa Mengikut Strata

Sebab Utama	Bandar	Luar Bandar
Tiada Kesesuaian	0.0	11.1
Mendapat Tentangan Keluarga	0.0	11.1
Hanya Ingin Berkawan	28.6	11.1
Bimbang Dengan Komitmen	21.4	22.2
Lain-lain	50.0	44.4
Jumlah	100.0	100.0

Pelbagai faktor yang boleh menyebabkan terjadinya putus hubungan antara pasangan. Secara keseluruhannya, kajian mendapati 47.4 peratus daripada penduduk bujang menyatakan tiada kesesuaian merupakan sebab utama putus hubungan dengan teman istimewa. Manakala antara sebab lain yang menjadi punca putus hubungan adalah seperti pasangan curang, tiada kesefahaman, tinggal berjauhan, dan ingin menyambung pelajaran. Analisis mengikut jantina mendapati tiada kesesuaian

merupakan punca utama putus hubungan dengan teman istimewa terutamanya bagi penduduk bujang lelaki iaitu 52.1 peratus berbanding perempuan 40.0 peratus (Jadual 13.57).

Kajian mendapati peratusan penduduk bujang yang menyatakan tiada kesesuaian menjadi punca utama putus hubungan dengan teman istimewa adalah tinggi sedikit di kalangan Bumiputera (48.5%) berbanding Cina (41.7%). Sementara itu, analisis

mengikut strata mendapati peratus kesesuaian adalah tinggi sedikit di bandar penduduk bujang yang putus hubungan (51.3%) berbanding di luar bandar (43.6%) dengan teman istimewa kerana tiada (Jadual 13.58 dan 13.59).

Jadual 13.57
Punca Utama Putus Hubungan Bagi Penduduk Bujang Yang Pernah Mempunyai Teman Istimewa Mengikut Jantina

Punca Utama Putus Hubungan	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Tiada Kesesuaian	52.1	40.0	47.4
Mendapat Tentangan Keluarga	4.2	6.7	5.1
Hanya Ingin Berkawan	6.3	6.7	6.4
Bimbang Dengan Komitmen	0.0	0.0	0.0
Perbezaan Umur (Tua/ Muda)	0.0	0.0	0.0
Faktor Kesihatan	0.0	3.3	1.3
Lain-lain	37.5	43.3	39.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.58
Punca Utama Putus Hubungan Bagi Penduduk Bujang Yang Pernah Mempunyai Teman Istimewa Mengikut Etnik

Punca Utama Putus Hubungan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Tiada Kesesuaian	48.5	41.7	0.0
Mendapat Tentangan Keluarga	6.1	0.0	0.0
Hanya Ingin Berkawan	6.1	8.3	0.0
Bimbang Dengan Komitmen	0.0	0.0	0.0
Perbezaan Umur (Tua/ Muda)	0.0	0.0	0.0
Faktor Kesihatan	1.5	0.0	0.0
Lain-lain	37.9	50.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	0.0

Jadual 13.59
Punca Utama Putus Hubungan Bagi Penduduk Bujang Yang Pernah Mempunyai Teman Istimewa Mengikut Strata

Punca Utama Putus Hubungan	Bandar	Luar Bandar
Tiada Kesesuaian	51.3	43.6
Mendapat Tentangan Keluarga	5.1	5.1
Hanya Ingin Berkawan	7.7	5.1
Bimbang Dengan Komitmen	0.0	0.0
Perbezaan Umur (Tua/ Muda)	0.0	0.0
Faktor Kesihatan	0.0	2.6
Lain-lain	35.9	43.6
Jumlah	100.0	100.0

13.9.7 Sebab Utama Masih Belum Berkahwin

Secara keseluruhannya, kajian mendapati tiga sebab utama penduduk bujang masih belum berkahwin adalah kerana tiada calon yang sesuai (27.8%), diikuti masalah kewangan (26.3%), dan demi mengejar kemajuan kerjaya (12.4%). Antara sebab lain penduduk bujang belum berkahwin ialah seperti masih belajar, tiada pekerjaan yang tetap, pasangan tinggal berjauhan, mahu mengumpul kekayaan, belum terfikir untuk berkahwin, dan ingin mengenali teman istimewa dengan lebih lanjut lagi. Masalah kewangan (38.4%) merupakan sebab utama lelaki bujang belum berkahwin, diikuti oleh tiada calon yang sesuai (21.4%), dan kepentingan kerjaya (11.3%). Sementara itu, sebab utama masih belum berkahwin bagi perempuan bujang pula ialah tiada calon yang sesuai (38.0%), diikuti peningkatan kemajuan kerjaya (14.0%), dan komitmen terhadap keluarga (11.0%) (Jadual 13.60).

Jadual 13.61 menunjukkan sebab penduduk bujang masih belum berkahwin mengikut kumpulan umur. Kajian mendapati peratusan penduduk bujang yang menyatakan masalah kewangan merupakan sebab masih belum

berkahwin adalah paling tinggi dalam kumpulan umur 25-29 tahun, iaitu 28.8 peratus. Ini mungkin disebabkan mereka baru memulakan pekerjaan dan belum mempunyai sumber kewangan yang stabil. Sementara itu, peratusan penduduk bujang yang masih belum berkahwin disebabkan tiada calon yang sesuai adalah tinggi bagi mereka yang berumur 30 hingga 44 tahun.

Analisis mengikut kumpulan etnik mendapati tiada calon yang sesuai merupakan sebab utama penduduk bujang Cina masih belum berkahwin iaitu 37.5 peratus. Bagi Bumiputera pula, masalah kewangan merupakan sebab utama mereka belum berkahwin iaitu 27.6 peratus. Sementara itu, peratusan penduduk bujang yang menyatakan sebab utama masih belum berkahwin kerana kemajuan kerjaya adalah tinggi di kalangan Bumiputera (13.3%) berbanding Cina (8.3%). Analisis seterusnya mengikut strata mendapati tiada calon yang sesuai (28.2%) merupakan sebab utama di kalangan penduduk bujang di bandar masih belum berkahwin, manakala masalah kewangan (33.6%) merupakan sebab utama di kalangan penduduk bujang di luar bandar (Jadual 13.62 dan 13.63).

Jadual 13.60
Sebab Utama Masih Belum Berkahwin Mengikut Jantina

Sebab Utama Masih Belum Berkahwin	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Masalah Kewangan	38.4	7.0	26.3
Masalah Kesihatan	1.9	2.0	1.9
Tiada Calon Yang Sesuai	21.4	38.0	27.8
Faktor Umur	1.3	2.0	1.5
Bimbang Dengan Komitmen Perkahwinan	5.0	10.0	6.9
Komitmen Terhadap Keluarga	10.1	11.0	10.4
Kemajuan Kerjaya	11.3	14.0	12.4
Selesa Hidup Membujang/Berdikari	4.4	9.0	6.2
Lain-lain	6.3	7.0	6.6
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.61
Sebab Utama Masih Belum Berkahwin Mengikut Umur

Sebab Utama Masih Belum Berkahwin	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Masalah Kewangan	28.8	24.5	24.2	17.4	27.3
Masalah Kesihatan	2.2	3.8	0.0	0.0	0.0
Tiada Calon Yang Sesuai	21.6	34.0	36.4	43.5	18.2
Faktor Umur	2.2	0.0	0.0	0.0	9.1
Bimbang Dengan Komitmen Perkahwinan	3.6	9.4	3.0	17.4	27.3
Komitmen Terhadap Keluarga	13.7	5.7	12.1	4.3	0.0
Kemajuan Kerjaya	17.3	9.4	9.1	0.0	0.0
Selesa Hidup Membuang/Berdikari	5.0	5.7	3.0	13.0	18.2
Lain-lain	5.8	7.5	12.1	4.3	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.62
Sebab Utama Masih Belum Berkahwin Mengikut Etnik

Sebab Utama Masih Belum Berkahwin	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Masalah Kewangan	27.6	20.8	0.0
Masalah Kesihatan	2.4	0.0	0.0
Tiada Calon Yang Sesuai	25.2	37.5	100.0
Faktor Umur	0.5	6.3	0.0
Bimbang Dengan Komitmen Perkahwinan	5.7	12.5	0.0
Komitmen Terhadap Keluarga	12.4	2.1	0.0
Kemajuan Kerjaya	13.3	8.3	0.0
Selesa Hidup Membuang/Berdikari	5.7	8.3	0.0
Lain-lain	7.1	4.2	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.63
Sebab Utama Masih Belum Berkahwin Mengikut Strata

Sebab Utama Masih Belum Berkahwin	Bandar	Luar Bandar
Masalah Kewangan	20.8	33.6
Masalah Kesihatan	1.3	2.7
Tiada Calon Yang Sesuai	28.2	27.3
Faktor Umur	2.7	0.0
Bimbang Dengan Komitmen Perkahwinan	7.4	6.4
Komitmen Terhadap Keluarga	11.4	9.1
Kemajuan Kerjaya	13.4	10.9
Selesa Hidup Membuang/Berdikari	6.7	5.5
Lain-lain	8.1	4.5
Jumlah	100.0	100.0

13.9.8 Mahukah Berkahwin Mengikut Situasi Berikut

Bagi sesetengah golongan masyarakat, faktor umur, agama, etnik, taraf pendidikan, dan pendapatan menjadi persoalan utama dalam mencari pasangan seterusnya melangsungkan perkahwinan. Dalam bahagian ini, maklumat tentang pendapat penduduk bujang lelaki dan perempuan mengenai kesanggupan mereka untuk berkahwin mengikut pelbagai situasi seperti berkahwin dengan suami orang, berkahwin dengan seseorang yang mempunyai perbezaan agama, etnik, pendidikan, pendapatan, dan umur, telah dianalisis.

a) Dengan Suami Orang

Secara keseluruhannya, seperti yang telah dijangkakan majoriti (90.1%) perempuan bujang tidak bersetuju untuk mengahwini lelaki yang masih mempunyai isteri dan hanya 4.0 peratus yang bersetuju untuk berkahwin dengan suami orang. Analisis mengikut etnik juga mendapati jawapan yang sama, di mana peratusan perempuan Bumiputera (90.2%) yang tidak bersetuju adalah tinggi sedikit berbanding perempuan Cina (89.5%). Begitu juga dengan analisis mengikut strata, di mana peratusan perempuan bujang di bandar dan di luar bandar yang tidak bersetuju untuk berkahwin dengan suami orang adalah tinggi dengan masing-masing 91.0 dan 88.2 peratus (Jadual 13.64 dan 13.65).

Jadual 13.64
Pendapat Penduduk Bujang Wanita Mengenai Berkahwin Dengan Suami Orang Mengikut Etnik

Pendapat	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Setuju	4.9	0.0	0.0	4.0
Tidak Setuju	90.2	89.5	0.0	90.1
Tidak Pasti	4.9	10.5	0.0	5.9
Tiada Maklumat	0.0	0.0	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	0.0	100.0

Jadual 13.65
Pendapat Penduduk Bujang Wanita Mengenai Berkahwin Dengan Suami Orang Mengikut Strata

Pendapat	Bandar	Luar Bandar
Setuju	4.5	2.9
Tidak Setuju	91.0	88.2
Tidak Pasti	4.5	8.8
Tiada Maklumat	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0

b) Berlainan Agama

Anutan agama merupakan salah satu daripada halangan penduduk bujang untuk melangsungkan perkahwinan. Pada kebiasaannya, pihak keluarga dan saudara mara akan menghalang perkahwinan tersebut sekiranya melibatkan pertukaran agama.

Kajian mendapati 51.3 peratus daripada penduduk bujang bersetuju untuk mengahwini pasangan yang berlainan agama, diikuti 27.2 peratus yang tidak bersetuju dan 21.5 peratus lagi tidak pasti untuk mengahwini pasangan berlainan agama. Analisis mengikut jantina mendapati peratusan lelaki bujang (59.4%) yang bersetuju untuk mengahwini perempuan

berlainan agama adalah tinggi berbanding perempuan bujang yang bersetuju untuk berkahwin dengan lelaki yang berlainan agama (38.6%) (Jadual 13.66).

Lebih separuh daripada etnik Bumiputera dan Cina bersetuju untuk berkahwin dengan pasangan yang berlainan agama. Sementara itu, etnik Bumiputera menunjukkan peratusan paling tinggi yang tidak bersetuju untuk mengahwini pasangan yang berlainan agama berbanding etnik lain. Analisis mengikut strata mendapati peratusan penduduk bujang yang bersetuju untuk berkahwin dengan pasangan yang berlainan agama adalah tinggi sedikit di kalangan penduduk bujang di bandar (52.7%) berbanding penduduk bujang di luar bandar (49.5%) (Jadual 13.67 dan 13.68).

Jadual 13.66
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Berlainan Agama Mengikut Jantina

Pendapat	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Setuju	59.4	38.6	51.3
Tidak Setuju	21.3	36.6	27.2
Tidak Pasti	19.4	24.8	21.5
Tiada Maklumat	0.0	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.67
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Berlainan Agama Mengikut Etnik

Pendapat	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Setuju	50.5	54.2	100.0
Tidak Setuju	29.7	16.7	0.0
Tidak Pasti	19.8	29.2	0.0
Tiada Maklumat	0.0	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.68
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang
Yang Berlainan Agama Mengikut Strata

Pendapat	Bandar	Luar Bandar
Setuju	52.7	49.5
Tidak Setuju	23.3	32.4
Tidak Pasti	24.0	18.0
Tiada Maklumat	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0

c) Berlainan Etnik

Perbezaan etnik juga diambil kira dalam memilih pasangan hidup. Secara keseluruhannya, kajian mendapati 78.5 peratus daripada penduduk bujang bersetuju untuk berkahwin dengan pasangan berlainan etnik. Peratusan lelaki bujang yang bersetuju untuk mengahwini pasangan yang mempunyai perbezaan etnik adalah tinggi sedikit berbanding perempuan bujang yang bersetuju dengan masing-masing 84.4 dan 69.3 peratus (Jadual 13.69).

Analisis mengikut kumpulan etnik mendapati peratusan penduduk bujang yang bersetuju untuk mengahwini pasangan yang berlainan etnik adalah tinggi di kalangan Bumiputera (84.0%) berbanding Cina (54.2%). Kajian juga mendapati peratusan penduduk bujang yang bersetuju untuk berkahwin dengan pasangan yang berlainan etnik adalah tinggi sedikit di luar bandar, iaitu 88.3 peratus berbanding hanya 71.3 peratus di bandar (Jadual 13.70 dan 13.71).

Jadual 13.69
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang
Yang Berlainan Etnik Mengikut Jantina

Pendapat	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Setuju	84.4	69.3	78.5
Tidak Setuju	6.3	15.8	10.0
Tidak Pasti	9.4	14.9	11.5
Tiada Maklumat	0.0	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.70
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang
Yang Berlainan Etnik Mengikut Etnik

Pendapat	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Setuju	84.0	54.2	100.0
Tidak Setuju	7.1	22.9	0.0
Tidak Pasti	9.0	22.9	0.0
Tiada Maklumat	0.0	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.71
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang
Yang Berlainan Etnik Mengikut Strata

Pendapat	Bandar	Luar Bandar
Setuju	71.3	88.3
Tidak Setuju	12.7	6.3
Tidak Pasti	16.0	5.4
Tiada Maklumat	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0

d) **Mengahwini Wanita Yang Berpendidikan Lebih Tinggi (Bagi Lelaki) Atau Lelaki Berpendidikan Lebih Rendah (Bagi Wanita)**

Pada masa ini, wanita yang berpendidikan tinggi lebih ramai berbanding lelaki. Secara keseluruhannya, kajian mendapati 72.4 peratus daripada penduduk bujang bersetuju jika lelaki berkahwin dengan perempuan yang berpendidikan lebih tinggi dan perempuan berkahwin dengan lelaki yang lebih rendah tahap pendidikannya. Analisis mengikut jantina mendapati 73.1 peratus daripada lelaki bujang bersetuju untuk mengahwini perempuan yang mempunyai tahap pendidikan lebih tinggi, manakala 71.3 peratus daripada perempuan bujang

bersetuju untuk mengahwini lelaki yang lebih rendah tahap pendidikannya (Jadual 13.72).

Peratusan penduduk bujang Bumiputera yang bersetuju untuk mengahwini pasangan yang mempunyai perbezaan tahap pendidikan adalah tinggi sedikit iaitu 74.5 peratus berbanding penduduk bujang Cina yang bersetuju hanya 62.5 peratus. Analisis mengikut strata pula mendapati peratusan penduduk bujang di luar bandar yang bersetuju untuk mengahwini seseorang yang mempunyai perbezaan tahap pendidikan adalah tinggi sedikit berbanding penduduk bujang di bandar dengan masing-masing 74.8 dan 70.7 peratus (Jadual 13.73 dan 13.74).

Jadual 13.72
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Mempunyai Perbezaan Tahap Persekolahan Mengikut Jantina

Pendapat	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Setuju	73.1	71.3	72.4
Tidak Setuju	10.0	17.8	13.0
Tidak Pasti	16.9	10.9	14.6
Tiada Maklumat	0.0	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.73
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Mempunyai Perbezaan Tahap Persekolahan Mengikut Etnik

Pendapat	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Setuju	74.5	62.5	100.0
Tidak Setuju	12.3	16.7	0.0
Tidak Pasti	13.2	20.8	0.0
Tiada Maklumat	0.0	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.74
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Mempunyai Perbezaan Tahap Persekolahan Mengikut Strata

Pendapat	Bandar	Luar Bandar
Setuju	70.7	74.8
Tidak Setuju	14.7	10.8
Tidak Pasti	14.7	14.4
Tiada Maklumat	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0

- e) **Mengahwini Wanita Yang Berpendapatan Lebih Tinggi (Bagi Lelaki) Atau Lelaki Yang Berpendapatan Lebih Rendah (Bagi Wanita)**

Secara keseluruhannya, hampir dua pertiga (68.6%) daripada penduduk bujang bersetuju jika lelaki berkahwin dengan perempuan yang lebih tinggi pendapatan dan perempuan berkahwin dengan lelaki yang rendah pendapatan. Perbandingan mengikut jantina mendapati 71.9 peratus daripada lelaki bujang bersetuju untuk berkahwin dengan perempuan yang tinggi pendapatannya. Manakala peratusan perempuan bujang

yang bersetuju untuk berkahwin dengan lelaki yang rendah pendapatannya hanya 63.4 peratus (Jadual 13.75).

Analisis mengikut etnik mendapati peratusan penduduk bujang Bumiputera yang bersetuju untuk berkahwin dengan pasangan yang berbeza pendapatan adalah tinggi sedikit iaitu 69.8 peratus berbanding 62.5 peratus bagi penduduk bujang Cina. Peratusan penduduk bujang di luar bandar yang bersetuju untuk mengahwini seseorang yang mempunyai perbezaan pendapatan adalah tinggi sedikit berbanding di bandar, iaitu masing-masing 70.3 dan 67.3 peratus (Jadual 13.76 dan 13.77).

Jadual 13.75
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang Yang Mempunyai Perbezaan Pendapatan Mengikut Jantina

Pendapat	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Setuju	71.9	63.4	68.6
Tidak Setuju	7.5	19.8	12.3
Tidak Pasti	20.6	15.8	18.8
Tiada Maklumat	0.0	1.0	0.4
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.76
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang
Yang Mempunyai Perbezaan Pendapatan Mengikut Etnik

Pendapat	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Setuju	69.8	62.5	100.0
Tidak Setuju	11.8	14.6	0.0
Tidak Pasti	17.9	22.9	0.0
Tiada Maklumat	0.5	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.77
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang
Yang Mempunyai Perbezaan Pendapatan Mengikut Strata

Pendapat	Bandar	Luar Bandar
Setuju	67.3	70.3
Tidak Setuju	13.3	10.8
Tidak Pasti	19.3	18.0
Tiada Maklumat	0.0	0.9
Jumlah	100.0	100.0

f) Mengahwini Wanita Yang Lebih Tua (Bagi Lelaki) Atau Lelaki Yang Lebih Muda (Bagi Wanita)

Usia tidak menjadi halangan untuk membina satu ikatan perkahwinan. Kini semakin ramai pasangan yang berkahwin dengan wanita yang lebih tua bagi lelaki dan lelaki yang lebih muda bagi wanita. Dalam kajian ini juga turut ditanya pendapat penduduk bujang lelaki sama ada bersetuju mengahwini perempuan yang lebih tua manakala perempuan bujang pula ditanya sama ada mereka bersetuju mengahwini lelaki yang lebih muda.

Secara keseluruhannya, hasil kajian mendapati 49.4 peratus daripada penduduk bujang bersetuju untuk mengahwini pasangan yang berlainan umur. Di kalangan lelaki bujang, didapati lebih sedikit daripada separuh (54.4%) yang bersetuju untuk mengahwini perempuan yang lebih tua manakala hanya 41.6 peratus daripada perempuan bujang yang bersetuju untuk mengahwini lelaki yang lebih muda (Jadual 13.78).

peratusan penduduk bujang yang bersetuju jika lelaki mengahwini perempuan yang lebih tua dan perempuan mengahwini lelaki yang lebih muda adalah paling tinggi di kalangan penduduk bujang dalam kumpulan umur 40-44 (60.9%). Sementara itu, peratusan penduduk bujang dalam kumpulan umur 35-39 tahun adalah paling rendah yang bersetuju (32.4%) untuk mengahwini seseorang yang berlainan umur (Jadual 13.79).

Kajian mendapati lebih separuh (51.4%) daripada penduduk bujang Bumiputera sedangkan hanya 39.6 peratus daripada penduduk bujang Cina yang bersetuju untuk mengahwini pasangan yang berlainan umur. Peratusan penduduk bujang di luar bandar yang bersetuju untuk mengahwini pasangan yang berlainan umur adalah tinggi sedikit iaitu 53.2 peratus berbanding hanya 46.7 peratus bagi penduduk bujang di bandar (Jadual 13.80 dan 13.81).

Analisis mengikut kumpulan umur mendapati

Jadual 13.78
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang
Yang Mempunyai Perbezaan Umur Mengikut Jantina

Pendapat	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Setuju	54.4	41.6	49.4
Tidak Setuju	25.0	43.6	32.2
Tidak Pasti	19.4	14.9	17.6
Tiada Maklumat	1.3	0.0	0.8
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.79
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang
Yang Mempunyai Perbezaan Umur Mengikut Umur

Pendapat	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Setuju	54.7	41.5	32.4	60.9	50.0
Tidak Setuju	30.9	43.4	29.4	21.7	25.0
Tidak Pasti	14.4	11.3	38.2	17.4	25.0
Tiada Maklumat	0.0	3.8	0.0	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.80
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang
Yang Mempunyai Perbezaan Umur Mengikut Etnik

Pendapat	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Setuju	51.4	39.6	100.0
Tidak Setuju	32.1	33.3	0.0
Tidak Pasti	15.6	27.1	0.0
Tiada Maklumat	0.9	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 13.81
Pendapat Penduduk Bujang Mengenai Berkahwin Dengan Seseorang
Yang Mempunyai Perbezaan Umur Mengikut Strata

Pendapat	Bandar	Luar Bandar
Setuju	46.7	53.2
Tidak Setuju	35.3	27.9
Tidak Pasti	18.0	17.1
Tiada Maklumat	0.0	1.8
Jumlah	100.0	100.0

13.9.9 Program Menggalakkan Perkahwinan

Daripada membuat andaian sendiri terhadap fenomena membujang atau lambat kahwin ini, adalah lebih baik sekiranya pelbagai usaha diambil untuk membantu mengatasi masalah ini. Oleh yang demikian, pelaksanaan program yang menjurus ke arah gerbang perkahwinan hendaklah dipertingkatkan untuk memastikan institusi keluarga terus berkembang. Dalam usaha untuk mengurangkan masalah kahwin lewat, pelbagai cadangan telah diutarakan bagi menggalakkan perkahwinan di kalangan penduduk bujang.

Secara keseluruhannya, 33.7 peratus daripada penduduk bujang mencadangkan supaya diadakan program bertemu jodoh sebagai salah satu langkah untuk menangani masalah kahwin lewat, diikuti 17.2 peratus yang mencadangkan kursus motivasi perkahwinan, dan 12.6 peratus yang bersetuju dengan program kekeluargaan. Selain daripada itu, 3.1 peratus daripada penduduk bujang mencadangkan program lain-lain seperti

program amal yang melibatkan penyertaan orang bujang, iklan temu jodoh dan aktiviti suai kenal melalui gambar. Analisis mengikut jantina mendapati peratusan penduduk bujang perempuan yang mencadangkan supaya diadakan program bertemu jodoh untuk menggalakkan perkahwinan adalah tinggi sedikit iaitu 35.6 peratus berbanding penduduk bujang lelaki iaitu 32.5 peratus. Peratusan kedua tertinggi mengenai cadangan menggalakkan perkahwinan adalah dengan mengadakan kursus motivasi perkahwinan di mana peratusan perempuan bujang yang mencadangkan program ini ialah 18.8 peratus, sedangkan peratusan bagi lelaki bujang pula adalah rendah sedikit iaitu 16.3 peratus (Jadual 13.82).

Berdasarkan Jadual 13.83, didapati peratusan penduduk bujang yang mencadangkan program temu jodoh adalah tinggi sedikit di kalangan Cina (35.4%) berbanding Bumiputera (33.5%). Seterusnya, analisis mengikut strata mendapati peratusan mereka yang mencadangkan program bertemu jodoh adalah lebih kurang sama antara bandar (32.7%) dan luar bandar (35.1%) (Jadual 13.83 dan 13.84).

Jadual 13.82
Peratus Penduduk Bujang Yang Mencadangkan Program Untuk Menggalakkan Perkahwinan Mengikut Jantina

Program Menggalakkan Perkahwinan	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Program Temu Jodoh	32.5	35.6	33.7
Program Kekeluargaan	9.4	17.8	12.6
Insentif Kekeluargaan	0.6	3.0	1.5
Kursus Motivasi Perkahwinan	16.3	18.8	17.2
Prosedur Perkahwinan Dipermudahkan	4.4	2.0	3.4
Lain-lain	1.9	5.0	3.1

Jadual 13.83
Peratus Penduduk Bujang Yang Mencadangkan Program Untuk Menggalakkan Perkahwinan Mengikut Etnik

Program Menggalakkan Perkahwinan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Program Temu Jodoh	33.5	35.4	0.0
Program Kekeluargaan	13.2	10.4	0.0
Insentif Kekeluargaan	1.9	0.0	0.0
Kursus Motivasi Perkahwinan	19.8	6.3	0.0
Prosedur Perkahwinan Dipermudahkan	4.2	0.0	0.0
Lain-lain	2.8	4.2	0.0

Jadual 13.84
Peratus Penduduk Bujang Yang Mencadangkan Program Untuk
Mengalakkan Perkahwinan Mengikut Strata

Program Menggalakkan Perkahwinan	Bandar	Luar Bandar
Program Temu Jodoh	32.7	35.1
Program Kekeluargaan	12.0	13.5
Insentif Kekeluargaan	1.3	1.8
Kursus Motivasi Perkahwinan	16.0	18.9
Prosedur Perkahwinan Dipermudahkan	2.7	4.5
Lain-lain	4.0	1.8

13.10 Rumusan

Daripada maklumat dan analisis yang telah dilakukan dalam bab ini, terdapat beberapa rumusan yang boleh dibuat. Penduduk bujang yang ditemubual dalam kajian ini adalah mereka yang berumur antara 25 hingga 49 tahun. Pemilihan umur tersebut adalah kerana ia tidak merangkumi kategori umur remaja dan had umur tersebut masih dalam tempoh kesuburan khususnya bagi perempuan.

Analisis yang dijalankan mendapati sebilangan besar penduduk bujang yang telah ditemubual berada dalam kumpulan umur muda iaitu 25-29 tahun di mana peratusan bagi perempuan bujang adalah lebih tinggi (54.5%) berbanding lelaki bujang (52.5%) peratus. Kajian mendapati tahap persekolahan penduduk bujang adalah sederhana di mana lebih separuh berpendidikan sehingga ke peringkat sekolah menengah. Hanya 2.7 peratus penduduk bujang yang tidak bersekolah. Namun begitu, peratusan perempuan bujang yang berpendidikan tertiar adalah lebih tinggi iaitu 21.8 peratus sedangkan hanya 14.4 peratus bagi lelaki.

Lebih dua pertiga (78.5%) daripada penduduk bujang mempunyai pekerjaan. Secara keseluruhannya, sebilangan besar daripada mereka merupakan pekerja (71.7%), diikuti bekerja sendiri (27.3%), dan majikan dan pekerja keluarga tanpa upah di mana kedua-duanya mencatatkan peratusan yang sama iaitu 0.5 peratus. Secara keseluruhannya, tiga sebab utama penduduk bujang tidak bekerja ialah tiada pekerjaan yang sesuai, diikuti tidak minat

untuk bekerja, dan mengalami masalah kesihatan.

Terdapat tiga kumpulan pekerjaan utama yang menjadi pilihan penduduk bujang iaitu pekerja mahir pertanian dan perikanan, diikuti pekerja juruteknik dan profesional bersekutu, dan pekerja pekerjaan. Bagi lelaki bujang lebih tertumpu sebagai pekerja mahir pertanian dan perikanan manakala perempuan bujang pula mencatatkan peratusan yang tinggi sebagai pekerja perkeranian.

Purata pendapatan bulanan penduduk bujang adalah sebanyak RM977. Purata pendapatan penduduk bujang lelaki adalah lebih tinggi iaitu RM1,004 berbanding perempuan bujang RM933. Analisis mengikut etnik mendapati purata pendapatan penduduk bujang Cina (RM1,247) adalah lebih tinggi berbanding penduduk bujang Bumiputera (RM890).

Hasil kajian mendapati peratusan perempuan bujang melebihi lelaki bujang yang membuat simpanan di bank, membeli saham/pelaburan/koperasi, dan membeli polisi insurans. Peratusan penduduk bujang Bumiputera yang membeli polisi insurans adalah masih rendah iaitu 21.2 peratus berbanding penduduk bujang Cina iaitu 58.3 peratus.

Pelbagai andaian yang difikirkan mengapa lelaki dan perempuan lambat berkahwin. Pada pandangan penduduk bujang, tiga sebab utama lelaki lambat berkahwin adalah kerana menghadapi masalah kewangan (40.6%), terlalu pentingkan kerjaya (16.8%), dan belum bersedia untuk memikul

tanggungjawab (11.7%). Manakala tiga sebab utama perempuan lambat berkahwin pula ialah kerana terlalu memilih (33.3%), diikuti sukar mencari pasangan hidup yang sesuai (23.4%), dan terlalu pentingkan kerjaya (17.5%).

Dari persepsi penduduk bujang, purata umur kahwin lewat bagi lelaki ialah jika berkahwin pada umur 37.6 tahun, manakala purata umur kahwin lewat bagi perempuan ialah 31.5 tahun. Sementara itu, mengikut pendapat penduduk bujang, purata umur sesuai kahwin bagi lelaki ialah pada umur 28.5 tahun, manakala purata umur sesuai kahwin bagi perempuan ialah 24.5 tahun. Purata umur sesuai kahwin dari pendapat penduduk bujang Cina adalah lebih tinggi berbanding penduduk bujang Bumiputera. Keadaan ini secara tidak langsung menggambarkan bahawa etnik Cina akan berkahwin lebih lewat daripada etnik Bumiputera.

Kajian mendapati empat kualiti utama bagi penduduk bujang dalam memilih pasangan, iaitu beragama, bersopan-santun, bertanggungjawab, dan jujur. Kualiti utama pemilihan bagi lelaki bujang ialah bersopan-santun manakala beragama merupakan kualiti utama bagi perempuan dalam memilih pasangan. Kajian juga mendapati 15.7 peratus daripada penduduk bujang tidak berhasrat untuk berkahwin. Masalah kewangan (30.0%) merupakan sebab utama lelaki bujang tidak berhasrat untuk berkahwin, manakala selesa hidup membujang/ berdikari (31.6%) merupakan sebab utama perempuan bujang tidak berhasrat untuk berkahwin.

Kajian mendapati peratusan perempuan bujang yang mempunyai teman istimewa adalah tinggi sedikit daripada lelaki bujang iaitu 52.4 peratus berbanding 50.0 peratus. Bekerja di tempat kerja yang sama, berkenalan semasa perjumpaan sosial, dan diperkenalkan kawan atau keluarga merupakan antara cara pertama kali berkenalan dengan teman istimewa.

Tiga sebab utama penduduk bujang masih belum berkahwin adalah kerana tiada calon yang sesuai, menghadapi masalah kewangan, dan demi mengejar kemajuan

kerjaya. Walau bagaimanapun, analisis mengikut jantina mendapati masalah kewangan (38.4%), merupakan sebab utama belum berkahwin di kalangan lelaki bujang, manakala bagi perempuan bujang pula ialah tiada calon yang sesuai (38.0%).

Penduduk bujang juga ditanya mengenai kesanggupan mereka untuk berkahwin dalam situasi-situasi tertentu. Kajian mendapati majoriti perempuan bujang tidak mahu berkahwin dengan suami orang. Sementara itu peratusan penduduk bujang yang bersetuju untuk berkahwin dengan pasangan berlainan agama ialah 51.3 peratus, manakala peratusan penduduk bujang yang bersetuju untuk berkahwin dengan pasangan berlainan etnik adalah tinggi sedikit iaitu 78.5 peratus. Kajian juga mendapati lebih dua pertiga (72.4%) daripada penduduk bujang bersetuju jika perempuan berkahwin dengan lelaki yang rendah tahap pendidikannya dan lelaki berkahwin dengan perempuan yang tinggi tahap pendidikannya. Di samping itu, kajian mendapati 71.9 peratus daripada lelaki bujang bersetuju mengahwini perempuan berpendapatan tinggi, sedangkan hanya 63.4 peratus sahaja perempuan yang bersetuju berkahwin dengan lelaki berpendapatan rendah. Sementara itu, hanya 49.4 peratus daripada penduduk bujang yang bersetuju jika lelaki berkahwin dengan perempuan yang lebih tua dan perempuan berkahwin dengan lelaki yang lebih muda.

Tiga program utama bagi menggalakkan perkahwinan yang dicadangkan oleh penduduk bujang ialah dengan mengadakan program bertemu jodoh (33.7%), kursus motivasi perkahwinan (17.2%), dan program berbentuk kekeluargaan (12.6%).

BAHAGIAN VI : KUMPULAN KHUSUS

Bab 14

WARGA EMAS

14.1 Pengenalan

Peningkatan bilangan warga emas di seluruh dunia umumnya dan di Malaysia khususnya adalah antara isu yang semakin hangat diperkatakan dewasa ini. Min umur perkahwinan pertama yang semakin meningkat, kadar kesuburan yang semakin menurun, dan jangka hayat yang semakin panjang adalah antara punca-punca yang menyebabkan situasi ini terjadi. Sesebuah negara itu dikatakan mempunyai penduduk tua apabila peratusan warga emas yang berumur 60 tahun ke atas melebihi 10 peratus atau peratusan warga emas berumur 65 tahun ke atas melebihi 7 peratus. Sehubungan dengan itu, pelbagai persoalan akan timbul kesan daripada situasi ini. Antaranya adalah berkaitan penjagaan kesihatan dan kebajikan mereka, sumber kewangan yang diperlukan untuk kesejahteraan mereka, dan penglibatan mereka dalam masyarakat.

Memandangkan isu mengenai warga emas merupakan perkara yang perlu diberi perhatian, maka tumpuan utama dalam bab ini ialah untuk membincangkan hal-hal yang berkaitan dengan kehendak dan jaminan kehidupan warga emas terutamanya yang meliputi isu-isu penting seperti perkahwinan, kekeluargaan, pekerjaan, kesihatan dan aktiviti sosial mereka daripada perspektif negeri Sabah. Isu-isu tersebut dianalisis mengikut kumpulan umur, jantina, etnik dan strata.

14.2 Profil Warga Emas

Jadual 14.1 menunjukkan peratusan warga emas mengikut kumpulan umur tertentu dan jantina. Secara keseluruhannya, peratusan warga emas semakin menurun dengan meningkatnya umur. Didapati 37.4 peratus warga emas berumur 60-64 tahun, 25.5

peratus berumur 65-69 tahun, 19.8 peratus berumur 70-74 tahun, dan 17.3 peratus berumur 75 tahun ke atas. Sementara itu, peratusan warga emas adalah tinggi di kalangan perempuan berbanding di kalangan lelaki bagi kumpulan umur 60-64 tahun dan 65-69 tahun. Namun begitu, peratusan warga emas yang berumur melebihi 70 tahun adalah lebih tinggi di kalangan lelaki berbanding di kalangan perempuan.

Peratusan warga emas semakin menurun apabila umur meningkat terutamanya bagi etnik Bumiputera. Warga emas daripada etnik ini yang berumur antara 60-64 tahun menunjukkan peratusan sebanyak 37.5 peratus, manakala peratusan mereka yang berumur melebihi 75 tahun hanya 16.3 peratus (Jadual 14.2). Peratusan warga emas di bandar dan di luar bandar mengikut kumpulan umur tertentu juga menunjukkan corak yang sama, iaitu semakin menurun dengan meningkatnya umur (Jadual 14.3).

Jadual 14.4 menunjukkan peratusan warga emas mengikut jantina dan etnik. Secara keseluruhannya, peratusan perempuan adalah lebih tinggi daripada lelaki, di mana 56.7 peratus warga emas terdiri daripada perempuan dan 43.3 peratus adalah lelaki. Perbezaan peratusan antara lelaki dan perempuan didapati bagi etnik tertentu terutamanya etnik Bumiputera, di mana 59.0 peratus adalah perempuan, manakala 41.0 peratus adalah lelaki. Sementara itu, peratusan warga emas daripada etnik Cina adalah sama bagi kedua-dua jantina. Pecahan peratusan warga emas lelaki dan perempuan adalah hampir sama di bandar dan di luar bandar, iaitu peratusan perempuan melebihi lelaki (Jadual 14.5).

Jadual 14.1
Warga Emas Mengikut Umur Dan Jantina

Umur	Lelaki	Perempuan	Jumlah
60-64	33.3	40.5	37.4
65-69	20.9	29.0	25.5
70-74	26.1	15.0	19.8
75 +	19.6	15.5	17.3
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.2
Warga Emas Mengikut Umur Dan Etnik

Umur	Bumiputera	Cina	Lain-lain
60-64	37.5	39.4	0.0
65-69	26.5	21.2	25.0
70-74	19.8	19.7	25.0
75 +	16.3	19.7	50.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.3
Warga Emas Mengikut Umur Dan Strata

Umur	Bandar	Luar Bandar
60-64	35.8	38.4
65-69	29.2	23.1
70-74	16.8	21.8
75 +	18.2	16.7
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 14.4
Warga Emas Mengikut Jantina Dan Etnik

Jantina	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Lelaki	41.0	50.0	100.0	43.3
Perempuan	59.0	50.0	0.0	56.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.5
Warga Emas Mengikut Jantina Dan Strata

Jantina	Bandar	Luar Bandar
Lelaki	43.1	43.5
Perempuan	56.9	56.5
Jumlah	100.0	100.0

14.3 Pendidikan

Jadual 14.6 menunjukkan peratusan warga emas mengikut tahap pendidikan dan jantina. Secara umumnya, tahap pendidikan warga emas di Sabah adalah rendah. Sebahagian besar iaitu sebanyak 71.4 peratus warga emas tidak pernah bersekolah manakala terdapat 20.4 peratus bersekolah sehingga peringkat rendah sahaja. Sementara itu, peratusan mereka yang berpendidikan tertiar hanya sebanyak 1.7 peratus. Tahap pendidikan warga emas sama ada bagi lelaki mahupun perempuan pula tidak menunjukkan banyak perbezaan, di mana tahap pendidikan mereka adalah rendah. Sebahagian besar mereka daripada kedua-dua jantina tidak pernah bersekolah. Namun begitu, warga emas yang tidak pernah bersekolah mencatatkan peratusan yang lebih tinggi di kalangan perempuan berbanding di kalangan lelaki.

Corak peratusan warga emas mengikut tahap pendidikan adalah hampir sama bagi semua etnik. Kebanyakan warga emas daripada semua etnik tidak pernah

bersekolah atau berpendidikan sehingga peringkat rendah. Peratusan mereka yang tidak pernah bersekolah adalah jauh lebih tinggi di kalangan Bumiputera (79.5%) berbanding di kalangan etnik Cina (37.9%). Selain itu, mereka yang berpendidikan sehingga peringkat menengah rendah adalah lebih tinggi di kalangan etnik Cina berbanding di kalangan etnik Bumiputera dengan peratusan masing-masing sebanyak 18.2 dan 1.8 peratus (Jadual 14.7).

Jadual 14.8 menunjukkan peratusan warga emas mengikut tahap persekolahan mereka sama ada di bandar mahupun di luar bandar. Didapati sebahagian besar (82.4%) warga emas di luar bandar dan lebih separuh (54.0%) daripada mereka di bandar tidak pernah bersekolah, manakala peratusan warga emas yang berpendidikan sekolah rendah ialah sebanyak 29.9 peratus di bandar dan 14.4 peratus di luar bandar. Selain itu, terdapat hanya segelintir warga emas yang berpendidikan menengah sehingga tertiar sama ada di bandar mahupun di luar bandar.

Jadual 14.6
Tahap Persekolahan Warga Emas Mengikut Jantina

Tahap Persekolahan	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Tiada Persekolahan	49.0	88.5	71.4
Rendah	35.9	8.5	20.4
Menengah Rendah	8.5	2.0	4.8
Menengah	3.3	0.0	1.4
Tingkatan 6	0.7	0.0	0.3
Tertiar	2.6	1.0	1.7
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.7
Tahap Persekolahan Warga Emas Mengikut Etnik

Tahap Persekolahan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Tiada persekolahan	79.5	37.9	50.0
Rendah	15.9	37.9	50.0
Menengah Rendah	1.8	18.2	0.0
Menengah	0.7	4.5	0.0
Tingkatan 6	0.4	0.0	0.0
Tertiar	1.8	1.5	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.8
Tahap Persekolahan Warga Emas Mengikut Strata

Tahap Persekolahan	Bandar	Luar Bandar
Tiada Persekolahan	54.0	82.4
Rendah	29.9	14.4
Menengah Rendah	8.8	2.3
Menengah	3.6	0.0
Tingkatan 6	0.7	0.0
Tertiari	2.9	0.9
Jumlah	100.0	100.0

14.4 Pekerjaan

Bahagian ini akan meneliti penglibatan warga emas dalam sektor pekerjaan dan jenis pekerjaan yang dilakukan oleh golongan ini. Selain itu, bahagian ini juga akan membincangkan tentang warga emas yang tidak bekerja dengan meneliti sebab-sebab mereka tidak bekerja.

14.4.1 Warga Emas Yang Bekerja

Secara keseluruhannya, terdapat hanya 27.2 peratus warga emas di Sabah yang masih aktif bekerja (Jadual 14.9). Berdasarkan Jadual 14.10, didapati sebahagian besar mereka bekerja dalam bidang pertanian dan perikanan. Didapati 72.9 peratus warga emas bekerja sebagai pekerja mahir pertanian dan perikanan. Sementara itu, terdapat juga warga emas yang bekerja sebagai penggubal undang-undang, pekerja perkhidmatan, juruteknik dan sebagainya. Namun, peratusan mereka yang terlibat dalam pekerjaan ini agak kecil. Corak peratusan warga emas mengikut jenis pekerjaan tertentu tidak menunjukkan perbezaan antara jantina, iaitu sebahagian besar warga emas lelaki mahupun perempuan bekerja sebagai pekerja mahir pertanian dan perikanan. Terdapat 77.2 peratus lelaki dan 66.7 peratus perempuan bekerja dalam jenis pekerjaan tersebut. Sementara itu, terdapat sesetengah pekerjaan yang hanya diceburi oleh warga emas lelaki seperti pekerjaan perkeranian, manakala terdapat pekerjaan yang hanya diceburi oleh perempuan seperti operator loji, mesin dan pemasangan, dan pekerjaan asas. Penglibatan warga emas lelaki dan perempuan dalam jenis pekerjaan tertentu mungkin disebabkan perbezaan tahap pendidikan mereka.

Analisis mengikut etnik mendapati sekitar tiga perempat (75.6%) warga emas etnik Bumiputera dan lebih separuh (57.1%) warga emas etnik Cina bekerja sebagai pekerja mahir pertanian dan perikanan. Selain itu, peratusan mereka yang bekerja sebagai pekerja perkhidmatan, pekerja kedai dan jurujual adalah lebih tinggi di kalangan etnik Cina berbanding di kalangan etnik Bumiputera dengan masing-masing 14.3 dan 6.1 peratus. Begitu juga dengan peratusan mereka yang bekerja sebagai pekerja pertukangan dan perkeranian (Jadual 14.11).

Jadual 14.12 menunjukkan peratusan warga emas yang bekerja mengikut jenis pekerjaan tertentu dan strata. Sebahagian besar (85.0%) warga emas di luar bandar manakala hanya 12.5 peratus warga emas di bandar bekerja sebagai pekerja mahir pertanian dan perikanan. Penglibatan mereka sebagai penggubal undang-undang, juruteknik dan pekerja perkhidmatan menunjukkan peratusan yang jauh lebih tinggi di bandar.

Jadual 14.9
Status Bekerja Warga Emas

Status Bekerja	Peratus
Tidak Bekerja	72.8
Bekerja	27.2
Jumlah	100.0

Jadual 14.10
Jenis Pekerjaan Warga Emas Mengikut Jantina

Pekerjaan	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Penggubal Undang-Undang, Peg. Kanan Dan Pengurusan	8.8	5.1	7.3
Profesional	0.0	0.0	0.0
Juruteknik Dan Profesional Bersekutu	3.5	2.6	3.1
Pekerja Pekeranian	1.8	0.0	1.0
Pekerjaan Perkhidmatan, Pekerja Kedai Dan Jurujual	3.5	12.8	7.3
Pekerja Mahir Pertanian Dan Perikanan	77.2	66.7	72.9
Pekerja Pertukangan Dan Yang Berkaitan	5.3	5.1	5.2
Operator Loji Dan Mesin Dan Pemasangan	0.0	2.6	1.0
Pekerja Asas	0.0	5.1	2.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.11
Jenis Pekerjaan Warga Emas Mengikut Etnik

Pekerjaan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Pengubal Undang-undang, Peg.kanan & Pengurus	7.3	7.1	-
Juruteknik Dan Profesional Bersekutu	3.7	6.0	-
Pekerja Perkeranian	0.0	7.1	-
Pekerja Perkhidmatan, Pekerja Kedai & Jurujual	6.1	14.3	-
Pekerja Mahir Pertanian & Perikanan	75.6	57.1	-
Pekerja Pertukangan & Yang Berkaitan	3.7	14.3	-
Operator Logi & Mesin & Pemasangan	1.2	0.0	-
Pekerjaan Asas	2.4	0.0	-
Jumlah	100.0	100.0	-

Jadual 14.12
Jenis Pekerjaan Warga Emas Mengikut Strata

Pekerjaan	Bandar	Luar Bandar
Penggubal Undang-Undang, Peg. Kanan Dan Pengurusan	31.3	2.5
Profesional	0.0	0.0
Juruteknik Dan Profesional Bersekutu	18.8	0.0
Pekerja Pekeranian	6.3	0.0
Pekerjaan Perkhidmatan, Pekerja Kedai Dan Jurujual	25.0	3.8
Pekerja Mahir Pertanian Dan Perikanan	12.5	85.0
Pekerja Pertukangan Dan Yang Berkaitan	6.3	5.0
Operator Loji Dan Mesin Dan Pemasangan	0.0	1.3
Pekerja Asas	0.0	2.5
Jumlah	100.0	100.0

14.4.2 Warga Emas Yang Tidak Bekerja

Hasil kajian ini mendapati sebahagian besar iaitu sebanyak 72.8 peratus warga emas tidak bekerja (Jadual 14.9). Berdasarkan Jadual 14.13, antara sebab-sebab utama mereka tidak bekerja adalah kerana sudah tua, bersara dan mengalami masalah kesihatan. Didapati lebih separuh (55.4%) warga emas tidak bekerja disebabkan sudah tua, 21.5 peratus sudah bersara dan 19.5 peratus mengalami masalah kesihatan. Terdapat juga warga emas yang berhenti kerja disebabkan tiada pekerjaan yang bersesuaian, tiada minat bekerja, pendapatan sudah mencukupi dan lain-lain. Namun begitu, peratusan mereka yang tidak bekerja kerana sebab-sebab tersebut agak kecil. Analisis mengikut jantina pula mendapati peratusan mereka yang tidak bekerja disebabkan sudah tua adalah lebih tinggi di kalangan perempuan (66.0%) berbanding di kalangan lelaki (44.2%). Corak yang sama juga berlaku kepada mereka yang tidak bekerja disebabkan masalah kesihatan. Namun begitu, peratusan warga emas yang tidak bekerja kerana bersara adalah tinggi di kalangan lelaki manakala terdapat segelintir sahaja daripada perempuan.

Jadual 14.14 menunjukkan peratusan warga emas yang tidak bekerja kerana sebab-sebab tertentu mengikut etnik. Lebih separuh mereka daripada etnik Bumiputera (57.6%) dan etnik Cina (52.5%) tidak bekerja disebabkan sudah tua. Sementara itu, terdapat 20.5 peratus mereka daripada etnik Bumiputera, 17.5 peratus daripada etnik Cina, dan semua warga emas daripada etnik lain yang sudah bersara. Selain itu, hanya warga emas etnik Cina yang tidak bekerja disebabkan tiada pekerjaan yang sesuai atau sudah mempunyai pendapatan yang mencukupi, manakala mereka yang tiada minat untuk bekerja terdiri daripada etnik Bumiputera.

Analisis mengikut strata mendapati peratusan warga emas yang tidak bekerja kerana sudah tua dan mengalami masalah kesihatan agak tinggi di kalangan mereka yang tinggal di luar bandar. Jenis pekerjaan dan cara hidup mereka secara tidak langsung mungkin menjadi penyebab kepada keadaan ini. Sementara itu, peratusan mereka yang sudah bersara adalah lebih tinggi di kalangan mereka di bandar berbanding di kalangan mereka di luar bandar (Jadual 14.15).

Jadual 14.13
Sebab Warga Emas Tidak Bekerja Mengikut Jantina

Sebab	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Sudah Tua	44.2	66.0	55.4
Bersara	38.9	5.0	21.5
Masalah Kesihatan	15.8	23.0	19.5
Tiada Pekerjaan Sesuai	0.0	1.0	0.5
Tiada Minat Bekerja	0.0	1.0	0.5
Pendapatan Mencukupi	0.0	2.0	1.0
Lain-Lain	1.1	2.0	1.5
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.14
Sebab Warga Emas Tidak Bekerja Mengikut Etnik

Sebab	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Sudah tua	57.6	52.5	0.0
Bersara	20.5	17.5	100.0
Masalah kesihatan	19.9	20.0	0.0
Tiada pekerjaan sesuai	0.0	2.5	0.0
Tiada minat bekerja	0.7	0.0	0.0
Pendapatan mencukupi	0.0	5.0	0.0
Lain-lain	1.3	2.5	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.15
Sebab Warga Emas Tidak Bekerja Mengikut Strata

Sebab	Bandar	Luar Bandar
Sudah Tua	51.1	59.0
Bersara	31.1	13.3
Masalah Kesihatan	12.2	25.7
Tiada Pekerjaan Sesuai	1.1	0.0
Tiada Minat Bekerja	0.0	1.0
Pendapatan Mencukupi	2.2	0.0
Lain-lain	2.2	1.0
Jumlah	100.0	100.0

14.4.3 Pendapatan

Merujuk kepada Jadual 14.16, pendapatan warga emas di Sabah adalah rendah. Didapati peratusan mereka yang berpendapatan kurang daripada RM 500 adalah tinggi iaitu sebanyak 84.6 peratus. Sementara itu, peratusan mereka yang berpendapatan melebihi RM 500 adalah begitu kecil. Corak pendapatan bulanan warga emas mengikut jantina agak berbeza, di mana pendapatan lelaki adalah lebih tinggi sedikit daripada perempuan. Peratusan mereka yang berpendapatan kurang daripada RM 500 adalah rendah sedikit di kalangan lelaki (76.8 %) berbanding di kalangan perempuan (97.1 %). Sementara itu, terdapat lebih 20.0 peratus warga emas lelaki berpendapatan melebihi RM 500 sebulan manakala hanya 2.9 peratus bagi perempuan. Di samping itu, min pendapatan warga emas lelaki adalah lebih tinggi daripada perempuan.

Jadual 14.17 menunjukkan peratusan warga emas mengikut pendapatan bulanan dan etnik tertentu. Pendapatan warga emas etnik Cina adalah lebih tinggi daripada pendapatan etnik Bumiputera. Didapati

peratusan mereka yang berpendapatan kurang daripada RM 500 adalah rendah di kalangan etnik Cina (64.3%) berbanding di kalangan etnik Bumiputera (88.3%). Selain itu, lebih 20.0 peratus warga emas etnik Cina manakala kurang daripada 10.0 peratus etnik Bumiputera berpendapatan melebihi RM 1,000. Sementara itu, min pendapatan etnik Cina adalah lebih tinggi daripada etnik Bumiputera dengan masing-masing sebanyak RM 616 dan RM 329.

Analisis mengikut strata mendapati pendapatan warga emas di bandar adalah tinggi sedikit daripada di luar bandar. Peratusan mereka yang berpendapatan kurang daripada RM 500 adalah rendah di bandar (60.0%) daripada di luar bandar (89.5%). Sementara itu, peratusan mereka yang berpendapatan antara RM 500-RM 999 dan RM 1,000-RM 1,499 adalah jauh lebih tinggi di bandar. Selain itu, min pendapatan warga emas di bandar adalah lebih tinggi berbanding di luar bandar (Jadual 14.18).

Jadual 14.16
Pendapatan Bulanan Mengikut Jantina

Pendapatan (RM)	Lelaki	Perempuan	Jumlah
< 500	76.8	97.1	84.6
500-999	8.9	0.0	5.5
1,000-1,499	10.7	0.0	6.6
1,500-1,999	3.6	0.0	2.2
2,000+	0.0	2.9	1.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0
Min Pendapatan (RM)	420	298	373

Jadual 14.17
Pendapatan Bulanan Mengikut Etnik

Pendapatan (RM)	Bumiputera	Cina	Lain-lain
< 500	88.3	64.3	-
500-999	5.2	7.1	-
1,000-1,499	5.2	14.3	-
1,500-1,999	0.0	14.3	-
2,000+	1.3	0.0	-
Jumlah	100.0	100.0	-
Min Pendapatan	329	616	-

Jadual 14.18
Pendapatan Bulanan Mengikut Strata

Pendapatan (RM)	Bandar	Luar Bandar
< 500	60.0	89.5
500-999	13.3	3.9
1,000-1,499	20.0	3.9
1,500-1,999	6.7	1.3
2,000+	0.0	1.3
Jumlah	100.0	100.0
Min Pendapatan (RM)	606	328

14.5 Perkahwinan

Berdasarkan Jadual 14.19, didapati kebanyakan warga emas masih berkahwin dengan peratusan sebanyak 52.1 peratus. Sementara itu, 31.7 peratus adalah balu, 9.9 peratus duda, 3.1 peratus telah berpisah/ bercerai, dan peratusan yang sama tidak pernah berkahwin. Analisis mengikut umur pula mendapati peratusan warga emas yang masih berkahwin adalah tinggi bagi kumpulan umur 60-64 tahun iaitu 62.1 peratus tetapi agak rendah bagi mereka yang berumur 75 tahun ke atas iaitu sebanyak 34.4 peratus. Sementara itu, peratusan mereka yang balu adalah agak tinggi bagi mereka yang

berumur 75 tahun ke atas. Di samping itu, peratusan warga emas yang duda adalah semakin meningkat dengan meningkatnya umur.

Jadual 14.20 menunjukkan peratusan warga emas mengikut status kahwin dan jantina. Didapati lebih separuh (56.5%) warga emas perempuan adalah balu dan hanya 37.0 peratus masih mengekalkan ikatan perkahwinan mereka. Sementara itu, sebahagian besar (71.9%) warga emas lelaki masih berkahwin manakala hanya 22.2 peratus adalah duda. Selain itu, peratusan mereka yang tidak pernah berkahwin dan yang telah berpisah/ bercerai adalah hampir

sama bagi lelaki mahupun perempuan.

Merujuk kepada Jadual 14.21, kebanyakan warga emas masih berkahwin bagi semua etnik. Sementara itu, peratusan mereka yang balu adalah tinggi sedikit di kalangan etnik Bumiputera berbanding di kalangan etnik Cina, manakala keadaan sebaliknya didapati bagi mereka yang duda. Corak status perkahwinan warga emas tidak

menunjukkan perbezaan yang ketara antara bandar dan luar bandar, iaitu kebanyakan mereka masih berkahwin. Namun begitu, peratusan mereka yang masih berkahwin adalah tinggi sedikit di kalangan mereka di luar bandar berbanding di kalangan mereka di bandar. Sementara itu, peratusan mereka yang balu adalah lebih tinggi berbanding duda sama ada di bandar mahupun di luar bandar (Jadual 14.22).

Jadual 14.19
Status Perkahwinan Mengikut Umur

Status Kahwin	60-64	65-69	70-74	75 +	Jumlah
Tidak Pernah Berkahwin	6.8	2.2	0.0	0.0	3.1
Berkahwin	62.1	47.8	54.3	34.4	52.1
Balu	21.2	43.3	28.6	41.0	31.7
Duda	6.8	3.3	12.9	23.0	9.9
Berpisah/Berceraai	3.0	3.3	4.3	1.6	3.1
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.20
Status Perkahwinan Mengikut Jantina

Status Kahwin	Lelaki	Perempuan
Tidak Pernah Berkahwin	2.6	3.5
Berkahwin	71.9	37.0
Balu	-	56.5
Duda	22.2	-
Berpisah/Berceraai	3.3	3.0
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 14.21
Status Perkahwinan Mengikut Etnik

Status Kahwin	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Tidak Pernah Berkahwin	2.8	4.5	0.0
Berkahwin	51.2	54.5	75.0
Balu	33.9	24.2	0.0
Duda	9.2	12.1	25.0
Berpisah/ Berceraai	2.8	4.5	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.22
Status Perkahwin Mengikut Strata

Status Kahwin	Bandar	Luar Bandar
Tidak Pernah Berkahwin	3.6	2.8
Berkahwin	43.8	57.4
Balu	36.5	28.7
Duda	11.7	8.8
Berpisah/Berceraai	4.4	2.3
Jumlah	100.0	100.0

14.6 Kekeluargaan

Dalam bahagian ini kita membincangkan hal kekeluargaan bagi warga emas yang meliputi perkara-perkara seperti interaksi dan hubungan kekeluargaan, bantuan dan sokongan daripada anak-anak, dan penjagaan warga emas.

14.6.1 Interaksi Dan Hubungan Kekeluargaan

Jadual 14.23 menunjukkan peratusan warga emas mengikut keselesaan mereka berinteraksi dengan orang tertentu dan jantina. Secara umumnya, sebahagian besar warga emas lebih selesa berinteraksi dengan anak-anak, iaitu dengan peratusan sebanyak 65.2 peratus. Sementara itu terdapat warga emas yang selesa berinteraksi dengan pasangan, cucu dan jiran tetangga dengan peratusan masing-masing 37.7, 21.2 dan 20.7 peratus. Terdapat segelintir warga emas yang selesa berinteraksi dengan adik-beradik dan saudara mara. Namun begitu, terdapat sebahagian kecil yang menyatakan mereka tiada mempunyai sesiapa untuk berbual-bual. Analisis mengikut jantina menunjukkan keadaan yang sama, di mana mereka lebih memilih untuk berinteraksi dengan anak-anak, iaitu 66.7 peratus bagi lelaki dan 64.0 peratus bagi perempuan. Sementara itu, peratusan mereka yang selesa berinteraksi dengan pasangan adalah lebih tinggi bagi lelaki berbanding perempuan.

Merujuk kepada Jadual 14.24, didapati kebanyakan warga emas daripada etnik Bumiputera dan Cina lebih selesa berinteraksi dengan anak-anak. Sementara itu, peratusan mereka yang selesa berinteraksi dengan cucu, saudara mara dan jiran/rakan adalah lebih tinggi bagi etnik Bumiputera berbanding Cina. Analisis mengenai keselesaan warga emas berinteraksi dengan individu tertentu

mengikut strata mendapati sebahagian besar daripada mereka lebih suka berhubung dengan anak-anak sama ada di bandar mahupun di luar bandar. Sementara itu, peratusan mereka yang lebih selesa berinteraksi dengan pasangan adalah lebih tinggi di luar bandar berbanding di bandar (Jadual 14.25).

Jadual 14.26 menunjukkan peratusan warga emas mengikut kekerapan berinteraksi dan orang yang mereka selesa untuk berinteraksi. Sebahagian besar warga emas berinteraksi setiap hari dengan anak (66.1%), adik beradik (59.5%) dan jiran/rakan (58.1%). Sementara itu, peratusan mereka yang tidak pernah berinteraksi dengan cucu dan saudara mara agak tinggi. Keadaan ini mungkin disebabkan oleh faktor jarak tempat tinggal yang menyebabkan hubungan antara warga emas dengan cucu dan saudara-mara semakin renggang.

Jadual 14.27 menunjukkan peratusan warga emas mengikut kekerapan berinteraksi dalam hal-hal tertentu. Hal-hal yang dibincangkan antara warga emas dengan anak-anak adalah tentang cara mendidik anak, hal-hal perkahwinan, kenduri-kendara, masalah keluarga, dan membeli harta. Secara keseluruhannya, kebanyakan warga emas menyatakan anak-anak mereka kadang-kadang berinteraksi mengenai hal-hal tersebut dengan mereka terutamanya mengenai kenduri-kendara. Sementara itu, peratusan mereka yang menyatakan anak-anak tidak pernah meminta nasihat mengenai membeli harta agak tinggi, iaitu sebanyak 45.0 peratus. Peratusan warga emas yang menyatakan mereka sering dihubungi oleh anak-anak dalam membincangkan hal-hal tertentu hanya kurang daripada 20.0 peratus.

Jadual 14.23
Peratus Warga Emas Selesa Berinteraksi Mengikut Jantina

Selesa Berinteraksi Dengan:	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Pasangan	52.9	26.0	37.7
Anak-Anak	66.7	64.0	65.2
Cucu	13.1	27.5	21.2
Adik-Beradik	5.2	9.5	7.6
Saudara-Mara	8.5	8.5	8.5
Jiran/Rakan	18.3	22.5	20.7
Tiada Siapa	3.3	3.5	3.4
Lain-Lain	18.3	22.5	20.7

Jadual 14.24
Peratus Warga Emas Mengenai Selesa Berinteraksi Mengikut Etnik

Selesa Berinteraksi Dengan:	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Pasangan	37.5	36.4	75.0
Anak-Anak	65.0	66.7	50.0
Cucu	22.3	18.2	0.0
Adik-Beradik	7.4	9.1	0.0
Saudara-Mara	9.9	3.0	0.0
Jiran/Rakan	22.6	13.6	0.0
Tiada Siapa	2.5	7.6	0.0
Lain-lain	4.9	1.5	25.0

Jadual 14.25
Peratus Warga Emas Mengenai Selesa Berinteraksi Mengikut Strata

Selesa Berinteraksi Dengan:	Bandar	Luar Bandar
Pasangan	29.9	42.6
Anak-Anak	63.5	66.2
Cucu	23.4	19.9
Adik-Beradik	7.3	7.9
Saudara-Mara	9.5	7.9
Jiran/Rakan	20.4	20.8
Tiada Siapa	4.4	2.8
Lain-Lain	20.4	20.8

Jadual 14.26
Kekerapan Warga Emas Berinteraksi Dengan Ahli Keluarga/Bukan Ahli Keluarga

Kekerapan	Anak-Anak	Cucu	Adik-Beradik	Saudara-Mara	Jiran/Rakan
Setiap Hari	66.1	9.9	59.5	13.7	58.1
Beberapa Kali Seminggu	8.3	13.7	10.0	16.0	19.7
Seminggu Sekali	5.3	7.8	5.4	6.7	6.6
2 Minggu Sekali	2.4	2.4	3.3	3.5	2.0
3 Minggu Sekali	0.6	4.1	0.9	5.5	1.7
Sebulan Sekali	5.6	13.3	7.6	7.9	2.6
Beberapa Bulan Sekali	7.4	20.5	6.9	21.6	2.3
Setahun Sekali	2.4	12.6	3.6	9.9	1.1
Tidak Pernah	1.5	15.0	2.7	13.1	6.0
Lain-Lain	0.6	0.7	0.0	2.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.27
Kekerapan Anak-Anak Berinteraksi Dengan Warga Emas Dalam Hal-Hal Tertentu

Kekerapan	Cara Mendidik Anak-Anak	Hal-Hal Perkahwinan	Kenduri-Kendara	Masalah Keluarga	Membeli Harta
Selalu	19.3	15.2	15.4	14.5	6.3
Kadang-kadang	50.2	60.6	63.1	57.5	48.6
Tidak Pernah	30.5	24.2	21.5	28.0	45.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

14.6.2 Bantuan Dan Sokongan Daripada Anak-Anak

Jadual 14.28 menunjukkan peratusan warga emas yang menerima bantuan kewangan daripada anak-anak yang tinggal di tempat lain mengikut kekerapan menerima bantuan dan etnik. Kebanyakan warga emas menerima bantuan kewangan sebulan sekali (37.8%) atau sekali dalam beberapa bulan (18.4%). Sementara itu, peratusan mereka yang tidak pernah menerima bantuan kewangan daripada anak-anak juga agak tinggi, iaitu 39.2 peratus. Analisis mengikut etnik mendapati peratusan mereka yang menerima bantuan kewangan daripada anak-anak sebulan sekali agak tinggi bagi semua etnik. Selain itu, peratusan mereka yang tidak pernah menerima bantuan kewangan daripada anak-anak agak tinggi di kalangan etnik Bumiputera, iaitu sebanyak 42.7 peratus.

sebulan sekali menunjukkan peratusan yang agak tinggi di bandar (41.3%) mahupun di luar bandar (37.4%). Sementara itu, peratusan mereka yang menerima bantuan sekali dalam beberapa bulan juga agak tinggi sama ada di bandar mahupun di luar bandar. Di samping itu, warga emas yang tidak pernah menerima bantuan kewangan daripada anak-anak juga menunjukkan peratusan yang agak tinggi di bandar (26.4 %) mahupun di luar bandar (29.3%).

Merujuk kepada Jadual 14.29, didapati warga emas yang menerima bantuan kewangan

Jadual 14.28
Bantuan Kewangan Dari Anak-Anak Yang Tinggal Di Tempat Lain Mengikut Etnik

Kekerapan Bantuan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Setiap Hari	0.6	4.5	0.0	1.4
Lebih Dari 2 Kali Seminggu	0.6	2.3	0.0	0.9
Seminggu Sekali	1.8	0.0	0.0	1.4
2 Minggu Sekali	1.2	0.0	0.0	0.9
Sebulan Sekali	36.8	40.9	50.0	37.8
Sekali Dalam Beberapa Bulan	16.4	25.0	50.0	18.4
Setahun Sekali	0.0	0.0	0.0	0.0
Tidak Pernah	42.7	27.3	0.0	39.2
Lain-lain	0.0	0.0	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.29
Bantuan Kewangan Dari Anak-Anak Yang Tinggal Di Tempat Lain Mengikut Strata

Kekerapan Bantuan	Bandar	Luar Bandar
Setiap Hari	0.0	0.0
Lebih Dari 2 Kali Seminggu	1.7	1.0
Seminggu Sekali	0.0	1.5
2 Minggu Sekali	0.0	1.5
Sebulan Sekali	41.3	37.4
Sekali Dalam Beberapa Bulan	27.3	27.3
Setahun Sekali	3.3	2.0
Tidak Pernah	26.4	29.3
Lain-lain	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0

14.6.3 Penjagaan Warga Emas

Jadual 14.30 menunjukkan peratusan warga emas mengikut orang yang mereka harapkan untuk menjaga ketika sakit dan jantina. Keseluruhannya, kebanyakan warga emas mengharapkan anak-anak untuk menjaga mereka ketika sakit. Didapati 70.3 peratus warga emas yang mengharapkan anak-anak menjaga mereka terutamanya ketika sakit. Sementara itu, terdapat hanya 18.7 peratus warga emas yang mengharapkan pasangan untuk menjaga mereka. Selain itu, terdapat juga mereka yang mengharapkan cucu, adik beradik, saudara mara, jiran/rakan dan lain-lain. Namun, peratusan warga emas yang mengharapkan mereka adalah kecil. Analisis mengikut jantina mendapati peratusan mereka yang mengharapkan anak-anak untuk menjaga mereka adalah lebih tinggi di kalangan perempuan (76.0%) berbanding di kalangan lelaki (62.7%). Sementara itu, peratusan warga emas yang menginginkan

pasangan untuk menjaga mereka ketika sakit adalah tinggi di kalangan lelaki berbanding di kalangan perempuan.

Jadual 14.31 menunjukkan sebahagian besar warga emas mengharapkan anak-anak untuk menjaga mereka ketika sakit bagi semua etnik. Peratusan mereka yang mengharapkan anak-anak untuk menjaga ketika mereka sakit adalah tinggi di kalangan etnik Bumiputera, iaitu 71.7 peratus, diikuti Cina iaitu 65.2 peratus. Sementara itu, peratusan mereka yang mengharapkan pasangan untuk menjaga mereka ketika sakit ialah 17.7 peratus di kalangan etnik Bumiputera dan 21.2 peratus bagi etnik Cina. Analisis mengikut strata seperti yang terdapat dalam Jadual 14.32 mendapati peratusan mereka yang mengharapkan anak-anak untuk menjaga ketika sakit adalah lebih tinggi sedikit di kalangan mereka di luar bandar (71.8%) berbanding di kalangan mereka di bandar (67.9%).

Jadual 14.30
Mereka Yang Diharapkan Untuk Menjaga Warga Emas
Ketika Sakit Mengikut Jantina

Mereka Yang Diharapkan:	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Pasangan	26.8	12.5	18.7
Anak-Anak	62.7	76.0	70.3
Cucu	2.6	1.0	1.7
Adik-Beradik Lain	2.0	2.5	2.3
Saudara-Mara	1.3	2.0	1.7
Jiran/Rakan	0.7	2.5	1.7
Tiada Siapa	3.9	2.0	2.8
Lain-lain	0.0	1.5	0.8
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.31
Mereka Yang Diharapkan Untuk Menjaga Warga Emas
Ketika Sakit Mengikut Etnik

Mereka Yang Diharapkan:	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Pasangan	17.7	21.2	50.0
Anak-anak	71.7	65.2	50.0
Cucu	1.4	3.0	0.0
Adik-beradik lain	2.5	1.5	0.0
Saudara-mara	1.8	1.5	0.0
Jiran/Rakan	1.8	1.5	0.0
Tiada Siapa	2.1	6.1	0.0
Lain-lain	1.1	0.0	0.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.32
Mereka Yang Diharapkan Untuk Menjaga Warga Emas
Ketika Sakit Mengikut Strata

Mereka Yang Diharapkan:	Bandar	Luar Bandar
Pasangan	21.2	17.1
Anak-Anak	67.9	71.8
Cucu	2.2	1.4
Adik-Beradik Lain	2.9	1.9
Saudara-Mara	0.7	2.3
Jiran/Rakan	2.2	1.4
Tiada Siapa	2.2	3.2
Lain-lain	0.7	0.9
Jumlah	100.0	100.0

14.7 Perihal Kesunyian

Secara keseluruhannya, 25.4 peratus warga emas selalu berasa sunyi, 40.6 peratus jarang mengalami kesunyian, dan 34.0 peratus tidak pernah mengalaminya. Analisis mengikut jantina mendapati peratusan mereka yang selalu berasa sunyi ialah 27.8 peratus di kalangan perempuan dan 22.4 peratus di kalangan lelaki. Sementara itu, peratusan mereka yang jarang berasa sunyi tidak menunjukkan perbezaan yang ketara antara lelaki dan perempuan. Selain itu, peratusan mereka yang tidak pernah berasa sunyi adalah tinggi sedikit di kalangan lelaki berbanding di kalangan perempuan (Jadual 14.33).

Jadual 14.34 menunjukkan peratusan warga emas mengikut kekerapan berasa sunyi dan etnik. Daripada jadual tersebut didapati peratusan warga emas yang selalu berasa sunyi jauh lebih tinggi di kalangan etnik Bumiputera (28.5%) berbanding di kalangan Cina (13.8%). Sementara itu, peratusan mereka yang tidak pernah berasa sunyi agak

rendah di kalangan etnik Bumiputera, iaitu 30.6 peratus.

Analisis mengikut strata mendapati peratusan warga emas yang selalu mengalami kesunyian adalah jauh lebih tinggi di kalangan mereka di luar bandar (30.8%) berbanding di kalangan mereka di bandar (16.9%). Begitu juga dengan mereka yang jarang berasa sunyi. Namun, warga emas yang tidak pernah berasa sunyi menunjukkan peratusan yang tinggi di bandar, iaitu 49.3 peratus (Jadual 14.35).

Jadual 14.36 menunjukkan peratusan warga emas mengikut kekerapan berasa sunyi dan status kahwin mereka. Didapati sebahagian besar mereka yang tidak pernah berkahwin (63.6%) dan bercerai/berpisah (54.5%) selalu berasa sunyi. Di samping itu, terdapat 38.2 peratus mereka yang duda dan 27.9 peratus yang balu mengalami keadaan yang sama. Walaupun masih berkahwin tetapi masih terdapat sebahagian kecil daripada mereka yang selalu berasa sunyi, dengan peratusan sebanyak 17.5 peratus.

Jadual 14.33
Kekerapan Berasa Kesunyian Mengikut Jantina

Kekerapan	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Selalu	22.4	27.8	25.4
Kadang-Kadang	39.5	41.4	40.6
Tidak Pernah	38.2	30.8	34.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.34
Kekerapan Berasa Kesunyian Mengikut Etnik

Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Selalu	28.5	13.8	0.0
Kadang-Kadang	40.9	40.0	25.0
Tidak Pernah	30.6	46.2	75.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.35
Kekerapan Berasa Kesunyian Mengikut Strata

Kekerapan	Bandar	Luar Bandar
Selalu	16.9	30.8
Kadang-Kadang	33.8	44.9
Tidak Pernah	49.3	24.3
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 14.36
Kekerapan Berasa Kesunyian Mengikut Status Perkahwinan

Kekerapan	Tidak Pernah Berkahwin	Berkahwin	Balu	Duda	Berpisah/Berceraikan
Selalu	63.6	17.5	27.9	38.2	54.5
Kadang-Kadang	9.1	41.0	43.2	44.1	27.3
Tidak Pernah	27.3	41.5	28.8	17.6	18.2
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

14.8 Perkhidmatan Sokongan Untuk Warga Emas

Warga emas yang tidak mempunyai saudara mara seharusnya diberi bantuan supaya mereka dapat meneruskan kehidupan mereka dengan sempurna. Salah satu usaha kerajaan dalam menjaga kebajikan warga emas adalah dengan mewujudkan perkhidmatan sokongan seperti rumah orang tua dan pusat jagaan harian warga tua. Dalam kajian ini, warga emas ditanya mengenai pengetahuan mereka tentang kewujudan kedua-dua institusi ini dan pendapat mereka mengenai kesesuaian tinggal di institusi tersebut.

14.8.1 Rumah Orang Tua

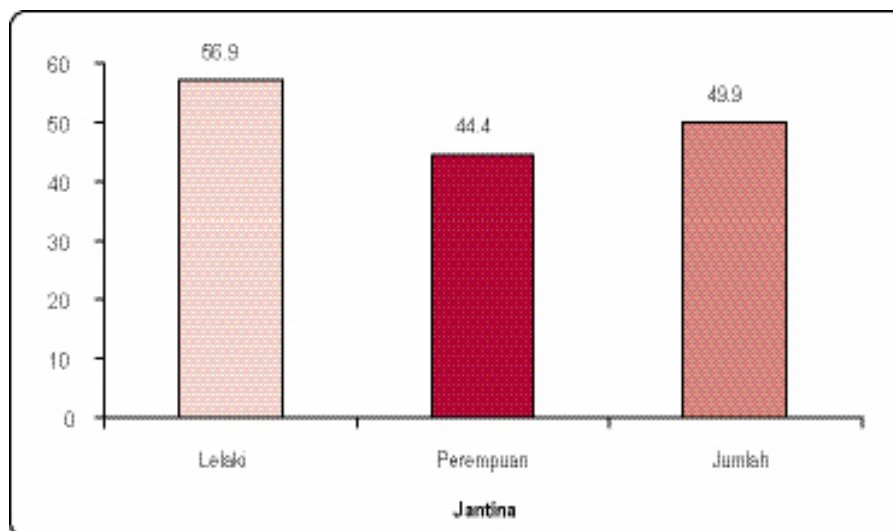
a) Pengetahuan Mengenai Rumah Orang Tua

Berdasarkan Carta 14.0, keseluruhannya terdapat 49.9 peratus warga emas yang mengetahui tentang rumah orang tua.

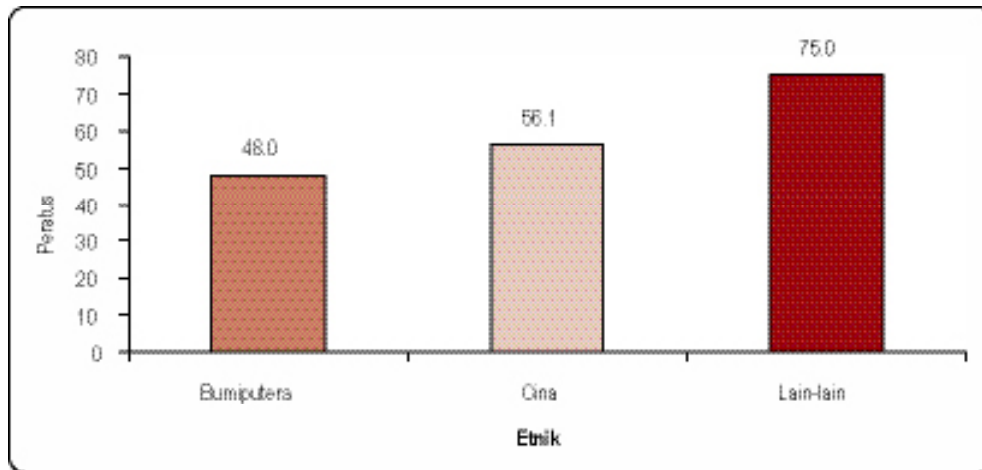
Peratusan mereka yang mengetahui tentang institusi ini adalah tinggi sedikit di kalangan lelaki (56.9 %) berbanding di kalangan perempuan (44.4%). Sementara itu, peratusan mereka yang mengetahui tentang rumah orang tua ialah 48.0 peratus bagi etnik Bumiputera dan 56.1 peratus bagi etnik Cina (Carta 14.1).

Carta 14.2 menunjukkan peratusan warga emas yang mengetahui tentang kewujudan rumah orang tua mengikut strata. Didapati peratusan mereka yang mengetahui tentang institusi ini adalah tinggi di bandar, iaitu 62.8 peratus. Sementara itu, peratusan mereka yang mengetahui tentang rumah orang tua ialah 41.6 peratus di luar bandar. Penyebaran maklumat yang agak terhad mungkin menyebabkan peratusan yang agak rendah di luar bandar.

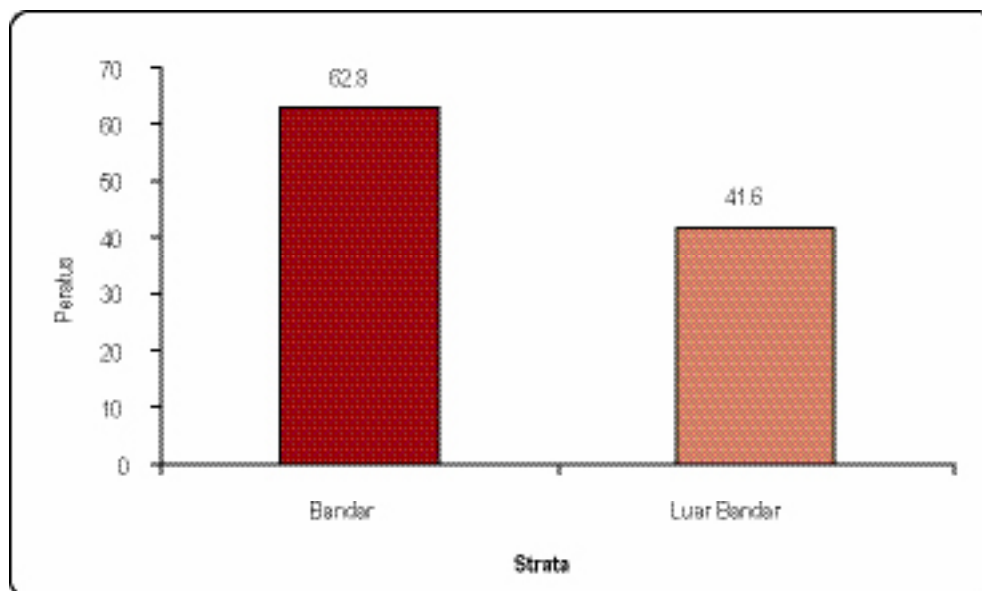
Carta 14.1
Pengetahuan Mengenai Rumah Orang Tua Mengikut Jantina

Carta 14.2
Pengetahuan Mengenai Rumah Orang Tua Mengikut Etnik

Carta 14.3
Pengetahuan Mengenai Rumah Orang Tua Mengikut Strata

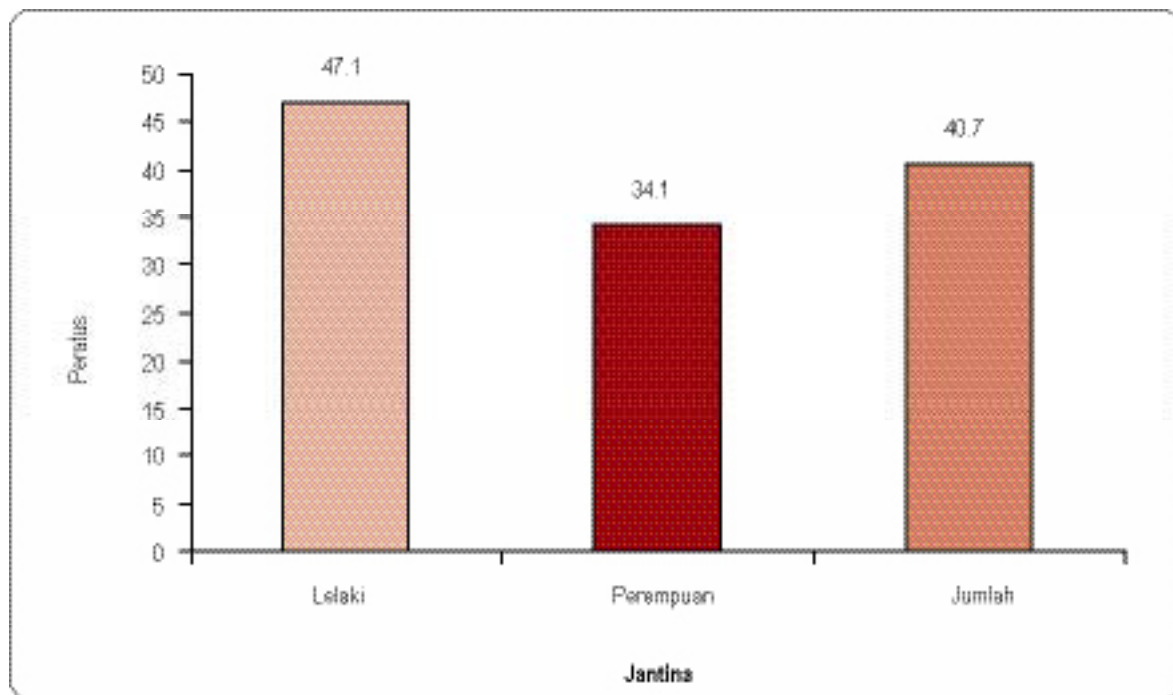

b) Pendapat Mengenai Kesesuaian Tinggal Di Rumah Orang Tua

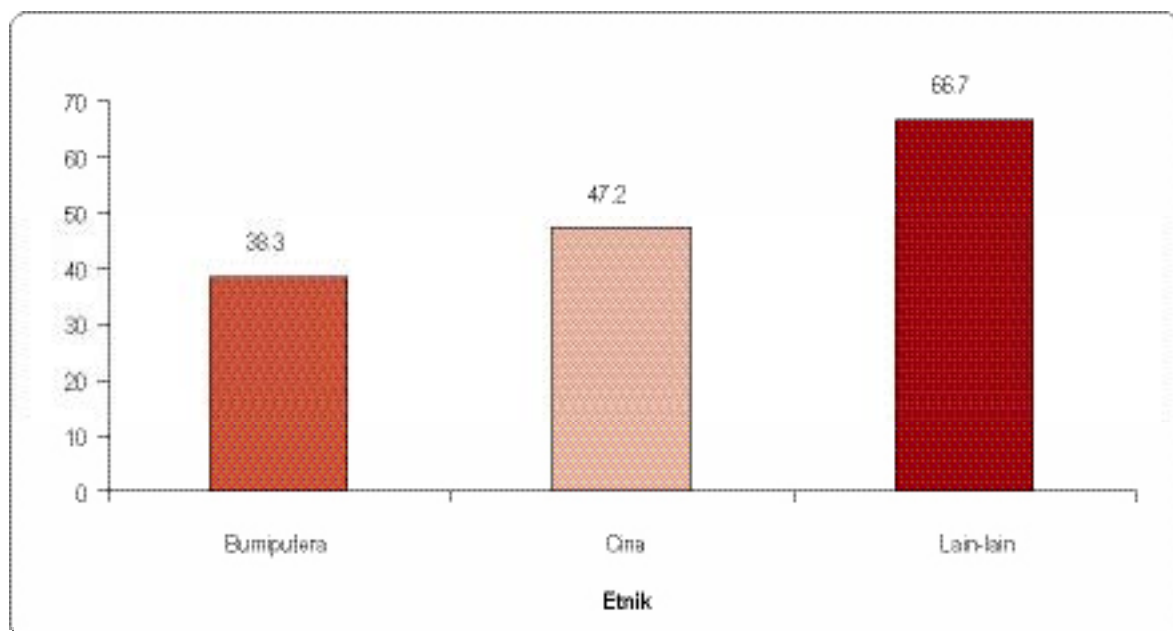
Pendapat mengenai kesesuaian untuk tinggal di rumah orang tua hanya ditanya kepada mereka yang mengetahui tentang institusi tersebut. Keseluruhannya, 40.7 peratus warga emas berpendapat mereka sesuai untuk tinggal di rumah orang tua. Peratusan mereka yang menyatakan pendapat sedemikian adalah lebih tinggi di kalangan lelaki berbanding di kalangan perempuan, dengan masing-masing 47.1 dan 34.1 peratus (Carta 14.3).

Carta 14.4 menunjukkan peratusan warga emas yang berpendapat mereka sesuai untuk tinggal di rumah orang tua mengikut etnik. Didapati peratusan mereka yang berpendapat sedemikian ialah 38.3 peratus bagi etnik Bumiputera dan 47.2 peratus bagi etnik Cina. Selain itu, peratusan mereka yang menyatakan mereka sesuai untuk tinggal di institusi tersebut tidak menunjukkan perbezaan yang ketara antara bandar dan luar bandar (Carta 14.5).

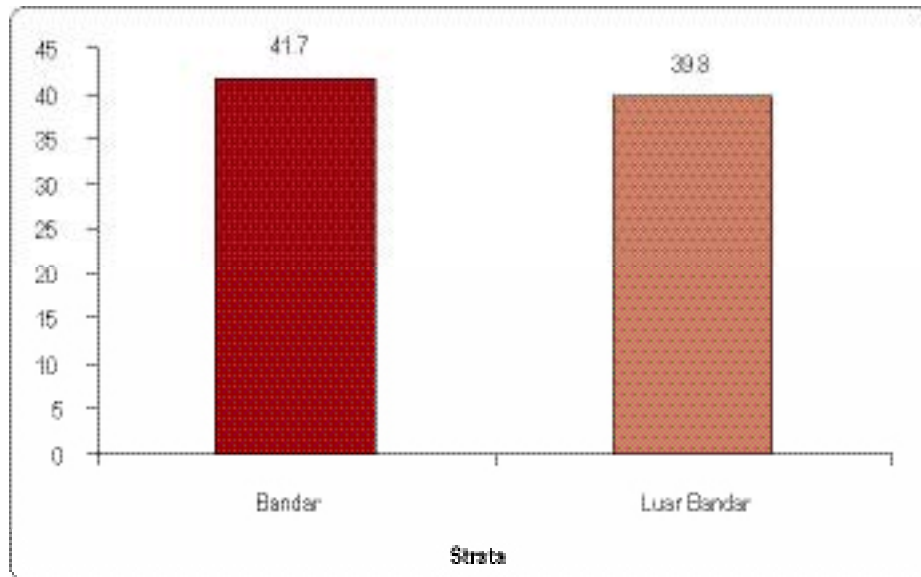
Carta 14.4
Pendapat Mengenai Kesesuaian Tinggal Di Rumah Orang Tua
Mengikut Jantina

Carta 14.5
Pendapat Mengenai Kesesuaian Tinggal Di Rumah Orang Tua
Mengikut Etnik

Carta 14.6
Pendapat Mengenai Kesesuaian Tinggal Di Rumah Orang Tua
Mengikut Strata

14.8.2 Pusat Jagaan Harian Warga Tua

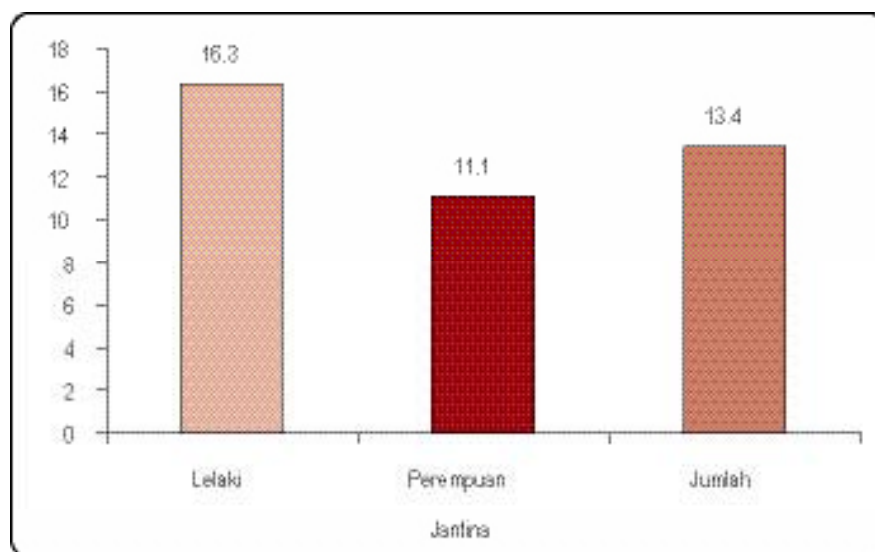
a) Pengetahuan Mengenai Pusat Jagaan Harian Warga Tua

Merujuk kepada Carta 14.6, terdapat hanya 13.4 peratus warga emas yang mengetahui tentang kewujudan pusat jagaan harian warga tua. Sementara itu, peratusan mereka yang mengetahui tentang institusi ini ialah 16.3 peratus bagi lelaki dan 11.1 peratus bagi perempuan. Peratusan mereka yang mengetahui kewujudan institusi ini agak kecil bagi semua etnik, iaitu 12.1 peratus

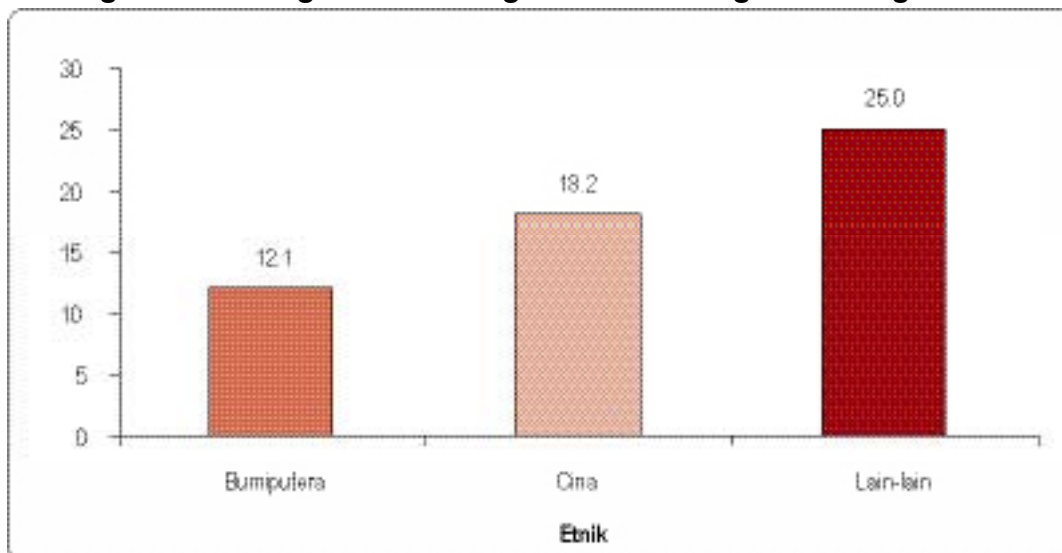
bagi etnik Bumiputera dan 18.2 peratus bagi etnik Cina (Carta 14.7).

Carta 14.8 menunjukkan peratusan warga emas yang mengetahui tentang kewujudan pusat jagaan harian warga tua mengikut strata. Didapati peratusan mereka yang mengetahui tentang institusi ini adalah jauh lebih tinggi di kalangan mereka di bandar (21.2%) berbanding di luar bandar (8.4%). Ini mungkin kerana pendedahan yang agak meluas mengenai kewujudan institusi ini di bandar berbanding di luar bandar.

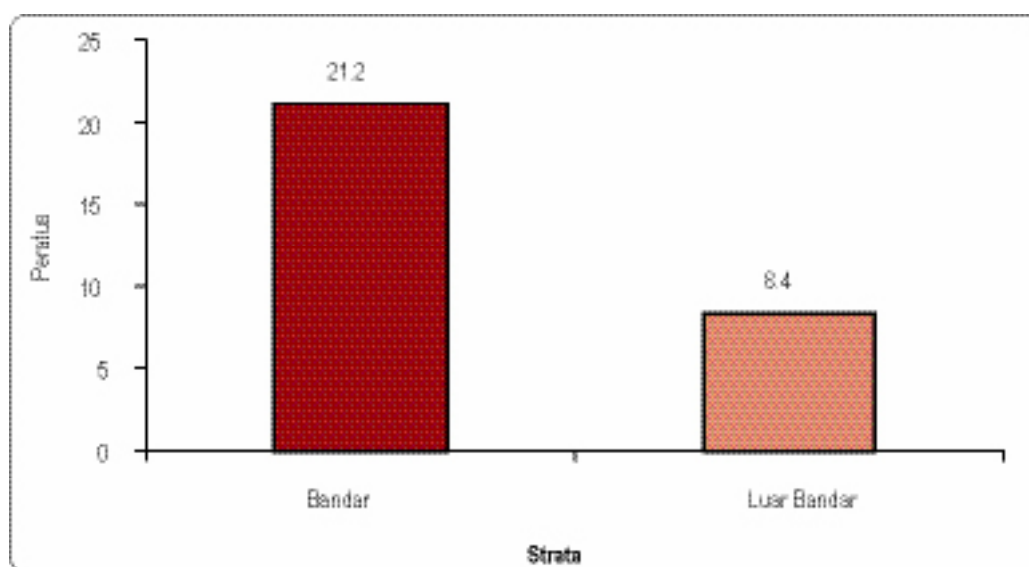
Carta 14.7
Pengetahuan Mengenai Pusat Jagaan Harian Warga Tua
Mengikut Jantina

Carta 14.8
Pengetahuan Mengenai Pusat Jagaan Harian Warga Tua Mengikut Etnik

Carta 14.9
Pengetahuan Mengenai Pusat Jagaan Harian Warga Tua Mengikut Strata

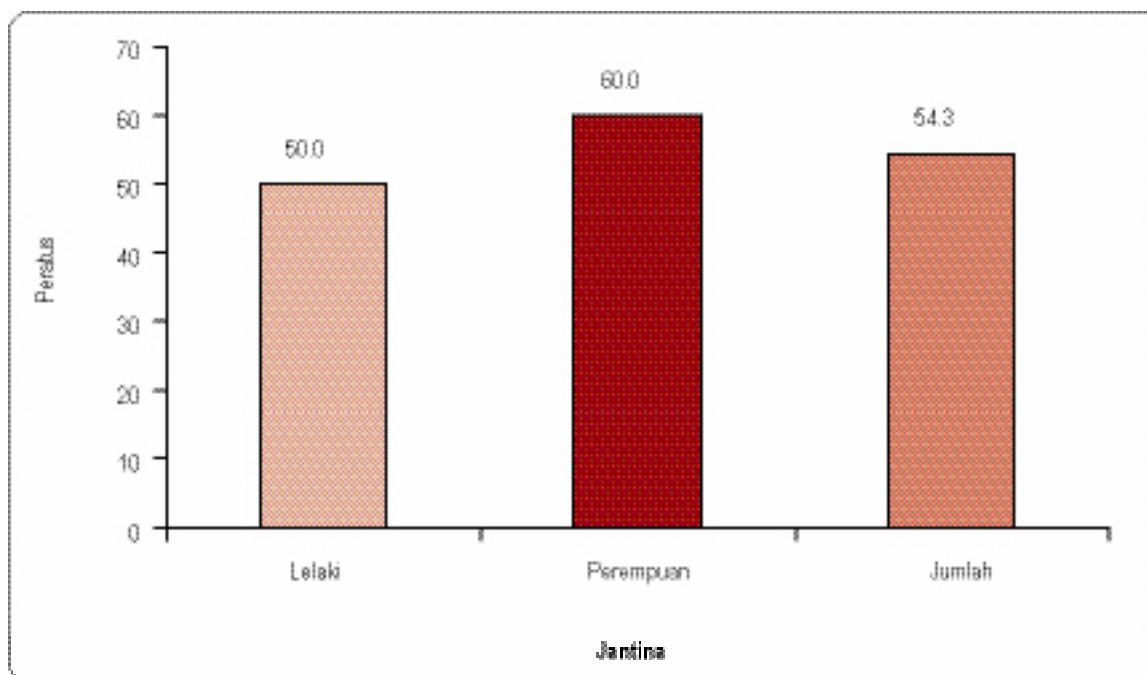

b) Pendapat Mengenai Kesesuaian Tinggal Di Pusat Jagaan Harian Warga Tua

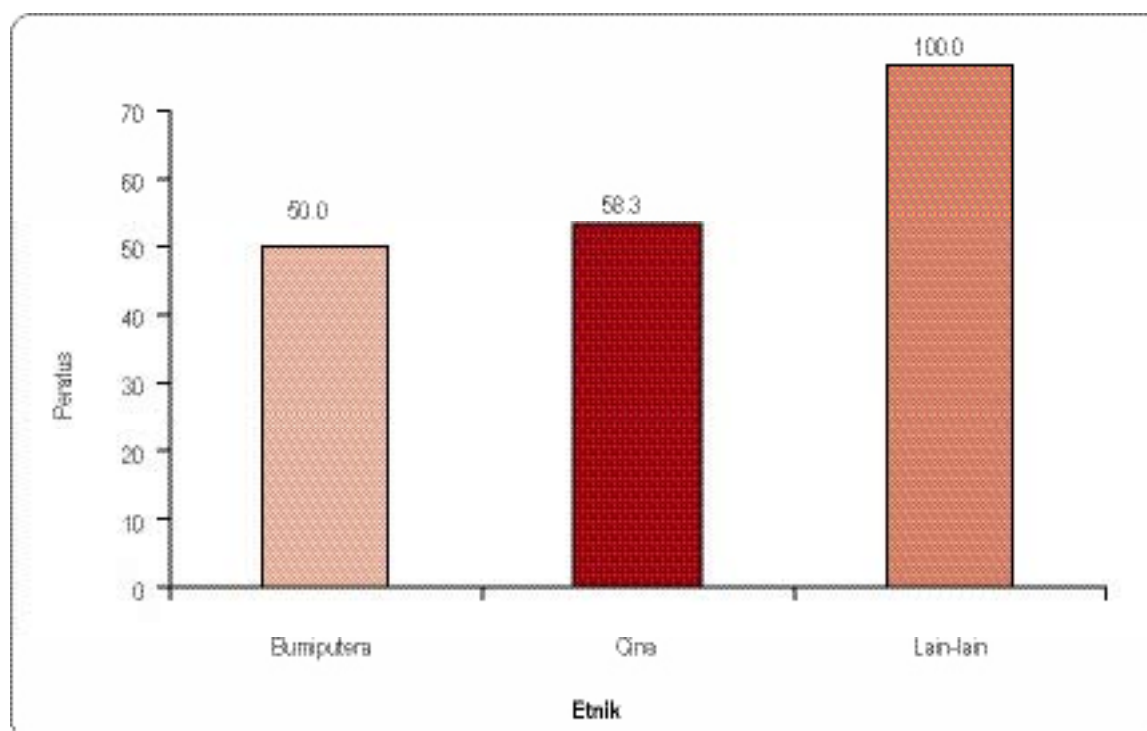
Merujuk Carta 14.9, terdapat 54.3 peratus warga emas yang berpendapat mereka sesuai tinggal di pusat jagaan harian warga tua apabila tiada sesiapa dapat menjaga mereka. Sementara itu, peratusan mereka yang berpendapat sedemikian ialah 60.0 peratus bagi perempuan dan 50.0 peratus bagi lelaki. Sementara itu, lebih separuh warga emas etnik Bumiputera (51.5%) dan Cina (58.3%) sudi tinggal di pusat jagaan harian warga tua apabila tiada sesiapa dapat

menjaga mereka (Carta 14.10). Di samping itu, mereka yang menyatakan pendapat yang sama adalah tinggi sedikit di kalangan mereka di bandar berbanding di luar bandar dengan peratusan masing-masing 57.1 dan 50.0 peratus (Carta 14.11).

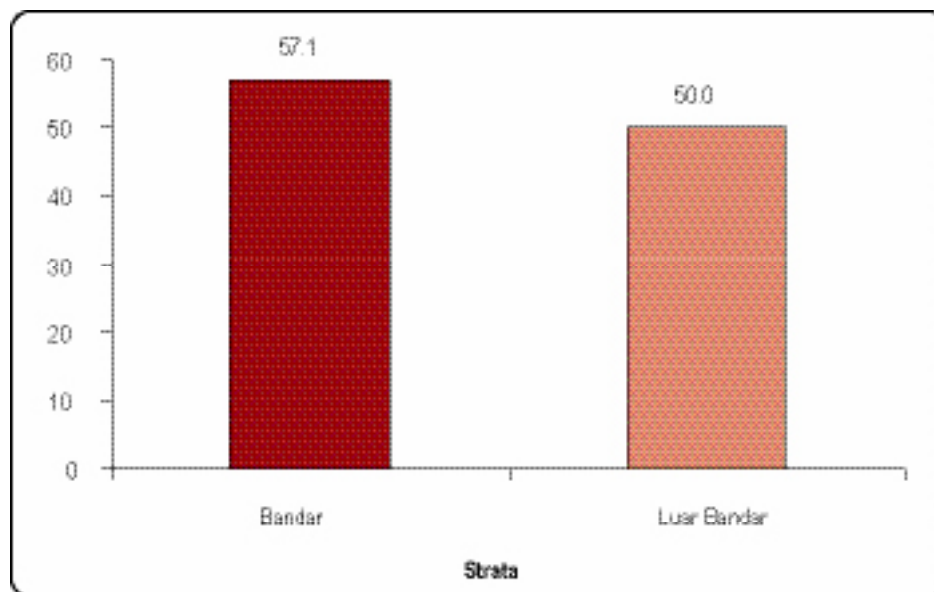
Carta 14.10
Pendapat Mengenai Kesesuaian Tinggal Di Pusat Jagaan Harian Warga Tua
Mengikut Jantina

Carta 14.11
Pendapat Mengenai Kesesuaian Tinggal Di Pusat Jagaan Harian Warga Tua
Mengikut Etnik

Carta 14.12
Pendapat Mengenai Kesesuaian Tinggal Di Pusat Jagaan Harian Warga Tua
Mengikut Strata

14.9 Sumber Kewangan

Untuk meneruskan kehidupan, warga emas perlu mempunyai sumber kewangan selain daripada pendapatan bulanan, terutamanya bagi warga emas yang sudah tidak berkeupayaan. Sumber saraan hidup yang dikaji adalah bentuk simpanan yang dibuat oleh warga emas, penerimaan wang tertentu, dan pemilikan harta.

14.9.1 Simpanan

Jadual 14.37 menunjukkan peratusan warga emas mengikut bentuk-bentuk simpanan dan jantina. Secara umumnya, didapati 36.9 peratus warga emas menyimpan wang di bank, 21.7 peratus menyimpan di Tabung Haji, 10.8 peratus terlibat dengan saham/pelaburan/koperasi, dan hanya 3.4 peratus memiliki insurans. Sementara itu, peratusan mereka yang menyimpan di bank adalah

lebih tinggi bagi lelaki (41.4%) berbanding perempuan (33.5%). Begitu juga dengan bentuk simpanan yang lain, di mana peratusannya adalah lebih tinggi bagi lelaki berbanding perempuan.

Analisis mengikut etnik mendapati peratusan mereka yang menyimpan wang di bank adalah rendah bagi etnik Bumiputera berbanding etnik yang lain. Sementara itu, peratusan mereka yang terlibat dengan saham/pelaburan/koperasi agak tinggi sedikit bagi etnik Cina. Begitu juga dengan mereka yang memiliki insurans (Jadual 14.38). Corak mereka yang membuat simpanan mengikut strata terdapat dalam Jadual 14.39. Didapati peratusan warga emas yang menyimpan di bank adalah lebih tinggi di bandar (41.2%) berbanding di luar bandar (34.3%). Begitu juga dengan warga emas yang menyimpan dalam bentuk simpanan yang lain.

Jadual 14.37
Peratus Warga Emas Yang Membuat Simpanan Mengikut Jantina

Bentuk Simpanan	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Bank	41.4	33.5	36.9
Tabung Haji	26.0	18.4	21.7
Saham/Pelaburan/Koperasi	16.4	6.5	10.8
Insurans	5.9	1.5	3.4

Jadual 14.38
Peratus Warga Emas Yang Membuat Simpanan Mengikut Etnik

Bentuk Simpanan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Bank	32.9	52.3	75.0
Tabung haji	22.4	0.0	0.0
Saham/Pelaburan/Koperasi	10.6	12.3	0.0
Insurans	2.5	7.7	0.0

Jadual 14.39
Peratus Warga Emas Yang Membuat Simpanan Mengikut Strata

Bentuk Simpanan	Bandar	Luar Bandar
Bank	41.2	34.3
Tabung Haji	26.1	18.9
Saham/Pelaburan/Koperasi	14.0	8.8
Insurans	3.7	3.3

14.9.2 Sumber Kewangan Lain

Merujuk kepada Jadual 14.40, antara sumber kewangan lain yang dimanfaatkan oleh warga emas adalah kumpulan wang simpanan pekerja (KWSP), pencen dan ganjaran/imbuhan. Didapati 19.8 peratus warga emas menerima wang dari KWSP, 12.4 peratus menerima pencen, dan 12.2 peratus memperoleh ganjaran/imbuhan. Peratusan mereka yang menerima wang dari KWSP adalah lebih tinggi bagi lelaki berbanding perempuan, iaitu masing-masing 29.3 dan 12.2 peratus. Sementara itu, peratusan mereka yang menerima pencen dan ganjaran/imbuhan juga menunjukkan corak yang hampir sama, iaitu lebih tinggi bagi lelaki berbanding perempuan. Keadaan ini mungkin disebabkan perbezaan tahap pendidikan dan jenis pekerjaan yang diceburi oleh mereka.

Jadual 14.41 menunjukkan peratusan warga emas yang menerima wang daripada sumber tertentu mengikut etnik. Didapati warga emas etnik Bumiputera mencatatkan peratusan terendah menerima wang dari KWSP berbanding etnik yang lain. Sementara itu, peratusan mereka yang menerima pencen adalah rendah bagi etnik Cina dengan hanya 9.5 peratus. Peratusan yang kecil ini mungkin kerana penglibatan warga emas etnik Cina yang agak kurang dalam sektor awam.

Berdasarkan Jadual 14.42, didapati peratusan warga emas yang menerima wang daripada sumber kewangan tertentu adalah lebih tinggi di bandar berbanding di luar bandar. Peratusan mereka yang menerima wang dari KWSP ialah 28.0 peratus di bandar dan 14.5 peratus di luar bandar. Sementara itu, terdapat 21.2 dan 6.8 peratus masing-masing di bandar dan di luar bandar yang menerima pencen. Di samping itu, didapati 16.3 peratus warga emas di bandar dan 9.5 peratus di luar bandar menerima ganjaran/imbuhan.

Jadual 14.40
Peratus Warga Emas Yang Menerima Sumber
Kewangan Tertentu Mengikut Jantina

Sumber Penerimaan Wang	Lelaki	Perempuan	Jumlah
KWSP	29.3	12.2	19.8
Pencen	22.0	4.8	12.4
Ganjaran/Imbuhan	19.7	6.2	12.2

Jadual 14.41
Peratus Warga Emas Yang Menerima Sumber Kewangan Tertentu Mengikut Etnik

Sumber Penerimaan Wang	Bumiputera	Cina	Lain-lain
KWSP	16.9	28.6	75.0
Pencen	11.8	9.5	100.0
Ganjaran/Imbuhan	11.2	12.7	75.0

Jadual 14.42
Peratus Warga Emas Yang Menerima Sumber Kewangan
Tertentu Mengikut Strata

Sumber Penerimaan Wang	Bandar	Luar Bandar
KWSP	28.0	14.5
Pencen	21.2	6.8
Ganjaran/Imbuhan	16.3	9.5

14.9.3 Pemilikan Harta

Selain daripada menyimpan dan menerima wang daripada KWSP atau pencen, warga emas juga memiliki harta. Antara harta yang dimiliki oleh warga emas ialah rumah, syarikat, kenderaan, tanah dan ternakan. Walaupun peratusan warga emas yang memiliki harta-harta ini tidak terlalu tinggi namun masih terdapat mereka yang bergantung kepadanya sebagai sumber keperluan untuk hidup. Dalam kajian ini, didapati 24.6 peratus warga emas memiliki harta berbentuk tanah, 6.8 peratus memiliki rumah dan kurang daripada 1.0 peratus memiliki harta yang lain. Peratusan warga emas yang memiliki tanah adalah lebih tinggi bagi lelaki (30.7%) berbanding perempuan (20.0%). Sementara itu, peratusan mereka yang memiliki rumah tidak menunjukkan perbezaan yang ketara antara lelaki dan perempuan (Jadual 14.43).

tanah adalah lebih tinggi di kalangan etnik Bumiputera berbanding etnik lain. Sebaliknya, mereka yang memiliki rumah menunjukkan peratusan yang rendah bagi etnik Bumiputera berbanding etnik yang lain (Jadual 14.44). Corak peratusan warga emas mengikut pemilikan harta dan strata terdapat dalam Jadual 14.45. Didapati peratusan mereka yang memiliki tanah adalah jauh lebih tinggi di luar bandar (31.0%) berbanding di bandar (14.6%). Sementara itu, peratusan mereka yang mempunyai rumah tidak menunjukkan perbezaan yang ketara antara bandar dan luar bandar.

Analisis mengikut etnik mendapati peratusan mereka yang memiliki harta berbentuk

Jadual 14.43
Peratus Warga Emas Yang Memiliki Harta Mengikut Jantina

Harta	Lelaki	Perempuan	Jumlah
Rumah	5.9	7.5	6.8
Syarikat	0.7	0.0	0.3
Kenderaan	0.0	0.0	0.0
Tanah	30.7	20.0	24.6
Ternakan	0.0	1.0	0.6

Jadual 14.44
Peratus Warga Emas Yang Memiliki Harta Mengikut Etnik

Harta	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Rumah	6.4	7.6	25.0
Syarikat	0.0	1.5	0.0
Kenderaan	0.0	0.0	0.0
Tanah	27.6	13.6	0.0
Ternakan	0.4	1.5	0.0

Jadual 14.45
Peratus Warga Emas Yang Memiliki Harta Mengikut Strata

Harta	Bandar	Luar Bandar
Rumah	8.8	5.6
Syarikat	0.7	0.0
Kenderaan	0.0	0.0
Tanah	14.6	31.0
Ternakan	0.0	0.9

14.10 Kesihatan Dan Gaya Hidup Warga Emas

14.10.1 Tahap Kesihatan

Bahagian ini adalah berkaitan dengan keadaan kesihatan warga emas. Jadual 14.46 menunjukkan peratusan warga emas mengikut tahap kesihatan dan kumpulan umur. Secara keseluruhannya kesihatan warga emas berada pada tahap sederhana. Didapati 40.8 peratus warga emas mempunyai tahap kesihatan sederhana, manakala untuk tahap kesihatan yang baik pula ialah 30.0 peratus. Sementara itu, peratusan mereka yang menyatakan tahap kesihatan mereka adalah tidak memuaskan ialah 29.2 peratus. Umumnya, tahap kesihatan warga emas adalah menurun dengan peningkatan umur. Warga emas dalam kumpulan umur 60-64 tahun mencatatkan peratusan yang tinggi untuk tahap kesihatan yang baik, iaitu

43.2 peratus berbanding warga emas yang berumur 75 tahun ke atas di mana tahap kesihatan baik hanya 21.3 peratus.

Jadual 14.47 menunjukkan peratusan warga emas mengikut tahap kesihatan dan jantina. Berdasarkan jadual tersebut, lelaki mempunyai tahap kesihatan yang lebih baik daripada perempuan. Didapati peratusan lelaki yang menyatakan tahap kesihatan mereka adalah tidak memuaskan agak rendah sedikit, iaitu 25.5 peratus, manakala perempuan ialah 32.0 peratus. Sementara itu, peratusan warga emas perempuan yang menyatakan tahap kesihatan mereka adalah sederhana ialah 38.5 peratus. Peratusan ini adalah rendah sedikit daripada lelaki yang mencatat 43.8 peratus.

Analisis mengikut etnik mendapati tahap kesihatan etnik Cina adalah lebih baik berbanding etnik yang lain. Didapati

peratusan warga emas Cina yang mempunyai tahap kesihatan yang baik ialah 36.4 peratus manakala 28.6 peratus bagi etnik Bumiputera. Selain itu, peratusan mereka yang mempunyai tahap kesihatan yang kurang memuaskan adalah jauh lebih tinggi di kalangan etnik Bumiputera berbanding di kalangan etnik Cina, dengan masing-masing 31.4 dan 18.2 peratus (Jadual 14.48).

Didapati tahap kesihatan mereka di bandar adalah lebih baik daripada di luar bandar. Peratusan mereka yang mempunyai tahap kesihatan yang baik ialah 36.5 peratus di bandar dan 25.9 peratus di luar bandar. Sementara itu, peratusan mereka yang mempunyai kesihatan yang sederhana adalah tinggi sedikit di bandar (43.1%) berbanding di luar bandar (39.4%).

Jadual 14.49 menunjukkan peratusan warga emas mengikut tahap kesihatan dan strata.

Jadual 14.46
Tahap Kesihatan Warga Emas Mengikut Umur

Tahap Kesihatan	60-64	65-69	70-74	75 +	Jumlah
Baik	43.2	23.3	21.4	21.3	30.0
Sederhana	37.1	45.6	42.9	39.3	40.8
Tidak Memuaskan	19.7	31.1	35.7	39.3	29.2
Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.47
Tahap Kesihatan Warga Emas Mengikut Jantina

Tahap Kesihatan	Lelaki	Perempuan
Baik	30.7	29.5
Sederhana	43.8	38.5
Tidak Memuaskan	25.5	32.0
Jumlah	100.0	100.0

Jadual 14.48
Tahap Kesihatan Warga Emas Mengikut Etnik

Tahap Kesihatan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Baik	28.6	36.4	25.0
Sederhana	39.9	45.5	25.0
Tidak Memuaskan	31.4	18.2	50.0
Jumlah	100.0	100.0	100.0

Jadual 14.49
Tahap Kesihatan Warga Emas Mengikut Strata

Tahap Kesihatan	Bandar	Luar Bandar
Baik	36.5	25.9
Sederhana	43.1	39.4
Tidak Memuaskan	20.4	34.7
Jumlah	100.0	100.0

14.10.2 Masalah Kesihatan

Jadual 14.50 menunjukkan peratusan warga emas yang mengalami masalah kesihatan mengikut kumpulan umur. Daripada jadual tersebut, didapati 63.5 peratus daripada warga emas menghidap artritis dan 45.6 peratus pula menghidap penyakit darah tinggi. Selain itu, kurang daripada 20.0 peratus warga emas mempunyai masalah lelah/asma, kencing manis dan masalah jantung. Analisis mengikut umur mendapati masalah kesihatan adalah meningkat mengikut umur, terutamanya untuk dua jenis masalah kesihatan, iaitu artritis dan lelah/asma. Jadual 14.51 menunjukkan perbandingan masalah kesihatan antara jantina. Warga emas perempuan mencatatkan peratusan yang lebih tinggi daripada warga emas lelaki bagi masalah artritis dan kencing manis. Namun, bagi masalah tekanan darah tinggi, masalah jantung dan lelah tidak terdapat banyak perbezaan peratusan antara jantina.

Jadual 14.52 menunjukkan peratusan warga emas yang mengalami masalah kesihatan tertentu mengikut etnik. Didapati peratusan warga emas yang menghidap artritis adalah lebih rendah bagi etnik Cina jika dibandingkan dengan etnik yang lain. Begitu juga dengan mereka yang mengalami tekanan darah tinggi dan lelah. Sebaliknya, peratusan mereka yang menghidap kencing manis dan masalah jantung jauh lebih tinggi bagi etnik ini berbanding etnik lain. Analisis mengikut strata pula mendapati peratusan mereka yang menghidap artritis, lelah, masalah jantung dan kencing manis tidak menunjukkan perbezaan yang begitu ketara antara bandar dan luar bandar. Namun begitu, warga emas yang menghidap tekanan darah tinggi menunjukkan peratusan yang lebih tinggi di luar bandar berbanding di bandar (Jadual 14.53).

Jadual 14.50
Peratus Warga Emas Yang Mengalami Masalah Kesihatan Mengikut Umur

Masalah Kesihatan	60-64	65-69	70-74	75 +	Jumlah
Tekanan Darah Tinggi	38.6	56.2	39.1	52.5	45.6
Kencing Manis	8.3	8.9	11.4	10.2	9.4
Masalah Jantung	5.3	10.0	7.1	16.9	8.8
Artritis	59.8	65.6	65.7	66.1	63.5
Lelah/Asma	12.9	17.8	18.6	22.0	16.8

Jadual 14.51
Peratus Warga Emas Yang Mengalami Masalah Kesihatan Mengikut Jantina

Masalah Kesihatan	Lelaki	Perempuan
Tekanan Darah Tinggi	46.4	44.9
Kencing Manis	8.6	10.1
Masalah Jantung	9.9	8.0
Artritis	57.9	67.8
Lelah/Asma	17.1	16.6

Jadual 14.52
Peratus Warga Emas Yang Mengalami Masalah Kesihatan Mengikut Etnik

Masalah Kesihatan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Tekanan Darah Tinggi	46.1	43.1	50.0
Kencing Manis	7.4	18.5	0.0
Masalah Jantung	7.4	15.4	0.0
Arthritis	65.2	55.4	75.0
Lelah/Asma	19.1	7.7	0.0

Jadual 14.53
Peratus Warga Emas Yang Mengalami Masalah Kesihatan Mengikut Strata

Masalah Kesihatan	Bandar	Luar Bandar
Tekanan Darah Tinggi	39.7	49.3
Kencing Manis	11.8	7.9
Masalah Jantung	9.6	8.4
Arthritis	61.8	64.7
Lelah/Asma	16.2	17.2

14.10.3 Amalan Kesihatan

a) Senaman

Jadual 14.54 menunjukkan peratusan warga emas mengikut kekerapan melakukan senaman, jantina dan etnik. Keseluruhannya, didapati warga emas lelaki dan perempuan ramai yang tidak pernah bersenam. Warga emas lelaki yang tidak pernah bersenam adalah 71.2 peratus manakala perempuan pula adalah 85.4 peratus. Ini diikuti oleh mereka yang melakukan senaman kurang daripada tiga kali seminggu dengan peratusan lelaki dan perempuan masing-masing ialah 15.7 dan 11.6 peratus. Analisis mengikut etnik mendapati etnik Cina mencatatkan peratusan agak tinggi bagi kekerapan senaman kurang daripada tiga kali seminggu sama ada bagi lelaki ataupun perempuan.

Jadual 14.55 menunjukkan peratusan warga emas mengikut kekerapan melakukan senaman, jantina dan strata. Lebih ramai warga emas di luar bandar didapati tidak pernah bersenam berbanding mereka di bandar. Peratusan warga emas lelaki yang tidak pernah bersenam di luar bandar

adalah jauh lebih tinggi daripada mereka di bandar, iaitu masing-masing 79.8 dan 57.6 peratus. Sementara itu, peratusan warga emas lelaki yang bersenam kurang daripada 3 kali seminggu adalah jauh lebih tinggi di bandar berbanding mereka di luar bandar. Keadaan demikian juga berlaku di kalangan warga emas perempuan.

Jadual 14.54
Kekerapan Warga Emas Melakukan Senaman Mengikut Jantina Dan Etnik

	Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Lelaki	Kurang Daripada 3 Kali Seminggu	13.8	21.2	25.0	15.7
	3 Kali Seminggu	0.9	6.1	25.0	2.6
	Lebih Daripada 3 Kali Seminggu	10.3	12.1	0.0	10.5
	Tidak Pernah Bersenam	75.0	60.6	50.0	71.2
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Perempuan	Kurang Daripada 3 Kali Seminggu	10.2	18.2	-	11.6
	3 Kali Seminggu	0.0	3.0	-	0.5
	Lebih Daripada 3 Kali Seminggu	0.6	12.1	-	2.5
	Tidak Pernah Bersenam	89.2	66.7	-	85.4
	Jumlah	100.0	100.0	-	100.0

Jadual 14.55
Kekerapan Warga Emas Melakukan Senaman Mengikut Jantina Dan Strata

	Kekerapan	Bandar	Luar Bandar
Lelaki	Kurang Daripada 3 Kali Seminggu	25.4	9.6
	3 Kali Seminggu	5.1	1.1
	Lebih Daripada 3 Kali Seminggu	11.9	9.6
	Tidak Pernah Bersenam	57.6	79.8
	Jumlah	100.0	100.0
Perempuan	Kurang Daripada 3 Kali Seminggu	20.8	5.7
	3 Kali Seminggu	1.3	0.0
	Lebih Daripada 3 Kali Seminggu	5.2	0.8
	Tidak Pernah Bersenam	72.7	93.4
	Jumlah	100.0	100.0

b) Vitamin/Makanan Tambahan

Jadual 14.56 menunjukkan peratusan warga emas mengikut kekerapan mengambil vitamin/makanan tambahan, jantina dan etnik. Didapati bahawa kebanyakan warga emas sama ada lelaki atau perempuan tidak pernah mengambil sebarang vitamin/makanan tambahan. Peratusan mereka yang tidak pernah mengambil vitamin/makanan tambahan adalah tinggi sedikit di kalangan lelaki berbanding perempuan dengan masing-masing 55.0 dan 45.7 peratus. Analisis mengikut etnik pula mendapati warga emas lelaki yang tidak pernah mengambil sebarang vitamin/makanan tambahan adalah tinggi bagi semua etnik. Sementara itu, mereka yang selalu mengambil vitamin/makanan tambahan didapati lebih rendah di kalangan etnik Bumiputera berbanding etnik lain. Di kalangan warga emas perempuan pula di dapati bagi mereka yang tidak pernah

mengambil sebarang vitamin/makanan tambahan peratusannya hampir sama untuk semua etnik. Walau bagaimanapun, mereka yang selalu mengambil vitamin/makanan tambahan didapati lebih tinggi peratusannya di kalangan etnik Bumiputera berbanding etnik yang lain.

Jadual 14.57 menunjukkan peratusan warga emas mengikut kekerapan mengambil vitamin/makanan tambahan, jantina dan strata. Didapati peratusan warga emas lelaki yang tidak pernah mengambil vitamin/makanan tambahan adalah tinggi di kalangan mereka di luar bandar berbanding di bandar. Sementara itu, tiada perbezaan peratusan warga emas perempuan yang tidak pernah mengambil vitamin antara bandar dan luar bandar.

Jadual 14.56
Kekerapan Warga Emas Mengambil Vitamin/Makanan Tambahan Mengikut Jantina Dan Etnik

	Kekerapan	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Lelaki	Selalu	17.5	25.0	33.3	19.5
	Kadang-kadang	24.6	31.3	0.0	25.5
	Tidak Pernah	57.9	43.8	66.7	55.0
	Jumlah	100.0	100.0	100.0	100.0
Perempuan	Selalu	20.6	12.5	-	19.3
	Kadang-kadang	33.9	40.6	-	35.0
	Tidak Pernah	45.5	46.9	-	45.7
	Jumlah	100	100	-	100

Jadual 14.57
Kekerapan Warga Emas Mengambil Vitamin/Makanan Tambahan Mengikut Jantina Dan Strata

	Kekerapan	Bandar	Luar Bandar
Lelaki	Selalu	21.1	18.5
	Kadang-kadang	31.6	21.7
	Tidak Pernah	47.4	59.8
	Jumlah	100.0	100.0
Perempuan	Selalu	23.7	16.5
	Kadang-kadang	28.9	38.8
	Tidak Pernah	47.4	44.6
	Jumlah	100.0	100.0

c) Merokok

Jadual 14.58 menunjukkan peratusan warga emas yang merokok mengikut jantina dan etnik. Umumnya, lelaki adalah lebih ramai yang merokok berbanding perempuan. Jadual tersebut menunjukkan peratusan warga emas lelaki yang pernah merokok adalah lebih tinggi daripada perempuan dengan peratusan masing-masing 66.4 dan 34.2 peratus. Sementara itu, peratusan yang masih merokok didapati jauh lebih tinggi di kalangan lelaki (44.7%) berbanding perempuan (17.6%). Analisis mengikut etnik pula mendapati warga emas Bumiputera mencatatkan peratusan yang tinggi bagi

mereka yang masih merokok berbanding etnik Cina, sama ada bagi lelaki mahupun perempuan.

Analisis mengikut strata mendapati peratusan warga emas lelaki yang pernah merokok tidak menunjukkan perbezaan yang ketara antara bandar dan luar bandar. Sebaliknya, warga emas perempuan yang pernah merokok adalah tinggi sedikit di luar bandar berbanding di bandar. Keadaan yang sama juga berlaku kepada mereka yang masih merokok, di mana peratusan yang masih merokok adalah lebih tinggi di luar bandar bagi lelaki mahupun perempuan (Jadual 14.59).

Jadual 14.58
Peratus Warga Emas Yang Merokok Mengikut Jantina Dan Etnik

	Tabiat Merokok	Bumiputera	Cina	Lain-Lain	Jumlah
Lelaki	Pernah Merokok	67.2	62.5	75.0	66.4
	Masih Merokok	50.0	25.0	50.0	44.7
Perempuan	Pernah Merokok	36.1	24.2	-	34.2
	Masih Merokok	18.7	12.1	-	17.6

Jadual 14.59
Peratus Warga Emas Yang Merokok Mengikut Jantina Dan Strata

	Tabiat Merokok	Bandar	Luar Bandar
Lelaki	Pernah Merokok	67.2	66.0
	Masih Merokok	31.0	53.2
Perempuan	Pernah Merokok	31.2	36.1
	Masih Merokok	16.9	18.0

d) Minuman Beralkohol

Jadual 14.60 menunjukkan peratusan warga emas lelaki yang mengambil minuman beralkohol mengikut etnik. Secara keseluruhannya, peratusan yang tinggi dicatatkan untuk mereka yang pernah mengambil minuman beralkohol, iaitu 36.4 peratus, tetapi hanya 15.9 peratus sahaja bagi mereka yang masih mengambil minuman tersebut. Analisis mengikut etnik mendapati etnik Cina menunjukkan

peratusan tertinggi dalam pengambilan minuman beralkohol berbanding etnik lain. Sementara itu, peratusan mereka yang masih mengambil minuman beralkohol rendah bagi etnik Bumiputera berbanding etnik yang lain. Seterusnya seperti pada Jadual 14.61, didapati warga emas yang tinggal di luar bandar mencatatkan peratusan keseluruhan untuk mereka yang pernah dan masih mengambil minuman alkohol yang tinggi peratusannya berbanding mereka yang tinggal di bandar.

Jadual 14.60
Peratus Warga Emas Yang Mengambil Minuman Beralkohol Mengikut Etnik

Tabiat Mengambil Minuman Beralkohol	Bumiputera	Cina	Lain-Lain	Jumlah
Pernah Mengambil Minuman Beralkohol	33.0	50.0	25.0	36.4
Masih Mengambil Minuman Beralkohol	13.9	21.9	25.0	15.9

Jadual 14.61
Peratus Warga Emas Yang Mengambil Minuman Beralkohol Mengikut Strata

Tabiat Mengambil Minuman Beralkohol	Bandar	Luar Bandar
Pernah Mengambil Minuman Beralkohol	33.3	38.3
Masih Mengambil Minuman Beralkohol	12.3	18.1

e) Pemeriksaan Payudara

Jadual 14.62 menunjukkan peratusan warga emas yang melakukan pemeriksaan payudara mengikut etnik. Peratusan warga emas yang pernah melakukan pemeriksaan sendiri payudara adalah lebih rendah berbanding mereka yang pernah melakukan pemeriksaan di klinik/hospital. Didapati sebanyak 18.3 peratus warga emas pernah melakukan sendiri pemeriksaan payudara manakala 28.4 peratus pernah melakukan pemeriksaan payudara di klinik atau hospital. Analisis mengikut etnik pula mendapati etnik Cina (25.0%) mencatatkan peratusan yang agak tinggi bagi pemeriksaan sendiri

payudara diikuti Bumiputera (17.0%). Sementara itu, peratusan warga emas yang pernah menjalani pemeriksaan payudara di klinik/hospital ialah 40.6 peratus bagi etnik Cina dan 26.1 peratus bagi etnik Bumiputera. Selain itu, peratusan warga emas yang pernah melakukan pemeriksaan sendiri payudara atau menjalani pemeriksaan di klinik/hospital tidak menunjukkan perbezaan ketara antara bandar dan luar bandar (Jadual 14.63).

Jadual 14.62
Peratus Warga Emas Yang Melakukan Pemeriksaan Payudara Mengikut Etnik

Pemeriksaan Payudara	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Pernah Melakukan Pemeriksaan Sendiri Payudara	17.0	25.0	-	18.3
Pernah Menjalani Pemeriksaan Payudara Di Klinik/ Hospital	26.1	40.6	-	28.4

Jadual 14.63
Peratus Warga Emas Yang Melakukan Pemeriksaan Payudara Mengikut Strata

Pemeriksaan Payudara	Bandar	Luar Bandar
Pernah Melakukan Pemeriksaan Sendiri Payudara	17.1	19.0
Pernah Menjalani Pemeriksaan Payudara Di Klinik/ Hospital	28.9	28.1

14.11 Menopos

Menopos adalah istilah yang digunakan untuk menyatakan berakhirnya tempoh haid seseorang wanita. Antara tanda-tanda seseorang wanita itu mengalami menopos ialah ia selalu menghadapi serangan kepanasan, sukar untuk tidur, sentiasa mengalami kemurungan, mudah merasa tersentuh, dan mempunyai keupayaan seks yang semakin berkurangan. Kebiasaannya wanita yang berisiko tinggi untuk mengalami menopos adalah mereka yang berumur 40 tahun ke atas.

14.11.1 Min Umur Menopos Warga Emas

Umur seseorang wanita mengalami menopos berbeza antara satu sama lain mengikut cara hidup dan persekitaran mereka. Secara keseluruhannya, min umur menopos warga emas di Sabah ialah 50.6 tahun. Sementara itu, min umur menopos mereka di bandar dan di luar bandar adalah hampir sama, iaitu masing-masing 50.4 dan 50.7 tahun. Begitu juga dengan min umur menopos mengikut etnik. Sementara itu, didapati min umur menopos warga emas etnik Bumiputera dan Cina di luar bandar tidak menunjukkan banyak perbezaan, iaitu masing-masing 50.7 dan 50.6 tahun. Namun begitu, min umur menopos warga emas Bumiputera di bandar adalah rendah sedikit berbanding etnik Cina (Jadual 14.64).

Jadual 14.64
Min Umur Menopos Mengikut Strata Dan Etnik

Strata	Bumiputera	Cina	Lain-Lain	Jumlah
Bandar	49.9	51.4	-	50.4
Luar Bandar	50.7	50.6	-	50.7
Jumlah	50.4	51.3	-	50.6

14.11.2 Rawatan HRT

Putus haid atau menopos merupakan istilah perubatan yang digunakan untuk menjelaskan tempoh terakhir haid seseorang wanita. Menopos tidak berlaku secara tiba-tiba, tetapi ia akan mengambil masa beberapa tahun. Ia mungkin bermula pada awal usia 40an hinggalah ke pertengahan 50an dan kebiasaannya ia mengambil

masa selama 2 hingga 3 tahun. Apabila seseorang wanita mengalami menopos kandungan hormon estrogen dalam badan akan berkurangan. Terdapat satu kaedah rawatan yang telah dikenalpasti dapat mengembalikan kandungan hormon estrogen dalam badan seseorang wanita yang telah menopos, iaitu rawatan HRT (hormone replacement therapy). Salah

satu faedah paling besar dari rawatan HRT yang berterusan ialah perlindungan tulang dari reput dan rosak secara perlahan-lahan. Apabila usia meningkat, perlindungan dari kereputan tulang (osteoporosis) menjadi semakin penting.

Hasil kajian mengenai rawatan HRT seperti yang terdapat dalam Jadual 14.65 mendapati hanya 3.1 peratus daripada warga emas yang telah menopause mendapatkan rawatan

tersebut. Sementara itu, peratusan mereka yang pernah mendapatkan rawatan ini adalah tinggi sedikit di kalangan etnik Cina berbanding etnik Bumiputera, iaitu 9.1 berbanding 1.8 peratus. Selain itu, mereka yang pernah mendapatkan rawatan HRT menunjukkan peratusan yang tinggi sedikit di bandar berbanding di luar bandar dengan peratusan masing-masing sebanyak 5.1 dan 1.7 peratus (Jadual 14.66).

Jadual 14.65
Warga Emas Yang Mendapat Rawatan HRT Mengikut Etnik

Rawatan HRT	Bumiputera	Cina	Lain-Lain	Jumlah
Pernah	1.8	9.1	-	3.1
Tidak Pernah	98.2	90.9	-	96.9
Jumlah	100.0	100.0	-	100.0

Jadual 14.66
Warga Emas Yang Mendapat Rawatan HRT Mengikut Strata

Rawatan HRT	Bandar	Luar Bandar
Pernah	5.1	1.7
Tidak Pernah	94.9	98.3
Jumlah	100.0	100.0

14.12 Andropos

Andropos adalah perubahan fizikal dan psikologi yang dialami oleh lelaki apabila mencecah umur pertengahan. Ianya berlaku disebabkan oleh penurunan hormon testosteron. Antara tanda-tanda seseorang telah mengalami andropos ialah sentiasa mengalami serangan kepanasan, keletihan, kemurungan, keupayaan kerja menurun, sukar untuk tidur, dan keupayaan seksual semakin berkurangan.

Jadual 14.67 menunjukkan peratusan warga emas yang mengalami tanda-tanda andropos mengikut etnik. Didapati sebahagian besar warga emas mengalami tanda-tanda seperti keupayaan kerja menurun (74.3%), kurang nafsu seks (65.8%) dan keletihan (59.9%). Sementara itu, terdapat 49.0 peratus mengalami serangan kepanasan, 42.8 peratus mendapati sukar untuk tidur, dan 26.3 peratus mengalami kemurungan. Analisis mengikut etnik menunjukkan peratusan mereka yang

mengalami penurunan keupayaan bekerja tidak menunjukkan perbezaan antara etnik. Sementara itu, mereka yang mengalami kurang nafsu seks menunjukkan peratusan yang tinggi sedikit bagi etnik Bumiputera berbanding etnik Cina. Begitu juga bagi mereka yang sering mengalami keletihan, serangan kepanasan, kemurungan dan sukar untuk tidur.

Merujuk kepada Jadual 14.68, didapati sebahagian besar warga emas mengalami keupayaan kerja menurun sama ada di bandar (67.2%) mahupun di luar bandar (78.7%). Sementara itu, mereka yang mengalami kurang nafsu seks dan keletihan juga mencatatkan peratusan yang tinggi di bandar dan di luar bandar. Selain itu, peratusan mereka yang mengalami kemurungan adalah rendah jika dibandingkan dengan tanda-tanda andropos yang lain.

Jadual 14.67
Peratus Warga Emas Yang Mengalami Andropos Mengikut Etnik

Tanda-Tanda Andropos	Bumiputera	Cina	Lain-lain	Jumlah
Serangan Keparasan	52.1	37.5	50.0	49.0
Keletihan	62.9	46.9	75.0	59.9
Kemurungan	28.4	18.8	25.0	26.3
Keupayaan Kerja Menurun	73.3	75.0	100.0	74.3
Resah Tidak Boleh Tidur	44.0	31.3	100.0	42.8
Kurang Nafsu Seks	66.4	62.5	75.0	65.8

Jadual 14.68
Peratus Warga Emas Yang Mengalami Andropos Mengikut Strata

Tanda-Tanda Andropos	Bandar	Luar Bandar
Serangan Keparasan	34.5	57.9
Keletihan	50.0	66.0
Kemurungan	25.9	26.6
Keupayaan Kerja Menurun	67.2	78.7
Resah Tidak Boleh Tidur	27.6	52.1
Kurang Nafsu Seks	50.0	75.5

14.13 Aktiviti Sosial

Penglibatan warga emas dalam aktiviti kemasyarakatan boleh memberi kesan positif kepada diri mereka sendiri. Dalam kajian ini, responden ditanya sama ada mereka terlibat dalam aktiviti keagamaan, aktiviti sukan, rukun tetangga dan pertubuhan badan bukan kerajaan. Maklumat mengenai penglibatan warga emas dalam aktiviti-aktiviti tersebut adalah bagi tempoh 6 bulan sebelum kajian.

Berdasarkan Jadual 14.69, sebahagian besar warga emas melibatkan diri dalam aktiviti keagamaan (51.6%) dan aktiviti kejiwaan (49.9%). Hanya sebahagian kecil sahaja yang menyertai aktiviti sukan (3.4%) dan pertubuhan badan bukan kerajaan (8.0%). Analisis mengikut umur pula mendapati penyertaan warga emas dalam pertubuhan keagamaan agak rendah sedikit bagi mereka yang berumur 75 tahun ke atas. Begitu juga dengan mereka yang menyertai aktiviti kejiwaan.

Jadual 14.70 menunjukkan peratusan warga emas yang terlibat dalam aktiviti tertentu mengikut jantina. Didapati peratusan warga emas yang menyertai qariah masjid/pertubuhan keagamaan adalah lebih tinggi

bagi lelaki berbanding perempuan, dengan masing-masing 61.8 dan 43.7 peratus. Begitu juga dengan aktiviti kemasyarakatan yang lain. Analisis mengikut etnik pula mendapati peratusan mereka yang menyertai aktiviti keagamaan dan kejiwaan adalah lebih tinggi bagi etnik Bumiputera berbanding etnik yang lain (Jadual 14.71). Selain itu, penyertaan warga emas dalam aktiviti keagamaan dan kejiwaan adalah lebih tinggi di luar bandar berbanding di bandar. Sebaliknya, penglibatan mereka dalam aktiviti sukan dan pertubuhan badan bukan kerajaan menunjukkan peratusan yang lebih tinggi sedikit di bandar berbanding di luar bandar (Jadual 14.72).

Jadual 14.69
Peratus Warga Emas Menyertai Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Umur

Aktiviti Kemasyarakatan	60-64	65-69	70-74	75 +	Jumlah
Qariah Masjid/ Pertubuhan Keagamaan	51.1	53.3	54.3	46.7	51.6
Sukan / Kumpulan Riadah	3.0	3.3	5.7	1.7	3.4
Kejiranan / Rukun Tetangga	53.8	51.7	52.9	35.0	49.9
Pertubuhan Badan Bukan Kerajaan	11.4	6.7	5.7	5.0	8.0

Jadual 14.70
Peratus Warga Emas Menyertai Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Jantina

Aktiviti Kemasyarakatan	Lelaki	Perempuan
Qariah Masjid/ Pertubuhan Keagamaan	61.8	43.7
Sukan / Kumpulan Riadah	5.2	2.0
Kejiranan / Rukun Tetangga	55.9	45.2
Pertubuhan Badan Bukan Kerajaan	13.7	3.5

Jadual 14.71
Peratus Warga Emas Menyertai Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Etnik

Aktiviti Kemasyarakatan	Bumiputera	Cina	Lain-lain
Qariah Masjid/ Pertubuhan Keagamaan	58.0	25.8	25.0
Sukan / Kumpulan Riadah	3.2	4.5	0.0
Kejiranan / Rukun Tetangga	55.5	27.3	25.0
Pertubuhan Badan Bukan Kerajaan	8.2	7.6	0.0

Jadual 14.72
Peratus Warga Emas Menyertai Aktiviti Kemasyarakatan Mengikut Strata

Aktiviti Kemasyarakatan	Bandar	Luar Bandar
Qariah Masjid/ Pertubuhan Keagamaan	43.8	56.5
Sukan / Kumpulan Riadah	5.8	1.9
Kejiranan / Rukun Tetangga	36.8	58.1
Pertubuhan Badan Bukan Kerajaan	10.9	6.0

Analisis mengenai warga emas yang dibincangkan dalam bab ini dapat memberi input kepada kita tentang beberapa isu yang perlu diberi penekanan seperti pekerjaan, perkahwinan, kekeluargaan, perkhidmatan sokongan, sumber kewangan, kesihatan dan penglibatan mereka dalam masyarakat. Hasil daripada kajian mengenai isu-isu ini dapat memberi gambaran tentang keperluan dan harapan warga emas terhadap masyarakat. Secara umumnya, peratusan warga emas di negeri Sabah semakin menurun apabila umur meningkat. Sementara itu, peratusan warga emas perempuan adalah lebih tinggi berbanding lelaki dalam kumpulan umur tertentu. Tahap pendidikan mereka pula adalah rendah, di mana kebanyakan warga emas tidak pernah bersekolah atau bersekolah sehingga peringkat rendah sahaja.

Penglibatan warga emas dalam sektor pekerjaan agak kecil, di mana hanya 27.2 peratus yang masih bekerja. Sebahagian besar daripada mereka bekerja dalam bidang pertanian dan perikanan. Warga emas yang terlibat dalam jenis pekerjaan tersebut menunjukkan peratusan yang tinggi sedikit di kalangan lelaki berbanding di kalangan perempuan. Sementara itu, warga emas daripada etnik Bumiputera lebih ramai yang bekerja dalam bidang ini. Disamping itu, pendapatan bulanan warga emas agak rendah. Sebahagian besar mereka berpendapatan kurang daripada RM 500 sebulan. Selain itu, mereka yang tidak bekerja pula menyatakan antara sebab utama mereka tidak bekerja ialah kerana sudah tua, masalah kesihatan dan bersara.

Dalam hal perkahwinan, didapati 52.1 peratus warga emas masih berkahwin. Sementara itu, peratusan mereka yang balu adalah lebih tinggi berbanding duda, manakala terdapat hanya segelintir yang telah bercerai dan tidak pernah berkahwin. Mengenai hal kekeluargaan pula, warga emas lebih selesa untuk berbual-bual dengan anak-anak, diikuti dengan pasangan dan ahli keluarga lain. Kebanyakan warga emas berinteraksi setiap hari dengan anak-anak, adik-beradik dan jiran/rakan. Selain itu, kebanyakan

mereka menerima bantuan kewangan daripada anak-anak sebulan sekali. Namun begitu, masih terdapat di kalangan mereka yang tidak pernah menerima bantuan kewangan daripada anak-anak. Selain daripada bantuan kewangan, perhatian dan penjagaan sememangnya amat diperlukan oleh warga emas. Didapati sebahagian besar warga emas mengharapkan anak-anak untuk menjaga mereka terutamanya ketika sakit.

Kesunyian sering dikaitkan dengan warga emas memandangkan kebanyakan mereka sudah tidak bekerja dan mempunyai anak-anak yang tinggal berjauhan. Hasil kajian ini mendapati sekitar satu perempat daripada keseluruhan warga emas selalu berasa sunyi. Mereka yang selalu berasa sunyi menunjukkan peratusan yang tinggi di luar bandar berbanding di bandar. Sementara itu, peratusan mereka yang selalu berasa sunyi adalah tinggi di kalangan mereka yang telah bercerai dan tidak pernah berkahwin. Namun begitu, terdapat sebahagian kecil mereka yang masih berkahwin tetapi selalu mengalami kesunyian. Selain itu, warga emas juga ditanya mengenai pengetahuan tentang kewujudan rumah orang tua dan pusat jagaan harian warga tua. Didapati kurang daripada separuh warga emas mengetahui tentang kewujudan kedua-dua institusi ini. Sementara itu, terdapat hampir separuh daripada mereka yang mengetahui tentang kewujudan institusi ini menyatakan warga emas sesuai tinggal di sana. Di samping itu, terdapat lebih sedikit daripada separuh warga emas yang bersedia ke pusat jagaan harian warga tua apabila tiada sesiapa yang akan menjaga mereka.

Melihat kepada aspek kewangan pula, terdapat 36.9 peratus warga emas menyimpan wang di bank, diikuti 21.7 peratus menyimpan di Tabung Haji, 10.8 peratus terlibat dengan saham, dan hanya 3.4 peratus memiliki insurans. Peratusan mereka yang menyimpan wang dalam bentuk simpanan tersebut adalah lebih tinggi di kalangan lelaki berbanding perempuan. Selain itu, terdapat juga mereka yang menerima wang daripada sumber-sumber tertentu seperti KWSP, pencen dan ganjaran/imbuhan. Warga emas lelaki lebih

ramai yang menerima ketiga-tiga sumber kewangan ini berbanding perempuan. Di samping itu, warga emas juga mempunyai harta seperti tanah, rumah, ternakan, syarikat dan kenderaan. Namun begitu, mereka yang memiliki harta-harta tersebut tidak menunjukkan peratusan yang tinggi.

Secara keseluruhannya, tahap kesihatan warga emas adalah sederhana. Sementara itu, terdapat sekitar satu perempat warga emas yang menyatakan tahap kesihatan mereka kurang memuaskan. Kebanyakan warga emas mengalami masalah kesihatan seperti artritis dan tekanan darah tinggi. Peratusan mereka yang mengalami kedua-dua masalah kesihatan ini adalah tinggi bagi semua kumpulan umur. Sementara itu, warga emas perempuan lebih ramai yang mengalami artritis berbanding lelaki. Masalah kesihatan yang dialami oleh warga emas adalah berkaitan dengan amalan kesihatan yang diamalkan seperti bersenam, pengambilan vitamin/makanan tambahan, amalan merokok, pengambilan minuman beralkohol, dan sebagainya. Didapati sebahagian besar warga emas tidak pernah bersenam. Sementara itu, kebanyakan mereka tidak pernah mengambil vitamin/ makanan tambahan. Selain itu, terdapat hampir separuh warga emas lelaki yang masih merokok manakala masih terdapat segelintir yang masih merokok di kalangan perempuan. Terdapat

sebahagian kecil warga emas lelaki yang masih mengambil minuman beralkohol, iaitu sebanyak 15.9 peratus.

Berkenaan dengan menopause, secara keseluruhan min umur menopause ialah 50.6 tahun. Sementara itu, terdapat hanya segelintir warga emas yang telah menopause mendapatkan rawatan HRT. Bagi warga emas lelaki pula, kebanyakan mereka mengalami tanda-tanda andropause seperti keupayaan kerja menurun, kurang nafsu seks, mengalami keletihan, mengalami serangan kepanasan, kesukaran untuk tidur, dan kemurungan. Selain itu, warga emas sering melibatkan diri dalam aktiviti keagamaan dan kejuruan. Di samping itu, terdapat sebahagian kecil daripada mereka yang menyertai pertubuhan badan bukan kerajaan dan aktiviti sukan bagi mengisi masa lapang.

Perkara berhubung dengan soal warga emas sebenarnya meliputi seluruh aspek kebajikan dan jaminan kehidupan mereka keseluruhannya. Ini bukan sahaja penjagaan ketika sakit, bentuk sokongan atau dari segi kewangan semata-mata, tetapi juga tanggungjawab dalam memastikan keperluan hidup mereka yang berkualiti. Justeru perhatian dan kasih sayang terutamanya daripada anak-anak amat penting, begitu juga daripada masyarakat sekeliling.

- Jabatan Perangkaan Malaysia (2006). Laporan Penyiasatan Perbelanjaan Isi Rumah, Malaysia 2004/05.
- Jabatan Perangkaan Malaysia (2001a). Taburan Penduduk Dan Ciri-ciri Asas Demografi.
- Jabatan Perangkaan Malaysia (2001b). Laporan Penyiasatan Tenaga Buruh, Malaysia 2000.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia, 2000.
- Jabatan Perangkaan Malaysia (1991). Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia: Laporan Am Banci Penduduk Jilid 1. Kuala Lumpur.
- Jabatan Perangkaan Malaysia (2000). Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia: Ciri-ciri Tempat Kediaman. Putrajaya.
- Jabatan Perangkaan Malaysia (2005). Buletin Perangkaan Sosial. Putrajaya.
- Jabatan Perangkaan Malaysia (1970-1990). Kertas Penyelidikan: No. 6: Keperluan Perumahan di Semenanjung Malaysia. Kuala Lumpur.
- Universiti Putra Malaysia (2001). Perumahan dan Kediaman. Selangor: Penerbit Universiti Putra Malaysia.
- Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara (2004). Manual Menemubual Responden. Kuala Lumpur.
- Jabatan Tenaga Rakyat (1998). Piawaian Pengelasan Pekerjaan Malaysia, 1998
- United Nation (1983). Vienna International Plan Of Action On Aging 1982, Vienna, Austria.

Lampiran

**SULIT
CONFIDENTIAL**

**KAJIAN PENDUDUK DAN KELUARGA MALAYSIA KE
EMPAT - 2004**

FOURTH MALAYSIAN POPULATION AND FAMILY SURVEY - 2004

MPFS - 40
Penapisan

Negeri <i>State</i>	Daerah Pentadbiran <i>Administrative District</i>				No. Siri <i>Serial No.</i>				Strata <i>Stratum</i>	Borang <i>Form Type</i>		Bil. Ahli Isirumah		Bil. Isi Rumah / No. Isi Rumah <i>No. of H.H / H.H No.</i>	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9

No. T.K.
L.Q. No.
No. B.P
E.B. No.

JENIS KELUARGA

- 1 ASAS
2 LUAS
3 ISI RUMAH PERSEORANGAN
4 ISI RUMAH AHLI-AHLI TIDAK BERSAUDARA

Alamat T.K.
Address of L.Q.
.....

RESPONDEN LAYAK	WANITA LAYAK	SUAMI W.L.	REMAJA 13-24	WARGA 50+	BUJANG 25-49
BIL. RES. LAYAK					
BIL. RES. LAYAK LENGKAP DI TEMUBUAL					

Tarikh Date Penemubual Interviewer	Tarikh Date Penyemak Pertama First reviewer	Tarikh Date Penyemak Kedua Second reviewer	Tarikh Date Pengkod OMR OMR Coder
0 0 0	0 0 0	0 0 0	0 0 0
1 1 1	1 1 1	1 1 1	1 1 1
2 2 2	2 2 2	2 2 2	2 2 2
3 3 3	3 3 3	3 3 3	3 3 3
4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4
5 5 5	5 5 5	5 5 5	5 5 5
6 6 6	6 6 6	6 6 6	6 6 6
7 7 7	7 7 7	7 7 7	7 7 7
8 8 8	8 8 8	8 8 8	8 8 8
9 9 9	9 9 9	9 9 9	9 9 9

LEMBAGA PENDUDUK DAN PEMBANGUNAN KELUARGA NEGARA
KEMENTERIAN PEMBANGUNAN WANITA, KELUARGA DAN MASYARAKAT, MALAYSIA

BLOK 1: LATAR BELAKANG TEMPAT KEDIAMAN

NO. AHLI YANG MENJAWAB:

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

1. TEMPAT KEDIAMAN RESPONDEN (SOALAN PEMERHATIAN): 1 RUMAH SEBUAH 2 RUMAH BERKEMBAR 3 RUMAH TERES, DERET ATAU RANGKAI "TOWN HOUSE" 4 RUMAH PANJANG 5 RUMAH PANGSA/ APARTMEN/ KONDOMINIUM 6 RUMAH KEDAI PEJABAT 7 BILIK (MEMPUNYAI JALAN MASUK TERUS) 8 PONDOK GANTIAN/SEMENTARA 9 LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	2. KAWASAN PERUMAHAN RESPONDEN (SOALAN PEMERHATIAN): 1 KAWASAN PERUMAHAN 2 KAMPUNG 3 KAMPUNG BARU 4 SETINGGAN 5 ESTET/LADANG 6 TANAH RANCANGAN 7 LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

3. Adakah terdapat peralatan berikut untuk kegunaan ahli-ahli isi rumah ini?

BARANG-BARANG	NYATAKAN BILANGAN JIKA TIADA TANDAKAN KOD '0'									
a. Kereta bermotor	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
b. Motosikal/skuter	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
c. Bot/sampan	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
d. Televisyen	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
e. Astro	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
f. Radio/hi-fi	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
g. Video/vcd/dvd	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
h. Telefon talian tetap	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
i. Telefon bimbit	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
j. Komputer peribadi / riba	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
k. Langganan internet	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
l. Alat hawa dingin	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
m. Ketuhar gelombang mikro	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
n. Mesin pengisar makanan	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
o. Peti sejuk	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
p. Mesin basuh	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

4. Adakah rumah ini milik anda, disewa atau bagaimana?

- 1 RUMAH SENDIRI (MILIK SIAPA, NYATAKAN) _____
- 2 SEWA
- 3 PERUMAHAN DARI MAJIKAN
- 4 LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

5. Berapakah bilangan bilik tidur yang terdapat dalam rumah ini?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

KEPUTUSAN PENAPISAN

	BILANGAN LAWATAN			KOMEN PENYELIA
	1	2	3	
(1) TARIKH & MASA				
(2) MASA PENAPISAN BERMULA				
(3) MASA PENAPISAN TAMAT				
(4) KEPUTUSAN PENAPISAN				
(5) TARIKH DAN MASA TEMUJANJI				
(6) BAHASA TEMUBUAL				
(7) NAMA & NO. PENEMUBUAL				

KEPUTUSAN PENAPISAN

- a. PENAPISAN TELAH LENGKAP, RESPONDEN LAYAK DIKENALPASTI
- b. PENAPISAN LENGKAP, TIADA RESPONDEN LAYAK
- c. PENAPISAN TIDAK LENGKAP - TEMUJANJI DIBUAT
- d. PENOLAKAN - PENAPISAN TIDAK DIBUAT
- e. TIADA ORANG DEWASA UNTUK MENJAWAB PENAPISAN
- f. TIADA ORANG DI RUMAH
- g. TEMPAT KEDIAMAN KOSONG
- h. ALAMAT BUKAN TEMPAT KEDIAMAN
- i. LAIN-LAIN SEBAB TIDAK DAPAT MELENGKAPKAN PENAPISAN

BILANGAN LAWATAN

1	2	3
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
7	7	7
8	8	8
9	9	9

SETELAH 3 KALI LAWATAN PADA TARIKH DAN MASA BERLAINAN, JIKA KEPUTUSAN MASIH KOD 3, 5, 6 ATAU 9 LAPOR KEPADA PENYELIA.

NO. SIRI:

- 1. No Ahli:**
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
- 2. NAMA:** _____
- 3. JANTINA:**
1	LELAKI
2	PEREMPUAN

7. Etnik

- ☐ MELAYU
- ☐ KADAZAN DUSUN
- ☐ BAJAU
- ☐ MURUT
- ☐ IBAN
- ☐ BIDAYUH
- ☐ MELANAU
- ☐ BUMIPUTERA LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ CINA
- ☐ INDIA
- ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN)

9. Aqama

1	ISLAM	5	CONFUCIAN/TAOISM/AGAMA TRADISI LAIN KAUM CINA
2	BUDDHA	6	AGAMA SUKU KAUM / "FOLK"
3	HINDU	7	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
4	KRISTIAN	0	TIADA AGAMA

- O TIADA
- O PMR/SRP/LCE
- O SPM/MCE/GCE O LEVEL
- O STPM/HSC/STA/4 THANAWI/GCE A LEVEL
- O SPVM/SPM(V)/MCVE
- O SIJIL DIP. KEMAHIRAN TEKNIKAL
- O SIJIL (POLITEKNIK/MAKTAB/KOLEJ)
- O DIPLOMA (POLITEKNIK/MAKTAB/KOLEJ)
- O IJAZAH/DIPLOMA LANJUTAN
- O SIJIL/DIPLOMA SELEPAS IJAZAH
- O IJAZAH LANJUTAN
- O T.T
- O T.B

- ☐ MAJIKAN
- ☐ PEKERJA
- ☐ BEKERJA SENDIRI
- ☐ PEKERJA KELUARGA TANPA UPAH
- ☐ PENUNTUT
- ☐ SURI RUMAH
- ☐ MENGANGGUR
- ☐ PESARA
- ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ TIDAK TAHU
- ☐ T.B (< 10 TAHUN ATAU > 64 TAHUN)

- ☐ MASIH BERKAHWIN
- ☐ BALU/DUDA
- ☐ BERCERAI
- ☐ BERPISAH
- ☐ TIDAK PERNAH BERKAHWIN

0 TIDAK
1 YA

SULIT
CONFIDENTIAL

**KAJIAN PENDUDUK DAN KELUARGA MALAYSIA KE
EMPAT - 2004**

FOURTH MALAYSIAN POPULATION AND FAMILY SURVEY - 2004

MPFS - 41
Wanita Layak 15-49

Negeri <i>State</i>		Daerah Pentadbiran <i>Administrative District</i>			No. Siri <i>Serial No.</i>		Strata <i>Stratum</i>		Borang <i>Form Type</i>		No. Ahli I/R Responden <i>Member No.</i>		Bil. Isi Rumah / No. Isi Rumah <i>No. of E.R. / E.R. No.</i>		Bil. Responden Layak / No. Responden Layak <i>No. of E.R. / E.R. No.</i>	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9

No. T.K.
L.Q. No.
No. B.P
E.B. No.

Alamat T.K.

Address of L.Q.

Tarikh Date Penemubual Interviewer	Tarikh Date Penyemak Pertama First reviewer	Tarikh Date Penyemak Kedua Second reviewer	Tarikh Date Pengkod OMR OMR Coder
0 0 0	0 0 0	0 0 0	0 0 0
1 1 1	1 1 1	1 1 1	1 1 1
2 2 2	2 2 2	2 2 2	2 2 2
3 3 3	3 3 3	3 3 3	3 3 3
4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4
5 5 5	5 5 5	5 5 5	5 5 5
6 6 6	6 6 6	6 6 6	6 6 6
7 7 7	7 7 7	7 7 7	7 7 7
8 8 8	8 8 8	8 8 8	8 8 8
9 9 9	9 9 9	9 9 9	9 9 9

LEMBAGA PENDUDUK DAN PEMBANGUNAN KELUARGA NEGARA
KEMENTERIAN PEMBANGUNAN WANITA, KELUARGA DAN MASYARAKAT, MALAYSIA

KEPUTUSAN TEMUBUAL

	BILANGAN LAWATAN			KOMEN PENYELIA
	1	2	3	
(1) TARIKH				
(2) MASA TEMUBUAL BERMULA				
(3) MASA TEMUBUAL TAMAT				
(4) KEPUTUSAN TEMUBUAL				
(5) TARIKH DAN MASA TEMUJANJI				
(6) BAHASA TEMUBUAL				
(7) NAMA & NO. PENEMUBUAL				

KEPUTUSAN TEMUBUAL

	BILANGAN LAWATAN		
	1	2	3
a. TEMUBUAL TELAH LENGKAP	1	1	1
b. SEBAHAGIAN TEMUBUAL LENGKAP, TEMUJANJI DIBUAT	2	2	2
c. PENOLAKAN – TEMUBUAL TIDAK DIBUAT	3	3	3
d. PENEMUBUAL BARU DIPERLUKAN	4	4	4
e. RESPONDEN LAYAK TIADA DI RUMAH	5	5	5
f. ADA MASALAH BAHASA	6	6	6
g. LAIN-LAIN SEBAB TIDAK DAPAT LENGKAPKAN TEMUBUAL	7	7	7

JIKA KOD 2 ATAU 5, BUAT TEMUJANJI DAN BUAT LAWATAN 2 KALI LAGI PADA TARIKH DAN MASA YANG BERLAINAN.

JIKA KOD 3 ATAU 4, LAPOR KEPADA PENYELIA.

SEKSYEN 1 : LATAR BELAKANG WANITA PERNAH BERKAHWIN DAN BERUMUR 15-49 TAHUN

RUJUK JADUAL B1.1 DI RUANG 1,2,5,6,7,9,11 DAN 14 DALAM SOAL SELIDIK PENAPISAN

101. NO. AHLI I/R RESPONDEN: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

NAMA: _____

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

102. NO. AHLI I/R SUAMI RESPONDEN: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

102a. HUBUNGAN RESPONDEN DENGAN KETUA I/R

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

103. Etnik

☐ MELAYU

☐ MELANAU

☐ KADAZAN DUSUN

☐ BUMIPUTERA LAIN (NYATAKAN)_____

☐ BAJAU

☐ CINA

☐ MURUT

☐ INDIA

☐ IBAN

☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN)_____

☐ BIDAYUH

104. Agama

☐ ISLAM

☐ CONFUCIAN/TAOISM/ AGAMA TRADISI LAIN KAUM CINA

☐ BUDDHA

☐ AGAMA SUKU KAUM/ 'FOLK'

☐ HINDU

☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN)_____

☐ KRISTIAN

☐ TIADA AGAMA

105. Tarikh lahir

Hari / Bulan / Tahun

0 0 0 0 0 0 0 0 0 0

1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

2 2 2 2 2 2 2 2 2 2

3 3 3 3 3 3 3 3 3 3

4 4 4 4 4 4 4 4 4 4

5 5 5 5 5 5 5 5 5 5

6 6 6 6 6 6 6 6 6 6

7 7 7 7 7 7 7 7 7 7

8 8 8 8 8 8 8 8 8 8

9 9 9 9 9 9 9 9 9 9

106. Umur

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

107. Status Perkahwinan

☐ MASIH BERKAHWIN

☐ BALU

☐ BERCERAI

☐ BERPISAH

108. Peringkat Tertinggi Persekolahan

☐ TADIKA

☐ TINGKATAN 3

☐ DARJAH 1

☐ TINGKATAN 4

☐ DARJAH 2

☐ TINGKATAN 5

☐ DARJAH 3

☐ TINGKATAN 6 RENDAH

☐ DARJAH 4

☐ TINGKATAN 6 ATAS

☐ DARJAH 5

☐ MAKTAB/KOLEJ/UNIVERSITI

☐ DARJAH 6

☐ TIADA PERSEKOLAHAN (PERGI KE S.110)

☐ TINGKATAN PERALIHAN

☐ T.M

☐ TINGKATAN 1

☐ T.B

☐ TINGKATAN 2

109. Berapa tahunkah kesemuanya puan pernah bersekolah?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Sekarang saya ingin bertanya sedikit mengenai perihal migrasi puan.

110. Adakah puan warganegara Malaysia?

0 TIDAK

1 YA

111. Di manakah keluarga puan tinggal semasa puan dilahirkan?

(DAERAH)

(NEGERI)

(LUAR NEGARA) (PERGI KE S.113)

KOD DAERAH

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

112. Adakah kawasan tersebut bandar atau luar bandar?

1 BANDAR

2 LUAR BANDAR

8 T.T

9 T.B

113. Di manakah puan tinggal pada kebanyakan tempoh ketika puan dibesarkan sehingga puan berumur 15 tahun?

(DAERAH)

(NEGERI)

(LUAR NEGARA)

KOD DAERAH

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

114. Berapa lamakah puan tinggal di kawasan sekarang?

1 KURANG 5 TAHUN

2 5 TAHUN DAN LEBIH

3 SEJAK LAHIR

SEKSYEN 2 : PERIHAL PERKAHWINAN

Saya ingin mendapatkan maklumat mengenai perihal perkahwinan puan.

201. RUJUK JADUAL B1.1 RUANG 14 DALAM SOALSELIDIK PENAPISAN. TANDAKAN YANG SESUAI

- 1 MASIH BERKAHWIN
- 2 BALU
- 3 BERCERAI
- 4 BERPISAH

201a. Adakah ini perkahwinan puan yang pertama?

- 0 TIDAK
- 1 YA (PERGI KE S.203)

202. Berapa kalikah puan pernah berkahwin (termasuk perkahwinan sekarang)?

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9

JADUAL 2.1

203. BIL. PERKAHWINAN	204. Dalam bulan dan tahun berapakah perkahwinan (pertama, kedua,...) bermula?	205. Bagaimanakah perkahwinan itu berakhir? (JIKA KOD '1' PERGI KE SEKSYEN 3)	206. Dalam bulan dan tahun berapakah perkahwinan itu berakhir? 9999 = T.B	207. JIKA KOD 3 & 4 DI S.205, TANYA: Sebab utama penceraian / perpisahan itu?																																																
1.	<table border="1"> <thead> <tr> <th>BULAN</th> <th>TAHUN</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>00</td><td>0000</td></tr> <tr><td>11</td><td>1111</td></tr> <tr><td>22</td><td>2222</td></tr> <tr><td>33</td><td>3333</td></tr> <tr><td>44</td><td>4444</td></tr> <tr><td>55</td><td>5555</td></tr> <tr><td>66</td><td>6666</td></tr> <tr><td>77</td><td>7777</td></tr> <tr><td>88</td><td>8888</td></tr> <tr><td>99</td><td>9999</td></tr> </tbody> </table>	BULAN	TAHUN			00	0000	11	1111	22	2222	33	3333	44	4444	55	5555	66	6666	77	7777	88	8888	99	9999	1 MASIH BERKAHWIN 2 MENINGGAL DUNIA 3 BERCERAI 4 BERPISAH 9 T.B	<table border="1"> <thead> <tr> <th>BULAN</th> <th>TAHUN</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>00</td><td>0000</td></tr> <tr><td>11</td><td>1111</td></tr> <tr><td>22</td><td>2222</td></tr> <tr><td>33</td><td>3333</td></tr> <tr><td>44</td><td>4444</td></tr> <tr><td>55</td><td>5555</td></tr> <tr><td>66</td><td>6666</td></tr> <tr><td>77</td><td>7777</td></tr> <tr><td>88</td><td>8888</td></tr> <tr><td>99</td><td>9999</td></tr> </tbody> </table>	BULAN	TAHUN			00	0000	11	1111	22	2222	33	3333	44	4444	55	5555	66	6666	77	7777	88	8888	99	9999	O CAMPURTANGAN MERTUA / IPAR DUAI O TIADA PERSEFAHAMAN O TIDAK BERTANGGUNGJAWAB O MASALAH KEWANGAN O DIDERA O TIADA ZURIAT O CURANG O ENGGAN DIMADUKAN O TERLIBAT DENGAN KES JENAYAH O KETAGIHAN JUDI O KETAGIHAN DADAH O KETAGIHAN ALKOHOL O MASALAH KESIHATAN O LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ O T.M O T.B
BULAN	TAHUN																																																			
00	0000																																																			
11	1111																																																			
22	2222																																																			
33	3333																																																			
44	4444																																																			
55	5555																																																			
66	6666																																																			
77	7777																																																			
88	8888																																																			
99	9999																																																			
BULAN	TAHUN																																																			
00	0000																																																			
11	1111																																																			
22	2222																																																			
33	3333																																																			
44	4444																																																			
55	5555																																																			
66	6666																																																			
77	7777																																																			
88	8888																																																			
99	9999																																																			
2.	<table border="1"> <thead> <tr> <th>BULAN</th> <th>TAHUN</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>00</td><td>0000</td></tr> <tr><td>11</td><td>1111</td></tr> <tr><td>22</td><td>2222</td></tr> <tr><td>33</td><td>3333</td></tr> <tr><td>44</td><td>4444</td></tr> <tr><td>55</td><td>5555</td></tr> <tr><td>66</td><td>6666</td></tr> <tr><td>77</td><td>7777</td></tr> <tr><td>88</td><td>8888</td></tr> <tr><td>99</td><td>9999</td></tr> </tbody> </table>	BULAN	TAHUN			00	0000	11	1111	22	2222	33	3333	44	4444	55	5555	66	6666	77	7777	88	8888	99	9999	1 MASIH BERKAHWIN 2 MENINGGAL DUNIA 3 BERCERAI 4 BERPISAH 9 T.B	<table border="1"> <thead> <tr> <th>BULAN</th> <th>TAHUN</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>00</td><td>0000</td></tr> <tr><td>11</td><td>1111</td></tr> <tr><td>22</td><td>2222</td></tr> <tr><td>33</td><td>3333</td></tr> <tr><td>44</td><td>4444</td></tr> <tr><td>55</td><td>5555</td></tr> <tr><td>66</td><td>6666</td></tr> <tr><td>77</td><td>7777</td></tr> <tr><td>88</td><td>8888</td></tr> <tr><td>99</td><td>9999</td></tr> </tbody> </table>	BULAN	TAHUN			00	0000	11	1111	22	2222	33	3333	44	4444	55	5555	66	6666	77	7777	88	8888	99	9999	O CAMPURTANGAN MERTUA / IPAR DUAI O TIADA PERSEFAHAMAN O TIDAK BERTANGGUNGJAWAB O MASALAH KEWANGAN O DIDERA O TIADA ZURIAT O CURANG O ENGGAN DIMADUKAN O TERLIBAT DENGAN KES JENAYAH O KETAGIHAN JUDI O KETAGIHAN DADAH O KETAGIHAN ALKOHOL O MASALAH KESIHATAN O LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ O T.M O T.B
BULAN	TAHUN																																																			
00	0000																																																			
11	1111																																																			
22	2222																																																			
33	3333																																																			
44	4444																																																			
55	5555																																																			
66	6666																																																			
77	7777																																																			
88	8888																																																			
99	9999																																																			
BULAN	TAHUN																																																			
00	0000																																																			
11	1111																																																			
22	2222																																																			
33	3333																																																			
44	4444																																																			
55	5555																																																			
66	6666																																																			
77	7777																																																			
88	8888																																																			
99	9999																																																			

203. BIL. PERKAHWINAN	204. Dalam bulan dan tahun berapakah perkahwinan (pertama, kedua,...) bermula?		205. Bagaimanakah perkahwinan itu berakhir? (JIKA KOD '1' PERGI KE SEKSYEN 3)	206. Dalam bulan dan tahun berapakah perkahwinan itu berakhir? 9999 = T.B	207. JIKA KOD 3 & 4 DI S.205, TANYA: Sebab utama penceraian / perpisahan itu?																																															
3.	<table border="1"> <tr><th>BULAN</th><th>TAHUN</th></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>00</td><td>0000</td></tr> <tr><td>11</td><td>1111</td></tr> <tr><td>22</td><td>2222</td></tr> <tr><td>33</td><td>3333</td></tr> <tr><td>44</td><td>4444</td></tr> <tr><td>55</td><td>5555</td></tr> <tr><td>66</td><td>6666</td></tr> <tr><td>77</td><td>7777</td></tr> <tr><td>88</td><td>8888</td></tr> <tr><td>99</td><td>9999</td></tr> </table>	BULAN	TAHUN			00	0000	11	1111	22	2222	33	3333	44	4444	55	5555	66	6666	77	7777	88	8888	99	9999	1 MASIH BERKAHWIN 2 MENINGGAL DUNIA 3 BERCERAI 4 BERPISAH 9 T.B	<table border="1"> <tr><th>BULAN</th><th>TAHUN</th></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>00</td><td>0000</td></tr> <tr><td>11</td><td>1111</td></tr> <tr><td>22</td><td>2222</td></tr> <tr><td>33</td><td>3333</td></tr> <tr><td>44</td><td>4444</td></tr> <tr><td>55</td><td>5555</td></tr> <tr><td>66</td><td>6666</td></tr> <tr><td>77</td><td>7777</td></tr> <tr><td>88</td><td>8888</td></tr> <tr><td>99</td><td>9999</td></tr> </table>	BULAN	TAHUN			00	0000	11	1111	22	2222	33	3333	44	4444	55	5555	66	6666	77	7777	88	8888	99	9999	☐ CAMPURTANGAN MERTUA / IPAR DUAI ☐ TIADA PERSEFAHAMAN ☐ TIDAK BERTANGGUNGJAWAB ☐ MASALAH KEWANGAN ☐ DIDERA ☐ TIADA ZURIAT ☐ CURANG ☐ ENGGAN DIMADUKAN ☐ TERLIBAT DENGAN KES JENAYAH ☐ KETAGIHAN JUDI ☐ KETAGIHAN DADAH ☐ KETAGIHAN ALKOHOL ☐ MASALAH KESIHATAN ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ☐ T.M ☐ T.B
BULAN	TAHUN																																																			
00	0000																																																			
11	1111																																																			
22	2222																																																			
33	3333																																																			
44	4444																																																			
55	5555																																																			
66	6666																																																			
77	7777																																																			
88	8888																																																			
99	9999																																																			
BULAN	TAHUN																																																			
00	0000																																																			
11	1111																																																			
22	2222																																																			
33	3333																																																			
44	4444																																																			
55	5555																																																			
66	6666																																																			
77	7777																																																			
88	8888																																																			
99	9999																																																			
4.	<table border="1"> <tr><th>BULAN</th><th>TAHUN</th></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>00</td><td>0000</td></tr> <tr><td>11</td><td>1111</td></tr> <tr><td>22</td><td>2222</td></tr> <tr><td>33</td><td>3333</td></tr> <tr><td>44</td><td>4444</td></tr> <tr><td>55</td><td>5555</td></tr> <tr><td>66</td><td>6666</td></tr> <tr><td>77</td><td>7777</td></tr> <tr><td>88</td><td>8888</td></tr> <tr><td>99</td><td>9999</td></tr> </table>	BULAN	TAHUN			00	0000	11	1111	22	2222	33	3333	44	4444	55	5555	66	6666	77	7777	88	8888	99	9999	1 MASIH BERKAHWIN 2 MENINGGAL DUNIA 3 BERCERAI 4 BERPISAH 9 T.B	<table border="1"> <tr><th>BULAN</th><th>TAHUN</th></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>00</td><td>0000</td></tr> <tr><td>11</td><td>1111</td></tr> <tr><td>22</td><td>2222</td></tr> <tr><td>33</td><td>3333</td></tr> <tr><td>44</td><td>4444</td></tr> <tr><td>55</td><td>5555</td></tr> <tr><td>66</td><td>6666</td></tr> <tr><td>77</td><td>7777</td></tr> <tr><td>88</td><td>8888</td></tr> <tr><td>99</td><td>9999</td></tr> </table>	BULAN	TAHUN			00	0000	11	1111	22	2222	33	3333	44	4444	55	5555	66	6666	77	7777	88	8888	99	9999	☐ CAMPURTANGAN MERTUA / IPAR DUAI ☐ TIADA PERSEFAHAMAN ☐ TIDAK BERTANGGUNGJAWAB ☐ MASALAH KEWANGAN ☐ DIDERA ☐ TIADA ZURIAT ☐ CURANG ☐ ENGGAN DIMADUKAN ☐ TERLIBAT DENGAN KES JENAYAH ☐ KETAGIHAN JUDI ☐ KETAGIHAN DADAH ☐ KETAGIHAN ALKOHOL ☐ MASALAH KESIHATAN ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ☐ T.M ☐ T.B
BULAN	TAHUN																																																			
00	0000																																																			
11	1111																																																			
22	2222																																																			
33	3333																																																			
44	4444																																																			
55	5555																																																			
66	6666																																																			
77	7777																																																			
88	8888																																																			
99	9999																																																			
BULAN	TAHUN																																																			
00	0000																																																			
11	1111																																																			
22	2222																																																			
33	3333																																																			
44	4444																																																			
55	5555																																																			
66	6666																																																			
77	7777																																																			
88	8888																																																			
99	9999																																																			
5.	<table border="1"> <tr><th>BULAN</th><th>TAHUN</th></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>00</td><td>0000</td></tr> <tr><td>11</td><td>1111</td></tr> <tr><td>22</td><td>2222</td></tr> <tr><td>33</td><td>3333</td></tr> <tr><td>44</td><td>4444</td></tr> <tr><td>55</td><td>5555</td></tr> <tr><td>66</td><td>6666</td></tr> <tr><td>77</td><td>7777</td></tr> <tr><td>88</td><td>8888</td></tr> <tr><td>99</td><td>9999</td></tr> </table>	BULAN	TAHUN			00	0000	11	1111	22	2222	33	3333	44	4444	55	5555	66	6666	77	7777	88	8888	99	9999	1 MASIH BERKAHWIN 2 MENINGGAL DUNIA 3 BERCERAI 4 BERPISAH 9 T.B	<table border="1"> <tr><th>BULAN</th><th>TAHUN</th></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>00</td><td>0000</td></tr> <tr><td>11</td><td>1111</td></tr> <tr><td>22</td><td>2222</td></tr> <tr><td>33</td><td>3333</td></tr> <tr><td>44</td><td>4444</td></tr> <tr><td>55</td><td>5555</td></tr> <tr><td>66</td><td>6666</td></tr> <tr><td>77</td><td>7777</td></tr> <tr><td>88</td><td>8888</td></tr> <tr><td>99</td><td>9999</td></tr> </table>	BULAN	TAHUN			00	0000	11	1111	22	2222	33	3333	44	4444	55	5555	66	6666	77	7777	88	8888	99	9999	☐ CAMPURTANGAN MERTUA / IPAR DUAI ☐ TIADA PERSEFAHAMAN ☐ TIDAK BERTANGGUNGJAWAB ☐ MASALAH KEWANGAN ☐ DIDERA ☐ TIADA ZURIAT ☐ CURANG ☐ ENGGAN DIMADUKAN ☐ TERLIBAT DENGAN KES JENAYAH ☐ KETAGIHAN JUDI ☐ KETAGIHAN DADAH ☐ KETAGIHAN ALKOHOL ☐ MASALAH KESIHATAN ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ☐ T.M ☐ T.B
BULAN	TAHUN																																																			
00	0000																																																			
11	1111																																																			
22	2222																																																			
33	3333																																																			
44	4444																																																			
55	5555																																																			
66	6666																																																			
77	7777																																																			
88	8888																																																			
99	9999																																																			
BULAN	TAHUN																																																			
00	0000																																																			
11	1111																																																			
22	2222																																																			
33	3333																																																			
44	4444																																																			
55	5555																																																			
66	6666																																																			
77	7777																																																			
88	8888																																																			
99	9999																																																			

SEKSYEN 3: PERIHAL KEHAMILAN, PENYUSUSAN BAYI, AMALAN PERANCANG KELUARGA DAN KESIHATAN WANITA

3A: PERIHAL KEHAMILAN

Saya ingin mendapatkan maklumat yang lengkap mengenai kehamilan dan kelahiran anak-anak puan.

JADUAL 3.1

PERIHAL KEHAMILAN	TIDAK	YA
301. Adakah puan mempunyai anak-anak sendiri? JIKA 'YA' a. Berapa orangkah anak lelaki dan perempuan yang sekarang <u>tinggal dengan puan</u>? Lelaki: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Perempuan: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 b. Berapa orangkah anak lelaki dan perempuan yang <u>tinggal di tempat lain</u>? Lelaki: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Perempuan: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 KEHAMILAN 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	O	O
302. Pernahkah puan melahirkan anak yang kemudiannya <u>meninggal dunia</u>? JIKA 'YA' a. Berapa orang lelaki dan berapa orang perempuan? Lelaki: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Perempuan: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 KEHAMILAN 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	O	O
303. Pernahkah puan mengalami <u>kehamilan yang berakhir dengan keguguran atau mati dalam kandungan</u>? JIKA 'YA' a. Berapakah kehamilan yang berakhir dengan keguguran dan atau mati dalam kandungan? KEHAMILAN 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	O	O

JIKA BALU/BERCERAI/BERPISAH PERGI KE S.307

304. Adakah puan hamil sekarang?

0 TIDAK (PERGI KE S.306)

1 YA

8 T.T (PERGI KE S.307)

9 T.B (PERGI KE S.307)

304a. JIKA "YA", Berapa bulan?

1 2 3 4 5 6 7 8 9

KEHAMILAN

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

305. Pada bulan kehamilan keberapakah puan mula mendapatkan pemeriksaan tersebut?

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

00 = BELUM LAGI (PERGI KE S.306)

99 = T.B

305a. Dimanakah puan mendapatkan pemeriksaan tersebut?

1 KERAJAAN

2 SWASTA

7 LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

9 T.B

306. Adakah puan inginkan anak (lagi)?

0 TIDAK

1 YA

2 BERGANTUNG (NYATAKAN) _____

307. JUMLAH KELAHIRAN HIDUP

Lelaki: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Perempuan: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

308. JUMLAH KEHAMILAN (TERMASUK YANG SEDANG HAMIL)

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

(JIKA RESPONDEN TIADA MEMPUYAI KEHAMILAN, PERGI KE SEKSYEN 3C)

① TIADA ANAK LANGSUNG (PERGI KE JADUAL 3.3)
 ② TIADA ANAK DI TEMPAT LAIN (PERGI KE JADUAL 3.3)
 ③ ADA ANAK DI TEMPAT LAIN

JADUAL 3.2

ANAK KANDUNG DI TEMPAT LAIN													
309_a1. Apakah nama anak kandung puan yang tinggal di tempat lain?													
309_b1. Berapakah umur (NAMA) sekarang?		309_c1. Apakah jantina? (NAMA)		309_d1. Apakah status perkahwinan? (NAMA) (UMUR 15+)		309_e1. Dimanakah tempat tinggal ... (NAMA) sekarang? (RILUK KOD DAERAH)		309_f1. Apakah sebab utama (NAMA) tinggal di tempat lain? (JIKA KOD 'Z', PERGI KE JADUAL 3.3)		309_g1. Adakah (NAMA) kerja sekarang? (UMUR 15+)		309_h1. Adakah ... (NAMA) biasanya beri sumbangan wang/benda kepada puan?	
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0		1 L 2 P		1 BUJANG 2 BERKAHWIN 3 BALU 4 BERGERAI 5 BERPISAH 6 T.M/T.T 7 T.B		1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1		1 Bekerja 2 Belajar di tempat lain 3 Berkahwin 4 Di jaga oleh orang lain 5 Diberi kepada orang lain 6 Lain-lain (nyatakan) ____ 7 T.M/T.T 8 T.B		9 TIDAK 1 YA → 2 T.T		3 TIDAK 4 YA	

ANAK KANDUNG DI TEMPAT LAIN					
309_a2. Apakah nama anak kandung puan yang tinggal di tempat lain?					
☐ ① ☐ ② ☐ ③ ☐ ④ ☐ ⑤ ☐ ⑥ ☐ ⑦ ☐ ⑧ ☐ ⑨	① L ② P	① BUJANG ② BERKAHWIN ③ BALU ④ BERCERAI ⑤ BERPISAH ⑥ T.M/T.T ⑦ T.B	☐ ① ☐ ② ☐ ③ ☐ ④ ☐ ⑤ ☐ ⑥ ☐ ⑦ ☐ ⑧ ☐ ⑨	① BEKERJA ② BELAJAR DI TEMPAT LAIN ③ BERKAHWIN ④ DIJAGA OLEH ORANG LAIN ⑤ DIBERI KEPADA ORANG LAIN ⑥ LAIN-LAIN (NYATAKAN)____ ⑦ T.M/T.T ⑧ T.B	☐ ① TIDAK ☒ ② YA → ☐ ③ T.T
					☐ ① TIDAK ☐ ② YA

ANAK KANDUNG DI TEMPAT LAIN ① ② ● ④ ⑤

309_a3. Apakah nama anak kandung puan yang tinggal di tempat lain?

 ① ⑥ ② ⑦ ③ ⑧ ④ ⑨ ⑤ ⑩ ⑥ ⑪ ⑦ ⑫ ⑧ ⑬ ⑨ ⑭ ⑩ ⑮	① L ② P	① BUJANG ② BERKAHWIN ③ BALU ④ BERCERAI ⑤ BERPISAH ⑥ T.M/T.T ⑦ T.B	 ① ⑥ ② ⑦ ③ ⑧ ④ ⑨ ⑤ ⑩ ⑥ ⑪ ⑦ ⑫ ⑧ ⑬ ⑨ ⑭ ⑩ ⑮	① BEKERJA ② BELAJAR DI TEMPAT LAIN ③ BERKAHWIN ④ DIJAGA OLEH ORANG LAIN ⑤ DIBERI KEPADA ORANG LAIN ⑥ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ⑦ T.M/T.T ⑧ T.B	① TIDAK ② YA → ③ T.T	① TIDAK ② YA

ANAK KANDUNG DI TEMPAT LAIN ① ② ③ ● ⑤

309_a4. Apakah nama anak kandung puan yang tinggal di tempat lain?

 ① ⑥ ② ⑦ ③ ⑧ ④ ⑨ ⑤ ⑩ ⑥ ⑪ ⑦ ⑫ ⑧ ⑬ ⑨ ⑭ ⑩ ⑮	① L ② P	① BUJANG ② BERKAHWIN ③ BALU ④ BERCERAI ⑤ BERPISAH ⑥ T.M/T.T ⑦ T.B	 ① ⑥ ② ⑦ ③ ⑧ ④ ⑨ ⑤ ⑩ ⑥ ⑪ ⑦ ⑫ ⑧ ⑬ ⑨ ⑭ ⑩ ⑮	① BEKERJA ② BELAJAR DI TEMPAT LAIN ③ BERKAHWIN ④ DIJAGA OLEH ORANG LAIN ⑤ DIBERI KEPADA ORANG LAIN ⑥ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ⑦ T.M/T.T ⑧ T.B	① TIDAK ② YA → ③ T.T	① TIDAK ② YA

ANAK KANDUNG DI TEMPAT LAIN ① ② ③ ④ ●

309_a5. Apakah nama anak kandung puan yang tinggal di tempat lain?

 ① ⑥ ② ⑦ ③ ⑧ ④ ⑨ ⑤ ⑩ ⑥ ⑪ ⑦ ⑫ ⑧ ⑬ ⑨ ⑭ ⑩ ⑮	① L ② P	① BUJANG ② BERKAHWIN ③ BALU ④ BERCERAI ⑤ BERPISAH ⑥ T.M/T.T ⑦ T.B	 ① ⑥ ② ⑦ ③ ⑧ ④ ⑨ ⑤ ⑩ ⑥ ⑪ ⑦ ⑫ ⑧ ⑬ ⑨ ⑭ ⑩ ⑮	① BEKERJA ② BELAJAR DI TEMPAT LAIN ③ BERKAHWIN ④ DIJAGA OLEH ORANG LAIN ⑤ DIBERI KEPADA ORANG LAIN ⑥ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ⑦ T.M/T.T ⑧ T.B	① TIDAK ② YA → ③ T.T	① TIDAK ② 1 YA

Sekarang saya ingin bertanya beberapa soalan mengenai kehamilan yang puan alami.

JADUAL 3.3

KEHAMILAN KE BERAPA:

☒ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☒ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

310. Mula-mula saya ingin mengetahui bagaimanakah kehamilan puan yang pertama berakhir?

- ☐ KELAHIRAN HIDUP (PERGI KE S.311) ☐ KEGUGURAN / DIGUGURKAN (PERGI KE S.318)
☐ MATI DALAM KANDUNGAN (PERGI KE S.318) ☐ SEDANG HAMIL (PERGI KE SEKSYEN 3B)

KELAHIRAN HIDUP		JIKA MENINGGAL DUNIA																																		
311. Adakah anak masih hidup? ☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.T	312. Apakah jantina? ☐ LELAKI ☐ PEREMPUAN	316. Bilakah ... (NAMA) meninggal? (Tarikh) <table border="1"> <thead> <tr> <th>HARI</th> <th>BULAN</th> <th>TAHUN</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>0 9</td><td>0 9</td><td>0 9 0 9</td></tr> <tr><td>1 1</td><td>1 1</td><td>1 1 1 1</td></tr> <tr><td>2 2</td><td>2 2</td><td>2 2 2 2</td></tr> <tr><td>3 3</td><td>3 3</td><td>3 3 3 3</td></tr> <tr><td>4 4</td><td>4 4</td><td>4 4 4 4</td></tr> <tr><td>5 5</td><td>5 5</td><td>5 5 5 5</td></tr> <tr><td>6 6</td><td>6 6</td><td>6 6 6 6</td></tr> <tr><td>7 7</td><td>7 7</td><td>7 7 7 7</td></tr> <tr><td>8 8</td><td>8 8</td><td>8 8 8 8</td></tr> <tr><td>9 9</td><td>9 9</td><td>9 9 9 9</td></tr> </tbody> </table>	HARI	BULAN	TAHUN	0 9	0 9	0 9 0 9	1 1	1 1	1 1 1 1	2 2	2 2	2 2 2 2	3 3	3 3	3 3 3 3	4 4	4 4	4 4 4 4	5 5	5 5	5 5 5 5	6 6	6 6	6 6 6 6	7 7	7 7	7 7 7 7	8 8	8 8	8 8 8 8	9 9	9 9	9 9 9 9	317. JIKA TIDAK TAHU TARIKH, TANYA: Berapakah umur ... (NAMA) semasa meninggal? ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 00 = KURANG DARI SATU TAHUN
HARI	BULAN	TAHUN																																		
0 9	0 9	0 9 0 9																																		
1 1	1 1	1 1 1 1																																		
2 2	2 2	2 2 2 2																																		
3 3	3 3	3 3 3 3																																		
4 4	4 4	4 4 4 4																																		
5 5	5 5	5 5 5 5																																		
6 6	6 6	6 6 6 6																																		
7 7	7 7	7 7 7 7																																		
8 8	8 8	8 8 8 8																																		
9 9	9 9	9 9 9 9																																		
313. Nama: _____																																				
314. Dalam bulan dan tahun berapakah ... (NAMA) dilahirkan? <table border="1"> <thead> <tr> <th>HARI</th> <th>BULAN</th> <th>TAHUN</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>0 9</td><td>0 9</td><td>0 9 0 9</td></tr> <tr><td>1 1</td><td>1 1</td><td>1 1 1 1</td></tr> <tr><td>2 2</td><td>2 2</td><td>2 2 2 2</td></tr> <tr><td>3 3</td><td>3 3</td><td>3 3 3 3</td></tr> <tr><td>4 4</td><td>4 4</td><td>4 4 4 4</td></tr> <tr><td>5 5</td><td>5 5</td><td>5 5 5 5</td></tr> <tr><td>6 6</td><td>6 6</td><td>6 6 6 6</td></tr> <tr><td>7 7</td><td>7 7</td><td>7 7 7 7</td></tr> <tr><td>8 8</td><td>8 8</td><td>8 8 8 8</td></tr> <tr><td>9 9</td><td>9 9</td><td>9 9 9 9</td></tr> </tbody> </table>	HARI	BULAN	TAHUN	0 9	0 9	0 9 0 9	1 1	1 1	1 1 1 1	2 2	2 2	2 2 2 2	3 3	3 3	3 3 3 3	4 4	4 4	4 4 4 4	5 5	5 5	5 5 5 5	6 6	6 6	6 6 6 6	7 7	7 7	7 7 7 7	8 8	8 8	8 8 8 8	9 9	9 9	9 9 9 9	315. JIKA TIDAK TAHU TARIKH, TANYA: Berapakah umur ... (NAMA)? ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9		
HARI	BULAN	TAHUN																																		
0 9	0 9	0 9 0 9																																		
1 1	1 1	1 1 1 1																																		
2 2	2 2	2 2 2 2																																		
3 3	3 3	3 3 3 3																																		
4 4	4 4	4 4 4 4																																		
5 5	5 5	5 5 5 5																																		
6 6	6 6	6 6 6 6																																		
7 7	7 7	7 7 7 7																																		
8 8	8 8	8 8 8 8																																		
9 9	9 9	9 9 9 9																																		

KEHAMILAN YANG BERAKHIR DENGAN KEGUGURAN DAN ATAU MATI DALAM KANDUNGAN	
318. Berapa minggukah kehamilan itu? (MINGGU) ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 00 = KURANG DARI SATU MINGGU	320. > 28 MINGGU Adakah bayi ini menangis atau menunjukkan kesan-kesan hidup selepas ia dilahirkan? ☐ TIDAK ☐ YA (PERGI KE S.318) ☐ T.B
319. < 28 MINGGU Adakah puan sendiri, atau sesapa membuat ape-ape untuk mengakhiri kehamilan ini? ☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.B	
321. SUSUNAN KELAHIRAN HIDUP ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	322. SUSUNAN KEHAMILAN ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

●	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨
⑩	●	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨	⑩

① KELAHIRAN HIDUP (PERGI KE 3.311)	③ KEGUGURAN / DIGUGURKAN (PERGI KE 3.318)
② MATI DALAM KANDUNGAN (PERGI KE 3.318)	④ SEDANG HAMIL (PERGI KE SEKSYEN 3B)

KELAHIRAN HIDUP				JIKA MENINGGAL DUNIA																																
311. Adakah anak masih hidup? ☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.T	312. Apakah jandanya? ☐ LELAKI ☐ PEREMPUAN	316. Bilakah ... (NAMA) meninggal? (Tarikh) <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">HARI</th> <th style="text-align: center;">BULAN</th> <th style="text-align: center;">TAHUN</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td style="text-align: center;">0 0</td><td style="text-align: center;">0 0</td><td style="text-align: center;">0 0 0 0</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">1 1</td><td style="text-align: center;">1 1</td><td style="text-align: center;">1 1 1 1</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">2 2</td><td style="text-align: center;">2 2</td><td style="text-align: center;">2 2 2 2</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">3 3</td><td style="text-align: center;">3 3</td><td style="text-align: center;">3 3 3 3</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">4 4</td><td style="text-align: center;">4 4</td><td style="text-align: center;">4 4 4 4</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">5 5</td><td style="text-align: center;">5 5</td><td style="text-align: center;">5 5 5 5</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">6 6</td><td style="text-align: center;">6 6</td><td style="text-align: center;">6 6 6 6</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">7 7</td><td style="text-align: center;">7 7</td><td style="text-align: center;">7 7 7 7</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">8 8</td><td style="text-align: center;">8 8</td><td style="text-align: center;">8 8 8 8</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">9 9</td><td style="text-align: center;">9 9</td><td style="text-align: center;">9 9 9 9</td></tr> </tbody> </table>		HARI	BULAN	TAHUN	0 0	0 0	0 0 0 0	1 1	1 1	1 1 1 1	2 2	2 2	2 2 2 2	3 3	3 3	3 3 3 3	4 4	4 4	4 4 4 4	5 5	5 5	5 5 5 5	6 6	6 6	6 6 6 6	7 7	7 7	7 7 7 7	8 8	8 8	8 8 8 8	9 9	9 9	9 9 9 9
HARI	BULAN	TAHUN																																		
0 0	0 0	0 0 0 0																																		
1 1	1 1	1 1 1 1																																		
2 2	2 2	2 2 2 2																																		
3 3	3 3	3 3 3 3																																		
4 4	4 4	4 4 4 4																																		
5 5	5 5	5 5 5 5																																		
6 6	6 6	6 6 6 6																																		
7 7	7 7	7 7 7 7																																		
8 8	8 8	8 8 8 8																																		
9 9	9 9	9 9 9 9																																		
313. Nama: _____		317. JIKA TIDAK TAHU TARIKH, TANYA: Berapakah umur ... (NAMA) semasa meninggal? 0 0 1 1 2 2 3 3 4 4 5 5 6 6 7 7 8 8																																		
314. Dalam bulan dan tahun berapakah ... (NAMA) dilahirkan? <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">HARI</th> <th style="text-align: center;">BULAN</th> <th style="text-align: center;">TAHUN</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td style="text-align: center;">0 0</td><td style="text-align: center;">0 0</td><td style="text-align: center;">0 0 0 0</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">1 1</td><td style="text-align: center;">1 1</td><td style="text-align: center;">1 1 1 1</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">2 2</td><td style="text-align: center;">2 2</td><td style="text-align: center;">2 2 2 2</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">3 3</td><td style="text-align: center;">3 3</td><td style="text-align: center;">3 3 3 3</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">4 4</td><td style="text-align: center;">4 4</td><td style="text-align: center;">4 4 4 4</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">5 5</td><td style="text-align: center;">5 5</td><td style="text-align: center;">5 5 5 5</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">6 6</td><td style="text-align: center;">6 6</td><td style="text-align: center;">6 6 6 6</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">7 7</td><td style="text-align: center;">7 7</td><td style="text-align: center;">7 7 7 7</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">8 8</td><td style="text-align: center;">8 8</td><td style="text-align: center;">8 8 8 8</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">9 9</td><td style="text-align: center;">9 9</td><td style="text-align: center;">9 9 9 9</td></tr> </tbody> </table>	HARI	BULAN	TAHUN	0 0	0 0	0 0 0 0	1 1	1 1	1 1 1 1	2 2	2 2	2 2 2 2	3 3	3 3	3 3 3 3	4 4	4 4	4 4 4 4	5 5	5 5	5 5 5 5	6 6	6 6	6 6 6 6	7 7	7 7	7 7 7 7	8 8	8 8	8 8 8 8	9 9	9 9	9 9 9 9	315. JIKA TIDAK TAHU TARIKH, TANYA: Berapakah umur ... (NAMA)? 0 0 1 1 2 2 3 3 4 4 5 5 6 6 7 7 8 8	00 = KURANG DARI SATU TAHUN	
HARI	BULAN	TAHUN																																		
0 0	0 0	0 0 0 0																																		
1 1	1 1	1 1 1 1																																		
2 2	2 2	2 2 2 2																																		
3 3	3 3	3 3 3 3																																		
4 4	4 4	4 4 4 4																																		
5 5	5 5	5 5 5 5																																		
6 6	6 6	6 6 6 6																																		
7 7	7 7	7 7 7 7																																		
8 8	8 8	8 8 8 8																																		
9 9	9 9	9 9 9 9																																		

KEHAMILAN YANG BERAHIR DENGAN KEGUGURAN DAN ATAU MATI DALAM KANDUNGAN	
318. Berapa minggukah kehamilan itu? (MINGGU) ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 00 = KURANG DARI SATU MINGGU 319. < 28 MINGGU Adakah puan sendiri, atau sesiapa membuat ape-ape untuk mengakhiri kehamilan ini? ☐ 0 TIDAK ☐ 1 YA ☐ 2 T.B	320. > 28 MINGGU Adakah bayi ini menangis atau menunjukkan kesan-kesan hidup selepas ia dilahirkan? ☐ 0 TIDAK ☐ 1 YA (PERGI KE S.310) ☐ 2 T.B
321. SUSUNAN KELAHIRAN HIDUP ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	322. SUSUNAN KEHAMILAN ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

KEHAMILAN KE BERAPA:

☒ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☒ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

310. Mula-mula saya ingin mengetahui bagaimanakah kehamilan puan yang pertama berakhir?

- ☐ KELAHIRAN HIDUP (PERGI KE S.311) ☐ KEGUGURAN / DIGUGURKAN (PERGI KE S.318)
☐ MATI DALAM KANDUNGAN (PERGI KE S.318) ☐ SEDANG HAMIL (PERGI KE SEKSYEN 3B)

KELAHIRAN HIDUP		JIKA MENINGGAL DUNIA																																		
311. Adakah anak maelh hidup? ☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.T	312. Apakah jandnanya? ☐ LELAKI ☐ PEREMPUAN	316. Bilakah ... (NAMA) meninggal? (Tarikh) <table border="1"> <thead> <tr> <th>HARI</th> <th>BULAN</th> <th>TAHUN</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>0 0</td><td>0 0</td><td>0 0 0 0</td></tr> <tr><td>1 1</td><td>1 1</td><td>1 1 1 1</td></tr> <tr><td>2 2</td><td>2 2</td><td>2 2 2 2</td></tr> <tr><td>3 3</td><td>3 3</td><td>3 3 3 3</td></tr> <tr><td>4 4</td><td>4 4</td><td>4 4 4 4</td></tr> <tr><td>5 5</td><td>5 5</td><td>5 5 5 5</td></tr> <tr><td>6 6</td><td>6 6</td><td>6 6 6 6</td></tr> <tr><td>7 7</td><td>7 7</td><td>7 7 7 7</td></tr> <tr><td>8 8</td><td>8 8</td><td>8 8 8 8</td></tr> <tr><td>9 9</td><td>9 9</td><td>9 9 9 9</td></tr> </tbody> </table>	HARI	BULAN	TAHUN	0 0	0 0	0 0 0 0	1 1	1 1	1 1 1 1	2 2	2 2	2 2 2 2	3 3	3 3	3 3 3 3	4 4	4 4	4 4 4 4	5 5	5 5	5 5 5 5	6 6	6 6	6 6 6 6	7 7	7 7	7 7 7 7	8 8	8 8	8 8 8 8	9 9	9 9	9 9 9 9	317. JIKA TIDAK TAHU TARIKH, TANYA: Berapakah umur ... (NAMA) semasa meninggal? ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 00 = KURANG DARI SATU TAHUN
HARI	BULAN	TAHUN																																		
0 0	0 0	0 0 0 0																																		
1 1	1 1	1 1 1 1																																		
2 2	2 2	2 2 2 2																																		
3 3	3 3	3 3 3 3																																		
4 4	4 4	4 4 4 4																																		
5 5	5 5	5 5 5 5																																		
6 6	6 6	6 6 6 6																																		
7 7	7 7	7 7 7 7																																		
8 8	8 8	8 8 8 8																																		
9 9	9 9	9 9 9 9																																		
313. Nama: _____																																				
314. Dalam bulan dan tahun berapakah ... (NAMA) dilahirkan? <table border="1"> <thead> <tr> <th>HARI</th> <th>BULAN</th> <th>TAHUN</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>0 0</td><td>0 0</td><td>0 0 0 0</td></tr> <tr><td>1 1</td><td>1 1</td><td>1 1 1 1</td></tr> <tr><td>2 2</td><td>2 2</td><td>2 2 2 2</td></tr> <tr><td>3 3</td><td>3 3</td><td>3 3 3 3</td></tr> <tr><td>4 4</td><td>4 4</td><td>4 4 4 4</td></tr> <tr><td>5 5</td><td>5 5</td><td>5 5 5 5</td></tr> <tr><td>6 6</td><td>6 6</td><td>6 6 6 6</td></tr> <tr><td>7 7</td><td>7 7</td><td>7 7 7 7</td></tr> <tr><td>8 8</td><td>8 8</td><td>8 8 8 8</td></tr> <tr><td>9 9</td><td>9 9</td><td>9 9 9 9</td></tr> </tbody> </table>	HARI	BULAN	TAHUN	0 0	0 0	0 0 0 0	1 1	1 1	1 1 1 1	2 2	2 2	2 2 2 2	3 3	3 3	3 3 3 3	4 4	4 4	4 4 4 4	5 5	5 5	5 5 5 5	6 6	6 6	6 6 6 6	7 7	7 7	7 7 7 7	8 8	8 8	8 8 8 8	9 9	9 9	9 9 9 9	315. JIKA TIDAK TAHU TARIKH, TANYA: Berapakah umur ... (NAMA)? ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8		
HARI	BULAN	TAHUN																																		
0 0	0 0	0 0 0 0																																		
1 1	1 1	1 1 1 1																																		
2 2	2 2	2 2 2 2																																		
3 3	3 3	3 3 3 3																																		
4 4	4 4	4 4 4 4																																		
5 5	5 5	5 5 5 5																																		
6 6	6 6	6 6 6 6																																		
7 7	7 7	7 7 7 7																																		
8 8	8 8	8 8 8 8																																		
9 9	9 9	9 9 9 9																																		

KEHAMILAN YANG BERAHAKIR DENGAN KEGUGURAN DAN ATAU MATI DALAM KANDUNGAN

318. Berapa minggukah kehamilan itu? (MINGGU)

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

00 = KURANG DARI SATU MINGGU

319. < 28 MINGGU

Adakah puan sendiri, atau sesape membuat ape-ape untuk mengakhiri kehamilan ini?

- ☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.B

320. > 28 MINGGU

Adakah bayi ini menangis atau menunjukkan kesan-kesan hidup selepas ia dilahirkan?

- ☐ TIDAK
☐ YA (PERGI KE S.310)
☐ T.B

321. SUSUNAN KELAHIRAN HIDUP

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

322. SUSUNAN KEHAMILAN

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

●	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨
⑩	●	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨	⑩

① KELAHIRAN HIDUP (PERGI KE 3.311)	③ KEGUGURAN / DIGUGURKAN (PERGI KE 3.318)
② MATI DALAM KANDUNGAN (PERGI KE 3.318)	④ SEDANG HAMIL (PERGI KE SEKSYEN 3B)

[illegible]

KEHAMILAN YANG BERAHIR DENGAN KEGUGURAN DAN ATAU MATI DALAM KANDUNGAN	
318. Berapa minggukah kehamilan itu? (MINGGU) ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 00 = KURANG DARI SATU MINGGU 319. < 28 MINGGU Adakah puan sendiri, atau sesiapa membuat ape-ape untuk mengakhiri kehamilan ini? ☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.B	320. > 28 MINGGU Adakah bayi ini menangis atau menunjukkan kesan-kesan hidup selepas ia dilahirkan? ☐ TIDAK ☐ YA (PERGI KE S.310) ☐ T.B
321. SUSUNAN KELAHIRAN HIDUP ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	322. SUSUNAN KEHAMILAN ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

KEHAMILAN KE BERAPA:

☒ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☒ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

310. Mula-mula saya ingin mengetahui bagaimanakah kehamilan puan yang pertama berakhir?

- ☐ KELAHIRAN HIDUP (PERGI KE S.311) ☐ KEGUGURAN / DIGUGURKAN (PERGI KE S.318)
☐ MATI DALAM KANDUNGAN (PERGI KE S.318) ☐ SEDANG HAMIL (PERGI KE SEKSYEN 3B)

KELAHIRAN HIDUP		JIKA MENINGGAL DUNIA																																		
311. Adakah anak maelh hidup? ☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.T	312. Apakah jandnanya? ☐ LELAKI ☐ PEREMPUAN	316. Bilakah ... (NAMA) meninggal? (Tarikh) <table border="1"> <thead> <tr> <th>HARI</th> <th>BULAN</th> <th>TAHUN</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>0 0</td><td>0 0</td><td>0 0 0 0</td></tr> <tr><td>1 1</td><td>1 1</td><td>1 1 1 1</td></tr> <tr><td>2 2</td><td>2 2</td><td>2 2 2 2</td></tr> <tr><td>3 3</td><td>3 3</td><td>3 3 3 3</td></tr> <tr><td>4 4</td><td>4 4</td><td>4 4 4 4</td></tr> <tr><td>5 5</td><td>5 5</td><td>5 5 5 5</td></tr> <tr><td>6 6</td><td>6 6</td><td>6 6 6 6</td></tr> <tr><td>7 7</td><td>7 7</td><td>7 7 7 7</td></tr> <tr><td>8 8</td><td>8 8</td><td>8 8 8 8</td></tr> <tr><td>9 9</td><td>9 9</td><td>9 9 9 9</td></tr> </tbody> </table>	HARI	BULAN	TAHUN	0 0	0 0	0 0 0 0	1 1	1 1	1 1 1 1	2 2	2 2	2 2 2 2	3 3	3 3	3 3 3 3	4 4	4 4	4 4 4 4	5 5	5 5	5 5 5 5	6 6	6 6	6 6 6 6	7 7	7 7	7 7 7 7	8 8	8 8	8 8 8 8	9 9	9 9	9 9 9 9	317. JIKA TIDAK TAHU TARIKH, TANYA: Berapakah umur ... (NAMA) semasa meninggal? ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 00 = KURANG DARI SATU TAHUN
HARI	BULAN	TAHUN																																		
0 0	0 0	0 0 0 0																																		
1 1	1 1	1 1 1 1																																		
2 2	2 2	2 2 2 2																																		
3 3	3 3	3 3 3 3																																		
4 4	4 4	4 4 4 4																																		
5 5	5 5	5 5 5 5																																		
6 6	6 6	6 6 6 6																																		
7 7	7 7	7 7 7 7																																		
8 8	8 8	8 8 8 8																																		
9 9	9 9	9 9 9 9																																		
313. Nama: _____																																				
314. Dalam bulan dan tahun berapakah ... (NAMA) dilahirkan? <table border="1"> <thead> <tr> <th>HARI</th> <th>BULAN</th> <th>TAHUN</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>0 0</td><td>0 0</td><td>0 0 0 0</td></tr> <tr><td>1 1</td><td>1 1</td><td>1 1 1 1</td></tr> <tr><td>2 2</td><td>2 2</td><td>2 2 2 2</td></tr> <tr><td>3 3</td><td>3 3</td><td>3 3 3 3</td></tr> <tr><td>4 4</td><td>4 4</td><td>4 4 4 4</td></tr> <tr><td>5 5</td><td>5 5</td><td>5 5 5 5</td></tr> <tr><td>6 6</td><td>6 6</td><td>6 6 6 6</td></tr> <tr><td>7 7</td><td>7 7</td><td>7 7 7 7</td></tr> <tr><td>8 8</td><td>8 8</td><td>8 8 8 8</td></tr> <tr><td>9 9</td><td>9 9</td><td>9 9 9 9</td></tr> </tbody> </table>	HARI	BULAN	TAHUN	0 0	0 0	0 0 0 0	1 1	1 1	1 1 1 1	2 2	2 2	2 2 2 2	3 3	3 3	3 3 3 3	4 4	4 4	4 4 4 4	5 5	5 5	5 5 5 5	6 6	6 6	6 6 6 6	7 7	7 7	7 7 7 7	8 8	8 8	8 8 8 8	9 9	9 9	9 9 9 9	315. JIKA TIDAK TAHU TARIKH, TANYA: Berapakah umur ... (NAMA)? ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9		
HARI	BULAN	TAHUN																																		
0 0	0 0	0 0 0 0																																		
1 1	1 1	1 1 1 1																																		
2 2	2 2	2 2 2 2																																		
3 3	3 3	3 3 3 3																																		
4 4	4 4	4 4 4 4																																		
5 5	5 5	5 5 5 5																																		
6 6	6 6	6 6 6 6																																		
7 7	7 7	7 7 7 7																																		
8 8	8 8	8 8 8 8																																		
9 9	9 9	9 9 9 9																																		

KEHAMILAN YANG BERAHAKIR DENGAN KEGUGURAN DAN ATAU MATI DALAM KANDUNGAN

318. Berapa minggukah kehamilan itu? (MINGGU)

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

00 = KURANG DARI SATU MINGGU

319. < 28 MINGGU

Adakah puan sendiri, atau sesape membuat ape-ape untuk mengakhiri kehamilan ini?

- ☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.B

320. > 28 MINGGU

Adakah bayi ini menangis atau menunjukkan kesan-kesan hidup selepas ia dilahirkan?

- ☐ TIDAK
☐ YA (PERGI KE S.310)
☐ T.B

321. SUSUNAN KELAHIRAN HIDUP

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

322. SUSUNAN KEHAMILAN

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

●	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨
⑩	●	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨	⑩

① KELAHIRAN HIDUP (PERGI KE 3.311)	③ KEGUGURAN / DIGUGURKAN (PERGI KE 3.318)
② MATI DALAM KANDUNGAN (PERGI KE 3.318)	④ SEDANG HAMIL (PERGI KE SEKSYEN 3B)

[illegible]

KEHAMILAN YANG BERAHIR DENGAN KEGUGURAN DAN ATAU MATI DALAM KANDUNGAN	
318. Berapa minggukah kehamilan itu? (MINGGU) ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 00 = KURANG DARI SATU MINGGU 319. < 28 MINGGU Adakah puan sendiri, atau sesiapa membuat ape-ape untuk mengakhiri kehamilan ini? ☐ 0 TIDAK ☐ 1 YA ☐ 2 T.B	320. > 28 MINGGU Adakah bayi ini menangis atau menunjukkan kesan-kesan hidup selepas ia dilahirkan? ☐ 0 TIDAK ☐ 1 YA (PERGI KE S.310) ☐ 2 T.B
321. SUSUNAN KELAHIRAN HIDUP ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	322. SUSUNAN KEHAMILAN ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

3B : PENYUSUAN BAYI (ANAK SENDIRI YANG MASIH HIDUP)

323. RUJUK JADUAL B1.1 RUANG 3 DAN 6 DALAM SOALSELIDIK PENAPISAN

- ① TIADA ANAK BERUMUR KURANG DARIPADA 6 TAHUN (PERGI KE SEKSYEN 3C)
 ② MEMPUNYAI ANAK BERUMUR KURANG DARIPADA 6 TAHUN (YANG BONGSU SAHAJA)

Sekarang saya ingin bertanya tentang penyusuan anak.

JADUAL 3.4

323a. NAMA: _____

324. UMUR (BULAN)

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

325. Adakah puan memberi susu ibu kepada (NAMA)?

① TIDAK (PERGI KE S.328)
 ① YA

326. Sehingga umur berapa puan memberi susu ibu kepadanya?

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 BULAN

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

00 = KURANG DARIPADA SATU BULAN
 01 = SATU BULAN
 02 = DUA BULAN
 03 = TIGA BULAN

97 = MASIH MENYUSU
 98 = T.M

	TIDAK	YA	T.M	T.B.
327. Selain susu ibu, adakah puan memberikan susu botol kepadanya?	0	1	9	9
327a. Selain susu ibu, adakah puan memberikan makanan tambahan kepadanya? (PERGI KE SEKSYEN 3C)	0	1	9	9

328. Apakah sebab utama puan tidak menyusukannya?

① R TIDAK SIHAT
 ② R BEKERJA
 ③ R TIDAK SELESA
 ④ INGIN MENGAMAL KAEDAH PERANCANG KELUARGA
 ⑤ ANAK TIDAK SIHAT
 ⑥ ANAK & R TIDAK TINGGAL BERSAMA
 ⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
 ⑧ T.M
 ⑨ T.B

3C: AMALAN PERANCANG KELUARGA

329. RUJUK JADUAL B1.1 RUANG 14 DALAM SOALBELIDIK PENAPISAN

- ☐ MASIH BERKAHWIN (PERGI KE S.329a)
- ☐ BALU/BERCERAH/BERPISAH (PERGI KE SEKSYEN 3D)

Sekarang saya ingin bertanya pula tentang penggunaan kaedah perancang keluarga.

329a. Pernahkah puan menggunakan apa-apa kaedah perancang keluarga termasuk kaedah tradisional?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S.335)
- ☐ YA

330. Adakah puan menggunakan apa-apa kaedah perancang keluarga termasuk kaedah tradisional sekarang?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S.333)
- ☐ YA (PERGI KE S.331)

AMALAN PERANCANG KELUARGA SEKARANG			
JIKA YA		JIKA TIDAK	
331. Apakah kaedah yang digunakan?		333. Apakah kaedah terakhir puan gunakan?	
☐ PIL	☐ TUBALIGASI	☐ PIL	☐ TUBALIGASI
☐ ADR	☐ VASEKTOMI	☐ ADR	☐ VASEKTOMI
☐ SUNTIKAN	☐ CARA WAKTU SELAMAT	☐ SUNTIKAN	☐ CARA WAKTU SELAMAT
☐ KONDOM	☐ AZAL	☐ KONDOM	☐ AZAL
☐ IMPLAN	☐ ELAK PERSETUBUHAN	☐ IMPLAN	☐ MENJALUHKAN PERSETUBUHAN
☐ PIL BERBUIH	☐ MENYUSU BADAN	☐ PIL BERBUIH	☐ MENYUSU BADAN
☐ KRIM	☐ TRADISIONAL	☐ KRIM	☐ TRADISIONAL
☐ JELI	☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	☐ JELI	☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
332. Dimanakah puan memperoleh kaedah ini?		334. Mengapa puan berhenti menggunakan kaedah itu?	
☐ LPPKN		☐ KEGAGALAN KAEDAH	
☐ KLINIK FPA		☐ INGIN HAMIL	
☐ KLINIK KEM. KESIHATAN		☐ KESAN SAMPINGAN	
☐ HOSPITAL/KLINIK SWASTA		☐ NASIHAT AHLI PERUBATAN	
☐ SINSEH		☐ TIDAK SELESA	
☐ FARMASI		☐ SUAMI TIDAK BENARKAN	
☐ SAUDARA/KAWAN		☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____		☐ T.M	
☐ T.B		☐ T.B	
(PERGI KE SEKSYEN 3D)		(PERGI KE SEKSYEN 3D)	

335. Mengapa puan tidak menggunakan apa-apa kaedah?

- ☐ INGIN HAMIL
- ☐ SUAMI TIDAK BENARKAN
- ☐ MASALAH PERUBATAN
- ☐ TAKUT PADA KESAN SAMPINGAN
- ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ T.M
- ☐ T.B

3D : PENGETAHUAN DAN AMALAN KESIHATAN WANITA

Saya ingin mengetahui tentang pengetahuan dan amalan kesihatan yang dilakukan oleh puan.

336. Pada kebiasaannya, berapa kali dalam seminggu puan bersenam?

- ① TIDAK PERNAH
- ① KURANG DARIPADA 3 KALI SEMINGGU
- ② 3 KALI SEMINGGU
- ② LEBIH DARIPADA 3 KALI SEMINGGU

337. Pada masa ini, adakah puan merokok?

- ① TIDAK
- ① YA (PERGI KE S. 338)

337a. Adakah puan pernah merokok?

- ① TIDAK
- ① YA
- ② T.B

338. Pada kebiasaannya, adakah puan mengambil Vitamin / Makanan tambahan?

- ① TIDAK
- ① KADANG-KADANG
- ② SELALU

339. Adakah puan mengambil sebarang produk untuk menguruskan badan?

- ① TIDAK
- ① YA

340. Adakah puan menghadapi sebarang masalah kesihatan atau tanda-tanda seperti?

	TIDAK	YA	T.M
a. tekanan darah tinggi	①	①	②
b. kencing manis	①	①	②
c. penyakit jantung koronari	①	①	②
d. lelah	①	①	②
e. haid tidak teratur	①	①	②

341. Sekarang saya ingin bertanya tentang pengetahuan puan berkaitan penyakit kanser. Pada pendapat puan, ...??

		TIDAK	YA	T.M
a.	adakah kanser payudara boleh dicegah jika dikesan dan dirawat awal	Ⓐ	Ⓛ	Ⓔ
b.	jika seorang wanita menghidap penyakit kanser payudara, adakah terdapat sebarang kemungkinan bahawa adik-beradik perempuannya akan turut menghidap kanser payudara	Ⓐ	Ⓛ	Ⓔ
c.	adakah kanser payudara boleh dikesan dengan mudah melalui pemeriksaan sendiri payudara	Ⓐ	Ⓛ	Ⓔ
d.	adakah kanser serviks merupakan penyakit pembunuh kedua utama di kalangan wanita selepas kanser payudara	Ⓐ	Ⓛ	Ⓔ
e.	adakah ujian Pap Smear mampu mengesan peringkat awal kanser serviks	Ⓐ	Ⓛ	Ⓔ

342. Pernahkah puan melakukan pemeriksaan sendiri payudara?

- Ⓐ TIDAK PERNAH (PERGI KE S.344)
- Ⓛ PERNAH
- Ⓔ T.M

343. Dalam tempoh 3 bulan yang lepas, adakah puan melakukan pemeriksaan sendiri payudara?

- Ⓐ TIDAK
- Ⓛ YA
- Ⓔ T.M

344. Pernahkah puan menjalani pemeriksaan payudara di klinik / hospital?

- Ⓐ TIDAK PERNAH (PERGI KE S.346)
- Ⓛ PERNAH
- Ⓔ T.M

345. Dalam tempoh 3 bulan yang lepas, adakah puan menjalani pemeriksaan payudara di klinik/hospital?

- Ⓐ TIDAK
- Ⓛ YA
- Ⓔ T.M

346. Dalam tempoh tiga tahun yang lepas, adakah puan mendapatkan Ujian Pap Smear?

- Ⓐ TIDAK PERNAH
- Ⓛ PERNAH
- Ⓔ T.M

SEKSYEN 4: PERIHAL KETIDAKSUBURAN DAN HAID

4A. PERIHAL KETIDAKSUBURAN

Sekarang saya ingin bertanyakan tentang pengetahuan puan mengenai ketidaksuburan.

401. STATUS PERKAHWINAN (RUJUK JADUAL B1.1 RUANG 14 DALAM SOALSELIDIK PENAPISAN)

- ① MASIH BERKAHWIN ② BALU / BERCERAI / BERPISAH (PERGI KE SEKSYEN 4B)

401a. TEMPOH DI ANTARA PERKAHWINAN PERTAMA DAN KEHAMILAN PERTAMA (RUJUK 8.204 & 8.314)

- ① LEBIH DARIPADA 1 TAHUN ② 1 TAHUN DAN KURANG (PERGI KE SEKSYEN 4B)

401b. Pernahkah puan mengalami masalah untuk hamil?

- ① TIDAK
② YA
③ T.T
④ T.B

402. Pernahkah suami puan mengalami masalah untuk mendapatkan zuriat?

- ① TIDAK
② YA
③ T.T
④ T.B

JIKA KEDUA-DUA SOALAN 401b DAN 402 ADALAH KOD '0', PERGI KE SEKSYEN 4B
JIKA SALAH SATU SOALAN 401b ATAU 402 ADALAH KOD '1', PERGI KE SOALAN 403

403. Berapa lamakah (BULAN) telah mengalami masalah untuk mendapatkan zuriat?

403a. puan ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩
 ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩

97 = 97 BULAN DAN LEBIH
98 = T.M.T.T
99 = T.B

403b. suami puan ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩
 ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩

404. Pernahkah mendapatkan rawatan mengatasi masalah untuk hamil / mendapatkan zuriat?

	TIDAK	YA
404a. puan	①	②
404b. suami/puan	①	②

JIKA KEDUA-DUA SOALAN 404a DAN 404b ADALAH KOD '0', PERGI KE SOALAN 405
JIKA SALAH SATU SOALAN 404a ATAU 404b ADALAH KOD '1', PERGI KE SOALAN 406

405. Apakah sebab utama tidak mendapatkan rawatan?

puan	suami
① TIADA MASALAH	① TIADA MASALAH
② MALU	② MALU
③ TIADA MASA	③ TIADA MASA
④ MASALAH KEMANGAN	④ MASALAH KEMANGAN
⑤ SUAMI TIDAK SETUJU	⑤ TIDAK TAHU DI MANA
⑥ TIDAK TAHU DI MANA	⑥ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	⑦ T.M
⑧ T.M	⑧ T.B
⑨ T.B	

(PERGI KE SEKSYEN 4B)

JADUAL 4.1

RAWATAN KE-BERAPA?

RAWATAN KE-BERAPA?		● 2 1 0			
406. Dimanakah puan/ suami puan mendapat rawatan ... (pertama), kedua....? (RUJUK KOD S.406)	407. Adakah puan/suami puan berpuashati dengan perkhidmatan di ... 0 = TIDAK 1 = YA 9 = T.B	408. Berapa lamaakah puan / suami puan mendapatkan rawatan? (BULAN) 98 = T.M 99 = T.B	409. Berapakah jumlah kos rawatan? (RM) 9997 = RM10,000 + 9998 = T.M 9999 = T.B	410. Adakah puan/ suami puan dirujuk ke tempat lain untuk rawatan? 0 = TIDAK 1 = YA 9 = T.B	411. Jlna YA, dimanakah puan dirujuk? (RUJUK KOD S.406)
1 2 3 4 5 6 7 8	0 1 9	0 0 1 0 2 0 3 0 4 0 5 0 6 0 7 0 8 0 9 0	0 0 0 0 1 0 1 1 2 0 2 2 3 0 3 3 4 0 4 4 5 0 5 5 6 0 6 6 7 0 7 7 8 0 8 8 9 0 9 9	0 1 9	1 2 3 4 5 6 7 8

RAWATAN KE-BERAPA?

RAWATAN KE-BERAPA?		1 ● 2 0 0			
1 2 3 4 5 6 7 8	0 1 9	0 0 1 0 2 0 3 0 4 0 5 0 6 0 7 0 8 0 9 0	0 0 0 0 1 0 1 1 2 0 2 2 3 0 3 3 4 0 4 4 5 0 5 5 6 0 6 6 7 0 7 7 8 0 8 8 9 0 9 9	0 1 9	1 2 3 4 5 6 7 8

RAWATAN KE-BERAPA?

RAWATAN KE-BERAPA?		1 ● 2 0 0			
1 2 3 4 5 6 7 8	0 1 9	0 0 1 0 2 0 3 0 4 0 5 0 6 0 7 0 8 0 9 0	0 0 0 0 1 0 1 1 2 0 2 2 3 0 3 3 4 0 4 4 5 0 5 5 6 0 6 6 7 0 7 7 8 0 8 8 9 0 9 9	0 1 9	1 2 3 4 5 6 7 8

RAWATAN KE-BERAPA?		1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	32	33	34	35
36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49
50	51	52	53	54	55	56
57	58	59	60	61	62	63
64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77
78	79	80	81	82	83	84
85	86	87	88	89	90	91
92	93	94	95	96	97	98
99	100	101	102	103	104	105

RAWATAN KE-BERAPA?		1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	32	33	34	35
36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49
50	51	52	53	54	55	56
57	58	59	60	61	62	63
64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77
78	79	80	81	82	83	84
85	86	87	88	89	90	91
92	93	94	95	96	97	98
99	100	101	102	103	104	105

KOD S.406

1 = KLINIK/HOSPITAL KERAJAAN

2 = KLINIK/HOSPITAL SWASTA

3 = HOSPITAL UNIVERSITI

4 = LPPKN

5 = TRADISIONAL

6 = LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

8 = T.M

9 = T.B

412. Apakah masalah utama ketidaksuburan _____ yang dikenal pasti? (2 JAWAPAN SAHAJA)

puan	suami
☐ TIADA MASALAH	☐ TIADA MASALAH
☐ TIUB FALLOPIO TERSUMBAT	☐ MASALAH SPERMA
☐ MASALAH HORMON	☐ MATI PUCUK
☐ MASALAH OVARI	☐ MASALAH HORMON
☐ MASALAH RAHIM	☐ JANGKITAN
☐ JANGKITAN	☐ BELUM DAPAT DIKESAN
☐ BELUM DAPAT DIKESAN	☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	☐ T.M/T.T
☐ T.M/T.T	☐ T.B
☐ T.B	

4B : PERIHAL HAID

Sekarang saya ingin bertanyakan mengenai perihai haid puan.

413. Pada umur berapakah puan mengalami haid yang pertama?

- ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

99 = T.B

413a. RUJUK JADUAL B1.1 RUANG 5 DAN 6 DALAM SOALSELIDIK PENAPISAN

- ☐ UMUR RESPONDEN KURANG DARIPADA 45 TAHUN (PERGI KE SEKSYEN 3)
☐ UMUR RESPONDEN 45 TAHUN DAN LEBIH

414. Adakah puan sudah putus haid?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S. 418)
☐ YA
☐ T.M (PERGI KE S. 418)
☐ T.B

415. Pada umur berapakah puan putus haid?

- ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

98 = T.M

99 = T.B

416. Bilakah tarikh haid puan yang terakhir?

BULAN	TAHUN
☐ 0	☐ 0
☐ 1	☐ 1
☐ 2	☐ 2
☐ 3	☐ 3
☐ 4	☐ 4
☐ 5	☐ 5
☐ 6	☐ 6
☐ 7	☐ 7
☐ 8	☐ 8
☐ 9	☐ 9

417. Adakah puan telah bersedia untuk menghadapi putus haid?

- ☐ TIDAK
☐ YA
☐ T.M
☐ T.B

BAGI SEMUA JAWAPAN, PERGI KE S.426

418. Dalam setahun yang lepas adakah kedatangan haid puan teratur dan tetap?

- ☐ TIDAK
- ☐ YA
- ☐ T.M
- ☐ T.B

419. Dalam setahun yang lepas, pernahkah puan mengalami tanda-tanda yang boleh dikaitkan dengan keadaan putus haid?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S.426)
- ☐ YA
- ☐ T.M (PERGI KE S.426)
- ☐ T.B

420. Apakah tanda-tanda itu? (MAKSIMUM 3 JAWAPAN)

☐ SERANGAN KEPANASAN	☐ SAKIT BELAKANG
☐ MUDAH TERSINGGUNG	☐ SAKIT SENDI
☐ KEKERINGAN FARAJ	☐ BERPELUH WAKTU MALAM
☐ KEKERINGAN KULIT	☐ KEDATANGAN HAID TAK TENTU MASA
☐ SAKIT KEPALA	☐ RESAH TIDAK BOLEH TIDUR
☐ MUDAH NAIK MARAH	☐ KELESUAN YANG LUAR BIASA
☐ MURUNG	☐ KESAKITAN WAKTU BERSETUBUH
☐ KURANG DORONGAN/PERASAAN TERHADAP SEKS	☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

421. Adakah puan pernah mendapatkan rawatan untuk mengatasi tanda-tanda tersebut?

- ☐ TIDAK
- ☐ YA (PERGI KE S.422)
- ☐ T.T
- ☐ T.B

421a. Mengapa tidak dapat rawatan?

- ☐ TIADA MASALAH
- ☐ MALU
- ☐ TIADA MASA
- ☐ MASALAH KEWANGAN
- ☐ SUAMI TIDAK SETUJU
- ☐ TIDAK TAHU DI MANA
- ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ T.B

(PERGI KE S.426)

JADUAL 4.2

JENIS RAWATAN (BACAAN DI SETIAP RUANG)	422. Adakah puan mendapatkan rawatan untuk tanda- tanda tersebut?	423. Adakah puan masih dalam remitan tersebut?	424. Sudah berapa lama puan mendapatkan rawatan tersebut? (BULAN)	425. Dimanakah puan mendapatkan rawatan tersebut?
a. Terapi gantikan hormon (HRT)	☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.M ☐ T.B	☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.M ☐ T.B	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 SB = T.M SB = T.B	☐ 1 KLINIKHOSP. KERAJAAN ☐ 2 KLINIKHOSP. SWASTA ☐ 3 HOSPITAL UNIVERSITI ☐ 4 LPPKN ☐ 5 TRADISIONAL ☐ 6 LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ☐ 7 T.M ☐ 8 T.B
b. Mengambil vitamin/ peralihan pembelahan	☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.M ☐ T.B	☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.M ☐ T.B	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 SB = T.M SB = T.B	☐ 1 KLINIKHOSP. KERAJAAN ☐ 2 KLINIKHOSP. SWASTA ☐ 3 HOSPITAL UNIVERSITI ☐ 4 LPPKN ☐ 5 TRADISIONAL ☐ 6 LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ☐ 7 T.M ☐ 8 T.B
c. Tradisional	☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.M ☐ T.B	☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.M ☐ T.B	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 SB = T.M SB = T.B	☐ 1 KLINIKHOSP. KERAJAAN ☐ 2 KLINIKHOSP. SWASTA ☐ 3 HOSPITAL UNIVERSITI ☐ 4 LPPKN ☐ 5 TRADISIONAL ☐ 6 LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ☐ 7 T.M ☐ 8 T.B
d. Lain-lain (nyatakan)	☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.M ☐ T.B	☐ TIDAK ☐ YA ☐ T.M ☐ T.B	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 SB = T.M SB = T.B	☐ 1 KLINIKHOSP. KERAJAAN ☐ 2 KLINIKHOSP. SWASTA ☐ 3 HOSPITAL UNIVERSITI ☐ 4 LPPKN ☐ 5 TRADISIONAL ☐ 6 LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ☐ 7 T.M ☐ 8 T.B

426. Adakah suami/puan tahu mengenai pilas haiat?

☐ TIDAK	☐ T.M
☐ YA	☐ T.B

SEKSYEN 5 : PERHAL PEKERJAAN, PENDAPATAN DAN PENJAGAAN ANAK

Sekarang saya ingin mengetahui tentang perihal pekerjaan puan dan penjagaan anak sewaktu puan bekerja.

JADUAL 5.1

501A. Adakah puan pernah bekerja sebelum berkahwin?	② TIDAK	① YA
502A. Apakah sebab utama puan tidak bekerja?	☐ TIDAK PERLU KERANA PENDAPATAN MENCUKUPI ☐ TIDAK ADA KEMAHIRAN ☐ TIADA KERJA SESUAI/ MENARIK ☐ MASIH BELAJAR ☐ IBUBAPA MEMBANTAH ☐ MASALAH PENJAGAAN ANAK ☐ SUAMI BANTAH ☐ MASALAH KESIHATAN ☐ TIDAK BERMINAT UNTUK BEKERJA ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ☐ T.M/T.T ☐ T.B	503A. Apakah sebab utama puan bekerja? ☐ MENYARA HIDUP ☐ MENDAPATKAN PENDAPATAN SENDIRI ☐ UNTUK MENCLONG DI LADANG/ PERNIAGAAN KELUARGA ☐ UNTUK MENGGUNAKAN MASA LAPANG ☐ MENERUSKAN KERJAYA ☐ MENAMPUNG KEPERLUAN KELUARGA ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ☐ T.M/T.T ☐ T.B
(PERGI KE S.501B)		

504A. Apakah jenis pekerjaan yang puan lakukan (jawatan)? _____

① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩
 ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩
 ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩

Penjelasan kerja? _____

505A. Apakah jenis industri? _____

① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩
 ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩
 ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩

506A. Apakah status pekerjaan puan?

- ① MAJIKAN
- ② PEKERJA
- ③ BEKERJA SENDIRI
- ④ PEKERJA KELUARGA TANPA UPAH
- ⑤ T.B

501B. Adakah puan bekerja sejak berkahwin? ☐ TIDAK (PERGI KE S.502B) ☐ YA ↓ 502B. Apakah sebab utama puan tidak bekerja? ☐ TIDAK PERLU KERANA PENDAPATAN MENCUKUPI ☐ TIDAK ADA KEMAHIRAN ☐ TIADA KERJA SESUAI/ MENARIK ☐ MASIH BELAJAR ☐ IBUBAPA MEMBANTAH ☐ MASALAH PENJAGAAN ANAK ☐ SUAMI BANTAH ☐ MASALAH KESIHATAN ☐ TIDAK BERMINTA UNTUK BEKERJA ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ☐ T.M/T.T ☐ T.B (PERGI KE JADUAL 5.2)	501B_1. Adakah puan bekerja sekarang? ☐ TIDAK ☐ YA (PERGI KE S.503C) ↓ 503B. Bagi pekerjaan terakhir apakah sebab utama puan bekerja? ☐ UNTUK MENYARA HIDUP ☐ UNTUK MENDAPATKAN PENDAPATAN SENDIRI ☐ UNTUK MENOLONG DI LADANG/ PERNIAGAAN KELUARGA ☐ UNTUK MENGGUNAKAN MASA LAPANG ☐ MENERUSKAN KERJAYA ☐ MENAMPUNG KEPERLUAN KELUARGA ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ☐ T.M/T.T ☐ T.B

504B. Apakah jenis pekerjaan yang puan lakukan (jawatan)?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Penjelasan kerja? _____

505B. Apakah jenis industri? _____

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

506B. Apakah status pekerjaan puan?

- ☐ MAJIKAN
☐ PEKERJA
☐ BEKERJA SENDIRI
☐ PEKERJA KELUARGA TANPA UPAH
☐ TIDAK BERKENAAN

507B. Pada puratanya, berapakah pendapatan puan sebulan? (termasuk benda)

RM <table border="1" style="display: inline-table; width: 100px; height: 20px; vertical-align: middle;"></table>	RM <table border="1" style="display: inline-table; width: 100px; height: 20px; vertical-align: middle;"></table> (BENDA)

0	1	2	3
4	5	6	7
8	9	0	1
2	3	4	5
6	7	8	9
0	1	2	3
4	5	6	7
8	9	0	1
2	3	4	5
6	7	8	9

0	1	2	3
4	5	6	7
8	9	0	1
2	3	4	5
6	7	8	9
0	1	2	3
4	5	6	7
8	9	0	1
2	3	4	5
6	7	8	9

508B. Adakah puan melakukan sebarang pekerjaan sampingan yang boleh mendatangkan pendapatan?

☐ TIDAK ☐ YA

JIKA "YA", TANYA

Berapakah pendapatan puan sebulan?

RM

0	1	2	3
4	5	6	7
8	9	0	1
2	3	4	5
6	7	8	9
0	1	2	3
4	5	6	7
8	9	0	1
2	3	4	5
6	7	8	9

9997 = RM10,000 +

9998 = T.M

9999 = T.B

509B. Apakah sebab utama puan berhenti kerja?

- ☐ TIADA MINAT UNTUK BEKERJA
☐ MASALAH PENJAGAAN ANAK
☐ SUAMI TAK IZINKAN
☐ MASALAH KESIHATAN
☐ TEMPAT KERJA JAUH DENGAN TEMPAT TINGGAL
☐ GAJI TIDAK SETIMPAL
☐ HAMIL
☐ DIPECAT
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ T.M
☐ T.B

503C. Apakah sebab utama puan bekerja (PEKERJAAN SEKARANG)?

- ☐ UNTUK MENYARA HIDUP
- ☐ UNTUK MENDAPATKAN PENDAPATAN SENDIRI
- ☐ UNTUK MENCLONG DI LADANG/ PERNIAGAAN KELUARGA
- ☐ UNTUK MENGGUNAKAN MASA LAPANG
- ☐ MENERUSKAN KERJAYA
- ☐ MENAMPUNG KEPERLUAN KELUARGA
- ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ T.M/T.T
- ☐ T.B

504C. Apakah jenis pekerjaan yang puan lakukan (jawatan)?

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Penjelasan kerja? _____

505C. Apakah jenis industri? _____

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

506C. Apakah status pekerjaan puan?

- ☐ MAJIKAN
- ☐ PEKERJA
- ☐ BEKERJA SENDIRI
- ☐ PEKERJA KELUARGA TANPA UPAH
- ☐ TIDAK BERKENAAN

507C. Pada puratanya, berapakah pendapatan puan sebulan? (termasuk benda)

RM RM (BENDA)

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

508C. Adakah puan melakukan sebarang pekerjaan sampingan yang boleh mendatangkan pendapatan?

- ☐ TIDAK
- ☐ YA

Jika "YA", tanya

Berapakah pendapatan puan sebulan?

RM

☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

9997 = RM10,000 +
9998 = T.M
9999 = T.B

RUJUK JADUAL B1.1 RUANG 3, 6 DAN 13 DALAM SOALSELIDIK PENAFISAN
TANYA UNTUK DUA ORANG ANAK YANG TERAKHIR SAHAJA DAN YANG TINGGAL BERSAMA RESPONDEN
(TERMASUK ANAK TIRI DAN ANAK ANGKAT)

1 = RESPONDEN TIDAK BEKERJA (PERGI KE S.517)

2 = RESPONDEN BEKERJA DAN TIDAK MEMPUNYAI ANAK
BERUMUR KURANG DARIPADA 6 TAHUN (PERGI KE S.513)

3 = RESPONDEN BEKERJA DAN MEMPUNYAI ANAK BERUMUR
KURANG DARIPADA 6 TAHUN

Sekarang saya ingin bertanya perihal penjagaan anak semasa puna bekerja.

JADUAL 5.2

NO. AHLI MR:	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19	☐ 20 ☐ 21 ☐ 22 ☐ 23 ☐ 24 ☐ 25 ☐ 26 ☐ 27 ☐ 28 ☐ 29 ☐ 30 ☐ 31 ☐ 32 ☐ 33 ☐ 34 ☐ 35 ☐ 36 ☐ 37 ☐ 38 ☐ 39
UMUR ANAK:	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10
NAMA ANAK:		
510. Siapakah yang menjaga _____ (NAMA) semasa puna bekerja?	☐ TIADA SIAPA (ANAK BERSENDIRIAN) ☐ RESPONDEN SENDIRI ☐ SUAMI ☐ AHLI KELUARGA TINGGAL BERSAMA ☐ AHLI KELUARGA DI TEMPAT LAIN ☐ ANAK YANG LEBIH TUA ☐ PEMBANTU RUMAH ☐ JIRAN ☐ KAWAN ☐ PUSAT JAGAN KANAK-KANAK/TASKA ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ☐ T.M ☐ T.B	☐ TIADA SIAPA (ANAK BERSENDIRIAN) ☐ RESPONDEN SENDIRI ☐ SUAMI ☐ AHLI KELUARGA TINGGAL BERSAMA ☐ AHLI KELUARGA DI TEMPAT LAIN ☐ ANAK YANG LEBIH TUA ☐ PEMBANTU RUMAH ☐ JIRAN ☐ KAWAN ☐ PUSAT JAGAN KANAK-KANAK/TASKA ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ ☐ T.M ☐ T.B
511. Berapakah perbelanjaan bulanan untuk penjagaan tersebut? 0000 = TIADA KOS 9999 = T.M 9999 = T.B	RM ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19 ☐ 20 ☐ 21 ☐ 22 ☐ 23 ☐ 24 ☐ 25 ☐ 26 ☐ 27 ☐ 28 ☐ 29 ☐ 30 ☐ 31 ☐ 32 ☐ 33 ☐ 34 ☐ 35 ☐ 36 ☐ 37 ☐ 38 ☐ 39	RM ☐ 40 ☐ 41 ☐ 42 ☐ 43 ☐ 44 ☐ 45 ☐ 46 ☐ 47 ☐ 48 ☐ 49 ☐ 50 ☐ 51 ☐ 52 ☐ 53 ☐ 54 ☐ 55 ☐ 56 ☐ 57 ☐ 58 ☐ 59 ☐ 60 ☐ 61 ☐ 62 ☐ 63 ☐ 64 ☐ 65 ☐ 66 ☐ 67 ☐ 68 ☐ 69 ☐ 70 ☐ 71 ☐ 72 ☐ 73 ☐ 74 ☐ 75 ☐ 76 ☐ 77 ☐ 78 ☐ 79

512. Sebagai seorang pekerja, apakah bentuk sokongan yang puan paling perlukan untuk penjagaan anak daripada majikan? (SATU JAWAPAN SAHAJA)

☐ ① PUSAT PENJAGAAN KANAK-KANAK DI TEMPAT KERJA	☐ ⑤ KEMUDAHAN CUTI MENJAGA ANAK
☐ ② WAKTU KERJA ANJAL	☐ ⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ ③ SUBSIDI KOS PENJAGAAN ANAK	☐ ⑧ T.M
☐ ④ TEMPAT PENYUSUAN ANAK DI TEMPAT KERJA	☐ ⑨ T.B
☐ ⑥ TEMPAT MEMERAH DAN PENYIMPANAN SUSU IBU DI TEMPAT KERJA	

513. Sebagai seorang ibu yang bekerja, adakah puan menghadapi tekanan/masalah untuk mengimbangi peranan sebagai ibu dan seorang yang bekerja?

- ☐ ③ TIDAK (PERGI KE S.515)
- ☐ ① YA

514. Apakah masalah utama yang puan hadapi?

- _____
- ☐ ② T.B

	(BACAAN DI SETIAP RUANG)	515. Pernahkah puan mengalami pengalaman-pengalaman seperti _____?	516. Adakah puan kadang-kadang atau selalu mengalaminya?
a.	tanggungjawab kepada keluarga membuatkan puan tidak dapat memberi tumpuan sepenuhnya terhadap kerja	☐ ③ TIDAK ☐ ① YA → ☐ ④ T.M	☐ ① KADANG-KADANG ☐ ② SELALU ☐ ④ T.B
b.	suasana kerja menimbulkan konflik dalam kehidupan berkeluarga puan	☐ ③ TIDAK ☐ ① YA → ☐ ④ T.M	☐ ① KADANG-KADANG ☐ ② SELALU ☐ ④ T.B

517. Dengan teknologi masa kini yang membolehkan pekerjaan dilakukan di rumah,

(BACAAN DI SETIAP RUANG)	TIDAK	YA	T.M	T.B
a. Sekiranya puan bekerja sekarang adakah puan ingin menukar cara bekerja dari pejabat ke rumah?	☐ ③	☐ ①	☐ ④	☐ ②
b. Sekiranya puan tidak bekerja sekarang, adakah puan akan bekerja dari rumah?	☐ ③	☐ ①	☐ ④	☐ ②

518. Adakah pendapatan sekarang mencukupi untuk menyara keperluan asas, seperti makanan, keperluan rumah, pakaian dan perbelanjaan persekolahan anak-anak?

- ☐ ③ TIDAK
- ☐ ① YA
- ☐ ④ T.M

519. RUJUK JADUAL B1.1 RUANG 14 DALAM SOALSELIDIK PENAPISAN

- ① MASIH BERKAHWIN (PERGI KE SEKSYEN 6)
- ② BALU (PERGI KE SEKSYEN 6)
- ③ BERGEMAL (TANYA S.520)
- ④ BERPIKAR (TANYA S.520)

520. Adakah bekas suami puan memberi wang saraan untuk anak-anak puan mengikut jadual yang ditetapkan?

- ① TIDAK
- ② YA
- ③ T.M
- ④ T.B

SEKSYEN 6: AMALAN HIDUP BERKELUARGA

Sekarang saya ingin bertanya mengenai perhubungan dan amalan hidup berkeluarga yang diamalkan oleh puan.

601. Adakah puan rasa hubungan ahli keluarga puan erat antara satu sama lain?

- ☐ TIDAK
☐ YA
☐ T.M

602. Adakah puan mempunyai anak yang berumur 13-24 tahun?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S.603)
☐ YA

603. Adakah puan selalu, kadang-kadang atau tidak pernah berbincang tentang _____ dengan anak-anak puan?

	PERKARA-PERKARA	TIDAK PERNAH	KADANG- KADANG	SELALU	T.M	T.B
a.	pendidikan	☐	☐	☐	☐	☐
b.	pergaulan dengan kawan	☐	☐	☐	☐	☐
c.	perbelanjaan	☐	☐	☐	☐	☐
d.	masalah peribadi	☐	☐	☐	☐	☐
e.	cara berpakaian	☐	☐	☐	☐	☐
f.	chia-chia	☐	☐	☐	☐	☐
g.	teman intimawa	☐	☐	☐	☐	☐

604. Siapa yang membuat keputusan dalam perbincangan tersebut?

	PERKARA-PERKARA	RESPONDEN	RESPONDEN & SUAMI	SUAMI	ANAK- ANAK	RESPONDEN, SUAMI & ANAK-ANAK	LAIN-LAIN NYATAKAN	T.M	T.B
a.	pendidikan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b.	pergaulan dengan kawan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c.	perbelanjaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d.	masalah peribadi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e.	cara berpakaian	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f.	chia-chia	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g.	teman intimawa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

		605. Setiap keluarga mempunyai masalah masing-masing. Adakah puan menghadapi masalah-masalah berikut?				605a. Bagaimana puan mengatasinya? (RUJUK KOD S.605a)									
	MASALAH	TIDAK	YA	T.M	T.B										
a.	Kewangan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b.	Anak remaja	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c.	Hubungan dengan suami	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d.	Hubungan dengan ibubapa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e.	Hubungan dengan mertua	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

KOD S.605a

1= TIDAK MENGAMBIL APA-APA TINDAKAN LANGSUNG	6= BERBINCANG DENGAN RAKAN
2= SELESAIKAN SENDIRI	7= LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
3= BERBINCANG DENGAN KAUNSELOR	8= T.M
4= BERBINCANG DENGAN SUAMI	9= T.B
5= BERBINCANG DENGAN IBUBAPA/ MERTUA	

606. Sekiranya puan mendapati anak kenalan/anak puan melakukan perkara-perkara berikut, apakah tindakan puan? (RUJUK KOD S.606)

		606L ANAK SENDIRI	606R ANAK KENALAN
a.	Merokok	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
b.	Pontang sekolah	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
c.	Mencuri	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
d.	Menagih dadah	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
e.	Bergaduh	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
f.	Vandalisme	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
g.	Menonton /membaca bahan lucah	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨

KOD S.606

1 = TIDAK MENGAMBIL TAHU	6 = LAPOR KEPADA PIHAK BERKUASA
2 = MENEGUR / MENASIHAT	7 = LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
3 = MEROTAN / MEMUKUL	8 = T.M
4 = MEMAKLUMKAN PADA KELUARGA	9 = T.B
5 = MEMARAHI	

		607. Apakah nilai utama yang puan terapkan kepada anak-anak puan?		607a. Adakah ia memberi kesan kepada anak-anak puan?		
	NILAI-NILAI	TIDAK	YA	TIDAK BERKESAN	BERKESAN	T.M
a.	HORMAT MENGHORMATI	①	②	③	④	⑤
b.	JUJUR	①	②	③	④	⑤
c.	AMANAH	①	②	③	④	⑤
d.	BERTAKWA (TAAT KEPADA SURUHAN AGAMA)	①	②	③	④	⑤
e.	BERILMU	①	②	③	④	⑤
f.	DISIPUN	①	②	③	④	⑤
g.	BERSYUKUR	①	②	③	④	⑤

608. Adakah puan sosialis, kadang-kadang atau tidak pernah.....?

		TIDAK PERNAH	KADANG-KADANG	SELALU	T.M
a.	Memuji anak-anak kena pada tempatnya	①	②	③	④
b.	Meluangkan masa khas untuk anak-anak	①	②	③	④
c.	Membawa anak bersiar-siar	①	②	③	④

609. Adakah puan mempunyai anak yang berumur 7-12 tahun?

☐ TIDAK (PERGI KE S.612)

☐ YA

		610. Adakah nilai utama yang puan terapkan kepada anak-anak puan?		610a. Adakah ia memberi kesan kepada anak-anak puan?		
	NILAI-NILAI	TIDAK	YA	TIDAK BERKESESAN	BERKESESAN	T.M
a.	HORMAT MENGHORMATI	☐	☐	☐	☐	☐
b.	JUJUR	☐	☐	☐	☐	☐
c.	AMANAH	☐	☐	☐	☐	☐
d.	BERTAKWA (TAAT KEPADA SURUHAN AGAMA)	☐	☐	☐	☐	☐
e.	BERILMU	☐	☐	☐	☐	☐
f.	DISIPLIN	☐	☐	☐	☐	☐
g.	BERSYUKUR	☐	☐	☐	☐	☐

611. Adakah puan selalu, kadang-kadang atau tidak pernah.....?

		TIDAK PERNAH	KADANG-KADANG	SELALU	T.M
a.	Memuji anak-anak kena pada tempatnya	☐	☐	☐	☐
b.	Meluangkan masa khas untuk anak-anak	☐	☐	☐	☐
c.	Membawa anak bersiar-siar	☐	☐	☐	☐

612. Adakah puan mempunyai anak yang berumur kurang daripada 7 tahun?

☐ TIDAK (PERGI KE S. 614)

☐ YA

613. Adakah puan selalu, kadang-kadang atau tidak pernah.....?

		TIDAK PERNAH	KADANG-KADANG	SELALU	T.M
a.	Memuji anak-anak kena pada tempatnya	☐	☐	☐	☐
b.	Meluangkan masa khas untuk anak-anak	☐	☐	☐	☐
c.	Membawa anak bersiar-siar	☐	☐	☐	☐

614. Sekarang saya ingin bertanya puan mengenai keputusan yang dibuat di dalam hal-hal keluarga. Siapakah yang lazimnya membuat keputusan dalam _____?

	KEPUTUSAN	RESPONDEN	RESPONDEN & SUAMI	SUAMI	RESPONDEN, SUAMI & ANAK-ANAK	LAIN-LAIN (NYATAKAN)	T.M	T.B
a.	perbelanjaan keperluan keluarga?	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
b.	membeli/membina rumah?	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
c.	membeli harta (kereta, motosikal, saham dll)?	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
d.	pelajaran/persekolahan anak?	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
e.	percutian/ziarah keluarga?	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦

615. Adakah puan melibatkan diri dalam _____ bagi tempoh 3 bulan yang lepas?

	AKTIVITI	TIDAK	YA	T.M
a.	gariah masjid / pertubuhan keagamaan	①	②	③
b.	sukan / kumpulan beriadah (cth Senamrobik, yoga, taichi dll)	①	②	③
c.	kajiran/rukun tetangga	①	②	③
d.	Pertubuhan NGO	①	②	③

616. Pernahkah puan menghadiri sebarang kursus/ceramah berkaitan kekeluargaan selain daripada Kursus Pra Perkahwinan?

③ TIDAK

① YA

616a. JIKA "YA", nyatakan tajuk kursus

i. _____

① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨

ii. _____

① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨

617. Mengapa? (SATU JAWAPAN SAHAJA)

- ① TIDAK TAHU WUJUDNYA SEBARANG KURSUS KELUARGA
- ② TIADA MASA
- ③ TIDAK MINAT
- ④ FAKTOR LOGISTIK
- ⑤ MASALAH KEWANGAN
- ⑥ TIADA MASALAH KELUARGA
- ⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ⑧ T.M
- ⑨ T.B

SEKSYEN 7 : PENJAGAAN IBUBAPA DAN MERTUA

Sekarang saya ingin bertanyakan mengenai keadaan ibu bapa dan mertua puan.

		Ibu	Bapa	Ibu mertua	Bapa mertua
701.	Adakah _____ puan masih hidup? (TANYA DI SETIAP RUANG)				
	MENINGGAL	☐	☐	☐	☐
	MASIH HIDUP	☐	☐	☐	☐
702.	Berapakah umur _____ puan?	☐ 8 ☐ 9 ☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19 ☐ 20 ☐ 21 ☐ 22 ☐ 23 ☐ 24 ☐ 25 ☐ 26 ☐ 27 ☐ 28 ☐ 29 ☐ 30 ☐ 31 ☐ 32 ☐ 33 ☐ 34 ☐ 35 ☐ 36 ☐ 37 ☐ 38 ☐ 39 ☐ 40 ☐ 41 ☐ 42 ☐ 43 ☐ 44 ☐ 45 ☐ 46 ☐ 47 ☐ 48 ☐ 49 ☐ 50 ☐ 51 ☐ 52 ☐ 53 ☐ 54 ☐ 55 ☐ 56 ☐ 57 ☐ 58 ☐ 59 ☐ 60 ☐ 61 ☐ 62 ☐ 63 ☐ 64 ☐ 65 ☐ 66 ☐ 67 ☐ 68 ☐ 69 ☐ 70 ☐ 71 ☐ 72 ☐ 73 ☐ 74 ☐ 75 ☐ 76 ☐ 77 ☐ 78 ☐ 79 ☐ 80 ☐ 81 ☐ 82 ☐ 83 ☐ 84 ☐ 85 ☐ 86 ☐ 87 ☐ 88 ☐ 89 ☐ 90 ☐ 91 ☐ 92 ☐ 93 ☐ 94 ☐ 95 ☐ 96 ☐ 97 ☐ 98 ☐ 99 ☐ 100	☐ 8 ☐ 9 ☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19 ☐ 20 ☐ 21 ☐ 22 ☐ 23 ☐ 24 ☐ 25 ☐ 26 ☐ 27 ☐ 28 ☐ 29 ☐ 30 ☐ 31 ☐ 32 ☐ 33 ☐ 34 ☐ 35 ☐ 36 ☐ 37 ☐ 38 ☐ 39 ☐ 40 ☐ 41 ☐ 42 ☐ 43 ☐ 44 ☐ 45 ☐ 46 ☐ 47 ☐ 48 ☐ 49 ☐ 50 ☐ 51 ☐ 52 ☐ 53 ☐ 54 ☐ 55 ☐ 56 ☐ 57 ☐ 58 ☐ 59 ☐ 60 ☐ 61 ☐ 62 ☐ 63 ☐ 64 ☐ 65 ☐ 66 ☐ 67 ☐ 68 ☐ 69 ☐ 70 ☐ 71 ☐ 72 ☐ 73 ☐ 74 ☐ 75 ☐ 76 ☐ 77 ☐ 78 ☐ 79 ☐ 80 ☐ 81 ☐ 82 ☐ 83 ☐ 84 ☐ 85 ☐ 86 ☐ 87 ☐ 88 ☐ 89 ☐ 90 ☐ 91 ☐ 92 ☐ 93 ☐ 94 ☐ 95 ☐ 96 ☐ 97 ☐ 98 ☐ 99 ☐ 100	☐ 8 ☐ 9 ☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19 ☐ 20 ☐ 21 ☐ 22 ☐ 23 ☐ 24 ☐ 25 ☐ 26 ☐ 27 ☐ 28 ☐ 29 ☐ 30 ☐ 31 ☐ 32 ☐ 33 ☐ 34 ☐ 35 ☐ 36 ☐ 37 ☐ 38 ☐ 39 ☐ 40 ☐ 41 ☐ 42 ☐ 43 ☐ 44 ☐ 45 ☐ 46 ☐ 47 ☐ 48 ☐ 49 ☐ 50 ☐ 51 ☐ 52 ☐ 53 ☐ 54 ☐ 55 ☐ 56 ☐ 57 ☐ 58 ☐ 59 ☐ 60 ☐ 61 ☐ 62 ☐ 63 ☐ 64 ☐ 65 ☐ 66 ☐ 67 ☐ 68 ☐ 69 ☐ 70 ☐ 71 ☐ 72 ☐ 73 ☐ 74 ☐ 75 ☐ 76 ☐ 77 ☐ 78 ☐ 79 ☐ 80 ☐ 81 ☐ 82 ☐ 83 ☐ 84 ☐ 85 ☐ 86 ☐ 87 ☐ 88 ☐ 89 ☐ 90 ☐ 91 ☐ 92 ☐ 93 ☐ 94 ☐ 95 ☐ 96 ☐ 97 ☐ 98 ☐ 99 ☐ 100	☐ 8 ☐ 9 ☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19 ☐ 20 ☐ 21 ☐ 22 ☐ 23 ☐ 24 ☐ 25 ☐ 26 ☐ 27 ☐ 28 ☐ 29 ☐ 30 ☐ 31 ☐ 32 ☐ 33 ☐ 34 ☐ 35 ☐ 36 ☐ 37 ☐ 38 ☐ 39 ☐ 40 ☐ 41 ☐ 42 ☐ 43 ☐ 44 ☐ 45 ☐ 46 ☐ 47 ☐ 48 ☐ 49 ☐ 50 ☐ 51 ☐ 52 ☐ 53 ☐ 54 ☐ 55 ☐ 56 ☐ 57 ☐ 58 ☐ 59 ☐ 60 ☐ 61 ☐ 62 ☐ 63 ☐ 64 ☐ 65 ☐ 66 ☐ 67 ☐ 68 ☐ 69 ☐ 70 ☐ 71 ☐ 72 ☐ 73 ☐ 74 ☐ 75 ☐ 76 ☐ 77 ☐ 78 ☐ 79 ☐ 80 ☐ 81 ☐ 82 ☐ 83 ☐ 84 ☐ 85 ☐ 86 ☐ 87 ☐ 88 ☐ 89 ☐ 90 ☐ 91 ☐ 92 ☐ 93 ☐ 94 ☐ 95 ☐ 96 ☐ 97 ☐ 98 ☐ 99 ☐ 100
703.	Di manakah _____ puan tinggal?				
0	SERUMAH (PERGI KE S.709)	☐	☐	☐	☐
1	SEKAMPUNG	☐	☐	☐	☐
2	SEDAERAH	☐	☐	☐	☐
3	SENEGERI	☐	☐	☐	☐
4	NEGERI LAIN	☐	☐	☐	☐
5	NEGARA LAIN	☐	☐	☐	☐
6	T.T/T.M (PERGI KE S.711)	☐	☐	☐	☐
704.	Kebanyakannya, beliau tinggal dengan siapa?				
1	SENDIRIAN	☐	☐	☐	☐
2	PASANGAN WARGA TUA	☐	☐	☐	☐
3	DENGAN KELUARGA	☐	☐	☐	☐
4	DENGAN SAUDARA MARA	☐	☐	☐	☐
7	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	☐	☐	☐	☐
8	T.T/T.M	☐	☐	☐	☐
9	T.B	☐	☐	☐	☐
705.	Dalam 3 bulan yang lepas, adakah puan beri bantuan kepada _____ puan?				
0	TIDAK (PERGI KE S.707)	☐	☐	☐	☐
1	YA	☐	☐	☐	☐
9	T.B	☐	☐	☐	☐
706.	Apakah jenis bantuan yang puan berikan kepada _____ puan?				
1	WANG	☐	☐	☐	☐
2	BENDA	☐	☐	☐	☐
3	KEDUA-DUA	☐	☐	☐	☐
9	T.B	☐	☐	☐	☐

		Ibu	Bapa	Ibu mertua	Bapa mertua
707.	Dalam 3 bulan yang lepas, berapa kalikah puan menziarahi ____ puan?				
0	TIDAK PERNAH	☐	☐	☐	☐
1	SEKALI	☐	☐	☐	☐
2	2 KALI	☐	☐	☐	☐
3	3 KALI	☐	☐	☐	☐
4	4 KALI	☐	☐	☐	☐
5	5 KALI	☐	☐	☐	☐
6	6 KALI	☐	☐	☐	☐
7	7 KALI & LEBIH	☐	☐	☐	☐
8	T.M	☐	☐	☐	☐
9	T.B	☐	☐	☐	☐
708.	Sekiranya ____ puan sakit, siapakah yang biasanya menjaga mereka?				
1	SENDIRI	☐	☐	☐	☐
2	PASANGAN WARGA TUA	☐	☐	☐	☐
3	RESPONDEN	☐	☐	☐	☐
4	SUAMI RESPONDEN	☐	☐	☐	☐
5	ANAK LELAKI	☐	☐	☐	☐
6	ANAK PEREMPUAN	☐	☐	☐	☐
7	ANAK-ANAK (L&P)	☐	☐	☐	☐
8	MENANTU	☐	☐	☐	☐
9	AHLI KELUARGA LAIN	☐	☐	☐	☐
10	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	☐	☐	☐	☐
98	T.M	☐	☐	☐	☐
99	T.B	☐	☐	☐	☐
709.	RUJUK S.703 Ⓐ KOD 1 HINGGA 8 (PERGI KE S.711) Ⓑ KOD 0 (PERGI KE S.710)				
710.	Adakah ____ puan memerlukan penjagaan yang rapi?				
0	TIDAK (PERGI KE S.711)	☐	☐	☐	☐
1	YA	☐	☐	☐	☐

711. Adakah puan mempunyai sebarang sumber kewangan yang boleh menyokong kehidupan puan apabila tua nanti?

- Ⓐ TIDAK
Ⓑ YA

712. Pada pendapat puan, apakah kemudahan-kemudahan yang diperlukan oleh warga tua yang berumur 60 tahun ke atas?

1. _____
2. _____
3. _____

713. Pada pendapat puan, apakah yang perlu dilakukan supaya warga tua merasakan mereka diberi perhatian?

- ① SENTIASA ADA SESEORANG MENEMANINYA
- ② SENTIASA ADA ORANG YANG MENGAMBIL TAHU KEBAIKANNYA
- ③ SENTIASA ADA ORANG YANG BERBUAL-BUAL DENGANNYA
- ④ SENTIASA DIKUNJUNGI
- ⑤ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

714. Apabila puan tua nanti, dengan siapa puan berhasrat untuk tinggal?

- ① TINGGAL SENDIRIAN
- ② TINGGAL DENGAN SUAMI
- ③ TINGGAL BERSAMA ANAK/CUCU
- ④ TINGGAL BERSAMA SAUDARA MARA
- ⑤ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

Seidan, terima kasih di atas kerjasama puan.

TAMAT TEMUDUGA

**SULIT
CONFIDENTIAL**

**KAJIAN PENDUDUK DAN KELUARGA MALAYSIA KE
EMPAT - 2004**

FOURTH MALAYSIAN POPULATION AND FAMILY SURVEY - 2004

**MPFS - 42
Suami Wanita Layak**

Negeri State	Daerah Penguatkuasaan Administrative District	No. Siri Serial No.	Strata Stratum	Borang Form Type	No. Ahli R/R Respondent Member No.	Bil. Id Rumah / No. Id Rumah No. of H.H / H.H No.	Bil. Responden Layak / No. Responden Layak No. of E.H / E.H No.
0	0	0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9

No. T.K.
L.Q. No.

No. B.P.
E.B. No.

Alamat T.K.
Address of L.Q.

.....

Tarikh Date	Tarikh Date	Tarikh Date	Tarikh Date
Pencembut Interviewer	Penyemak Pertama First reviewer	Penyemak Kedua Second reviewer	Pengkod OMR OMR Code
0	0	0	0
1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9

LEMBAGA PENDUDUK DAN PEMBANGUNAN KELUARGA NEGARA
KEMENTERIAN PEMBANGUNAN WANITA, KELUARGA DAN MASYARAKAT, MALAYSIA

KEPUTUSAN TEMUBUAL

	BILANGAN LAWATAN			KOMEN PENYELIA
	1	2	3	
(1) TARIKH				
(2) MASA TEMUBUAL BERMULA				
(3) MASA TEMUBUAL TAMAT				
(4) KEPUTUSAN TEMUBUAL				
(5) TARIKH DAN MASA TEMUJANJI				
(6) BAHASA TEMUBUAL				
(7) NAMA & NO. PENEMUBUAL				

<u>KEPUTUSAN TEMUBUAL</u>	BILANGAN LAWATAN		
	1	2	3
a. TEMUBUAL TELAH LENGKAP	①	①	①
b. SEBAHAGIAN TEMUBUAL LENGKAP, TEMUJANJI DIBUAT	②	②	②
c. PENOLAKAN – TEMUBUAL TIDAK DIBUAT	③	③	③
d. PENEMUBUAL BARU DIPERLUKAN	④	④	④
e. RESPONDEN LAYAK TIADA DI RUMAH	⑤	⑤	⑤
f. ADA MASALAH BAHASA	⑥	⑥	⑥
g. LAIN-LAIN SEBAB TIDAK DAPAT LENGKAPKAN TEMUBUAL	⑦	⑦	⑦

JIKA KOD 2 ATAU 5, BUAT TEMUJANJI DAN BUAT LAWATAN 2 KALI LAGI PADA TARIKH DAN MASA YANG BERLAINAN.

JIKA KOD 3 ATAU 4, LAPOR KEPADA PENYELIA.

SEKSYEN 1 : LATAR BELAKANG SUAMI WANITA LAYAK

RIJUK JADUAL B1.1 DI RUANG 1,2,5,6,7,9 DAN 11 DALAM SOAL SELIDIK PENAPISAN

101. NO. AHLI MR RESPONDEN:

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Nama: _____

101a. NO. AHLI MR ISTERI RESPONDEN:

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

101b. HUBUNGAN RESPONDEN DENGAN KETUA MR

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

102. Etnik

☐ MELAYU	☐ MELANAU
☐ KADAZAN DUSUN	☐ BUMIPUTERA LAIN (NYATAKAN) _____
☐ BAJAU	☐ CINA
☐ MURUT	☐ INDIA
☐ IBAN	☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ BIDAYUH	

103. Agama

☐ ISLAM	☐ CONFUCIAN/TACISM/ AGAMA TRADISI LAIN KAUM CINA
☐ BUDDHA	☐ AGAMA SUKU KAUM 'FOLK'
☐ HINDU	☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ KRISTIAN	☐ TIADA AGAMA

104. Tarikh lahir

HARI		/		BULAN		/		TAHUN			
0	0			0	0			0	0	0	0
1	1			1	1			1	1	1	1
2	2			2	2			2	2	2	2
3	3			3	3			3	3	3	3
4	4			4	4			4	4	4	4
5	5			5	5			5	5	5	5
6	6			6	6			6	6	6	6
7	7			7	7			7	7	7	7
8	8			8	8			8	8	8	8
9	9			9	9			9	9	9	9

105. Umur

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

107. Berapa tahunkah kesemuanya tuan pernah bersekolah?

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

106. Peringkat Tertinggi Persekolahan

☐ TADIKA	☐ TINGKATAN 3
☐ DARJAH 1	☐ TINGKATAN 4
☐ DARJAH 2	☐ TINGKATAN 5
☐ DARJAH 3	☐ TINGKATAN 6 RENDAH
☐ DARJAH 4	☐ TINGKATAN 6 ATAS
☐ DARJAH 5	☐ MAKTAB/KOLEJ/UNIVERSITI
☐ DARJAH 6	☐ TIADA PERSEKOLAHAN (PERGI KE SEKSYEN 2)
☐ TINGKATAN PERALIHAN	☐ T.M
☐ TINGKATAN 1	☐ T.B
☐ TINGKATAN 2	

SEKSYEN 2 : MIGRASI

Saya ingin bertanya mengenai perihal migrasi tuan.

201. Di daerah dan negeri / negara manakah tuan dilahirkan?

(DAERAH)	(NEGERI)										(LUAR NEGARA) (PERGI KE S.203)									
KOD DAERAH	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

202. Adakah kawasan tersebut bandar atau luar bandar?

- ① BANDAR
- ② LUAR BANDAR
- ③ T.M
- ④ T.B

203. Di manakah tuan tinggal pada lima tahun yang lepas?

(DAERAH)	(NEGERI)										(LUAR NEGARA) (PERGI KE S.205)									
KOD DAERAH	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

204. Adakah kawasan tersebut bandar atau luar bandar?

- ① BANDAR
- ② LUAR BANDAR
- ③ T.M
- ④ T.B

205. TANDAKAN KOD YANG SESUAI

- ① TEMPAT SAMA (TEMPAT TINGGAL 5 TAHUN YANG LEPAS SAMA DENGAN TEMPAT TINGGAL SEKARANG) (PERGI KE SEKSYEN 3)
- ② TEMPAT LAIN

206. Sejak bilakah tuan berpindah ke sini?

BULAN		/		TAHUN			
0	0			0	0	0	0
1	1			1	1	1	1
2	2			2	2	2	2
3	3			3	3	3	3
4	4			4	4	4	4
5	5			5	5	5	5
6	6			6	6	6	6
7	7			7	7	7	7
8	8			8	8	8	8
9	9			9	9	9	9

207. Apakah sebab utama tuan berpindah ke sini?

- ① MENCARI KERJA
- ② BERKAHWIN
- ③ MEMBELI RUMAH/TANAH
- ④ BERHENTI KERJA
- ⑤ PENCEN
- ⑥ BERTUKAR TEMPAT KERJA
- ⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ⑧ T.B

SEKSYEN 3 : PERIHAL PEKERJAAN

Sekarang saya ingin mengetahui perihai pekerjaan tuan.

301. Adakah tuan bekerja sekarang?

- ☐ BEKERJA
☐ TIDAK BEKERJA (PERGI KE S. 306)

302a. Apakah jenis pekerjaan utama yang tuan lakukan sekarang (jawatan)?

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Penjelasan Kerja? _____

302b. Apakah jenis industri _____

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

303. Adakah tuan seorang majikan, pekerja, bekerja sendiri atau bekerja dengan keluarga tanpa upah?

- ☐ MAJIKAN
☐ PEKERJA
☐ BEKERJA SENDIRI
☐ PEKERJA KELUARGA TANPA UPAH
☐ T.M
☐ T.B

304. Selain daripada pekerjaan utama ini, adakah tuan melakukan sebarang pekerjaan sampingan yang boleh mendatangkan pendapatan?

- ☐ TIDAK
☐ YA

305. Secara keseluruhannya, berapakah purata pendapatan tuan sebulan?

RM				
	0	0	0	0
	1	1	1	1
	2	2	2	2
	3	3	3	3
	4	4	4	4
	5	5	5	5
	6	6	6	6
	7	7	7	7
	8	8	8	8
	9	9	9	9

9997 = RM 10,000
DAN LEBIH
9999 = T.B

(PERGI KE SEKSYEN 4)

(PERGI KE SEKSYEN 4)

306. Apakah sebab utama tuan tidak bekerja?

- ☐ MASALAH KESIHATAN
☐ SUDAH TUA
☐ DIBERHENTIKAN
☐ PENCEN
☐ TIADA PEKERJAAN YANG SESUAI
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ T.M
☐ T.B

307. Berapa lamakah tuan tidak bekerja ?

TAHUN

0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9

307a. Pada ketika ini adakah tuan melakukan sesuatu yang boleh mendatangkan pendapatan?

- ☐ TIDAK
☐ YA

308. Adakah tuan mempunyai keinginan untuk bekerja lagi?

- ☐ TIDAK
☐ YA

309. Apakah sumber kewangan tuan sekarang?

SEKSYEN 4 : PERIHAL PERKAHWINAN

Sekarang saya ingin bertanya perihal perkahwinan tuan.

401. Adakah ini perkahwinan tuan yang pertama?

- ☐ TIDAK
- ☐ YA (PERGI KE S. 403)

402. Sehingga kini berapa kalikah tuan pernah berkahwin?

- ☐ 0
- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6
- ☐ 7
- ☐ 8
- ☐ 9

403. Pada umur berapakah tuan (pertama kali) berkahwin?

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

JIKA KOD '1' DI S.401, PERGI KE SEKSYEN 5

404. Pada masa ini, selain daripada Puan _____ (NAMA WL.), adakah tuan mempunyai isteri yang lain?

- ☐ TIDAK (PERGI KE SEKSYEN 5)
- ☐ YA
- ☐ T.M

405. Berapa orangkah isteri tuan sekarang?

- ☐ 0
- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6
- ☐ 7
- ☐ 8
- ☐ 9

SEKSYEN 5 : PENGETAHUAN, SIKAP DAN AMALAN KESIHATAN

Sekarang saya ingin berbincang tentang pengetahuan, sikap dan amalan kesihatan tuan.

5A. PENGETAHUAN

Jadual 5.1

	501. Pernahkah tuan dengar tentang?		JIKA 'YA', TANYA 502. Dari manakah biasanya tuan memperoleh maklumat tersebut? (SATU JAWAPAN SAHAJA)		503. Adakah tuan ingin mengetahui lebih lanjut mengenai?	
JENIS PENYAKIT DAN PEMERIKSAAN (BACAAN DI SETIAP RUANG)	TIDAK	YA			TIDAK	YA
a. Sindrom luang daya tahan penyakit (HIV / AIDS)	⓪	①	☐ T.VRADIO	☐ ANGGOTA PERUBATAN	⓪	①
			☐ AKHBAR	☐ KAWAN-KAWAN		
			☐ POSTER	☐ INTERNET		
			☐ CERAMAH	☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN)		
			☐ PAMERAN	_____		
b. Penyakit hubungan seks (sexually transmitted diseases STD's)	⓪	①	☐ T.VRADIO	☐ ANGGOTA PERUBATAN	⓪	①
			☐ AKHBAR	☐ KAWAN-KAWAN		
			☐ POSTER	☐ INTERNET		
			☐ CERAMAH	☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN)		
			☐ PAMERAN	_____		
c. Pemeriksaan sendiri testikular (bush zakar)	⓪	①	☐ T.VRADIO	☐ ANGGOTA PERUBATAN	⓪	①
			☐ AKHBAR	☐ KAWAN-KAWAN		
			☐ POSTER	☐ INTERNET		
			☐ CERAMAH	☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN)		
			☐ PAMERAN	_____		
d. Meti Pucuk	⓪	①	☐ T.VRADIO	☐ ANGGOTA PERUBATAN	⓪	①
			☐ AKHBAR	☐ KAWAN-KAWAN		
			☐ POSTER	☐ INTERNET		
			☐ CERAMAH	☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN)		
			☐ PAMERAN	_____		

5B. AMALAN KESIHATAN

504. Pada kebiasaannya, berapa kalikah tuan bersenam dalam seminggu?

- ☐ TIDAK PERNAH
- ☐ KURANG DARIPADA 3 KALI SEMINGGU
- ☐ 3 KALI SEMINGGU
- ☐ LEBIH DARI 3 KALI SEMINGGU

505. Pada masa ini adakah tuan merokok?

- ☐ TIDAK
- ☐ YA (PERGI KE S. 508)

505a. Adakah tuan pernah merokok?

- ☐ TIDAK
- ☐ YA

506. Pada kebiasaannya, adakah tuan mengambil Vitamin / Mekanen Tambahan?

- ☐ TIDAK
- ☐ KADANG-KADANG
- ☐ SELALU

507. Pada masa ini adakah tuan mengambil minuman alkohol?

- ☐ TIDAK
- ☐ YA (PERGI KE S. 508)

507a. Adakah tuan pernah mengambil minuman alkohol?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S. 508)
- ☐ YA

507b. Sudah berapa lamakah tuan berhenti mengambil minuman alkohol? (BULAN)

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	98 = T.M
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	99 = T.B
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	

508. Adakah tuan menghadapi sebarang masalah kesihatan atau tanda-tanda seperti.....?

MASALAH KESIHATAN	TIDAK	YA	T.M
a. tekanan darah tinggi	☐	☐	☐
b. kencing manis	☐	☐	☐
c. penyakit jantung koronari	☐	☐	☐
d. lelah	☐	☐	☐

5C. SIKAP DAN AMALAN PERANCANG KELUARGA

Sekarang saya ingin bertanya tentang penggunaan kaedah perancang keluarga.

509. Adakah tuan bersetuju dengan penggunaan kaedah perancang keluarga bagi pasangan yang berkahwin?

- ③ TIDAK (PERGI KE SEKSYEN 5D)
- ① YA

510. Adakah tuan atau isteri tuan sedang menggunakan sebarang kaedah perancang keluarga?

- ③ TIDAK (PERGI KE SEKSYEN 5D)
- ① YA
- ④ T.T (PERGI KE SEKSYEN 5D)

511. Biasanya siapakah yang membuat keputusan dalam menggunakan kaedah perancang keluarga?

- ① SUAMI
 - ④ ISTERI
 - ③ SUAMI DAN ISTERI
 - ② LAIN-LAIN (NYATAKAN)_____
-

5D. ANDROPOS

Sekarang saya ingin bertanya tuan perihal andropos.

512. RUJUK JADUAL B1.1 DI RUANG 5 DAN 6 DALAM SOALSELIDIK PENAPISAN

- ① UMUR RESPONDEN KURANG DARIPADA 45 TAHUN (PERGI KE SEKSYEN 6)
- ④ UMUR RESPONDEN 45 TAHUN DAN LEBIH

JADUAL 5.3

	a. Sarang kepompong	b. Kelahiran	c. Kemungkinan	d. Kemampuan sebagai sejati manusia	e. Rasa tidak boleh tela	f. Kurang malu saja
513. Adakah lain mengalami masalah seperti (TANYA DI SETIAP RUMAH) 0 = TIDAK (PERGI KE BERSYEN 6) 1 = YA	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1
514. Pada umur berapaakah lain menyadari masalah tersebut? TANJUN	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
515. Adakah lain pernah dapatkan masalah? 0 = TIDAK (PERGI KE B.517) 1 = YA	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1
516. Adakah lain masih diwaris? 0 = TIDAK 1 = YA	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1
(PERGI KE BERSYEN 6)						
517. Adakah lain menyadari masalah ini perlahan masalah? 0 = TIDAK (PERGI KE BERSYEN 6) 1 = YA	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1	☐ 0 ☐ 1
518. Kenapa tidak dapatkan masalah? 1 = MALU 2 = TIDAK MASA 3 = MASALAH KEHENDAK 4 = TIDAK TAHU DI MANA 7 = LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____ 8 = T.M 9 = T.B	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

SEKSYEN 6: AMALAN HIDUP BERKELUARGA

Sekarang saya ingin bertanya mengenai pertubuhan dan amalan hidup berkeluarga yang diamalkan oleh tuan.

601. Adakah tuan rasa hubungan ahli keluarga tuan erat antara satu sama lain?

- ☐ TIDAK
☐ YA
☐ T.M

602. Adakah tuan mempunyai anak yang berumur 13-24 tahun?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S.603)
☐ YA

603. Adakah tuan selalu, kadang-kadang atau tidak pernah berbincang tentang _____ dengan anak-anak tuan?

	PERKARA-PERKARA	TIDAK PERNAH	KADANG- KADANG	SELALU	T.M	T.B
a.	pendidikan	☐	☐	☐	☐	☐
b.	pergaulan dengan kawan	☐	☐	☐	☐	☐
c.	perbelanjaan	☐	☐	☐	☐	☐
d.	masalah peribadi	☐	☐	☐	☐	☐
e.	cara berpakaian	☐	☐	☐	☐	☐
f.	cita-cita	☐	☐	☐	☐	☐
g.	teman istimewa	☐	☐	☐	☐	☐

604. Siapa yang membuat keputusan dalam perbincangan tersebut?

	PERKARA-PERKARA	RESPONDEN	RESPONDEN & ISTERI	ISTERI	ANAK- ANAK	RESPONDEN, ISTERI & ANAK-ANAK	LAIN-LAIN NYATAKAN	T.M	T.B
a.	pendidikan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b.	pergaulan dengan kawan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c.	perbelanjaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d.	masalah peribadi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e.	cara berpakaian	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f.	cita-cita	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g.	teman istimewa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

		605. Setiap keluarga mempunyai masalah masing-masing. Adakah tuan menghadapi masalah-masalah berikut?				605a. Bagaimana tuan mengatasinya? (RUJUK KOD S.605a)									
	MASALAH	TIDAK	YA	T.M	T.B										
a.	Kewangan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b.	Anek remaja	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c.	Hubungan dengan isteri	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d.	Hubungan dengan ibubapa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e.	Hubungan dengan mertua	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

KOD S.605a

1= TIDAK MENGAMBIL APA-APA TINDAKAN LANGSUNG	8= BERBINCANG DENGAN RAKAN
2= SELESAIKAN SENDIRI	7= LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
3= BERBINCANG DENGAN KAUINSELOR	8= T.M
4= BERBINCANG DENGAN ISTERI	9= T.B
5= BERBINCANG DENGAN IBUBAPA/ MERTUA	

606. Sekiranya tuan mendapati anak kenalan/anak tuan melakukan perkara-perkara berikut, apakah tindakan tuan? (RUJUK KOD S.606)

		606. ANAK SENDIRI	606i. ANAK KENALAN
a.	Merokok	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
b.	Ponteng sekolah	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
c.	Mencuri	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
d.	Menagih dadah	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
e.	Bergaduh	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
f.	Vandalisme	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
g.	Menonton /membaca bahan lucah	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨	① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨

KOD S.606

1 = TIDAK MENGAMBIL TAHU	6 = LAPOR KEPADA PIHAK BERKUASA
2 = MENEGUR / MENASIHAT	7 = LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
3 = MEROTAN / MEMUKUL	8 = T.M
4 = MEMAKLUMKAN PADA KELUARGA	9 = T.B
5 = MEMARAHI	

		607. Apakah nilai utama yang tuan terapkan kepada anak-anak tuan?		607a. Adakah ia memberi kesan kepada anak-anak tuan?		
	NILAI-NILAI	TIDAK	YA	TIDAK BERKESAN	BERKESAN	T.M
a.	HORMAT MENGHORMATI	②	①	②	①	②
b.	JUJUR	②	①	②	①	②
c.	AMANAH	②	①	②	①	②
d.	BERTAKWA (TAAT KEPADA SURUHAN AGAMA)	②	①	②	①	②
e.	BERILMU	②	①	②	①	②
f.	DISIPLIN	②	①	②	①	②
g.	BERSYUKUR	②	①	②	①	②

608. Adakah tuan selalu, kadang-kadang atau tidak pernah.....?

		TIDAK PERNAH	KADANG-KADANG	SELALU	T.M
a.	Memuji anak-anak kena pada tempatnya	①	②	③	④
b.	Meluangkan masa khas untuk anak-anak	①	②	③	④
c.	Membawa anak bersiar-siar	①	②	③	④

609. Adakah tuan mempunyai anak yang berumur 7-12 tahun?

Ⓒ TIDAK (PERGI KE S.612)

Ⓓ YA

		610. Adakah nilai utama yang tuan terapkan kepada anak-anak tuan?		610a. Adakah ia memberi kesan kepada anak-anak tuan?		
	NILAI-NILAI	TIDAK	YA	TIDAK BERKESAN	BERKESAN	T.M
a.	HORMAT MENGHORMATI	Ⓒ	Ⓓ	Ⓒ	Ⓓ	Ⓓ
b.	JUJUR	Ⓒ	Ⓓ	Ⓒ	Ⓓ	Ⓓ
c.	AMANAH	Ⓒ	Ⓓ	Ⓒ	Ⓓ	Ⓓ
d.	BERTAKWA (TAAT KEPADA SURUHAN AGAMA)	Ⓒ	Ⓓ	Ⓒ	Ⓓ	Ⓓ
e.	BERILMU	Ⓒ	Ⓓ	Ⓒ	Ⓓ	Ⓓ
f.	DISIPLIN	Ⓒ	Ⓓ	Ⓒ	Ⓓ	Ⓓ
g.	BERSYUKUR	Ⓒ	Ⓓ	Ⓒ	Ⓓ	Ⓓ

611. Adakah tuan selalu, kadang-kadang atau tidak pernah.....?

		TIDAK PERNAH	KADANG-KADANG	SELALU	T.M
a.	Memuji anak-anak kena pada tempatnya	Ⓒ	Ⓓ	Ⓓ	Ⓓ
b.	Meluangkan masa khas untuk anak-anak	Ⓒ	Ⓓ	Ⓓ	Ⓓ
c.	Membawa anak bersiar-siar	Ⓒ	Ⓓ	Ⓓ	Ⓓ

612. Adakah tuan mempunyai anak yang berumur kurang daripada 7 tahun?

Ⓒ TIDAK (PERGI KE S. 614)

Ⓓ YA

613. Adakah tuan selalu, kadang-kadang atau tidak pernah.....?

		TIDAK PERNAH	KADANG-KADANG	SELALU	T.M
a.	Memuji anak-anak kena pada tempatnya	Ⓒ	Ⓓ	Ⓓ	Ⓓ
b.	Meluangkan masa khas untuk anak-anak	Ⓒ	Ⓓ	Ⓓ	Ⓓ
c.	Membawa anak bersiar-siar	Ⓒ	Ⓓ	Ⓓ	Ⓓ

614. Sekarang saya ingin bertanya tuan mengenai keputusan yang dibuat di dalam hal-hal keluarga. Siapakah yang lazimnya membuat keputusan dalam _____?

	KEPUTUSAN	RESPONDEN	RESPONDEN & ISTERI	ISTERI	RESPONDEN, ISTERI & ANAK-ANAK	LAIN-LAIN (NYATAKAN)	T.M	T.B
a.	perbelanjaan keperluan keluarga?	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
b.	membeli/membina rumah?	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
c.	membeli harta (kreta, motorikal, saham dll)?	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
d.	peperangan/persetiahan anak?	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
e.	percutian/ziarah keluarga?	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦

615. Adakah tuan melibatkan diri dalam _____ bagi tempoh 3 bulan yang lepas?

	AKTIVITI	TIDAK	YA	T.M
a.	qariah masjid / peributan keagamaan	①	②	③
b.	sukan / kumpulan beriadah (cth Senamrobik, yoga, taichi dll)	①	②	③
c.	kajimanan/rujukan tetangga	①	②	③
d.	Peributan NGO	①	②	③

616. Pernahkah tuan menghadiri sebarang kursus/teramah berkaitan kekeluargaan selain daripada Kursus Pra Perkahwinan?

① TIDAK

② YA

616a. JIKA "YA", nyatakan tajuk kursus

I. _____

① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩

II. _____

① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩

617. Mengapa? (SATU JAWAPAN SAHAJA)

- ① TIDAK TAHU WUJUDNYA SEBARANG KURSUS KELUARGA
- ② TIADA MASA
- ③ TIDAK MINAT
- ④ FAKTOR LOGISTIK
- ⑤ MASALAH KEWANGAN
- ⑥ TIADA MASALAH KELUARGA
- ⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ⑧ T.M
- ⑨ T.B

SEKSYEN 7 : HUBUNGAN IBU BAPA DAN MERTUA

Sekarang saya ingin bertanya mengenai keadaan ibu bapa dan mertua tuan.

		Ibu	Bapa	Ibu Mertua	Bapa Mertua
701.	Adakah _____ tuan masih hidup? (TANYA DI SETIAP RUANG)				
	MENINGGAL	☐	☐	☐	☐
	MASIH HIDUP	☐	☐	☐	☐
702.	Berapakah umur _____ tuan?	☐ 0 ☐ 0	☐ 0 ☐ 0	☐ 0 ☐ 0	☐ 0 ☐ 0
	Nota: 97 = 97+ 98 = T.T/T.M 99 = T.B	☐ 1 ☐ 1	☐ 0 ☐ 0	☐ 1 ☐ 0	☐ 1 ☐ 1
		☐ 2 ☐ 2	☐ 2 ☐ 2	☐ 1 ☐ 1	☐ 2 ☐ 2
		☐ 3 ☐ 3	☐ 3 ☐ 3	☐ 0 ☐ 0	☐ 3 ☐ 3
		☐ 4 ☐ 4	☐ 4 ☐ 4	☐ 0 ☐ 0	☐ 4 ☐ 4
		☐ 5 ☐ 5	☐ 5 ☐ 5	☐ 1 ☐ 1	☐ 5 ☐ 5
		☐ 6 ☐ 6	☐ 6 ☐ 6	☐ 0 ☐ 0	☐ 6 ☐ 6
		☐ 7 ☐ 7	☐ 7 ☐ 7	☐ 0 ☐ 0	☐ 7 ☐ 7
		☐ 8 ☐ 8	☐ 8 ☐ 8	☐ 1 ☐ 1	☐ 8 ☐ 8
		☐ 9 ☐ 9	☐ 9 ☐ 9	☐ 0 ☐ 0	☐ 9 ☐ 9
703.	Di manakah _____ tuan tinggal?				
0	SERUMAH (PERGI KE 8.709)	☐	☐	☐	☐
1	SEKAMPUNG	☐	☐	☐	☐
2	SEDAERAH	☐	☐	☐	☐
3	SENEGERI	☐	☐	☐	☐
4	NEGERI LAIN	☐	☐	☐	☐
5	NEGARA LAIN	☐	☐	☐	☐
8	T.T/T.M (PERGI KE 8.711)	☐	☐	☐	☐
704.	Dengan siapakah _____ tuan tinggal sekarang?				
1	SENDIRIAN	☐	☐	☐	☐
2	PASANGAN WARGA TUA	☐	☐	☐	☐
3	DENGAN KELUARGA	☐	☐	☐	☐
4	DENGAN SAUDARA MARA	☐	☐	☐	☐
7	LAIN-LAIN (NYATAKAN)	☐	☐	☐	☐
8	T.T/T.M	☐	☐	☐	☐
9	T.B	☐	☐	☐	☐
705.	Dalam 3 bulan yang lepas, adakah tuan beri bantuan kepada _____ tuan?				
0	TIDAK (PERGI KE 8.707)	☐	☐	☐	☐
1	YA	☐	☐	☐	☐
9	T.B	☐	☐	☐	☐
706.	Apakah jenis bantuan yang tuan berikan kepada _____ tuan?				
1	WANG	☐	☐	☐	☐
2	BENDA	☐	☐	☐	☐
3	KEDUA-DUA	☐	☐	☐	☐
9	T.B	☐	☐	☐	☐

		Ibu	Bapa	Ibu mertua	Bapa mertua
707.	Delam 3 bulan yang lepas, berapa kalikah tuan menziarahi ____ tuan?				
0	TIDAK PERNAH	☐	☐	☐	☐
1	SEKALI	☐	☐	☐	☐
2	2 KALI	☐	☐	☐	☐
3	3 KALI	☐	☐	☐	☐
4	4 KALI	☐	☐	☐	☐
5	5 KALI	☐	☐	☐	☐
6	6 KALI	☐	☐	☐	☐
7	7 KALI & LEBIH	☐	☐	☐	☐
8	T.M	☐	☐	☐	☐
9	T.B	☐	☐	☐	☐
708.	Sekiranya ____ tuan sakit, siapakah yang biasanya akan menjaganya?				
1	SENDIRI	☐	☐	☐	☐
2	PASANGAN WARGA TUA	☐	☐	☐	☐
3	RESPONDEN	☐	☐	☐	☐
4	ISTERI RESPONDEN	☐	☐	☐	☐
5	ANAK LELAKI	☐	☐	☐	☐
6	ANAK PEREMTUAN	☐	☐	☐	☐
7	ANAK-ANAK (L&P)	☐	☐	☐	☐
8	MENANTU	☐	☐	☐	☐
9	AHLI KELUARGA LAIN	☐	☐	☐	☐
10	LAIN-LAIN (NYATAKAN)	☐	☐	☐	☐
99	T.B	☐	☐	☐	☐
709.	Rujuk S.703 (Tandakan kod yang sesuai) ☐ KOD 1 HINGGA 8 (PERGI KE S.711) ☐ KOD 0 (PERGI KE S.710)				
710.	Adakah ____ tuan memerlukan penjagaan yang rapi?				
0	TIDAK (PERGI KE S.711)	☐	☐	☐	☐
1	YA	☐	☐	☐	☐

711. Adakah tuan mempunyai seterang sumber kewangan yang boleh menyokong kehidupan tuan apabila tua kelak?

- ☐ TIDAK
☐ YA

712. Pada pendapat tuan, apakah kemudahan-kemudahan yang diperlukan oleh warga tua yang berumur 60 tahun ke atas?

- 1 _____
 2 _____
 3 _____

713. Pada pendapat tuan, apakah yang perlu dilakukan supaya warga tua merasakan mereka diberi perhatian?

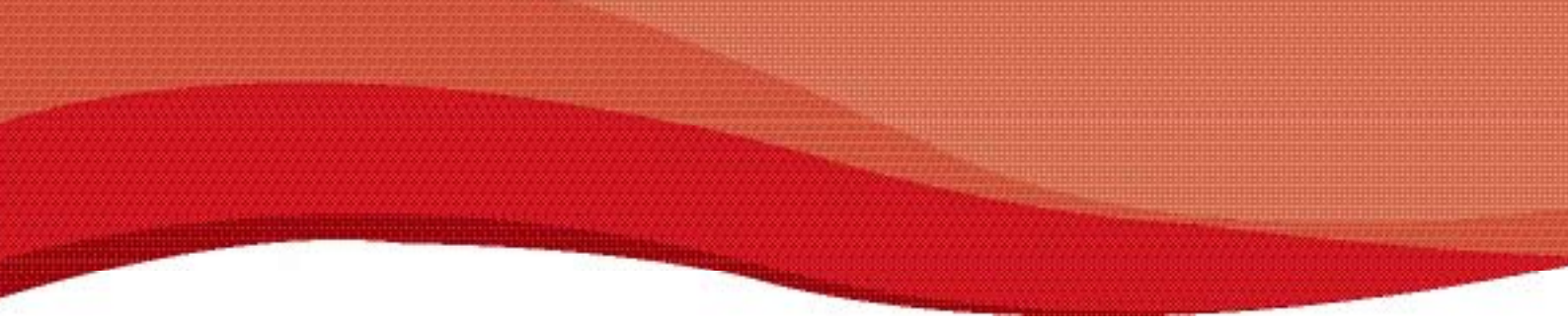
- ① SENTIASA ADA SESEORANG MENEMANINYA
- ② SENTIASA ADA ORANG YANG MENGAMBIL TAHU KEBALIKANNYA
- ③ SENTIASA ADA SESEORANG YANG BERBUAL-BUAL DENGANNYA
- ④ SENTIASA DIKUNJUNGI
- ⑤ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

714. Apabila tuan tua nanti, aturan tempat tinggal yang bagaimanakah tuan inginkan?

- ① TINGGAL SENDIRIAN
- ② TINGGAL DENGAN PASANGAN
- ③ TINGGAL BERSAMA ANAK/ CUCU
- ④ TINGGAL DI RUMAH ORANG TUA
- ⑤ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

Sekian, terima kasih
di atas kerjasama tuan.

TAMAT TEMUDUGA

**SULIT
CONFIDENTIAL**

**KAJIAN PENDUDUK DAN KELUARGA MALAYSIA KE
EMPAT - 2004**

FOURTH MALAYSIAN POPULATION AND
FAMILY SURVEY - 2004

MPFS - 43
Remaja 13-24

Negeri State	Daerah Pentadbiran Administrative District	No. Siri Serial No.	Stesen Station	Borang Form Type	No. Ahli U/R Responden Member No.	Bil. Isi Rumah / No. Isi Rumah No. of ELH / ELH No.	Bil. Responden Layak / No. Responden Layak No. of ELR / ELR No.
0	0	0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9

No. T.K.
L.Q. No.
No. B.P.
E.B. No.

Alamat T.K.
Address of L.Q.
.....

Tarikh Date	Tarikh Date	Tarikh Date	Tarikh Date
Pemeriksaan Interviewer	Penyemak Pertama First reviewer	Kod Kedua Second reviewer	Pengkod OMR OMR Coders
0	0	0	0
1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9

LEMBAGA PENDUDUK DAN PEMBANGUNAN KELUARGA NEGARA
KEMENTERIAN PEMBANGUNAN WANITA, KELUARGA DAN MASYARAKAT
MALAYSIA

KEPUTUSAN TEMUBUAL

	BILANGAN LAWATAN			KOMEN PENYELIA
	1	2	3	
(1) TARIKH				
(2) MASA TEMUBUAL BERMULA				
(3) MASA TEMUBUAL TAMAT				
(4) KEPUTUSAN TEMUBUAL				
(5) TARIKH DAN MASA TEMUJANJI				
(6) BAHASA TEMUBUAL				
(7) NAMA & NO. PENEMUBUAL				

KEPUTUSAN TEMUBUAL

BILANGAN LAWATAN

	1	2	3
a. TEMUBUAL TELAH LENGKAP	①	①	①
b. SEBAHAGIAN TEMUBUAL LENGKAP, TEMUJANJI DIBUAT	②	②	②
c. PENOLAKAN – TEMUBUAL TIDAK DIBUAT	③	③	③
d. PENEMUBUAL BARU DIPERLUKAN	④	④	④
e. RESPONDEN LAYAK TIADA DI RUMAH	⑤	⑤	⑤
f. ADA MASALAH BAHASA	⑥	⑥	⑥
g. LAIN-LAIN SEBAB TIDAK DAPAT LENGKAPKAN	⑦	⑦	⑦

JIKA KOD 2 ATAU 5, BUAT TEMUJANJI DAN BUAT LAWATAN 2 KALI LAGI PADA TARIKH DAN MASA YANG BERLAINAN.

JIKA KOD 3 ATAU 4, LAPOR KEPADA PENYELIA.

**SEKSYEN 1 : LATAR BELAKANG REMAJA LELAKI DAN PEREMPUAN
(13 – 24 TAHUN DAN TIDAK PERNAH BERKAHWIN)**

RUJUK JADUAL B1.1 DI RUANG 1,2,3,4,5,6,7,9 DAN 11 DI SOAL SELIDIK PENAPISAN

101. NO. AHLI IR RESPONDEN: ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

NAMA: _____

102. a. NO. AHLI IR BAPA RESPONDEN:

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

b. NO. AHLI IR IBU RESPONDEN:

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

c. HUBUNGAN DENGAN KETUA IR:

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

106. Tarikh Lahir

HARI	/	BULAN	/	TAHUN
☐ 0 ☐ 1		☐ 0 ☐ 1		☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3
☐ 4 ☐ 5		☐ 6 ☐ 7		☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7
☐ 8 ☐ 9		☐ 0 ☐ 1		☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1
☐ 2 ☐ 3		☐ 2 ☐ 3		☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
☐ 4 ☐ 5		☐ 4 ☐ 5		☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 6 ☐ 7		☐ 6 ☐ 7		☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3
☐ 8 ☐ 9		☐ 8 ☐ 9		☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7
☐ 0 ☐ 1		☐ 0 ☐ 1		☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1
☐ 2 ☐ 3		☐ 2 ☐ 3		☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
☐ 4 ☐ 5		☐ 4 ☐ 5		☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 6 ☐ 7		☐ 6 ☐ 7		☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3
☐ 8 ☐ 9		☐ 8 ☐ 9		☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7
☐ 0 ☐ 1		☐ 0 ☐ 1		☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1

103. JANTINA:

☐ 1 LELAKI ☐ 2 PEREMPUAN

107. Umur

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

104. Etnik

- ☐ MELAYU
☐ KADAZAN DUSUN
☐ BAJAU
☐ MURUT
☐ IBAN
☐ BIDAYUH
☐ MELANAU
☐ BUMIPUTERA LAIN (NYATAKAN) _____
☐ CINA
☐ INDIA
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

108. Peringkat tertinggi persekolahan:

- ☐ TADIK ☐ TINGKATAN 1 ☐ TINGKATAN 6 RENDAH
☐ DARJAH 1 ☐ PERALIHAN ☐ TINGKATAN 6 ATAS
☐ DARJAH 2 ☐ TINGKATAN 1 ☐ MAKTAB/UNIVERSITI/KOLEJ
☐ DARJAH 3 ☐ TINGKATAN 2 ☐ TIADA PERSEKOLAHAN
☐ DARJAH 4 ☐ TINGKATAN 3 (PERGI KE S.119)
☐ DARJAH 5 ☐ TINGKATAN 4 ☐ T.M
☐ DARJAH 6 ☐ TINGKATAN 5 ☐ T.B

105. Agama

- ☐ ISLAM
☐ BUDDHA
☐ HINDU
☐ KRISTIAN
☐ CONFUCIAN/TAOISM/ AGAMA
☐ TRADISI LAIN KAUM CINA
☐ AGAMA SUKU KAUM "FOLK"
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ TIADA AGAMA

109. Berapa tahunkah kesemuanya anda pernah bersekolah?

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

110. Berapakah bilangan adik beradik lelaki dan perempuan termasuk anda?

LELAKI: ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

PEREMPUAN: ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

111. Anda anak yang keberapa dalam keluarga?

BILANGAN: ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

**SEKSYEN 1 : LATAR BELAKANG REMAJA LELAKI DAN PEREMPUAN
(13 – 24 TAHUN DAN TIDAK PERNAH BERKAHWIN)**

IB: MIGRASI

Saya ingin bertanya mengenai migrasi / perpindahan anda.

112. Di daerah dan negeri / negara manakah anda dilahirkan?

	(DAERAH)	(NEGERI)	(NEGARA)
KOD DAERAH	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9		
	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9		
	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9		

113. Di manakah tempat tinggal anda pada 5 tahun yang lepas?

	(DAERAH)	(NEGERI)	(NEGARA)
KOD DAERAH	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9		
	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9		
	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9		

114. Kebanyakannya, di manakah anda tinggal semasa berumur di antara 7 hingga 12 tahun?

	(DAERAH)	(NEGERI)	(NEGARA)
KOD DAERAH	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9		
	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9		
	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9		

115. Dengan siapakah anda tinggal semasa itu?

- ① IBU/BAPA
- ② DATUK/NEK
- ③ ADIK BERADIK
- ④ KAWAN-KAWAN (ASRAMA)
- ⑤ SAUDARA MARA
- ⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ⑧ T.M
- ⑨ T.B.

**SEKSYEN 1 : LATAR BELAKANG REMAJA LELAKI DAN PEREMPUAN
(13 – 24 TAHUN DAN TIDAK PERNAH BERKAHWIN)**

IC: PENDIDIKAN

115. Adakah anda masih belajar (sekolah / kolej / IPT)?

☐ TIDAK (PERGI KE SEKSYEN ID)

☒ YA

117. Adakah anda.....?	TIDAK (PERGI KE S.116)		118. Kebiasaannya, dengan siapakah anda.....?									
	TIDAK	YA (PERGI KE S.116)	SENDIRI	TEMAN ISTIMEWA	KAWAN SEJENIS	KAWAN CAMPURAN	ADIK BERADIK	KELUARGA	LAIN- LAIN	T.T	T.B	
a. Mengikuti aktiviti kokurikulum?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
b. Pergi ke kompleks beli-belah?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
c. Mengikuti kelas tambahan / Pergi ke pusat siber?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
d. Pergi ke pusat anugerah / arcade	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
e. Pergi ke taman tasik / taman bunga / pantai?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
f. Pergi ke daki / karaoke?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

RUJUK S. 117a: JIKA KOD '0' DI S.117a, PERGI KE S.120

119. Sepanjang penglibatan anda dalam aktiviti kokurikulum, sejauh manakah keberkesanannya meningkatkan ____ anda?

	TIDAK TERLIBAT LANGSUNG	SANGAT TIDAK BERKESAN	TIDAK BERKESAN	TIDAK PASTI	AGAK BERKESAN	SANGAT BERKESAN	T.M	T.B
a. Keyakinan diri	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b. Daya kepimpinan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c. Semangat bekerjasama	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d. Kreatifiti	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

**SEKSYEN 1 : LATAR BELAKANG REMAJA LELAKI DAN PEREMPUAN
(13 – 24 TAHUN DAN TIDAK PERNAH BERKAHWIN)**

RUJUK S. 116 : **JIKA KOD '0' (TANYA S.120)**
 JIKA KOD '1' (TANYA S.130)

ID: PEKERJAAN

120. Adakah anda bekerja sekarang?

- ☐ TIDAK BEKERJA ☐ BEKERJA (PERGI KE S.127) ☐ T.B.

121. Pernahkah anda bekerja?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S.124)
☐ YA
☐ T.B.

122. Mengapa anda tidak bekerja sekarang?

- ☐ TIADA PEKERJAAN YANG SESUAI
☐ MASALAH KESIHATAN
☐ TIDAK BERMINTA UNTUK BEKERJA
☐ TIADA MAJIKAN YANG INGIN TAWARKAN KERJA
☐ PERKHIDMATAN DIBERHENTIKAN
☐ TAWARAN BERHENTI KERJA SUKARELA (VSS)
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ T.M
☐ T.B.

123. Sudah berapa bulan anda tidak bekerja?

- ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

124. Adakah anda sedang mencari kerja?

- ☐ TIDAK ☐ YA

125. Kenapa tidak?

- ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

(PERGI KE S.130)

126. Sudah berapa bulan anda mencari kerja?

- ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

(PERGI KE S.130)

**SEKSYEN 1 : LATAR BELAKANG REMAJA LELAKI DAN PEREMPUAN
(13 – 24 TAHUN DAN TIDAK PERNAH BERKAHWIN)**

127a. Apakah jenis pekerjaan yang sedang anda lakukan(jawatan)? _____

- ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

Penjelasan kerja? _____

127b. Apakah jenis industri? _____

- ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

129. Berapakah pendapatan bulanan anda?

R M

0	0	0	0	0
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4
5	5	5	5	5
6	6	6	6	6
7	7	7	7	7
8	8	8	8	8
9	9	9	9	9

9997 = RM 10,000 +
9999 = T.B

128. Adakah anda bekerja sepenuh masa?

- ☐ 0 TIDAK
☐ 1 SEPENUH MASA
☐ 2 T.B.

130. Adakah anda menganggotai mana-mana Pertubuhan / Persatuan?

- ☐ 0 TIDAK (PERGI KE S.133)
☐ 1 YA

131. Apakah pertubuhan / persatuan yang anda sertai? (JAWAPAN BERGANDA)

	YDP/ PENGURUS/ PRESIDEN	SETIAUSAHA	BENDAHARI	AHLI JAWATAN KUASA	AHLI BIASA
☐ BELIA / TUNAS BELIA	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
☐ KEMBARA / KAYAK	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
☐ SENI MEMPERTAHANKAN DIRI	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
☐ SUKAN	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
☐ PENULIS	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
☐ SIASAH / POLITIK	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
☐ RAKAN MUDA	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
☐ ASKAR WATANIAH	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
☐ T.B.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

132. Apakah status penglibatan anda?

**SEKSYEN 1 : LATAR BELAKANG REMAJA LELAKI DAN PEREMPUAN
(13 – 24 TAHUN DAN TIDAK PERNAH BERKAHWIN)**

133. Setiap orang mempunyai cara menyimpan wang, adakah anda mempunyai simpanan wang?

- ☐ TIDAK (PERGI KE SEKSYEN 2)
☐ YA

134. Bagaimanakah cara anda menyimpan wang tersebut?

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

99 = T.B

SEKSYEN 2 : ASPIRASI DIRI DAN KELUARGA

201. Pada pendapat anda, apakah tahap akademik paling minimum untuk penghidupan yang selesa di masa depan?

- ① SRP / PMR
- ② SPM / SPVM
- ③ STPM
- ④ SIJIL TEKNIKAL
- ⑤ DIPLOMA
- ⑥ IJAZAH
- ⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

202. Apakah cita-cita anda? (dari segi pekerjaan) _____

- ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
 ⑩ ⑪ ⑫ ⑬ ⑭ ⑮ ⑯ ⑰ ⑱
- 97 = BELUM TERFIKIR
98 = T.B.

203. Adakah anda ingin bekerja di sektor awam, swasta atau sendiri?

- ① AWAM
- ② SWASTA
- ③ BEKERJA SENDIRI

204. Pernahkah (ibu / bapa / penjaga) anda menyatakan pengharapan (nya / mereka) terhadap anda _____?

	TIDAK	YA (PERGI KE S.205)
a. Dari segi pencapaian pendidikan apabila anda meningkat dewasa	②	①
b. Dari segi pekerjaan apabila anda tamat persekolahan	②	①
c. Dari segi bantuan kewangan apabila anda mula bekerja	②	①
d. Apabila mereka tua	②	①
e. Berhubung pemilihan pasangan hidup anda	②	①

205. Pada pendapat anda, bolehkah anda memenuhi pengharapan ini?

	TIDAK	MUNGKIN	YA
a. Dari segi pencapaian pendidikan apabila anda meningkat dewasa	③	①	②
b. Dari segi pekerjaan apabila anda tamat persekolahan	③	①	②
c. Dari segi bantuan kewangan apabila anda mula bekerja	③	①	②
d. Apabila mereka tua	③	①	②
e. Berhubung pemilihan pasangan hidup anda	③	①	②

206. Pada umur berapakah anda fikir sesuai untuk mendirikan rumahtangga?

- ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨
 ⑩ ⑪ ⑫ ⑬ ⑭ ⑮ ⑯ ⑰ ⑱

97 = BELUM TERFIKIR
98 = T.T

SEKSYEN 3 : HUBUNGAN KEKELUARGAAN

Saya ingin bertanya mengenai ibu bapa atau penjaga anda.

301. Adakah ibu dan bapa kandung anda masih hidup? (BULATKAN PADA KOD YANG BERSESUAIAN)

- ① IBU KANDUNG MASIH HIDUP
- ② IBU KANDUNG TELAH MENINGGAL DUNIA
- ③ BAPA KANDUNG MASIH HIDUP
- ④ BAPA KANDUNG TELAH MENINGGAL DUNIA
- ⑤ KEDUA-DUA IBU BAPA KANDUNG MASIH HIDUP
- ⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

302. Pada amnya, bagaimanakah hubungan anda dengan (ibu / bapa / penjaga) anda? (baik atau tidak)

(i) Ibu		(ii) Bapa	
①	TIDAK BAIK	①	TIDAK BAIK
②	TIDAK BEGITU BAIK	②	TIDAK BEGITU BAIK
③	AGAK BAIK	③	AGAK BAIK
④	BAIK	④	BAIK
⑤	SANGAT BAIK	⑤	SANGAT BAIK
⑥	T.M	⑥	T.M
⑦	T.B	⑦	T.B

303. Pada amnya, apakah penilaian anda terhadap sikap (ibu / bapa / penjaga) anda? (liberal atau konservatif)

(i) Ibu		(ii) Bapa	
①	LIBERAL	①	LIBERAL
②	SEDERHANA	②	SEDERHANA
③	KONSERVATIF	③	KONSERVATIF
④	T.M	④	T.M
⑤	T.B	⑤	T.B

304. Pada amnya, bagaimanakah anda menilai sifat (ibu / bapa / penjaga) anda terhadap anda. Adakah (ibu / bapa / penjaga) anda seorang yang _____?

	(i) Ibu					(ii) Bapa			
	TIDAK	YA	T.M	T.B		TIDAK	YA	T.M	T.B
a. Gerang?	②	①	③	④	Gerang?	②	①	③	④
b. Tegas?	②	①	③	④	Tegas?	②	①	③	④
c. Bertimbang rasa?	②	①	③	④	Bertimbang rasa?	②	①	③	④
d. Memahami?	②	①	③	④	Memahami?	②	①	③	④
e. Sedia mendengar?	②	①	③	④	Sedia mendengar?	②	①	③	④
f. Prihatin?	②	①	③	④	Prihatin?	②	①	③	④

SEKSYEN 3 : HUBUNGAN KEKELUARGAAN

305. Adakah (ibu / bapa / penjaga) anda memberi perhatian terhadap _____?

(i) Ibu					(ii) Bapa				
	TIDAK	YA	T.M	T.B		TIDAK	YA	T.M	T.B
a. Jenis muzik yang anda minati?	①	②	③	④	a. Jenis muzik yang anda minati?	①	②	③	④
b. Cara anda berpakaian?	①	②	③	④	b. Cara anda berpakaian?	①	②	③	④
c. Stail / warna rambut anda?	①	②	③	④	c. Stail / warna rambut anda?	①	②	③	④
d. Bahan bacaan anda?	①	②	③	④	d. Bahan bacaan anda?	①	②	③	④
e. Kesopanan anda?	①	②	③	④	e. Kesopanan anda?	①	②	③	④
f. Hubungan anda dengan kawan-kawan?	①	②	③	④	f. Hubungan anda dengan kawan-kawan?	①	②	③	④
g. Makanan yang anda sukai?	①	②	③	④	g. Makanan yang anda sukai?	①	②	③	④
h. Aktiviti harian anda?	①	②	③	④	h. Aktiviti harian anda?	①	②	③	④

306. Apakah tiga nilai yang sentiasa (ibu / bapa / penjaga) anda tarapkan kepada anda?

(i) Ibu				(ii) Bapa			
	(a)	(b)	(c)		(a)	(b)	(c)
HORMAT-MENGHORMATI	①	②	③	HORMAT-MENGHORMATI	①	②	③
JUJUR	④	⑤	⑥	JUJUR	④	⑤	⑥
AMANAH	⑦	⑧	⑨	AMANAH	⑦	⑧	⑨
BERTAKWA	⑩	⑪	⑫	BERTAKWA	⑩	⑪	⑫
BERILMU	⑬	⑭	⑮	BERILMU	⑬	⑭	⑮
DISIPLIN	⑯	⑰	⑱	DISIPLIN	⑯	⑰	⑱
BERSYUKUR	⑲	⑳	㉑	BERSYUKUR	⑲	⑳	㉑
BERTANGGUNGJAWAB	㉒	㉓	㉔	BERTANGGUNGJAWAB	㉒	㉓	㉔
LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	㉕	㉖	㉗	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	㉕	㉖	㉗

307. Pernahkan anda menghadapi sebarang masalah dalam hubungan dengan (ibu / bapa / penjaga)?

(i) Ibu		(ii) Bapa	
① TIDAK (PERGI KE S. 310)		① TIDAK (PERGI KE S. 310)	
② YA		② YA	

308. Apakah masalah utama yang anda hadapi dengan (ibu / bapa / penjaga)?

(i) Ibu : _____
 ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩ 99 = T.B

(ii) Bapa: _____

SEKSYEN 3 : HUBUNGAN KEKELUARGAAN

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

99 = T.B

309. Bagaimanakah anda mengatasi masalah tersebut?

(i) Ibu		(ii) Bapa	
☐ 1	TIADA TINDAKAN LANGSUNG	☐ 1	TIADA TINDAKAN LANGSUNG
☐ 2	SELESAIKAN SENDIRI	☐ 2	SELESAIKAN SENDIRI
☐ 3	BERBINCANG DENGAN IBU BAPA	☐ 3	BERBINCANG DENGAN IBU BAPA
☐ 4	BERBINCANG DENGAN RAKAN	☐ 4	BERBINCANG DENGAN RAKAN
☐ 5	BERBINCANG DENGAN KAUNSELOR	☐ 5	BERBINCANG DENGAN KAUNSELOR
☐ 6	BERBINCANG DENGAN GURU	☐ 6	BERBINCANG DENGAN GURU
☐ 7	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	☐ 7	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ 8	T.M	☐ 8	T.M
☐ 9	T.B	☐ 9	T.B

310. Adakah anda akan _____ walaupun dilarang oleh (ibu / bapa / penjaga) anda?

	TIDAK	YA	T.M
a. Keluar sehingga larut malam	☐ 0	☐ 1	☐ 9
b. Pergi ke disco atau pesta	☐ 0	☐ 1	☐ 9
c. Keluar dengan teman istimewa	☐ 0	☐ 1	☐ 9
d. Membawa pulang bahan lucah	☐ 0	☐ 1	☐ 9
e. Menyebut perkataan lucah	☐ 0	☐ 1	☐ 9
f. Merokok	☐ 0	☐ 1	☐ 9
g. Minum minuman keras	☐ 0	☐ 1	☐ 9
h. Terlibat dalam kegiatan gangsterism	☐ 0	☐ 1	☐ 9
i. Menyertai lumba haram	☐ 0	☐ 1	☐ 9
j. Menagih dadah	☐ 0	☐ 1	☐ 9

SEKSYEN 4 : PENDEDAHAN KEPADA MEDIA MASSA

Sekarang saya ingin bertanya mengenai media massa.

401a. Adakah anda mendengar.....	TIDAK	YA	401b. Adakah anda menonton.....	TIDAK	YA
a. Radio	②	①	b. Televisyen	②	①

402a. Apakah rancangan radio yang anda selalu dengar?	1	2	3	402b. Apakah rancangan televisyen yang anda selalu tonton?	1	2	3
RANCANGAN KEAGAMAAN	①	①	①	RANCANGAN KEAGAMAAN	①	①	①
BERITA	②	②	②	BERITA	②	②	②
PENDIDIKAN	③	③	③	PENDIDIKAN	③	③	③
SUKAN	④	④	④	SUKAN	④	④	④
DRAMA	⑤	⑤	⑤	DRAMA	⑤	⑤	⑤
HIBURAN NYANYIAN / PERMINTAAN LAGU	⑥	⑥	⑥	HIBURAN NYANYIAN / PERMINTAAN LAGU	⑥	⑥	⑥
LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	⑦	⑦	⑦	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	⑦	⑦	⑦
T.M	⑧	⑧	⑧	T.M	⑧	⑧	⑧
T.B	⑨	⑨	⑨	T.B	⑨	⑨	⑨

403a. Daripada rancangan-ancangan tersebut, yang manakah paling anda minat?	403b. Daripada rancangan-ancangan tersebut, yang manakah paling anda minat?
① RANCANGAN KEAGAMAAN	① RANCANGAN KEAGAMAAN
② BERITA	② BERITA
③ PENDIDIKAN	③ PENDIDIKAN
④ SUKAN	④ SUKAN
⑤ DRAMA	⑤ DRAMA
⑥ HIBURAN NYANYIAN / PERMINTAAN LAGU	⑥ HIBURAN NYANYIAN / PERMINTAAN LAGU
⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
⑧ T.M	⑧ T.M
⑨ T.B	⑨ T.B

404a. Apakah rangkaian radio yang anda minat?	404b. Apakah siaran TV yang anda minat?
① RADIO MUZIK	① TV 1 / TV 2
② HITZ FM	② TV 3
③ MDX FM	③ TV 7
④ ERA RENTAK MUZIK TERKINI	④ TV 8
⑤ SIARAN RADIO TEMPATAN	⑤ TV 9
⑥ TIME HIGHWAY RADIO (THR)	⑥ ASTRO
⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
⑧ T.M	⑧ T.M
⑨ T.B	⑨ T.B

405. Adakah anda membaca suratkhabar?		☐ TIDAK		☐ YA	
		405a. Apakah ruangan yang selalu anda baca? (MAKSIMUM 3 JAWAPAN)			405b. Daripada ruangan tersebut yang manakah paling anda minati? (SATU JAWAPAN SAHAJA)
		1.	2.	3.	
a.	HIBURAN	☐	☐	☐	☐
b.	SUKAN	☐	☐	☐	☐
c.	AGAMA	☐	☐	☐	☐
d.	EKONOMI	☐	☐	☐	☐
e.	BERITA TEMPATAN/ LUAR NEGERI	☐	☐	☐	☐
f.	PENDIDIKAN	☐	☐	☐	☐
g.	KELUARGA	☐	☐	☐	☐
h.	T.M.	☐	☐	☐	☐
i.	T.B.	☐	☐	☐	☐
j.	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	☐	☐	☐	☐

406. Adakah anda membaca majalah hiburan?		☐ TIDAK		☐ YA	
406a. Apakah majalah hiburan yang anda selalu baca? (SATU JAWAPAN SAHAJA)		406b. Bagaimanakah majalah hiburan tersebut di peroleh? (SATU JAWAPAN SAHAJA)			
☐	URTV	☐	BELI		
☐	MANGGA	☐	TEMPAT KERJA		
☐	REMAJA	☐	SEKOLAH		
☐	VARIASARI	☐	PERPUSTAKAAN		
☐	MEDIA	☐	KEDAI / RESTORAN / WARONG		
☐	MASTIKA	☐	PINJAM DARIPADA KAWAN		
☐	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	☐	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____		
☐	T.M	☐	T.M		
☐	T.B	☐	T.B		

407. Adakah anda membaca majalah ilmiah?		☐ TIDAK		☐ YA	
407a. Apakah majalah ilmiah yang anda selalu baca? (SATU JAWAPAN SAHAJA)		407b. Bagaimanakah majalah ilmiah tersebut di peroleh? (SATU JAWAPAN SAHAJA)			
☐	AL ISLAM	☐	BELI		
☐	TIME	☐	TEMPAT KERJA		
☐	MASSA	☐	SEKOLAH		
☐	MUSLIMAH	☐	PERPUSTAKAAN		
☐	KOSMIK	☐	KEDAI / RESTORAN / WARONG		
☐	MILENIA	☐	PINJAM DARIPADA KAWAN		
☐	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	☐	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____		
☐	T.M	☐	T.M		
☐	T.B	☐	T.B		

408. Pernahkah anda membaca majalah lucah?	409. Pernahkah anda melihat gambar lucah?	410. Pernahkah anda menonton video lucah?
Ⓐ TIDAK Ⓑ YA	Ⓐ TIDAK Ⓑ YA	Ⓐ TIDAK Ⓑ YA
408a. Bagaimanakah anda biasanya memperolehi majalah tersebut? (SATU JAWAPAN SAHAJA)	409a. Bagaimanakah anda biasanya memperolehi gambar tersebut? (SATU JAWAPAN SAHAJA)	410a. Bagaimanakah anda biasanya memperolehi video tersebut? (SATU JAWAPAN SAHAJA)
Ⓐ BELI	Ⓐ BELI	Ⓐ BELI
Ⓑ DARI INTERNET	Ⓑ DARI INTERNET	Ⓑ DARI INTERNET
Ⓒ DARI TELEFON BIMBIT	Ⓒ DARI TELEFON BIMBIT	Ⓒ DARI TELEFON BIMBIT
Ⓓ DI PUSAT SIBER	Ⓓ DI PUSAT SIBER	Ⓓ DI PUSAT SIBER
Ⓔ PINJAM DARIPADA KAWAN	Ⓔ PINJAM DARIPADA KAWAN	Ⓔ PINJAM DARIPADA KAWAN
Ⓕ DI KEDAI / RESTORAN / WARONG	Ⓕ DI KEDAI / RESTORAN / WARONG	Ⓕ DI KEDAI / RESTORAN / WARONG
Ⓖ LAIN-LAIN (NYATAKAN) ____	Ⓖ LAIN-LAIN (NYATAKAN) ____	Ⓖ LAIN-LAIN (NYATAKAN) ____
Ⓗ T.M	Ⓗ T.M	Ⓗ T.M
Ⓘ T.B	Ⓘ T.B	Ⓘ T.B

SEKSYEN 5 : PENGETAHUAN DAN AMALAN TERHADAP PEMBANGUNAN REMAJA

Sekarang saya ingin berbincang tentang pengetahuan anda mengenai pembangunan remaja.

501. Kerajaan melaksanakan Program Latihan Khidmat Negara kepada remaja. Adakah anda faham mengenai program ini?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S. 503)
- ☐ YA

502. Pada pendapat anda, apakah aktiviti yang sesuai untuk mengisi program tersebut? (MAKSIMUM 3 JAWAPAN)

(i) _____

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 99 = T.B

(ii) _____

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 99 = T.B

(iii) _____

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 99 = T.B

UNTUK RESPONDEN YANG TIDAK LAGI BERSEKOLAH PADA MASA SEKARANG.
RUJUK S.116 : JIKA JAWAPAN KOD '0' TANYA SOALAN BERIKUT.
JIKA JAWAPAN KOD '1' PERGI KE SOALAN 509.

503. Adakah anda pernah mengikuti sebarang kursus kemahiran vokasional atau perdagangan?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S.507)
- ☐ YA
- ☐ T.B.

504. Apakah jenis kursus kemahiran vokasional atau perdagangan yang telah / sedang anda ikuti?
(MAKSIMUM 3 JAWAPAN)

a. _____

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

b. _____

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

c. _____

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

97 = BAGI BARIS KE 2 DAN 3, JIKA HANYA SATU JAWAPAN DAN BARIS KE 3, JIKA 2 JAWAPAN
98 = T.M.
99 = T.B.

505. Siapakah yang mengendalikan kursus tersebut?

a	b	c
☐ 1 KERAJAAN PUSAT	☐ 1 KERAJAAN PUSAT	☐ 1 KERAJAAN PUSAT
☐ 2 KERAJAAN NEGERI	☐ 2 KERAJAAN NEGERI	☐ 2 KERAJAAN NEGERI
☐ 3 SWASTA	☐ 3 SWASTA	☐ 3 SWASTA
☐ 4 N.G.O	☐ 4 N.G.O	☐ 4 N.G.O
☐ 5 NEGARA LUAR	☐ 5 NEGARA LUAR	☐ 5 NEGARA LUAR
☐ 7 LAIN-LAIN (NYATAKAN)	☐ 7 LAIN-LAIN (NYATAKAN)	☐ 7 LAIN-LAIN (NYATAKAN)
☐ 8 T.M	☐ 8 T.M	☐ 8 T.M
☐ 9 T.B	☐ 9 T.B	☐ 9 T.B

506. Siapakah yang membiayai kursus tersebut?

a	b	c
☐ 1 SENDIRI	☐ 1 SENDIRI	☐ 1 SENDIRI
☐ 2 KERAJAAN PUSAT	☐ 2 KERAJAAN PUSAT	☐ 2 KERAJAAN PUSAT
☐ 3 KERAJAAN NEGERI	☐ 3 KERAJAAN NEGERI	☐ 3 KERAJAAN NEGERI
☐ 4 SWASTA	☐ 4 SWASTA	☐ 4 SWASTA
☐ 5 N.G.O	☐ 5 N.G.O	☐ 5 N.G.O
☐ 6 NEGARA LUAR	☐ 6 NEGARA LUAR	☐ 6 NEGARA LUAR
☐ 7 LAIN-LAIN (NYATAKAN)	☐ 7 LAIN-LAIN (NYATAKAN)	☐ 7 LAIN-LAIN (NYATAKAN)
☐ 8 T.M	☐ 8 T.M	☐ 8 T.M
☐ 9 T.B	☐ 9 T.B	☐ 9 T.B

507. Pada masa akan datang, adakah anda ingin mengikuti sebarang kursus kemahiran vokasional atau perdagangan?

- ☐ 0 TIDAK (PERGI KE S.509)
- ☐ 1 YA

508. Apakah jenis kursus yang ingin anda ikuti? (jawapan berganda)

a. _____

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

b. _____

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

97 = PADA BARISAN KEDUA, JIKA SATU JAWAPAN SAHAJA DIBERI

99 = T.B..

509. Pada pendapat anda, adakah kemudahan _____ di kawasan ini mencukupi?

	TIDAK	YA
a. Pendidikan	☐	☐
b. Kesihatan	☐	☐
c. Rekreasi	☐	☐
d. Bersukan	☐	☐
e. Pengangkutan awam	☐	☐
f. Tempat beribadat	☐	☐

SEKSYEN 6 : PENGETAHUAN, SIKAP DAN AMALAN MENGENAI KESIHATAN BERPRODUKTIF SERTA PERILAKU SEKSUAL

Sekarang saya ingin berbincang tentang pengetahuan kesihatan anda.

601. Pernahkah anda mendengar tentang _____?

	YA	TIDAK	(PERGI KE S.603)
a. Sindrom Kurang Daya Tahan Penyakit (AIDS)	☐	☐	
b. Penyakit hubungan seks (Sexually transmitted diseases – STD's)	☐	☐	

602. Dari manakah anda dapat maklumat tersebut? (JAWAPAN BERGANDA)

Sindrom Kurang Daya Tahan Penyakit (AIDS)	Penyakit hubungan seks (Sexually transmitted diseases – STD's)
☐ TV/RADIO	☐ TV/RADIO
☐ AKHBAR	☐ AKHBAR
☐ POSTER	☐ POSTER
☐ CERAMAH	☐ CERAMAH
☐ PAMERAN	☐ PAMERAN
☐ GURU/SEKOLAH	☐ GURU/SEKOLAH
☐ KAWAN-KAWAN	☐ KAWAN-KAWAN
☐ INTERNET	☐ INTERNET
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

603. Pernahkah anda mendengar tentang sebarang kaedah perancang keluarga?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S.605)
☐ YA

604. Apakah kaedah yang anda tahu? (JAWAPAN BERGANDA)

☐ PIL	☐ TUBALIGASI
☐ ALAT DALAM RAHIM	☐ VASEKTOMI
☐ SUNTIKAN	☐ CARA WAKTU SELAMAT
☐ KONDOM	☐ AZAL
☐ IMPLAN	☐ ELAK PERSETUBUHAN
☐ PIL BERBUIH	☐ MENYUSU BADAN
☐ KRIM	☐ TRADISIONAL
☐ JELI	☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

UNTUK PEREMPUAN SAHAJA

605. Ketika umur berapakah anda pertama kali didatangi haid?

- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

97 = BELUM LAGI

606. Adakah anda bersedia menghadapi kedatangan haid yang pertama?

- ☐ TIDAK
☐ YA

606. Kebiasaannya dengan siapakah anda berbincang mengenai _____?

	TIDAK PERNAH BINCANG	IBU SAHAJA	BAPA SAHAJA	IBU DAN BAPA	ADIK BERADIK	KAWAN	GURU	USTAZ/ USTAZAH	LAIN- LAIN	T.M	T.B.
a. Haid ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b. Perubahan diri waktu baligh ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c. Ihtilam (mimpi basah) / baligh ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d. Hubungan seks ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e. Kehamilan ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f. Onani / Merencap ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

UNTUK LELAKI SAHAJA.

607. Ketika umur berapaakah anda pertama kali mengalami ihtilam (mimpi basah) / baligh?

- ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17
☐ 18 ☐ 19 ☐ 20 ☐ 21 ☐ 22 ☐ 23 ☐ 24 ☐ 25 ☐ 26

87 = BELUM LAGI

608. Adakah anda bersedia menghadapi mimpi basah?

- ☐ TIDAK
☐ YA

609. Kebiasaannya dengan siapakah anda berbincang mengenai _____?

	TIDAK PERNAH BINCANG	IBU SAHAJA	BAPA SAHAJA	IBU DAN BAPA	ADIK BERADIK	KAWAN	GURU	USTAZ/ USTAZAH	LAIN- LAIN	T.M	T.B.
a. ihtilam (mimpi basah) / baligh ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b. Perubahan diri waktu baligh ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c. Haid ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d. Hubungan seks ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e. Kehamilan ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f. Onani / Merencap ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

(UNTUK SEMUA LELAKI DAN PEREMPUAN)

SOALAN YANG BERTANDA ASTERIKS (*) HENDAKLAH DITUNJUKKAN KEPADA R. JANGAN BACAKAN SOALAN INI, KECUALI R MEMINTA PENJELASAN.

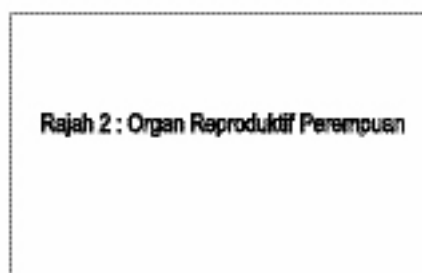
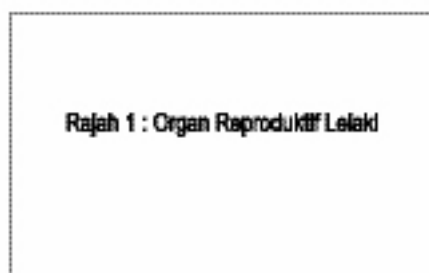
*611. Seorang gadis boleh hamil jika dia _____

	TIDAK	TIDAK PASTI	YA
a. tidur bersama dengan lelaki?	0	1	2
b. mencium / dicium lelaki?	0	1	2
c. memeluk / dipeluk lelaki?	0	1	2
d. mengadakan hubungan seks dengan lelaki?	0	1	2

*612. Adakah anda bersetuju dengan pernyataan berikut? Jika anda tidak tahu, nyatakan tidak tahu.

	TIDAK TAHU	TIDAK	TIDAK PASTI	YA
a. Seorang gadis mungkin hamil jika dia mengadakan hubungan seks dua minggu sebelum haid yang akan datang.	0	1	2	3
b. Seorang gadis boleh hamil pada hubungan seks yang pertama.	0	1	2	3
c. Seorang gadis boleh hamil sekiranya dia tidak terangsang semasa mengadakan hubungan seks.	0	1	2	3
d. Seorang gadis mungkin boleh hamil walaupun teman lelakinya mengeluarkan air maninya di luar faraj semasa hubungan seks.	0	1	2	3
e. Setelah didatangi haid, seorang gadis boleh hamil jika dia mengadakan hubungan seks.	0	1	2	3
f. Penggunaan kondom boleh menghindarkan penyakit hubungan seks.	0	1	2	3

*613. Berpandukan gambarajah di bawah, sila kenalpasti organ-organ reproduktif lelaki dan perempuan dengan memadankannya dengan nombor yang bersesuaian.

FARAJ	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9
RAHIM (UTERUS)	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9
BIJAH ZAKAR (TESTIS)	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ZAKAR	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9

*614. Di manakah janin membesar?

- ① FARAJ
- ② OVARI
- ③ SPERMA
- ④ RAHIM (UTERUS)
- ⑤ ZAKAR
- ⑥ TIUB FALLOPIO
- ⑦ BUAH ZAKAR (TESTIS)
- ⑧ T.M

*615. Melalui saluran apakah bayi dilahirkan?

- ① FARAJ
- ② OVARI
- ③ SPERMA
- ④ RAHIM (UTERUS)
- ⑤ ZAKAR
- ⑥ TIUB FALLOPIO
- ⑦ BUAH ZAKAR (TESTIS)
- ⑧ T.M

*616. Pernahkah anda mempunyai teman istimewa?

- ③ TIDAK (PERGI KE S.618)
- ① YA
- ② T.M

*617. Pernahkah anda _____ teman istimewa anda?

	TIDAK	YA	T.B.
a. Berpegangan tangan dengan	③	①	②
b. Bercium / bercumbu dengan	③	①	②
c. Meraba / diraba oleh	③	①	②

*618. Pernahkah anda melakukan hubungan seks?

- ③ TIDAK (PERGI KE S.624)
- ① YA
- ② T.M

*619. Ketika umur berapakah pertama kali anda melakukan hubungan seks?

- ③ ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩
- ③ ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩

99 = T.B

*620. Apakah perasaan anda pertama kali melakukan hubungan seks? (JAWAPAN BERGANDA)

- ☐ ① MERASA PIAS
- ☐ ② RASA BERSALAH / BERDOSA
- ☐ ③ MALU
- ☐ ④ TAKUT AKAN MENGANDUNG
- ☐ ⑤ TIDAK RASA APA-APA
- ☐ ⑥ PERASAAN SUDAH DILUPAI
- ☐ ⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ ⑧ T.M
- ☐ ⑨ T.B

*621. Pernahkah anda mengadakan hubungan seks dengan lebih daripada seorang?

- ☐ ① TIDAK
- ☐ ② YA
- ☐ ③ T.B.

JIKA YA NYATAKAN BERAPA ORANG:

☐ ④	☐ ①	☐ ②	☐ ③	☐ ④	☐ ⑤	☐ ⑥	☐ ⑦	☐ ⑧	☐ ⑨
☐ ⑩	☐ ⑪	☐ ⑫	☐ ⑬	☐ ⑭	☐ ⑮	☐ ⑯	☐ ⑰	☐ ⑱	☐ ⑲

*622. Apakah hubungan anda dengan (si pelaku? / pelaku-pelaku?) (JAWAPAN BERGANDA)

- ☐ ① TUNANG
- ☐ ② TEMAN ISTIMEWA
- ☐ ③ KAWAN
- ☐ ④ AHLI KELUARGA (NYATAKAN) _____
- ☐ ⑤ JIRAN
- ☐ ⑥ ORANG YANG TAK DIKENALI
- ☐ ⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ ⑧ T.M
- ☐ ⑨ T.B

*623. Pernahkah anda mengalami tanda-tanda penyakit hubungan seks selepas itu?

- ☐ ① TIDAK
- ☐ ② YA
- ☐ ③ T.B

*624. Pernahkah anda diperkosa / diliwat?

- ☐ ① TIDAK PERNAH (PERGI KE S.629)
- ☐ ② PERNAH

*625. Ketika umur berapakah anda pertama kali diperkosa / diliwat?

☐ ③	☐ ①	☐ ②	☐ ③	☐ ④	☐ ⑤	☐ ⑥	☐ ⑦	☐ ⑧	☐ ⑨	☐ ⑩
☐ ⑪	☐ ⑫	☐ ⑬	☐ ⑭	☐ ⑮	☐ ⑯	☐ ⑰	☐ ⑱	☐ ⑲	☐ ⑳	☐ ㉑

99 = T.B

*626. Apakah hubungan anda dengan (si pelaku? / pelaku-pelaku?) (JAWAPAN BERGANDA)

- ☐ ① TUNANG
- ☐ ② TEMAN ISTIMEWA
- ☐ ③ KAWAN
- ☐ ④ AHLI KELUARGA (NYATAKAN) _____
- ☐ ⑤ JIRAN
- ☐ ⑥ ORANG YANG TAK DIKENALI
- ☐ ⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ ⑧ T.M
- ☐ ⑨ T.B

*627. Adakah anda melaporkan kejadian tersebut?

- ☐ ① TIDAK → kenapa? _____
- ☐ ② YA
- ☐ ③ T.B

*628. Pernahkah anda mengalami tanda-tanda penyakit hubungan seks selepas diperkosa / diliwat?

- ☐ ① TIDAK
- ☐ ② YA
- ☐ ③ T.B

*629. Adakah anda tahu _____

	TIDAK	YA	T.M
a. Kawan yang melakukan seks luar nikah?	☐ ①	☐ ②	☐ ③
b. Kawan yang hamil luar nikah?	☐ ④	☐ ⑤	☐ ⑥
c. Kawan yang menggugurkan kehamilan luar nikah?	☐ ⑦	☐ ⑧	☐ ⑨
d. Di mana seseorang boleh mendapatkan perkhidmatan pengguguran?	☐ ⑩	☐ ⑪	☐ ⑫

*630. Adakah anda mengenali sesiapa yang tertarik kepada sesama jantina?

- ☐ ① TIDAK (PERGI KE S.632)
- ☐ ② YA

*631. Siapakah mereka itu? (JAWAPAN BERGANDA)

- ☐ ① AHLI KELUARGA LELAKI
- ☐ ② AHLI KELUARGA PEREMPUAN
- ☐ ③ KAWAN LELAKI
- ☐ ④ KAWAN PEREMPUAN
- ☐ ⑤ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ ⑥ T.B

*632. Pernahkah anda tertarik kepada seseorang yang sama jantina?

- ☐ ① TIDAK (PERGI KE S.634)
- ☐ ② YA

*633. Apakah perasaan anda terhadapnya?

-
6	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

99 = T.B

*634. Adakah anda setuju dengan gaya hidup ini?

- ☐ TIDAK
☐ YA

*635. Adakah anda mengenali sesiapa yang telah menukar jantina?

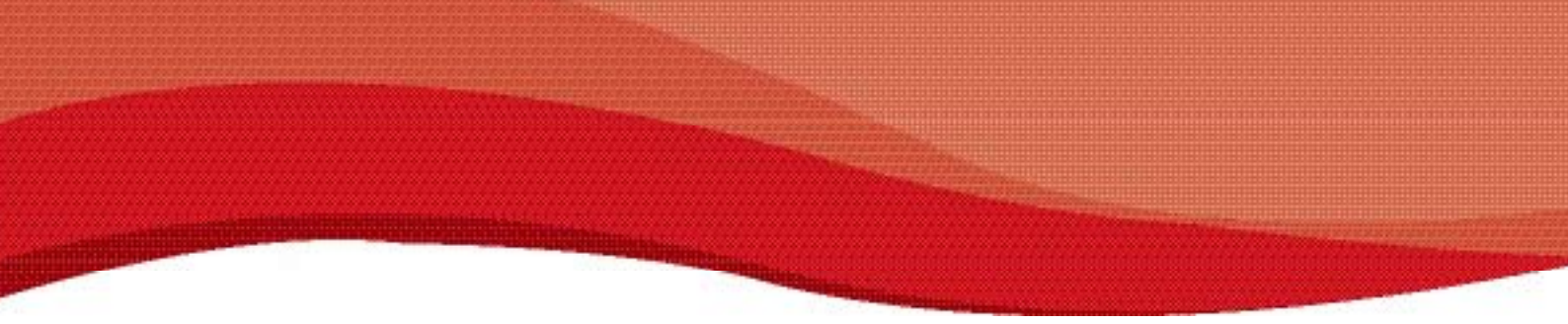
- ☐ TIDAK (TAMAT TEMUDUGA)
☐ YA
☐ T.M

*636. Siapakah mereka itu?

- ☐ AHLI KELUARGA LELAKI
☐ AHLI KELUARGA PEREMPUAN
☐ KAWAN LELAKI
☐ KAWAN PEREMPUAN
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ T.B

Sekian, terima kasih di atas kerjasama anda.

TAMAT TEMUDUGA

SULFT
CONFIDENTIAL

**KAJIAN PENDUDUK DAN KELUARGA MALAYSIA KE
EMPAT - 2004**

FOURTH MALAYSIAN POPULATION AND FAMILY SURVEY - 2004

MPFS - 44
Warga 50 +

Negeri Sams		Daerah Pembastaraan Administrative District				No. Siri Serial No.				Strata Stratum		Boeing Form Type		No. Ahli I/W Responden Member No.		Bil. Isi Rumah / No. Isi Rumah No. of I/H / H/H No.		Bil. Responden Layak / No. Responden Layak No. of R.R / R.R. No.	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	/	0	0	/	0
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	/	1	1	/	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	/	2	2	/	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	/	3	3	/	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	●	●	4	4	4	/	4	4	/	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	/	5	5	/	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	/	6	6	/	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	/	7	7	/	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	/	8	8	/	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	/	9	9	/	9

No. T.K.

L.Q. No.

No. B.9

F.R. Max.

Alamst T.K.

Address of L.Q.

[illegible]

LEMBAGA PENDUDUK DAN PEMBANGUNAN KELUARGA NEGARA
KEMENTERIAN PEMBANGUNAN WANITA, KELUARGA DAN MASYARAKAT
MALAYSIA

KEPUTUSAN TEMUBUAL

	BILANGAN LAWATAN			KOMEN PENYELIA
	1	2	3	
(1) TARIKH				
(2) MASA TEMUBUAL BERMULA				
(3) MASA TEMUBUAL TAMAT				
(4) KEPUTUSAN TEMUBUAL				
(5) TARIKH DAN MASA TEMUJANJI				
(6) BAHASA TEMUBUAL				
(7) NAMA & NO. PENEMUBUAL				

<u>KEPUTUSAN TEMUBUAL</u>	<u>BILANGAN LAWATAN</u>		
	1	2	3
a. TEMUBUAL TELAH LENGKAP	①	①	①
b. SEBAHAGIAN TEMUBUAL LENGKAP, TEMUJANJI DIBUAT	②	②	②
c. PENOLAKAN – TEMUBUAL TIDAK DIBUAT	③	③	③
d. PENEMUBUAL BARU DIPERLUKAN	④	④	④
e. RESPONDEN LAYAK TIADA DI RUMAH	⑤	⑤	⑤
f. ADA MASALAH BAHASA	⑥	⑥	⑥
g. LAIN-LAIN SEBAB TIDAK DAPAT LENGKAPKAN TEMUBUAL	⑦	⑦	⑦

JIKA KOD 2 ATAU 5, BUAT TEMUJANJI DAN BUAT LAWATAN 2 KALI LAGI PADA TARIKH DAN MASA YANG BERLAINAN.

JIKA KOD 3 ATAU 4, LAPOR KEPADA PENYELIA.

SEKSYEN 1: LATAR BELAKANG WARGA 50 TAHUN DAN KE ATAS

RUJUK JADUAL B1.1 DI RUANG 1,2,3,4,5,6,7,9 DAN 11 DI DALAM SOAL SELIDIK PENAPISAN

101. NO. AHLI VR RESPONDEN:

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

NAMA: _____

102. HUBUNGAN DENGAN KETUA VR

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

103. JANTINA

- ☐ LELAKI
☐ PEREMPUAN

104. Etnik

- ☐ MELAYU
☐ KADAZAN DUSUN
☐ BAJAU
☐ MURUT
☐ IBAN
☐ BIDAYUH
☐ MELANAU
☐ BUMIPUTERA LAIN (NYATAKAN) _____
☐ CINA
☐ INDIA
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____

105. Agama:

- ☐ ISLAM
☐ BUDDHA
☐ HINDU
☐ KRISTIAN
☐ CONFUCIAN/TAOISM/ AGAMA TRADISI LAIN KAUM CINA
☐ AGAMA SUKU KAUM/ 'FOLK'
☐ LAIN-LAIN, (NYATAKAN) _____
☐ TIADA AGAMA

106. Tarikh lahir:

HARI / BULAN / TAHUN

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19
☐ 20 ☐ 21 ☐ 22 ☐ 23 ☐ 24 ☐ 25 ☐ 26 ☐ 27 ☐ 28 ☐ 29
☐ 30 ☐ 31 ☐ 32 ☐ 33 ☐ 34 ☐ 35 ☐ 36 ☐ 37 ☐ 38 ☐ 39
☐ 40 ☐ 41 ☐ 42 ☐ 43 ☐ 44 ☐ 45 ☐ 46 ☐ 47 ☐ 48 ☐ 49
☐ 50 ☐ 51 ☐ 52 ☐ 53 ☐ 54 ☐ 55 ☐ 56 ☐ 57 ☐ 58 ☐ 59
☐ 60 ☐ 61 ☐ 62 ☐ 63 ☐ 64 ☐ 65 ☐ 66 ☐ 67 ☐ 68 ☐ 69
☐ 70 ☐ 71 ☐ 72 ☐ 73 ☐ 74 ☐ 75 ☐ 76 ☐ 77 ☐ 78 ☐ 79
☐ 80 ☐ 81 ☐ 82 ☐ 83 ☐ 84 ☐ 85 ☐ 86 ☐ 87 ☐ 88 ☐ 89
☐ 90 ☐ 91 ☐ 92 ☐ 93 ☐ 94 ☐ 95 ☐ 96 ☐ 97 ☐ 98 ☐ 99

107. Umur:

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

108. Peringkat Tertinggi Persekolahan:

- ☐ TADIK
☐ DARJAH 1
☐ DARJAH 2
☐ DARJAH 3
☐ DARJAH 4
☐ DARJAH 5
☐ DARJAH 6
☐ TING. PERALIHAN
☐ TINGKATAN 1
☐ TINGKATAN 2
☐ TINGKATAN 3
☐ TINGKATAN 4
☐ TINGKATAN 5
☐ TINGKATAN 6 RENDAH
☐ TINGKATAN 6 ATAS
☐ MAKTAB/KOLEJ/UNIVERSITI
☐ TIADA PERSEKOLAHAN (PERGI KE SEKSYEN 2)
☐ T.M
☐ T.B

109. Berapa tahunkah kesemuanya tuan/puan telah bersekolah?

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

SEKSYEN 2 : LATAR BELAKANG PERKAHWINAN

Saya ingin bertanya perihal perkahwinan tuan/puan.

201. Apakah status perkahwinan tuan/puan sekarang?

- ☐ 1 TIDAK PERNAH BERKAHWIN (PERGI KE 8.208)
☐ 2 MASIH BERKAHWIN
☐ 3 BALU
☐ 4 DUDA
☐ 5 BERPISAH/BERCERAI
- (PERGI KE 8.202)

202. Berapa kalikah kesemuanya tuan/puan pernah berkahwin?

- ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 7= 7+, 8= T.M, 9= T.B.

203. Pada umur berapakah tuan/puan pertama kali berkahwin?

- ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 8= T.M.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 9= T.B.

(BAGI RESPONDEN LELAKI YANG MASIH BERKAHWIN PERGI KE SEKSYEN 3)

RUJUK SOALAN 201

JIKA RESPONDEN WANITA MASIH BERKAHWIN	204. Selain daripada puan, adakah suami puan mempunyai isteri lain?	☐ 1 TIDAK (PERGI SEKSYEN 3) ☐ 2 YA ☐ 3 T.M. (PERGI KE SEKSYEN 3) ☐ 4 T.B.
	205. Berapa orangkah kesemuanya?	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 8= T.M, 9= T.B (PERGI KE SEKSYEN 3)
JIKA BALU / DUDA / BERCERAI / BERPISAH	206. Sudah berapa tahunkah tuan/puan menjadi balu/duda/becera/berpisah?	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
	207. Adakah tuan/puan berhajat untuk berkahwin (lagi)?	☐ 1 TIDAK ☐ 2 YA ☐ 3 T.B. (BAGI SEMUA JAWAPAN PERGI KE SEKSYEN 3)
JIKA RESPONDEN TIDAK PERNAH BERKAHWIN	208. Mengapakah tuan/puan tidak pernah berkahwin?	☐ 1 DAPAT MENIKMATI KEBEBASAN HIDUP. ☐ 2 TIADA JODOH. ☐ 3 SUDAH TERLALU TUA. ☐ 4 TAKUT KOMITMEN. ☐ 5 MASALAH KESIHATAN. ☐ 6 HALANGAN KELUARGA. ☐ 7 LAIN-LAIN(NYATAKAN) _____ ☐ 8 T.M.
	209. Adakah tuan/puan berhajat untuk berkahwin?	☐ 1 TIDAK ☐ 2 YA ☐ 3 T.B. (BAGI SEMUA JAWAPAN PERGI KE SEKSYEN 3)

SEKSYEN 3 : MIGRASI

Sekarang saya ingin bertanya tentang migrasi/ perpindahan tuan/puan.

301. Di daerah dan negeri / negara manakah tuan / puan dilahirkan?

(DAERAH)	(NEGERI)						(LUAR NEGARA)			
KOD DAERAH	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

302. Sudah berapa tahunkah tuan/puan berpindah ke sini?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

97 = SEMENJAK LAHIR (PERGI KE SEKSYEN 4)
98 = T.M

303. Apakah sebab utama tuan/puan berpindah ke sini?

- ① Mencari Kerja
- ② Berkahwin
- ③ Membeli Rumah / Tanah
- ④ Mengikut / Tinggal Dengan Ahli Keluarga
- ⑤ Berhenti Kerja / Pencen
- ⑥ Mengikut Pasangan
- ⑦ Lain-lain (Nyatakan) _____
- ⑧ T.M
- ⑨ T.B

SEKSYEN 4 : PEKERJAAN, PENDAPATAN DAN SIMPANAN

Saya ingin bertanya mengenai pekerjaan, pendapatan dan simpanan tuan/puan.

401. Adakah tuan/puan bekerja sekarang?

- ☐ TIDAK ☐ YA (PERGI KE S.409)

402. Adakah tuan/puan pernah bekerja?

- ☐ TIDAK PERNAH ☐ PERNAH →

403. Mengapa tuan/puan tidak pernah bekerja?

- ☐ MASALAH KESIHATAN
☐ TIADA PEKERJAAN YANG SESUAI
☐ TIDAK BERMINAT UNTUK BEKERJA
☐ PENDAPATAN SUDAH MENCUKUPI
☐ KELUARGA TIDAK MENGIZINKAN
☐ TIADA KELAYAKAN
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ T.M
☐ T.B

(PERGI KE S.412)

404. Mengapa tuan/puan tidak bekerja sekarang?

- ☐ MASALAH KESIHATAN
☐ TIADA PEKERJAAN YANG SESUAI
☐ TIDAK BERMINAT UNTUK BEKERJA LAGI
☐ PENDAPATAN SUDAH MENCUKUPI
☐ BERSARA
☐ SUDAH TUA
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ T.M
☐ T.B

405. Pada umur berapakah tuan / puan berhenti kerja?

- ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

406a. Apakah jenis pekerjaan terakhir tuan/ puan sebelum berhenti kerja (jawatan)? _____

- ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19
☐ 20 ☐ 21 ☐ 22 ☐ 23 ☐ 24 ☐ 25 ☐ 26 ☐ 27 ☐ 28 ☐ 29

Penjelasan kerja? _____

406b. Apakah jenis industri? _____

- ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19
☐ 20 ☐ 21 ☐ 22 ☐ 23 ☐ 24 ☐ 25 ☐ 26 ☐ 27 ☐ 28 ☐ 29

407. Rujuk S.107; TANDAKAN KOTAK YANG SESUAI

- ☐ BERUMUR 65 TAHUN DAN KE ATAS
 (PERGI KE S.412)
☐ BERUMUR DI BAWAH 65 TAHUN

408. Adakah tuan/puan ingin bekerja lagi?

- ☐ TIDAK
☐ YA
☐ T.B.

JIKA KOD '1' DI S.401, TANYA :

409a. Apakah jenis pekerjaan yang tuan/ puan lakukan sekarang (jawatan)? _____

- ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

Penjelasan kerja? _____

409b. Apakah jenis industri? _____

- ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

410. Disamping pekerjaan ini, adakah tuan/puan melakukan sebarang pekerjaan lain?

- ☐ TIDAK
☐ YA

411. Secara keseluruhannya, berapakah purata pendapatan tuan/puan sebulan? (TERMASUK PEKERJAAN SAMPINGAN)

RM _____

- ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4
☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6
☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7
☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8
☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 0
☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1
☐ 9 ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2

9997=RM10,000 +
 9998 =T.M.
 9999 = T.B.

412. Pada pendapat tuan/puan, berapakah umur persaraan yang sesuai bagi kakitangan kerajaan?

LELAKI PEREMPUAN

- ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4
☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6
☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7
☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8
☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 0
☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1
☐ 9 ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2

413. Adakah tuan/puan mewarisi apa-apa harta warisan?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S.415)
☐ YA
☐ T.M.

414. Apakah jenis harta warisan tersebut?

(JAWAPAN BERGANDA)

- ☐ 1 RUMAH
☐ 2 SYARIKAT
☐ 3 KENDERAAN
☐ 4 TANAH
☐ 5 TERNAKAN
☐ 6 LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ 7 T.M.

415. Pemaklah tuan/puan menedma wang.....?

	TIDAK	YA	T.M	T.B.
1. KWSP	☐	☐	☐	☐
2. penson	☐	☐	☐	☐
3. ganjaran / imbuhan	☐	☐	☐	☐

416. Adakah tuan/puan membuat sebarang simpanan di/ dalam bentuk?

	TIDAK	YA	T.M	T.B.
1. bank	☐	☐	☐	☐
2. tabung haji	☐	☐	☐	☐
3. saham/ pelaburan/ koperasi	☐	☐	☐	☐
4. insurans	☐	☐	☐	☐

SEKSYEN 5 : BANTUAN DARIPADA ANAK-ANAK

Sekarang saya ingin bertanya tentang bantuan yang diberikan oleh anak-anak tuan/puan.

501. Adakah tuan/puan mempunyai anak yang masih hidup (termasuk anak tiri dan anak angkat)?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S. 506)
☐ YA
☐ RESPONDEN TIDAK PERNAH BERKAHWIN DAN TIADA ANAK ANGKAT (PERGI KE S. 508)

502. Berapa orangkah anak lelaki dan anak perempuan tuan/puan yang masih hidup (Termasuk anak tiri dan anak angkat)?

SERUMAH	LELAKI										
	PEREMPUAN										
	JUMLAH										
DI TEMPAT LAIN	LELAKI										
	PEREMPUAN										
	JUMLAH										

503. Berapa kerapkah anak-anak tuan/puan memberi bantuan berupa.....? (RUJUK KOD KEKERAPAN)

JIKA ADA ANAK TINGGAL SERUMAH (BACAKAN DI SETIAP RUANG)					
	a. wang tunai	b. membayar bil-bil	c. memberi makanan atau barang keperluan lain	d. membuat kerja rumah atau peragaan lain	e. lain-lain (NYATAKAN)
TIDAK PERNAH					
SETIAP HARI					
BEBERAPA KALI SEMINGGU					
SEMINGGU SEKALI					
2 MINGGU SEKALI					
SEBULAN SEKALI					
BEBERAPA BULAN SEKALI					
SETAHUN SEKALI					
LAIN-LAIN (NYATAKAN)					
T.M					
T.B					

JIKA ADA ANAK DI TEMPAT LAIN (BACAAN DI SETIAP RUANG)					
	a. wang tunai	b. membayar bil-bil	c. memberi makanan atau barang keperluan lain	d. membuat kerja rumah atau peragaan lain	e. lain-lain (NYATAKAN) _____
TIDAK PERNAH	☐	☐	☐	☐	☐
SETIAP HARI	☐	☐	☐	☐	☐
BEBERAPA KALI SEMINGGU	☐	☐	☐	☐	☐
SEMINGGU SEKALI	☐	☐	☐	☐	☐
2 MINGGU SEKALI	☐	☐	☐	☐	☐
SEBULAN SEKALI	☐	☐	☐	☐	☐
BEBERAPA BULAN SEKALI	☐	☐	☐	☐	☐
SETAHUN SEKALI	☐	☐	☐	☐	☐
LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	☐	☐	☐	☐	☐
T.M	☐	☐	☐	☐	☐
T.B	☐	☐	☐	☐	☐

504. Dalam tempoh setahun yang lepas, adakah tuan/ puan memberi bantuan kepada anak-anak?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S.506)
☐ YA
☐ T.M
☐ T.B
- } (PERGI KE S.506)

505. Apakah bantuan yang tuan/ puan berikan kepada anak-anak? (BANTUAN UTAMA)

506. Sekiranya tuan/ puan sakit dan memerlukan bantuan, biasanya siapakah yang membantu? (SATU JAWAPAN SAHAJA)

- ☐ TIADA SIAPA
☐ PASANGAN
☐ ANAK-ANAK
☐ ADIK BERADIK LAIN
☐ CUCU
☐ SAUDARA MARA
☐ JIRAN/RAKAN
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ T.M.
☐ T.B.

507. Dalam tempoh setahun yang lepas, adakah tuan/ puan menerima sebarang bantuan daripada mana-mana sumber lain?

- ☐ TIDAK
☐ YA : (NYATAKAN) _____
☐ T.M.

SEKSYEN 6 : INTERAKSI KELUARGA

Sekarang saya ingin mengetahui mengenai interaksi di antara ahli keluarga tuan/puan.

601. Berapa kerapakah anak-anak atau ahli keluarga lain meminta nasihat tuan/puan mengenai.....?

(BACAKAN DI SETIAP RUANG)	ANAK-ANAK		AHLI KELUARGA	
a. cara mendidik anak	☐ 5	TIDAK PERNAH	☐ 5	TIDAK PERNAH
	☐ 1	KADANG-KADANG	☐ 1	KADANG-KADANG
	☐ 2	SELALU	☐ 2	SELALU
	☐ 3	T.M	☐ 3	T.M
	☐ 4	T.B	☐ 4	T.B
b. hal-hal perkahwinan	☐ 5	TIDAK PERNAH	☐ 5	TIDAK PERNAH
	☐ 1	KADANG-KADANG	☐ 1	KADANG-KADANG
	☐ 2	SELALU	☐ 2	SELALU
	☐ 3	T.M	☐ 3	T.M
	☐ 4	T.B	☐ 4	T.B
c. kenduri-kendara	☐ 5	TIDAK PERNAH	☐ 5	TIDAK PERNAH
	☐ 1	KADANG-KADANG	☐ 1	KADANG-KADANG
	☐ 2	SELALU	☐ 2	SELALU
	☐ 3	T.M	☐ 3	T.M
	☐ 4	T.B	☐ 4	T.B
d. masalah keluarga	☐ 5	TIDAK PERNAH	☐ 5	TIDAK PERNAH
	☐ 1	KADANG-KADANG	☐ 1	KADANG-KADANG
	☐ 2	SELALU	☐ 2	SELALU
	☐ 3	T.M	☐ 3	T.M
	☐ 4	T.B	☐ 4	T.B
e. membeli harta	☐ 5	TIDAK PERNAH	☐ 5	TIDAK PERNAH
	☐ 1	KADANG-KADANG	☐ 1	KADANG-KADANG
	☐ 2	SELALU	☐ 2	SELALU
	☐ 3	T.M	☐ 3	T.M
	☐ 4	T.B	☐ 4	T.B

602. Dengan siapakah tuan/puan selesa untuk berbual-bual? (JAWAPAN BERGANDA)

- ☐ 0 TIADA SIAPA
- ☐ 1 PASANGAN
- ☐ 2 ANAK-ANAK
- ☐ 3 ADIK BERADIK LAIN
- ☐ 4 CUCU
- ☐ 5 SAUDARA MARA
- ☐ 6 JIRAN/RAKAN
- ☐ 7 LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ 8 T.M.
- ☐ 9 T.B.

803. Berapa kerapkah tuan/puan berhubung dengan.....tuan/puan? (BACAkan DI SETIAP RUANG)

	a. anak-anak	b. adik-beradik lain	c. cucu	d. saudara mara	e. jiran/kawan	f. ibutape (SEKIRANYA MASIH HIDUP)
TIDAK PERNAH	☐	☐	☐	☐	☐	☐
SETIAP HARI	☐	☐	☐	☐	☐	☐
BEBERAPA KALI SEMINGGU	☐	☐	☐	☐	☐	☐
SEMINGGU SEKALI	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2 MINGGU SEKALI	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3 MINGGU SEKALI	☐	☐	☐	☐	☐	☐
SEBULAN SEKALI	☐	☐	☐	☐	☐	☐
BEBERAPA BULAN SEKALI	☐	☐	☐	☐	☐	☐
SETAHUN SEKALI	☐	☐	☐	☐	☐	☐
LAIN-LAIN (NYATAKAN).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
T.M	☐	☐	☐	☐	☐	☐
T.B	☐	☐	☐	☐	☐	☐

804. Apabila kita mengalami masalah peribadi, biasanya kita berbincang mengenainya dengan seseorang. Bagi tuan/puan, siapakah yang tuan/puan boleh percaya dan senang diajak untuk berbincang apabila mempunyai sebarang masalah? (MAKSIMUM 3 JAWAPAN SAHAJA. TANDAKAN MENGIKUT KEUTAMAAN).

	KEUTAMAAN PERTAMA	KEUTAMAAN KEDUA	KEUTAMAAN KETIGA
TIDAK SIAPA/TAK PERNAH BERBINCANG	☐	☐	☐
PASANGAN	☐	☐	☐
ANAK-ANAK	☐	☐	☐
ADIK-BERADIK	☐	☐	☐
SAUDARA-MARA	☐	☐	☐
CUCU	☐	☐	☐
JIRAN/KAWAN	☐	☐	☐
KETUA KAMPUNG/KETUA MASYARAKAT	☐	☐	☐
USTAZ/IMAM	☐	☐	☐
LAIN-LAIN (NYATAKAN).....	☐	☐	☐
T.M	☐	☐	☐

805. Pernahkah tuan/puan merasa kesunyian?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S. 807)
☐ YA
☐ T.M.

806. Berapa kerapkah tuan/puan berasa begini?

- ☐ SELALU
☐ KADANG-KADANG
☐ T.M.
☐ T.B.

807. Berapa orangkah adik-beradik lelaki dan perempuan tuan/puan yang masih hidup? (TERMASUK RESPONDEN SENDIRI)

LELAKI		PEREMPUAN	
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

SEKSYEN 7 : PERKHIDMATAN SOKONGAN DAN PENGLIBATAN WARGA TUA DALAM KOMUNITI

Sekarang saya ingin bertanya mengenai perkhidmatan sokongan untuk golongan warga tua dan penglibatan tuan/puan dalam komuniti.

701. Pernahkah tuan/puan mendengar mengenai rumah orang tua?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S. 704)
- ☐ YA
- ☐ T.M.

702. Pada pendapat tuan/puan adakah sesuai untuk warga tua tinggal di sana?

- ☐ TIDAK
- ☐ YA
- ☐ T.T

703. Dalam keadaan yang bagaimanakah seorang warga tua sesuai untuk tinggal di sana?

704. Pernahkah tuan/puan mendengar mengenai pusat jagaan harian warga tua?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S. 706)
- ☐ YA
- ☐ T.M.

705. Sekiranya dalam keadaan seharian di mana tiada sesiapa untuk menjaga tuan/puan, adakah tuan/puan akan pergi ke pusat jagaan harian warga tua?

- ☐ TIDAK
- ☐ YA
- ☐ T.M.
- ☐ T.B.

706. Adakah tuan/puan melibatkan diri dalam aktiviti kemasyarakatan dalam tempoh 6 bulan kebelakangan ini seperti.....?

PERKARA-PERKARA (BACAKAN DI SETIAP RUANG)	TIDAK	YA	T.M.	T.B.
a. menyertai qariah/masjid/pertubuhan keagamaan	☐	☐	☐	☐
b. menyertai sukuk/kumpulan beriadah (cth. Senamrobik, yoga, tai chi dll.)	☐	☐	☐	☐
c. aktiviti kejinanan/ rukun tetangga	☐	☐	☐	☐
d. aktiviti pertubuhan NGO	☐	☐	☐	☐

SEKSYEN 8 : PENGETAHUAN DAN AMALAN KESIHATAN

Sekarang saya ingin bertanya beberapa soalan mengenai kesihatan tuan/puan.

801. Secara amnya, adakah kesihatan tuan/puan sekarang baik, sederhana atau tidak memuaskan?

- ☐ 1 BAIK
- ☐ 2 SEDERHANA
- ☐ 3 TIDAK MEMUASKAN
- ☐ 4 TIDAK PASTI
- ☐ 5 T.M.

802. Dalam 12 bulan yang lepas, berapa kali/tahap tuan/puan pergi ke hospital/klinik untuk rawatan perkhidmatan kesihatan?

- ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
- ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

803. Dalam 12 bulan yang lepas, pernahkah tuan/puan dimasukkan ke hospital untuk mendapatkan rawatan perubatan?

- ☐ 0 TIDAK (PERGI KE S. 805)
- ☐ 1 YA
- ☐ 2 T.M.

804. Siapakah yang menjaga tuan/puan semasa itu? (MAKSIMUM 3 JAWAPAN SAHAJA)

- ☐ 1 DIRI SENDIRI
- ☐ 2 PASANGAN
- ☐ 3 ANAK
- ☐ 4 CUCU
- ☐ 5 ADIK-BERADIK
- ☐ 6 RAKAN/JIRAN
- ☐ 7 LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ 8 T.M.
- ☐ 9 T.B.

805. Adakah tuan/puan menghadapi masalah kesihatan seperti?					806. JIKA YA, TANYA... Pernahkah tuan/puan mendapatkan rawatan			
MASALAH KESIHATAN (BACAAN DI SETIAP RUANG)	TIDAK	YA	T.M	T.B	TIDAK PERNAH	PERNAH	T.M	T.B
a. tekanan darah tinggi	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3
b. kencing manis	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3
c. sakit jantung koronari	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3
d. aritmia	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3
e. lain-lain asma	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3
f. prolaps (UNTUK RESPONDEN WANITA)	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3

RUJUK S. 107, BAGI RESPONDEN LELAKI DAN WANITA BERUMUR 65 TAHUN DAN KE ATAS, TANYA :

807. Adakah tuan/puan berupaya melakukan aktiviti harian berikut?

AKTIVITI-AKTIVITI (BACAKAN DI SETIAP RUANG)	TIDAK	YA	T.M	T.B
a. Makan / minum	☐	☐	☐	☐
b. Mandi	☐	☐	☐	☐
c. Memakai baju	☐	☐	☐	☐
d. Pergi ke tandas	☐	☐	☐	☐
e. Bersenam	☐	☐	☐	☐
f. Memasak / melakukan kerja rumah	☐	☐	☐	☐
g. Menghadiri upacara keagamaan	☐	☐	☐	☐
h. Ke pasar / membeli-belah	☐	☐	☐	☐

JIKA RESPONDEN LELAKI; PERGI KE S. 820

JIKA RESPONDEN WANITA, TANYA :

808. Pada kebiasaannya, berapa kalikah puan bersenam dalam seminggu?

- ☐ TIDAK PERNAH
- ☐ KURANG DARI 3 KALI SEMINGGU
- ☐ 3 KALI SEMINGGU
- ☐ LEBIH DARIPADA 3 KALI SEMINGGU
- ☐ T.M.

809. Pada masa ini, adakah puan merokok?

- ☐ TIDAK
- ☐ YA (PERGI KE S. 810)
- ☐ T.M.

809a. Adakah puan pernah merokok?

- ☐ TIDAK
- ☐ YA
- ☐ T.M.
- ☐ T.B.

810. Pada kebiasaannya, adakah puan mengambil Vitamin / Makanan tambahan?

- ☐ 0 TIDAK
- ☐ 1 KADANG-KADANG
- ☐ 2 SELALU
- ☐ 3 T.M

811. Pernahkah puan melakukan pemeriksaan sendiri payudara?

- ☐ 0 TIDAK PERNAH (PERGI KE S. 813)
- ☐ 1 PERNAH
- ☐ 2 T.M
- ☐ 3 T.B

812. Dalam tempoh tiga bulan yang lepas, adakah puan melakukan pemeriksaan sendiri payudara?

- ☐ 1 YA
- ☐ 2 TIDAK
- ☐ 3 T.M
- ☐ 4 T.B

813. Pernahkah puan menjalani pemeriksaan payudara di klinik / hospital?

- ☐ 0 TIDAK PERNAH (PERGI KE S. 815)
- ☐ 1 PERNAH
- ☐ 2 T.M
- ☐ 3 T.B

814. Dalam tempoh tiga bulan yang lepas, adakah puan menjalani pemeriksaan payudara di klinik / hospital?

- ☐ 0 TIDAK PERNAH
- ☐ 1 YA
- ☐ 2 T.M
- ☐ 3 T.B

PERIHAI HAI

Sekarang saya ingin bertanya puan perhai hai (menopos).

815. Pada umur berapa puan putus hai?

- ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

97 = BELUM PUTUS HAI (PERGI KE S. 819)

98 = TIDAK INGAT

816. Adakah puan pernah mendapatkan rawatan Terapi Gantikan Hormon (HRT)?

- ☐ TIDAK PERNAH (PERGI KE S. 819)
☐ PERNAH
☐ T.M.
☐ T.B.

817. Adakah puan masih dalam rawatan tersebut (HRT)?

- ☐ TIDAK
☐ YA
☐ T.M.
☐ T.B.

818. Berapa lamakah puan telah mengambil rawatan tersebut (HRT)? (BULAN)

☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	98 = T.M
☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	99 = T.B

RUJUK S. 107, JIKA RESPONDEN WANITA BERUMUR 65 TAHUN DAN KEBAWAH, TANYA :

819. Dalam tempoh tiga tahun yang lepas, pernahkah puan menjalani Ujian Pap Smear?

- ☐ TIDAK PERNAH
☐ PERNAH
☐ T.M.
☐ T.B.

Sekian, terima kasih
di atas kerjasama puan.

TAMAT TEMUDUGA

BAGI RESPONDEN LELAKI, TANYA :

820. Pada kebiasaannya, berapa kalikah tuan bersenam dalam seminggu?

- ☐ 0 TIDAK PERNAH
- ☐ 1 KURANG DARIPADA 3 KALI SEMINGGU
- ☐ 2 3 KALI SEMINGGU
- ☐ 3 LEBIH DARI 3 KALI SEMINGGU
- ☐ 4 T.M.

821. Pada masa ini, adakah tuan merokok?

- ☐ 0 TIDAK
- ☐ 1 YA (PERGI KE S. 822)
- ☐ 2 T.M

821a. Adakah tuan pernah merokok?

- ☐ 0 TIDAK
- ☐ 1 YA
- ☐ 2 T.M
- ☐ 3 T.B

822. Pada masa ini, adakah tuan mengambil minuman alkohol?

- ☐ 0 TIDAK
- ☐ 1 YA (PERGI KE S. 823)
- ☐ 2 T.M

822a. Adakah tuan pernah mengambil minuman alkohol?

- ☐ 0 TIDAK (PERGI KE S. 823)
- ☐ 1 YA
- ☐ 2 T.M
- ☐ 3 T.B

822b. Sudah berapa lamakah tuan berhenti mengambil minuman alkohol? (BULAN)

☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	98 = T.M
☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	99 = T.B

823. Pada kebiasaannya, adakah tuan mengambil Vitamin / Makanan tambahan?

- ☐ 0 TIDAK
- ☐ 1 KADANG-KADANG
- ☐ 2 SELALU
- ☐ 3 T.M

PERIHAI ANDROPOS

Sekarang saya ingin bertanya tuan mengenai perihai andropoe.

824a. Adakah tuan mengalami masalah seperti serangan kepanasan?

	TIDAK	YA
1. Serangan kepanasan	Ⓐ	ⓐ
	(PERGI KE S.824b)	

JIKA KOD '1' DI S.824a, TANYA

825a. Pada umur berapakah tuan menyedari masalah tersebut?

	UMUR											
1. Serangan kepanasan	Ⓐ	Ⓒ	Ⓓ	Ⓔ	Ⓖ	Ⓗ	Ⓙ	Ⓚ	Ⓛ	Ⓜ	Ⓝ	Ⓟ
	Ⓠ	Ⓡ	Ⓢ	Ⓣ	Ⓤ	Ⓡ	Ⓢ	Ⓣ	Ⓤ	Ⓥ	Ⓦ	Ⓧ

	826a. Adakah tuan pernah dapatkan rawatan?		827a. Adakah tuan masih dirawat? (TAMAT TEMUDUGA)		828a. Adakah tuan menyedari keadaan ini perlu rawatan?	
	TIDAK (PERGI KE S. 828a)	YA	TIDAK	YA	TIDAK (TAMAT TEMUDUGA)	YA
1. Serangan kepanasan	Ⓐ	ⓐ	Ⓒ	ⓐ	Ⓒ	ⓐ

JIKA KOD '1' DI S.828a, TANYA

829a. Kenapa tuan tidak dapatkan rawatan?

1. Serangan kepanasan	Ⓐ MALU	Ⓒ TIDAK TAHU DI MANA	Ⓝ T.B
	Ⓑ TIADA MASA	Ⓓ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	
	Ⓔ MASALAH KEWANGAN	Ⓔ T.M	

824b. Adakah tuan mengalami masalah seperti keletihan?

	TIDAK	YA
2. Keletihan	②	①
(PERGI KE S.824c)		

JIKA KOD '1' DI S.824b, TANYA

825b. Pada umur berapakah tuan menyedari masalah tersebut?

	UMUR									
2. Keletihan	③	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨
	⑩	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨

826b. Adakah tuan pernah dapatkan rawatan ?		827b. Adakah tuan masih dirawat? (TAMAT TEMUDUGA)		828b. Adakah tuan menyedari keadaan ini perlukan rawatan?	
TIDAK (PERGI KE S. 828b)	YA	TIDAK	YA	TIDAK (TAMAT TEMUDUGA)	YA
2. Keletihan	②	①	②	③	④

JIKA KOD '1' DI S.828b, TANYA

829b. Kenapa tuan tidak dapatkan rawatan?

2. Keletihan	①	MALU	②	TIDAK TAHU DI MANA	③	T.B
	④	TIADA MASA	⑤	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____		
	⑥	MASALAH KEWANGAN	⑦	T.M		

824c. Adakah tuan mengalami masalah seperti kemurungan?

	TIDAK	YA
c. Kemurungan	②	①

(PERGI KE S.824d)

JIKA KOD '1' DI S.824c, TANYA

825c. Pada umur berapakah tuan menyedari masalah tersebut?

	UMUR									
3. Kemurungan	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨	⑩
	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨	⑩	⑪	⑫

	825c. Adakah tuan pernah dapatkan rawatan?		827c. Adakah tuan masih dirawat? (TAMAT TEMUDUGA)		828c. Adakah tuan menyedari keadaan ini perlu rawatan?	
	TIDAK (PERGI KE S. 828c)	YA	TIDAK	YA	TIDAK (TAMAT TEMUDUGA)	YA
3. Kemurungan	②	①	②	①	②	①

JIKA KOD '1' DI S.828c, TANYA

829c. Kenapa tuan tidak dapatkan rawatan?

3. Kemurungan	①	MALU	④	TIDAK TAHU DI MANA	①	T.B
	②	TIADA MASA	③	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____		
	③	MASALAH KEWANGAN	⑤	T.M		

824d. Adakah tuan mengalami masalah seperti keupayaan tenaga kerja menurun?

	TIDAK	YA
4. keupayaan tenaga kerja menurun?	①	①
(PERGI KE S.824e)		

JIKA KOD '1' DI S.824d, TANYA

825d. Pada umur berapakah tuan menyedari masalah tersebut?

	UMUR									
4. keupayaan tenaga kerja menurun?	①	①	②	②	③	③	④	④	⑤	⑤
	⑥	①	②	②	③	③	④	④	⑤	⑤

	826d. Adakah tuan pernah dapatkan rawatan?		827d. Adakah tuan masih dirawat? (TAMAT TEMUDUGA)		828d. Adakah tuan menyedari keadaan ini pertukaran rawatan?	
	TIDAK (PERGI KE S. 828d)	YA	TIDAK	YA	TIDAK (TAMAT TEMUDUGA)	YA
4. keupayaan tenaga kerja menurun?	①	①	①	①	①	①

JIKA KOD '1' DI S.828d, TANYA

829d. Kenapa tuan tidak dapatkan rawatan?

4. keupayaan tenaga kerja menurun?	①	MALU	④	TIDAK TAHU DI MANA	⑤	T.B
	②	TIADA MASA	⑤	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____		
	③	MASALAH KEWANGAN	⑥	T.M		

824e. Adakah tuan mengalami masalah seperti resah tidak boleh tidur?

	TIDAK	YA
5. resah tidak boleh tidur?	①	①
(PERGI KE S.824f)		

JIKA KOD '1' DI S.824e, TANYA

825e. Pada umur berapakah tuan menyedari masalah tersebut?

	UMUR										
5. resah tidak boleh tidur?	①	①	①	①	①	①	①	①	①	①	①
	①	①	①	①	①	①	①	①	①	①	①

	826e. Adakah tuan pernah dapatkan rawatan?		827e. Adakah tuan masih dirawat? (TAMAT TEMUDUGA)		828e. Adakah tuan menyedari keadaan ini perlu rawatan?	
	TIDAK (PERGI KE S. 828e)	YA	TIDAK	YA	TIDAK (TAMAT TEMUDUGA)	YA
5. resah tidak boleh tidur?	①	①	①	①	①	①

JIKA KOD '1' DI S.828e, TANYA

829e. Kenapa tuan tidak dapatkan rawatan?

5. resah tidak boleh tidur?	①	MALU	①	TIDAK TAHU DI MANA	①	T.B
	①	TIADA MASA	①	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____		
	①	MASALAH KEWANGAN	①	T.M		

824f. Adakah tuan mengalami masalah seperti kurang nafsu seks?

	TIDAK	YA
6.kurang nafsu seks?	⑥	①

**TAMAT
TEMUDUGA**

JIKA KOD '1' DI S.824f, TANYA

825f. Pada umur berapakah tuan menyedari masalah tersebut?

	UMUR									
6.kurang nafsu seks?	②	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨
	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨	⑩

	826f. Adakah tuan pernah dapatkan rawatan?		827f. Adakah tuan masih dirawat? (TAMAT TEMUDUGA)		828f. Adakah tuan menyedari keadaan ini perlukan rawatan?	
	TIDAK (PERGI KE S. 828f)	YA	TIDAK	YA	TIDAK (TAMAT TEMUDUGA)	YA
6.kurang nafsu seks?	⑥	①	⑥	①	⑥	①

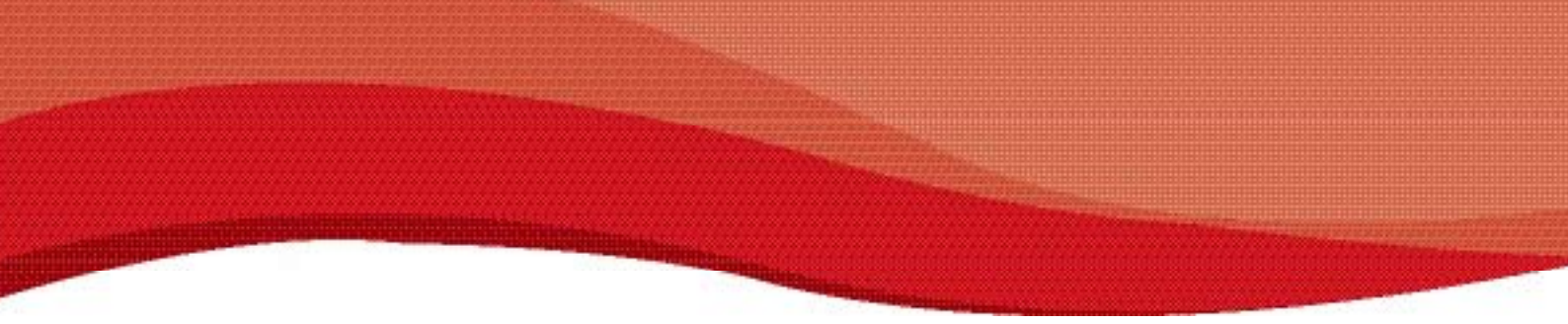
JIKA KOD '1' DI S.828f, TANYA

829f. Kenapa tuan tidak dapatkan rawatan?

6.kurang nafsu seks?	① MALU	④ TIDAK TAHU DI MANA	⑦ T.B
	② TIADA MASA	⑤ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	
	③ MASALAH KEWANGAN	⑥ T.M	

Sekian, terima kasih
di atas kerjasama tuan.

TAMAT TEMUDUGA

**SULIT
CONFIDENTIAL**

**KAJIAN PENDUDUK DAN KELUARGA MALAYSIA KE
EMPAT - 2004**

FOURTH MALAYSIAN POPULATION AND FAMILY SURVEY - 2004

**MPFS - 45
Bujang 25 - 49**

Negeri State			Daerah Pentadbiran Administrative District			No. Siri Serial No.			Strata Stratum		Borang Form Type		No. Ahli MR Responden Member No.		Bil. Tel Rumah / No. Tel Rumah No. of HLH / HLH No.		Bil. Responden Layak / No. Responden Layak No. of ELR / ELR No.	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

No. T.K.
L.Q. No.
No. B.P.
E.B. No.

Alamat T.K.
Address of L.Q.
.....

Tarikh Date	Tarikh Date	Tarikh Date	Tarikh Date
Pencembut Interviewer	Penyemak Pertama First reviewer	Penyemak Kedua Second reviewer	Pengkod OMR OMR Coder
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0

**LEMBAGA PENDUDUK DAN PEMBANGUNAN KELUARGA NEGARA
KEMENTERIAN PEMBANGUNAN WANITA, KELUARGA DAN MASYARAKAT
MALAYSIA**

KEPUTUSAN TEMUBUAL

	BILANGAN LAWATAN			KOMEN PENYELIA
	1	2	3	
(1) TARIKH				
(2) MASA TEMUBUAL BERMULA				
(3) MASA TEMUBUAL TAMAT				
(4) KEPUTUSAN TEMUBUAL				
(5) TARIKH DAN MASA TEMUJANJI				
(6) BAHASA TEMUBUAL				
(7) NAMA & NO. PENEMUBUAL				

KEPUTUSAN TEMUBUAL

BILANGAN LAWATAN

	1	2	3
a. TEMUBUAL TELAH LENGKAP	①	①	①
b. SEBAHAGIAN TEMUBUAL LENGKAP, TEMUJANJI DIBUAT	②	②	②
c. PENCLAKAN – TEMUBUAL TIDAK DIBUAT	③	③	③
d. PENEMUBUAL BARU DIPERLUKAN	④	④	④
e. RESPONDEN LAYAK TIADA DI RUMAH	⑤	⑤	⑤
f. ADA MASALAH BAHASA	⑥	⑥	⑥
g. LAIN-LAIN SEBAB TIDAK DAPAT MELENGKAPKAN TEMUBUAL	⑦	⑦	⑦

JIKA KOD 2 ATAU 5, BUAT TEMUJANJI DAN BUAT LAWATAN 2 KALI LAGI PADA TARIKH DAN MASA YANG BERLAINAN.

JIKA KOD 3 ATAU 4, LAPOR KEPADA PENYELIA.

**SEKSYEN 1 :LATAR BELAKANG RESPONDEN LELAKI DAN PEREMPUAN
BERUMUR 25-49 TAHUN DAN TIDAK PERNAH BERKAHWIN**

RUJUK JADUAL B1.1, RUANG 1,2,3,4,5,6,7,8 DAN 11 DALAM SOALSELIDIK PENAPISAN

101. NO. AHLI IR RESPONDEN: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

NAMA: _____

102. HUBUNGAN DENGAN KETUA IR:

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

106. Tarikh lahir

HARI	/	BULAN	/	TAHUN
☐ 0 ☐ 1		☐ 0 ☐ 1		☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3
☐ 1 ☐ 2		☐ 2 ☐ 3		☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7
☐ 2 ☐ 3		☐ 4 ☐ 5		☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1
☐ 3 ☐ 4		☐ 6 ☐ 7		☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
☐ 4 ☐ 5		☐ 8 ☐ 9		☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 5 ☐ 6		☐ 0 ☐ 1		☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3
☐ 6 ☐ 7		☐ 2 ☐ 3		☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7
☐ 7 ☐ 8		☐ 4 ☐ 5		☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1
☐ 8 ☐ 9		☐ 6 ☐ 7		☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
☐ 9		☐ 8 ☐ 9		☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

103. JANTINA:

- ☐ 0 LELAKI
☐ 1 PEREMPUAN

104. Etnik

- ☐ 0 MELAYU ☐ 0 MELANAU
☐ 1 KADAZAN DUSUN ☐ 1 BUMPUTERA LAIN (NYATAKAN)
☐ 2 BAJAU ☐ 2 CINA
☐ 3 MURUT ☐ 3 INDIA
☐ 4 IBAN ☐ 4 LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ 5 BIDAYUH

107. Umur

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

105. Agama

- ☐ 0 ISLAM ☐ 0 CONFUCIAN/TACISIM/ AGAMA
☐ 1 BUDDHA ☐ 1 TRADISI LAIN KALIM CINA
☐ 2 HINDU ☐ 2 AGAMA SUKU KALIM/ FOLK
☐ 3 KRISTIAN ☐ 3 LAIN-LAIN, (NYATAKAN) _____
☐ 4 TIADA AGAMA

108. Peringkat tertinggi persekolahan:

- ☐ 0 TADIK ☐ 0 TINGKATAN ☐ 0 TINGKATAN 6 RENDAH
☐ 1 DARJAH 1 ☐ 1 PERALIHAN ☐ 1 TINGKATAN 6 ATAS
☐ 2 DARJAH 2 ☐ 2 TINGKATAN 1 ☐ 2 MAKTABA/UNIVERSITI/KOLEJ
☐ 3 DARJAH 3 ☐ 3 TINGKATAN 2 ☐ 3 TIADA PERSEKOLAHAN
☐ 4 DARJAH 4 ☐ 4 TINGKATAN 3 ☐ 4 (PERGI KE SEKSYEN 1B)
☐ 5 DARJAH 5 ☐ 5 TINGKATAN 4 ☐ 5 T.M
☐ 6 DARJAH 6 ☐ 6 TINGKATAN 5 ☐ 6 T.B

109. Berapa tahunkah kesemuanya anda telah bersekolah?

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

1B: MIGRASI

Saya ingin bertanya mengenai migrasi / perpindahan anda.

110. Di daerah dan negeri / negara manakah anda dilahirkan?

	(DAERAH)	(NEGERI)	(NEGARA)
KOD DAERAH	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9		
	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9		
	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9		

111. Di manakah tempat tinggal anda pada 5 tahun yang lepas?

	(DAERAH)	(NEGERI)	(NEGARA)
KOD DAERAH	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9		
	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9		
	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9		

112. Dengan siapakah anda tinggal semasa itu?

- ☐ 1 IBU/BAPA
- ☐ 2 DATUK/NENEK
- ☐ 3 ADIK BERADIK
- ☐ 4 KAWAN-KAWAN (ASRAMA)
- ☐ 5 SAUDARA MARA
- ☐ 6 LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ 7 T.M
- ☐ 8 T.B.

113. Sudah berapa tahunkah anda berpindah ke sini?

☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9
☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9

97 = SEMENJAK LAHIR (PERGI KE BEKSYEN 2)

114. Apakah sebab utama anda berpindah ke sini?

- ☐ 1 MENCARI KERJA
- ☐ 2 MEMBELI RUMAH / TANAH
- ☐ 3 BERHENTI KERJA
- ☐ 4 PENCEN
- ☐ 5 BERTUKAR TEMPAT KERJA
- ☐ 6 LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ 7 T.B.

SEKSYEN 2 : PEKERJAAN

Sekarang saya ingin bertanya beberapa soalan perihal pekerjaan anda.

201. Adakah anda bekerja sekarang?

- TIDAK
☐ YA (PERGI KE S.203)

202. Pernahkah anda bekerja?

- ☐ TIDAK PERNAH ☐ YA (PERGI KE S.204)

203. Mengapa anda tidak pernah bekerja?

- ☐ MASALAH KESIHATAN
☐ TIDAK MINAT BEKERJA
☐ TIADA PEKERJAAN YANG SESUAI
☐ KELUARGA TIDAK MENGIZINKAN
☐ TIADA KELAYAKAN
☐ LAIN-LAIN, (NYATAKAN) _____
☐ T.M
☐ T.B

(PERGI KE S.212)

204. Mengapa anda tidak bekerja sekarang?

- ☐ MASALAH KESIHATAN
☐ TIDAK MINAT BEKERJA LAGI
☐ TIADA PEKERJAAN YANG SESUAI
☐ KELUARGA TIDAK MENGIZINKAN
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ T.M
☐ T.B

205a. Apakah jenis pekerjaan utama anda lakukan dahulu? _____

- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Penjelasan kerja? _____

205b. Apakah jenis industri? _____

- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

206. Adakah anda dibayar oleh orang lain, bekerja sendiri atau bekerja dengan keluarga tanpa upah?

- ☐ MALIKAN
☐ PEKERJA
☐ BEKERJA SENDIRI
☐ PEKERJA KELUARGA TANPA UPAH
☐ T.M
☐ T.B

207. Bersapakah purata pendapatan pekerjaan terakhir anda sebulan?

R M

- ☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ ☐

9997 = RM

9999 = T.B.

10,000 DAN LEBIH

206a. Apakah jenis pekerjaan anda lakukan sekarang (jawatan)? _____

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

Penjelasan kerja? _____

206b. Apakah jenis industri? _____

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

209. Adakah anda dibayar oleh orang lain, bekerja sendiri atau bekerja dengan keluarga tanpa upah?

- ☐ 1 MAJIKAN
- ☐ 2 PEKERJA
- ☐ 3 BEKERJA SENDIRI
- ☐ 4 PEKERJA KELUARGA TANPA UPAH
- ☐ 5 T.M
- ☐ 6 T.B

210. Selain daripada pekerjaan utama ini, adakah anda melakukan sebarang kerja sampingan?

- ☐ 1 TIDAK
- ☐ 2 YA

211. Secara keseluruhannya, berapakah pendapatan purata anda sebulan?

RM

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3
☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7
☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1
☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3
☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7
☐ 8 ☐ 9 ☐ 0 ☐ 1

9997 = RM10,000 DAN LEBIH

9999 = T.B.

212. Adakah anda membuat sebarang simpanan dalam _____ ?

	YA	TIDAK	T.B
a. bank	☐	☐	☐
b. tabung haji	☐	☐	☐
c. saham/pelaburan/koperasi	☐	☐	☐
d. insurans	☐	☐	☐

SEKSYEN 3 : LATAR BELAKANG KELUARGA

Sekarang saya ingin bertanya tentang latar belakang keluarga anda.

301. Adakah _____ anda masih hidup? (TANYA DI SETIAP RUANG)

Ibu	Bapa
☐ MENINGGAL DUNIA (PERGI KE S.305)	☐ MENINGGAL DUNIA (PERGI KE S.305)
☐ MASIH HIDUP	☐ MASIH HIDUP
☐ T.T / T.M (PERGI KE S.305)	☐ T.T / T.M (PERGI KE S.305)

302. Dimanakah _____ anda tinggal?

Ibu	Bapa
☐ SERUMAH	☐ SERUMAH
☐ SEKAMPUNG	☐ SEKAMPUNG
☐ SEDAERAH	☐ SEDAERAH
☐ SENEGERI	☐ SENEGERI
☐ NEGERI LAIN	☐ NEGERI LAIN
☐ NEGARA LAIN	☐ NEGARA LAIN
☐ T.T/T.M	☐ T.T/T.M
☐ T.B.	☐ T.B.

303. Adakah tahap kesihatan _____ anda memuaskan?

Ibu	Bapa
☐ TIDAK	☐ TIDAK
☐ YA (PERGI KE S.305)	☐ YA (PERGI KE S.305)
☐ T.T/T.M	☐ T.T/T.M

304. Adakah _____ anda memerlukan penjagaan yang rapi?

Ibu	Bapa
☐ TIDAK	☐ TIDAK
☐ YA	☐ YA
☐ T.T/T.M	☐ T.T/T.M

305. Berapa bilangan adik-beradik anda yang selbu sebapa (termasuk yang sudah meninggal dunia)?

LELAKI:	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	ORANG
PEREMPUAN:	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	ORANG

JIKA S. 305 = ANAK TUNGGAL, PERGI KE SEKSYEN 4

306. Anda anak yang keberapa dalam keluarga?

BILANGAN:	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

307. Adakah di antara adik-beradik anda yang sudah berkahwin?

☐ TIDAK (PERGI KE SEKSYEN 4)
☐ YA

308. Berapa lelaki dan perempuan?

LELAKI:	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	ORANG
PEREMPUAN:	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9	ORANG

SEKSYEN 4: PEMBUIANGAN DAN PENDAPAT MENGENAI PERKAHWINAN

Pada masa ini ramai lelaki dan perempuan yang masih belum berkahwin. Sekarang saya ingin bertanya perihal pembuiangan dan pendapat anda tentang perkahwinan.

401. Pada pendapat anda, apakah sebab utama lelaki dan perempuan lambat berkahwin?

	Lelaki	Perempuan
a. TERLALU PENTINGKAN KERJAYA	☐	☐
b. MASALAH KEWANGAN	☐	☐
c. MASALAH KESIHATAN	☐	☐
d. PERLU MANJAGA IBU BAPA	☐	☐
e. TERLALU MEMILIH	☐	☐
f. DAPAT MENIKMATI KEBEBASAN HIDUP	☐	☐
g. SUKAR MENCARI PASANGAN HIDUP YANG SESUAI	☐	☐
h. TIADA MASA/SIBUK BEKERJA	☐	☐
i. BELUM BERSEDIA MEMIKUL TANGGUNGJAWAB	☐	☐
j. PERKAHWINAN BUKAN SATU YANG PENTING	☐	☐
k. KELUARGA TERLALU MEMILIH	☐	☐
l. LAIN-LAIN (NYATAKAN)		
m. T.M	☐	☐
n. T.B	☐	☐

402. Pada pendapat anda, berapakah umur yang sesuai untuk berkahwin bagi lelaki dan perempuan?

LELAKI: ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 TAHUN

☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

PEREMPUAN: ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 TAHUN

☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

403. Pada pendapat anda, pada umur berapakah seseorang itu dikira berkahwin lewat?

LELAKI: ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 TAHUN

☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

PEREMPUAN: ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 TAHUN

☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

404. Memandangkan anda masih belum berumah tangga, adakah anda berhasrat untuk berumah tangga?

- ☐ TIDAK
- ☐ YA (PERGI KE S. 406)

405. Mengapa tidak?

- ☐ MASALAH KEWANGAN
- ☐ TIADA CALON YANG SESUAI
- ☐ FAKTOR UMUR
- ☐ MASALAH KESIHATAN
- ☐ SELESA HIDUP MEMBUANG/BERDIKARI
- ☐ KOMITMEN TERHADAP KELUARGA
- ☐ KEMAJUAN KERJAYA
- ☐ BIMBANG DENGAN KOMITMEN PERKAHWINAN
- ☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ T.M
- ☐ T.B

406. Pernahkah anda mempunyai teman istimewa?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S. 424)
☐ YA

407. Adakah anda mempunyai teman istimewa sekarang?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S. 421)
☐ YA

408. Berapa lamakah anda telah berkenalan/berkawan dengannya secara serius?

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10
☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19 ☐ 20 BULAN

97 = 97 BULAN ATAU LEBIH

409. Bagaimanakah anda pertama kali berkenalan?

- ☐ BEKERJA DI TEMPAT KERJA YANG SAMA
☐ BELAJAR DI SEKOLAH/KOLEJ/UNIVERSITI YANG SAMA
☐ MELALUI RUANGAN IKLAN
☐ DIPERKENALKAN KAWAN/KELUARGA
☐ MELALUI INTERNET
☐ PERJUMPAAN SOSIAL
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ T.M
☐ T.B

410. Dalam 3 bulan yang lepas berapa kalikah anda berjumpa?

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10
☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19 ☐ 20 KALI

97 = HARI-HARI BERJUMPA

411. Adakah anda bercadang mengahwini?

- ☐ TIDAK (PERGI KE S. 414)
☐ YA
☐ TIDAK PASTI (PERGI KE S. 414)

412. Bilakah anda bercadang untuk berkahwin (BULAN)?

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10
☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19 ☐ 20 BULAN LAGI

97 = TIDAK PASTI

413. Berapa orang anak yang anda inginkan?

BILANGAN ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19

97 = TIDAK MAHU ANAK
(PERGI KE S. 415)

414. Apakah sebab utama anda tidak bercadang/tidak pasti untuk mengahwininya?

- ☐ ① TIADA KESESUAIAN
- ☐ ② MENDAPAT TENTANGAN KELUARGA
- ☐ ③ PERBEZAAN UMUR (TUA/MUDA)
- ☐ ④ FAKTOR KESIHATAN
- ☐ ⑤ HANYA INGIN BERKAWAN
- ☐ ⑥ BIMBANG DENGAN KOMITMEN
- ☐ ⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ☐ ⑧ T.M
- ☐ ⑨ T.B

415. Berapakah umur teman istimewa anda sekarang?

☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	TAHUN
☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	

416. Apakah etnik teman istimewa anda?

☐ MELAYU	☐ MELANAU
☐ KADAZAN DUSUN	☐ BUMIPUTERA LAIN (NYATAKAN)
☐ BAJAU	☐ CINA
☐ MURUT	☐ INDIA
☐ IBAN	☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ BIDAYUH	

417. Apakah agama teman istimewa anda?

☐ ISLAM	☐ CONFUCIAN/TAOISIM/ AGAMA TRADISI LAIN KAUM CINA
☐ BUDDHA	☐ AGAMA SUKU KAUM/ 'FOLK'
☐ HINDU	☐ LAIN-LAIN, (NYATAKAN) _____
☐ KRISTIAN	☐ TIADA AGAMA

418. Apakah peringkat tertinggi persekolahan teman istimewa anda?

☐ TADIKA	☐ TINGKATAN	☐ TINGKATAN 6 RENDAH
☐ DARJAH 1	☐ PERALIHAN	☐ TINGKATAN 6 ATAS
☐ DARJAH 2	☐ TINGKATAN 1	☐ MAKTAB/UNIVERSITI/KOLEJ
☐ DARJAH 3	☐ TINGKATAN 2	☐ TIADA PERSEKOLAHAN
☐ DARJAH 4	☐ TINGKATAN 3	☐ T.M
☐ DARJAH 5	☐ TINGKATAN 4	☐ T.B
☐ DARJAH 6	☐ TINGKATAN 5	

419. Adakah teman lelaki/wanita anda bekerja?

- ☐ ① TIDAK (PERGI KE S. 424)
- ☐ ② YA

420a. Apakah jenis pekerjaan teman istimewa anda lakukan sekarang (jawatan) _____

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Penjelasan kerja? _____

420b. Apakah jenis Industri? _____

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

(PERGI KE S.424)

421. Berapa lamakah anda menjalin hubungan dengan teman lelaki/wanita yang terakhir?

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 BULAN
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

97 = 97 BULAN ATAU LEBIH

422. Berapa lamakah anda telah putus hubungannya?

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 BULAN
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

97 = 97 BULAN ATAU LEBIH

423. Apakah sebab utama hubungan itu terputus?

- ① TIADA KESESUAIAN
- ② MENDAPAT TENTANGAN KELUARGA
- ③ PERBEZAAN UMUR (TUAMUDA)
- ④ FAKTOR KESIHATAN
- ⑤ HANYA INGIN BERKAWAN
- ⑥ BIMBANG DENGAN KOMITMEN
- ⑦ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
- ⑧ T.M
- ⑨ T.B

424. Berikan 3 kualiti utama dalam memilih pasangan hidup.

	I	II	III		I	II	III
BERAGAMA	①	②	③	PERAMAH	①	②	③
BERSOPAN SANTUN	①	②	③	LUCU	①	②	③
BERPENDIDIKAN	①	②	③	TINGGI	①	②	③
KACAK / CANTIK	①	②	③	PENYAYANG	①	②	③
PENYABAR	①	②	③	KELUARGA YANG BAIK	①	②	③
BERTOLAK ANSUR	①	②	③	MEMPUNYAI MINAT YANG SAMA	①	②	③
SEKSI	①	②	③	BERHARTA	①	②	③
SETIA	①	②	③	SIHAT / AKTIF	①	②	③
JUJUR	①	②	③	MEMPUNYAI KERJA YANG	①	②	③
BERTANGGUNGJAWAB	①	②	③	PANDAI MENGAMBIL HATI	①	②	③
				LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____	①	②	③

425. Jika anda menyukai seseorang yang _____ adakah anda akan mengahwininya?

	TIDAK	YA	TIDAK PASTI	T.M	T.B
a. berlainan agama dengan anda	②	①	③	④	⑤
b. berlainan etnik dengan anda	②	①	③	④	⑤
c. pendidikannya lebih tinggi daripada anda (RESPONDEN LELAKI)	②	①	③	④	⑤
pendidikannya lebih rendah daripada anda (RESPONDEN PEREMPUAN)					
d. pendapatan lebih tinggi daripada anda (RESPONDEN LELAKI)	②	①	③	④	⑤
pendapatan lebih rendah daripada anda (RESPONDEN PEREMPUAN)					
e. suami orang (RESPONDEN PEREMPUAN)	②	①	③	④	⑤
f. lebih tua daripada anda (RESPONDEN LELAKI)	②	①	③	④	⑤
lebih muda daripada anda (RESPONDEN PEREMPUAN)					

426. Memandangkan anda masih belum berumah tangga, apakah sebab utama anda masih belum berkahwin?

☐	MASALAH KEWANGAN
☐	TIADA CALON YANG SESUAI
☐	FAKTOR UMUR
☐	MASALAH KESIHATAN
☐	SELESA HIDUP MEMBUANG BERDIRI
☐	KOMITMEN TERHADAP KELUARGA
☐	KEMAJUAN KERJAYA
☐	BINANG DENGAN KOMITMEN PERKAHWINAN
☐	LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐	T.M.
☐	T.B.

427. Terdapat pasangan yang tinggal bersama tanpa ikatan perkahwinan, adakah anda bersetuju dengan cara hidup ini?

- ☐ TIDAK
☐ YA
☐ BERGANTUNG

428. Pada pendapat anda perlukah sesuatu program / aktiviti diwujudkan untuk menggalakkan orang bujang berkahwin?

- ☐ TIDAK (TAMAT TEMUDUGA)
☐ YA

429. Apakah program / aktiviti yang difikirkan sesuai untuk menggalakkan orang bujang berkahwin? (JAWAPAN BERGANDA)

- ☐ PROGRAM TEMU JODOH
☐ PROGRAM KEKELUARGAAN
☐ INSENTIF KEKELUARGAAN
☐ KURSUS MOTIVASI PERKAHWINAN
☐ PROSEDUR PERKAHWINAN DIPERMUDAHKAN
☐ LAIN-LAIN (NYATAKAN) _____
☐ T.M.
☐ T.B.

Sekian, terima kasih di atas kerjasama anda.

TAMAT TEMUDUGA

SURAT KEBENARAN

لېښانې قندودون دان فېمېلېون كلوارك نكارا

LEMBAGA PENDUDUK DAN PEMBANGUNAN KELUARGA NEGARA, MALAYSIA

Kementerian Pembangunan Wanita dan Keluarga
National Population And Family Development Board, Malaysia
Ministry of Women and Family Development, Malaysia
Bangunan LPPKN, No. 12B, Jalan Raja Laut, Peti Surat 10416, 50712 Kuala Lumpur

Tel : 03-26937555
Fax : (603) 26921357
(603) 26937787
E-MAIL:
penduduk@ppkn.gov.my
URL:
http://www.lppkn.gov.my

Bil. (70) LPPKN/38/26 Jld. 2

Ruj. Tuan :
(Your Ref)

11 Jun 2004

Ruj. Kami :
(Our Ref)

Tarikh :
(Date)

Kepada sesiapa yang berkenaan,

KAJIAN PENDUDUK DAN KELUARGA MALAYSIA KE EMPAT - 2004

Dengan hormatnya dimaklumkan bahawa Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara (LPPKN) di bawah Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat (KPWK) sedang menjalankan Kajian Penduduk dan Keluarga Malaysia Ke Empat di seluruh Malaysia. Kerja lapangan kajian ini akan dilaksanakan pada bulan Jun hingga Disember 2004.

2. Objektif kajian ialah untuk menyediakan data siri masa di samping untuk menilai kecekapan dan keberkesanan perancangan dasar, program dan aktiviti kependudukan, pembangunan keluarga dan kesihatan reproduktif.

3. Sukacita dimaklumkan bahawa rumah tuan/puan telah terpilih untuk kajian ini. Dengan itu, mohon bekerjasama tuan/puan meluangkan masa untuk ditemubual dengan menggunakan buku soal selidik. Setiap maklumat yang diberi adalah sulit dan akan dianalisis secara keseluruhan.

4. Segala sokongan dan kerjasama tuan/puan dalam menjayakan kajian ini amatlah dihargai dan didahului dengan ucapan terima kasih.

Sekian.

"BERKHIDMAT UNTUK NEGARA"

"UTAMAKAN KELUARGA – Semakin Hari Semakin Sayang"

Saya yang menurut perintah,

(FATMAH SAAD)

Ketua Pengarah,
Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara,
MALAYSIA.

Sebarang kemusykilan sila hubungi :

Ibu Pejabat LPPKN,

Kuala Lumpur.

No. Tel. : 03-26937555

En. Adzmel b. Mahmud

Pn. Nor Akmawati bt. Mohd. Zain

En. Abdul Manan b. Abdul Rahman

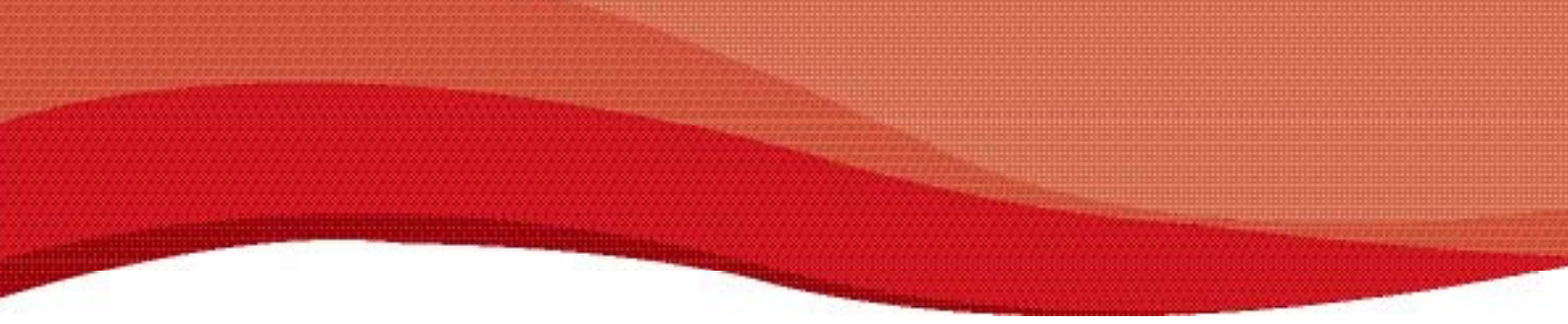
: Sambungan 1504

: Sambungan 1601

: Sambungan 1604

(Sila sebutkan rujukan kami bila menjawab surat ini)

(Sila sebutkan rujukan kami bila menjawab surat ini)

KAEDAH KISH

PENGUNAAN KAEDAH KISH
BAGI MEMILIH RESPONDEN
(REMAJA, WARGA 50+ dan BUJANG)

Contoh : Kaedah memilih responden remaja : Rujuk Jadual B1.1 Ruang 17

1. Jika terdapat seorang sahaja remaja bagi responden MPFS-41 atau MPFS-44 catat dan bulatkan nombor 1 dalam ruangan yang berkenaan dan terus menemubual remaja berkenaan, menggunakan soalan selidik MPFS- 43.
2. Jika terdapat dua atau lebih remaja bagi responden MPFS-41 atau MPFS-44, patuhi langkah berikut bagi memilih remaja yang hendak ditemubual:

Langkah 1: Senaraikan remaja tersebut mengikut susunan umur, bermula dengan nombor '1' bagi yang tertua diikuti dengan no. '2', '3', dan seterusnya bagi yang lebih muda dan termuda. Catatkan nombor-nombor ini di ruangan 17 dalam Jadual B1.1.

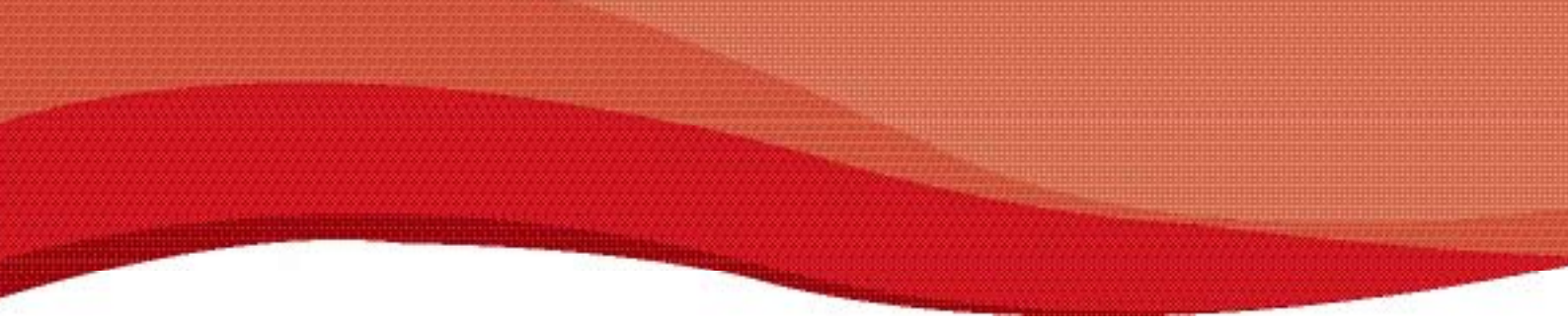
Langkah 2 : Menggunakan Jadual Sifir Kaedah Kish

Contoh : Katakan anda sedang menemubual kes yang tinggal di tempat kediaman (Nombor T.K) 075 dan terdapat 3 remaja dalam isi rumah tersebut. Cara menggunakan Jadual Sifir Kaedah Kish adalah seperti berikut :

- (i) Barisan = 3 (Bilangan Remaja) (ii) Ruang = 5 (Angka terakhir T.K)
- (iii) Perhatikan angka yang tercatat Barisan 3 dan Ruangan 5. Dalam kes ini angkanya ialah 3. Oleh yang demikian, responden yang terpilih untuk ditemubual ialah remaja yang ke 3.

JADUAL SIFIR PEMILIHAN RESPONDEN

BILANGAN REMAJA LAYAK	ANGKA TERAKHIR NOMBOR T.K									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	1	2	2	1	2	1	1	2	2	1
3	2	1	3	2	3	1	3	2	1	2
4	3	1	4	2	1	3	2	1	4	3
5	5	3	4	1	2	4	2	3	1	5
6	2	3	1	6	4	5	2	1	4	6
7	4	7	2	3	1	6	5	3	5	7
8	7	2	1	6	5	3	8	6	4	1
9	3	7	4	2	9	6	1	8	7	5
10	6	2	8		1	10	5	9	3	7

KOD NEGERI DAN DAERAH

SENARAI NAMA DAN KOD NEGARA, NEGERI DAN DAERAH PENTADBIRAN

Negeri/Daerah		Kod		Negeri/Daerah		Kod
Pentadbiran	Negeri	Daerah		Pentadbiran	Negeri	Daerah
<u>JOHOR</u>	01			<u>NEGERI SEMBILAN</u>	05	
Batu Pahat		001		Jelevu		033
Johor Bahru		002		Kuala Pilah		034
Keluang		003		Port Dickson		035
Kota Tinggi		004		Rembau		036
Mersing		005		Seremban		037
Muar		006		Tampin		038
Pontian		007		Jempol		039
Segamat		008				
				<u>PAHANG</u>	06	
<u>KEDAH</u>	02					
				Bentong		040
Baling		009		Cameron Highlands		041
Bandar Baru		010		Jerantut		042
Kota Setar		011		Kuantan		043
Kuala Muda		012		Lipis		044
Kubang Pasu		013		Pekan		045
Kulim		014		Raub		046
Langkawi		015		Temerloh		047
Padang Terap		016		Rompin		048
Sik		017		Bera		049
Yan		018		Maran		050
Pendang		019				
				<u>PULAU PINANG</u>	07	
<u>KELANTAN</u>	03					
				S.P. Tengah		051
Bachok		020		S.P. Utara		052
Kota Baru		021		S.P. Selatan		053
Pasir Mas		022		Timur Laut		054
Pasir Putih		023		Barat Daya		055
Tumpat		024				
Ulu Kelantan		025				
Kuala Kerai		026		<u>PERAK</u>	08	
Macang		027				
Tanah Merah		028		Batang Padang		056
Jeli		029		Manjung		057
				Kinta		058
				Krian		059
<u>MELAKA</u>	04			Kuala Kangsar		060
				Larut & Matang & Selama		061
Melaka Utara (A. Gajah)		030		Hilir Perak		062
Melaka Selatan (Jasin)		031		Ulu Perak		063
Melaka Tengah		032		Perak Tengah		064

Negeri/Daerah Pentadbiran	Negeri	Kod Daerah	Negeri/Daerah Pentadbiran	Negeri	Kod Daerah
PERLIS	09		Nabawan		085
			Keningau		086
			Tambunan		087
Perlis		065	Kunak		088
			Tongod		089
SELANGOR	12		SARAWAK	11	
Gombak		119	Kuching		090
Klang		120	Bau		091
Kuala Langat		121	Lundu		092
Kuala Selangor		122	Samarahan		093
Petaling		123	Serian		094
Sabak Bernam		124	Simunjan		095
Sepang		125	Sri Aman		096
Ulu Langat		126	LubukAntu		097
Ulu Selangor		127	Betong		098
			Saratok		099
			Sarikei		100
TERENGGANU	13		Maradong		101
			Daro		102
Besut		128	Julau		103
Dungun		129	Sibu		104
Kemaman		130	Dalat		105
Kuala Terengganu		131	Mukah		106
Marang		132	Kanowit		107
Ulu Terengganu		133	Bintulu		108
Setiu		134	Tatau		109
			Kapit		110
			Song		111
WILAYAH PERSEKUTUAN	14		Belaga		112
			Miri		113
Kuala Lumpur		135	Marudi		114
Labuan		136	Limbang		115
Putrajaya		137	Lawas		116
			Matu		117
SABAH	10		Asajaya		118
Tawau		066	NEGARA LUAR	15	
Lahad Datu		067			
Semporna		068	Brunei Darul Salam		138
Sandakan		069	Indonesia		139
Kinabatangan		070	Filipina		140
Beluran		071	Singapura		141
Kota Kinabalu		072	Thailand		142
Ranau		073	China		143
Kota Belud		074	India		144
Tuaran		075	Bangladesh		145
Penampang		076	Myanmar		146
Papar		077	Kambodia		147
Kudat		078	Taiwan		148
Kota Marudu		079	Korea		149
Pitas		080			
Beaufort		081	NEGARA.NEGARA LAIN		997
Kuala Penyu		082	TIADA MAKLUMAT		998
Sipitang		083			

KUMPULAN A 1

Penyelia

Ahmad Hashimi Bin Mohammad

Pembantu Perangkaan

Badrin Balar Sundram Abdullah
Azizah Abdullah
Yong Yuet Pan
Yeoh Mee Leng
Mohd Naim Bin Abd. Hamid
Abdul Razak Bin Ibrahim
Mohd Firdaus Bin Ahmad Kamil
Mohd Ridhuan Bin Che Alim
Faizal Hazam Bin Mansor
Nur Ashita Binti Marzuki
Lizawati Binti Ismail
Majidah Binti Abdul Manaf
Aini Shahriza Binti Che Abd. Rahman
Noorshela Binti Abdul Latif
Suharni Binti Yusoff
Malathy a/p Taingavallo
Christina Malar a/p Thanival

Pemandu

Ahmad Kamal
Mat Rus Abu Samah
Abdul Aziz Mat
Noorzaman Ismail

KUMPULAN A 2

Penyelia

Rosdiana Bt Abd Hamid

Pembantu Perangkaan

Vijayaletsumi A/P Tharuman
Thoong Sok Heng
Yeau Bee Teng
Faridah Rejab
Norani Jaafar
Syayrul Izuan Bin Jaafar @ Hassan
Mohamad Iqbal Bin Osman
Hilmi Bin Basir
Vignesh A/L Silvoraja
Aznor Nizam Bin Adli
Suzilawati Binti Abd. Halim
Siti Hasmawati Binti Jamari
Siti Shuhana Binti Sim @ Hassan
Maznah Binti Md Zain
Eizuriani Binti Ahmad Faizul
Darren

Pemandu

Ghazali Othman
Radhi Ramli
Rizman Tonny Herman
Mazlan Zainol

KUMPULAN A 3

Penyelia

Saniah Binti Isa

Pembantu Perangkaan

Zaharuddin Hasan
Ahmad Mahir Basha Yaacob
Mastura Musa
Zaitun Saad
Mohd Syahizan Bin Mohamed
Tg. Tarmizi Bin Raja Maulud
Muhammad Faizal Ibrahim
Asrizal Bin Abdullah
Norazida Binti Mohamed Noordin
Siti Nazreen Binti Kamarulzaman
Mazlina Binti Shafie
Khairani Binti Mohammed
Nurhafizah Binti Hashim
Saazuwati Binti Omar
Wan Suzie Juliani Binti Wan Ismail
Kamallia Binti Mohd Nazri
Mazuin Binti Muhamad

Pemandu

Ibrahim Mamat
Marzuki Ahmad
Abudollah Jusoh
Khairi Izan Mohd Nazir

KUMPULAN B 1

Penyelia

Khaled @ Syazeriq M. Shukur

Pembantu Perangkaan

Ho Chok Eng
Sarojini Devi a/p Chellathurai
Nahidah Abdul Ghani
Mohd Sulasmin Bin Suruji
Mohd Naguib Arham Bin Mohd Arif
Mohd. Ridhwan Bin Mohd. Yazid
Wan Mohd Azrin Bin Wan Hussein
Affendi Bin Ahmad
Chan Joo Loon
Normala Binti Ismail
Azida Azra Binti Muslim
Nadrah Binti Abd Khalil
Rafizaa Binti Abu Bakar
Arfah Binti Haji Zuki
Robiah Binti Satapar
Hng Fong Toh

Pemandu

Rusli Yahya
Sanmugan a/l Perumal
Mohd Sofian Abd. Rashid
Mohamad Zakano Mohamad Kasino

KUMPULAN B 2

Penyelia

Cik Zetti Akhtar Mohd Fauzi

Pembantu Perangkaan

Patham Seliyan a/l Shanmugam
Wong Kim Lan
Humeani Suip
Haris Ismail
Ahmad Fauzi Adnan
Mohd. Ariff Bin Talib
Mohd. Rostam Bin Abd. Wahab
Mohd. Dzaiddeen Bin Abdullah Fadil
Ab. San Bin Esiri
Rosmawati Binti Abd. Majid
Hasniza Binti Abu Bakar
Rita Zharah Binti Mahad
Asmar Binti Ahmad
Suzila Binti Ab. Ghani
Zaitun Binti Mohamed
Lim Sing Ying
Jeinefer a/p Francis

Pemandu

Sufian Ramli Abdul Jalil
Abu Bakar Azos
Abdul Kahar Mohd Ali
Mohd Azmi Abdul Aziz

KUMPULAN B 3

Penyelia

Abd. Aziz Bin Baharom

Pembantu Perangkaan

Lim Dy Yok
Sabariah Daud
Khairulzaman Mohd. Yunus
Mohd. Badrol Hiesham Bin Mohd. Daud
Khairul Azri Bin Mohd. Razali
Siva Sangkaran a/l Muniandy
Mohd Faez Bin Mohd. Khalid
Mohammad Eskandar Bin Supandi
Fazira Binti Mustafa
Norazian Binti Othman
Norizan Binti Bakar
Zazilah Binti Ab. Ghani @ Ab. Rahman
Anera Binti Mohd. Yunus
Jama'ah Binti Ridwan
Norhazliza Binti Alias
Hng Fong Keou
Sahraimala a/p Gopalan

Pemandu

Kamarozaman Musa
Abdul Aziz Hamid
Mohd Nizam Haji Hassan

KUMPULAN C1

Penyelia

Azlinda Abdul Aziz

Pembantu Perangkaan

Zarina Mokhtar
Elizabeth Suzanna Biren
Aisah Sarkawi
Davidson Anak Bijeng
Fazariza Khaidir
Intan Mustapa
Jamahari Onit
Joseph Junit
Majidy Bujang Kachang
Norfaezah Annuar
Norlyza Mahsin
Normalaili Elli
Philomena A/K Sylvester Insidi
Suhaimi Morni

Pemandu

Dominic Minyon
Goh Chin Siah
James Sumbak
Zaidi Bujang

KUMPULAN C2

Penyelia

Mohd.Shukri Hashim

Pembantu Perangkaan

Ahmad Faizul Mohd.Noor
Alicia Anak Sadam
Am Emyhissyamsury Mokhtar
Arwell Bryant Anak Robin
David Seling Jim
Jacqueline Anak Dabi
Muliana Hameran
Nora Binti Dan
Mn. Garick Anak Gilbert
Norlizawati Mohd
Nurul Salwa Ismail
Repaid Anak Sari
Cynthia Francesca Anak Biren

Pemandu

Lidih Ak Jones
Milir @ Noor Azli
Mohd Yakup

KUMPULAN C3

Penyelia

Nor Azaian Abdullah

Pembantu Perangkaan

Sa'adiah Liri
Abu Bakar Ahmad
Anneeza Suhaimi
Elliot Anak Gumar
Esthon Ianrichvella Anak Jinol
Felicia Nicolin Anak Steward
Firdause Hesnee
Mohd. Hanifah Roslan
Norfaziah Anuar
Norliza Kassim
Rosliza Rosli
Suraya Yunus
Wahyuni Hidayah Hj.Roslan
Zuraili Bin Juli

Pemandu

Abu Sama Wahab
Alek Drahman
Bujang Ak Nandu
Hashim Mohd
Saperi Usop

KUMPULAN D1

Penyelia

Lailina Bt Khairuddin

Pembantu Perangkaan

Selamah Bte Yasin
En Shamsul Bin Ibrahim
Dayang Ku Sharifah Pengeran Abd.
Rashid
Wennes@Wennzey Nizey Salaman
Idahwati Bte Usman
Syamsiah@Zaleha Ismail
Junaidah Zenin
Bairin Abdullah @ Dula
Nurul Rubiah Raja Hemad
Mohd. Kairul Kamil
Mohd. Farizan Abidin
Abd. Majidkhan Pujung

Pemandu

Jonny Simon
Amran Sarabun
Kassim Ladat
Christopher Kenihing

KUMPULAN D2

Penyelia

Azlan Bin Aziz

Pembantu Perangkaan

Noriyati Bte Tahir
Anizah Bte Abdul Said
Kajiah Bte Suhaji
Normah Bt Md Dikin
Siti Mariam Bte Mat Yassin
Farzianah Bte Usidi
Norhayati Bte Talip
NorDianah Bte Osman
Mohammad Azmi Juman
Hadieyanto Bin Syaripuddin
Salleh Bin Rashid

Pemandu

Yami Baga
Md Hussin Bin Ag Damit
Sufian Bin Samat

KUMPULAN D3

Penyelia

Y.M Raja Hamid Bin Harun

Pembantu Perangkaan

Norrizan Bte Abu Kasim
Mohd Farid Bin Hj. Mahfudz
Dayang Zainun@Dayang Intan Bte
Minuin@Drasit
Noor Bahiah Bte Ismail
Mega Wati Bte Usman Ependiz
Norayni Binti Marsuki
Kamalia Binti Maskal
Norfadzilah Binti Matusin
Aslindah Binti Tahir
Beatrice Jetony
Lina Lay Liza Binti Laja Hamad
Fauziah Binti Ahmad
Yusrizal Bin Yusop
Wahab Bin Unda
Mohd Zamree Bin Ibrahim
Norhaini Binti Ahmad
Norhazrin Binti Abd. Murat
Roslee Bin Ibrahim
Kamil Bin Kambang

Pemandu

Abd Rahim Bin Desa
Awaluddin Bin Hj Adam
Amatsah Bin Siatok
Benjamin Bin Antin
Ag Amin Bin Hassan
Ali Peh